

shelve, as

Gerefor-
meerde
Kerken in
Neder-
land,
Het zend-
ingsblad

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

Redactie Katholieke Missien
Jeteringen bij Breda

REDACTIE-ADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 1sten dag van de maand, waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f 0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f 0.72 franco p. p.

INHOUD: Bouwen en bewaren. — Van Zendingaangelegenheden: De Zending bij den aanvang van 1936; De Holl. cursus der Opleidings-school te Djokja; De komende wereldzendingconferentie; De verlaging der subsidie voor particuliere ziekenhuizen. — Zending Zuid-Holland Noord: Opening der nieuwe school te Poendoehsari. Solokring. — Zending Zuid-Holland Zuid: Ouderavond Holl. Chin. Zendingsschool te Poerbolinggo; In memoriam Mas Berman Filemon; Eigendom. — Zending Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: Schetsen uit het Binnenland (16). — Zending Noord-Holland: De zendingbegroting van het jaar 1936; Twee gedoopten te Tjebongan. — Zending Utrecht en Gelderland: Een tweede missionaire predikant; Zendingsschool te Heinkensand. — Zending Friesland: Inlandsche predikanten op het Friesche Zendingsterrein; Zendingsschool te Ureterp. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften.

BOUWEN EN BEWAREN.

En Ik zeg u ook, dat gij zijt Petrus, en op deze petra zal Ik mijn gemeente bouwen, en de poorten der hel zullen dezelve niet overweldigen. Matth. 16 : 18.

Hier wordt gesproken van bouwen en bewaren.

Ik zal Mijn gemeente bouwen. En de poorten der hel zullen haar niet overweldigen. Dat is bewaren.

Daartoe is Christus gekomen. Op deze petra, op dit fundament van het belijden, dat Hij de Zoon Gods is, zal Hij Zijn gemeente bouwen. Maar dan ook tegen de machten der hel haar bewaren.

Adam in het paradijs moest ook bouwen en bewaren. Hij moest den hof bewerken en dus arbeiden. Hij moest hem verzorgen en zoo het aardsche leven tot verdere ontwikkeling brengen.

Ook moest hij den hof bewaren. Tegen welken vijand? Dat kan alleen geweest zijn de Satan, de gevallen morgenster. Hij is, betrekkelijk kort na de voltooiing van hemel en aarde, tegen God in opstand gekomen en bedreigde toen heel de schepping. Dus moest Adam tegen hem op zijn hoede wezen en den hof bewaren.

Had Adam nu volhard in het bewaren, dan had hij ook kunnen voortgaan in het bouwen. Dan had hij zijn roeping vervuld.

Maar zoo is het niet gegaan. Hij viel. Kon dus niet blijven bouwen, noch bewaren.

Toen heeft God een tweeden Adam beloofd, die verlossing zou aanbrengen. Het Vrouwenzaad. En Hij is gekomen. Hij heeft verlossing teweeggebracht. Hij vergadert Zich nu een gemeente. En Hij gaat die gemeente bouwen en bewaren.

In de volheid des tijds is Hij gekomen. Als een Kind werd hij geboren. Onze natuur nam Hij aan.

Die Christus bouwt nu de gemeente. Hij voegt steen na steen toe aan het groote Godsgebouw. Hij bouwt Zijn gemeente door uit de Joden en uit de heidenen te roepen tot bekeering.

Hij gebruikt daartoe menschen als middelen in Zijn hand. Een Petrus en de andere apostelen. Ook predikers en zendelingen. Hij zendt de boden des evangelies uit naar de volkeren der aarde. Ook naar Java en Soemba. En zoo bouwt Hij den geestelijken tempel.

En Hij bewaart ook. Wat zou er anders van worden?

Er zijn vele vijanden, die Zijn gemeente belagen. Er is veel tegenstand ook tegen het Zendingswerk. En de machten der hel zouden gaarne het bouwwerk, ook op de Zendingsvelden, verstoren en verwoesten. Maar dat zal niet gelukken. De Christus, Die gekomen is om de werken des duivels te verbreken, en om Zijn gemeente te bouwen, zal haar ook bewaren. Beter dan Adam den hof. Hij zal ze zoo bewaren, dat de poorten der hel haar niet zullen overweldigen.

Dat doet ons gemoedigd voortgaan met den arbeid der Zending. Hij is de Zoon van God. Zoo mocht Petrus Hem belijden. En op deze belijdenis, dat de Christus, Die geboren is in Bethlehem en gepredikt en gewerkt heeft op de aarde, en de verzoening der zonde tot stand heeft gebracht, Gods Zoon is, op deze belijdenis wil Hij Zijn gemeente bouwen en zal Hij haar ook bewaren.

Hij bouwt. Hij bewaart.

Wij mogen dan instrumenten zijn in Zijn hand. En dan is het heerlijk, dat wij medearbeiders mogen wezen. Dat wij Zijn evangelie mogen brengen en doen verkondigen aan heidenen en Mohammedanen; het mogen uitdragen naar allen kant. Dat wij Christus, Die geboren is uit de maagd Maria, Die geleden heeft onder Pontius Pilatus, Die gekruisigd is en gestorven, maar ook weer opgestaan en verheerlijkt, mogen bekend maken aan de volkeren.

En dan zien wij het ook, dat Hij bouwt en bewaart.

Onze krachten zijn klein. Ons werk is gebrekkig. Onze arbeid zoo gering. Maar toch gaan wij voort. 't Is Zijn werk. 't Is Zijn gemeente. En Hij blijft bouwen en bewaren. Ook op Java. Ook op Soemba. De vrucht wordt reeds heerlijk gezien. En zal eens ten volle openbaar worden.

N.

R. H.

Van Zendingaangelegenheden.

De Zending bij den aanvang van 1936.

Te midden van al de geweldige wereldweeën, die bij de jaarswisseling meegegaan zijn den nieuwen jaarkring in, en waaronder heel de menschheid snakt naar uitkomst, heeft de Kerk des Heeren niet alleen het Woord haars Gods als „een lamp voor haar voet en een licht op haar pad” door al die donkerheden heen, maar geeft de Heere ook de aanschouwing van rijk bemoedigende feiten. Niet alsof die wereldweeën de Kerk des Heeren onbewogen zouden laten. Neen — ook in het leven der Kerk en op heel het terrein

van het koninkrijk Gods in deze wereld, laat de bange nood der tijden wel ter dege zijn invloed ontrustend gevoelen, en teekent zich voor veler oog het ingetreden jaar als een jaar van zware zorgen. Maar dit mag ons het oog niet doen sluiten voor de groote en bemoedigende dingen, die de Heere in deze zoo veelszins bange tijden geeft te zien.

En dan denken we daarbij wel allereerst aan het groote werk der Zending, waardoor de Heere zijn Kerk vergadert uit alle volken der aarde en Zijn rijk doet komen tot aan de verste stranden.

Het gaat goed met de Zending, heel goed. Naar de berichten luiden, staat de Zending op bijna alle Zendingsvelden der wereld in het teeken van krachtige doorwerking en rijken bloei.

Dat geldt ook van de Zending onzer Kerken op Java en Soemba.

Natuurlijk is daarmede niet gezegd, dat onze Kerken met hare Zending geen moeite zouden hebben en geen zorgen zouden kennen. Dat weet ieder wel anders. Ook voor onze Kerken zijn de finantieele zorgen geenszins gering.

Wellicht zijn die zorgen nooit zoo groot geweest als thans. De gevolgen der malaise werken nog steeds door. Menige Kerk heeft het moeilijk om voor de instandhouding van het eigen kerkelijk leven bijeen te brengen wat noodig is, en daarbij ook haar aandeel in de kosten van het werk der Zending te dragen. Enkele Kerken zijn wellicht reeds tot aan de grens van haar kunnen of al over die grens heen. Maar gelukkig is dit toch nog slechts uitzondering. Over het algemeen gaat het nog vrij goed. Voorzover we konden nagaan zijn althans de inkomsten voor de Zending bij onze Kerken in 1935 nog vrijwel op peil gebleven. En dat achten we een gunstig teeken. Dit zegt ons, dat er in onze Kerken liefde leeft voor de Zending, die bij uitnemendheid de zaak des Heeren is.

Wie waarlijk den Heere Jezus lief heeft, die heeft ook liefde voor de Zending. En als er liefde voor de Zending leeft, dan is er ook gebed. En dat heeft de Zending nog veel meer noodig dan geld, hoewel zij dat ook niet missen kan. Het is een verblijdend verschijnsel, dat over het algemeen de belangstelling voor de Zending door den nood der tijden in onze Kerken niet is gedaald, maar eer toegenomen.

Bovendien valt het nog wel wat mede om de gelden, die voor de Zending noodig zijn, bijeen te brengen, als men de zaak maar flink aanvat. In elke Gemeente behoort er een **actieve** Zendingscommissie te zijn, die leden der Gemeente bewerkt om met een geregelde bijdrage de Zending te steunen, voor de verspreiding van Zendingsblad en Kalender zorgt, en door collectantjes met busjes laat rondgaan om de kleine gaven te verzamelen.

Bijna overal komen de gelden voor de Zending gemakkelijk bijeen, als men maar actief is.

We zouden b.v. heel wat Kerken kunnen noemen, waar men vroeger altoos tekorten had, maar sinds men geregeld met busjes werkt, de inkomsten voldoende zijn geworden.

Met blijdschap mogen we het zeggen, dat de Zending wel een plaats heeft in de belangstelling en offervaardigheid onzer kerken. Ook al is het, dat er allerminst nog reden is om in dezen over onszelf tevreden te zijn.

We zijn nog niet waar we wezen moeten. Wanneer we even bedenken, dat wij in onze Kerken gemiddeld genomen, rijk en arm, nog nauwelijks drie kwartjes in een geheel jaar voor de zending afzonderen, dan is dat waarlijk nog geen oorzaak van roem, maar veeleer van beschaming.

Als we zeggen, dat het heel goed gaat met onze Zending, dan doen we dit dan ook niet omdat we meenen, dat het in onze Kerken zelf zoo best staat met de Zending. Dat kon heel wat beter, ook al erkennen we dankbaar, dat de Zending in onze Kerken wel belangstelling vindt.

Maar als we zien op wat de Heere op onze Zendingsvelden doet, dan mogen we van groote dingen spreken.

Wel heeft het werk in Indië ook zwaar geleden onder den druk der malaise. En dat gaat nog door.

Ontroerd was de afbraak op het gebied van het onderwijs als gevolg van de drastische bezuinigingsmaatregelen, die de Regeering nemen moest. We hebben daarop meermalen gewezen en gaan daarop nu niet nader in.

De medische dienst kwam ook zeer in het gedrang. De laatste jaren gingen de inkomsten al meer omhoog. En dat zal dit jaar nog erger worden, want er is opnieuw een verlaging der subsidie ingetreden.

Onze Zendingsarbeiders zitten finantieel in geen geringe zorgen. Zij moeten vrijwel overal heel wat overleggen, passen en meten om rond te komen met de gelden, die hun zijn toegestaan. Als we alleen op den finantieelen kant zagen, zouden we zeggen, dat het er met de Zending zorgelijk voor staat. Maar dat zeggen we niet. Want al was het, dat er geld in overvloed was, maar er was geen belangstelling voor het Evangelie, er waren geen open deuren, er was geen vrucht op den arbeid, er was geen groei in de Gemeenten, dan was het met de Zending slecht.

En dat is het nu juist, waarom we mogen zeggen, dat het met de Zending goed gaat, heel goed, omdat haast overal de arbeid bijzonder gezegend wordt.

Op bijna alle terreinen is er den laatsten tijd toenemende belangstelling voor het Evangelie bij de Inlandsche bevolking. De Heere is bezig de deuren open te zetten. Honderdtallen op Midden Java zijn in doop-onderdicht. Onze missionaire predikanten hebben het druk. En evenzoo onze helpers, de Goeroes. En de Inlandsche Kerken worden zelf al meer actief. Er is beweging in. Het leeft er.

Nu de subsidie der Regeering voor de scholen zoo geweldig is ingekrompen en er geen nieuwe scholen met subsidie kunnen worden gesticht, nemen de Inlanders zelf het initiatief en verrijzen er vrij scholen bij tientallen. Al mag men nu daarvan niet al te veel verwachten, toch is die activiteit zelf een gunstig teeken.

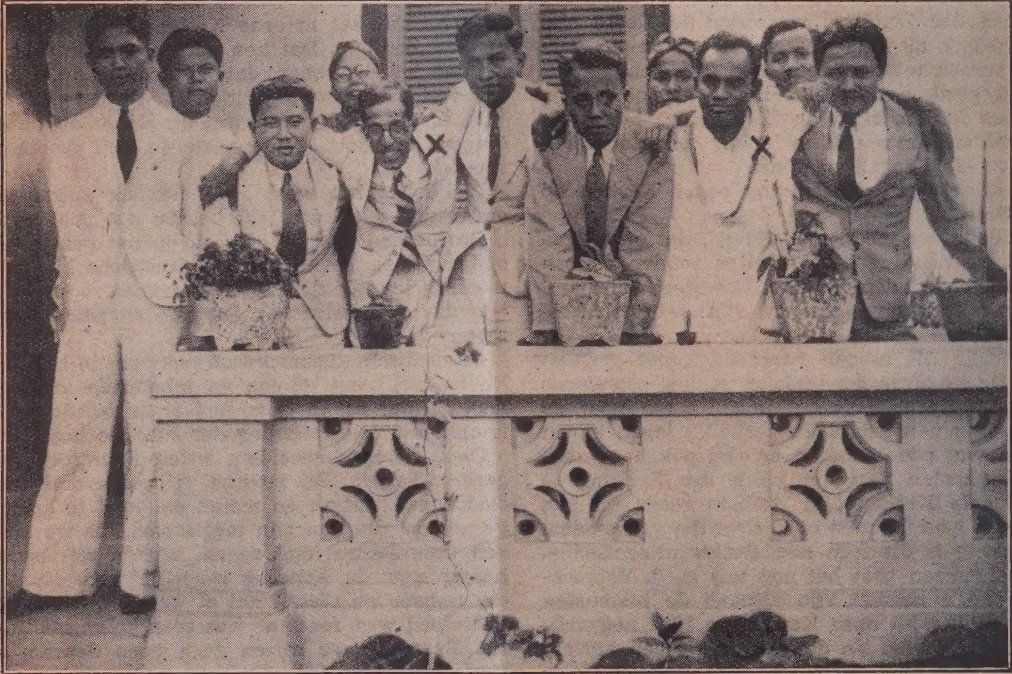
En het kerkelijk leven der Inlandsche Gemeenten bloeit. Gerekend naar de uiterst geringe finantieele kracht is de offervaardigheid groot. Bij velen toont zich toenemend geloofsleven en warme liefde voor de zaak des Heeren. En in onderscheidene Gemeenten ontwaakt al meer de drang tot uitbreiding. Er is jong, groeiend leven, dat mobiel wordt in onderscheiden actie.

Daar juist moet het heen, dat de Inlandsche Kerken het werk gaan overnemen wat de Zending begon. Hoe langer hoe meer moeten de Javanen op

Java zelf aan het werk. Op den duur moet de Zending, die van buiten komt, overbodig worden, omdat de jonge Inlandsche Kerken zelf het doen. Het spreekt van zelf — zoo ver zijn we nu nog niet, nog lange niet. Dat zal nog jaren duren, eer het zoover is. Maar een begin van deze dingen is er. De javaansche Kerken worden mobiel. Het werk des

opleidingsschool te Djokja. Twee heeren van dat gezelschap, de heer Dalaya en de heer Doraisanny staan op deze foto met een x geteekend.

Het was eerst zoo wat het voornemen, dat na afloop van dezen cursus dadelijk geen nieuwe Hollandsche cursus zou worden begonnen, maar daarmede eenigen tijd zou worden gewacht. Dit is ook geschied bij den

Zendingen van den Holl. cursus te Djokja met 2 Ind. leeraren.

Heeren openbaart zich heerlijk op Midden-Java en Soemba. Zijn rijk is daar komend. Op de laatste vergadering van de missionaire predikanten op Midden-Java werd van alle terreinen medegedeeld, dat de belangstelling krachtig toeneemt.

Het staat bij den aanvang van 1936 met onze Zending goed, heel goed.

De Hollandsche cursus der Opleidingsschool te Djokja.

(Bij de foto).

Gelijk bekend is heeft de Opleidingsschool te Djocja naast den Javaanschen cursus, waar het onderwijs alleen in het Javaansch wordt gegeven, ook een Hollandschen cursus, waar het Hollandsch de voertaal is bij alle onderwijs.

Deze cursus is alleen voor meer ontwikkelde leerlingen, die goed Hollandsch verstaan, zoodat zij het onderwijs, dat breder is dan van den Javaanschen cursus en ook beduidend langer duurt, behoorlijk kunnen volgen.

De tegenwoordige cursus loopt in Juni a.s. af. Op bijstaande foto zien we de leerlingen van dezen cursus. Zij hopen dezen zomer hun diploma te verkrijgen. Deze foto is genomen bij gelegenheid van een bezoek, dat een gezelschap uit Engelsch-Indië in September l.l. bij zijn reis over Java, bracht aan de

afloop van den vorigen Hollandschen cursus, toen de omstandigheden er toe leidden, dat de Hollandsche cursus zelfs enkele jaren heeft stilgestaan.

In de Vergadering van de missionaire dienaren des Woords, die in November l.l. te Djokja is gehouden kwam echter deze zaak ter sprake. De wensch werd uitgesproken, dat er na afloop van dezen cursus na de vacantie niet alleen een Javaansche, maar ook een Hollandsche cursus zou worden begonnen. Er is een toenemende behoefte aan flinke helpers. Een beslissing is nog niet genomen. De zaak is nog in overweging. Maar wij verwachten wel, dat aan den wensch der Afzonderlijke Vergadering zal worden voldaan.

Het is een kostelijk teken, dat er al meer behoefte komt aan deugdelijk opgeleide, bekwame helpers. Dat zijn de mannen, die het eigenlijk werk moeten doen onder de Inlandsche bevolking. En uit den kring dier helpers moeten de Inlandsche predikanten voortkomen. Hoe talrijker de kring dezer helpers wordt, hoe meer werk er geschieden kan. Niet gemakkelijk kan het belang der opleiding van flinke helpers worden overschat.

Voor de Kerken in Holland is de opleiding van dienaren des Woords een levensbelang. Evenzoo staat het in Indië op het Zendingsveld met de opleiding van de Goeroe's Indijl, de helpers bij den dienst des Woords. Maar terwijl in Holland tal van

candidaten helaas soms geruimen tijd moeten wachten eer zij een plaats hebben, is er op Java nog steeds een groot tekort aan Goeroe's voor den dienst der Zending.

Van al onze Zendingsinrichtingen op Java is de Opleidingsschool de meest belangrijke. En hoe uitnemender de opleiding is, die gegeven wordt, hoe beter het is voor den arbeid der Zending. Er is gelukkig toenemende behoefte aan Inlandsche helpers.

De komende Wereld-Zendingsconferentie.

De laatste wereld-Zendingsconferentie, die nog al veel van zich heeft doen spreken, werd gehouden te Jerusalem in 1928. Thans bestaat het plan tien jaar later, dus in 1938 weêr een wereld-Zendingsconferentie bijeen te roepen. Dit plan heeft reeds een vrij vasten vorm aangenomen. In hoofdlijnen is het plan voor die samenkomst van de meest vooraanstaande Zendingsmannen der wereld ontworpen en vastgesteld door de vergadering van het Committee van den Internationalen Zendingsraad, gehouden te Northfield in Noord-Amerika. In de l.g. vergadering van den Ned. Zendingsraad heeft Dr. C. W. Th. Baron v. Boetzelaer van Dubbeldam, die met Mevrouw daar geweest is, daarvan eenige mededeelingen gedaan.

Te Northfield waren 75 personen bijeen, die 25 verschillende Zendingsraden uit bijna de geheele wereld vertegenwoordigden.

Eén der eerste punten waarover beslist moest worden, was de vraag waar de a.s. wereldconferentie zou worden gehouden. Men was het er spoedig over eens dat het in het verre Oosten moest zijn: Indië, China of Japan. Vooral ging het tusschen Japan en China. Eindelijk is na breede overweging beslist, dat China in de eerste plaats in aanmerking behoorde te komen. Als plaats van de e.k. Wereld-Zendings-Conferentie is toen gekozen Kowloon, gelegen tegenover Hongkong.

Het was een treffend oogenblik, toen, nadat de beslissing gevallen was, de Chineezzen opstonden en hunne groote ingenomenheid uitdrukten met de genomen beslissing, en daarbij aan de aanwezige Japanners hun dank betuigden, dat zij zich niet verzetten tegen de keuze van Kowloon, waarna de vertegenwoordigers van beide landen elkander hartelijk de hand drukten.

Een ander nog al belangrijk punt was de vraag naar het getal der vertegenwoordigers van de verschillende zendingsraden, dat tot de Conferentie zal worden toegelaten. Geoordeeld werd, dat vooral de Aziatische Zendingsraden ruim vertegenwoordigd moesten zijn en ook inzonderheid de Inheemschen de meerderheid behoorden te vormen.

Besloten werd dat b.v. Japan 30 inheemschen en 5 zendelingen mag zenden; Korea 7 inheemschen en 22 zendelingen; China 50 inheemschen en 10 zendelingen; de Philippijnen 10 inheemschen en 3 zendelingen; Ned. Indië 7 inheemschen en 3 zendelingen; India Byrma en Ceylon 50 inheemschen en 10 zendelingen. De andere werelddeelen zullen veel minder talrijk vertegenwoordigd zijn. Afrika mag 17 inheemschen zenden en 12 zendelingen; uit Zuid-Amerika mogen er 15 inheemschen komen met 9 zendelingen. Europa zal gerechtigd zijn zich door 39 afgevaardigden te doen vertegenwoordigen, waarvan 15 uit

Engeland en 24 van het vasteland. Voor Nederland werden 3 plaatsen gereserveerd. En uit Noord-Amerika en Australië zullen 45 afgevaardigden mogen komen.

De conferentie zal in haar geheel zijn samengesteld uit 207 inheemschen, afgevaardigden van de verschillende Zendingsvelden en 68 zendelingen en 84 afgevaardigden van de Zendende Kerken en de Zendingscorporaties. Dus met elkander 359, waarbij dan nog komen de onderscheidene secretarissen, zoodat het een getal wordt van omstreeks 400.

Nederland mag slechts drie afgevaardigden zenden. Dat is een klein getal. Maar gerekend naar den omvang der Nederlandsche zending in het geheel der wereldzending, dan is dit voor Nederland niet ongunstig berekend, want alle Nederlandsche zendelingen te samen vormen in dat geheel der wereldzending maar een zeer klein deel.

En evenzoo staat het met Ned. Indië, dat door 7 inlanders en 3 zendelingen zal vertegenwoordigd worden.

Het is, naar het ons voorkomt, zeer juist gezien, dat de Inlandsche Christenen op de komende conferentie de meeste vertegenwoordigers zullen hebben.

Stellig kan deze conferentie, die onderscheidene gewichtige vraagstukken aan de orde zal stellen, zooals b.v. de verhouding van de jonge, Inlandsche Kerken tot staat en maatschappij, van groote betekenis worden voor de Christ. Kerken in het Oosten, ook voor de jonge Kerken op ons Zendingsterrein.

Het spreekt voorts van zelf, dat de vertegenwoordigers van de Nederlandsche Zending nog niet zijn aangewezen en evenmin de drie Zendelingen uit Ned.-Indië, die zullen worden afgevaardigd om de conferentie bij te wonen.

De verlaging der subsidie uit 's Lands kas voor particuliere ziekenhuizen.

De subsidie, die de Regeering in Indië verleent aan Particuliere Ziekenhuizen, waartoe ook de Zendingshospitalen behooren, is een der belangrijkste bronnen van inkomsten voor den medischen dienst onzer Zending.

Niet alsof ooit bijna alle kosten door die subsidie konden worden gedekt. Dat was nimmer het geval. In de gunstigste tijden, toen de subsidies het hoogst waren, kon toch hoogstens 50 à 60 % der kosten door het bedrag der subsidie worden bestreden. Het ontbrekende moest komen uit de opbrengst van de particuliere praktijk der missionaire artsen, de verpleeggelden der patienten, de bijdragen van locale raden en particuliere ondernemingen, de giften en uit de Zendingskas.

Die gunstige tijden, toen de Regeering 50 à 60 % der kosten door haar subsidie dekte, zijn echter al lang voorbij. De druk der malaise heeft de Regeering tot beduidende subsidieverlaging genoopt. Reeds voor 1936 zijn de volgende kortingen toegepast. Vooreerst eene korting van 17 % op de salarissubsidie voor het Europeesch personeel en van 12 % op die voor het Inlandsch personeel.

In 1935 is een verdere verlaging ingevoerd van 16 % door de stopzetting van de gratisverstrekking van bepaalde hoeveelheden medicijnen en verband-

artikelen en van de subsidie voor overtocht en verlofskosten van het Europeesch personeel.

Bovendien is als bezuinigingsmaatregel de maximumsubsidie gesteld op het over het jaar 1931 uitgekeerde bedrag, zoodat met den groei der toeloop tot een toen bestaand hospitaal niet wordt gerekend.

Er is dus reeds vroeger op de subsidie uit 's Lands kas een sterke verlaging toegepast.

Enkele maanden geleden besloot de Ned. Regeering over 1936 de subsidie nogmaals voor al de particuliere ziekenhuizen te samen te verlagen met f 200.000. Hierdoor kwam de bestaansmogelijkheid van sommige vooral kleine hospitalen in zeer ernstig gevaar.

Van de zijde der Zending is toen bij de Regeering, zoowel hier te lande als in Indië, getracht dit gevaar af te wenden. Veel heeft dit niet uitgewerkt. De finantiën van 's Lands kas noodzaakten tot inkrimping der uitgaven over heel de linie. De voorgenoemen korting op de subsidie voor de particuliere ziekenhuizen moest worden gehandhaafd. Maar toch is wel iets verkregen, dat niet zonder betekenis is. De gratis-verstrekking van bepaalde hoeveelheden medicijnen en verbandmiddelen is weer hersteld.

Naar ons gemeld werd, zal de korting die begin 1936 in werking is getreden voor de hoofdziekenhuizen 8 à 9 % der subsidie bedragen en voor de hulpziekenhuizen 20 %. Deze kortingen worden verkregen doordat de subsidie per verpleegdag wordt verlaagd van f 0.25 tot f 0.17 in de hoofdziekenhuizen en in de hulpziekenhuizen van f 0.15 tot f 0.10, terwijl de vergoeding voor ongediplomeerd personeel van f 5 op f 4 wordt gebracht.

Maar daartegenover staat, dat voor een waarde van f 80.000 aan medicijnen en verbandmiddelen gratis verstrekt zal worden, wat overeen komt met de hoeveelheid, die vroeger, voor de intrekking dezer subsidie, ook gratis geleverd werd.

Er is dus weer een beduidende subsidieverlaging ingevoerd. Te ernstiger is dit omdat ook de andere voornaamste bronnen van inkomst, zooals de opbrengst van de particuliere praktijk der zendingsartsen en de bijdragen van ondernemingen, geweldig gedaald zijn. De directeurs onzer Zendingshospitalen zullen de grootste zuinigheid moeten betrachten en moeten uitzien of er ook nog nieuwe bronnen zijn te vinden.

Maar dan komt het ons voor, dat wat onze Zendingshospitalen betreft de voortzetting der exploitatie nog wel mogelijk is. Wij gelooven niet, dat er ook maar één van onze hospitalen in 1936 zal moeten worden losgelaten. Het spreekt echter van zelf, dat de Kerken in Nederland hare bijdragen voor den medischen dienst niet mogen verminderen, maar veel eer, als het eenigszins mogelijk is, deze moeten vermeerderen.

Santpoort.

31 Dec. 1935.

W. B.

Zending Zuid-Holland Noord.

Opening van het nieuwe Schoolgebouw te Poendoehsari.

Sinds Augustus 1934 was op verzoek van een vrij groote groep Christenen in het onderdistrict Manjaraan een volksschool in die buurt begonnen. Onge-

subsidieerd, want nieuwe scholen krijgen geen subsidie meer. Men zou kunnen zeggen: in een tijd als deze is 't beter maar geen scholen zonder subsidie te openen.

Maar hoe dan — als we voor bepaalde deelen van ons Zendingsterrein jarenlang verlangd hebben naar scholen en gebeden hebben om mogelijkheid van

De loerah te Poendoehsari.

scholen te openen? Als God zulke gebeden verhoort in naar onze meening finantiëel moeilijke tijden, moeten, kunnen we dan zeggen: „Nú maar liever niet, de tijden zijn er niet naar?” Of moeten we den weg, dien God wijst, gaan, en onszelf voorhouden, dat er voor God geen moeilijke tijden bestaan, dat „de aarde des Heeren is en hare volheid”.

Toen de deur openging hebben we niet geaarzeld binnen te gaan, en de kerk van Delft heeft met de Kerken van Zuid-Holland-Noord zich ook op dit standpunt geplaatst.

Het schooltje van Poendoehsari begon in de primitieve kerk, die daar al stond op 't erf van den loerah. Banken, schoolbord enz. werden in de desa gemaakt, ze zijn niet zoo mooi als van een Chineeschen vakman, maar dat behoeft daar ook niet. Hoofdzaak was, dat ze goedkoop waren, en — de menschen van de desa hadden er iets aan verdiend.

Al gauw werd 't te klein in 't kerkje. En de ligging, zoowel van kerk als van school, was ook niet zoo heel gunstig, vele kinderen moesten te ver loopen. De loerah stelde dus voor op een ander, beter gelegen terrein, een school te bouwen, die meteen voor kerk zou dienen. Met hulp van den Christen loerah en den altijd hulpvaardigen assistent-wedono werd een beter stuk grond gevonden. De school zou 11 x 5 M. worden, zoo noodig door een verplaatsbaar tusschenschot in tweeën te deelen. Het geheele gebouw: houten geraamte, omwanding van gevlochten bamboe, tegelvloer van bekapte natuursteen voor 1 cent per stuk. De kosten: f 173.— inclusief de grond.

Vrijdag 8 November zou de opening van 't nieuwe gebouw feestelijk gevierd worden. 's Morgens vroeg vertrokken we uit Solo, Poendoehsari ligt 55 à 60 K.M. van de stad, en de weg is niet overal mooi. We waren met ons vieren: mijn man en dochter, Juffrouw Bronkhorst en ik. De tocht ging naar 't Zuiden door Wonogiri naar Woerjantoro, daarna nog een kleine 20 K.M. naar 't Westen tot voorbij Manjaraan. Op dien tocht kan men wel zien, dat er geen welvarende bevolking woont. Autobussen rijden daar niet, men loopt daar nog.

Het landschap is vreemd: overal opeenhoopingen van steenen in de grilligste vormen, groote blokken midden tusschen sawahs, zoodat men zich afvraagt, hoe ze daar gekomen zijn. Even voorbij Manjaran moet de auto door een kali, nog een eind verder is een bamboebrug, die er niet over-solied uitziet. Mijn man en de chauffeur stappen uit om de zaak te in-

De Schooljeugd.

Woning naast de School.

specteeren, we stappen allen uit, om de auto zoo licht mogelijk te maken, 't gaat gelukkig goed. Bij een volgende brug moeten we de auto achterlaten en nog een klein eindje wandelen. Al spoedig komen de loerah, M. Ronga Taroetrapsilo en 't hoofd der School, Mas Reksadiardja, ons tegemoet met een groot gevolg van desa-kinderen, die nog niet naar school gaan. Voor we 't schoolerf binnengingen hebben we even een kiekje genomen. Rechts (op de eerste foto) staat de loerah in witte jas.

De school ligt iets hooger dan de weg, een steenen pad begrensd door wit gekalkte kalisteenen leidt naar boven. Vlak onder 't dak van de school is het bovengedeelte van de bamboe omwandeling vervangen door een traliwerk van bamboe, dit dient voor licht en lucht, daar de school geen ramen heeft. Wel een breede deur.

Naast de school staat 't huis van den eenigszins welgestelden desa bewonder, den Christen, die een deel van zijn erf voor de school tegen geringe vergoeding afstand.

Toen we de school binnenkwamen was ze al geheel gevuld. In een hoek zaten de 80 leerlingen op matjes op den grond, zoo dicht mogelijk ineengeschoven. In 't midden lange tafels met bloemen, langs 't plafond en de muren sierkoorden en guirlanden van vlaggetjes, hier zeer geliefd als versiering. 't Zag er alles echt kleurig en feestelijk uit. Veel desa-bewoners waren aanwezig: ouders van Schoolkinderen en Christenen uit den omtrek, ook vrij veel vrouwen. Verder de desa-autoriteiten, en ook de assistent-wedono.

Zang van de kinderen en toespraken wisselden elkaar af. In de pauze was ook voor traktatie gezorgd. Juffrouw Bronkhorst, die ook voor de radio bij de Christelijke uitzendingen zingt, zong enkele Javaansche liederen. Toen ze begon was er algemeen vroolijkheid vooral onder de meisjes. Haar klare heldere stem is ook wel een groot verschil met den Javaanschen zang, die rijk is aan neusklanken. Maar 't was verder ademloos stil; na den eersten schrik van 't zoo andere geluid vonden ze 't blijkbaar heel mooi.

De goeroe indijl van Manjaran maakte in zijn toe-

spraak de opmerking, dat „de oude domine” wel voor 't eerst en 't laatst in dit kerkgebouw zou zijn op dezen dag, want dat zijn verblijf op Java niet zooveel jaren meer zou duren. De menschen moesten hem dus nog maar eens goed aankijken! Nu, in den regentijd is er van overgaan over de kali met een auto geen sprake, dat kan alleen als er weinig wa-

ter staat. Men komt daar wel sterk onder den indruk van de afgelegenheid van zulk een plaats en van de moeilijke taak der goeroes indijl en onderwijzers. Poendoehsari verkeert nog in gunstige omstandigheden: daar is een vrij groote Christenkring en de oudere loerah is voor den onderwijzer een groote steun. In andere plaatsen is 't dikwijls veel eenzamer.

Eens per maand komen de schoolhoofden in de stad voor afrekening en uitbetaling, dan is er tegelijk een Bijbelstudiekring onder leiding van Ds. Kuiper en dikwijls ook nog vergadering met mijn man over schoolzaken. Ook 't andere personeel komt eens per maand in de stad, voor Bijbelkringen met Ds. Kuiper; het personeel uit 't Klatensche gaat daarvoor naar Klaten. 't Leven in de desa is voor jonge menschen eentonig, de avonden zijn altijd lang, om 6 uur wordt 't donker. Vereenigingsleven kent de desa ook bijna niet. Men is er ook niet gewoon bij elkaar veel op bezoek te gaan. Door 't verstrekken van lectuur trachten we 't gemis van de stad eenigszins te vergoeden. Het is voor sommige jonge onderwijzers misschien even moeilijk om ver van eigen milieu in een vreemde desa te werken als voor ons om naar Indië te gaan. En uw gebed voor de arbeiders op 't Zendingsveld omvatte ook deze menschen, die pionierswerk onder de jeugd verrichten.

J. C. VAN ANDEL—RUTGERS.

Solo, November 1935.

Solokring.

1935 was een voorspoedig jaar voor ons werk. Het knippen en naaien voor onze linnenkast in Solo ging onvermoeid door. Heel veel kon er in 8 kisten verzonden worden, ongeveer 3000 stuks. Op verzoek uit het Ziekenhuis konden we ook nog 79 dekens zenden. Voor Klaten hadden we een kist met 275 stuks. Dank, hartelijk dank, aan alle zusters, die ons zoo trouw helpen, maar bovenal aan onzen God, Die ook weer dit jaar ons werk zoo bijzonder heeft willen zegenen.

J. B. VAN BAREN—
v. d. VOORN GROOTENBOER.

Delft, Dec. '35.

Zending Zuid-Holland Zuid.

Ouderavond Holl. Chin. Zendingsschool
Poerbolingo.

't Is weer 't eind van 't schooljaar. Wèl goed merkbaar!

In de speeltijd rijen kinderen met atlasen, geschiedenisboeken, enz. Loop je er langs, dan hoor je (O, die klemtoon in Indië):

Kruistochten 1096—1291, kruistochten Amsterdam - Haarlem - Leiden - den Haag - enz. Amsterdam

Een lichaam onder water gedompeld Rivieren Oost-Java zijn

En de rest.

Repetities! repetities! Toelatingsexamens Mulo, H.B.S., Technische School, enz.

De kinderen hebben haast geen tijd meer om te lachen, zeg ik wel eens.

En dat is erg, vindt U niet?

Nu, 't valt nog wel wat mee hoor.

Tijd voor een ouderavond is er nog wèl en daar werken de kinderen óók voor.

En dat is een plezier!

Mooie teekeningen maken, op de Δ clubs nog eens hard werken voor een gymnastische stand, enz.

De ouderavond.

Examens en repetities zijn achter de rug. Alles leeft weer op.

Je ziet de onderwijzer nu ook weer eens zonder z'n roode inkt, en de kinderen hebben weer tijd je gezellig toe te knikken en je eens wat te vertellen van 't examenwerk of repetitie-cijfers.

In de groote overdekte speelloods achter de school heerscht een groote bedrijvigheid. Electrisch licht wordt aangelegd, stoelen in menigte aangebracht en de grootste kinderen hangen de teekeningen van hun klas aan de muur. Elke klas heeft een eigen vak aan die muur en een eigen tafel er voor.

Zoo hangen er kunstproducten vanaf klas 2 tot klas 7.

En er staat altijd een tafel met knutselwerk van klas „O", de voorklas. Dat is altijd een groote attractie voor ouders en personeel.

't Is zoo langzamerhand tijd. De gasten vullen de loods (pendopo, zeggen we hier). Tafels met 't schriftelijk werk van de leerlingen staan klaar en de ouders wagen vast een oogje, hoewel de onderwijzer(es) dat liever niet heeft en ze dan ook met een zoet lijntje op hun stoel tracht te krijgen.

'n Volle pendopo! Dat is altijd een prettig gezicht voor ons, 't personeel. Dat bewijst belangstelling in 't werk van hun kinderen. En ze komen gráág. De band met de school is er gelukkig en daar kunnen we alleen maar dankbaar voor zijn!

Nu wordt 't programma afgewerkt. Een toespraak van 't hoofd in 't Maleisch, waarin de belangrijke dingen van 't afgelopen jaar behandeld worden. Er wordt geluisterd, want al die Gouvernementsbepalingen waar we tegenwoordig in rondzwemmen en die ook vaak leerplan of exameneischen raken, betreffen hun kinderen óók en dan is de belangstelling er.

Ook de aardige en prettige dingen van 't afgelo-

pen jaar komen naar voren en 'n daverend handgeklap bewijst de waardeering.

Dan volgt een reidans door Δ meisjes of 'n gymnastische stand door Δ jongens. Dit jaar was er een tooneeltje met zang door wat peuters uit de voorklas in rood-zijden pakjes, zóó snoezig, dat ze 't herhalen moesten.

Die kleintjes hebben nog zooveel durf. Dat gaat er wel wat af, als ze grooter worden.

Dan een pauze, waarin gelegenheid is om 't werk te zien en met 't personeel te praten over de kinderen. Nou, dáárvan wordt een dankbaar gebruik gemaakt.

We komen handen en monden te kort! 't „bisa naik?" is niet van de lucht! In goed Hollandsch wil dat zeggen: gaat hij (zij) over?

Door al dat lawaai en gedrang heen trachten de Δ meisjes hun limonade en koekjes aan de man te brengen.

Dat is niet zoo eenvoudig!

Maar — geen nood. Ze bewaren hun kalmte evenals een goede kellner in Holland met z'n onverstoobaar: „vlekkewater — vlekkewater!"

't Loopt goed af en eindelijk is de rust weergekeerd. Alles zit weer.

Nu is aller aandacht voor de 7de klassers, die van school gaan, of naar een H.B.S., of naar een Mulo, of..... of.....

Ze zitten allen bij elkaar vooraan, dicht bij hun hoofd, waarvan ze vanavond ook afscheid moeten nemen, die 't afgelopen jaar met hen gewerkt en meegeleefd heeft en vlak bij de Bestuursleden, waarvan er nu één opstaat om hen toe te spreken.

Een warme, hartelijke toespraak, ditmaal in 't Hollandsch, woorden, die recht naar hun hart gaan. Ze krijgen ook allemaal een herinnering aan de school mee: een bijbel of dat mooie boekje: „Jezus van Nazareth". Kent U dat?

Ook de B.B.ambtenaar staat op hen te wachten voor hun vingerafdruk op de verklaring, dat zij met goed gevolg de school doorlopen hebben, en dan ligt hun mooie Schooldiploma er nog, een liefhebberij van de School zelf en dan zijn we aan 't eind.

't Afgelopen jaar hadden we 't groote voorrecht Dr. Onvlee uit Soemba in ons midden te hebben, die toen in 't Maleisch nog eens van hart tot hart tot de ouders gesproken heeft. Wat werd er geluisterd!

En wat waren we blij dat hij 't had willen doen! O, die ouders! Wat wegen ze ons zwaar op de ziel! Hoe verlangen we dat God ons iemand zal zenden die ook dát mooie, maar moeilijke werk met kracht wil aanpakken! De velden zijn rijp om te oogsten!

Zoo'n ouderavond — we zien er altijd met dankbaarheid op terug.

God make ons getrouw!
Poerbolingo.

H. M. G.

In memoriam Mas Berman Filemon.
Gestorven 18 September 1935.

Onder de vele zegeningen, die de Heere onze Zending in Banjoemas gegeven heeft, is niet één der geringste, dat sedert de komst van Dr. Ruyssenaers (1901) nog geen enkele onzer goeroes-indjil of schoolgoeroes, hetzij zij in actieve dienst nog staan,

hetzij zij reeds gepensioneerd zijn, ons door de dood is ontvallen.

Wel bijzonder opmerkenswaard, ook als wij er op letten dat het corps toch niet klein is: 34 in actieve dienst, 4 gepensioneerd, en 4 in opleiding in Jogja. Ook van de hulpkrachten: colporteurs en couranten-rondbrengers werd ons nog geen enkele ontnomen.

De meer voelen wij het als een groote slag nu Mas Berman Filemon aan zijn omvangrijke en drukke arbeid ontruikt werd. Wel was hij die de 61-jarige leeftijd bereikt had onder deze dienstdoende goeroes de oudste. Maar tot voor kort dachten noch hij, noch wij aan pensioneerding. Integendeel, hij bleef actief en ijverig, tot Augustus van dit jaar de ziekte die hem ten grave sleepte, hem op het bed neerwierp.

Juist één maand vond hij in Trenggeling een liefderijke verpleging; opgenomen om een ouderdomskwaal, die op zich zelf niet doodelijk geacht wordt, maar waartegen hij toch niet opgewassen bleek te zijn.

Berman Filemon kwam tot ons in 1919 uit Kediri, waar hij in de Oost-Java zending lange jaren in onderwijzen en evangelie-prediking werkzaam geweest was.

Hij had iets eigenaardigs, iets zeer individueels, dat sommigen afstootte, anderen aantrok. In ieder geval heeft hij bijzondere gaven getoond te hebben van pioniersarbeid en de Heere heeft hem inzonderheid daárin rijkelijk gezegend.

Onder ons begon hij zijn loopbaan als goeroe-indijl te Poerbolingo. In datzelfde jaar vertrok ik naar Wonosobo, zoodat ik hem toen moeilijk van nabij kon gadeslaan.

Toch had ik de vrijmoedigheid in 1921 hem te plaatsen in Adjibarang, waar tengevolge van de getuigenis van mijn onvergetelijke oude vriend Eng Soan een paar Javaansche families tot het Christendom gekomen waren. Berman heeft daar een Javaansche gemeente weten te vergaderen. Hij was ook het middel tot de overgang van een Chineeschen broeder, die de grondlegger zou worden van onze thans zoo bloeiende gemeente in Sidaredja.

Om redenen van persoonlijke aard was het beter, dat hij in 1925 weer naar Poerbolingo zou terugkeeren. Daar werkte hij tot 1930, toen een overplaatsing naar Soekaradja volgde.

Ik beschouw zijn werk te Soekaradja als het glanspunt van zijn arbeid op ons zendingsveld. Over zijn prestaties in Oost-Java kan ik uiteraard niet oordeelen.

Al is dit drukke handelsplaatsje slechts 12 K.M. van Poerbolingo verwijderd, toch hadden wij daar feitelijk niets vóór dat onze schoolvereeniging er de Holl. Chin. School overnam van een Chineesche vereeniging.

Dit gaf aanleiding Berman daár te plaatsen. In een woning, op het schoolerf gelegen, kon hij dadelijk intrekken.

Hoewel in Adjibarang bovengenoemde Chinees met zijn gezin en nog twee njonjah's zich bij de gemeente van Berman gevoegd hadden, is toch wel gebleken dat zijn gaven meer op het gebied van de evangelisatie onder de Javanen dan onder de Chinezen lagen.

IJverig is hij er steeds op uitgegaan. Er zat initiatief in hem. En wat wij ook bijzonder waardeeren is dat hij, de oudste onzer in dienst zijnde goeroes,

zich aan de enkele Javaansche Christenen in de hoofdplaats Banjoemas gelegen liet liggen. Het viel hem wel eens moeilijk om op zijn fiets de 9 K.M. tamelijk zwaar geaccidenteerd (heuvelachtig) terrein naar Banjoemas af te leggen. De moeilijkheid werd vergroot doordat de Christenen daár op vrij groote afstand van elkaar wonen.

Sedert de dood van Ruysenaers (1907) tot de plaatsing van Berman was eigenlijk voor Banjoemas veel te weinig geschied, al is er tijdelijk in 1919 en 1920 een goeroe geplaatst.

Het is Berman gelukt, geholpen door Paulus, den couranten-rondbrenger van ongeveer gelijken leeftijd, daár een kleine gemeente te vergaderen, die hoop voor de toekomst geeft.

En nu ging onze broeder midden uit zijn wijde werkking weg. De weduwe blijft, althans voorloopig, op de plaats wonen, waar misschien de mooiste jaren uit het leven van haar man doorgebracht werden. Wel een bewijs, dat er banden gelegd zijn, die moeilijk te verbreken zijn.

Moge haar ook in de liefde van menschen eenige vergoeding geschonken worden van het groote gemis, dat haar beschoren is.

En moge het den opvolger van Berman geschonken zijn het werk, dat de heengegane achterliet, met eenzelfde energie voort te zetten.

E.

Eigendom.

Het Ziekenhuis te Poerwokerto is nu definitief eigendom geworden der Zending.

Het kostte ons allen, toen de eerste vreugde over de overdracht van het Ziekenhuis nu bijna 3 jaar geleden voorbij was, wel eenige moeite ons te realiseren, dat het slechts een beheersovername gold. De dingen wennen zoo gauw. Het leek zoo onwaarschijnlijk, dat deze prachtige aanwinst van ons Zendingswerk weer zou moeten worden afgestaan. Geen oogenblik konden wij gelooven, dat dit metterdaad mogelijk zou zijn.

Toch was dit wel zoo.

Met de Suikerfabrieken was een contract afgesloten voor drie jaren. Aanvankelijk was het niet uitgesloten, dat de suiker zelf het Ziekenhuis na ommeekomst van de termijn weer in eigen beheer nemen zou. En als besloten werd het definitief af te staan, dan was het wederom niet uitgesloten, dat ook met andere gegadigden zou worden onderhandeld, met name de Missie.

Hoe dan, als het een kwestie zou worden van het hoogste bod?

Zoo telkens kwam deze gedachte ons overvallen.

In sombere oogenblikken hebben wij wel eens aan deze overleggingen toegegeven en dan zag het er zeer donker uit. Het is bijna niet te denken, hoe wij het zouden moeten doen in Poerwokerto zonder dit belangrijk centrum.

Maar neen, overwegend was de zorg toch niet. Het vertrouwen overheerschte, dat God ons dit Ziekenhuis laten zou. Daar was voor gebeden. De exploitatie was in rustig geloofsvertrouwen aanvaard. Wij wisten de toekomst in Gods hand.

God heeft dat niet beschaamd.

De Suikerfabrieken konden aan eigen exploitatie niet denken.

Toen de onderhandelingen begonnen werden over

definitieve overdracht, bleek al aanstonds, dat het gevaar dat aan andere gegadigden als mededingers kansen zouden gegeven worden, gering was. De waardeerling van de wijze waarop de Zending haar verplichtingen was nagekomen, dreef de Suikerfabrieken er toe al het mogelijke in het werk te stellen, tot een accoord met de Zending te komen.

Ja er is wel veel heen en weer gepraat over de koop prijs. Het heeft wel een paar telefoontjes met Holland gekost en in Holland samensprekingen met de Directies.

Maar achteraf kunnen wij toch zeggen, dat de onderhandelings buitengewoon vlot verlopen zijn.

Alle partijen zijn tevreden.

Voor werkelijk niet hooge prijs is de Zending in het bezit gekomen van een Ziekenhuis, dat voor de medische hulp aan de lijdende menscheid en voor de komst van Gods Koninkrijk zijn groote waarde bewezen heeft en hoe langer hoe meer bewijzen zal, naar wij hopen en bidden.

Groote dankbaarheid past ons jegens God, Die dit mogelijk maakte en jegens allen, niet het minst de Kerken in Holland, die door hun milde steun daartoe medewerkten.

R.

Zending Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland.

Schetsen uit het Binnenland.

No. 16.

Het was een vroolijk, opgewekt groepje, dat daar zat bij de pasanggrahan, het gebouwtje, waar de reizigers in de bergen den nacht kunnen doorbrengen.

Zij schaterden en lachten, en plaagden elkaar.

De oorzaak, dat zij daar zaten, was eigenlijk zoo prettig niet. Het waren gevangenen, die onder leiding van twee militairen levensmiddelen opvoerden voor een militaire patrouille, die in de bergen kruiste.

Ondanks hun straf bleken zij toch nog de grootste pret te kunnen hebben! Men zou zoo zeggen, wat leven die heidenen toch gelukkig, zelfs gevangenisstraf ontnemt hun hun prettig humeur niet. Al hadden zij den heelen dag zware bagage gedragen in de hitte, nu waren zij al hun moeheid al weer vergeten.

Het deed je hart goed, zooals die menschen konden lachen en pret maken!

Maar we zullen eens een kijkje achter de schermen nemen?

Gaat maar mee, wij zullen een praatje met hen maken.

„Wel, vrienden, gij schijnt nogal in uw schik te zijn.”

„O ja, mijnheer, wij hebben altijd samen plezier.”

„Zoo, dat is goed, het is niet goed met je makkers ruzie te maken.”

Daar zeiden zij niets op, lachten alleen maar een beetje.

„Maar nu moeten jullie mij eens vertellen, waarom

zijn jullie hier, toch zeker niet voor jullie plezier? Jij daar, wat heb je uitgevoerd, dat je nu dwangarbeid moet verrichten?”

De aangesprokene keek een beetje op zij, en antwoordde: „Ik heb iemand vermoord.”

„Nu, dat is minder mooi! Hoeveel jaar heb je?”

„Vijftien, mijnheer.”

„Wie heb je vermoord?”

„Mijn vriend, hij schold mij uit.”

„Jij bent ook gauw op je teenen getrapt.”

De heele groep schaterde het uit van het lachen, en had de grootste schik. Waarna ik mij tot een ander wendde: „Wat heb jij gedaan?”

„Iemand vermoord.”

„Zoo, en hoeveel jaar heb je?”

„Twee.”

„Dat kan niet waar zijn, als je iemand vermoord hebt, dan krijg je minstens vijftien jaar.”

„Ja, maar hij was niet dood.”

De heele bende rolde haast over elkaar van het lachen.

„Dat is ook wat moois, iemand vermoord, maar hij was niet dood. Je bedoelt zeker, dat je hem wilde vermoorden.”

„En,” zei ik tot een derde, „wat is jouw straf?”

„Twintig jaar, mijnheer, mijn vader en moeder vermoord.”

„Ik zou haast bang worden met jullie te praten, straks vermoorden jullie mij ook nog.”

De vroolijkheid steeg ten top: „Hij durft alles, mijnheer, hij is nooit bang.”

„En waarom heb je je vader en moeder vermoord?”

„Zij wilden mij het geld niet geven, waar ik om vroeg.”

„En hebben jullie er geen spijt van, dat jullie zoo gedaan hebben?”

„Spijt?” Zij keken mij met lachogen aan. „Spijt? Nee, natuurlijk niet.”

„Vinden jullie het dan niet erg, wat jullie gedaan hebben?”

„Nee, waarom?”

„Jullie weet toch, dat God verboden heeft om menschen te dooden, maar dat wij hen moeten liefhebben?”

„Waarom?”, zei er een, „als ik nu weer thuis was, dan zou ik het weer doen. Dan moeten ze maar doen wat ik wil, en mij niet boos maken.”

De anderen waren het er van harte mee eens.

„Maar als iemand anders jullie nu vermoordde, zouden jullie het prettig vinden?”

„Neen, mijnheer.”

„Mag je dan zoo maar anderen dood maken?”

„Ja, als ik boos word, dan doe ik het.”

„Maar als God het verboden heeft, dan mag het toch niet! Daar is God toornig over! En zijn straf is nog veel groter. Maar Hij heeft ook Zijn Zoon gegeven, om de menschen te verlossen van hun boosheid en hun straf, en wie in Hem gelooft, krijgt vergeving van al zijn zonden.” Dat trachtte ik uit te leggen.

Na een poosje ging ik weer terug.

Achter mij hoorde ik een uitbundig gelach.

Zie, dat is de lichtzinnigheid van het heidendom.

P. J. LAMBOOLJ.

Zending Noord-Holland.

De zendingsbegrooting voor het jaar 1936.

De missionaire predikanten Ds. D. J. B. Allaart en Ds. G. J. van Reenen hebben bijtijds een concept-begrooting ingezonden van ontvangsten en uitgave in Indië voor den hoofd- en schooldienst te Djokja over 1936. Ook de directeur van het Petronella-hospitaal gaf een raming van wat in Holland voor den Medischen dienst over dat jaar zal moeten worden bijeengebracht.

Vrijwel geheel in overeenstemming met de uit Indië verstrekte gegevens is door de commissie van administratie, in samenwerking met de commissie van advies voor de zaken der Zending, een concept-begrooting ontworpen, die door den Kerkeraad van Amsterdam is goedgekeurd en vastgesteld. Zij luidt aldus:

BEGROOTING 1936.

Uitgaven.

Uitgaven Nederlandsch-Indië:

Miss. Dienst.

Tractementen Miss. Predikanten	f 11.350.—
Idem Helpers	„ 12500.—
Pensioenen	„ 1900.—
Huishuren	„ 2400.—
Onderhoud	„ 600.—
Grondlasten verzekering	„ 450.—
Extra toelagen	„ 900.—
Reis- en verhuiskosten	„ 3500.—
Lesgelden	„ 1000.—
	<hr/> f 34700.—

Colportage.

Salarissen	f 2900.—
Inkoop boeken	„ 1400.—
Procenten reiskosten	„ 700.—
Abonnementen Mardi Rahardja	„ 800.—
	<hr/> „ 5800.—

Schooldienst.

Salarissen	f 11500.—
Huur en onderhoud	„ 1400.—
Extra toelagen	„ 300.—
Reiskosten	„ 500.—
Leermiddelen	„ 1200.—
	<hr/> „ 14900.—

Administratie en diversen.

Algemeene administratie	f 2000.—
Jeugdwerk	„ 200.—
Algemeen	„ 100.—
	<hr/> „ 2300.—

Totaal uitgaven Indië f 57700.—

Uitgaven in Holland:

Hoofd- en Schooldienst.

Pensioenrekening	f 3000.—
Repatriatiefonds	„ 500.—
Zendingsstudieraad	„ 300.—
Generale Kas 10 %	„ 5800.—
Zendingsstudie V. U. Theol.	
School	„ 50.—
Onkosten	„ 350.—
	<hr/> f 10000.—

Medische dienst „ 10000.—

Totaal f 77700.—

Ontvangsten.

Ontvangsten in Nederlandsch-Indië:

Hoofddienst.

Bijdrage Jav. Gemeenten	f 200.—
Colportage	
Contributiën en giften	f 4000.—
Verkochte boeken	„ 1200.—
	<hr/> „ 3000.—

Schooldienst.

Subsidie	
Salarissen	f 4000.—
Schoolgelden	„ 800.—
Bijdrage Schoolvereniging Jogja	„ 100.—
	<hr/> „ 4900.—

Diversen.

Bijdrage Mulo Jeugdwerk	„ 200.—
	<hr/> f 8300.—

Ontvangsten in Holland:

Hoofddienst.

Giften	„ 3400.—
Schooldienst.	
Schoolbusjes	„ 3000.—
Medische dienst.	
Ver. Dr Scheurer's Hospitaal	„ 7000.—
	<hr/> f 21700.—

Bijdrage van de kerken in Noord-Holland „ 56000.—
f 77700.—

Wanneer we deze begrooting vergelijken met die over 1935, blijkt, dat de bijdragen, die van de Kerken in Noord-Holland verwacht worden, met f1000 zijn verlaagd. Voor 1935 waren zij reeds f3000 lager gesteld dan in 1934. En nu is er nog weêr f1000 afgenomen. Voor 1935 waren deze bijdragen gesteld op f57000 en voor 1936 op f56000.

Dit is geenszins geschied, omdat de arbeid in Indië zou zijn ingekrompen. Dat is niet het geval. Juist omgekeerd. In alle drie diensten moest de arbeid zeer dringend niet onbelangrijk worden uitgebreid. En dat is ook geschied. Maar waren alle posten van uitgaaf is er zooveel als dit kon bezuinigd geworden. De druk der malaise, die zich in de Kerken van Noord-Holland zwaar laat gevoelen, drong er toe om van de kerken geen gulden meer te vragen dan strikt noodig is. Maar het spreekt vanzelf, dat de levensbelangen der zending niet ernstig mochten worden geschaad. Dat zouden de Kerken zelf niet willen. Gelet op het feit, dat er ondanks de uitbreiding, die het zendingswerk te Djokja ontving, toch van de Kerken f1000 minder zal worden gevraagd, stemt alleszins tot tevredenheid over deze begrooting.

Volgens den geldenden rooster van omslag zullen de verschillende Classen van Noord-Holland van de f56000, die van de Kerken verwacht worden, hebben bij te dragen:

Cl. Alkmaar	8½ % van f 56000 = f 4750
Cl. Amsterdam	38 % van „ 56000 = „ 21280
Cl. Enkhuizen	8½ % van „ 56000 = „ 4760
Cl. Haarlem	20 % van „ 56000 = „ 11200
Cl. Hilversum	12½ % van „ 56000 = „ 7000
Cl. Zaandam	12½ % van „ 56000 = „ 7000

Het is natuurlijk aan elke kerk wel bekend op welk percentage zij staat in den classicalen omslag. Der-

halve kan men nu in elke kerk zeer gemakkelijk berekenen hoeveel in 1936 van haar naar billijkheid mag worden verwacht en wat zij, als zij aan haar roeping eenigszins wil voldoen, voor het zoo gezegend werk der zending behoort bij te dragen. W. B.

Twee gedoopten te Tjebongan.

Op Tjebongan, niet ver van Djokja, staat bij de suikerfabriek een hulpziekenhuis. De zending heeft hier een post met een nog kleine Gemeente.

Twee gedoopten te Tjebongan.

Bijgaand kiekje, dat is genomen na den dienst, waarin Ds. Allaart hier een volwassene en een kind doopte, werd ons gezonden door Mej. H. E. Weijers. De moeder draagt het kind, dat gedoopt werd, in den slendang. De vader, die colporteur is in dienst der zending, staat er naast. En aan de andere zijde van de moeder zien we de vrouw die in dien dienst gedoopt werd. W. B.

Zending Utrecht en Gelderland.

Een tweede missionaire predikant.

De zendingssynode van de Geref. Kerken in Utrecht en Gelderland is weer gehouden.

Onderscheidene meer of minder belangrijke zaken kwamen daar aan de orde. Het meest belangrijke was wellicht wat besloten werd in zake de uitzending van een tweeden missionairen dienaar des Woords naar het Zendingsterrein, waarvan de bearbeiding door deze kerken voor haar rekening is genomen. Verleden jaar werd reeds de noodzakelijkheid en de mogelijkheid dezer uitzending breedvoerig besproken. Thans behoorde er een beslissing te worden genomen. En men heeft het aangedurfd in beginsel tot de uitzending van een tweeden missionairen dienaar te besluiten. Men voelde de noodzakelijkheid daarvan. Ds. Keuchenius kan het werk niet af. Op niet minder dan 16 plaatsen moet hij geregeld de Sacramenten bedienen. Voor het bezoeken van belangstellende Chineezen heeft hij geen tijd beschikbaar. Er zou veel meer moeten gedaan worden om het Evangelie ingang te doen vinden in de prijaji-wereld. Vooral ook het jeugdwerk eischt veel meer zorg en tijd, dan Ds. Keuchenius daaraan wijden kan. Sinds lang reeds vraagt hij een hulp. Het zou onverantwoordelijk zijn hem nog langer alleen te laten staan voor al het werk.

Ondanks den druk der tijden, die tot bezuiniging en versobering dringt, besloot de Zendingssynode met algemeene stemmen voor de uitzending van een tweeden predikant een post op de begroting te brengen.

Met het oog hierop werd de begroting met 10 % verhoogd. De beroeping van een tweeden dienaar kan nu voortgang hebben. Wij verblijden ons daarover van harte. Poerworedjo roept om vermeerdering van arbeidskrachten.

Of te dezer zake ook de mogelijkheid is overwogen om het tegenwoordige zendingsterrein te splitsen in twee terreinen, waarvan dan het ééne door de Kerken van Utrecht en het andere door de Kerken van Gelderland zouden kunnen worden verzorgd, bleek ons uit het verslag niet.

Stellig zou dit, meer dan de tegenwoordige regeling, in de lijn liggen van de beginselen die door de Generale Synode van 1896 voor ons zendingswerk zijn uitgesproken. Maar misschien zijn de praktische bezwaren hiertegen, die ook wij wel zien, zoo groot, dat een splitsing zelf niet in overweging kwam.

W. B.

Zendingscollectantjes te Heinkenszand.

Deze twaalf collectantjes dienen de Kerk te Heinkenszand. Zij loopen geregeld niet alleen Heinkens-

Collectanten Heinkenszand

zand, maar ook 's Heer Arendskerke, Nisse en 's Heer Abtskerke af, brengen de zendingsbladen rond en presenteren bij alle Gereformeerden hun busje. Zij doen dit ijverig en getrouw en brengen een flink bedrag voor de Zending bijeen. Men is over hun werk zeer goed tevreden. W. B.

Zending Friesland.

Inlandsche predikanten op het Friesche Zendingsterrein.

Reeds deelden we vroeger mede, dat de Goeroe Indjil van Glonggong Jochas is beroepen door de Inlandsche Gemeenten te Keboemen, Pamrian en Premboen als opvolger van Ds. Soeseno die wegens ouderdom en zwakheid geëmeriteerd is, en dat de Goeroe Indjil van Pesantren is beroepen door de Inlandsche Gemeenten te Glonggong, Djana, Groedjoegan en Wera.

Naar het voornemen was zouden Jochas Reksadihardja en Soepardi Sasasoewirja — zoo luiden de volledige namen — den 19den December worden geëxamineerd om, als zij mochten slagen, den 23sten December te worden bevestigd. Wij vertrouwen, dat zij wel zullen zijn toegelaten tot de bediening van Woord en Sacrament. En als er geen verhindering tusschen gekomen is, heeft de bevestiging nu al plaats gehad.

Friesland heeft dan nu op zijn oudste Zendings-terrein Keboemen reeds twee Inlandsche predikanten. Dat is zeer verblijdend. Daar moet het heen, dat er al meer eigen Inlandsche predikanten komen om de geïnstitueerde kerken te bearbeiten.

Op het Keboemensche terrein zijn er zeven geïnstitueerde Kerken, n.l. Keboemen, Paintron, Premboan, Glongong, Djana, Graedjargan en Wera.

De eerste drie Kerken hadden reeds enkele jaren een eigen dienaar des Woords in Ds. Soeseno. Deze Kerken zijn finantieel in staat in eigen onderhoud te voorzien, en voor het tractement van hun predikant te zorgen.

De laatste vier, die nu te samen voor het eerst een eigen dienaar bezitten, hebben nog een beetje hulp noodig. De steun, die zij ontvangen, zal echter van jaar tot jaar worden verminderd. Naar het uitzicht is, denkt men over vier jaar geen steun meer te behoeven.

De Friesche Kerken hebben rijke stof om den Heer te danken, dat het op haar oudste Zendingsveld zoo gezegend gaat.

Naar het Friesche Kerkblad mededeelt is aan elk der beide jonge dienaren een schrijven gericht dat we hieronder laten volgen:

Waarde Broeder,

Namens den Kerkeraad der Zendende Kerk van Heeg en de Deputaten tot de Zending van de Gereformeerde Kerken in Friesland wil ik U een kort briefje schrijven. Van Ds. Bergema namelijk hoorde ik, dat Uw examen om toegelaten te worden tot de Bediening des Woords en der Sacramenten, zoo de Heere wil, zal plaats hebben 19 Dec. en de bevestiging tot Dienaar des Goddelijken Woords op 23 December daaraanvolgende, U zult wel begrijpen, dat wij deze beide dagen ook voor de Friesche Zending als zeer gewichtige dagen beschouwen. Het is voor ons altijd een reden van groote blijdschap, wanneer wij bemerken, dat het Koninkrijk Gods zich uitbreidt, ook daarin, dat de taak van onze Missionaire Predikanten wordt overgenomen door broeders uit het volk, aan 't welk zij de blijde boodschap brachten.

Wij wenschen U van harte geluk namens alle Friesche Geref. Kerken, die dan U aanstaanden Zondag zullen gedenken in het gebed der gemeente: Moge de Geest des Heeren U bij dit gewichtige werk, waartoe ge geroepen zijt, leiden. Geve de Heere U toenemende bekwaamheid tot een rijken zegen op uwen arbeid. En wanneer ge in uw ambtelijk werk op moeilijkheden en bezwaren stuit, gij weet de plaats, waarheen ge de toevlucht kunt nemen. De Heere sterke U bij den voortduur en doe U zijn een getrouwe dienstknecht van Jezus Christus.

Namens Zendende Kerk en Deputaten,

Uw dw. broeder

G. M. VAN RENNES.

Heeg, 17 Dec. 1935.

Stellig zullen ook velen buiten Friesland met belangstelling kennis nemen van den zegen op het Friesche Zendingssterrein en hartelijk instemmen met het schrijven, dat aan de beide jonge dienaren is gericht.

W. B.

Zendingscollectantjes te Ureterp.

Uit Ureterp zond men ons dit kiekje, dat ons den Voorzitter der Zendingscommissie Ds. Hazenberg met zijn ijverige collectantjes laat zien. Vroeger had de Kerk te Ureterp heel wat moeite om haar bijdragen voor de zending bijeen te krijgen, zooals dit op heel wat plaatsen het geval is. Sinds echter de Zendings-

Zendingscollectantjes te Ureterp.

commissie een flink getal jonge meisjes als collectantjes aan het werk heeft, loopt het goed. De meisjes gaan elke week trouw door heel de gemeente heen met hun busje voor de Zending. Zij halen zooveel op dat Ureterp nu zonder moeite haar bijdrage voor de Zending kan voldoen.

W. B.

Korte berichten.

Dr. M. G. Mulder.

Dr. M. G. Muller, de eerste geneesheer van het Petronella-hospitaal, is 12 December l.l. met verlof in Holland aangekomen. Voorloopig is zijn adres: Riouwstraat 65, den Haag.

Ds. J. Verkuil.

Ds. J. Verkuil, dienaar des Woords bij de Geref. Kerk te Laren, die door de Kerk te Heeg was beroepen voor den missionairen dienst te Keboemen, heeft voor die beroeping bedankt.

Ds. A. Pos.

D.V. komt Ds. A. Pos, docent aan de Theol. Opvoedingsschool te Djokja, in Juli a.s. met verlof in Holland. In October 1928 is hij voor de tweede maal uitgegaan naar Java, zoodat hij bijna acht jaar in Indië zal zijn geweest, eer hij voor de tweede maal verlof ontvangt.

Mej. Dr. J. G. Hörchner.

Mej. Dr. J. G. Hörchner, die is benoemd tot mis-

sionair Arts te Djokjakarta, zal D.V. in Mei vertrekken naar Indië. Haar adres is Frans van Mierisstraat 82, Amsterdam.

Een rijke Zondag in Banjoemas.

Den 2 Juni l.l. werden in Banjoemas tegelijk 11 volwassenen en 5 kinderen gedoopt.

Het is de laatste zichtbare vrucht geweest van het werk van den op 18 September overleden Goeroe Ber-man Filemon.

De Deutsche Zending.

De Deutsche zendingsgenootschappen hebben thans samen 1552 Europeesche krachten op het zendingsveld en 11400 bezoldigde inlandsche krachten; door dezen zendingsstaf worden 1.263.876 heidenchristenen verzorgd, 62.000 catechisanten onderwezen, 4356 scholen met 260.000 leerlingen onderhouden, en 34 ziekenhuizen geleid. In Duitschland werd in het laatste jaar voor de zending 5.024.754 Mark opgebracht.

De Zending in Zuid-Africa.

In Zuid-Africa hebben het Berlijnsche zendingsgenootschap, de Zweedsche zending, de Noorsche zending en de Amerikaansche Luthersche zending zich verenigd, teneinde in de wordende Protestantische Zoeloekerk een goede eenheid te kunnen grondvesten. Deze telt reeds een 80.000 zielen. De opleiding der Zoeloe-predikanten zal voortaan gezamenlijk geschieden te Umpumolo, welke inrichting door de Noorsche zending in het leven geroepen werd.

Een oordeel van Ghandi over de Christenen.

Een groot bezwaar voor de uitbreiding van het Christendom onder de hoogere kasten der Britsch-Indische samenleving was, dat iemand die Christen werd uit zijn familie werd uitgestooten en nooit daarin meer terugkomen kon. De Amerikaansche zendeling Stanley Jones meldt, dat de Mahatma Gandhi thans sterk er voor pleit, om menschen die Christenen worden in hun familie te laten blijven, mits zij zich van brandewijn, tabak en andere vreemde ondeugden onthouden.

Het Zendingsbureau.

Adres: Fahrenheitstraat 709, 's-Gravenhage. Postrekening No. 184489.

A. Zendingsbusjes.

- a. Zendingsnikkertjes (z.g.n. Javaantjes) ad f 5.— per stuk.
- b. Zendingsbusjes met deksel, per stuk f 0.60; 5 stuks f 2.25; 10 stuks f 4.—; elk busje méér f 0.40. Bijpassende hangslotjes f 0.20 per stuk.
- c. Spaarbusjes met gleuf (zonder sluiting) per stuk f 0.25; 5 stuks f 1.—; 10 stuks f 1.55; elk busje méér f 0.15.
- d. cartonnen busjes: per stuk f 0.10. Strooken, om deze busjes — na opening — weder te sluiten f 0.30 per 100 stuks.

(Toezending van de busjes sub. d. heeft alleen plaats, indien minstens 10 stuks tegelijk besteld worden, tenzij voor portokosten f 0.25 extra gezonden wordt).

Levering alleen bij vooruitbetaling. Men kan het

goedkoopst en gemakkelijkst bestellen en betalen per Giro.

B. Zendingsbibliotheek.

Boeken en tijdschriften uit de Zendingsbibliotheek worden gratis uitgeleend tegen vergoeding der zendkosten. De catalogus is verkrijgbaar tegen f 0.15 (afgehaald) of f 0.20 (per post).

C. Zendingstentoonstelling.

De voorwaarden, waarop het Tentoonstellingsmateriaal wordt uitgeleend, worden — op aanvraag — gaarne toegezonden.

B. Informatiedienst.

Alle gevraagde inlichtingen worden — voorzoover mogelijk — gratis verstrekt. — Men gelieve echter steeds postzegel voor antwoord in te sluiten.

Het bureau is dagelijks geopend van 9—12 uur (behalve des Zaterdags). Des Maandags bovendien ook van 2—4 uur.

Spreekuur van den Directeur: Maandags van 11—12.30 en van 2—4 uur.

Informatiebureau.

Het adres van het informatiebureau van het Christelijk Comité voor Indië is: J. J. Kraan, Loosduinschede 111, Den Haag.

Java Soemba Film.

Het adres voor onze Zendingsfilmen is Verlengde Lodewijkstraat 6a, Groningen.

Adresverandering.

Wie van adres verandert geve dit op — niet bij de Redactie — maar bij de Administratie „Vada”, Gebr. Zomer en Keuning, Wageningen.

Theelood enz.

Wie theelood, zilverpapier en gebruikte postzegels verzamelt, zende dit s.v.p. niet aan de redactie van dit blad, maar aan P. J. Schreuder, Zestienhovenstraat 34a, Rotterdam. Men zorg eerst een grooten voorraad te hebben, minstens een kilo, anders kost het soms meer aan verzending dan het waard is.

Leestafel.

Wat is de hemel? door Dr. K. Schilder, bij Kok te Kampen. f 3.90 geb. f 4.75.

Het is altijd zeer de moeite waard de werken te lezen, die de verbazingwekkend vruchtbare pen van Prof. Schilder ons biedt. Maar dit boek is stellig één van de beste. Een breede, doorwrochte, zeer leerzame studie, waarvan we met bijzonder veel genot kennis namen. Een verrijking van onze leerstellige boeken.

Lief en leed met onze kleinen, door P. M. Legêne, Zeist. f 0.35.

Dit aardige zendingsboekje, dat zijn derden druk beleeft, geeft ons eenige smakelijk geschreven schetsen uit het Kinderhuis voor Britsch-Indische kinderen te Alkmaar in Suriname.

De Doleantie en hare Kerkrechtelijke beginselen, door Dr. H. Kaajan, bij P. den Boer, Utrecht.

Met deze uitnemende, breed gedocumenteerde studie opent Dr. H. Kaajan de rij der geschriften, die bij de herdenking der Doleantie verschijnen zal.

Na de inleiding stelt hij in het 1e hoofdstuk in het licht de aard van het Geref. Kerkrecht; in het 2e hoofdstuk de aard van het Kerkrecht onder de organisatie van 1816/52 en in het 3e hoofdstuk wat de Doleantie als het rechte Kerkrecht beleeft. Wie in helder en bondig betoog wil weten waar het in de Doleantie om ging, leze deze studie.

De gestolen poort, door Bertie Ham, bij Littooy, Terneuzen, f0.90.

Een goed „volksverhaal”, boeiend geschreven en van positief christelijke strekking.

Bijbelsch Handboek. Tweede deel. Het Nieuwe Testament door Dr. C. Bouma, Prof. Dr. S. Greydanus, Prof. Dr. F. W. Grosheide en Dr. C. N. Impeta, bij Kok te Kampen, f7.50.

Met dit tweede deel is dit prachtig standaard-werk voltooid. Het biedt ons een verbazend rijken schat van rijpe studievruucht over het Nieuwe Testament in voor ieder verstaanbare taal.

Dit werk moet een plaats hebben niet alleen in de boekenkast van alle predikanten, maar ook in de bibliotheek van al onze Jongens- en Meisjes-Vereenigingen en van ieder, die prijs stelt op Bijbelkennis.

Ook voor de zending een boek van beteekenis.

De Christelijke Illustratie, bij N.V. Gebr. Zomer en Keuning, Wageningen.

Het Kerstnummer van de Christelijke Illustratie deed het weer best. De inhoud was mooi en de illustratie goed verzorgd.

Herleving. Veertiendaagsch blad ter verspreiding der Christelijke beginselen, onder redactie van Ds. D. J. Couvée.

Met genoegen namen we kennis van dit blad, dat frissche gedachten en rake opmerkingen geeft in helderen stijl. De prijs is per kwartaal f0.60.

Giften.

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.

Van Mej. D. A. J. Bosch, den Haag f5.—. Door Ds. Feenstra te Lioessens van een Zendingsvriendin f10.—. Geref. Kerk, den Dolder f56.68. Van de ontbonden Vereeniging: Noord Ev. Zendingsfeest f378.—. Door Mej. Verkruijsen van de Afd. Zond. Sch. en Ev. den Haag f40.—. Door Jurriën Veldkamp, 10 % van de Ontvangensten in Groningen, Drenthe, Overijsel, Bentheim—Oost Friesland, 1e storting f5000.— en van H. Smit, Schokland f6.—. Deel collecte Chr. Nat. Zendingsfeest f50.—. Van N.N. A. L. door v. d. L. f1.—. Door G. Snijder, Heijum, saldo kalender f1.92.

W. BREUKELAAR.

Santpoort, 17 Dec. 1935.

Giro No. 32806.

Voor het tekort van het Zendingswerk te Magelang.

Van L. J. S. te Klundert f2.50.
Columbusstr. 256, Den Haag.

P. KLIJN.

Suriname.

De laatste Loodjes.

Dat de laatste loodjes meestal het zwaarst wegen

ondervinden ook onze Herrnhutter Broeders bij de jaarlijksche overgang. Was het reeds begin November te zien, dat het einddoel niet bereikt zou worden, op 1 December 1935 bleek dit nog te duidelijker. Er was toen nog maar de helft binnen van hetgeen men noodig had. Weliswaar hadden de Jubileumactie en het Idenburgfonds een bedrag bij elkaar gebracht, maar het was de bedoeling eigenlijk om hiermee de tekorten te bestrijden en niet om dit voor het loopende werk te besteden. Het zou een groote teleurstelling zijn voor de Broedergemeente, wanneer dit bedrag gebruikt moest worden voor een tekort voor 1935, nog wel een jubileumjaar.

Toch zal, als God het niet vergoedt, het hiervan moeten komen. Wij lezen in het laatste nummer van ons „Suriname” een schrijven van den secretaris van het Zeister Zendings Genootschap: „Met rekenen en berekenen komen wij er niet, lang niet. Hier geldt bidden, werken, en gelooven. Wij durven de cijfers niet meer onder oogen te zien. De Heiland dwingt ons om niettegenstaande deze droevige feiten op Hem alleen ziende, door te gaan.

Vele gemeenten deden hun uiterste best, het meereendeel biedt heelemaal niets. Wij willen niemand oordeelen, maar de zaak voor den Heere brengen. Vrienden helpt ons daarmee.”

Ook in onze Gereformeerde kerken had de deelname beter kunnen zijn. Slechts 1/3 zond een bijlage voor het jubileum. Doch ongeveer 500 kerken lieten niets van zich hooren. Als wij het echter op deze wijze mededeelen, is de zaak zeer geflatteerd voorgesteld, want bij dat derde deel waren er helaas zeer velen, die meenden te kunnen volstaan met een bedrag van f1.— of f2.50. Daar zijn plaatsen van boven de 100000 inwoners bij. Was het wonder, dat ondanks veler sympathiek medeleven de teleurstelling niet te misskennen viel?

De Gereformeerde leden van de Raad van Bijstand Ds. Gillebaard, Dr. Rutgers, en ondergeteekende ontleenden dan ook aan bovengenoemde situatie den moed, zich nogmaals per circulaire tot onze kerken te wenden, teneinde de meer dan 500 kerken, die tot nog toe niet meededen op te wekken, alsnog iets voor Suriname te doen en de anderen te verzoeken, hun steun in een of andere vorm te continuëren. Daarnaast zal echter steun van particuliere zijde onmisbaar blijven. Wilt allen meehelpen, er van meet afaan voor te zorgen, dat 1936, hoewel geen jubileumjaar, voor onze Herrnhutter Broeders een beter figuur maakt dan 1935. Uw hulp is zeer, zeer noodig.

Sinds vorige verantwoording ontvingen wij:

Van U. te U. (gev. in coll.) f10.—; K. te A. f1.—; V. te R. f2.50; S. te G. f1.—; S. te R. (vanChr. Sch.) f4.—; Wed. B. te Z. f2.—; O. te V. f3.—; v. H. te T. f23.—; S. te S. f2.50; Ds. S. te H. f1.—; Wed. E. te B. f1.—; v. v. te H. f1.—; C. te Z. f1.15; Ds. W. te B. f1.—; Mej. G. te W. f1.50; v. d. N. te S. f10.—; Mej. F. te G. f10.—; K. te K. f2.50; Mej. M. te K. (van Chr. Scholen) f25.—; v. d. W. te G. f2.50; Ds. G. te H. f1.—; Mej. J. te D. f1.75; A. te H. f1.50; D. te H. f0.25; R. te U. f1.—; H. te L. f2.50; Mej. K. te B. f1.—; V. te H. f2.50; Wed. W. te B. f2.50; Mw. S. te B. f1.—; v. V. te H. f2.—; W. te N. f0.50; B. te G. f1.—; K. te S. (van J. V.) f1.20; U. te S. f5.—; R. te A. f1.—; Mej. K. te H. f1.—; B. te St. P. (van Leerl.) f25.—; W. te A. f1.—; Ds. K. te H. f0.25; K. te H. f1.—; v. d. B. te E. f1.50; Ger. Evang. Ver. te O. f10.19; V. te R. f10.—; S. te L. f10.—; Mej. S. te W. (van leerl. Chr. Sch. te D.) f1.85; Mej. V. te 's-Gr. (van Zondagssch.) f25.—; Mw. H. te W. f1.—; K. te W. f0.50; F. W. te H. f10.—; S. te N. f5.20; v. S. te L. f0.50; gev. in coll. te H. f2.50; Pers. Chr. Sch. te 's-Gr. f4.75; D. te B.

f 1.—; Ds. V. te O. f 1.—; v. B. te W. f 1.—; B. te O. (van Zendingscomm.) f 10.—; Ds. E. te G. (van G. K.) f 17.82; K. te H. f 1.—; Meisjes Ver. te O. f 9.35; B. te V. f 2.—; N. N. te S. f 5.—; Leerl. Chr. Sch. te B. f 5.—; K. te A. f 5.—; v. S. te G. f 1.—; v. d. W. te D. f 100.—; Zend. Comm. Ger. Kerk te A. f 523.54; K. te W. (van onderw.afd.) f 5.20; Via K. te A. f 7.50, w.o. van P. v. d. Marel f 3.28 en Koos Frouws f 1.97; L. te A. (busjes Dag- en Zondagssch.) f 5.—; Zendingscomm. te S. f 10.—; Ver. v. Chr. Nat. Schoolont. f 50.—, Mej. Jongbloed te Driebergen

Allen zeer hartelijk dank.

Laren (N.-H.), Vredelaan 10.

Postrek. 95494.

J. VAN KEULEN.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soembd.

11e verantwoording van 25 Nov.—24 Dec. 1935.

Prov. Groningen:

Per Ds. J. Oranje, Gron. halve ct. Arendje L. f 1.—; Mej. A. Franken, Hoogkerk, Klasse I, f 6.—; O. v. d. Wal, Groningen, Zend.comm. f 400.—; P. Teune, Onderdendam, Zend.vereen. f 55.—; W. Brons, Nikk. Sch. Ten Boer f 17.60; Per Ds. D. v. Dijk, Gron. halve ct. en kleingeld gesp. door kinderen f 8.74; Geref. Kerk, Stedum, Meisjesver. Juliana f 12.50; H. Wegener, Wildervank, Magelang-film f 14.80; O. v. d. Wal, Gron. Zend. Comm. f 28.05; K. ter Laan, Schildwolde, Nikk. Sch. f 12.—; J. Jonkman, Baflo, f 50.—; A. Kwant, Schouwerzijl, Jongel.vereen. f 1.20; O. v. d. Wal, Gron. Zend.comm. f 15.25; idem, idem f 457.65; idem, idem f 355.—; idem, idem f 60.30; Ds. H. de Zwart, Warffum, busjes f 32.70; J. A. Roukema, Harkstede, kalenders f 11.20; Mej. S. Westerhof, Lutjegast, busje Emke Faber f 1.86; Geref. Kerk, Helpman, Zendingsbl. f 10.72; idem busjes f 30.32; H. Timmer, Niezijl f 35.—; Geref. Kerk, Gerkeskl. Stroobos, busjes kinderen f 38.22; A. Visscher, Zijldijk, Nikk. Geref. School f 11.50; H. Boskma, Uith.meeden, nagift f 2.—; idem, idem, voor Soemba f 31.70; J. Knol, Overschild, Zend.comm. f 23.—; Per Ds. N. Postema, Veendam, giften f 3.50; D. A. Koebrugge, Onstwedde, Zend.kas f 70.—; idem, busje Jongel.ver. f 4.83½; idem, busje Jongel.ver. f 6.17; idem, kl. Meisjesver. f 4.50; idem, P. Boomker, schoolk. f 4.76; idem, R. v. d. Heide f 8.31; idem, J. Wubs f 6.68½; J. Jonkman, Baflo, film Magelang f 19.80; Geref. Kerk, Helpman, bijdragen f 220.60; A. Kaspers, Winsum, Lenie en Tini Huitzing f 3.—; J. C. Wiersema Bedum, zend.vereen. f 425.—; J. Dijkema, filmavond, Ten Boer f 10.—; Ds. W. Weener, Munnekezijl, Meisjesver. „Dorcas” f 7.50; Geref. Kerk, Gerkeskl. Stroobos, busjes kerk f 27.30; A. v. d. Veen, Ten Post, Zend.comm. f 20.—; Ds. H. de Zwart, Warffum, f 226.—; H. Huizinga, Kommerzijl, Zend.comm. f 15.—; N. N. Bedum f 2.50; H. Boskma, Uith.meeden, saldo film f 10.—; J. Sikkema, Boerakker f 30.—; Chr. Vrouwenver. Lydia, Bellingwolde f 6.60; J. de Boer, Grootegast, Geref. School f 25.—; Geref. Kerk, Ten Boer, kalenders f 14.97; J. Knol, Overschild, Zend. comm. f 9.87; Ds. W. Weener, Munnekezijl, zendingskas f 35.—; B. Th. Mulder, Schouwerzijl, Nikk. Sch. f 10.—.

Prov. Drenthe:

W. v. Veen, Beilen, coll.gift f 1.—; R. Boverhuis, Assen f 116.56; H. L. Smeman, Coevorden, Geref. Jeugdver. f 13.81; id. vaste bijdr. f 27.40; id. extra gift f 25.—; id. rest kalenders f 2.79; id. extra gift f 25.—; L. Hummel, Hollandscheveld, extra gift f 2.50; Geref. Kerk, Emmercompascuum, busje Mulder f 7.96; Per Ds. D. Drenth: gift Gasselternijveen f 10.—; idem idem f 5.—; idem Jaarf. J.V. Hoogersmilde f 10.— Ds. S. Hanla, Schoonoord, busjes van J. Bos, H. Hansma, W. Wes-

seling, W. Oving, f 24.24; H. Rabbers, Emmen, vaste bijdragen f 50.—; H. Blanken Wzn., Hoogeveen, busje J. v. d. Molen f 11.57; id. dankoffer huwelijk f 5.—; id. zendingscomm. f 47.43; Mej. J. H. Mulders, Meppel, nagift f 0.50; id. zend. bladen f 1.89; id. zend. kalenders f 14.63.

Prov. Overijssel:

P. E. Visser, Zwolle, Zend.comm. f 300.—; R. v. Dieren, Wilsum, busjes f 58.—; J. F. Fleurke, De Krim, Zendingscomm. f 173.—; J. v. Mulligen, Hasselt, Zend. comm. f 35.—; B. A. v. Marle, Nieuwleusen, busjes kinderen f 50.—; idem, busjes School den Hulst f 5.—; Tj. v. d. Veen, Beerzerveld, saldo filmav. f 22.—; D. de Vries, Steenwijk, busjes f 73.52; J. F. Fleurke, De Krim f 8.75; H. A. Beukenkamp, Den Ham, Nikk. Geref. Sch. f 52.—; S. Malda, Luiten, 2 maandel. bijdr. f 50.—; Ds. J. Visser, Oldemarkt, busje Elis. Posthumus f 13.50; J. A. v. Klaveren, Rijssen, Zend.comm. f 90.—; Geref. Kerk, Stad Vollenhove, kerkbusjes f 16.92; idem, idem, kalenders f 1.81; J. F. Fleurke, De Krim, f 28.41; L. Oosterhof, Daarle, busjes f 56.66; Ds. R. W. Huizing, IJsselmuiden, bijdragen f 35.75; idem, zendingsbladen f 23.95; Ds. J. H. Broek Roelofs, Vroomshoop, Zend.comm. f 75.—; A. A. de Croes, Goor, busje kerk f 7.23; Ds. R. W. Huizing, IJsselmuiden, Pinkstercoll. f 27.80.

Soembaweken Groningen:

De Wilp f 48.05; Garrelsweer f 190.85; Wagenborgen f 226.20; Siddeburen f 312.75; Wagenborgen, nagift f 1.—; Sappemeer f 177.40; Enumatil f 65.—.

Soembaweken Drenthe:

Emmercompascuum, nagift f 2.—; Sleen f 58.75; Borger f 11.97; Schoonoord f 71.20; Emmen f 206.67.

Soembaweken Overijssel:

Wierden f 39.70; Daarle f 53.10; Zwartsluis f 126.37; Stad Vollenhove f 29.77; Daarle, nagift f 1.—; IJsselmuiden f 32.50; Hardenberg f 20.—; Goor f 19.75.

2e Algem. Collecte Groningen:

Nieuwe Schans f 6.82; Oude Pekela f 33.02; Appingedam f 86.76; Lutjegast f 13.50; Onderdendam f 33.13; Uithuizermeeden f 73.41; Grootegast f 48.83; Winsum f 116.18; Middelstum f 105.48; Westerlee f 34.35; Oostwolde f 48.43; Munnekezijl f 29.78; Hornh. Kloosterburen f 9.50; Leens f 44.—; De Wilp f 4.27; Nieuwe Pekela f 25.31; Zuidhorn f 69.75; Onderdendam f 20.49; Stedum f 35.43.

2e Algem. Collecte Drenthe:

Sleen 10.—; Zuidwolde f 39.44; Gassel.nijeven f 22.15; Haulerwijk f 26.68; Roden f 13.52; Hoogersmilde f 18.72; Veenhuizen f 19.79.

2e Algem. Collecte Overijssel:

Wierden f 17.92; Wijhe f 21.41; Oldenzaal f 10.73; Zwolle f 348.24; Olst f 12.07.

Diverse ontvangsten:

Not. S. J. Posthumus, Leek, legaat Wed. G. Oost f 40.50.

Totaal 11e verantwoording f 7690.48

1ste t/m de 10e verantwoording „ 74823.72

Totaal tot op heden f 82514.20

Hartelijk dank voor de toezending van het bovenstaande.

Ik moge er nog even op attendeeren, dat de gelden die door mij ontvangen worden vóór 8 Januari, nog op het jaar 1935 kunnen worden geboekt.

Den Kerkenraden en Correspondenten wordt verzocht om de nog onder hun berusting zijnde gelden (o.a. Kerstcollectes bestemd voor Soemba etc.) zoo spoedig mogelijk in te zenden.

JURRIEN VELDKAMP, Quaestor.

Groningen, 24 December 1935.

Postrekening 138000.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIE-ADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 1sten dag van de maand, waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f 0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f 0.72 franco p. p.

INHOUD: In Christus sterk. — Van Zendingsaangelegenheden: Een conferentie van de docenten der Theol. Opleidingsscholen op Java; Mardi Rahardjo; Opleiding van volksschoolonderwijzers. — Zending Friesland: Het Zendingshospitaal te Wonosobo; Een rijke dag op het oudste zendingsterrein van Friesland; De voorziening in den consulentdienst te Keboemen. — Zending Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: Brief uit West-Soemba; Het medisch zendingswerk in West-Soemba. — Zending Zeeland, N.-Brabant en Limburg: Mej. Dr. G. J. Dreckmeier; Aan de zendingsvrienden in de zuidelijke provinciën; Mej. H. W. Schuijl; Blondo. — Zending Utrecht en Gelderland: Een tweede missionaire dienaar; Een en ander uit het rapport van Ds. Keuchenius. — Zending Noord-Holland: Een brief van de missionaire predikanten te Djokja; De kinderafdeeling van het Petronella-Hospitaal; Begroting Petronella-Hospitaal 1936; Rectificatie. — Zending Zuid-Holland Zuid: Driemaandelijksch overzicht; De huishoudschool „Mardi Kenja“ te Poerwokerto; Zondagmorgen op de huishoudschool; Kerstfeest op de huishoudschool; Zending onder de Chineez en Oosterlingen in ons land; Zending van de kerk te Soerabaia. — Van andere Zendingen: Honderd jaar Borneo-zending; De Soendaneesche Synode. De Synode van de Bataklanden op Sumatra; De Soedan; Het collectantje te Geersdijk. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften.

IN CHRISTUS STERK.

Ik vermag alle dingen door Christus,
die mij kracht geeft. Fil. 4 : 13.

Paulus was blijkbaar een sterk man. Een man, die van zichzelf schreef, schrijven durfde en schrijven kon: ik vermag, ik kan, voel mij opgewassen tegen alle dingen, welke mij in den dienste van mijnen Heere, Jezus Christus, worden opgelegd om te verduren en te doen. En terecht! Hij weet, blijkens zijn eigen zeggen in het voorgaande vers, vernederd te worden en overvloed te hebben, verzadigd te zijn en honger te lijden. Hij weet daarenboven, 2 Cor. 11 : 22—29, ook nog te wijzen op een leven in arbeid en moeite, in lijden en strijd, waarmee geen ander, ook niet van een zijner mede-apostelen, valt te vergelijken. Paulus vermocht, in den dienst van zijn Zender, metterdaad alle dingen!

En daarin staat hij niet heelemaal alleen. Er zijn er ook nu nog, die hem daarin, hetzij dan in meerdere of mindere mate, wel een weinig benaderen. Dat is met name het geval, gelijk bij Paulus zelf, op den akker en in het werk der Zending. Wie toch denkt hier niet aan onze Zendingsarbeiders en arbeidsters? Aan onze Missionaire Dienaren des Woords, met hun Helpers en Colporteurs, aan onze Onderwijzers, beide van in- en uitheemschen stam, die blijkbaar niet moe worden om te blijven zaaien het zaad van het evangelie van Christus, al schijnt de akker ook dor en onvruchtbaar te zijn. Aan onze Zendingsartsen en Zusters, met hun staf van inheemsch verplegend personeel, die niet aarzelen om altijd maar weer klaar te staan, bij dag en bij nacht, ten behoeve van allerlei lijders en lijderessen. en ondanks de wetenschap, dat velen van die niet bereid zijn zich tot den dienst van Christus te laten leiden. En wie denkt hier ook niet tevens aan de gemeente des Heeren, die achter hen staat met haar gebed en haar liefde, en die niet aarzelt om haar zonen en dochteren, om haar gaven ter beschikking te stellen van haar Heiland en Heere ter verbreiding van Zijn evangelie onder de volken? Want ook zij heeft haar aandeel in het verduren en in het doen van al die dingen, welke de Heere Jezus oplegt aan de zijnen inzake het werk der Zending. Paulus staat dus niet heelemaal alleen. Er zijn er ook nu nog, die het hem, zij dan ook bescheidenlijk, kunnen nazeggen: „wij vermogen alle dingen”.

Vanwaar dat vermogen, bij Paulus, bij onze Zendingsarbeiders en arbeidsters, bij de gemeente des Heeren? Zij hebben het niet van en vinden het ook niet in zichzelf. Zij hebben en vinden het in Christus! Paulus erkent het. „Ik

vermag alle dingen”, zoo schrijft hij: „door Christus”, of juist en scherper nog: „in Christus”, in levensgemeenschap met Hem „die mij kracht geeft”, mij sterkt om te verduren en te doen, wat Hij mij oplegt.

Alle roem is dus uitgesloten! Zóó beleed Paulus het. En zóó hebben wij en onze Zendingsarbeiders en arbeidsters het met hem te belijden. 't Is alleen de genade, de bijstand, de kracht van onzen Heiland, die staande houdt, die krachten geeft, om te doen en te blijven doen Zijn werk, óók en niet het minst in de zaak der Zending.

Maar zóó mogen wij het ook belijden en blijven belijden ter onzer bemoediging en vertroosting. Want er is kracht in Christus om te volharden. al schijnt het werk ook ijdel, om aan allerlei moeilijkheden en zorgen het hoofd te bieden, hoe moedbenemend vaak ook, om te leven en te lijden ver van vader en moeder, broeder en zuster, om te geven zonen en dochteren, en te blijven bijdragen, zelfs bij 't verminderen van eigen inkomsten, staande in het geloof, dat het niet ijdel zal zijn in den Heere, en gedragen door de wetenschap, dat het Israëls God is, die krachten geeft.

Maar dan dienen wij ook *in Christus* te zijn, een levend lidmaat van Zijn gemeente, een rank van Hem, den waren wijnstok, te wezen. Want dan, dan alleen, volbrengt Hij Zijn kracht in onze zwakheid en geldt ons ook Zijn woord:

Mijne Genade is U genoeg,

Want Mijne kracht wordt in zwakheid volbracht.

Wirdum (Fr.).

H. HANGELBROEK.

Van Zendingsaangelegenheden.

Een conferentie van de docenten der Theol.

Opleidingsscholen op Java.

In de laatste week van December is er in Kalioerang, in het bekende Clubhuis, niet heel ver van Djokja, dat vaak als vergaderplaats dienst doet, eene vergadering gehouden van de docenten der Theol. Opleidingsscholen op Java. De vier voornaamste scholen van de opleiding van Inheemschen tot Inl. voorgangers waren vertegenwoordigd. Er waren docenten van de Hoogere Theol. school te Buitenzorg, de Opleidingsschool: „Bale Wyoto” te Malang, Oost-Java; de Opleidingsschool van de Salatiga-Zending te Oengaran, Midden-Java ten Noorden, en van onze Opleidingsschool te Djokja, Midden-Java ten Zuiden. Plannen tot zulk een conferentie waren er reeds lang. Maar de uitvoering toefde tot dat men nu in de Kerstvacantie eens bijeenkwam.

Op de conferentie waren zendingsmannen bijeen van nog al uiteenlopende richting. Maar men was samengekomen niet om te polemiseren over geschillenpunten, maar om met elkander de gemeenschappe-

lijke belangen te bespreken en elkander van voorlichting te dienen.

De conferentie heeft anderhalven dag geduurd. Den eersten avond hebben de vertegenwoordigers der vier scholen elkander verteld van de onderscheidene vakken, die er werden onderwezen en allerlei bijzonderheden besproken. Daarna werden drie onderwerpen door verschillende docenten ingeleid.

Ds. A. Pos, die, zooals men weet een studiereis door Engelsch-Indië gemaakt heeft, sprak over de ontwikkeling van het theologisch denken in Voor-Azië. Dr. B. M. Schuurman van Malang had als onderwerp de mogelijkheden voor de theologische ontwikkeling op Java. En den laatsten morgen heeft Dr. Th. Müller van Buitenzorg ingeleid het onderwerp: de methode van theologisch onderwijs zooals dit op Java aanbeveling verdient.

Over het algemeen had de conferentie een aangenaam en harmonisch verloop.

Natuurlijk kon men niet op alle vragen breed en diep ingaan. Daarvoor was de tijd veel te kort. Maar wel zijn er enkele lijnen getrokken voor nadere overweging en bestudeering. Het was vooral één punt, dat het middelpunt der bespreking vormde in verband met de onderwerpen, die nog al nauw met elkander samenhangen. Dat punt was de vraag: hoe kan men de christenen op Java er toe opwekken om niet alleen passief te verwerken wat hun geleerd is, maar om ook actief zich te bezinnen over de waarheid die ons in Gods Woord is geopenbaard. De Oosterlingen leven in zulke andere verhoudingen, zij hebben met zulke andere tegenstanders te doen en zij hebben ook een andere aanleg, dan de Hollanders uit het Westen. Het spreekt van zelf, dat dit hen moet leiden tot eigen, nieuwe bezinning over de waarheid in Gods Woord neergelegd. Dat was het kernpunt van de bespreking op deze conferentie.

En bij de behandeling konden de vooraanstaande zendingsmannen van Java, die in Kalioerang bijeen waren, van elkander leeren en elkander dienen in het belang van de opleiding van Inlandsche voorgangers.

Het ligt in het voornemen in het vervolg geregeld b.v. eens in het jaar dergelijke conferenties van docenten te houden. Het spreekt van zelf dat er stof voor bespreking in overvloed zal zijn.

Wij zeggen Dr. Bavinck, die ons één en ander van de conferentie te Kalioerang mededeelde, waaraan het bovenstaande is ontleend, daarvoor dank. Ongetwijfeld kunnen zulke conferenties van docenten van veel nut zijn voor de zending.

De opleiding van Inlandsche Voorgangers is voor de zending en voor de ontwikkeling van het leven der Inlandsche Gemeenten van zoo eminent belang, dat al wat dienstig kan zijn de deugdelijkheid der opleiding te bevorderen hartelijke toejuiching verdient. Stellig kan daartoe ook dienstig zijn, dat de docenten der Opleidingsscholen de vraagstukken, die zich aan hen voordoen, met elkander bespreken.

Mardi-Rahardjo.

Tot de middelen, waarvan de deugdelijkheid in de praktijk der Zending sinds tal van jaren is gebleken, behoort ook de schriftelijke propaganda door den colportagedienst. Naarmate het percentage der Inl. bevolking, dat kan lezen, grooter is, is ook de gele-

genheid voor het gebruik van dit propagandamiddel ruimer. We hebben op Midden Java een Evangelisatieblaadje waarmede, naar we meenen, reeds vrij wat jaren geleden Ds. Merkelijs de Magelang is begonnen, maar dat nu dienst doet over heel het zendingsterrein. Het heet Mardi-Rahardjo. Op de laatste vergadering van de Miss predikanten van Midden Java was dit blaadje een onderwerp van breedvoerige bespreking. We lezen daarvan in het verslag dier vergadering het volgende:

„Belangrijk was dit maal de bespreking over het zendingsmiddel dat reeds zoo groote beteekenis verkregen heeft, de Mardi-Rahardjo. De Mardi-Rahardjo is een blaadje dat maandelijks verschijnt in een op laag van meer dan tachtigduizend exemplaren. Het wordt verspreid in verre dessa's. maar ook in de stad, ook onder priajai's. Het vertelt op eenvoudige wijze over het evangelie om de boodschap van het Christendom zoo naar de verste plaatsen te brengen. Er waren namelijk verschillende Javaansche broeders die de Mardi-Rahardjo graag veranderd zagen in een blad als de Zaaier, een blad dus dat niet alleen stichtelijke, geestelijke stukken zou bevatten, maar ook allerlei van algemeenen aard, b.v. over opvoedkunde, economie enz. Deze Javaansche broeders waren de gedachte toegedaan dat de Mardi-Rahardjo in dien nieuwen vorm een veel grooter plaats zou kunnen krijgen, vooral in de harten van de jongeren. Er was een commissie benoemd en door deze Commissie was in de eerste plaats een proefnummer samengesteld, dat duidelijk de bedoeling liet zien. Bovendien waren berekeningen gemaakt, die uitwezen dat het blad in den nieuwen vorm evenveel zou kosten als in den ouden vorm, mits de oplage werd gehalveerd. Men zou dan dus wel niet zulk een grooten kring bereiken, maar het vermoeden scheen gewettigd, dat de menschen, dié men bereikt, met meer belangstelling het blad ook lezen zouden. Wat men verloor in de breedte, zou men kunnen winnen in de diepte. Zoo waren de voorstellen dit keer ter tafel. De Vergadering heeft ondanks al het aanlokkelijke van dit nieuwe plan, het niet aangedurfd de oude Mardi-Rahardjo door deze nieuwe te vervangen. Men vreesde dat het nieuwe blad wel geschikt zou blijken voor den kring van meer ontwikkelden en voor hen, die min of meer een Westersche opvoeding genoten hebben, maar dat het voor den gewonen dessaman juist ongeschikt zou wezen, omdat het de aandacht te veel over verschillende onderwerpen zou verdeelen. Na lange en ernstige bespreking werd besloten de oude Mardi-Rahardjo, die hier op Midden-Java al zoo algemeen bekend is, in denzelfden vorm te handhaven. Maar tegelijk besloot de vergadering pogingen te doen, om te komen tot een nieuw blad, een blad dat meer het type zal dragen van de Zaaier, en dat dus gericht is op de meer intellectueelen onder het Javaansche volk. Dit laatste plan zal nu verder worden uitgewerkt en indien eenigszins mogelijk ook worden uitgevoerd. Zoo zullen wij dan misschien binnen korten tijd op Java twee evangelisatiebladen in de Javaansche taal bezitten, een voor de eenvoudigen (met Jav. letters) en een voor de meer ontwikkelden (in lat. letters).

Omdat de Mardi-Rahardjo in financieel opzicht er niet zoo gunstig voor staat, werd ook besloten bij vernieuwing de aandacht van de Hollandsche Kerken op Java, te vestigen op dit uitnemende zendingsmid-

del. Vooral aan de verlofgangers zal gevraagd worden, om als zij tijdens hun verlof in Holland misschien geld kunnen verzamelen voor de zending, er dan veel reden is dat te besteden voor dit blad, waarop reeds zoo bijzonder veel zegen gerust heeft en dat reeds voor velen geworden is tot een middel, waardoor zij den Heere Jezus Christus leerden kennen".

Tot zoover het verslag. Gaarne bevelen we deze zaak aan in de belangstelling onzer Zendingsvrienden. Wie nog eens iets te missen heeft, laat die eens denken aan dit uitnemend Zendingsmiddel.

Opleiding van volksschoolonderwijzers.

Gelijk men weet moest de Keucheniussschool, die weleer voor onze zendingsscholen het personeel opleidde, Juni l.l. worden gesloten als gevolg van de bezuinigingsmaatregelen der Regeering. Tenzij er een zeer sterke uitbreiding van gesubsidieerd onderwijs komt, wat echter niet is te verwachten, zullen er in Indië gedurende eenige jaren geen onderwijzers noodig zijn, die een normaalschool-opleiding hebben genoten, zooals de Keucheniussschool gaf. Vandaar dat alle normaalscholen nu zijn gesloten.

Maar daarmee is geenszins gezegd, dat er voor de Inl. Zendingsscholen geen onderwijzers meer noodig zijn. Dat is wel ter dege het geval. Doch geen onderwijzers met zoo breede en degelijke opleiding als door de Normaalscholen gegeven werd. Als maatregel van bezuiniging is de laatste jaren van Regeeringswege het onderwijsstelsel zeer beduidend versoberd. Behalve de volksschool had men vroeger de z.g. tweede klas-school, meestal Standaardschool genoemd. Terwijl de volksschool slechts drie leerjaren had, was de Standaardschool een vijfjarige school.

De leerkrachten der Standaardschool moesten het diploma van een Normaalschool bezitten en genoten een beduidend hooger salaris dan de onderwijzers der volksscholen, die konden volstaan met het diploma van een normaalleergang, die in een paar jaar kon worden doorlopen. De onderwijzers der standaard-scholen stonden dus aanmerkelijk hooger dan die der volksscholen en werden ook hooger gesalarieerd. Onze zending gebruikte vroeger bijna geen volksscholen, maar stichtte en exploiteerde vooral standaard-scholen. Zoo was het althans op Java. Op Soemba was het anders.

Ter wille van de bezuiniging zijn echter de standaard-scholen gesplitst of eigenlijk vrijwel opgeheven. De onderbouw, die de eerste drie leerjaren omvat, is omgezet in een volksschool of daarmee gelijkgesteld. De bovenbouw, die de laatste twee leerjaren omvat, is bij heel wat vroegere standaard-scholen opgeheven en bij anderen omgezet is een vervolgschool. Het gevolg daarvan is, dat er nu tal van onderwijzers, die het diploma hebben van de Keucheniussschool, werkzaam zijn aan scholen die verlaagd zijn tot een volksschool en dus ook slechts als volksschool worden gesubsidieerd. Komt er nu in den bovenbouw van een vroegere Standaardschool een vacature, dan moet die worden vervuld door een onderwijzer van de volksschool, die een normaal-school diploma heeft. Naar men heeft berekend is de voorraad onderwijzers met dit diploma nog voor heel wat jaren voldoende om in de behoefte van de vervolgscholen te voorzien. Vandaar de sluiting van alle Normaalscholen.

Maar de volksscholen hebben natuurlijk ook onderwijzers noodig, waarvoor dan het bezit van het diploma van een normaalleergang voldoende is. Komt er aan een volksschool een vacature door opschuiving van een onderwijzer met normaalschool-opleiding naar een vervolgschool, dan moet die plaats vervuld met een volksschoolonderwijzer. Het ligt dus voor de hand, dat de zending voor vacatures aan bestaande volksscholen of ook voor nieuw opgerichte volksscholen telkens volksonderwijzers noodig heeft. Aan dit soort onderwijzers nu bestaat er op het zendingsterrein van Midden Java zelfs groote behoefte.

Maar tot nu toe heeft onze zending hiervoor op Java nog geen eigen opleiding. Op Soemba is er een normaalleergang, die opleiding geeft voor volksschoolonderwijzers. Maar op Java ontbreekt die, omdat de zending daar tot nu toe steeds haar onderwijzers van de Keuscheniussschool ontving.

Thans wordt op Java de vraag overwogen of het niet dringend noodig is een normaalleergang in het leven te roepen tot opleiding van volksschoolonderwijzers ten behoeve van de volksscholen onze zending. Het komt ons voor dat dit metterdaad een zaak van veel belang zou zijn.

Wijziging van de toestanden, waardoor het mogelijk zou worden de Keucheniussschool als normaalschool te heropenen, hoe gewenscht ook, is toch niet te verwachten. En het is voor de zending van groot belang, dat zij ook aan de volksscholen onderwijzers blijven gebruiken, die een goede opleiding hebben genoten. Vooral wanneer er een normaalleergang kon komen met niet slechts twee maar met drie leerjaren, zoodat de leerlingen wat beter onderlegd en gevormd werden dan een gewone normaalleergang van twee jaar geven kan, zou dit stellig aan het zendingsonderwijs zeer ten goede komen.

Ook zou het voor een deugdelijke, christelijke vorming der leerlingen van groot belang zijn, dat er dan aan dien normaalleergang een internaat was verbonden. De waarde van een goed internaat voor de vorming van leerlingen, wordt niet licht overschat.

We hopen van harte, dat er een plan voor een Christelijke normaalleergang in deze richting moge rijpen en tot uitvoering komen. Met belangstelling wachten we het resultaat der overwegingen af, die naar we vernamen op Midden-Java gaande zijn. Deze zaak dringt.

Santpoort, 31 Jan. '36.

W. B.

Zending Friesland.

Het Zendingshospitaal te Wonosobo.

Het Zendingshospitaal te Wonosobo is sinds enkele weken geheel voltooid en ingericht voor zijn doel. Jarenlang heeft de Medische dienst der Zending te Wonosobo zich moeten behelpen met zeer gebrekkige gebouwen, die ten leste zoo bouwvallig waren, dat zij niet meer konden worden geresatureerd. Het heeft heel wat voeten in de aarde gehad eer in dien onhoudbaren toestand afdoende verbetering kon worden gebracht. Maar eindelijk is het toch klaar gekomen.

Gelijk men weet had de Regeering haar toezegging van subsidie voor den bouw van een nieuw ziekenhuis ten gevolge van de tijdsomstandigheden inge-

trokken. In de plaats daarvan heeft zij haar eigen kleine hospitaal, dat zij te Wonosobo had, aan de zending overgedragen. Dit moest echter iets verbouwd worden en uitgebreid om geschikt te zijn voor een zendingshospitaal.

Naar teekening en plan ontworpen door den bouwkundige den heer N. J. Hangelbroek zijn de verbou-

dat het Zendingsblad wel eens een paar kiekjes van dit hospitaal zou geven. Thans zijn we daartoe in de gelegenheid. De directeur was zoo vriendelijk ons enkele foto's te zenden, waarvan we een tweetal in dit no opnemen:

In de eerste plaats het hoofdgebouw. Blijkbaar een flink, ruim gebouw, gespeend aan alle weelde, maar

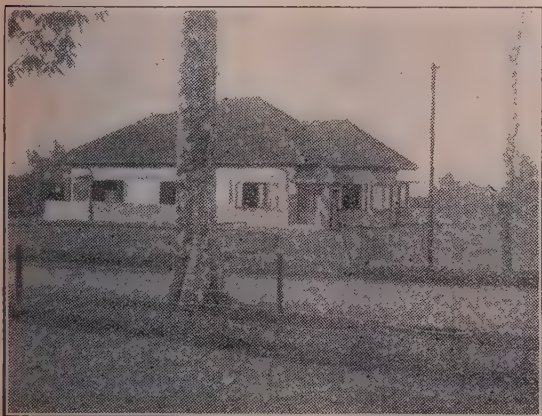

Hoofdgebouw van het Hospitaal te Wonosobo.

wing en de nieuwbouw door de firma Pluijter uitgevoerd. Het is den bouwkundige gelukt alles tot een goed bij elkander passend, voor het doel zeer geschikt geheel te vormen.

De directeur, Dr. D. Verveen, is zeer tevreden over den bouw en roemt de goede zorg, die aan alles besteed is. Bij aanvang voldoet het nieuwe hospitaal uitstekend. Directeur en personeel zijn zeer dankbaar over wat verkregen is en werken in het zeer gerieflijk ingerichte hospitaal met genot en opgewektheid.

Een paar maanden geleden stelden we in uitzicht,

Directeurswoning.

wel solied. Rechts naast het hoofdgebouw zien we nog het jongensinternaat. Daar achter liggen twee mannenzalen. Maar dat is op de foto niet te zien.

De tweede kiek laat ons de woning zien van den directeur. Blijkbaar een behoorlijk ruim huis, gebouwd in den stijl zooals men op Java gewoon is. Flink lang en breed, maar niet de hoogte in. Van trappen loopen houdt men op Java niet.

De directeur is met zijn woning ook zeer tevreden. Hij heeft het genoeg mogen hebben, dat bouw en inrichting van alles reeds enkele weken voordat de tijd van zijn verlof aanbrak, gereed was. Terwijl we dit schrijven is hij, naar althans het voornemen was, op reis naar Holland om hier enkele maanden te vertoeven en uit te rusten van zijn vermoeienden arbeid.

Dr. van Koeverden Brouwer, die eerst tijdens het verlof van Dr. Vonk te Keboemen werkzaam was, is nu te Wonosobo om gedurende het verlof van Dr. D. Verveen diens arbeid waar te nemen.

Een rijke dag op het oudste Zendingsterrein van Friesland.

De 23ste Dec. l.l. was een rijke dag voor de Friesche Zending. Ds. H. Bergsma, de missionaire predikant van Heeg te Keboemen mocht dien dag twee Javaansche predikanten bevestigen.

Zooals vroeger reeds werd medegedeeld heeft de Javaansche Kerk te Keboemen gecombineerd met de kerken van Pamrian en Premboen, Jochas Reksadhardja beroepen tot dienaar des Woords, terwijl de

kerk te Glonggong in combinatie met de kerken van Djana, Groedjoegan en Wera beriep Soepardi Sastra-soewirja. Na den 19den December kerkelijk te zijn geëxamineerd en te zijn toegelaten tot den dienst des Woords had den daarop volgende Maandag te Keboemen de bevestiging plaats.

Ds. Bergsma, die met zooveel zegen te Keboemen heeft mogen arbeiden, maar de benoeming tot docent van de Opleidingsschool te Karoeni op Soemba aangenomen heeft en tengevolge daarvan Keboemen voor goed gaat verlaten, heeft vlak voor zijn vertrek nog het genoegen mogen smaken deze twee Javaansche predikanten in hun ambt te mogen bevestigen.

Naar men ons meldde, was het een mooie dienst. Met Ds. Bergsma namen behalve de Inlandsche predikanten van Tlepok, Poerbolingo, Tjilatjap en Poerworedjo, ook Dr. F. L. Bakker van Djokja en Dr. B. J. Esser van Poerbolingo aan de handoplegging deel. We missen hierbij den naam van Friesland's oudsten missionairen dienaar Ds. K. v. Dijk, die voorheen tal van jaren te Keboemen gewerkt heeft.

Van nu aan zullen dus op Friesland's zendingsterrein reeds twee Inlandsche dienaren des Woords werkzaam zijn. Moge weldra dit getal nog vermeerderen.

W. B.

De voorziening in den consulentsdienst te Keboemen.

Ds. H. Bergsma heeft zijn arbeid te Keboemen neergelegd. De kerk te Heeg heeft nog geen missionaire predikant, die zijn plaats weer kan innemen. Het spreekt echter van zelf, dat dit mooie en den laatsten tijd bijzonder gezegende terrein niet onverzorgd kan worden gelaten. Gewoonlijk wordt er voor een terrein, dat door verlof of vertrek van een missionair predikant tijdelijk onverzorgd is, een ander missionair predikant tot consulent benoemd, die dan voor zooveel zijn eigen werk dit toelaat de verzorging van het vacante terrein waarneemt. Dat moest nu natuurlijk ook voor Keboemen gebeuren.

In de *Leeuwarder Kerkbode* wordt medegedeeld, dat de Kerkeraad te Heeg en de Friesche Zendingsdeputaten tot consulent voor Keboemen hebben benoemd Ds. J. A. C. Rullmann, missionair predikant van Rotterdam te Poerwokerto.

Stellig een geschikte keus. Maar al gaat Ds. Rullmann als consulent het werk te Keboemen zooveel als hem zijn eigen arbeid te Poerwokerto maar eenigszins toelaat, verzorgen, toch zal het zeer gewenscht zijn, dat er spoedig een missionair predikant kome, die zich geheel aan het groote werk te Keboemen kan geven.

W. B.

Zending Groningen, Drenthe, Overijsel, Bentheim en Oost-Friesland.

Brief uit West-Soemba (Oost. deel).

Geliefde Broeders en Zusters,

Toen ik de Zendingsarbeid alleen kende uit de boeken, verkeerde ik in de meening, dat de heidenwereld snakte naar het Evangelie; dat de boodschap van Christus' komst in de wereld tot zaliging van

zondaren met uitgestoken handen zou worden ontvangen. Ook ik meende te hooren „de stemme, roepend uit de verte”.

Nu wil ik allerminste beweren, dat deze behoefte naar het Evangelie nergens gevonden wordt. Ik kan over andere terreinen niet oordeelen, zoodat mijn zienswijze beperkt en eenzijdig is. Het onderstaande betreft dus alleen het mij toevertrouwde deel van Soemba, West-Soemba (Oost).

Wat nu dit gedeelte aangaat, zoo moet ik erkennen, dat de practijk van deze jaren me heel andere dingen geleerd heeft. Wat ik in de dagelijksche omgang met de Soembaneezen ontmoet, is niet een hartelijke belangstelling voor geestelijke dingen, niet een zoeken naar het antwoord, dat over dit en het toekomstige leven beslist, maar een koude onverschilligheid.

Zoolang het gesprek loopt over de oogst, over de opbrengst van de tuinen, over paarden en karbouwen, over allerlei andere dingen, die het dagelijksche leven betreffen, is er volle belangstelling en gaat het gesprek vlot. Zoodra men echter tracht, hierbij aanknoppend, het gesprek te brengen op het geestelijk leven, zoo verslapt de aandacht. Je krijgt opeens het onaangename gevoel, dat je voor het besef der hoorders erg vervelend begint te worden. Ze zullen je het niet in je gezicht zeggen; dat zou niet passen! Maar de onbewogenheid, waarmee geluisterd en geantwoord wordt, laat duidelijk merken, dat het hun feitelijk niets schelen kan!

Of, beter gezegd, dat ze de noodzakelijkheid er niet van inzien, om van inzicht te veranderen: „Onze ouders en grootouders hebben het ons zoo geleerd, en het is altijd goed gegaan; bovendien, we zijn nu te oud om te veranderen. Laten onze kinderen maar Christen worden. Daartegen hebben we geen bezwaar, maar wij blijven bij het oude”.

Daarmee hebben ze zich veilig gesteld tegen verdere inmenging en de prediking is zonder meer afgewezen. Hoe ge nu ook aandringt en hen de ernst van Gods gebod en belofte tracht vóór te houden, het blijft erbij: „we houden ons aan het oude”. Ze komen zelfs aan de keus niet toe.

Dat is de teleurstelling, die we in ons werk ervaren; die in het bijzonder het deel is van de Evangelisten, die hiervan telkens spreken op de maandelijksche vergaderingen, als ze rapport uitbrengen van hun werk.

Maar het is niet alleen een teleurstelling; hierin worden we ook beproefd! Dat we hier zijn en arbeiden, is dat het gevolg van het feit, dat de menschen hier ons riepen en noodig hadden? Misschien dachten we het wel, maar het tegendeel is duidelijk. Als we niet leven in het geloof, dat God zelf ons riep, dan is ons werk ondragelijk en naar menschenoordeel onzinnig.

Alleen in het geloof kunnen we blijven staan. In de vaste overtuiging, dat God ons geroepen heeft om hier Zijn Woord te brengen. Dat Woord in gehoorzaamheid brengen overal, aan ieder, dat is het enige, wat ons te doen staat, en daarin is de vrucht onmiddellijk gegeven.

Die vrucht is niet bepaald door het aantal gedoopten; het gaat niet om „waar voor uw geld”. Het Woord Gods is een tweesnijdend zwaard; het heeft tweeërlei vrucht, leven of dood, maar vrucht draagt het altijd. Het keert nooit ledig weder en van ieder Evangelie-woord, den hoorder gebracht, zal deze zelfde hoorder

eenmaal rekenschap moeten afleggen voor Gods aanzicht.

De grondslag van ons Zendingswerk is daarom de roeping Gods. Het vraagt daarom ook niet Uw belangstelling, maar Uw gehoorzaamheid. De roeping Gods komt tot U niet als tot „Zendingsvrienden”, maar als tot lidmaten van de gemeente Gods, welke getuigen moet in deze wereld, hier en overal, afgezien van het feit of er naar geluisterd wordt of niet.

Zooals boven gezegd, de beproeving in de teleurstelling gegeven, laat geen ruimte voor on-Bijbelsch idealisme. Maar dan gaan de oogen ook open voor de groote dingen: tegen genoemde achtergrond wordt eerst duidelijk de machtige hand Gods in de toeleiding van de enkelen tot Christus. Wij, menschen, staan machteloos, met lamheid geslagen, maar God is almachtig. Die ondoordringbare muur van onverschilligheid kan Hij doorbreken. Dat doet Hij, en we zien het gebeuren: hier en daar een enkele, maar het gaat voort.

En wat zullen we nu doen?

Bidden! Dat is het eerste en voornaamste, voor U en voor ons!

Bidden, dat Gods Geest de harten der Soembanezen toebereide, opdat ze begeering mogen worden naar het Evangelie; opdat ze leeren vragen naar Gods Woord en de weg der zaligheid; bidden, dat de onverschilligheid moge plaats maken voor belangstelling.

We zijn nog in het stadium van voorbereiding, van het toebereiden van den akker. We mogen en moeten het zaad uitstrooien. Of het dadelijk ontkiemen zal of niet, we weten het niet. Alleen heeft God gezegd, dat het op Zijn tijd vrucht dragen zal.

Uw dienaar in Christus,

P. J. LUIJENDIJK.

Wai Bakoel, November 1935.

In het Geref. Kerkblad van Drenthe en Overijsel plaatst Ds. Hanning een stuk van Dr. J. Berg, den directeur van het Zendingshospitaal te Waikaboelak, dat we gaarne doorgeven aan de lezers van het Zendingsblad.

Het Medisch Zendingswerk in West-Soemba. I.

Soemba is een klein armoedig eiland in de rij der Kleine Soenda-eilanden. 't Is ongeveer zoo groot als een derde van Nederland en het telt een 175.000 inwoners.

West-Soemba is wel het vruchtbaarste gedeelte van dezen kalkbodem, want hier is de grootste regenval. Over een uitgestrekt gebied is deze zeker gemiddeld op 2 meter per jaar te stellen. Hier wonen dan ook de meeste menschen, een 105.000, in hun donkere rookerige huizen met hooge alang-alang daken. Boven op heuveltoppen staan de kampongs om zich daardoor te beveiligen tegen aanvallen van vijandige of roovende stammen. Want voor de Compagnie hier kwam was er voortdurend onrust. Om de kampong zien we dan ook nog een hooge steenstapel met aan de buitenzijde een ondoordringbare haag van cactussen met scherpe dorens. Op 't pleintje tusschen de huizen in staan de familiegraven, die met groote moeite en veel kosten uit de vlakke naar hier versleept zijn, groote brokken steen, grooter naarmate de bezitter er van rijker is aan land en karbouwen.

In het binnenland, een 400 meter boven de zeespiegel, ligt Waikaboebak, de bestuursplaats van het Westen. Het klimaat is hier goed, de dagen niet drukkend, de nachten frisch.

Hier komen ook de wegen samen van verschillende kanten, die de landschappen uit hun isolement halen, ook al is dat voorloopig nog geen eisch van deze menschen zelf, want de meesten van hen hebben nog geen behoefte aan de wereld buiten zich, ook al blijft die dan nog besloten binnen de grenzen van het eiland zelf.

In dit centrum van West-Soemba hebben we ons ziekenhuis gebouwd, naar dit goede klimaat komen de patiënten van alle kanten, ook de door malaria en andere ziekten verzwakte kustbewoners, waar het heet is, een wezenlijke factor vormend bij de behandeling, want hiermee gaat ook weer gepaard een grotere rijkdom aan groenten en vruchten.

En hiervan uit tourneeren we in alle richtingen en verzorgen we onze 5 hulpziekenhuisjes.

In 1925 zijn we begonnen in een klein ziekenhuisje van 12 x 4 meter, verdeeld in 3 kamertjes, ieder van 4 x 4 meter.

Het eene kamertje was mannezaaltje, het andere nam de vrouwen en kinderen op, het middelste was polikliniek en apotheek, operatiekamer en verloskamer tegelijk.

Een Javaansche verpleger was met ons meegekomen om God hier in dit werk te dienen en verder waren er nog 2 Soembaneesche helpers, waarvan de eene reeds een paar jaar in Solo had gewerkt.

Maar we zijn er uitgegroeid. Het kleine ziekenhuisje kon ons gauw niet meer bevatten, we moesten meer zaaltjes hebben. Gelukkig bleek een der Soembaneesche helpers de wondere gave te bezitten om in enkele dagen een zeer vriendelijk uitziend zaaltje van gevlochten bamboe, met leenen vloer en alang-alang dak voor enkele guldens te voorschijn te kunnen tooveren, met de bedden er reeds in.

En vanuit deze basis trokken we er op uit om de menschen in hun eigen landschappen een beetje hulp te brengen. Wat dichter bij eigen huis, om ons bekend te maken, om vrees te leeren overwinnen en om al te zeer door de framboesia getroffen en, voor wie het ziekenhuis veel te ver weg was, ook te bereiken.

Want op onze tochten zagen we velen strompelende komen of door familie gedragen of op een karbouw zittende, waarvoor de tocht naar het ziekenhuisje veel te ver zou geweest zijn Kodi b.v., een goed bevolkt kustgebied, ligt, de binnenpaden volgende, toch nog een 60—70 K.M. van Waikaboebak af. En de wegen zijn vaak slechts kleine smalle paadjes, stijgend en dalend, zeer vermoeiend voor zieken.

Deze menschen zouden nooit zelf gekomen zijn, want onbekendheid met het ziekenhuis en vrees om zich te stellen onder de macht van den Marapoe der blanken, zoo ver buiten het bereik der eigen vertrouwde Marapoe, belemmerde reeds van te voren, zelfs uit overweging van de bezwaren, om de reis te ondernemen.

Kwam er echter een briefje van den „Maramba ndotera” bij den djoeroetoelis (schrijver) van den Radja (Zelfbestuurder) en bij den goeroe (onderwijzer) van de Zendingsschool, dat de dokter over nog zooveel „nachten” in hun gebied hoopte te komen om de zieken te helpen, dan was deze berichtgeving alleen reeds voldoende om de kamponghoofden er

mee in kennis te stellen en de kinderen brachten de tijd naar huis mee, zoodat op den bewusten morgen 75, 100, 125, 150 zelfs 200 250 patiënten zich verzamelden, allen hopen op een neo-salvarsan-injectie, een „ndotera”, want zij noemden de injectie naar den dokter, die hem gaf.

Van vrees was dan ook geen sprake meer, men was immers met al, die eigen menschen samen op eigen grond. Wat de eene durfde, durfde de andere ook. En krachtige werking van de „djectie”, zooals ze haar ook noemen, kenden ze al van den tijd, toen de militaire arts, belast met den Dienst van Volksgezondheid, ze gaf op zijn tournées over het eiland.

Zelfs is ze zeer populair, de insputing van welke obaat ook. Ze verwachten er direct resultaat van, veel vlugger dan van het gebruik van medicijnen. Misschien verbinden ze er de voorstelling mee van het vlug aanvullen van de verminderde zielestof van den patiënt, want ook voor hun kinderen begeeren zij de injectie, nooit verzetten zij er zich tegen.

Hard moesten we werken, soms 3 dagen aaneen bleven we in eenzelfde gebied, 450 patiënten in 3 dagen was geen zeldzaamheid.

In het dialect van het Landschap sprak de goeroe of een der mij vergezellende verplegers een kort inleidend woord en werd daarop den Heere om een zegen gevraagd over de behandeling van de samengestroomde schare en dan begonnen we.

De goeroe of de djoeroetoelis of een oud-leerling der school schreef de namen op, en in de meegebrachte gave, ik noteerde de therapie, mijn eene verpleger gaf de voorgeschreven medicijnen, de andere behandelde de wonden en oogen en als alle patiënten gepasseerd waren, werden zij nog eens opgeroepen, die opgeschreven waren voor een injectie en dan kwamen na afloop de teleurgestelden, zij, die geen „ndotera” gekregen hadden en er toch zoo op gehoopt hadden.

Ook kwam nog wel eens een kwartje uit hoofddoek of lendendoek te voorschijn, van wie eerst beweerd had er niet een te bezitten.

Ieder was gekomen om een injectie.

Met hun pillen of drank in een bamboekoker, in der haast met hun parang gekapt, gingen ze dan weer terug naar hun kampong op de toppen der heuvels met de gedachte: Als we dat geweten hadden, hadden we ons niet „voor niets vermoed”. Obaat naast een injectie was goed, maar obaat alleen... „tjapé pertjoema” („ons vergeefs vermoed”) zeiden ze, want ons betoog, dat deze injectie niet voor alle ziekten hielp, konden ze niet gelooven. Zoo gingen dan long- en nierpatiënten en anderen teleurgesteld terug. Maar toch wel de meesten kregen hun injectie, want wie had nog geen „boba”, nog geen framboesia gehad in zijn leven? Wie geen misvormingen of wonden of pijnlijke been- en beenvliesverdichtingen had, klaagde toch vaak over „een zuur gevoel” in al zijn beenderen en gewichten, en anderen konden een matige dosis best gebruiken om een malaria-anaemie te boven te komen.

Veel en mooi werk hebben we in die eerste 5 jaar gedaan. De lach weerklonk vaak onder deze vrijmoedige menschen, vooral bij het innen van het geld.

Van de rijken en de vaste inkomens, van den Radja dus met zijn vrouwen en kinderen en van de landsgrooten, van den djoeroe-toelis en den goeroe met zijn vrouw, de njora, vroegen we 2 kwartjes.

Voor de anderen waren we met een kwartje reeds blij of vroegen we een groote kip, liefst een haan, die waren in Waikaboebak zeer gewild of dienden voor de patiënten in het ziekenhuis als er in langen tijd geen dier geslacht werd.

Maar ze kwamen meestal met een hen, vaak met een broedsche kip zelfs, want die hadden ze zonder moeite van het nest kunnen nemen, of met een kuiken.

Als de Maramba, hoewel brommend, dat kuiken aannam, dan hadden ze plezier.

Als hij het voor dat eene kuiken niet doen wilde, dan kwamen ze lachend met het tweede te voorschijn. En dan lachte het publiek mee. Ook wanneer we zelf de sirihtasch van een gegoeden Soembanees eens doorzochten en uit een verborgen afdeling het nog ontbrekende geld opdiepten en voor straf den man nog 5 cent extra afnamen, dan klonk de lach op en voelde deze zich getroefd.

Maar dan tenslotte kwamen de armen, die niets hadden en toch vaak het meest de injectie noodig hadden, die alles wat ze vroeger bezaten, al geofferd hadden aan den Marapoe, hun varken, hun hond, hun kippetjes.

Deze menschen moesten dan wel voor niets geholpen worden, evenals de schooljeugd, die al wel de frissche framboesia had, maar nog bewaard kon worden voor de gevolgen er van en die met groote vrijmoedigheid zich ook met leegte handen presenteerde.

Toch hebben we in die eerste nog goede periode bij kwartjes, dubbeltjes, halve stuivers, centen, kippen, armbanden, rijst, klappers, mais, bijna de inkoopsprijs van de dure neo-salvarsan teruggekregen.

Voor ongeveer f 3000.— kochten we in, en ongeveer f 2750.— betaalde de bevolking terug, terwijl ieder die werkelijk een injectie noodig had, haar gehad heeft, ook al had ik vaak het gevoel, dat men mij straks, in de kampong teruggekeerd, hartelijk zou uitlachen, omdat ze me te slim waren geweest. Zelfs waren er, die behendig hun vastgehouden kippertje weer trachten los te maken om met de injectie en de kip beide triomfantelijk weer thuis te komen.

Ernstige patiënten vroegen wij dringend om in Waikaboebak te komen ter verdere of betere behandeling, twee of drie van die durfden namen we mee in „het zwarte paard dat niet eet, het bonte paard dat niet drinkt”, want zoo noemde een oude Soembanees onze Ford, terwijl de kippen ons nagebracht werden en we het vieze kopergeld in een handdoek geknoopt hadden.

En zoo gingen we dan terug naar huis in de hoop, dat het in het ziekenhuis tijdens onze afwezigheid niet te moeilijk geweest was, vooral in de eerste jaren, toen we nog geen zuster hadden.

Ook trokken we nog dieper het binnenland in, te paard, waar nog geen autowegen waren, op plaatsen waar nog nooit een dokter geweest was, waar men nog nooit van onze komst op Soemba gehoord had, waar vrouwen nog nooit een blanke gezien hadden en de kinderen voor ons vluchtten.

's Morgens werkten we op een plaats, 's middags trokken we verder om den volgende morgen op een andere plaats weer te kunnen beginnen. Zoo trokken we van Maandag tot Zaterdag in een kring rond. Dat was wel de langste tijd, die we van huis konden zijn, dan waren ook de obaatkoffers leeg.

In 1930 openden we het nieuwe ziekenhuis en kort daarop gingen we met verlof en kwamen Dr. en Mevr. Veldstra voor ons in de plaats.

Over deze tweede periode wil ik in een volgend stukje nog gaarne wat meedeelen.

De Zendings-arts,
J. BERG.

Zending Zeeland N.-Brabant en Limburg.

Mej. Dr. G. J. Dreckmeier.

(Bij de foto).

De bekwame directrice van Middelburg's Zendings-hospitaal te Magelang, Mej. Dr. G. J. Dreckmeier, die eenige maanden met verlof in Holland was, is weer vertrokken om haar moeilijke maar ook mooie werk op Java te hervatten.

Zij heeft al heel wat dienstjaren achter den rug. De eerste maal ging zij uit in Aug. 1920 voor den medischen dienst van Utrecht te Poerworedjo. Van 1930 tot half 1931 werkte zij te Wonosobo in tijdelijken dienst. Daarna volgde haar benoeming voor Magelang's ziekenhuis, dat nog begonnen moest worden en waarvoor de Regeering geen subsidie wilde toestaan. Eer zij haar werk te Magelang begon, heeft zij Dr. Vogelesang te Poerbolingo, die ernstig krank was, nog enkele maanden geholpen.

Er is toen zij uitging niet lang over gesproken, of er voor een vrouwelijke arts wel plaats is in Zendingsdienst. Bij de Javaansche bevolking heeft dit trouwens niets vreemds, omdat de eigen maatschappij zoowel vrouwelijke als mannelijke doekoens kent. en over het algemeen waardeeren vrouwen het ten zeerste als zij voor bepaalde gevallen een vrouwelijk arts kunnen raadplegen.

Ook buiten het direct medisch werk is er voor de vrouwelijke zendingsarbeiders in Indië nog zeer veel werkgelegenheid.

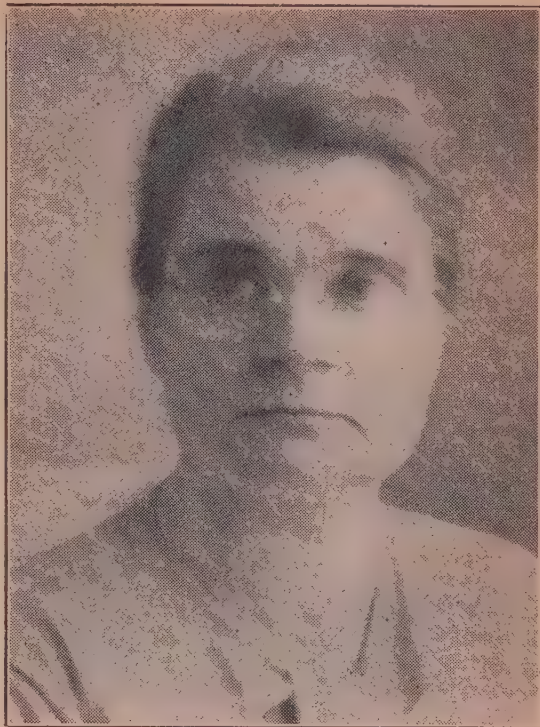
Met groote opgewektheid gaat Mej. Dreckmeier, in wie de Kerken van het Zuiden een zeer bekwame en hoog te waardeeren Zendingskracht bezitten, terug naar haar arbeid. Bij haar vertrek heeft zij een afscheidswoord geschreven, dat wij hieronder laten volgen. Zij schreef het in de laatste week van Januari 1936.

W. B.

Aan de Zendingsvrienden in de zuidelijke provinciën.

Bij mijn vertrek naar Indië in de volgende week, roep ik alle Zendingsvrienden een hartelijk vaarwel toe. Op mijn beide reizen naar het Zuiden in de eerste helft van Januari heb ik in verschillende plaatsen hartelijk meelevende ondervonden met het werk, dat wij Zendingsarbeiders in Indië doen. Het doet ons goed, als wij in het vaderland zijn, aanraking te hebben met hen, uit wier naam wij het werk doen. Door de groote afstand zijn wij ons in Indië wel eens te weinig bewust van dit contact. Hoe mooi zou het zijn, als er ook eens contact kon worden gelegd door bezoek uit Holland aan Indië.

Met frissche moed en nieuwe kracht hoop ik na deze rustperiode het werk in het ziekenhuis weer op te nemen. Mevrouw Dr. Keers-Röhner heeft met veel toewijding mijn dienst waargenomen en kon schrijven over toenemende groei van het medische

Mej. Dr. G. J. Dreckmeier.

Zendingswerk.

Moge ook in de komende jaren deze tak van arbeid gezegend worden voor de komst van het Koninkrijk Gods in Magelang. Schenkt daarvoor niet alleen Uw gaven, maar ook Uw gebed en medeleven, opdat ook de kerk daarvan wederkeurig de vruchten moge ontvangen.

Uit collecten mocht ik de volgende giften ontvangen: Bergen op Zoom f10.—; Treebeek f23.56; Venlo f6.— (ged. coll.); Klundert f17.40; Schoondijke f20.—; Terneuzen f7.—. Bovendien ontving ik een extra gift groot f20.—, van de Dames Naaivereeniging te Terneuzen en f45.— van P. M. Al deze giften besteed ik gaarne voor bijzondere uitgaven: eenige dure instrumenten, terwijl ik voor de gift van Terneuzen twee kinderbedjes hoop te koopen. Alle gevers hartelijk dank.

Met hartelijk groeten en heilbede.

G. J. DRECKMEIER.

Mej. H. W. Schuijl.

Onder de inrichtingen van onderwijs in dienst der Zending onzer Kerken op Java neemt de Christ. Huishoudschool al meer een beteekenende plaats in. Uit den aard der zaak komen op een huishoudschool alleen meisjes, die het gewone lagere of uitgebreid lagere onderwijs reeds achter den rug hebben. De meesten zijn in de jaren der rijpere jeugd waarin men bijzonder vatbaar is voor de bearbeiding met het Evangelie.

Naar we meenen zijn er op het Zendingsterrein van Midden-Java vijf Christ. Huishoudscholen n.l. te Djokja, Solo, Magelang, Poerworedjo en Poerwokerto.

De huishoudschool te Magelang, de hoofdplaats van

Mej. H. W. Schuyt.

het Zendingsterrein der drie zuidelijke provincies, telt de meeste leerlingen. Naar de laatste opgave wordt die school bezocht door niet minder dan 77 meisjes.

Maar hiervan zijn er in het internaat slecht 14 opgenomen.

Tot leerares aan deze school is benoemd Mej. H. W. Schuyt te Harderwijk.

Mej. Helena Wilhelmina Schuyt is 21 Nov. 1915 geboren te Sawak Soento op Sumatra, waar haar vader toen werkzaam was als ambtenaar. Zij heeft lager onderwijs genoten, eerst te Meester Cornelis en later te Magelang, waar zij ook de M.U.L.O.-school bezocht. Sinds 1929 is zij in Holland. Zij heeft hier het M.U.L.O. diploma verworven en vervolgens ook het diploma van huishoudkunde.

Haar opleiding voor leerares ontving zij aan de Industrie- en Huishoudschool te Amersfoort, waar zij haar akte haalde.

In December l.l. ontving zij de benoeming tot leerares voor koken en voedingsleer aan de Christ Huishoudschool te Magelang. Gaarne nam zij deze benoeming aan. Indië is haar natuurlijk niet vreemd. En naar Java terug te keeren om de Zending te dienen was de begeerte haars harten.

D.V. denkt zij 4 Maart a.s. van Amsterdam met de „Johan van Oldenbarneveldt” naar Indië te vertrekken.

Ook hare ouders staan haar gaarne af voor het werk der zending dat zij van nabij kennen door eigen aanschouwing.

W. B.

Blondo.

Aan de bekende armen-inrichting „Blondo” te Magelang werd een Europeesche kracht verbonden, die mee zal helpen aan den opbouw van deze instel-

ling opdat het werk uit een bedijsoogpunt beter moge worden verzorgd. De blinden en verdere verpleegden maken allerlei producten waarvan meer dan tot nu toe afzetgebieden moeten worden gezocht. Voorts kunnen nieuwe arbeidsmethoden het werk misschien nuttiger en voordeliger maken. De heer Leithäuser, die hiervoor is benoemd, was voorheen in Tapanoeli reeds in dergelijken arbeid bezig. Het is te hopen dat de arbeid van den heer Leithäuser zeer ten goede moge komen van deze inrichting van barmhartigheid, die reeds voor zoovelen ten zegen was.

W. B.

Zending Utrecht en Gelderland.

Een tweede missionaire dienaar.

Zooals men weet is de Kerk te Utrecht de zenden-de Kerk, die het Zendingsterrein Poerworedjo verzorgd in samenwerking met al de andere Kerken van Utrecht en Gelderland.

Reeds was door de l.g. Zendingssynode in beginsel goedgevonden, dat er tot de uitzending van een tweede missionaire predikant zou worden overgegaan. Maar het besluit tot het beroepen van een tweede dienaar voor het werk der Zending moest natuurlijk genomen worden door den Kerkeraad van de zenden-de Kerk. Naar we vernamen is dat nu geschied. De Raad der Geref. Kerk te Utrecht heeft in overeenstemming met het advies der Zendingssynode besloten om over te gaan tot het beroepen van een twee-den missoinair dienaar. Het verblijdt ons zeer, dat men in Utrecht en Gelderland, ondanks den druk der malaise, den moed heeft een tweede dienaar uit te zenden. Ds. Keuchenius moest zeer noodig hulp ontvangen. Moge de zegen des Heeren rusten op dit gewichtig besluit.

W. B.

In „Uit Poerworedjo” vonden we de volgende mededeeling.

W. B.

Een en ander uit het rapport, door Ds. Keuchenius gezonden aan de Zendings-synode, November 1935.

I. JAVAANSCH E GEMEENTEN.

A. „Neutrale Gemeenten”.

De beweging in de Sadrach-gemeenten, om tot aansluiting aan de Zending te komen, zette zich ook in het jaar 1935 voort. Ditmaal kwam deze beweging van den kant der z.g.n. „Neutrale gemeenten”, d.w.z. oorspronkelijke Sadrach-kringen, maar die noch met den tegenwoordigen „Apostel”, noch met de Zending in gemeenschap wilden leven. In December 1934 had er te Kranon een samenkomst plaats met deze „neutrale” Christenen, die zeker R. Ng. Widjojastro (te Kranon) als hun leider erkenden. Ten huize van dezen W. kreeg de vereniging haar beslag. Als gevolg daarvan hebben de „neutralen” te Poerwosari en te Kranon zich thans bij onze Zending aangesloten. De hoop, dat ook de kring te Selong (vlak bij Pali-han) dit goede voorbeeld zou volgen, werd niet vervuld. Slechts één gezin kwam tot ons over. De rest institueerden zich onder leiding van een jongen man aldaar. Toch bestaat er eenige verwachting, dat er op den duur ook hier toenadering zal komen. (Er zijn nog wel meer „neutrale” gemeenten, maar die liggen op de andere zendingsterreinen).

Poerwosari blijft verzorgd door haar vroegeren voorganger Jacob Djojopawiro, die eenige ondersteuning van de Zending ontvangt. Het plan is, dat hij het volgende jaar naar den Theologischen cursus te Djokja gaat, om daar eenige opleiding voor zijn werk te ontvangen.

Kranon wordt voorlooppig door den zendings-goeroe van Poerworedjo mas Soetodimedjo, verzorgd. De ex-apostel R. Ng. Widjojastro wenschte niet langer als voorganger op te treden. In Juli 1936 zal een van de alsdan te Djokja afgestudeerden in deze gemeente als voorganger geplaatst worden.

B. Sadrach's gemeenten, die zich reeds vroeger aansloten.

1. Pitoeroeh. Onder bearbeiding van den zendings-goeroe Boenjamin nam het aantal kerkgangers geregeld toe, van 35 tot 50. Door deze toename van buiten gaat de gemeente haar specifieke karakter van ouden Sadrach's kring allengs verliezen. Ze staat onder leiding van den kerkeraad van Koeto-ardjo.

2. Karangdjoso. Hier werd een goeroe-Indijl van de Zending geplaatst. Het kerkbezoek neemt verblijdend toe. Ds. Keuchenius ziet den tijd aanstaande, dat men hier tot institueering kan overgaan. Karangdjoso staat onder toezicht van den kerkeraad van Tlepek.

3. Gowok. Deze Sadrach's kring, dicht bij Patiombo gelegen, houdt zich nog steeds afzijdig. Slechts enkelen hebben zich bij onze Zending aangesloten. Voor hen wordt naar vermogen gezorgd.

4. Djambean. Deze kring stelde zich onder leiding van den kerkeraad der Javaansche gemeente van Poerworedjo. De Zending heeft derhalve geen nadere aanraking met deze menschen. Ze zijn bij Ds. Darmoatmodjo in goede handen.

C. De eigenlijke Zendingsgemeenten.

Over het algemeen is er langzame maar gestadige groei. De gemeente Geparang werd in Juni van dit jaar geïnstitueerd; voor den ouden goeroe Samuel een rijke bekroning van zijn werk. De dochtergemeente van Geparang n.l. Gandek ontving een eigen goeroe, Pawirohardjo; onder zijn leiding neemt de belangstelling voor het Evangelie in het afgelegen Gandek duidelijk toe.

Te Pati-ombo zal men weldra tot institueering van een kerkeraad kunnen overgaan.

De oude gemeenten te Temon en te Palihan vertoonen een opgewekt geestelijk leven. Het wordt tijd, dat ze allengs tot beroeping van een eigen Javaanschen dienaar des Woords overgaan. Het altijd steunen op de Zending werkt op den duur verslappend. Ds. Keuch. hoopt beide gemeenten weldra tot het beroepingswerk te zien overgaan.

Nieuwe gemeentestichting heeft in dit jaar niet plaats gehad.

D. De beide volledig geïnstitueerde kerken op ons terrein.

1. Tlepek. Ds. Keuch. gewaagt van verblijdenden groei.

2. Poerworedjo. Hier werden in 1934 in totaal 39 volwassenen en 11 kinderen gedoopt. Daaronder zijn verscheidene leden van ons hospitaalpersoneel. In de omgeving werden nieuwe aanrakingspunten gevonden (catechisatie te Seren en te Mranti).

II. ARBEID ONDER DE CHINEEZEN.

Evenals op andere terreinen is ook in ons ressort de toenadering tot het Evangelie bij de Chineez

zeer opmerkelijk. Te Koeto-ardjo wordt 2 maal per week op 2 verschillende plaatsen aan de Chineez

III. ZENDINGSSCHOLEN.

Vrijwel alle scholen gingen flink vooruit; sommige verheugden zich zelfs in grooten bloei. Die te Temon staat bovenaan; ze geeft aan 5 leerkrachten de handen vol. Semajoe kreeg een nieuw schoolgebouw; de vervolgschool te Semagoeng, de volksschool te Kesingi en die te Kleben moeten noodzakelijk een nieuwe woning hebben. Te vreezen is, dat dit alleen via het opnemen van een voorschot of het sluiten van een leening mogelijk zal blijken.

Nieuwe scholen. Te Poerworedjo werd, met financiële steun van de Europeesche Gereformeerden een Maleisch-Chineesche school geopend; aanvankelijk geniet ze wel belangstelling. Te Soemaro to werd een Jav. zendingsschool geplant; ze telt reeds 32 leerlingen, en heeft het laagste verzuimpercentage.

Vermeldenswaard is de oprichting van een Christelijke Normaalschool te Poerworedjo. Deze bedoelt de opleiding van volksonderwijzers. Zij dankt haar ontstaan aan het initiatief van Ds. Darmoatmodjo, die haar ook op zijn erf gastvrijheid verleent. Ds. Keuch. noemt deze stichting een kranige en zeer juist geziene onderneming.

Ten slotte Ds. Keuch. hoopt in 1936 nog minstens 2 scholen te kunnen openen, een te Poetjoengroto (bij Bendo), en een te Soekomojo (in de buurt van Patiombo).

Hiermede hebben we het terrein van den school-dienst overzien.

IV. ENKELE CIJFERS.

In dit jaar werden gedoopt 93 volw. en 41 kinderen. Uit andere gemeenten kwamen (jong en oud) 116 leden tot ons over. Eind October 1935 bedroeg het aantal Christenen op ons terrein totaal:

Javanen (zendingsgemeenten)	1211
Chineez	73
Kerk te Tlepek	118
Kerk te Poerworedjo	281

Totaal: 1683

V. ALGEMEENE OPMERKINGEN.

Gode zij dank mochten alle arbeiders met elkaar gespaard blijven, en in goede samenwerking den loop voortzetten.

Overall in de gemeenten worden geregeld zendingsbidstonden gehouden. De Catechismus-prediking heeft thans, voorzooover na te gaan, overal plaats. Helaas is de economische zwakte van de bevolking, thans meer dan ooit, een bijna onoverkomelijke hinderpaal op den weg naar gemeentelijk zelfonderhoud. Hulp voor kerk- en schoolbouw is thans eigenlijk niet van hen te vragen.

Enkele goeroe's-Indijl zullen binnenkort, wegens ouderdom, gepensioneerd moeten worden. Reeds nu komen we krachten tekort. Op vermeerdering van het aantal goeroes-Indijl moeten we dus beslist aansturen. Daarbij komt, dat het terrein nog lang niet behoorlijk is bezet. Het stemt verdrietig, dat b.v. de

geheele strook van wel 15 K.M. (van Maron tot de grens van het regentschap Wonosobo) alsook de even lange afstand van Maron tot de grens van Magelang tot heden steeds braak ligt. Er zal een weg gevonden moeten worden, om onze goeroe's meer van het gemeentewerk los te maken, zoodat ze hun krachten rechtstreeks aan de Moh. bevolking kunnen geven.

Ook de organisatie van het jeugdwerk blijft veel vragen.

Niet minder het werk onder de priajati's. Tot dusver valt er bij hen nog heel weinig belangstelling voor het Evangelie op te merken. Misschien mede als gevolg hiervan dat de eischen van het bestaande werk reeds meer dan gewenscht is, beslag leggen op den beschikbaren tijd.

Dit alles, naast het geregeld toenemend aantal Avondmaalsbedieningen (o.a. te Gandek; in de Chi-neesche gemeente en elders) verklaart ten volle, dat Ds. Keuch. met hartelijk verlangen uitzielt naar de spoedige komst van een collega. Ook verstaan we zijn vrees (moge die ongegrond blijken), dat de overigens gewenschte benoeming van een administrateur de uitzending van een 2en pred. zou kunnen vertragen.

Het was een jaar van menigvuldigen arbeid en velerlei zegeningen. Gode daarvoor de eer.

Zending Noord-Holland.

Een brief van de missionaire predikanten te Djokja aan de Kerken in Noord-Holland.

Het is Oudejaarsdag—1935. Een belofte, in Augustus van dit jaar reeds gedaan aan den Kerkeraad te Amsterdam, moet nog nagekomen namelijk: een brief in het Zendingsblad. Ge zult begrijpen, dat het schrijven van brieven aan den Kerkeraad telkens vóór moet gaan. Wanneer die af zijn, schiet er vaak voor een meer algemeene brief geen tijd meer over. Een heele vergoeding was het dan ook, dat de Heer Douwes, over wiens verblijf te Jogja reeds iets werd opgenomen in het Zendingsblad, verschillende mededeelingen deed over Jogja in het Zondagsblad van „De Standaard”. Zulk een verslag van een ooggetuige is ons veel waard, niet alleen, omdat wij dan eens zwijgen mogen, maar ook, omdat iemand uit Uw eigen midden dan eens aan het woord komt.

In een later Zendingsblad, dat we hier nog niet hebben ontvangen, zal ook al wel melding gemaakt zijn van een andere ooggetuige uit Holland, die we hier bij ons mochten zien: Oud-minister Van Dijk. Aan mededeelingen van persoonlijke indrukken heeft het zodoende niet ontbroken.

Intusschen zijn er verschillende dingen, die meer bijzonder Uw aandacht moeten hebben, waarom een brief toch niet heelemaal achterwege mag blijven. Er zijn er onder U, die zoo nauwkeurig zich op de hoogte stellen van de situatie op het Zendingsterrein, dat het wel eens lijkt, alsof ze zelf hier reeds geweest zijn. Voor hen is het van groot belang telkens door brieven ingelicht te worden. Hoe meer ze meelevende, hoe liever! Dit geeft ons telkens weer vrijmoedigheid om van de mooie, doch niet minder ook om van de moeilijke dingen te vertellen. Het is een bemoediging om hiervoor een luisterend oor te vinden. Zoo blijve de Zending steeds een stuk van Uw leven en een stuk van Uw gebed.

Eerst dan maar iets over het moeilijke om met het mooie te kunnen eindigen. Het werk ondervond nogal wat tegenslag doordat enkelen uitvielen: een colporteur en een onderwijzer ontvielen ons door den dood. Dit was in het midden van het jaar. Terzeldertijd ongeveer moesten twee onderwijzers en één Goeroe-Indjil ontslagen, omdat ze het zichzelf onmogelijk gemaakt hadden verder in dienst te blijven, terwijl een andere Goeroe-Indjil als-het-ware zichzelf buiten dienst stelde. Bovendien werd er een Onderwijzer langdurig ziek. In deze maand trof hetzelfde twee andere onderwijzers. De reden, waarom een Goeroe-Indjil moest worden ontslagen, bracht bovendien voor de Gemeente, die hij had te verzorgen, droeve gevolgen mee, — en dat een Gemeente ver weg in de bergen: Djepitoe. Het is alsof er een storm heeft gewoed, die in enkele oogenblikken veel heeft neergeslagen. Het vertrouwen is geschokt. Langzamerhand komt het gelukkig weer wat bij, maar de nieuwe Goeroe heeft het er niet gemakkelijk.

Voor de andere leeggekomen plaatsen kon weer voorziening gevonden worden doordat de laatste aflevering van de Keucheniusschool gereed stond aan het werk te gaan.

Dat achter dit alles heel wat zorgen schuilen, laat zich wel verstaan. De Heere moge ze doen mede-werken ten goede.

Wat in aansluiting aan de ziektegevallen, waarin melding gemaakt werd, ons ook veel leed heeft gedaan, is de noodzakelijkheid van de vlugge terugkeer naar Holland van Wellensieck. Zooveel prachtig werk onder de oud-leerlingen der priajati-scholen werd hierdoor getroffen, naar onze gedachte. Het moge toch kunnen worden voortgezet door Mejuffrouw Merwart hier en door Mejuffrouw Wellensieck vanuit Holland.

Tegenover al dit moeilijke, waarvoor we Uw meelevende vragen en dat louterend moet werken, staan allerlei mooie dingen, die op veel zegen wijzen. In October kon weer een Kerk worden geïnstitueerd, en wél te Medari. Heel eenvoudig ontwikkelt zich daar het zelfstandige leven. De classis-Jogja telt nu 7 Kerken. Verder bouwde de Gemeente te Kalipenten zich een eigen Kerkgebouw, dat dezer dagen in gebruik is genomen.

In November werd hier door de afdeeling van het Nederlandsch Bijbel-Genootschap een Bijbeltentoonstelling georganiseerd, die, zooals uit een nader verslag dienaangaande blijken zal, boven bedde en denken belangstelling heeft getrokken. Voor de Zending geeft dit weer allerlei nieuwe aanknoopingspunten, terwijl de belangstelling van de Christen-Javanen voor de Bijbelverspreiding er levendiger door is geworden. Zoo drong de Javaansche Classis er op aan, dat zoo-veel mogelijk bevorderd zal worden, dat ieder, die Christen wordt, zal kunnen lezen en zelf een Bijbel zal bezitten.

Vanaf 16 December werd hier het Kerstfeest gevierd op de Scholen in de verschillende Vereenigingen. Dag aan dag is dan druk bezet. Het gezongen lied is inzonderheid een grootsch middel tot verbreiding van het Evangelie. Bekende wijzen worden hoe langer hoe meer alom gehoord in stad en dessa. Het feest der kinderen trekt de aandacht der ouderen en velen worden bereikt, die anders moeilijk te bereiken zijn. Het Kerstfeest houdt telkens weer een krachtige stimulans in voor de arbeiders om in het nieuwe

jaar met onverflauwd en ijver voort te werken. Het laat ook zoo duidelijk zien de groote voorrechten, waaronder hier in vergelijking met andere landen gewerkt mag worden, gezien de vrijheid, die ons van overheidswege gelaten wordt, en de medewerking, die wij in menig opzicht ontvangen.

Het grootste voorrecht is wel, dat God ons telkens plaatst voor het werk, dat Hij in zondarsharten tot stand brengt; verrassend is het vaak om daar op eens mee in verband te worden gezet en daaraan verder te mogen bouwen. Soms is het wel eens wat benauwend stil, maar daarnaast doet zich veelal ook het eene geval na het andere voor, dat groote blijdschap wekt.

Wij houden ons er gaarne van verzekerd, dat Gij U hierin mede betrokken weet, medestrijdt en mede U verblijdt.

Mede namens Ds. Van Reenen,

31-12-35.

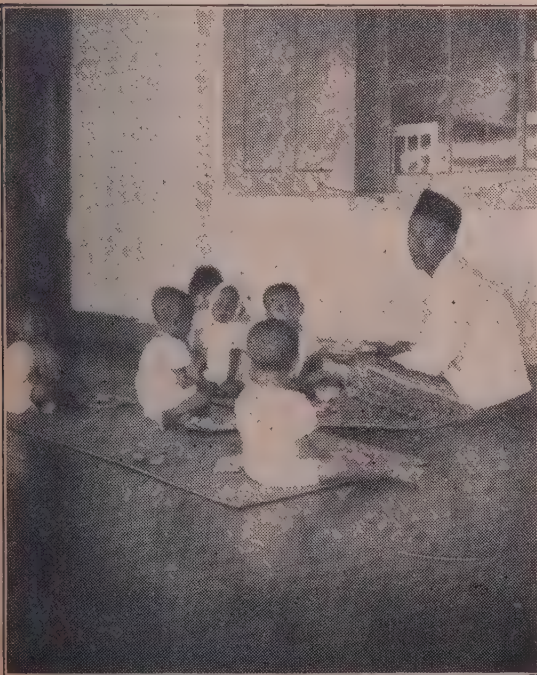
D. J. B. ALLAART.

De kinderafdeeling van het Petronella-Hospitaal.

Nogmaal geven we een kiekje van de kinderafdeeling van het Petronella Hospitaal. Deze afdeeling ontving eenigen tijd geleden een aanmerkelijke uitbreiding, die zeer noodig was.

Op deze foto zien we een klein groepje herstellen-de kinderen, die met een bordje rijst voor zich op den grond zittend hun maaltijd gebruiken. Een der kinderen heeft zijn vader op bezoek, die hem helpt bij het eten van de rijst.

Javanen houden veel van kleine kinderen. Een mooie trek in hun volkskarakter. In Holland is het vaak zoo dat voor gezinnen met veel kleine kinderen moeilijk een dienstbode te vinden is. Javanen geven juist de voorkeur aan gezinnen met kleine kinderen. Door die sterk sprekende band aan de kinderen staan zij ze in dagen van ziekte ook moeilijk af aan

Kinderafdeeling Petronella-Hospitaal.

het ziekenhuis. Geleidelijk aan is het vertrouwen zoo gegroeid dat nu geregeld 60 of meer kinderen in de kinderafdeeling van het Petronella-Hospitaal verpleegd worden.

W. B.

Begrooting Petronella-Hospitaal 1936.

De door den directeur van het Petronella-Hospitaal, Dr. K. P. Groot, ingediende en door den Kerkeraad te Amsterdam goedgekeurde begrooting over het jaar 1936, raamt de ontvangsten in totaal op een bedrag van f 195.532.38 en de uitgaven in totaal op een bedrag van f 195.450.—. Batig saldo f 82.38.

Natuurlijk is er hierbij op gerekend, dat de kerken in Noord-Holland hetzelfde bijdragen als in 1935, n.l. f 10.000.

Ofschoon de subsidie der Regeering weer beduidend verlaagd is en de bijdrage van de ondernemingen en van de Ned. Ind. Spoorweg Mij. eveneens weer lager zijn geraamd, is het den directeur toch gelukt de zeer noodige reserves voor pensioenen en afschrijvingen te handhaven, maar door sterk doorgevoerde bezuinigingen en het aanboren van nieuwe kleine bronnen van inkomsten een begrooting te ontwerpen, die nog met een klein voordeel saldo sluit.

Hoezeer de groote bronnen van inkomsten die vroeger mild vloeiden, in vijf jaar tijds zijn verminderd, kan blijken uit de volgende vergelijking.

	Begrooting 1931.	Begrooting 1936.	Dus minder.
Subsidie Gouvernemen- t	f 146362	f 93283	f 53000
Subsidie Ondernemingen	f 25000	f 4700	f 20300
Subsidie Ned. Ind. Spoorweg Mij.	f 10800	f 4800	f 6000
Totaal	f 182162	f 102783	f 79300

Gelukkig dat de kleinere bronnen wat milder vloeiden en niet te vergeefs getracht wordt in de vrije maatschappij nieuwe aderen te vinden en aan te boren.

W. B.

Rectificatie.

In de afdruk der begrooting van Hoofd- en School-dienst van de zending van Noord-Holland over 1936, opgenomen in het Januari No. zijn een paar drukfouten ingeslopen.

De post reis- en verblijfkosten noemt f 3500. Dit moet zijn f 3600.

En onder de ontvangsten in Indië staat voor contributie en giften f 4000. Dit moet zijn f 1800.

Zending Zuid-Holland Zuid.

Driemaandelijksch Verslag van den Zendingsarbeid op het terrein van Zuid-Holland (Z.) in de Residentie Banjoemas van 1 Juli—30 September 1935.

Over de gewone werkzaamheden gedurende de verslagperiode is ditmaal niet veel te vermelden. Op verschillende plaatsen in beide deelen van ons ressort werd de doop bediend aan kinderen en volwassenen, tot een gezamenlijk aantal van bijna 100.

Wij kunnen U dergelijke verblijdende berichten den laatsten tijd gedurig melden. Wij hebben door Gods gunst goede tijden.

Telkens en telkens weer wordt op de vergaderingen met de goeroes in hun rapporten gesproken van nieuwen zegen. In gemeenten, waar de groei de laatste jaren stilstond, komen weer belangstellenden doop-onderlicht vragen. Het is zoo verliedelijk U van al deze plaatsen in het bijzonder de zegeningen te melden. Zulk een eenvoudige statistische opgave van het aantal doopsbedieningen is toch een vermelding in de meest sobere vorm van groote wonderen Gods. Wat schuilt daar een strijd, een gebed, een jarenlang schijnbaar vruchteloos zaaien, een moeizaam ploegen achter! Maar U moet het met de soberheid van het statistisch gegeven doen; Wij mogen staan in de vreugde, die de waarneming van den wonderen groei ons geeft. Daarom achten wij ons te benijden. Hoe graag wij daarvan U een meer gespecificeerd beeld bieden zouden, het kan toch niet. Het zou U duizelen van namen en aardrijkskundige puzzels.

Wij noemen het echter toch wel, telkens weer, want dat is het allerbelangrijkste van ons werk.

Dit kwartaal, zoo rijk aan zegen, heeft ook veel droefheid gebracht. In de Kring van Europeesche zendingsarbeiders was veel ziekte, meer of minder ernstig. In de Kring der Javaansche broeders eveneens.

Eén onzer goeroe's, Berman Philemon, één der oudsten, is door den dood ons ontvallen. Hij was een ijverig en getrouw man, die voor velen het instrument is geweest, waardoor ze hun Heiland gevonden hebben. Hij heeft een respectabele staat van dienst in Gods Koninkrijk. De laatste jaren werkte hij in Banjoemas en Soekaradja, een moeilijke post, waar zijn typische pioniersgaven echter zoo duidelijk tot haar recht kwamen.

Behalve dat deze gemeenten getroffen werden door dit verlies, moest de daar geplaatste courantrondbrenger, wegens openbare ergerlijke zonde, helaas ontslagen worden. Nog steeds lijden dé gemeenten onder deze slagen.

Een belangrijke uitbreiding heeft ons werk onderzonden allereerst doordat Mejuffrouw C. C. M. Esser, bij het begin van het nieuwe schooljaar zich geheel en al kon gaan wijden aan het werk onder vrouwen en meisjes. Tot nu toe deed zij dit voorzoover haar schoolwerk — zij was namelijk onderwijzeres aan de Hollandsch-Chineesche School van den Heer Hanskamp — haar dit toeliet. Maar zij heeft nu al haar tijd beschikbaar. Geheel belangeloos wijdt zij zich in allerlei vorm aan meisjes- en vrouwenwerk in Poerbolingo en Poerwokerto. Hollandsch, Maleisch en Javaansch zijn de drie talen, waarin zij zich bewegen moet. Behalve Jeugdwerk en Bijbelkringen is haar hoofdtak en door persoonlijk bezoek en door correspondentie en het toezenden van lectuur contact te houden met vrouwelijke oud-leerlingen der Chr. Scholen. Een buitengewoon belangrijk werk. Voor ons predikanten zijn deze „objecten" ontoegankelijk. In steeds sterkere mate wordt algemeen gevoeld hoe deze zijde van het werk juist op onze Zendingsterreinen te veel verwaarloosd is. Gelukkig komt daarin thans snel verandering.

Dat wij over deze belangelooze hulp van Mejuffrouw Esser beschikken, stemt ons tot groote dankbaarheid.

In Djokja is een cursus begonnen voor vrouwelijke Javaansche evangelisten, speciaal voor het vrouwen- en meisjeswerk. Ook van ons terrein kon daar een

leerling worden heengezonden. De bedoeling is niet alleen theoretische maar ook practische scholing aan deze cursisten te geven. Moge God geven, dat deze nieuwe opleiding, die als een proefneming is bedoeld, zegen moge brengen ook voor ons terrein.

Uitbreiding is ook verkregen, doordat Djatilawang, een kleine jonge gemeente, waar den laatsten tijd opleving is, nu een eigen goeroe heeft gekregen. Tevoren was het Hoofd der School met de zorg voor de gemeente en voor de Evangelisatie belast; deze is nu vrijgesteld en kan al zijn tijd en krachten aan de directe Evangelieverkondiging geven. Van deze gemeente hebben wij goede verwachting.

Voorts is de verslagperiode gekenmerkt door enkele belangrijke gebeurtenissen.

Wat betreft het werk onder de Chinezen, waardoor zich de Hollandsche Kring van Poerbolingo van oudsher heeft geïnteresseerd en de Kring van Poerwokerto gedurende de paar laatste jaren ook actieve medewerking is gaan betoonen, moet ik melding maken van een belangrijke vergadering. Hoe langer hoe meer is de nood van de Chineesche bevolking onze Kringen in de conscientie gaan branden. Daar ligt zulk een groot terrein braak en met de huidige krachten kan dat niet naar behooren bearbeid worden. De groote belangstelling in de Chineesche wereld maakt velen tot dankbare voorwerpen van concurrerende zendingsactie. Onderwijzers en Zendingleden werken mee in allerlei vorm, maar het is zulk een klein getal. Ook de miss. predikanten kunnen maar heel weinig tijd en kracht aan dit werk geven. Wat gedaan wordt is belangrijk, maar ver van toereikend. Er is een colporteur, er is een goeroe in opleiding, er wordt jeugdwerk gedaan, er zijn samenkomsten en Bijbelkringen, maar dat is heel weinig voor de 4 centra, waarover het hier gaat, n.l. Poerbolingo, Soekaradja, Poerwokerto en Tjilatjap.

Dit alles heeft geleid tot de stoutmoedige stap, die de Hollandsche Kringen samen ondernomen hebben. Zij zijn op een gemeenschappelijke vergadering in Poerwokerto bijeengekomen en hebben deze zaak biddend overwogen en eenparig besloten de kerken in Holland te vragen om een derde missionair predikant, speciaal voor het Chineesche werk. Dit lijkt hoog gegrepen, maar het is gewaagd, in den edelen zin van het woord: noodgedwongen. Meer kan ik op het oogenblik hiervan nog niet zeggen. Het laatste woord in deze zaak is nog lang niet gesproken. Eén ding staat vast: dit initiatief zal gevolgen hebben en vruchten dragen, ook al laat het zich nu nog niet duidelijk afteekenen in welke vorm.

Voor de Chinezen in Poerwokerto, Soekaradja en Poerbolingo heeft Ds. Hildering uit Soerabaia lezingen gehouden. Ook op de scholen heeft hij gesproken. Er was een verrassende belangstelling.

De delegatie van Britsch-Indische studenten, die Indië bezocht en op vele plaatsen lezingen hield, heeft ook ons gewest bezocht. In Poerbolingo en Poerwokerto hebben zij lezingen gehouden voor een Hollandsch sprekend publiek, waarbij de heer Streefkerk hen vertaalde, terwijl in Poerbolingo nog een samenkomst gehouden is in de Javaansche kerk, waarbij Dr. Esser als tolk fungeerde. Hun optreden heeft zeer de aandacht getrokken.

Wat het Jeugdwerk betreft is er eenige consolidatie gebracht, door het vormen van een „Jeugdraad Banjoemas", een overkapping van alle bestaande Jeugd-

werk: Zondagsscholen, Driehoekswerk, Jongenswerk, Jeugddiensten en wat dies meer zij.

In Poerbolingo heeft een vergadering plaats gevonden van allen, die aan Jeugdwerk doen. Het strekt de leden van onze Hollandsche Kringen tot eer, dat bijna allen daar aanwezig waren, d.w.z. dat bijna allen in één of andere vorm aan dezen arbeid deelnemen.

Poerbolingo heeft de primeur gehad, wat betreft Jongenswerk, oorspronkelijk opgezet naar analogie van het Vierkantwerk in Holland. Dit werk sloeg zoo in, dat ook Poerworedjo begon en dat van verschillende zijden inlichtingen werden gevraagd. De Jeugdraad M. Java ging zich interesseeren voor deze nieuwe spruit en heeft een voor Indië geëigende vorm, met eigen naam en symbool ontworpen en daarmede een kader geschapen, waarin zich deze arbeid naar wij hopen gezegend ontwikkelen kan. Onder den naam „Tridharma werk” doet deze jeugdige beweging haar officiële intrede in de wereld.

De Javaansche gemeente in Poerwokerto heeft een Jeugdcommissie gevormd, die allerlei vorm van werk heeft aangepakt. Deze Commissie is weer federatief verbonden aan de „Jeugdraad Banjoemas”.

Nog moet ik U van een belangrijke vergadering melding maken. Zooals bekend, is indertijd aan den heer Streefkerk, als hulpprediker in dienst der kerk van Djokja, belast met de geestelijke verzorging der buitenleden, Poerwokerto voorloopig als standplaats aangewezen. Op dit „voorloopig” is toen wellicht minder nadruk gelegd, dan met het oog op den te verwachten gang der dingen te rechtvaardigen zou zijn geweest. Deze ontwikkeling nu heeft er toe geleid, dat de kerkeraad van Djokja in gecombineerde vergadering te Poerwokerto bijeengeroepen, is gekomen met het voorstel Chr. Streefkerk naar Djokja over te plaatsen.

Het ging daarbij om de belangen van het Perswerk, waarvoor Ds. Kuipers ingevolge Classicaal besluit, voor een deel van zijn tijd van gemeentelijk werk zou moeten worden ontlast. De benoeming van den hulpprediker geschiedde met het oog daarop. Maar waar nu niet twee, zooals aanvankelijk was voorgesteld, doch slechts één hulpprediker werd benoemd en deze in Poerwokerto werd geplaatst, werd het oorspronkelijk doel, namelijk verlichting van de gemeentelijke taak van Ds. Kuipers, niet bereikt. Vandaar Djokja's voorstel, dat na breede motiveering, zij het noode, door de Kringen met overgroote meerderheid van stemmen werd aanvaard.

Natuurlijk zal Dhr. Streefkerk evenals te voren blijven arbeiden in de Kringen, maar die dan vanuit Djokja bezoeken. Het is begrijpelijk, dat Poerwokerto als standplaats van zijn krachten het meest profiteerde, dus nu ook het gevoeligst verlies lijdt. Het betekent ook een belangrijke vermeerdering van werk voor den miss, predikant daar.

Wat tenslotte de personalia betreft nog enkele korte mededeelingen. Zooals reeds in het vorig verslag werd vermeld, verliet de Heer Terpstra met gedwongen pensioneeringsdienst, als Hoofd der Hollandsch-Javaansche School met den Bijbel te Poerwokerto, in welke functie hij lange jaren zoo gezegend heeft gewerkt. De Heer van der Kooi werd tot op diens buitenlandsch verlof als waarnemend hoofd benoemd. De Heer Verhoef, tijdelijk werkzaam als Hoofd te Soekaradja, werd toen Hoofd in Poerwokerto, terwijl diens neef, de „jonge” Verhoef, (alsof

zijn oom oud zou kunnen heeten) de opengevallen plaats in Soekaradja bezetten kwam.

Een droeve familieomstandigheid, namelijk ernstige ziekte van haar moeder waren aanleiding tot een kort verlof buiten bezwaar van Zr. Gazendam. Helaas heeft zij haar moeder niet meer mogen ontmoeten. De begrafenis had reeds plaatsgevonden bij haar aankomst in Holland.

Verschillende kleinere, wat niet wil zeggen, onbelangrijke zaken, rehtens thuis hoorend in dit kwartaal, zal ik maar sparen tot het volgend verslag. Wellicht dat schrijver en lezer mij daar dankbaar voor zullen zijn. Niet altijd is de oogst van vermeldenswaardige gebeurtenissen zoo groot als dit maal. En een kleine chronologische zonde zal ons hoop ik niet te zwaar aangerekend worden.

December 1935.

J. A. C. R.

De Huishoudschool „Mardi Kenja” te Poerwokerto.

Nadat Abendanon in 1911 in het bekende boek „Door duisternis tot licht” (4de druk, 1923) de aangrijpende brieven van R. A. Kartini, dochter van den Regent van Japara had uitgegeven, is het probleem van onderwijs en opvoeding der beschaafde Javaansche vrouw niet van de baan.

Dat de meisjes tegenwoordig evengoed als de jongens de Hollandsch-Inlandsche School bezoeken, is dan nu ook vrijwel algemeen verbreid.

Maar wat dan als zoo'n meisje op 12—14-jarigen leeftijd de lagere school heeft afgeloopen? Zij is nog te jong voor het huwelijk om niet te spreken van allerlei betrekkingen die tegenwoordig ook op Java voor de vrouw open staan.

Toen was er eerst een sterke toeloop tot de Mulo. Maar het bleek dat het onderwijs daàr toch niet voldeed aan de behoeften.

Met hoeveel onnoodige wiskunde enz. werden zij daar lastig gevallen, om nog niet te spreken van Fransch en Engelsch.

Bovendien: zij komen langzamerhand op een leeftijd, dat het niet zoo gewenscht geacht wordt ze met jongens — en dan nog van zoo veel verschillende rassen: behalve Javaansche immers ook Hollandsche, Indo-Europeesche, Chineesche, Amboneesche enz. saam te laten leeren.

Daarom wordt nu weer uitgezien naar een echte

Chr. Huishoudschool „Mardi Kenja” te Poerwokerto (Res. Banjoemas). Een hoekje in de conversatiezaal.

meisjesschool, waar ze naast ontwikkelingsvakken — voortgezet onderwijs in het Hollandsch en andere schoolvakken, ook als ze er op gesteld zijn een weinig Engelsch — vooral die kundigheden leeren, welke zij later ter bestiering van een beschaafde Javaansche huishouding zoo noodig hebben.

welijks heb ik de sleutel van mijn slaapkamerdeur omgedraaid of allen stormen naar buiten, om maar zoo gauw mogelijk een badkamer te veroveren.

Om tien minuten voor half negen staan de Javaansche dames en meisjes klaar om naar de kerk te gaan. Dat is een heele wandeling voor hen. Op z'n Hol-

Chr. Huishoudschool „Mardi Kenja” te Poerwokerto (Res. Banjoemas). Aan den maaltijd.

Deze behoefte biedt de zending een kans om de a.s. Moeders van de leidende Javaansche kringen onder haar invloed te krijgen, een kans, die niet verwaarloosd mag worden. En dat is nu de aanleiding geweest, dat gelijk in Jogjakarata, Solo, Magelang, zoo ook in Poerwokerto een Christelijke Huishoudschool geopend is, waarvan hieronder in schetsjes van de Directrice, Mejuffrouw King en van een leerlinge, een indruk gegeven wordt.

Door ons Ziekenhuiswerk bereiken wij in hoofdzaak de breede volksklasse. Een arbeid die zich speciaal richt tot de hogere standen is zeker voor de kerstening van Java van niet minder belang.

B. J. ESSER.

Zondagmorgen op de Huishoudschool „Mardi Kenja”.

Om zes uur schijnt de zon al helder in mijn kamer. 't Is heerlijk stil nog.

In de week als we om kwart voor zes opstaan is het leven om deze tijd alweer in vollen gang. Zondags is de officieele tijd van opstaan half zeven, dus fijn nog even uitslapen.

Maar lang duurt het niet of de bedden van de slaapzalen beginnen te kraken; er valt zoo nu en dan iets op de grond; er wordt nadrukkelijk gehoest.... 't Is uit met de rust, sta maar op! En nau-

landsch geloopt doe je er \pm een kwartier over, maar bij hen duurt het 25 minuten of een half uur. Op de heenweg is het nog vrij koel, maar als de kerk om tien uur uitgaat, loopen ze vaak te zuchten. Bij thuiskomst wacht hen echter een koele dronk en daar knappen ze wondervlug weer van op. Nu worden al gauw de spelletjes te voorschijn gehaald, ping-pong, bikkelen, reversie, kwartetten, enz. Sommigen willen liever wat lezen, ook goed ieder is vrij in haar keuze en zoo is de Zondagmorgen om voor we het weten.

De Chineesche en Europeesche meisjes gaan altijd met mij mee naar de Hollandsche dienst die 's avonds om half acht gehouden wordt. H.M.K.

Kerstfeest op de Huishoudschool „Mardi Kenja”.

De mooiste avond van het jaar is de kerstfeestviering. Dit doen we al de laatste Zondag voor de vacantie, dan kunnen sommige oud-leerlingen van Zaterdag tot Maandag komen logeeren.

De juiste stemming komt er gauw genoeg in. Een paar dagen van te voren beginnen we de versieringen te maken: standaardjes voor de kaarsen, lantaarntjes, kaarsenkronen, tafelloopers beplakt met gekleurd- en zilverpapier. Ieder jaar weer iets anders. Dan volgt het koken en bakken, want er moet 's avonds een uitgebreide rijsttafel zijn en voor de

tractatie moet ook gezorgd worden. Op de laatste middag worden de tafels keurig gedekt, bij ieder bord een kaarsje en wat groen.

Als het eten opgediend is, gaan de kaarsen aan en de lampen uit. Nu zoekt ieder haar plaatsje aan tafel op. Daarna zingen we eerst een kerstlied, we lezen het kerstevangelie en we vragen een zegen over dezen avond. Het zelf klaar gemaakte diner smaakt natuurlijk extra lekker, maar al te lang mag het niet duren, want dan zijn de kaarsen opgebrand. De jongste meisjes ruimen nu de tafel af, terwijl de oudsten mee mogen helpen om alles klaar te maken voor het vervolg van de avond.

In onze ruime zitkamer leggen we op de vloer één of twee groote handkoffers naast elkaar neer, daar bovenop één van kleiner formaat en tot slot een klein kistje; waardoor we dus een soort van toren gekregen hebben. Hierover heen komt een wit laken en nu wordt onze toren net als een kerstboom versierd met slingers en zooveel mogelijk kaarsjes.

Als allen er in een kring op den grond omheen zitten, is het vertellen van de kerstgeschiedenis het eerst aan de beurt. Heel eenvoudig en gewoon maar, want de meesten hooren haar pas voor de tweede of derde maal.

Dan zingen we onze kerstliederen en er wordt iets gepresenteerd. Gewoonlijk volgt dan nog een kerstvertelling of één van de dames leest iets voor.

Tot slot krijgt ieder meisje als aandenken een boek.

Het bijzondere van deze avonden is, dat alles voor de meisjes zoo nieuw is. Thuis wordt geen kerstfeest gevierd. Ze zijn op dit punt dus niet van kind af aan verwend. Bovendien is het zoo heel anders dan hun Javaansche of Chineesche feesten. H.M.K.

Zending onder de Chineez en Oosterlingen in ons land.

Met de Chineesche kinderen en volwassenen is in Rotterdam en in Utrecht kerstfeest gevierd.

Het droeg een bijzonder karakter.

U moet maar eens lezen, hoe Ds. Pieron er een kort verslag van geeft:

De Kerstfeestvieringen.

Ook dit jaar hebben we met de halfbloedjes van onze Zondagsschool, hun ouders en de Chineez en van Katendrecht het Kerstfeest gevierd. Ons zaaltje aan de Tolhuisstraat was stemmig versierd. Op een groote tafel stond een kleurig tafereel opgesteld. 't Stelde een Chineesche stad voor met muren, poorten, gedekteken en villa. Tegen een hel wit vlak hingen wandfiguren, fijn van vorm en kleur. Alles het resultaat van een jaar zagen en knutselen van onze kleine Chineesjes.

Trouw waren alle kinderen verschenen en, voorzoover ze thuis gemist konden worden waren ook de moeders naar het zaaltje gekomen: Maar een ding viel ons tegen, dit n.l., dat er na een jaar, waarin we zoo veel nauwer contact met de Chineez en hadden gehad en zooveel meer daadwerkelijk steun hadden kunnen verleen, toch zoo betrekkelijk weinig Chineez en aan onze uitnoodiging gehoor hadden gegeven. Niet veel meer waren er opgedaagd dan verleden jaar, ongeveer twintig. Zou het dan toch waar zijn wat me onlangs een overigens zeer geestdriftig Christen-Chinees zei, dat we n.l. op

Chineesch Katendrecht gerust de uitspraak van onzen Heiland mochten toepassen: „En zoo iemand u niet zal ontvangen, noch uw woorden hooren, uitgaande uit dat huis of uit die stad, schudt het stof uwer voeten af”? Ja, naar het getal der aanwezige Chineez en geoordeeld, leek het wel zoo.

Maar gelukkig God de Heere rekent niet in getallen alleen, want ondanks onze aanvankelijke teleurstelling is het een mooie avond geworden. In één opzicht zelfs mooier dan verleden jaar. Want, nadat ik in het Kantoneesch de beteekenis van het Kerstfeest had verteld, stond er een Christen-Chinees op, die met zeldzame welsprekendheid en bezieling zijn geloof in het Kind van Bethlehem beled en daarna naar aanleiding van Paulus' rede op den Areopagus aantoonde, dat ook het hart der Chineez en, dat met zijn geloof in geesten en machten alleszins gelijk als godsdienstig was, toch in zijn diepst verlangen uiting naar dien onbekenden God, dien zij niet kennende dienden en die hun op het Kerstfeest verkondigd was als een bekende en zeer nabije God. Aandachtig werd er door de Chineez en geluisterd, een enkele keerde zich boos af. Dat de zending over het Jezusgeloof spreekt is tot daaraan toe, maar een rasgenoot!. Eén Chinees, blijkbaar zéér geïnteresseerd, stelde vragen naar aanleiding van het gesprokene, die keurig beantwoord werden. 't Werd zelfs zoo geanimeerd, dat we, hoezeer het ons speet, met het oog op de kleine Chineesjes op bekorting moesten aandringen.

Wat zal ik U nog meer vertellen van de mooie verhalen, die de meesters van de Zondagsschool voor de Chineesjes hebben verteld, van 't alleraardigst spelletje, dat de kleintjes hebben opgevoerd, van de aardige en nuttige cadeaux, die Chineez en en halfbloedjes hebben ontvangen? Ja toch nog één voorval, dat me van alles, wat er dien avond is gebeurd nog het diepst ontroerd heeft. 't Was voor onze Hollandsche ooren nu niet zoo héél welluidend, maar toch heeft het op ons 'n diepen indruk gemaakt. 't Was toen de Christen-Chinees, waarover ik het hierboven reeds had, op de bekende wijs „Al den weg leidt mij mijn Heiland” een Chineesche hymne van ongeveer dezelfde inhoud, als het bekende Hollandsche vers, zong. Toen hebben we allen iets begrepen van de heilige gemeenschap, die ons Hollandsche en Chineesche onderdanen van dat ééne, groote Koninkrijk van God omspant. Oost en West, ieder in eigen taal, maar op dezelfde wijs, zingend van de groote en vaste zekerheid, die er is in het vertrouwen op Jezus, die ons leidt al onzen weg.

We hadden ons voorgenomen dit jaar ook met de Chineez en van Utrecht het Kerstfeest te vieren en de datum reeds eenigen tijd tevoren vastgesteld op tweeden Kerstdag. Met eenige spanning hebben we dezen avond tegemoet gezien. In elke beraamde bijeenkomst met Chineez en zit iets riskants, omdat je nooit kunt weten, of het hun wel zal believen te komen. Maar vooral was dit het geval te Utrecht, omdat we uiteraard hier veel minder contact hadden dan bijv. te Katendrecht. Wel hadden we zooveel mogelijk rechtvaardigheid aan deze viering gegeven en alle clubs meermalen persoonlijk uitgenoodigd. Maar ondanks deze voorzorgen bleven we zéér scentisch gestemd. We hadden in Katendrecht op dit punt al heel wat meemaakt.

Maar God heeft onze twijfelmoeidigheid beschaamd. Boven verwachting is de opkomst geweest, zóó, dat het zaaltje aan de Loeff-Berchmakerstraat de Chinezen nauwelijks kon bevatten. Van de ong. 80 Chinezen, die Utrecht herbergt waren er 67 verschenen. En 't is een gezegende avond geworden. Om 8 uur was het vroolijk versierde zaaltje geheel bezet. En toen we dan voor het volle zaaltje stonden, met al die nieuwsgierige gezichten, die ons aanstaarden met de vraag in de oogen, wat dat nu vanavond wel zou worden, kwam de gedachte in me op, dat God ons hier wel 'n zeer bijzondere kans gaf en tevens de bede, dat Hij ons de kracht mocht geven, die gegeven kans uit te buiten.

Met gebed in 't Noord-Chineesch is mijn medewerker br. Dols begonnen, het zangkoor zong eenige mooie Kerstliederen. Daarna vertelde br. Dols de Kerstgeschiedenis in het Noord-Chineesch. Zeer aandachtig werd er door de Shanghaiers geluisterd. Weer werd er gezongen, koffie en een versnapering werd rondgedeeld. En nu was ik zelf aan de beurt om in het Kantoneesch de blijde boodschap van Kerstfeest te verkondigen. Onmiddellijk was er belangstelling in de Kantoneesche hoek, en ook 'n beetje triumpfgevoel tegenover de Noord-Chineesche „meneeren”, omdat er nu ook in hun eenigszins veracht dialect gesproken werd.

Zoo is dan in twee dialecten, voor ieder der aanwezigen in eigen taal, het groote heil verkondigd, dat God heeft gewrocht in het Kind van Bethlehem.

Na een pauze heeft toen br. Dols een aantal door hemzelf opgenomen plaatjes uit China vertoond. Wat hebben ze daarvan genoten! Een oogenblikje waren ze midden in het grauwe Holland terug in hun mooie vaderland. Maar toen was dan ook het einde gekomen van dezen avond. Nadat bij monde van een hunner de Chinezen allen, die hun dezen avond hadden bezorgd, hadden dankgezegd, heb ik besloten met dankgebed in 't Chineesch. We hadden onze kans gehad, we hebben getracht haar te benutten, God geve Zijn onmisbaren zegen.

PIERON.

Ds. Popma (giro 92886) verantwoordt, onder dankzegging aan de gevers de volgende giften:

Wed. K. R. te B. f 5.—; gift bezoekers zaaltje f 10.—; fam. M. te R.-Z. f 1.50; d. b. v. Dr. S. te R.-Z. f 1.—; via Standaard f 1.50; letter A. f 10.—; een broeder f 2.—; Zr. Z. f 10.—; Wed. d. H. te R.-Z. f 1.77; Mevr. C. te H. f 2.—; Dr. v. L. te Z. f 2.50; Collecte Zusterkorps „Charitas” te R. f 21.02; busje R.-Z. f 12.22; N. N. f 2.—.

Zijn dat geen bijzondere Kerstfeestvieringen geweest op Nederlandschen bodem?

Ook de teleurstelling over de geringe opkomst der volwassen Chinezen in Katendrecht is een gunstig teeken. Zij gaan begrijpen waar het om gaat.

En dat optreden der Chinezen tegenover een rasgenoot, die den Christus belijdt, herinnert mij aan eene vergadering in de Plantagekerk te Amsterdam, waar vele joden aanwezig waren, die mijn getuigenis van en voor den Christus nog wel verdroegen, maar toen een bekeerde jodin getuigenis gaf om mijn woorden te bevestigen, werden de joden woedend.

Van rasgenooten verdragen joden en Chinezen dat niet. Het Christelijk geloof is niet voor hen. Zij vinden het wel mooi, willen er ook wel naar luisteren, maar heis niet voor henzelf.

Ook dat standpunt moet prijsgegeven worden.

Zij zullen moeten kiezen, of voor of tegen en ook die laatste keus is dan gevolg van de prediking van het Evangelie.

Er is merkbaar beweging en dat is heerlijk.

Sterke God bij den voortduur de broeders en laten onze kerken medeleven toonen door gebed en gaven.

Ds. Popma, de Penningmeester, verantwoordt weer eenige giften. Mogen wij U nog eens opwekken om iets te storten op zijn girorekening No. 92886. Geeft naarmate U ontvangen hebt.

Dr. Verkuil heeft vrijmoedigheid gehad om voor de roeping van Heeg, voor Keboemen, te bedanken.

Zonder verder commentaar, mag ik wel zeggen dat wij daar erg dankbaar voor zijn.

Al mogen wij over het werk niets publiceeren, dat God ons voor dit speciale werk den rechten man in Ds. V. heeft gegeven, dat vertellen wij U met blijdschap.

Het heerlijke, allernoodzakelijkste zendingswerk onder de menschen uit Oostersche landen, die in ons land wonen, bevelen wij dringend bij U aan. V.

Zending van de Kerk te Soerabaia.

Uit de Makassar-zending.

De mortier.

Ge kent dat instrument wel uit de Apotheek.

Die uit porseleinen bak met de dikke korte stamper, die de verschillende ingrediënten vermorzelend dooréén mengt.

Als we die niet bezaten zouden we heel wat minder in onze polikliniek kunnen helpen.

Wat zou alles veel duurder komen!

We maken ze nu zelf, die kostelijke poeiers tegen influenza, koorts, wormen etc.

Over dit polikliniekwerk wil ik U weer eens wat vertellen.

Zooals ge weet hebben we in dit vóórjaar een apart kantoor gebouwd naast het woonhuis. Hier houden we ook bijbelkringen en andere koempoelans. We zouden deze kantoorkamer van 7 bij 7 met een kleine voorgalerij, waar de menschen eventueel kunnen wachten, niet graag meer missen. Bij de aanbouw reeds heb ik achter dit kantoor een vloertje laten leggen voor de polikliniek.

Maar het denken over een polikliniek ging natuurlijk gepaard met het schrijven over die polikliniek aan onze zendingsdeputaten! Maar hoe moest dat finantieel voor elkaar komen?

Nu was door enkele veranderingen het plaatsen van een nieuwe Goeroe op 'en der bergposten achteraf bezien niet zoo gemakkelijk en doeltreffend als ik eerst dacht. Nu had ik voor het openen van deze post al de toestemming ontvangen van de Deputaten. Wat lag nu meer voor de hand dan voorloopig het aantal Goeroe's het zelfde te laten en uit te zien naar een mantri verpleger voor de te openen polikliniek?

En God leidde het zóó, dat juist in die dagen een mantri-verpleger uit Borneo in Makassar kwam. In Borneo had hij aan 't hoofd van een Polikliniek van de B.P.M. gestaan, maar was wegens bezuiniging, ontslagen. Echter met de allerbeste getuisschriften. De vraag was nu of deze mantri wilde werken voor het tractement, dat anders bestemd was voor de nieuwe school-goeroe (n.l. f 25.—). Nu was zijn trac-

tement tot nu toe 3½ maal zooveel geweest! Maar toch lokte hem dit nieuwe zendingswerk zeer aan.

Het was eind April 1935.

Ik had nog steeds geen antwoord van Soerabaja ontvangen. Op een morgen komt deze mantri bij me en zegt een aanbod gekregen te hebben van den Dienst van Volksgezondheid om aan 't hoofd van een Polikliniek te komen in Zd. Celebes.

Ik zeg tegen hem, dat hij natuurlijk vrij is, maar dat iederen dag een brief van Soerabaja kan komen. Enkele dagen daarna komt het bericht Direct ga ik het aan de mantri mededeelen. Hij is blij nu in onzen dienst te komen.

's Middags aan boord om iemand weg te brengen, spreek ik het Hoofd van den Dienst van Volksgezondheid. We stonden wat met elkaar te praten. Ineens zei hij, „Ik had gedacht die mantri maar tegen 1 Mei te benoemen”.

Dan zou zijn tractement 2 maal zoo hoog zijn als bij ons!

En dat is veel!

Ik besloot aan den mantri nog vrije keuze te laten, omdat het verschil zóó groot was. Maar hij gaf de voorkeur aan zendingsdienst.

Toen ik op Java vertoefde in Juli j.l. was hij nog eens geroepen en werd hem een andere Polikliniek aangeboden, waar hij ruim 2½ maal zooveel zou kunnen verdienen. Weer heeft hij het afgewezen. En ik dank God voor dezen trouw.

Wij hebben een uitstekende mantri-verpleger in dezen man die hard werkt.

Ik hoor 't geklop van de mortier weer.

Even kijken, waar hij mee bezig is. Op een groote

tafel liggen 300 kleine papiertjes. Met vaardige hand wordt uit de mortier met een maatlepelje een kleine hoeveelheid op 't papiertje geworpen, dat straks zal dichtgevouwen worden.

Wormenpoeiers.

300!

Dat beteekent, dat in de komende weken weer honderd kinderen verlost worden van die lastige en zeer schadelijke wormenziekte.

Vroeger gebruikte ik voor 't papier van de poeiers closetpapier maar dat voldeed toch niet. Tegenwoordig snijden we een vel doorslag schrijfmachinepapier in 6 of 8 deelen. Dit is natuurlijk een buitengewoon goedkoop methode en toch zeer hygiënisch.

Onze mantri kan echter heel wat meer dan wormenpoeiers maken!

Gisterenmorgen kwam hij me roepen of ik even wilde komen kijken.

Op de bank zat een man met een wond van 17 c.M. lang en 9 c.M. breed.

Het vleesch was al gedeeltelijk dichtgegroeid en zag mooi rood. Deze man maakt momenteel de glorie uit van mijn mantri. En terecht!

Tijdens mijn reis naar Menado was deze man op een ochtend gebracht, gedragen door twee anderen. Hij woont op een afstand van 4 K.M. Door een wild varken gebeten, was er een vuile wond ontstaan, die steeds verder en dieper invreette. Nadat allerlei kampongmiddelen het proces natuurlijk ... verergerd hadden, had men hem eindelijk op onze Polikliniek attent gemaakt. Toen de mantri de vuile lappen en fijngestampte bladeren losgemaakt had, zag hij (en rook hij) een wond, waarbij 't bot van 't dijbeen bloot lag! Natuurlijk verwees hij den man naar het Hospitaal. Want dit durfde de mantri niet aan. Maar dat wilde die man niet. Dan ging hij terug. Hij is toen onder gebracht bij familie vlak achter ons huis.

De eerste week ging de mantri elken dag naar hem toe, daarna kwam hij elken dag op de polikliniek. En God heeft de arbeid van den mantri gezegend. Nu, na een maand kon hij mij het resultaat laten zien. Wat zal dit, straks, als de man weer genezen in zijn kampong komt een pracht propaganda ook wezen, voor ons verblijf en werk, hier!

Maar zulke gevallen wijzen er ook op, dat we zoo langzamerhand erge behoefte krijgen aan een kleine eenvoudige ingerichte ruimte, waarin we gedurende enkele dagen of weken menschen kunnen opnemen. Maar daar een volgend maal over, als ik U naar aanleiding van onze statistiek eens ga vertellen, waar we hier al zoo mee in aanraking komen.

Makassar.

Ds. H. v. d. BRINK.

Ds. H. v. d. Brink en gezin.

Van andere Zendingen.

Honderd jaar Borneo-zending.

De Borneo-zending jubileerde. Het is 100 jaar geleden dat zendeling Barnstein van de Rijsche zending te Bandjermasin voet aan wal zette.

Zendeling Barnstein was een ouderwetsche pionier, die vol moed het onbekende land in trok en het leven der Dajaks meeleefde. Eind 1836 kreeg hij van drie jonge zendelingen hulp. De arbeid ging zeer langzaam. De groote catastrophe kwam in 1859, toen vele blanken, onder hen ook drie zendelinggezinnen, vermoord werden. De Rijsche zending keerde zich toen

van Borneo af en schonk aandacht aan de Bataks op Sumatra, waar — spoedig een bloeiende zendingsarbeid ontstond. Eerst veel later werd het werk op Borneo hervat, doch met weinig krachten. Na den oorlog is het werk door de Bazelsche zending van de Rijnsche zending overgenomen. Sinds 1930 is er groei. De Dajakbevolking keert zich gedeeltelijk van het heidendom af en gaat of naar het Mohammedanisme of naar het Christendom over. Het is soms maar de vraag wie het eerst de hand op een bepaalde streek kan leggen. Er kon zelfs een zelfstandige Dajakkerk worden gesticht. Reeds werden onlangs op de eerste synode dezer kerk de eerste 5 Dajaksche predikanten geordend. Er werken thans op Borneo 16 zendelingen en 5 Dajaksche predikanten, gesteund door 37 inheemsche hulpkrachten, 50 onderwijzers en 35 hulpkrachten voor kerk en school samen. Het aantal gedoopten bedraagt 5833 volwassen Dajaks, 71 Chinezen, 4091 Dajaksche 36 Chineesche kinderen, in totaal 10301 zielen. Er zijn 65 gesubsidieerde volksscholen met 3161 leerlingen en 8 ongesubsidieerde volksscholen met 266 leerlingen. Ook is er een ziekenhuis te Koelala Kapoeas en een polikliniek te Bandjermasin.

De Soendaneesche Synode in West-Java.

Ook op West-Java begint zich het kerkelijk leven der Inl. Kerken krachtig te ontwikkelen.

Van 13—18 October j.l. vergaderde te Tandjoeng-West de inheemsche synode van de Soendaneesche en Maleische kerken op West-Java. De inheemsche kerk van West-Java is sinds een jaar zelfstandig. Ze telt thans 19 predikanten. De Nederlandsche zending subsidieert deze kerken nog met f10.000.— per jaar, maar de bedoeling is, dat de kerken geheel in haar eigen onderhoud zullen voorzien. De synode besprak de formulering van een eigen kerkorde, de inrichting van de diensten op den Zondag en de daarbij te volgen liturgie, en handelde voorts over actuele onderwerpen (besnijdenis, begrafenis, geloof en magie, silat, dat is de inheemsche met magische practijken gepaarde bokswedstrijden, enz.).

De Synode van de Bataklanden op Sumatra.

De door de Rijnsche Zending gestichte Batakkerk op Sumatra hield blijkens het verslag in de Locomotief van 6 November j.l. te Sipoholon onder leiding van den ephorus der Rijnsche zending haar tweedaagsche groote synode. In deze synode hebben de Batakkers de meerderheid, ook de zendelingen zijn aan hare besluiten onderworpen. Aan het verslag ontleenen wij, dat de synode vooreerst met de crisis van doen had; de armoede maakt dat de adat-bruidschat bij huwelijken niet meer betaald kan worden, zoodat meisjes die huwen willen, het ouderlijk huis ontvluchten, zoodoende aan de adateischen zich onttrekende, en zoo huwen. De synode besloot om soepeler toepassing van de adateischen te bewerken. Een volgend besluit stelde vast, dat de synode geen huwelijken van zeer jeugdigen zal toelaten; zij handhaafde als leeftijdsgrens 18 jaar voor den jongen man, 16 jaar voor het meisje. Geregeld werd de viering van het feit, dat in 1936 de Rijnsche zending 75 jaar lang het werk in de Bataklanden doet. Ten slotte werden

10 Bataksche onderwijzers geëxamineerd voor inlandsch predikant en als zoodanig toegelaten. Om Bataksch predikant te worden moet men eerst onderwijzer der volksschool geweest zijn, dan 2 jaar lang een theologische cursus volgen en dan voor pandita examen doen. Op deze wijze heeft de Bataksche kerk thans 60 pandita's in dienst. De gemeenten zorgen zelve voor hun salarissen.

De Soedan.

De Soedan is ongeveer zoo groot als Europa met een bevolking, die op 32 miljoen zielen wordt geschat. Het Noordelijk deel is in hoofdzaak Mohammedaansch; het zuidelijk heidensch. Men onderscheidt er meer dan 900 verschillende stammen. Eeuwenlang was het gebied voor de zending gesloten — thans is het geopend. Er werken thans 21 missies in den Soedan, die daar 672 missionarissen en 180 stations onderhouden. Drie en dertig jaar geleden was er in dit reusachtige gebied slechts één station.

Het collectantje te Geersdijk.

Te Geersdijk is de Geref. Kerk maar klein. Maar zij werkt natuurlijk mede voor de Zending te Magelang. De commissie heeft echter slechts één collectantje. De jongheer P. Dingemans gaat per fiets met zijn busje door de Gemeente. Zoo kan hij het alleen af. Op daartoe strekkend verzoek plaatsen we zijn kiekje.

W. B.

P. Dingemans.

Korte berichten.

Mej. M. Looyenga.

Mej. M. Looijenga, dame voor de huishouding in dienst van het Petronella-Hospitaal, is reeds geruimen tijd lijdende. Volgens medisch advies is het noodig, dat zij met ziekte-verlof naar Holland ga. Men heeft echter wel hoop, dat onder den zegen des Heeren een rusttijd van enkele maanden haar krachten zal herstellen, zoodat zij daarna nog weer naar Java zal kunnen terugkeeren. D.V. komt zij met de Indrapoera, die 19 Febr. a.s. van Batavia vertrekt, naar Holland.

Mevrouw Gerlach.

Ter vervanging van Mej. Looijenga is voor tijdelijk als dame voor de huishouding van het Petronella-Hospitaal benoemd Mevr. Gerlach, weleer in dienst van de Salatiga-Zending te Poerwodadi op Java.

Ds. E. de Jong.

Ds. E. de Jong, predikant van de Holl. Geref. Kerk te Pemalang Siantar op Sumatra, die in Augustus 1931 zijn arbeid op Sumatra aanving, komt met verlof naar Holland. Om gezondheidsredenen is Mevrouw met drie kinderen reeds vooruitgegaan.

Ds. J. J. Miedema.

Ds. J. J. Miedema van Groningen, die na emeritaat te hebben verkregen met Mevrouw naar Indië is gegaan om hunne vijf kinderen te bezoeken, die op Java en Soemba in Zendingdienst zijn, zal D.V. tegen het eind van Mei weer terug zijn in Holland.

Mej. A. J. Heidema.

Mej. Heidema, die thans met verlof in Nederland is, denkt 5 Juni a.s. van Genua met de „Johan van Oldenbarneveld” terug te keeren naar Djokja om daar als verpleegster haar arbeid in dienst van het Petronella-Hospitaal te hervatten.

Ds. J. v. d. Linden.

Nadat Ds. J. Verkuyl voor de beroeping van de Kerk te Heeg voor den missionairen dienst te Keboemen had bedankt, is Dr. J. v. d. Linden, pred. te Trum, hiervoor beroepen. Ds. v. d. Linden heeft echter voor deze beroeping bedankt.

L. W. Korvinus.

Cand. L. W. Korvinus, thans hulpprediker te Hoorn voor den arbeid der Evangelisatie, is door de Kerk te Heeg beroepen voor den missionairen dienst te Keboemen en heeft die roeping aangenomen.

Dr. F. Veldstra.

Naar gemeld werd, zal Dr. F. Veldstra, die is benoemd tot Directeur van het Zendingshospitaal te Poerwodjo, als opvolger van Dr. J. C. Flach, D.V. 15 April a.s. zijn arbeid te Poerwodjo aanvangen.

Ds. Wardojo.

De Kerkeraad te Utrecht — zoo vernamen we — heeft de Inl. Christen-arts, Dr. Wardojo, voor den tijd van drie jaar benoemd voor den dienst der Zending. Deze komt mee met Dr. Veldstra.

Ned. Geref. Zendingsvereniging.

De Jaarvergadering der Ned. Geref. Zendingsvereniging zal, zoo de Heere wil, gehouden worden Maandag 2 Maart 1936, 's middags 3 uur te Amsterdam, Kerkstraat 109.

Namens het Bestuur,

Dr. W. G. Harrenstein, Voorzitter,

Pinéllaan 10, Santpoort.

Th. de Ruig, Penningmeester,

Weteringschans 127, Amsterdam.

Het Sanatorium voor T.b.c.-lijders te Djokja.

Door geheel onvoorziene omstandigheden is de bouw van het Sanatorium voor T.b.c.-lijders te Djokja vertraagd, zoodat de opening moet worden uitgesteld. De directeur denkt, dat dit nu 1 Juni a.s. zal kunnen geschieden.

Legaat voor Effatha.

De Vereeniging „Effatha”, Chr. Instituut voor doofstomme kinderen te Voorburg ontving van Notaris J. H. A. P. Ebell te 's-Gravenhage bericht, dat wijlen Mevrouw Wed. L. J. Kleijn—Ratering aan de Vereeniging heeft gelegateerd duizend gulden, vrij van successierecht.

Het Bestuur van „Effatha” is voor dezen bijzonderen steun zeer erkentelijk.

Informatiebureau.

Het adres van het informatiebureau van het Christelijk Comité voor Indië is: J. J. Kraan, Loosduinsche kade 111, Den Haag.

Java Soemba Film.

Het adres voor onze Zendingfilmen is Verlengde Lodewijkstraat 6a, Groningen.

Adresverandering.

Wie van adres verandert geve dit op — niet bij de Redactie — maar bij de Administratie „Vada”, Gebr. Zomer en Keuning, Wageningen.

Theelood enz.

Wie theelood, zilverpapier en gebruikte postzegels verzamelt, zende dit s.v.p. niet aan de redactie van dit blad, maar aan P. J. Schreuder, Zestienhovenstraat 34a, Rotterdam. Men zorg eerst een grooten voorraad te hebben, minstens een kilo, anders kost het soms meer aan verzending dan het waard is.

Leestafel.

A. W. F. Idenburg, door C. J. Middelberg—Idenburg met een woord ter inleiding van Dr. H. Colijn, bij J. N. Voorhoeve, den Haag. Geb. f 2.50.

We wisten het wel, dat Idenburg een man was van innige, diepe godsvrucht, een Christen, die de waarheid niet alleen liefhad en beleed, maar ook met groote trouw persoonlijk beleefde. Door dit boek leeren we hem echter nog veel meer kennen, beide én als een zeldzaam edel mensch, én als een zeer getrouw Christen. Eén zijner dochters heeft met groote teederheid dit boek geschreven. Zij laat ons het meer verborgen leven zien van dezen grooten Christen-Staatsman bij wien het zoo tref-

fend is gebleken, dat de vreeze des Heeren het beginsel der wijsheid is.

Wie Idenburg wil leeren kennen, leze dit zeldzame schoone boek. Hij was een „fakkeldrager" van den eersten rang.

Geboortebeperving door Oginisme, door Dr. A. C. Drogendijk, bij Kok te Kampen. f1.10 geb. f1.60.

Het is een zeer kiesch onderwerp, dat in dit boek is behandeld. Maar de bekwame schrijver, die tot oordeelen alleszins bevoegd is, doet het met groote teederheid en ernst. Dit boek verdient gelezen te worden vooral door alle jongetjes, die rekenen willen met den eisch van onze christelijke beginselen.

Vertellende de lofelijkheden des Heeren, verzameling van schetsen voor Bijbelsch onderwijs, door B. v. Mazijk. Uitgave van Mazijk's Uitgeversbureau, Rotterdam. Geb. f7.50.

Het doel dezer schetsen is den verteller te helpen bij het rangschikken der stof en den bouw der les.

De schetsen, die we inzagen, schenen ons voor dat doel geschikt.

Jaarboek ten dienste van de Gereformeerde Kerken in Nederland 1936, bij Oosterbaan en Le Cointre. f1.—.

Geed op tijd verscheen deze vraagbaak voor de statistiek onzer Kerk. Wat zouden we verlegen wezen, wanneer we dit jaarboek niet hadden. Ook ditmaal is het door redactie en uitgevers met groote accuratesse verzorgd. Met circa 8000 is het zielental onzer Kerken in 1935 toegenomen en het getal predikanten met 19.

De strik gebroken, door Ds. W. F. A. Winkel, Em. pred., bij Bootsma te Utrecht, f0.50.

De hoogbejaarde Ds. Winkel, een der weinige nog in leven zijnde predikanten die zelf den strijd van '86 heeft medegemaakt, deelt in dit boekje heel wat zeer belangrijke bijzonderheden mede uit den tijd der doleanantie. Hij doet dit frisch en levendig. Vooral onze jonge menschen moeten dit mooie boekje lezen.

Giften.

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.

Door Ds. B. Alkema 10 pCt. der ontvangsten in de Classis Amersfoort over 1935 f620.—. Door Ds. Bos te Vleuten, saldo kalenders f5.53. Door D. Romeijn, van de Hulp. Zend. Ver. te Barneveld f14.—. Door P. H. Kroon, v. d. leerl. Chr. Sch. Nieuwerbrug f5.—. Door S. v. d. Berg, uit het Zend.busje Chr. M.U.L.O. School te Voorburg f11.36. Door J. de Jong, v. d. Christ. Sch. Tolstr. Amsterdam f2.50. Van D. O. Norel, Heemstede f5.—. Door J. C. J. Kuntz, v. d. leerl. Chr. Nat. Sch. te Nigtevechte f15.—. Door H. Redert, uit het Zend.busje Chr. Sch. te Zuid-Beijerland f7.50. Door J. Brekveldt, v. d. leerl. Chr. Sch. te Benschop f3.—. Door Mevr. Neijens, directrice Juliana-Ziekenhuis Amsterdam, uit het Zend.busje der zusters f20.10. Door Ds. K. Oussoren, van de Zondagsch. te Broek onder Akkerwoude f1.55. Door Ds. M. A. van Pernis, 10 pCt. der ontvangsten in de Classis Zutphen over 1935 f408.41.
Santpoort, 17 Jan. 1936.
Giro No. 32806.

W. BREUKELAAR.

Voor het Hospitaal te Wonosobo.

Van de Geref. Kerk te Dieren f35.72.

W. BREUKELAAR.

Ontvangen voor de Kerstfeestviering in Solo.

G. E. B. M. H. f2.50; Ger. K. te M. f2.—; door Ds. K. v. A. f5.25 en f1.—; Kind. Zend. V. te D. f4.20.
Den Haag, Iristraat 37.
Postr. No. 245952.

H. DE LANGE.

SURINAME.

De groote teleurstelling.

Wat reeds vorige maand gevreesd werd, is inderdaad geschiedt: Onze Herrnhutterbroeders ontvingen in het afgelopen Jubileumjaar slechts 2/3 van hetgeen zij voor hun arbeid noodig hadden.

Wat dit zeggen wil, kan ieder die met dit mooie werk meeleeft zich gemakkelijk voorstellen. Dat beteekent verdere achterstand in de Zendingssalarissen, verder achterstand in het onderhoud van gebouwen. Maar dit is nog niet het ergste.

Het beteekent ook minder reizen het Boschland in (de roeiers moeten toch ook betaald worden) en minder zielszorg voor afgelegen posten, ternauwernood op het heidendom veroverd.

Het beteekent ook, en dit is wel een zeer bittere teleurstelling, dat al wat door vriendenhand dit jaar aan extra Jubileumgiften bijeengebracht werd; noodig zal zijn om het tekort van 1935 te stoppen. Het Zendingstijdschrift der Broedergemeente schrijft hiervan:

„Het oude tekort blijft dus in zijn geheel op ons drukken. Het drukt ons op de knieën in ootmoedig gebed tot Hem van Wien alle hulp komen moet. Het dwingt ons tot ernstig onderzoek, of wij heusch onzen plicht hebben gedaan, of dat wij nog meer hadden kunnen doen voor de komst van Zijn Koninkrijk in Suriname. Hij helpe ons allen trouw te zijn.”

Laat ons als vrienden der Herrnhutters, dit ernstig woord in ons hart bewaren. Zij waren wel trouw in overgevendheid aan het mooie Zendingswerk. Zij zijn boven mate gewillig geweest. Waren wij dit ook in het Jubileumjaar? Laten wij trachten in 1936 goed te maken wat wij in 1935 tekort kwamen aan Zendingsliefde en Zendingssdaad.

Sinds vorige verantwoording ontvangen:

van Geref. Kerk te Z. f5.—; V. f2.—; S. f18.68; P. f1.—; R. (Haarl.m.) f10.—; V. f5.—; S. f10.—; N. d. B. f5.—; N. f1.—; D. f2.50; A. f1.50; L. f1.—; R. f10.—; S. f3.—; I. f2.—; W.-S. f2.50; O.-N. f7.50; M. (Old.) f20.—; Z. f2.50; W. f1.—; A. f2.—; W. f2.50; Z. f2.50; P. f5.—; K. f10.—; S. f5.—; W. f1.—; N. f2.50; O.-P. f2.50; N.-A. f2.50; O. f1.—; 2e E. f1.50; L. f2.—; S. f5.—; A. f5.—; H. D. f1.—; A. f2.50; V. f1.—; G. R. f2.—; H. f2.—; S. f2.50; R. B. f2.50; Z. C. te A. a/d. R. f40.—; A. f2.50; E. en A. f2.50; L. f1.—; O. f1.—; H. f10.—; R.-D. f10.—; H. f1.—; B. f1.—; V. (Z.C.) f20.—; D. f10.—; W. f1.50; S. f10.—; M. f2.50; H. (Z.C.) f100.—; N.N. te L. f2.50; I.I. Dr. A. K. School te V. f12.—; K. te E.-C. f10.40; H. H. Jansen te Nijmegen f5.—; C. en A. te U. f5.—; W. te L. f1.—; V. te M. f1.—; W. B. te Z. f1.—; D. te H. f1.—; Meij. de G. te K. f2.50; v. D. te A. f2.50; N. H. T. M. te Amsterdam en Beemster f17.50; K. te G. f2.50; R. te U. f1.—; B. te 's-Gr. f2.—; M.V. „Dorkas" te E. f2.50; I.I. Ger. School te Z. f2.50; O. te H. f1.—; I.I. Chr. Nat. Sch. te B. f10.—; v. M. te S. f3.—; I.I. Chr. Sch. te N. f4.—; v. d. W.-v. R. te A. f4.—; R. te N. f2.—; I.I. der leersch. te L. f5.—; Ds. B. te L. f2.50; U. te S. f5.—; Pers. en I.I. Eloutsch. te 's-Gr. f18.05; Pers. Gr. v. Pr. Sch. te

IJ. f5,25; D. te N. f10,—; Meij. N. te A. f10,50; de R. te W. f1,—; W. d. L. te W. f9,50; M.V. „Lydia“ te Z. f5,—; Meij. D. te H. f0,25; Meij. L. te A. f55,—; de W. te W. f1,—; v. M. te U. f2,50; W. te H. f1,—; Mevr. S.-L. te Z. f1,—; M.V. „Maria Martha“ te S. f2,50; D. te K. f2,—; Dr. D. te K. f5,—; Meij. 't H. te H. f2,—; P. G. te K. f1,—; Meij. de V. te K. f1,—; Chr. Sch. te G. f12,70; C. te A. f1,— en f2,—; de B. te B. f2,50; M.V. „Fébé“ te W. f3,—; Fa. S. te K. f1,—; I.I. Chr. Sch. te Z. f7,50; I.I. Dr. A. K. Sch. te H. f5,—; V. te R. f10,—; P. te W. f2,—; W. te G. f104,—; een Vriendin der Zending uit Franeker f10,—; N.N. te W. f1,—; Pers. K. W. Sch. te B. f8,60; B. te N. d. B. f1,—; S. te W. f1,—; D. te S. f1,—; ten C. te K. f1,—; Fa. R. te K. f1,50; N. te K. f2,50; L. te K. f1,50; E. te K. f0,50; Dr. R. te 's-Gr. (opbrengst lezing) f25,—; v. d. H. te K. f1,—; Dames B. te K. f0,75; I.I. Dr. H. B. School te H. f4,—; via S. te B. f1,—; C. te Z. f1,—; I.I. Calvijsch. te R. f2,50; I.I. Meij. L. te A. f3,70; Pers. Chr. Sch. te 's-Gr. f4,25; L. te R. f1,—; O. te H. f5,—; v. R. te H. f6,45; de W. te S.-D. f1,50; v. R. te E. f5,—; I.I. Chr. Sch. te N. f15,—; Busje Zend. Sch. te N. f3,36; Afd. Onderw. ver. te A. f10,08; Mevr. v. Z.-B. te A. f1,—; I.I. Oranjesch. te A. f10,—; via v. E. te Z. f5,—; v. S. te L. f0,50; v. d. M. S. te B. f2,50; via V. te R. f5,—; F. te N. f0,50; v. D. te H. f1,—.

Allen zeer hartelijk dank.

J. VAN KEULEN.

Laren (N.-H.), Vredelaan 10. Postrek. 95494.

Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden.

28e Verantwoording van 22 Nov. 1935—22 Jan. 1936. Daar het ontvangene in de periode van 22 Nov. tot 22 Dec. zeer gering was, hebben wij daarmede tot heden gewacht, doch ook in deze 2 maanden was het resultaat niet groot.

Met hartelijken dank ontvingen wij: van de Evang. Ger. K. te 's-Gr. f25,—; Mevr. A. E. E. te E. f1,25; Dr. C. J. G. te B. f1,—; Ds. D. J. C. te L. f2,—; Ds. J. P. S. te D. f2,50; Ds. G. L. te H. (i.l.) f2,—; C. K. te Z. f10,—; J. G. H. te A. (mnd.) f0,50; Leerl. Dr. d. Moorsch. te 's-Gr. f3,42; Ger. K. te H. f2,50; v. D. te N. f5,—; Ds. P. N. K. te H. (halfj.) f1,—; E. de Gr. te K. a/Z. f2,50; S. te H. f1,—; A. B. te 's-Gr. f2,—; J. H. v. d. W. te 's-Gr. f2,50; G. de Vr. te K. f5,—; Ger. Meisj. ver. L. te Z. f5,—; Ger. K. te M. f10,—; Ger. K. te Ter A. f1,—; Meij. H. P. te H. f2,50; J. G. H. te A. (mnd.) f0,50; Meij. B. te J. te W. f3,—. Tezamen f91,17. Totaal met vorige verantwoording f7014,18. Deze 2 giften over 2 maanden nog geen f100,—. Het is wel droevig. De vorige maal was het tenminste in een maand nog meer.

Is dit nu het antwoord op mijn vraag spoedig te helpen de ontbrekende f800,— bij elkaar te brengen opdat wij weer in de gelegenheid kunnen zijn duizend gulden te kunnen overmaken?

Moge God ons allen de bereidwilligheid schenken om met blijmoedigheid te geven voor hetgeen dat anders dreigt onder te gaan.

Namens het Steuncomité,

J. N. MUNNIK, Penningm.

Den Haag, Gafileistraat 139. Postgiro 6104.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba.

Verantwoording van nog enkele op 1935 geboekte ontvangsten.

Van Deventer, 2e algem. collecte f59,57; van Zuidbroek, Soembaweek f32,32; van Borne, verschillende bijdragen f76,17; van Zwolle, Soembaweek f450,—; van Appelscha, 2e algem. collecte f10,23; van Heemse, verschillende bijdragen f283,71; van Dalfsen, verschillende bij-

dragen f57,92; van Oldenzaal, verschillende bijdragen f55,—.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba, 12e verantwoording van 25 Dec.—31 Dec. 1935.

Provincie Groningen:

H. Reinders, Gron. Mulosch. Kraneweg f6,93; Meijfrouw Graafhuis, Haren, Schoolkind. f21,86½; Joh. de Vries, Grootegast, kleingeld f0,36; W. Zijlstra, Haren, Zend. comm. f132,05; idem, huwel. busje f6,13½; idem, busje Meisjesver. f6,80; idem, Oversch. zend. bladen f0,91; idem, gift N.N. f5; Kinderen Schuttinger, Gron. 167 halve ct. f0,83½; A. Postma, Oldekerk, busje Jonged. vereen. f18,50; E. H. Niekerk f1; P. Pilon, Stedum, zend. ver. f44; idem, Schoolkind. f14; O. v. d. Wal, Groningen, Zend. comm. f26,14; J. L. Zijlman, De Wilp, kalend. zend. bladen en schoolbusje f25; Geref. Kerk. Oldehove, nagek. contributie f19,50; B. Moorlag, Musselkanaal, coll. gift en 35 halve ct. f1,87; H. Wegener, Wildervank, coll. gift f5; Meij. T. Wildeboer, Nw. Weerdinge, opbr. film f30; idem, kalenders f6,85; idem, busje Joh. Tieerdsma f1,27; Meij. S. Westerhof, Lutjegast, busjes langs de huizen f19,32; D. A. Koebrugge, Onstwedde, busjes: A. Drenth f15,05; idem, T. Wiersema f7,22; idem, P. Boomker f3,65; D. Bouma, Onnen, 2 maandel. bijdr. f44,40; idem, saldo kalenders f4,25; idem, zend. bladen f1,77; Ds. C. Veenhof, Harkstede, busje kerk f4,63; K. ter Laan, Schildwolde, coll. gift f1; J. Dijkema, Ten Boer, busjes f57,10; T. Postma, Kornhorn, Zendingcommissie f10; idem 100 halve centen Meijfrouw A. Snip: L. J. de Vries, Stadskanaal, busje Jongel. vereen. f3,50; H. v. d. Laan, Sauwerd, busjes f55,75; Geref. Kerk. Schouwerzijl f50; F. Lameris, Wagenborgen, kalenders f17,51½; idem, bijeengebr. door kinderen f51,78½; idem, Nikk. School f3,98; H. Timmer, Niezijl, Meisjesvereen. f15; K. Bosma, Middelstum, 170 h.c. Meij. Mekker—Visser f0,85; idem, 80 h.c. K. Bosma f0,40; idem busje J.V. A. f6,01½; idem, busje J.V. B. f4,46; idem, busje J.V. C. f3,03; idem, Nikk. M.V. f6,43½; idem, Zend. Comm. f190; M. J. Hopma, Bedum, coll. gift f2; J. A. Roukema, Harkstede, Nikk. Schoolkind. f11,10; idem, gift Roelfien H. T. f0,55; F. Klassen, Sappemeer, contrib. f75,80; idem, busje Meintje Kroon f11,06; idem, busje Jongel. vereen. f16,20; idem, busje Noordhof f15,04; idem, busje Schoolkinderen f18,68; idem, 66 h.c. M. Badenkop f0,33; H. Witkop, Ter Apel, busjes langs de huizen f24,50; W. Wubs, Mussel f43,37; J. Wildvank, Delfzijl, busjes f100; Ds. R. Middelveld, Hoogkerk, 100 h.c. Jantje Jansma f0,50; idem, coll. gift f10; idem, gift v. d. Zend. f1; Geref. Kerk, 2e Exloërmond, busje St. Baas f10,80; idem, busje Fred. Ottens f3,90; idem, kalenders f6,48; idem, filmavond f1,65; E. v. d. Veen, Urlum, leerl. School f32; W. Wubs, Mussel, filmavond f2,42; A. Kaspers, Winsum, busje comm. f80; idem, 168 h.c. H. Korf f0,84; J. Bos, Spijk, busjes 23,55; J. Wildvank, Delfzijl, busjes f54,69; Geref. Kerk, Thesinge, restant kalenders f21,61; Geref. Kerk, restant Magelang film f22; G. Yszenga, Hoogkerk, bruiloft-busje Ipema—Antoons f2,35; L. van Dijken, Stadskanaal, f345; R. Looyenga, Zevenhuizen, Zend. Comm. f43,02; N. Zevenbergen, Musselkanaal, schoolbusjes f8,03; idem, zend. busjes f66,97; J. Wildvank, Delfzijl, 150 halve ct. Martha en Al. J. f0,75; L. Boer, Winschoten, busjes jongens en meisjes f100; K. Grasdijk, Oldekerk, Oranjeavond f16; E. Warringa, Nw. Buinen, Verlov.feesst fam. Koster f2; Ds. J. H. Lammertsma, Appingedam, kalenders f36,78; Tj. Ritsema, Scheemda, oversch. kalenders f15,35; S. Huijzinga, Loppersum, busjes: Gr. Brands f5,64; idem, Elly Nieuwenhuis f6,22; idem, Janny v. Eerden f6,61; idem, Berta Miske f6,11; idem, Ida v. Dijk f3,26; H. Blaak, Marum, busjes f50; W. de Haan, Pieterburen, Zend. com. f30; J. Wildvank, Delfzijl, coll. gift f5; D. Smits,

Zuidwolde, Gr. busjes kerk f35,95; idem, Catech. bus f14,55; idem, zend. kalend. f73,50; O. v. d. Wal, Groningen, busjes f52,70; idem, coll. giften f5; idem, contrib. restant f62,89; Ds. H. Kievits, 't Zandt, restant Magel. film f28; H. Faber, Westeremden, Oversch. kalenders f5,51; J. van Dijken, Winsum, Nikk. Geref. School f27,32; Ds. J. Dijk, Selligen, busjes f60; E. Warringa, Nw. Buinen, Jongel. vereen. f5,03; idem, saldo kalenders f9,46; idem, busjes f87,34; Geref. Kerk, Pekelderweg, bijdragen f65,29; J. Sterkenburg, Zoutkamp, Zend. comm. f56; Ds. H. Vogel, filmavond, Loppersum f16,05; Mej. S. Westerhof, Lutjegast, zendingskalenders f25; Mej. A. Hoeksema, Bierum, busjes: Annie Nieboer f27,04; idem, Jantje Omta f23,26; idem, Janna v. d. Eide f14,18; idem, Wille Vegter f17,85; Ds. N. Postema, Veendam, gift f2; O. v. d. Wal, Groningen, contributies f332,65; idem, id. f120; Geref. Meisjesver. Lydia, Uithmeeden f6; D. Boerema, Midwolde, schoolnikk. f11,50; idem, bijdragen f4,05; A. G. Beintema, Zuidhorn, Nikk. kl. I en II Chr. Sch. f5; J. T. ten Have, Meeden, zend. vereen. f55; W. Pool, Marum, leerl. Chr. School f40.

Provincie Drenthe:

Mej. G. M. Hoozeveen, Appelscha, leerl. Chr. School f9,40! Geref. Jongel. vereen. Berghuizen bij Ruinerw. f9,68; A. Klingenbergh, Schoonebeek, restant kalenders f6,37; J. Kruithof, Koekange, Schoolbusje f3,63; B. Roosjen, Diever, schoolbusjes f14,48; idem, kalenders f8; L. Hummel, Hollandscheveld, zend. vereen. f25; Geref. Kerk, Hoozeveen, kerstcollecte f141,18; H. Blanken Wzn., Hoozeveen, Zend.comm. f136; J. Post, Nieuwlande, busjes f22,48; P. v. Rotterdam, Klazinaveen, coll. Evang. Comm. f50; P. Kuiper, Kl. 3 en 4 Chr. School, Nijeveen f4,50; Mej. J. H. Mulders, Meppel, Zendingkas f75; Geref. Kerk, Emmercompascum, twee busjes f16,31; H. L. Smeman, Coevorden, bijdr. en kerkbusjes f48,14; idem, extra gift f30; idem idem f5; Ds. M. Uytendhout, Coevorden, bijdrage f7.—; G. Veenstra Smilde, van een verlov. feest f2,50; H. L. Smeman, nagekomen giften f10,60; Jantje Omvlee, Erica, busje f8,20; Ds. J. D. v. Ginhoven, Vledder, gedeelte opbr. busjes f10; Ds. M. Uytendhout, Coevorden, nagekomen gift f2,50; M. Geertsema, Dwingelo, filmavond f31,35; H. Gunnink, Ruinerwold, Penningm. J.V. f6,20; B. Koster, Nieuweroord, bijdragen f50; Per Ds. Drenth: busje M. de W., Oosterwolde f8,91; idem, busjes 2e halfjaar Borger f47; idem, oversch. kalenders f6,25.

Provincie Overijssel:

J. H. Koeslag, Diepenheim f4; J. de Vries, Nijverdal, Zend.comm. f300; S. Malda, Lutten, kinderen Geref. Sch. f78; Geref. Kerk, Enschedé f60; A. J. P. ten Hoopen, Haaksbergen, gift N.N. te H. f1,50; T. Oegema, Dedemsvaart, Zend.comm. f250; idem, K.V. Obadja f22,36; idem, M.V. D. d. H. f5,08; Ds. G. Bax, Holten, kerstgave leerl. Chr. School f50; W. F. Eugster, Hengelo, coll. gift f10; idem, bijdr. 4e kwart. f61,03; idem, busjes f16,70; D. Ypma, Den Ham, Zend.comm. f46; S. Kok, Dedemsvaart, Nikk. Geref. School f5; H. Munneke, Ommen, bijdragen f25; Geref. Kerk, Enschedé f140; J. Olthoff, Hardenberg, Zend. vereen. f105; idem, coll. gift f10; Mevr. H. Kotter—Müller, Almelo, extra bijdr. Almelo f85; Ti. v. d. Veen, Mariëenberg, uit de busjes f26,74; A. v. d. Mei Jr., Deventer, busjes 2e halfjaar f59,53; D. de Vries, Steenwijk f16,44; idem, Keboemenfilm f18,57; Geref. Kerk, Gramsbergen, busjes 2e halfjaar f75,40; D. de Vries, Steenwijk, Kasgeld, Zend.comm. f40; J. Olthof, Hardenberg, Zend. vereen. f60; K. Stad, Bergeintheim, Zend. bijdr. f20,70; J. Aarts Blokzijl, Zondagschool-collecte f6,62; Ds. M. B. Parlevliet, Enter, busjes Chr. School f7; Zendingcomm. Wierden, Zend. blad 2e halfjaar f57,86; idem, busje Meisjesver. f3,57;

J. Kassies Azn., Vroomshoop, coll. gift f5; D. P. Bierma, Bruchterveld, bijdr. f91,12; A. Bergkamp, Cadoelen, kerstcoll. f20,83; idem, Zend.comm. f27,50.

Soembaweken Groningen:

Nieuw Weerdinge f104,55; Overschild f83,35; Onnen f58,15; Harkstede f68,54; Schildwolde f175; Ten Boer f180,10; Kornhorn f34,45; Urum f244,54; Westerlee f38,10; Wildervank f119,50; Meeden f23,85; Aduard f183,78; Ten Boer, nagift f2,50; 2e Exloërmond f59,74; Thesinge f59,40; Bierum f155; Veendam f146,20; Grootegast f296,28; Haren f226,50.

Soembaweken Drenthe:

Zwartemeer f20,79; Schoonebeek f114,35; Roden f70,70; Emmererfscheidevveen f39,25; Nieuwlande f100,52; Gees f35,92; Vledder f20.

Soembaweken Overijssel:

Delden f16,71; Haaksbergen f9,52; Almelo f212,84; Hardenberg, 3e stort. f12,35; Glanerbrug, nagift f1,50; Gramsbergen f120,60; Rouveen f160,35.

2e Algemeene Collecte Groningen:

Warffum f36,50; Kornhorn f16,47; Bafllo f83,73; Pieterburen f21,67; Bedum f150; Ter Apel f16,67; Bafllo f2,50; Winschoten f110,75; Onstwedde f60,75; Delfzijl f95,31; Zevenhuizen f56,98; Nieuwolda f10,49; N. Buinen f30,74; Nieuw Buinen f29,86; idem, nagift f2,50; Valthermond f27,42; Selligen f18,08; Pekelderweg f27,69; Midwolda f38,45; Oostwolde f115,13; Groningen f718,62; Leek f42.

2e Algemeene Collecte Drenthe:

Alteveer f12,90; Avereest f41,73; Meppel f142,95; Nijeveen f32,48; Vledder f9,90; Nieuweroord f31,11; Smilde f43,70; Veenhuizen f22,28.

2e Algemeene Collecte Overijssel:

IJsselmuiden—Grafhorst f10; Lutten f70; Holten f51,35; Hengelo f46,55; Hardenberg f187,60; Oldemarket f10,50; Den Ham f107,07; Genemuiden f21,73; Daarle f34; Stad Vollenhove f11; Mariëenberg f45,26; Glanerbrug f16,57; Gramsbergen f34; Bergeintheim f29,30; Staphorst f9,20; Vroomshoop f69,13; Nieuwleusen f26,60; Cadoelen f26.

Verschillende ontvangsten:

Per Mej. Tj. Visser, voor 476 verkochte Soembawendingslieden f47,60. Per Ds. G. Morsink, surplus Zendingstentoonstelling Class. Ommen f26,30. Per J. v. Vliet, Deventer, rentebetaling legaat-commissie f264,04. Totaal 12e verantwoording f 12575,35½
1e tot en met de 11e verantwoording „ 82514,20

Totaal ontvangen in 1935 f 95089,55½

Op 31 December van het vorige jaar mocht ik de verantwoordingen besluiten met een hartelijke opwekking aan alle Zendingsvrienden en medewerkers om te trachten in 1935 een daling der inkomsten te voorkomen. Dit was hard noodig nadat in twee jaar tijds de ontvangsten met ongeveer f 11000 waren teruggelopen. Gelukkig, we mogen constateren: de daling is gestuit. Naast God komt hiervoor dank toe aan de vele bekende en onbekende gevers en geefsters en ook vooral aan allen die in het kader onzer Zendingorganisatie in het Vaderland hun beste krachten hebben willen inspannen en een groot gedeelte van hun vrije tijd aan dezen heerlijken arbeid hebben willen geven. Allen medewerkers hartelijk dank. Ook voor 1936 aanbevolen.

JURRIËN VELDKAMP, Quaestor.
Postrekening 138000.

Groningen, 31 December 1935.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIE-ADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken
of berichten moeten vóór den 1sten dag van de maand,
waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada”, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f 0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f 0.72 franco p. p.

INHOUD: Om den levenden God te dienen. — Van Zendingssaange-
legenheden: Schoolactie in Holland voor de Zendingsscholen in Indië;
De Christelijke Kweekschool te Solo; Ds. Bergema's vertrek van Java.
— Soemba Zending: Ds. A. Brouwer; Schetsen uit het binnenland; Brief
van Soemba, Het medische Zendingswerk in West-Soemba. — Zending
Zuid-Holland-Noord: Kerstfeest in Solo. — Zending Zuid-Holland-Zuid:
Mardi Kenja; Het sluitstuk; Hoe het groeit; Door vele verdrukkingen
ingaan; Wonderlijke toename en belangstelling. — Zending Noord-
Holland: De Kraamvrouwenkliniek te Djokja. — Zending Friesland: Het
Zendingshospitaal te Wonosobo; Splitsing van de Friesche Zending;
De bevestiging van twee Javaansche predikanten te Keboemen. —
Zending Utrecht en Gelderland: Een rijke dag te Kesingi; De bevolking
der Zendingsscholen op Utrechts terrein; Over het geven voor de Zen-
ding in Utrecht en Gelderland. — Zending van de Kerk te Soerabaia:
Uit de Makassar-Zending; De collectantjes te Heemstede; De kinderen
te Bedum die met busjes voor de Zending loopen; Het land van de
harde werkers; Indië een Roomsche land. — Van andere Zendingen:
Zending in Mandschoekwo; De Bazelsche Zending; De Zending op
Nieuw-Guinea; De Zweedsche Zending. — Grondslag en inrichting van
eenige Kerkgemeenschappen in Ned. Indië, Kerken in China. — Korte
berichten. — Leestafel. — Giften.

OM DEN LEVENDEN GOD TE DIENEN.

Hebr. 9 : 14.

Als iets voor ons moet vaststaan dan wel dit, dat we geroepen zijn, God te dienen.

Op hoe velerlei wijze wordt ons dit in de Schrift voorgesteld.

Daar is de Wet des Heeren, die ons zegt, dat we den Heere onzen God moeten liefhebben en Zijn geboden onderhouden.

Daar is de profetie, die naar den eisch der wet komt verwijzen.

Daar zijn de psalmen, die van de liefelijkheid van den dienst Gods getuigen.

De oproep tot het dienen van God gaat uit als een vriendelijke noodiging, vergezeld van een lokkende belofte. Als in Ps. 25: Wie heeft lust den Heer te vreezen, 't Allerhoogst en eeuwig goed? God zal zelf zijn Leidsman wezen, Leeren hoe hij wand'len moet. 't Goed dat nimmermeer vergaat, Zal hij ongestoord verwerven, En zijn Godgeheiligd zaad, Zal 't gezegend aardrijk erven.

Maar die oproep gaat ook uit met een bedreiging voor wie daaraan geen gehoor geeft. Als in Ps. 2: Dient den Heere met vreeze en verheugt u met beving; kust den Zoon, opdat Hij niet toorne en gij op den weg vergaat, wanneer Zijn toorn maar een weinig zoude ontbranden.

Daartoe moet het dan ook komen bij de heidenen en mohammedanen op onze zendingsterreinen, dat ze den levenden God dienen.

En het is dan ook het doel van den echten zedingsarbeid, dat de menschen daartoe mochten gebracht worden.

Niet, dat ook zij zouden deelen in de vruchten van wat men „cultuur“ noemt. Dat zal wel een gevolg zijn van den zedingsarbeid, maar dat is toch het doel niet.

Maar dit, dat zij, die wel een godsdienst hebben, maar een valschen, zich van de afgoden bekeeren om den levenden God te dienen.

Dan zal hun evenwel óók moeten worden geleerd, dat het dienen van den levenden God een groot voorrecht is; en alleen mogelijk door het offer van den Heere Jezus Christus.

Daarop is het, dat in Hebr. 9 gewezen wordt.

Gesproken wordt daar van den Christus, den Hoogepriester, die door Zijn eigen bloed éénmaal ingegaan is in het heiligdom, een eeuwige verlossing teweeg gebracht hebbende. Die offerande van Christus was noodig, zou er kunnen komen het dienen van den levenden God.

Door het bloed van bokken en kalveren, door den priester gebracht in het aardsche heiligdom, werden onreinen geheiligd tot de reiniging des vleesch. Die reiniging bleef echter, zonder meer, vleeschelijk.

De reiniging, die de Israëliet daardoor ontving, was dan nog niet een reiniging van het geweten. De aldus door het offer gereinigde had dan wel toegang tot het uiterlijke heiligdom, maar dat sloot nog niet in, dat hij ook voor den levenden God als een gereinigde stond en geheiligd was om den levenden God te dienen.

Om den levenden God te dienen met een gereinigd geweten, in het geloof, dat de zonde was weggenomen, was noodig, dat Christus als de Hoogepriester Zichzelf offerde. Hij moest door Zijn eigen bloed ingaan in het hemelsch heiligdom.

Een offer werd van Hem gevraagd, zóó zwaar dat Hij daartoe alleen in staat was door den eeuwigen Geest.

Maar door den eeuwigen Geest heeft Christus Zichzelf Gode onstraffelijk opgeofferd, om de gewetens te reinigen van doode werken, om den levenden God te dienen.

Den levenden God te dienen is dan een groot voorrecht, verworven tot een duren prijs.

Het is ook die boodschap, die door de zending zal moeten gebracht worden. De Evangelieprediking is de prediking van Jezus Christus en dien gekruisigd (1 Cor. 2 : 2).

Tot het dienen van den levenden God is noodig het geloof in den gekruisigten en uit den dood weer opgewekten Christus; is ook noodig de bereidheid om het kruis achter Hem te dragen.

Daarom zal tot het dienen van den levenden God alleen bereid zijn de mensch, die dat ziet als een voorrecht en een genade en die bidt om den H. Geest, opdat die hem daartoe bekwaam mocht.

Moge dan zó in getrouwheid de boodschap des Evangelies worden gebracht, die getuigt van de heilige roeping om God te moeten dienen, maar ook van het groote voorrecht om God te mogen dienen.

En zij er een voortdurend gebed, dat die H. Geest, die den Christus bekwaamde om Zijn offerande te brengen, bekwaamde om in een offerande van dankbaarheid Hem het leven te wijden.

Dan zullen er daar velen komen, die zich van de afgoden bekeeren om den levenden God te dienen.

HEIJ.

Van Zendingaangelegenheden.

Schoolactie in Holland voor de Zendingsscholen in Indië.

Voor wie ook maar eenig begrip van Zending heeft, behoeft het geen betoog, dat schoolonderwijs één van de uitnemendste hulpmiddelen in den dienst der Zending is. De Zending kan de school onmogelijk missen, vooral niet als zij werkt onder een bevolking, waarvan verreweg het grootste deel de leeskunst nog niet verstaat. De school leert de kinderen lezen en opent hun daardoor de gelegenheid tot gebruik van den Bijbel en van Christelijke lectuur. Op de school hooren de kinderen van Jezus vertellen, die ook der kinderen Heiland is. En op hun beurt dragen de kinderen iets van het Evangelie mede naar huis, ook al is dat nog maar gering. Het spreekt dus van zelf, dat het schoolonderwijs een volstrekt onmisbaar hulpmiddel is in den arbeid der Zending.

Nu is, gelijk we meermalen mededeelden, de Zending met haar schooldienst de laatste jaren ten gevolge van den crisissnood zeer ernstig in het gedrang geraakt. De kosten van den schooldienst konden vroeger voor het grootste deel gedekt worden door de ruime subsidie, die de Regeering verleende. Maar de Regeering zag zich door den nood der tijden genoodzaakt tot het nemen van drastische bezuinigingsmaatregelen. En daarbij heeft zij het onderwijs niet kunnen sparen. Alle subsidie's zijn geweldig verlaagd. Aan scholen, die naar het oordeel der Regeering niet volstrekt noodig waren, is de subsidie onttrokken. En voor nieuwe scholen wordt maar zelden subsidie toegekend. Verre is het van ons de Regeering hiervan een verwijt te maken. Zij was er toe genoodzaakt. Maar dat neemt niet weg, dat de Zending met haar schooldienst wel in de knel geraakt is. Niet alleen moest de Zending haar onderwijs zelf sterk versoberen, maar zij werd ook belemmerd in de uitbreiding daarvan.

Toch is dit niet enkel schade geweest. Het ging in vroeger jaren soms wel wat al te gemakkelijk. De schooldienst dreef bijna geheel op de subsidie. Dat is nu uit. Er moet nu zelf aangepakt. En dat is wel goed. Vooreerst prikkelt dit het particulier initiatief, dat zich ondanks de crisissnood, waaronder de bevolking zeer gebukt gaat, de laatste jaren sterk ontwikkelt, niet het minst ook in de Christelijke kringen. Door particulier initiatief zijn er reeds tal van ongesubsidieerde scholen opgericht. Die z.g. „wilde scholen” groeien schier bij den dag in getal. Natuurlijk gaan er van die „wilde scholen” ook wel weer heel wat te niet. Maar er is toch ook op schoolgebied een ontwakende activiteit, die voorheen niet gekend werd.

Ook de Zending moet met haar schooldienst voortuit. Dat moet, want zij kan de scholen als propaganda-middel niet missen. Dat moet, want anders raakt zij een deel van haar invloed kwijt. Rome ontplooit ook op schoolgebied een krachtige actie. En Rome is sterk. Het heeft, zoo het schijnt, menschen en geld in overvloed. En van Mohammedaansche zijde zit men ook niet stil. Er zijn en er komen al meer ook Mohammedaansche scholen. Het is daarom dringend noodig, dat de Zending haar schooldienst met kracht voortzet en uitbreidt.

Maar, 't spreekt van zelf, dat kost geld. En dat heeft op onze Zending niet al te veel. Reeds nu hebben we op onze Zendingsterreinen reeds heel wat ongesubsidieerde scholen, waarvoor de Regeering geen steun verleend. En dat getal moet zich nog uitbreiden. De Zending moet vooruit met haar scholen.

En daarvoor is hulp uit Holland noodig, meer dan tot nu toe. Vaak hebben de Kerken de handen tegenwoordig al vol met de onderhouding van den hoofddienst, zoodat het zeer bezwaarlijk wordt om den schooldienst te verzorgen, zooals het toch eigenlijk zou moeten.

Maar zou het nu niet kunnen, dat uit het schoolleven hier te lande een actie opkwam, die aan de Kerken de gewenschte hulp verschafte voor haar Zendingsscholen in Indië?

Voor den medischen dienst ontvangen de Kerken tegenwoordig vrijwel op alle terreinen zeer gewaardeerde hulp van Vereenigingen, die daartoe in het leven zijn geroepen. De Vereeniging Dr. Scheurers hospitaal is de oudste. Zij heeft met tienduizenden guldens den medischen dienst te Djokja in den loop der jaren gesteund. Allengs zijn in bijna alle ressorten van de in de Zending samenwerkende Kerken Vereenigingen ontstaan, die aan de Kerken zeer gewenschte hulp bieden voor den medischen hulpdienst. Zonder die hulp zou het de Kerken zeer moeilijk vallen den medischen dienst in stand te houden.

Zou het nu niet mogelijk zijn, dat door de Christelijke scholen in Holland ook evenzoo steun geboden werd aan de Zending voor de Zendingsscholen op de Zendingsvelden?

Het komt ons voor, dat dit zeer gewenscht zou zijn en gemakkelijk kan worden uitgevoerd.

Als er op alle Christelijke scholen een busje voor de Zending was, waarin de kinderen geheel vrijwillig elke week iets voor de Zending konden geven, dan zou de opbrengst daarvan over heel het land stellig elk jaar in de tienduizenden guldens loopen. De macht van het kleine is zoo groot. Ons zijn scholen bekend die in haar Zendingsbusje per jaar meer dan f 100 bijeenbrengen, sommige scholen zelfs omstreeks f 200.

Nu weten we wel, dat er onderwijzers zijn, die paedagogische bezwaren hebben tegen busjes op school. Maar we weten ook, dat er tal van onderwijzers zijn, die deze bezwaren niet deelen. Wij laten dit rusten. Wel komt het ons voor, dat het stellig bij de kinderen de belangstelling en de liefde voor de Zending zal wekken en sterken, als zij vroeg leeren er iets voor te geven, vooral als de onderwijzers zoo nu en dan ook eens iets van de Zending vertellen, wat over het algemeen op onze Christelijke scholen nog veel te weinig gebeurt.

Wanneer er in het ressort van elke in de Zending samenwerkende groep van Kerken eene organisatie kwam, waarbij alle Christelijke scholen in dat ressort zich aansloten, en die deze zaak flink aanpakte, dan zou daardoor zeer stellig genoeg geld bijeen komen om de Zending voor den schooldienst de noodige hulp te bieden. En de scholen op het Zendingsterrein zouden er wel bij varen.

Wellicht brengt men het bezwaar hiertegen in, dat de meeste scholen, althans zeer vele, een gemengd karakter dragen en dus bezwaarlijk inzameling voor de Gereformeerde Zending kunnen houden. Maar dat bezwaar kan gemakkelijk worden ondervangen. Laten

de scholen, die niet bepaald Gereformeerd zijn, maar een gemengd karakter dragen, hetgeen er verzameld wordt naar billijkheid tusschen de verschillende Zendingen verdeelen. Oegstgeest kan het ook heel goed gebruiken. En de Gereformeerde Zendingsbond wil ook wel wat hebben. Wij kennen enkele zeer gemengde scholen, die een groot bedrag verzamelen voor de Zending en dit dan verdeelen tusschen de onderscheidene Zendingen hier te lande. Voor geen enkele school behoeft haar gemengd karakter een bezwaar te zijn om mée te doen.

Reeds zijn er enkele Provincies, waar een organisatie bestaat om het schoolleven mobiel te maken tot hulp van de Zending voor den schooldienst in Indië. Ook brengt dit al aardig wat op. Maar de actie is nog veel te zwak. Er zijn te veel scholen, die niet of veel te weinig meedoen.

Van harte hopen we, dat deze zaak overal flink moge worden aangevat.

Het zou een mooie gedachte zijn, wanneer het Christelijk schoolleven in Holland ging zorgen voor de hulp, die de Zendingsscholen in Indië zoo dringend behoeven.

En dat kan, dat kan zelfs zeer gemakkelijk. Als men het maar aanvat, goed organiseert en actief is. En de Zending zou er in haar arbeid ten eerste door worden gesteund.

De Christelijke Kweekschool te Solo.

Als maatregel van bezuiniging, die de Regeering in Indië volstrekt noodzakelijk achtte, is onze vroegere Kweekschool te Solo sinds 1 Augustus 1934 verenigd met de Christ. Kweekschool van Probolinggo. De samengesmolten Kweekschool is gevestigd in de gebouwen, die weleer door de Kweekschool te Solo gebruik werden. De beide vroegere Kweekscholen zijn bij de samensmelting overgedragen aan eene stichting, waarvan het Bestuur voor de helft wordt benoemd door de Zendingsdirectie te Oegstgeest en voor de andere helft vanwege de Zending onzer Kerken.

De tegenwoordige directeur, de heer J. Goudoever, zond een belangrijk rapport waaraan het volgende is ontleend:

„**Algemeene Opmerkingen:** de achter ons liggende periode van 1 Augustus 1934 tot en met 31 December 1935 is voor de Christelijke Kweekschool wel van zeer groot belang geweest. Dit geldt in het bijzonder voor de allereerste maanden. In die maanden toch moest practisch aangeetoond worden, dat de theoretische mogelijkheid van samenwerking vastgelegd en in en na de besprekingen van de Besturen der beide in 1934 bestaande Christelijke Kweekscholen te Probolinggo en Solo, verwezenlijkt kon worden.

Met groote dankbaarheid aan God meen ik te mogen zeggen, dat al spoedig bleek, dat dit ideaal ernstig nagestreefd is, zoodat reeds na enkele maanden gezegd kon worden: Onze verwachtingen zijn in vervulling gegaan. Daarbij meen ik te mogen opmerken, dat deze ernstige wil tot samenwerking en samen nastreven van een ideaal: vorming van Christelijke onderwijzers zoowel in het Bestuur als bij het personeel tot uiting kwam.

Hoewel de zaak van de samenwerking in het Bestuur mij niet competeert, maak ik daar toch gewag van, daar ik als Directeur der Kweekschool de Be-

stuursvergaderingen tot nu toe steeds meemaakte en de onderlinge eensgezinde broederlijke geest van samenwerking voor mij van eminente beteekenis is geweest met het oog op de onderlinge samenwerking tusschen het personeel der Kweekschool. Deze samenwerking tusschen het personeel is voortdurend gebleken op de vele personeelsvergaderingen, die in den loop van het cursusjaar 1934—1935 werden gehouden. Allereerst zijn daar allerlei practisch-onderwijskundige problemen aan de orde geweest. Dit was noodig met het oog op de ineenschakeling van de leerplannen der beide scholen. Daarnaast kwamen verschillende practisch-paedagogische vraagstukken aan de orde. De tijd ontbrak in het eerste jaar om zuiver theoretische problemen te bespreken. Met het begin van de nieuwe cursus werden deze echter op het programma geplaatst, zoodat thans besproken zijn: „De Godsdienstige vorming op de Kweekschool” en „Het probleem van de vrije tijd”.

Met dankbaarheid constateer ik, dat alle besprekingen steeds in broederlijke geest worden gehouden. Dat beteekent niet, dat er nooit verschil van opvatting is geweest. Wel echter wil het zeggen, dat bij het geheele zeer uitgebreide leerarencorps steeds voorzat de wil om elkaar te begrijpen, de wil om elkaar te waardeeren, en te pogen in te dringen in elkaars opvattingen en meningen, om zodoende tot een algemeene mening te komen, die als richtlijn kon dienen voor het werk aan de Kweekschool.

Zodoende meen ik te mogen zeggen, dat na deze 1½ jaar van gezamenlijk werken kan gezegd worden, dat er reeds tamelijk spoedig, ja, eigenlijk boven alle verwachting snel, een consolidatietoestand is bereikt, die van groote beteekenis is voor de geheele opbouw van de nieuwe thans bestaande Kweekschool.

Leerlingen: In het cursusjaar 1934—1935 telde de Kweekschool 360 leerlingen, verdeeld over klassen I (een afdeeling), III (vier afdeelingen), IV (een afdeeling), K.S.-klasse (twee afdeelingen), V (vier afdeelingen), en VI (twee afdeelingen), in totaal dus 6 klassen met 14 afdeelingen, verdeeld over 9 internaten. Een tweede klas was er niet, daar in 1933 geen nieuwe leerlingen mochten worden aangenomen in verband met de voorgenomen opheffing van de onderbouw, waarvan in 1934 weer werd teruggekomen in verband met de a.s. behoefte aan K.S.-sers, zoodat wij in 1934 een afdeeling der eerste klas mochten aannemen, echter alleen Chineesche leerlingen.

Dat de ineenschakeling van dit groote aantal leerlingen van twee verschillende Kweekscholen vooral ook op onderwijskundig gebied heel wat zorg eischte, behoeft geen betoog.

Aan het eind van het cursusjaar deden 4 klassen examen, t.w. twee zesde en twee K.S.-klassen (d.z. de klassen, waarvoor Deputaten en Oegstgeest ieder f 7000.— uit de fondsen der vroegere Kweekscholen hebben beschikbaar gesteld). Van de twee zesde klassen deden 48 leerlingen examen en slaagden er 40, van de twee K.S.-klassen, ik vermeld dit met bijzondere dankbaarheid en vreugde, deden 56 leerlingen examen en slaagden er 50.

Dit laatste resultaat komt nog in een eenigszins ander licht te staan, wanneer men verneemt, dat van de Gouvernements Hollandsch Chineesche Kweekschool te Meester Cornelis, waar in navolging van

ons voorbeeld in 1934 eveneens een K.S.-klasse was gevormd, er 11 van de 27 kandidaten slaagden, terwijl — dit volgens de Algemeene Inspecteur — de beide examens op gelijk peil stonden.

En Deputaten en Zendingsdirectoren zullen ongetwijfeld met vreugde kennis nemen van het feit, dat

Het verblijdt ons zeer, dat het met deze Kweekschool zoo uitnemend gaat, gelijk uit dit verslag zoo duidelijk blijkt. De verhoudingen tusschen het Bestuur en het Personeel en tusschen het Personeel onder elkander, zijn alleszins bevredigend. En de resultaten van het onderwijs stemmen tot dank. De hierbij ge-

De leerlingen van klas 6a der Kweekschool te Solo.

zij destijds besloten onze 3e klas leerlingen niet maar zoo de wereld in te sturen, maar daarvoor het bovenvermelde bedrag beschikbaar te stellen, opdat die meisjes en jongens toch nog een diploma konden krijgen, dat hier de toegang tot het onderwijs opende.

Te verheugender is dit, nu thans bijna al deze z.g. K.S.-leerlingen geplaatst zijn, ja, aan Chineesche K.S.-sers reeds enkele maanden geleden een tekort bestond (zij werken hoofdzakelijk aan ongesubsidieerde scholen).

Voor mij persoonlijk was de leiding van dit onderdeel van het werk van buitengewoon aangename aard, daar de K.S.-opleiding mij volkomen vreemd was en derhalve telkens nieuwe aspecten van problemen zich voordeden. Ook de resultaten van het examen Handenarbeid en Handwerken waren bevredigend, zoowel van de cursus 1934—1935 als van het thans loopende cursusjaar. (Deze examens worden afgenomen in December en Januari van elk cursusjaar).

Met ingang van de nieuwe cursus (1935—1936) was de klasseformatie als volgt: eerste klas (twee afdelingen), tweede klas (een afdeling), vierde klas (een afdeling), K.S.-klas (twee afdelingen), vijfde klas (een afdeling), zesde klas (drie afdelingen), totaal 6 klassen met 10 afdelingen, verdeeld over 8 internaten. Totaal aantal leerlingen 300. Van de nieuwe aangenomen twee afdelingen der eerste klas was er een voor Chineesche en een voor inheemsche leerlingen. Het aantal Chineesche leerlingen bedraagt thans ruim 100, dat is $\pm 34\%$ van het totaal aantal."

Tot zoover het verslag, dat de directeur ons zond.

plaatste foto laat ons de leerlingen zien van klas 6a cursus 1934—1935. W. B.

Ds. Bergema's vertrek van Java.

Ds. J. H. Sillevius Smitt van Semarang heeft in het Kerkblad voor Ned. Indië een stukje gewijd aan Ds. H. Bergema bij diens vertrek van Java.

We meenen goed te doen dit stukje op te nemen in het Zendingsblad. Het doet ons hooren hoe over Ds. Bergema en zijn arbeid op Java, waar men hem en zijn werk van nabij heeft gekend, geoordeeld wordt.

Ds. Sillevius Smitt schrijft:

„Een van Gods meest beminlijke arbeiders hier op Java gaat ons verlaten.

Ds. Bergema gaat met verlof naar Holland. 8 Jan. is hij van Priok vertrokken en na een kort verblijf op Sumatra hoopt hij 25 Januari Indië voor een tijd de rug toe te keeren.

Ik meen dit vertrek niet zwijgend te mogen laten passeeren. Om twee reden. Dit verlof heeft een nasleep. Na ommegang van het verlof keert Ds. Bergema niet naar Java terug, maar hoopt dan zijn zendingswerk op Soemba te mogen voortzetten.

En, hij is jaren-lang een krachtig medewerker geweest aan ons kerkblad. In de laatste jaren was er niet een van de missionairen, die zooveel en zoo geregeld in ons blad geschreven heeft als hij. Ik zie hem dan ook maar noode vertrekken. Als ik van niemand copie kreeg en de copie-la onrustbarend leeg werd, kon ik vast en zeker op één vrouwen: op Bergema. Steevast kon ik Woensdag-avond in de brievenbus grijpen: de steriotype enveloppe lag er. Dat

miste nooit. Het was ideaal samenwerken met zulk een man.

Velen hebben met verbazing en met leedwezen van zijn beslissing kennis genomen, waarbij Java voor Soemba werd ingeruild.

Ik behoorde zelf ook tot die verbaasden, die aan die verbazing uiting gaven met een: hoe is het mogelijk. Gelukkig maar, dat hij zelf zijn beslissing zoo geheel gedekt weet door de roeping Gods. Gods wegen zijn nu eenmaal anders en hooger dan de onze.

En in Zijn goedheid geeft Hij de geroepenen zelf die zekerheid en rust, die ze noodig hebben om de weg te weten en die te gaan.

Maar met dat al lijdt Java dan toch een zeer gevoelig verlies. Wat zou in de eerste plaats de zending hier op Java, maar dan ook verder, wat zou het Hollandsch-sprekend-Kerk-gedeelte hier hem ook graag voor Java behouden hebben. Nu God het echter anders beschikt, is het ons goed. Hij weet alleen hoe en waar Hij Zijn knechten het meest productief maakt voor de komst van Zijn Koninkrijk.

We mogen de levenden niet te zeer prijzen. Maar, we laten Ds. Bergema toch niet naar Holland gaan zonder open en met innige dank te hebben uitgesproken, dat we van oordeel zijn, dat God ons in hem een bijzondere gave heeft gegeven.

Als ik zou moeten zeggen wat me het meest in Bergema getroffen heeft, dan valt dat niet makkelijk. Natuurlijk ben ik onder de indruk gekomen van zijn veelzijdige kennis en ontwikkeling en van zijn zeer bijzondere werk-kracht. Maar het meest heeft mij toch getroffen zijn trouw.

Trouw komt op uit de dubbele wortel: liefde en zelftucht. Liefde is het gebonden worden aan den Ander en zelftucht is het binden van zich zelf, zelfverloochening. Trouw is zich zelf verliezen voortdurend weer en zich weggeven aan het andere, aan den Andere.

Ds Bergema gaat een welverdiend verlof tegemoet. Bene meritis; goed gediend, wel verdiend. Een goed en trouw dienstknecht van Jezus Christus. God geleide hem, zijn vrouw en zijn kinderen, geve hun een blij weerzien, een versterkende tijd in het Vaderland en straks een blijmoedige terugkeer en ingang in zijn werk op Soemba. J. H. S. S.

De arbeid van Ds. Bergema werd op Java wel gewaardeerd. Maar ook in Holland wist men wel, dat de Heere aan dezen dienaar kostelijke gaven geschonken had. Het had daarom ook niets bevreemdends, dat er allereerst aan hem werd gedacht, toen er een docent voor Soemba noodig was. W. B.

Santpoort, 29 Febr. 1936.

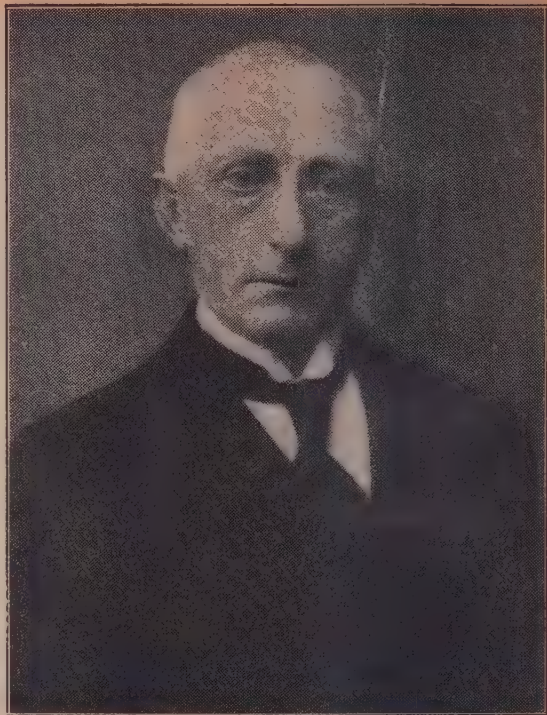
Soemba Zending.

Ds. A. BROUWER.

Op 30 Januari i.l. is Ds. A Brouwer, predikant te Zwartsluis, in den ouderdom van bijna 71 jaar, overleden. De Heere heeft hem afgelost van zijn aardsche taak en hem opgenomen in Zijn eeuwige heerlijkheid.

In 1926 was Ds. Brouwer deputaat voor de Zending op Soemba geworden. In 1927 reeds werd hij in dat college benoemd tot scriba.

Veel heeft hij voor de Soemba-Zending mogen doen.

Ds. Brouwer.

Veel correspondentie gevoerd. Veel notulen geschreven. En dat met groote nauwkeurigheid, in eigen taal en stijl, op de hem eigene manier. Moest hij ergens de deputaten vertegenwoordigen (zoo kwam hij o.a. gewoonlijk op de vergadering, in Amsterdam gehouden, van de vertegenwoordigers der verschillende Zendende Kerken en der onderscheidene deputaties voor de Zending) dan was op een nauwgezet verslag daarna te rekenen.

God had in hem een man geschonken van groote trouw, van helder inzicht, en van voorbeeldige toewijding aan de zaak des Heeren.

Hij had liefde voor de Zending. Dat heeft hij meermalen uitgesproken, maar veel meer nog in daden getoond. Hij leefde er voor en gaf zich er aan, inzonderde dan als zijn tijd en krachten zulks toelieten.

De deputaten der Soemba-Zending houden hem en zijn arbeid dan ook in dankbare herinnering.

Voor de Kerken van Overijsel was hij een waardevolle vertegenwoordiger. En wij mogen den Heere onzen God danken voor zulke krachten. Gode de eer. Dat was het doel van zijn leven.

N.

R. H.

Scheisen uit het binnenland.

Iemand, die niet tegen een griezelig verhaal kan, moet het volgende maar niet lezen. Het is erg luguber.

Juist zat ik op mijn stoel in mijn kantoortje, in de kerkeraadskamer van de kerk van Pajeti, des morgens om zeven uur. Wij beginnen maar wat vroeg. Want later op den dag, als de thermometer zoo een eindje over de 90° aanwijst, dan is de eigenlijke fut

erf. Wij begonnen dus als het nog koel is, dat wil zeggen 80° F.

Daar werd op den weg geroepen: „een moordenaar, een moordenaar”. Dan blijft niemand, die een menschenhart heeft, op zijn stoel zitten. Men schreeuwde, dat de moord vlak achter ons huis plaats had gevonden, en dat er geen enkel Bestuursambtenaar thuis was; zij waren allen op reis.

Dus toen ging ik maar kijken, om te zien, wat er te doen was. Eerst te voet, de weg langs, maar men wees mij, dat het veel verder was. Toen nam ik een fiets van een der gemeenteleden, die juist voorbij kwam. Maar het was nog verder. Gelukkig kwam de heer Krijger aan met een auto. Hij had het gerucht ook gehoord, en dat er iemand vermoord aan den weg lag, en was er met de auto op af gegaan.

Wij reden twee Kilometers, maar hadden nog niets gevonden. Christenen uit Pajeti zochten op zijde van den weg, maar tevergeefs.

Totdat er een Soembanees in opgewonden toestand met loshangende lange haren te paard aan kwam rennen, en wees waar de vermoorde was, nog verder op den weg. Hij zou den moordenaar achterna gaan.

Wij reden verder en vonden „den vermoorde” op den weg staan. Hij had diepe wonden aan het hoofd, in de armen en op den rug, maar had kunnen wegloopen, nadat de moordenaar hem aangevallen had.

Hij vertelde, dat hij ook gevangene was, en dat zijn makker hem plotseling aangevallen had, terwijl zij samen hout aan het hakken waren. Zij hadden geen twist gehad, maar het was hem blijkbaar plotseling teveel geweest, dat hij als gevangene nu hout moest kappen. Wij noemen dat in het Maleisch amok of mata gelap, verduisterd van oog of verstand. Zulke menschen slaan er in het wilde maar op los en wee degenen, die zijn ontmoeten.

Dat bleek ook nu.

Want terwijl wij den zwaargewonde naar Pajeti brachten, kwam een vader en moeder met een jongetje in de armen aandragen, dat vermoord was door dienzelfden man. Met de bijl had hij het hoofdje ingeslagen.

Even later kwam men vertellen, dat er nog een kind vermoord was en ook een vrouw, maar dat hijzelf ook neergeslagen was.

De Heer Krijger liet gauw den dokter roepen en samen gingen zij aan het werk om den zwaargewonde te behandelen.

Intusschen kwam de djaksa (de Inlandsche Rechtsambtenaar). En daar er niemand anders ter beschikking was, ging ik mee met hem, om te onderzoeken hoe het stond.

Na een wandeling van eer kwartier kwamen wij aan de Kamberarivier, waar men ons een huis wees, waar de vermoorde vrouw lag.

Inderdaad lag zij daar, met een groote wond aan de schouder en aan het hoofd. Haar oor was verdwenen. Maar... zij ademde nog. Waarom had men haar niet gebracht naar het Ziekenhuis? -

Men durfde niet. Men was bang, dat men zelf voor de moordenaars gehouden zou worden, als men haar wegbracht. Maar toen ik beval haar op te nemen op een draagbaartje, deed men het gaarne en gewillig; want nu had de pendeta het zelf gezien, en hij zou nu wel zorgen, dat zij niet voor de moordenaars werden gehouden.

De vrouw kwam in het Ziekenhuis. De dokter en

de Heer Krijger hebben gedaan wat zij konden, maar na een uur is zij toch overleden.

In de verte aan den overkant zat een groote groep menschen te klagen.

Toen wij daar aankwamen, zat een vader met een dood kind in zijn armen, verslagen, zonder een klacht te uiten. Met de bijl was het de schedel gespleten.

Maar aan den kant van de rivier lag de moordenaar, in de modder. Doodgeslagen door de bevolking met een stok en een lans. Een zielig gezicht. Men had uit noodweer gehandeld, maar was bang, dat men gestraft zou worden, omdat men den moordenaar gedood had. Maar ik kon hen verzekeren, dat zij daar niet bang voor hoefden te zijn. Hier was alleen gerechtigheid geschied. Zooals men een varken aan een stok draagt, werd de moordenaar weggedragen en een eind verder begraven.

Als God den mensch niet bewaart, waartoe kan hij dan in enkele oogenblikken komen!

De Goeroe Indjil had een gewillig gehoor de dagen die er volgden, nu men weer de kleinheid van een menschenleven gezien had.

Misschien zijn er geestelijke vruchten uit deze moord.

P. J. LAMBOOIJ.

Brief van Soemba.

Het medische zendingswerk in West-Soemba.

II.

Het is precies een jaar geleden, dat ik iets mededeelde van de begin-jaren van de Medische Zending in West-Soemba, van het werk in het voorloopig ziekenhuisje en van het werk buiten Waikaboebak, tenslotte van de opening van een goed ingericht ziekenhuis, dat op den dag der opening (23 April 1930) reeds te klein bleek.

Het was bestemd voor 51 bedden en gemiddeld hadden we in 1929 reeds 53 patienten verpleegd.

Gelukkig konden we de voorloopig gebouwde woning voor de Zuster en verpleegstertjes, die overgingen naar 't nieuwe Zusterhuis, gebruiken als kinderraal en kraamafdeeling, terwijl het Gouvernement bovendien aan alle ziekenhuizen 25 pct. overbezetting toestond.

Zoo klom onze capaciteit tot 76 gesubsidieerde bedden, en het leek dus dat we voorloopig door die zorgen heen waren.

Maar een ziekenhuis dat het vertrouwen der bevolking wint, kan zich van te voren de illusie wel ontnemen van voldoende plaatsruimte. Dat vertrouwen is door de bijzondere vlucht van de tropische ziektebestrijding (en door den aard der bevolking hier) niet eens moeilijk te winnen.

Immers ziekten als framboesia, malaria, amoebendysenterie, mijnwormziekte e.a. zijn zelfs voor bestrijding in het groot toegankelijk geworden. De midelen hiertegen zijn zoo verrassend, dat in korten tijd de bevolking, die het resultaat der behandeling ziet bij zijn kampgenoot, zelf ook naar de polikliniek komt om geholpen te worden.

En daar heeft dan de schifting plaats; een deel wordt opgenomen, 't grootste deel gaat met medicijn of met een verband terug.

Zoo raakt de bevolking gewoon aan 't ziekenhuis, ze komen niet alleen maar meer voor die ziekten, waartegen zulke sterk werkende middelen bestaan,

maar ze komen met al hun ellende en vragen zelf om te mogen blijven.

Ze toonen hun dankbaarheid wel niet door iets te betalen, ook uiten ze die niet altijd met zooveel woorden, maar zij aanvaardden dit alles meer als iets vanzelfsprekends.

Wij moeten meer lettten op de volle overgave van heel zoo'n volk aan onze medische hulp.

Van verre afstand komen ze, velen zijn nog nooit zoover van huis geweest en nu blijven ze maar in een voor hen volslagen vreemde omgeving en laten met zich doen wat die „ata dawa kaka" (is: witte vreemdeling) zooals ze ons hier noemen, goedvindt te doen.

Niet alleen de mannen, maar ook de vrouwen en deze met hun kinderen, komen als het ware naar ons ziekenhuis toevluchten.

't Vorige jaar was 25 % van onze opgenomen patiënten beneden 12 jaar en de helft hiervan was zelfs beneden de 2 jaar.

We hadden 1965 patiënten, waarvan 1236 van het mannelijk geslacht en 729 van het vrouwelijk geslacht. Hiervan waren 482 beneden de 12 jaar en van deze weer 246 beneden de 2 jaar zelfs.

Toen wij in 1930 na de opening van het nieuwe ziekenhuis met verlof gingen en Dr. Veldstra 't werk van ons had overgenomen, kregen we al gauw bijna beangstigende berichten over toeloop der patiënten.

Was de gemiddelde dagbezetting in '29 nog slechts 53, in '30 was deze reeds 74, in '31 94, in '32 105, in '33 104 en in '34 reeds 117. Gelijke tred met deze toename der patiënten hield ook het aantal keeren, dat verloskundige hulp werd gevraagd: in '29 41, in '30 40, in '31 45, in '32 78, in '33 70 en in '34 106.

Zoo ook klom voortdurend 't aantal van de aan onze zorg toevertrouwde zuigelingen, waarvan de moeder bij de geboorte in de kampong gestorven was. In '34 verpleegden we van deze reeds 41.

Dr. Veldstra en ik hadden tijdens onze studie ons samen aangemeld voor Soemba. Hij zou chirurg worden en ik zou alvast beginnen. Van deze plannen is niets gekomen.

Soemba is maar een klein, arm eiland en bovendien kwam deze moeilijke tijd. Voor 2 artsen was in de eerste jaren van het werk het ziekenhuis nog niet groot genoeg en nu is er geen geld meer voor.

In plaats van hier te werken gaven we het aan elkander over. En zoo kreeg Soemba toch z'n chirurg, dat hem ook als zoodanig gewaardeerd heeft. Vol trots toonen me patiënten uit deze jaren de littekens van het met zooveel succes gebruikte lancet. De dag van zijn aankomst kwam reeds de eerste blaassteen-patient. En toen deze genezen terugkeerde in z'n kampong, leidde dit tot 't ontstaan van een kleine Christen-gemeenschap. Men had van tevoren reeds de genezing van deze patiënt gesteld als beslissend voor hun overgang tot het Christendom. En toen later een andere patient tot aller verwondering gezond terugkeerde, huurde men „op voorschot" een heele vrachtauto om alle blinden en kreupelen en verminkten in één keer naar dien man te vervoeren. Nog steeds is z'n naam „Toean Tinggi" of „Dokter Operatie". 't Eerste slaat slechts op z'n statuut, als Saul „van de schouderen opwaarts hooger dan al het volk", maar in het tweede leggen ze alle bewondering en dank van hun hart.

Als een blijvend aandenken staat hier op het ziekenhuisterrein het jongens-internaat. De meisjes had-

den in het Zusterhuis een onderdak gevonden. Daags was het eetzaal voor alle personeel onder leiding van Zuster Vellenga, 's avonds gingen de tafels en banken aan den kant en rolden de meisjes hun slaapmatje uit op den cementen vloer. Dr. Veldstra heeft hierover verteld in No. 4 van Medische nood 1931.

Maar voor de jongens was in het bouwplan nog niet gezorgd. Daarvoor was slechts een eenvoudig huis met leemen vloer en bamboe balé-balé gebouwd.

Maar hiervoor in de plaats zette hij nu van het met particuliere practijk op Java opgespaarde geld een doeltreffend ruim gebouw met aan de eene zijde aangebouwd 't huis van onzen Javaanschen hoofd-verpleger, die als „bapa" door de Soembaneesche leerling-verplegers beschouwd wordt en nu op onopzettelijke wijze wat op deze jongens kan toezien.

Met het bouwen van het Internaat was wel een groote vooruitgang bereikt, maar hierdoor was nog niet voorzien in meerdere verpleegruimte voor de patienten. Dr. Veldstra schreef aan Simavi om hulp bij het bouwen van een kinderzaal. En we kunnen niet dankbaar genoeg zijn, want we kregen f 3000.—; deze prachtige gift met de ruim f 2000.—, door mij in mijn verlof van artsen uit onzen kring, waaronder veel studie-vrienden, voor 't zelfde doel ontvangen, gaf met giften van f 500.— en f 211.— en f 74.— en nog enkele andere van f 50.— en f 25.— de verwezenlijking van den bouw en de inrichting van een kinderzaal met 50 bedjes, een zaal even mooi als sterk. De Chineesche toekang heeft 't beste gegeven van wat hij had. Hij wilde deze zaal, gegeven door met het leed van het Soembaneesche kind bewogen harten in het moederland, maken tot een veilige vlucht-heuvel de jaren door.

Deze zaal heeft 4 kamers, ieder van 6 bij bijna 6 meter. Ze ligt aan de kant van het Zusterhuis achter de vrouwenzaal en heeft behalve een emper aan de voorzijde nog een frisch en zonnig, tegen wind en regen beschut ruim dagverblijf, waar des morgens de bedjes der kleinsten gezet worden en de wat grotere in een babybox liggen te zonnen, waar oudere rondkruipen of wandelen of aan lage tafeltjes hun nasi-tim eten en een enkele (die bijna naar z'n vader terug kan) zich oefent op een drie-wielertje op de emper.

Iedere kamer heeft aan de voorzijde een dubbele openslaande glazen deur met aan weerszijden daarvan een openslaand raam en aan de achterzijde 2 openslaande ramen, ieder in tweeën gedeeld, zoodat 't onderste gedeelte over de bedjes heen open kan. Twee der kamers hebben plafond om de kleine kinderen 's nachts toch vooral warm te kunnen houden. 't Kan hier in deze maanden, vooral tegen den morgen vinnig koud zijn.

Temperaturen van 60° F. registreeren we hier dan zelfs zoo tegen 4 uur 's morgens, terwijl dan toch de temperatuur overdag weer stijgt tot 90° C.

Een groote temperatuur-val dus, waartegen we de kleine fleschkinderen wel moeten beschutten.

De derde kamer is voor oudere kinderen, die gezond zijn en gehard worden tegen 't leven in de kampong, terwijl we in de vierde kamer de kraamvrouwen hebben, ieder met het bedje voor hun kleine bij zich.

Zoo is de heele zaal vanaf het begin in dankbaar gebruik, terwijl de oude kinderzaal omgetooverd is in een groote eetzaal (9 × 7 M.) voor alle personeel met de Zuster en die in de avonduren dient voor

cursus, catechisatie en zang en af en toe voor feest-lokaal.

Hierdoor hebben eindelijk de meisjes een internaat gekregen, waarin nu balé-balé komen, daar 't daags niet meer dient voor eetzaal. Zoo is aan Dr. Veldstra, Zuster Vellenga en onze wensch op koninklijke wijze voldaan.

Na het vertrek van Dr. en Mevr. Veldstra kwamen wij weer terug in ons oude werk en zagen toen scherper wat we nog misten. Dat gemis is nu ten volle weggenomen, de nieuwe kinderzaal pronkt als een kroon op wat we reeds hadden, en de oude kinderzaal die eetzaal werd, en de vroegere eetzaal, die meisjes-internaat werd, zijn rijke toegiften.

School te Ploepoeli Kerstfeest. Versierde gang.

Ook hebben we nog kans gezien de mannenzaal van 'n overtollige zieken te ontdoen door een goedang-complex achter op het terrein te ontruimen, met leem de vloer aan te stampen, de wanden te teeren en te kalken en er houten balé-balé in te zetten. Hierdoor hebben we nog weer plaats gekregen voor 17 patienten met een behandelingskamertje apart. De bedoeling is hier de niet-ernstige zieken onder te brengen, ook reeds ontslagen patienten, die nog wachten op familie, hier te logeeren, terwijl we in deze afdeeling geen ziekenhuiskleeren verschaffen, maar ieder eigen kleding laten.

Totaal zouden we nu ruim 150 patienten kunnen opnemen. Dit ligt niet in onze bedoeling, we moeten zuinig zijn, maar nu hebben we wel de mogelijkheid de patienten een plaats te geven naar hun ziekten (interne ziekten, infectieuze ziekten, huid- en geslachtsziekten, tuberculose, lepra enz.); ook naar hun stand, want we hebben nu ook enkele bedden voor de kleine ambtenaren-, goeroe- en mantrigezinnen.

Dr. Veldstra werkte hier 3 jaar tot hij met verlof ging. Soemba heeft beslag op hem gelegd voor heel 'n leven. Toch heeft hij zich er van losgemaakt, daar 'n hart uitging naar meer chirurgie dan hier blijkbaar is en minder zorg voor leiding van het bedrijf.

Hij ging naar Pati, als chirurg door Dr. Bervoets gevraagd. Maar als medewerker gezocht, werd hij ook hier vervanger, doordat Dr. en Mevrouw Bervoets kort na elkaar „hun mooiste taak op weg naar het hemelsch Jeruzalem”, zooals hij ons eens schreef, moesten achterlaten, want zij hadden dat Jeruzalem reeds bereikt.

Als uiting van Soembaneesche dank noemde ik reeds groot vertrouwen, de nieuwe kinderzaal ligt vol en ook de daarbij hoorende kraamvrouwenafdeeling; dank omgezet in woorden of gave kennen ze nog niet. Maar wij hopen dat mee door deze toevoeging van zoo rijke beteekenis het Soembaneesche volk zal mogen leeren opzien tot den Gever van alle goed en Hem, die menschenharten beweegt tot hulp en offer, de dank zal leeren brengen voor wat aan hun moeders en kinderen en al wat ziek is en lijdt gedaan wordt.

Dan ontvangt ook Simavi zijn grootste dank.

De Zendingsarts,

J. BERG.

Zending Zuid-Holland-Noord.

Kerstfeest in Solo.

De uiterlijke omstandigheden, waaronder het Kerstfeest gevierd wordt, zijn in Indië wel heel anders dan in Nederland. Hier geen vorst of sneeuw, zelfs geen winter, doch zomer. Geen „donkere dagen vóór Kerstmis”, maar juist de langste dagen van het jaar, al verschilt de langste dag van den kortsten slechts drie kwartier. Tegen Kerstmis hier het doorbreken van de milde zomerregens, die het uitgedroogde aardrijk drenken, en mensch en dier verkwikken. Alom voorjaarstooi en zomerweelde.

Toch komt de tegenstelling tusschen donker en licht hier scherper uit, omdat de geestelijke donkerheid hier zooveel dieper is. Volken die in duisternis

Desa-school Tandjoengsari, 70 K.M. van Solo.

wandelen; millioenen die wonen in het land van de schaduw des doods. En wie door Gods genade Christus mocht leeren kennen als het licht van zijn hart, doorleeft met innige blijdschap den zegen van dat licht, maar blik ook met ontzetting in den donkeren nacht om hem neer. Benauwdheid en duisternis aan alle zijden; groote massa's verduisterd door angst en voortgedreven door donkerheid. Ieder, die zijn Heiland kent en dus zijn naaste liefheeft, grijpt met begeerige handen naar het Kerst-Evangelie en heft dit met geestdrift op als een brandende fakkel te midden van zooveel duisternis. Wie altijd in Nederland leefde, kan zich moeilijk voorstellen, hoeveel betekenis hier de Kerstdagen hebben.

Ook in Solo wordt de gelegenheid, die het Kerstfeest biedt, niet verzuimd. Wij zijn er van doordrongen, dat juist het Kerstfeest een middel bij uitnemendheid is om den hoofd-inhoud van het Evangelie aan niet-Christenen bekend te maken: de van God gegeven Verlosser voor een verloren wereld.

Elke Christelijke school in Solo (en er zijn er 50, indien wij volks- en vervolgschool op één plaats voor één tellen; anders 70) viert haar eigen Kerstfeest. Onder de 10.000 leerlingen zijn slechts 700 Christenkinderen. Het Kerstfeest is het groote jaarlijksche schoolfeest. Op de meeste scholen wordt het maandenlang voorbereid met het leeren van teksten en het instudeeren van liederen. De feestvieringen zijn over tien dagen verdeeld, waardoor de predikanten en hun vrouwen gelegenheid hebben, vele geheel of ten deele bij te wonen. Voor mijn Vrouw en mij bracht dit jaar een record; elk van ons beiden was bij 24 feestvieringen aanwezig.

De volksschool te Tandjoengsari (zie photo), 70 K.M. van Solo gelegen, was een van de weinige volksscholen, waar geen onzer het Kerstfeest bijwoonde. Toen we daar den volgende Zondag kwamen voor de bediening van het H. Avondmaal, was heel de school present. De leerlingen zongen vóór en na den Dienst hun Kerstliederen. En onder den Dienst stonden ze allen op om mee te zingen met een kerklied, dat zij kenden.

Twee derde deel van alle leerlingen op de Inlandsche scholen, de scholen met Javaansch als voertaal, die rechtstreeks van de Zending uitgaan. Het zijn de kinderen van de minst-gegoeden, want wie het hooger schoolgeld van de Hollandsch-Inlandsche school betalen kan, zendt zijn kinderen naar de school. Vanwege de geldschaarste onder die „kleine luiden”, die hun beliet kleeven voor hun kinderen te

koopen, wordt reeds sedert enkele jaren met Kerstmis aan iederen scholier een stel kleeven uitgereikt. Gelukkig is dat veel eenvoudiger dan in Holland, want een baadje en rokje of een jurkje voor de meisjes en een jas en broek voor de jongens vormen een volledige stel; geen kousen of schoenen, geen hoed of pet, geen onderkleding. En voor gemiddeld veertig cent is het schoolkind in een nieuw pak gestoken. Bovendien ontvangen ze een Evangelie in het Javaansch en een Javaanschen wandkalender, opdat het Evangelie in schriftelijken vorm in de gezinnen zal worden ingedragen. Nog een traktatie van enkele centen per leerling, en met een halven gulden per hoofd wordt heel de Kerst-viering betaald. En deze geschenken wekken groote blijdschap in de kleine harten.

Toch is het nog moeilijk, die gelden uit giften te vinden. In twee jaar steeg het leerlingental van die scholen met 2000, en de kosten met duizend gulden. Daardoor sloten wij dit jaar met een nadeelig saldo van bijna duizend gulden. We hopen nu de hulp van de Kerken van Zuid-Holland-Noord in te roepen. Uit Holland mochten wij reeds verscheidene giften ontvangen, en wij allen betuigen daarvoor onzen hartelijken dank. Als Gij, Broeders en Zusters, eens de blijdschap der kinderen kondt meemaken, zou het ons niet aan gelden voor die feestviering ontbreken.

De ouders en het dorpsbestuur worden ook bij het feest genoodigd. In een klein dorp, waar slechts een dozijn volwassen Christenen wonen, waren 200 gasten aanwezig. En die allen hoorden daar, ook uit kindermonden, de blijde Kerstboodschap. Het is in het Javaansche leven zoo gewoon, feesten te houden met vele, vele gasten. Menschen, die er niet over zouden denken een voet in een Christelijke kerk te zetten, achten het vanzelfsprekend, het Kerstfeest op de school van hun kinderen bij te wonen. De Kerstviering van onze Kweekschool werd per radio uitgezonden.

In een kleine dessa, enkele K.M. buiten de stad Solo, is door enkele Inheemsche onderwijzers een volksschool opgericht. De school wordt gehouden in den namiddag. Schoolgeld wordt niet geheven; de leerkrachten werken zonder betaling; de kinderen zitten bij het onderwijs op den grond. De Kerstfeestviering begon met een optocht met vlaggetjes door het dorp. Er werd goed verteld en heel aardig gezongen. De leden van het dorpsbestuur en enkele ouders woonden het feest bij. Als bijdrage hadden wij voor iederen leerling een Javaansch Kerstverhaal meegebracht. Zulk een eigen initiatief van Javaanschen kant mogen we wel hoog waardeeren; het wekt blijde hoop voor de toekomst. Deze school moge een eersteling zijn van een grooten oogst.

Ook de andere Kerstfeest-vieringen trokken vele bezoekers. Elke Javaansche Gemeente viert een Kerstfeest; de ziekenhuizen ook. Het feest voor de Javaansche vrouwen en dat van de Chineezers werden elk door 500 à 600 niet-Christenen bijgewoond. Naar ruwe schatting waren minstens 6000 volwassen niet-Christenen bij een of andere viering aanwezig. Het blijkt duidelijk, dat het Evangelie in steeds brederen kring belangstelling wekt. Indien wij ons niet vergissen in de teekenen, staan wij in Solo aan den vooravond van een dag van groote dingen.

Het Kerstfeest biedt ook een goede gelegenheid voor de verbreiding van het Christelijk lied. De Kerk van Bodegraven stelde ons indertijd in staat, eerst

10.000 liederboekjes in het Javaansch te drukken, die thans alle geplaatst zijn, en daarna nog een kleinen Kerst-bundel in even groote oplage. Ik behoef niet te zeggen, dat wij voor die bijzondere hulp zeer dankbaar zijn. Het Javaansche volk heeft veel aanleg voor muziek en zang. En het is heel gewoon, dat men 's avonds midden in de kampongs in de stad Christelijke liederen hoort.

De Hollandsche Kerk van Solo heeft de diakenen der Javaansche Kerken in staat gesteld, aan alle behoeftige broeders en zusters een stel kleeren uit te reiken. Eenige honderden armen werden op die wijze verblijd. Ook aan voedselverschaffing langs denzelfden weg wijden zich de leden van die Kerk. De regel van Galaten 6:10: „laat ons goed doen aan allen, maar meest aan de huisgenooten des geloofs” wordt daarbij gevolgd; de nood van niet-Christenen wordt voor zoover mogelijk ook gelenigd.

Met blijdschap en dankbaarheid mogen wij op het laatste Kerstfeest terugzien. Ook in onze harten klinken lofliederen. En al het goede, de zegen Gods, waarvan wij mogen gewagen, moge ook een loflied wekken in Uw hart.

SOLO, 24 Januari 1936.

H. A. VAN ANDEL.

Zending Zuid-Holland Zuid.

Mardi Kenja.

De lezers weten al, dat Mardi Kenja de naam is van de bloeiende Christ. Huishoudschool te Poerwokerto, die zoo mooi werk doet voor de Zending. In het vorige No. is één en ander van die school verteld. Deze school brengt heel wat meisjes uit den hooger en stand, die vaak zoo moeilijk te bereiken is, in aanraking met het Evangelie.

Metterdaad kostelijk zendingswerk.

Maar nu heeft deze school een klein te kort. Onderstaand stukje vertelt er van en vraagt een tikje hulp. Er is maar f 400 noodig. Laten vooral de zusters in Zuid-Holland-Zuid even een handje helpen. Dan is het spoedig in orde.

Hierbij geven we nog een kiekje van een verbandles van „Mardi Kenja”.

Het Sluitstuk.

Een ongesubsidieerde school is Mardi Kenja — niet gemakkelijk om de eindjes aan elkaar te knopen, hé.... wie zegt dat?!

Hebt ge Vader en Moeder wel eens hooren vertellen van den „Schoolstrijd” in Holland; misschien hebt ge zelf er nog een beetje van meegemaakt, of ook er over gelezen. Dan weet ge van geestdrift bij de Schoolbesturen; van opoffering bij het onderwijzend personeel; van financiële offers, gebracht door hen, die voor hun kinderen christelijk onderwijs verlangden.

Nu kunnen wij alleen spreken over de twee eerstgenoemde punten.

Hadden „ze” dan geen gelijk, toen „ze” straks verkondigden, dat de „eindjes niet gemakkelijk aan elkaar geknoopt worden”?

Neen, géén gelijk.

Zoo pas schreef ik „alléén maar”; beter was geweest: „gelukkig óók”. En in geen geringe mate!

En het derde punt?

Ik doe een greep uit de cijfers en de zegeningen. Het laatste jaar hadden we een kleine f 1100.— te

Verbandles Mardi Kenja.

kort. En daarvoor kwam in Indië in korten tijd aan giften binnen f 700.—. Dus nu nog maar f 400.—.

En dat komt er ook.

Maar nu eens niet uit Indië, maar uit Holland, dacht ik zoo.

Die Postcheque- en Girodienst in Holland is zoo gemakkelijk, en ook geduldig.

Mevrouw J. F. Esser—Rutgers te Poerbolingo (de Secretaresse van het bestuur van Mardi Kenja) heeft daar ook nog een rekeningetje bij. Het is nummer

188559.

Stel je voor, dat alle lezers in Holland nu eens daarop storten, onder mededeeling, dat het is voor Mardi Kenja!... Dan is die f 400.— er dadelijk.

Stel je voor!

Hoe het groeit.

Zondag 25 Augustus. In Adiredja worden twee volwassenen gedoopt en 3 kinderen.

Zondag 8 September. In Tjilatjap worden 10 volwassenen gedoopt en 7 kinderen, terwijl 2 doopleden openbare belijdenis afleggen van hun geloof.

Zondag 29 September. In Poerwokerto worden 12 volwassenen gedoopt en 8 kinderen, 2 doopleden doen openbare belijdenis.

Zondag 5 October. In Sidaredja worden 4 volwassenen gedoopt en 2 kinderen.

Dat is in enkele weken in mijn ressort alleen, ongeveer 50 maal de vreugde van de oogst.

En in Poerbolingo zal straks op één Zondag een nog grooter aantal het teeken van den Doop ontvangen.

Doch daarvan zal weer afzonderlijk melding gemaakt worden.

Het is een wonder in onze oogen.

Dit jaar evenals het vorige geeft ons een totale toename van ver over de tweehonderd zielen.

Dat is als wij terugzien zoo opmerkelijk. Hoe veel en hoe lang is al gezaaid: Nu gaat het zaad wortel schieten en vruchten dragen.

Het is maar, dat wij Gods zegeningen niet voorbij gaan!

Wij vragen U zoo vaak om de steun van Uw gebed.

Wij vragen U nu ook met ons God te danken.

R.

Door vele verdrukkingen ingaan.

Dat hebben Paulus en Barnabas de jonge Christenen voorgelopen, dat zij door veel verdrukkingen moeten ingaan in het koninkrijk der Hemelen.

Het lijken ons vaak klanken uit een ver verleden, of het klinkt ons in de ooren als dreiging van een verre toekomst.

Op het Zendingsterrein is het actueel, elken dag. Ik noem U maar een paar voorbeelden.

Bij de gedoopten in Poerwokerto waren er eenigen uit een desa dicht bij de stad. Zij hebben hun Heiland beleiden en het teeken van den Doop ontvangen, maar zij hebben al een vuurproef doorstaan.

Op allerlei wijze is gepoogd hen af te houden van dezen stap.

De loerah van de desa heeft ze geroepen en gezegd, dat zij niet meer gebruik zouden mogen maken van de begraafplaats.

De familie heeft hen ontferd.

Nu is ons dringend advies in zulke gevallen altijd, dat zij in hun desa zullen blijven. De neiging is groot de moeilijkheid te ontloopen door verhuizing. Maar dat is toch feitelijk een nederlaag voor het koninkrijk van God. Deze menschen staan aan het front, zij hebben het zwaar.

Toen de goeroe komen zou om catechisatie te geven, was de weg met doorns versperd. Van uitjouwen en kleine plagerijen wordt maar niet eens gerept.

Deze menschen zijn staande gebleven. De eenige steun die de kerk hen biedt, is de rijkdom van beloften, die Gods Woord bergt voor hen die volhouden.

Men twijfelt wel eens aan de echtheid van de bekeeringen op het Zendingsterrein en vraagt of de gedoopten nu werkelijk echte Christenen zijn.

In Holland is mij die vraag talloos vele malen gesteld, ook hier in Indië door Christenen, die in de groote steden buiten aanraking met het Zendingswerk leven.

Daar zit veel hoogmoed achter die vraag, want men neemt dan toch gewoonlijk zichzelf als maatstaf. Als daarvan moet afhangen of het Christendom echt is, dan kan dat noch bescheiden, noch juist genoemd worden.

Maar als die vraag en die twijfel geuit wordt door menschen, die nog nooit gelegenheid hadden de echtheid van hun geloof en bekeering in een dergelijke vuurproef te bewijzen, dan is het toch eigenlijk de moeite niet waard daarop te antwoorden.

Laat ze komen en zien en beschaamd God danken.

De gedachte leeft wel eens, als zouden de jonge Christenen stoffelijke voordeelen zoeken bij hun overgang; steun van de diaconie of werk.

Ja bijna elken dag komen er sollicitaties van niet Christenen, die vaak als argument te hunnen gunste aanvoeren dat zij ook graag gedoopt willen worden, en in hun hart eigenlijk al Christen zijn.

Zij krijgen trouw als antwoord: „Geen werk”, met een vriendelijke uitnodiging tot bijwoning van de godsdienstoefening, waaraan dan geen gevolg gegeven wordt.

Voordeelen? De kerk komt onmiddellijk vragen: Collecten en bijdragen. Heusch, dat zijn geen onbelangrijke bezwaren voor de minimaal kleine beurs van den desa-man.

Gisteren bediende ik het H. Avondmaal. Er waren 52 deelnemers en een collecte van f 7.60 en dat in een arme streek. Nagenoeg geen kopergeld.

Deze dingen spreken toch.

Nog een ander voorbeeld wilde ik U noemen van het ingaan door verdrukking.

Bij den doop in Poerwokerto miste één van degenen die na onderzoek toegelaten waren. Zijn naam werd

afgeroepen tot een paar maal toe, de gedachte leefde, dat hij misschien wat laat was gekomen en achter in de kerk was gaan zitten, maar er kwam geen antwoord. Verwonderd vroegen wij ons af, wat de oorzaak mocht zijn.

Den volgenden dag bleek, dat zijn vrouw die zich sterk verzet tegen de veranderde overtuiging van den man, de meest radicale maatregel had genomen, die zij bedenken kon, om den doop te beletten. Zij had namelijk zijn kleeren verbrand!

Dien morgen is gesproken over het gebed van den Heere Jezus uit Johannes 17: „Ik heb hun Uw woord gegeven; en de wereld heeft ze gehaat, omdat zij van de wereld niet zijn, gelijk als ik van de wereld niet ben. Ik bid niet, dat Gij hen uit de wereld wegneemt, maar dat Gij hen bewaart van den booze.”

Het was een mooie morgen. Maar bij alle vreugde en dank, die in de harten leefden, heeft niemand geweten van dien eenzame, die op zoo bijzondere wijze, het gebed van den Heiland in zijn gemeente noodig had.

R.

Wonderlijke toename en belangstelling.

Het Indisch Geref. Kerkblad van 23 Januari jl. deelt mede, dat den laatsten tijd in Poerbolingo de toeloop naar de Javaansche kerk vanuit de dessa's zoo groot is, dat men over moest gaan tot het organiseren van hulpdiensten. Vanaf Zondag 5 Januari jl. worden nu te Poerbolingo en omgeving samen elken Zondag niet minder dan 20 diensten gehouden, voor welke één Javaansch predikant, 3 goeroes indijl en een hulpevangelist beschikbaar zijn, die echter dit groote aantal diensten niet aan kunnen en nu door 15 „leeken-broeders” geholpen worden. Dat dit voor een kleine gemeente waar het aantal „onderlegden” niet groot is, een heele praestatie is, spreekt vanzelf. De 15 broeders uit de gemeente mogen elk niet meer dan één spreekbeurt per Zondag vervullen; éénmaal spreken en éénmaal zelf naar de kerk.

W. B.

Zending Noord-Holland.

De Kraamvrouwenkliniek te Djokja.

Reeds sinds 1926 heeft de medische dienst onzer Zending in de stad Djokja een kraamvrouwenkliniek, die is gevestigd in een eigen gebouw, maar werkt in verband met het Petronella Hospitaal en feitelijk daarvan een afdeeling vormt.

Indertijd is dat huis gekocht voor f 10.000, terwijl er toen voor f 3000 aan verbouwd is. Het vorige jaar is er nog weer f 2000 aan besteed, zodat deze kliniek nu f 15.000 heeft gekost. Hiervoor hebben echter de Kerken in Holland niets behoeven bij te dragen.

Ook de exploitatie brengt voor de Zending geen kosten mede. De inkomsten zijn ruim voldoende om de uitgaven te dekken en laten zelfs nog een voordeelig saldo over, terwijl er ook behoorlijk afgeschreven wordt.

Deze kliniek staat onder de zeer bekwame leiding van Zuster Prins, die niet alleen bij den directeur Dr. K. P. Groot en in den Zendingskring te Djokja, maar ook daar buiten onder de bevolking een bijzonder goeden naam heeft en zeer gezegend werkt. Er zijn in deze kliniek twee afdeelingen: de verloskundige afdeeling en de baby-afdeeling. In beide onderdeelen is er een regelmatig toenemende groei.

De ruimte, die voor de kleine kinderen is bestemd is feitelijk reeds veel te klein. Die kinderen zijn voor het grootste deel van welgestelde priaji's, vooral uit de Kraton, het hof van den Sultan.

Het ligt voor de hand, dat deze kinderafdeeling, waar vaak kinderen uit den adelstand werden opgenomen, van veel belang is, gezien uit Zendingsoog-

plaats gemaakt heeft en het opgenomen werd. Het komt de laatste maanden meermalen voor, dat niemand minder dan de sultan in eigen persoon zijn familie verwijst naar de kliniek van zuster Prins. Ook dat is een zegen van God over onzen medischen dienst, dat deze naar buiten zoo in eere is en geacht wordt.

Zendingshospitaal te Wonosobo. Klasse-afdeeling en Zusterhuis en daartusschen de keuken.

punt. Het is voor de Zending uitermate moeilijk om eenig contact te krijgen met de menschen uit de Kraton. Maar deze kliniek geeft daartoe mooie gelegenheid.

Zuster Prins is gewoon elk jaar in haar kliniek een Kerstfeest te vieren, waarbij ook de ouders van de kinderen worden uitgenodigd. Nu liep het de laatste maal zoo, dat de Kerstfeestviering samenviel met de parade van de Sultanstroepen, zoodat de menschen uit de kraton niet tijdig genoeg in de kliniek aanwezig konden zijn. Daarom verzochten sommigen Zuster Prins de viering van het Kerstfeest wat later te beginnen. Deze voldeed aan dat verzoek. En nu waren er behalve heel wat andere menschen vijf voorname heeren uit de Kraton, die met hunne dames het Kerstfeest bijwoonden. Zoo biedt het werk van Zuster Prins een prachtige gelegenheid tot contact met de hoogere Kratonkringen.

Wat uitnemende naam deze kliniek heeft, juist onder de hooge standen, is enkele maanden geleden treffend gebleken. Een hoogstaande priaji kwam bij zuster Prins en vroeg opname voor een meisje van twee jaar, dat er wat slecht uitzag, bijna niet at en weinig sliep. Er was eigenlijk geen plaats, zoodat zuster Prins wel wat bezwaar had. Bij verdere samenspreking bleek toen, dat de moeder van dit kind een dochter van den sultan was en dat het oordeel van den sultan was gevraagd, die gezegd had: Stuur ze maar naar zuster Prins. Het spreekt van zelf, dat zuster Prins in overleg met Dr. Groot voor dat kind

Omdat de ruimte van deze kliniek al sinds lang veel te klein is, hebben de directeur van het Petronella-Hospitaal en zuster Prins ernstig met elkander overlegd, hoe in de behoefte aan meer ruimte kon worden voorzien. Onderscheidene plannen zijn overwogen. Ten slotte is men tot een voorstel gekomen, dat het meest geschikt was. Achter de kliniek ligt een terrein van 2600 M², waarop enkele bouwvallige bamboe-huisjes staan en dat na afbraak daarvan zeer geschikt is om daarop een afdeeling voor kinderen te bouwen. De eigenaar wil dit wel verkoopen.

Voor den aankoop van den grond en de oprichting van een ruim paviljoen is naar raming een bedrag noodig van omstreeks f 9000. Het geld daarvoor kan geleend worden, terwijl rente en aflossing zeer gemakkelijk uit de opbrengst kan worden gedekt. Het spreekt vanzelf, dat dit plan niet slechts met belangstelling is gehoord, maar hier in Holland ook gaarne is goedgekeurd. Reeds is de zaak beklonken en de bouw begonnen. Ook dit is weer een stukje uitbreiding van Zendingswerk, dat van de Kerken in Noord Holland geen enkele finantieele bijdrage vraagt.

W. B.

Zending Friesland.

Het Zendingshospitaal te Wonosobo.

In het vorige No. van het Zendingblad plaatsten we een foto van het hoofdgebouw en een kiekje van de Directeurswoning van het pas gebouwde hospitaal

te Wonosobo. We hebben daarbij tevens iets van dit nieuwe ziekenhuis medegedeeld.

Ditmaal nemen we nog een foto van dit hospitaal op, maar zonder daarbij bredere toelichting te geven.

De directeur, Dr. D. Verveen, is thans met verlof in het land en zal stellig gaarne in de Kerken, vooral in Friesland, komen spreken van het mooie werk, dat hij in dienst der Zending te Wonosobo mag doen.

Op de foto zien we links de klasse-afdeeling, rechts het zusterhuis en daar tusschen de keuken.

W. B.

Splitting van de Friesche Zending.

Zooals we vroeger reeds mededeelden is door Dr. van Es in de Classe Leeuwarden de vraag aan de orde gesteld of het niet gewenscht zou zijn de Friesche Zending te splitsen. In het verslag der i.g. vergadering dier Classe, opgenomen in het Friesche Kerkblad, lezen we daarvan het volgende.

„Dr. van Es rapporteert namens de commissie, die de wenschelijkheid en mogelijkheid van een splitting van het zendingsterrein der Friesche kerken zou onderzoeken. Namens de meerderheid van de commissie dient hij de volgende overwegingen in, die daaraan worden besproken:

„De classis Leeuwarden, overwegende:

1e. dat de samenwerking van Friesland Z. en N. in de Zending noodig was, met het oog op de bearbeiding van één zendingsterrein, doch dat deze reden door overname van het zendingsterrein van Wonosobo vervallen is;

2e. dat het houden van een gemeenschappelijke zendingssynode zonder twijfel in veel opzichten nuttig heeft gewerkt, doch als vallende buiten het raam van onze Kerkenordening toch ook velerlei bezwaren meebrengt, zoodat het beter zou zijn, indien mogelijk tot de gewone orde terug te keeren;

3e. dat ieder der beide Zendingsterreinen, Keboemen en Wonosobo van genoeg belang is, dat aan elk de volle zorg der kerken worde gegeven;

4e. dat het grootste bezwaar tegen verdeeling der terreinen tusschen de beide synodale ressorten van financieelen aard was, doch dat dit nu door een evenredige verdeeling van de door de Generale Synode verstrekte subsidie voor Wonosobo gemakkelijk kan worden opgelost;

5e. dat ook de bestaande vacature onder de missionaire diensten een gunstig moment is, om verdeling der terreinen te overwegen;

besluit:

1e. de aandacht van de a.s. Part. Syn. op één en ander te vestigen en haar te verzoeken na te gaan of niet de tijd tot verdeling der terreinen en de opzegging van de samenwerking is aangebroken;

2e. van dit besluit kennis te geven aan de classes der Friesche kerken; de a.s. Part. Syn. van Friesland (Z.), de kerk van Heeg, de dep. tot de zending van Friesland en de missionaire dienaren.

Over een voorstel om deze overwegingen voor te leggen aan de e.v. Part. Syn. staakten de stemmen.”

Uit dit verslag blijkt, dat er te dezer zake allerm minst eenstemmigheid was. Dat was ook trouwens niet te verwachten. Ook zal over deze voor de Friesche zending zoo bijzonder gewichtige aangelegenheid nog wel niet het laatste woord gesproken zijn. W. B.

De bevestiging van twee Javaansche predikanten te Keboemen.

Reeds heeft het Zendingsblad medegedeeld, dat den 23sten Dec. l.l. te Keboemen twee Inlandsche predikanten in den dienst des Woords zijn bevestigd.

Dr. Esser schreef daarover in het „Kerkblad” van Ned. Indië het volgende stukje, dat we gaarne willen doorgeven aan onze lezers.

„Het was voor het arbeidsveld der Gereformeerde Kerken op Midden-Java Zuid, met name voor het Friesche terrein, een mooie dag, toen op in hoofde genoemde datum twee Inlandsche dominees door den Missionair-predikant aldaar, Ds. H. Bergema in hun heilig ambt bevestigd werden.

Nadat zij op den 19den daaraan vóórstaande op verzoek der Classis Keboemen en in het midden dier vergadering door de drie theologische docenten van de Opleidingsschool onder assistentie van den Missionair-predikant ter plaatse en de predikanten Keuchenius en Rullmann, geëxamineerd waren met een bijzonder verblijdende uitslag, had op de daarop volgende Maandagmorgen de inzegening en intree plaats in het liefelijk zendingskerkje.

Reeds in Augustus 1923 was de Heer Z. H. Soesena, sedert 1902 als goeroe-indijl op dit zendingsterrein werkzaam, predikant geworden der gemeenten Keboemen, Glonggong en Pamrian. Deze zeer geliefde en geëerde predikant — de derde van Midden-Java ten Z. — was met Mei van dit jaar wegens voortdurende ongesteldheid geëmeriteerd. Ook nu was hij tot ons aller spijt wegens ziekte verhinderd aanwezig te zijn.

Hij is dan nu vervangen door Ds. Jochas Reksadihardja, verbonden aan de gemeenten te Keboemen, Pamrian en Premboen en door Ds. Soedardi Sastra-soewirja, die de Kerken te Glonggong, Groedjoegan, Djana, en Wera (grenzende aan Gombong) zal bedienen.

De bevestiger sprak over Titus 1 : 5. De beide Inlandsche predikanten ontleenden de stof hunner intree resp. aan het gebed van Salomo om wijsheid (1 Kon. 3 : 4—14) en de roeping van Jeremia (Jer. 1 : 7—9).

Aan de handoplegging namen de aanwezige predikanten deel n.l. de Inlandsche predikanten van Tlepok, Poerbolingo, Tjilatjap en Poerworedjo, Ds. Bergema, Dr. F. L. Bakker en Dr. B. J. Esser.

Ds. K. van Dijk had bericht gezonden, dat hij verhinderd was de plechtigheid bij te wonen.

Dat deze, in zekere zin de geestelijke Vader van zoo'n groot deel van het Friesche terrein en de Javaansche emeritus beide verhinderd waren, voelden wij wel als een heel groote teleurstelling en gemis. Het was alsof we verweesd waren. Voor schrijver dezes die vanaf 1908 dáár Ds. van Dijk heeft gekend, lag er daardoor over het bekoorlijke van de Keboemensche sfeer een schaduw.

Na de pauze werden gebruikelijke toespraken, alle in de Javaansche taal — ik meen zes — gehouden.

Voor Ds. Bergema, die met Januari naar Holland gaat om D.V. als docent voor Soemba terug te keeren, was deze dag wel een bijzonder mooie bekroning van zijn werk op Java.

Melden wij ten slotte dat juist de vorige week Dr. Vonk, de directeur van het Zendingsziekenhuis te Keboemen, van verlof teruggekeerd was. E.

Zending Utrecht en Gelderland.

Een rijke dag te Kesingi.

Zondag 19 Januari was het een rijke dag voor de Gemeente te Kesingi op het Zendingsterrein van Utrecht en Gelderland.

Ds. Keuchenius mocht dien dag daar het Avondmaal bedienen, drie volwassenen doopen alsmede nog een kind. Na openbare belijdenis des geloofs een jonge man toegang verleen en tot het H. Avondmaal en tenslotte nog een ouderling bevestigen.

Zulke dagen zijn een rijke weelde in het vaak moeilijk leven van een zendingeling. En voor de Kerken in Holland is het een oorzaak van blijdschap en dank als de Heere de arbeid zoo kennelijk met zijn zegen kroont.

W. B.

De bevolking der zendingsscholen op Utrechts terrein.

1. Ongesubsidieerde Volksscholen (4): 132 jongens, 59 meisjes, totaal 191 leerlingen.
2. Gesubsidieerde Volksscholen (9): 560 jongens, 254 meisjes, totaal 814 leerlingen.
3. Ongesubsidieerde Vervolgscholen (4): 139 jongens, 33 meisjes, totaal 172 leerlingen.
4. Gesubsidieerde Vervolgscholen (2): 108 jongens, 35 meisjes, totaal 143 leerlingen.
5. Ongesubsidieerde Standaardschool (1): 69 jongens, 45 meisjes, totaal 114 leerlingen.

Totaal 20 Jav. Zendingsscholen: 1008 jongens, 426 meisjes, totaal 1434 leerlingen.

Ondanks den druk der malaise en de geweldige daling der Regeeringssubsidie gaat het getal scholen en leerlingen toch gestadig vooruit. Men hoopt dit jaar nog weer twee nieuwe scholen te kunnen openen.

W. B.

Over het geven voor de Zending in Utrecht en Gelderland.

Hierover schreef Ds. v. d. Vliet een stukje in de „Utrechtsche Kerkbode”.

Hij zal er wel geen bezwaar tegen hebben, dat we het overnemen in het Zendingsblad. Het luidt aldus: „Enige weken geleden beloofde ik u eens te vertellen, hoe druk Ds. Keuchenius het heeft en u te laten zien, dat er wel degelijk een tweede dominee in Poerworedjo noodig is. Zoals u weet, is er door de kerkeraad een commissie benoemd uit gedeputeerden en gecommitteerden om het beroepingswerk voor te bereiden. Nu, ik kan u vertellen, dat we — ik zit ook in die commissie — al heel druk bezig zijn. Bezoeken, vergaderen, informeren enzovoorts.

Ds. Alkema, de voorzitter van gedeputeerden heeft daarvan verteld in de Soester Kerkbode en hij zond me zijn artikelen, waaruit ik iets mag overnemen.

Eerst heeft Ds. Alkema het over wat wij geven voor de zending. Wij, dat zijn wij in Utrecht en Gelderland. Welnu, wij geven per jaar en per ziel 53 cent. En hoeveel wordt gemiddeld door de Gereformeerde broeders en zusters in Nederland voor de Zending gegeven?

Schrik niet.

We zijn heusch niet aan de hooge kant.

Gemiddeld wordt gegeven per jaar en per ziel 75 cent. We zijn daar in onze twee provincies dus nog beneden. Dit is beschamend voor ons. Gaven we

hier ook per jaar en per ziel dit gemiddelde, dan hadden we per jaar f 14.000.— meer. En een tweede dominee kost per jaar f 7000.—. Hoe er nu nog menschen zijn, die kunnen zeggen, dat er geen tweede dominee bij kan en dat voor twee provinciën, ja, dat is me een raadsel. Wanneer we allemaal per jaar en per hoofd 11 cent meer, zegge 11 cent geven. Dat is voor mijn gezin — we hebben 7 jongens — 99 cent meer. Nog niet eens een heele gulden. En dan heb ik nog, zoals ze dat tegenwoordig met een meewarig gezicht zeggen, een groot gezin.

Ik wil toegeven, dat niet allen dit kunnen. Maar er zijn er genoeg, die het dubbele en meer kunnen doen. Gelukkig, als we nog iets voor het Koninkrijk kunnen geven.

Zoo, nu ben ik geëindigd, waar ik begonnen ben. Over 't geven. De volgende keer ga ik u nu heusch vertellen hoe en waarom Ds. Keuchenius het werk niet alleen af kan.

18-2-'36.

v. d. V.

Zending van de Kerk te Soerabaia.

Uit de Makassar-Zending.

Het polikliniek werk. II.

Hoe het kleine begin reeds uitgroeide.

Wat was dat begin eigenlijk?

In een huis vlak achter ons schooltje kwam ik in aanraking met een jongen, bij wie de omvang van zijn groote teen enkele malen verdubbeld was door een vrij ernstige ontsteking!

Vlak daarop moest ik op tournee naar de bergen. Mijn vrouw nam toen dit geval over. Haar eerste geval ook!

We hebben dat samen, onder Gods zegen natuurlijk, voor elkaar gekregen.

En nu is die teen alleen een beetje leelijker van vorm. Maar..... genezen.

Mei 1935 werd de zaak uitgebreid.

En nu komen op de staat, die de mantri iederen maand klaar maakt, de volgende hoofden voor:

1. Marosweg. Dat is de polikliniek achter mijn kantoor. Hier is de mantri iederen morgen aanwezig van 7 uur tot 10 uur.

Hier komen ook de meeste menschen. Gemiddeld 35 per morgen!

Hier huilen kleine kinderen in groote angst voor wat komen gaat.

Of anderen staan met groote oogen om 't hoekje te gluren als hun familie geholpen wordt, blij dat zij lekker niets geen obaat behoeven te ontvangen.

Hier krijgen we ook steeds meer ingrijpende gevallen. Vermoedelijk ook, omdat door de zegen Gods verschillende ernstige patienten geregeld terug gekomen zijn, waardoor we ook verrassende mooie genezingen mochten boeken.

En hier voelen we ook 't meest de noodzakelijkheid van bevoegde medische hulp, die alleen maar een Hollandsche dokter of Indische arts zou kunnen verleen en.

2. Maritjaja. Dat is achter onze school in Makassar.

Hier hebben we achter de school een aparte ruimte, waar een tafel met allerlei medicijnen aanwezig is. De mantri komt hier 3 maal per week enkele uren.

Heel eigenaardig, dat hier bijzonder weinig men-

schen komen, hoewel we daar toch midden in de kampong zitten.

Maar, ja, daar kunnen factoren werken, die wij niet kennen.

Dat de dicht bijliggende missigiet (Moh. Moskee) hier echter niet vreemd aan is, vermoed ik sterk. Ik ben op 't oogenblik bezig naar een andere plaats te zoeken. Spoedig hoop ik U daar nader over te kunnen berichten.

3. **Panara.** Dat is ons schooltje op 8 K.M. van ons huis af, naar 't Noorden toe, op den weg naar Maros.

Ook daar hebben we een polikliniekje aan verbonden. Eénmaal in de week gaat de mantri daarheen. Het is daar ook nog vrij lastig om 't vertrouwen van de menschen te winnen. Zooals onlangs ook weer.

De goeroe uit Pannera kwam vertellen dat daar enkele menschen met groote beenwonden wachtten op den mantri.

De volgende dag ging hij er heen. 's Morgens vroeg waren die mannen echter weggelopen, uit angst dat... hun voeten afgesneden zouden worden!

4. **Huisbezoek.** Dat zijn de gevallen van menschen die moeilijk zelf kunnen komen.

Ook de schoolkinderen, die zich ziek laten melden worden 's middags door den mantri, meest met den Goeroe, bezocht.

Dit is een luxe, die wij ons kunnen permitteeren, omdat we in Makassar nog maar één schooltje hebben!

5. **Tournee.** Hieronder worden in onze staten de gevallen genoemd, die ik op reis behandel.

Toen ik j.l. in Augustus bijna 1½ week boven was, heb ik daar 283 menschen geholpen!

Dat was elken dag zwaar werken, omdat ik gevallen te behandelen kreeg, waar ik minstens een uur mee bezig was.

In die bergstreken komt nooit een dokter of verpleger!!!

Dus toen ik daar dag aan dag bezig was, kwamen de meest verouderde gevallen zoo langzamerhand uit hun schuilhoeken te voorschijn! Per gelegenheid kan ik misschien over dat tournee nog wel eens iets mededeelen. Maar nu reeds dit, dat op zoo'n tocht groote hoeveelheden zalven, verband, asperine, kinine, wormenpoeiers en castrolie gebruikt worden.

6. **Malino.** Voor een belangrijk stuk van 't bergterrein vormt de pasar in Malino het centrum. In Malino woont ook de Controleur (op 70 K.M. afstand van Makassar). In zoo'n centrum moet je natuurlijk met je medische hulp komen.

Nog eens, het is betreurenswaardig zoo weinig als de Dienst van Volksgezondheid voor de bevolking in deze uitgestrekte bergterreinen van zd. Celebes doet of kan doen.

Op geregelde tijden komt er alleen een mantri om de gezondheidstoestand van de gestraften te inspecteeren, die aan de bergwegen werken.

Nu heeft mijn mantri ook maar één lichaam.

Maar hij is vol vuur en ijver en liefde.

En dat doet veel.

We hebben met elkaar eens overwogen of we via die pasar te Malino niets voor het bergvolk konden doen.

Ten slotte hebben we het zóó met ons werk geregeld, dat de mantri iederen eersten Dinsdag van de maand naar boven gaat en zich op den pasar installeert.

Wij hebben (gratis natuurlijk) de beschikking over een vak van den Pasar, bij den ingang, gekregen. Dinsdag zijn er al veel menschen.

Woensdag is echter de groote Pasardag.

Dit zijn zware dagen voor onzen Mantri.

Woensdagmiddag gaat hij dan weer terug naar Makassar met een vrachtauto (73 K.M.). Ik heb een groote kist gemaakt, die gemakkelijk door 't uitslaan van de boven- en van de voorkant gelegenheid geeft om de oba't klaar te maken. De laatste maal hielp de mantri zoo in die 1½ dag 118 menschen!

7. **Longka.** Als de mantri op den Pasar in Malino aanwezig is, heb ik 't zoo geregeld, dat de Goeroe uit Longka ook naar die pasar gaat.

Zooals ge weet hadden we vroeger een schooltje vlak bij Malino. Na 1½ jaar probeeren zonder resultaat, hebben we onlangs dat schooltje overgeplaatst nog 4 uur verder de bergen in, naar Longka.

Als ik op tournee ben, vertoef ik 't langst in Longka. Dat was ook de plaats waar ik in Augustus 283 menschen hielp.

Ook de Goeroe helpt daar sinds Sept. de zieke menschen. Hij krijgt nu ook verschillende oba't in voorraad en vult die op den Pasar-dag te Malino aan.

Ge ziet, hoe we steeds verder uitbreiden en zoo intensief mogelijk oba't, personeel en eigen krachten gebruiken, om de menschen te laten zien hoe de liefde van Jezus ons drijft om liefde te bewijzen.

Dat snappen de menschen nog niet.

Daarom worden wij vol argwaan gadegeslagen.

Maar de liefde overwint alle dingen.

Als we dit door ons geloof aanvaarden, laten we dan ook door Uw en ons gebed de kracht der volharding ontplooiën om dit laatste te bewijzen.

In een volgend art. willen we de statistiek van deze 7 hoofden geven.

Makassar.

Ds. H. v. d. BRINK.

De collectantjes te Heemstede.

Ook Heemstede's Gemeente heeft haar Zendingscollectantjes. Op de foto ontbreken een paar kinderen die verhinderd waren. Elke week gaan deze jongens en meisjes met hun zendingsbusjes rond. Voor de Zending wat te mogen doen, wekt bij kinderen vroeg belangstelling en liefde. Zoo is het ook te

De collectantjes Heemstede.

Heemstede. De kinderen gaan graag met hun busje rond en zijn blij, dat zij daardoor elk jaar meer dan f100 voor de Zending verzamelen. W. B.

De kinderen te Bedum, die met de busjes voor de Zending loopen.

Bedum heeft een groote Geref. Kerk. Zij telt meer dan 2000 zielen. Natuurlijk behoort die Kerk flink

waarde voor ons. We hebben onze eigen kranten noodig. Dringend noodig.

Hoe meer en hoe dieper en hoe spoediger men dat in Holland beseft, hoe sneller we ook met hulp van Holland daartoe zullen komen.

De Indische christengemeenschap is te klein en te zwak om dat alleen te doen.

Een groote taak wacht op aanpakken. En van welke betekenis het zal zijn voor alle groepen der

Kinderen uit Bedum, die met de busjes loopen voor de Zending.

bij te dragen voor de Zending. En dat doet zij ook vrij goed. Zij heeft een flink getal jongens en meisjes, die trouw met de busjes rondgaan door de Gemeente en elk jaar eenige honderden guldens bijeen brengen voor de Zending. Men is te Bedum over het werk van de collectantjes wel tevreden. Hun ijver en trouw worde geprezen. W. B.

Het Land van de harde Werkers.

Indië is het land van de harde werkers. Men heeft wel eens gespot met de Indische films, die steeds weer scenes gaven van theedrinkende mensen. De meesten, niet alleen onder de zendingsarbeiders, maar minstens even goed in de cultures, in de handel, op de kantoren hebben al heel weinig tijd om zoo „thee te drinken”.

In de meeste bedrijven, zijn door de malaise zoo-veel personeelsinkrimpingen geweest, dat de overgeblevenen voor een dubbele taak staan — om van het halve salaris maar niet te spreken.

Deze harde arbeid is oorzaak, dat velen zeer weinig tijd kunnen besteden aan hun geestelijke vorming. Men kijkt even zijn krant in. En dat is alles.

Het gevolg is, dat men dan ook weinig kritisch leest. En dat de principieele inslag zoo gemakkelijk verloren gaat.

Willen we als Christenen niet geestelijk ondergaan in deze stroom dan moeten we zorgen voor frissche, pakkende lectuur. Lectuur, die men noodig heeft.

Door die andere geestelijke instelling heeft ook de krant uit Holland over het algemeen hier een weinig

bevolking alhier is zeker niet in enkele woorden weer te geven.

Wanneer het zoover kon komen, dat, gemiddeld, elke Gereformeerde in Holland een cent per jaar voor de Christelijke pers in Indië kon offeren, dan zouden we zeker kunnen beginnen. Th. K.

Indië een Roomsche land.

We zullen er zeker rekening mee moeten houden, dat er, als het zoo doorgaat groote kans is, dat Indië binnen afzienbare tijd een Roomsche land is.

Het is ongelooflijk tot welk een krachtsinspanning de Roomsche kerk hier in staat blijkt.

Op het oogenblik is er onder de talloze Javanen nog ruimte genoeg, zoodat er op zendingsgebied nog niet zoo veel botsingen voorkomen, maar op het Europeesch terrein, inzonderheid onder de Indo-Europeesche bevolking stuiten we al meer op elkander.

Men is wel eens jaloersch op Djocja, dat met zijn twee miss. predikanten, drie docenten en een pred. voor de Holl. gemeente, over zes predikanten beschikt. Maar die glorie valt direct weg, als we weten, dat er in dit centrum-der-Gereformeerde-zending achttien pastoors werken.

Op de andere zendingsgebieden staan zeker hier in Midden-Java tegen elke miss. predikant ongeveer drie pastoors. Ongerekend de broeders en zusters.

Reeds twee keer heb ik het meegemaakt, dat een Geref. op mijn terrein overging naar de Roomsche kerk. Nu waren dat beide gevallen van gemengde

huwelijken: Een Gereformeerde met een Roomsche en verder ook „grensgevallen”.

Maar we staan voor het feit, dat in de plaats waar dat gebeurde, zoo'n zwakke broeder of zuster op zijn hoogst een keer in de twee maanden eens bezocht kon worden. Maar de pastoor, die in de plaats zelf woonde kwam zoo eens om de andere dag, gezellig, oploopen.

In persoonlijke bearbeiding moeten we het zeker steeds weer afleggen, omdat we nooit over zoo'n groot aantal arbeiders zullen kunnen beschikken.

Daarom is het zoo dringend noodig onze persoonlijke arbeid met de persarbeid aan te vullen.

In dit werk, en door dit werk zijn reeds verschillende, die zich Roomsch noemden tot een dieper inzicht gekomen in het volle evangelie. Th. K.

Van andere Zendingen.

Zending in Mandschoekwo.

Het Amerikaansche blad Christianity Today zegt, dat Mandschoekwo thans een van de meest vruchtbare zendingsvelden der wereld is. Er is zeer groote belangstelling, de bodem is rijp voor een religieuze opwekkingsbeweging en zendingsarbeiders komt men steeds te kort. Middelpunt der zendingsactie is de Newchang bijbelschool, die colporteurs en evangelisten opleidt. Dit werk gaat geheel van Chineesche en Mandschoersche Christenen uit. De eenige Europeaan, dit aan de leiding dezer school deelneemt is ds. James Mac Common te Newchang van de Iersche Presbyteriaansche zending.

De Bazelsche Zending.

Het jaar 1935 was voor de Bazelsche Zending een zeer vruchtbaar jaar.

Zij heeft vier groote Zendingsterreinen, waarvan 1 in Ned. Indië, n.l. Zuid Oost Borneo, dat enkele jaren geleden door haar van de Rijsche Zending is overgenomen.

In 1935 heeft deze Zending 4600 Heidenen mogen toebrengen tot de Gemeente des Heeren. Zij heeft omstreeks 13000 menschen in dooponderricht. Op hare vier groote terreinen telt zij ruim 130.000 Christenen, terwijl omstreeks 300 zendingsarbeiders in haar dienst staan.

De Zending op Nieuw Guinea.

Nieuw-Guinea, dat ontzaglijk groote eiland, waarvan het Westelijk deel tot Ned. Indië behoort, is de laatste jaren voor de Zending een gezegend arbeidsveld. Hier werkt de Utrechtsche Zendingsvereniging. Tal van jaren droeg haar arbeid naar menschenlijke berekening bijna geen vrucht. Later ontkiemde het gestrooide zaad. En thans is het geworden één der gezegendste arbeidsvelden van Indië. Het aantal gedoopten bedraagt er reeds meer dan 52.000. In 1934 zijn er 8438 papoea's gedoopt, van wie 3998 volwassenen. Het gemiddeld aantal kerkgangers bedraagt er omstreeks 37000.

Er zijn 91 gesubsidieerde en 57 ongesubsidieerde scholen met meer dan 8000 leerlingen.

De Zweedsche Zending.

Onder de Zendingen, die uitgaan van het vasteland van Europa, staat de Zweedsche Zending mede aan de spits. De Zweedsche Christenen voelen veel en doen veel voor de Zending. Omdat de Zweden ook

in Abessinië werken en daar een uitnemende Zending hebben, trekt de Zweedsche Zending den laatsten tijd bijzonder de aandacht in verband met den droeven oorlog, die in dat land gevoerd wordt.

De Protestantsche Zending in Zweden heeft 15 verschillende corporaties, waarvan zij uitgaat. Zij heeft omstreeks 700 Zendingsarbeiders in haar dienst, waarbij ook de Zendingraden zijn medegesteld. Op haar onderscheidene arbeidsvelden telt zij omtrent 90.000 gedoopten.

Elk jaar brengen de Zweedsche Christenen tusschen de 4 en 5 miljoen kronen bijeen, dat is tusschen 1½ en 2 miljoen gulden.

Een voor Nederland beschamend voorbeeld.

Zweden telt veel minder inwoners dan Nederland. Maar het doet voor de Zending meer dan wij.

Ook is de Zweedsche Zending positief Christelijk. Het is haar niet te doen om cultuur of filantropie, al gaan die ook steeds met de Zending samen. Zij stelt haar doel in de verkondiging van het Evangelie van Jezus Christus. Het spreekt echter van zelf, dat zij zich voor haar werk ook bedient van scholen, ziekenhuizen en inrichtingen van barmhartigheid.

Onder de Protestantsch Christelijke Zendingen van Europa neemt de Zweedsche Zending een eervolle plaats in.

Grondslag en inrichting van eenige Kerkgemeenschappen in Ned.-Indië.

Een méelevend lid van één der Holl. Geref. Kerken in Indië zond ons ter plaatsing in het Zendingsblad een vergelijkende opgave van „**Belijdenis Inrichting en Bestuur**” van eenige Kerkgemeenschappen in Ned. Indië.

Ons ontbreken de genoegzame gegevens om na te gaan of al deze opgaven geheel juist zijn en laten dit dus voor rekening van den inzender. We hebben echter geen enkele reden om aan de juistheid te twifelen. En dan kan uit de vergelijking dier opgaven, die hieronder volgen, heel duidelijk het verschil tusschen deze Kerken blijken. W. B.

De Gereformeerde Kerken.

Belijdenis: De drie formulieren van Eenigheid, t.w. de Ned. Geloofsbelijdenis, de Heidelb. Catechismus en de 5 Artikelen tegen de Remonstranten.

Inrichting en Bestuur.

1. De Gemeente.
2. De Kerkeraad. (volgens de Dordtsche Kerken-ordering).
 - .. Predikanten, alle predikanten der Gemeente.
 - .. Ouderlingen (en diakenen) gekozen door de Gemeente onder leiding van den Kerkeraad.
3. Kerkverband.
 - a. Classis, van elk der 11 kerken 2 afgevaardigden.
 - b. Particuliere Synode, de classis heeft de rechten eener P. S.
 - c. Generale Synode, (in Nederland) 4 afgev. van de classis.

N.B. Eenige (vier) Maleisch Gereformeerde Kerken, wonen tijdelijk in bij de Classis Batavia, tot zij zelve een kerkverband gevormd hebben.

De Javaansch Gereformeerde Kerken.

(Midden-Java).

Belijdenis: Den bijbel als het Woord van God, naar de verklaring die van zijn leer gegeven wordt in den Heidelb. Catechismus.

Inrichting en Bestuur.

1. Gemeente.

2. *De Kerkeraad* (volgens de Jav. Geref. Kerkenorde).

Leden: .. Predikant(en), gekozen door de Gemeente, onder leiding van den Kerkeraad.

Leden: .. Ouderlingen (en Diakenen), gekozen door de Gemeente, onder leiding van den Kerkeraad.

3. Kerkverband.

a. Classis, 2 afgevaardigden van elk der kerken in de classis.

b. Synode, 3 afgevaardigden van elke classe.

De Hoeria Kristen Batak Protestant. 1930.

Belijdenis: De H. K. B. P. is de gemeenschap van alle Batak Protestantsche Christenen die gedoopt zijn in den Naam van den Drieënen God, en belijden dat de bijbel (het O. en N. T.) de eenige bron is van waarheid, licht en leven, wier geloof gegrond is op het getuigenis der Apostelen.

Inrichtingen en Bestuur. (De Kerkenorde der Batak-Kerk).

1. *Het Zendinggenootschap in Duitschland*, dat den Ephorus benoemt.

2. *De Ephorus*, die alle Pandita's en Goeroe's benoemt en plaatst, en ambtshalve voorzitter is van het Hoofdbestuur en van de Groote Synode, terwijl hij z.m. alle Districtsynodes van de 5 districten bijwoont.

3. *Het Hoofdbestuur*, bestaande uit 10 leden (7 Inheemsche en 3 Europeanen).

1 Ephorus, ambtshalve.

2 Zendingen, gekozen door de Conferentie van Zendingen.

1 Pandita, gekozen door de Conferentie van Pandita's.

1 Onderwijzer, gekozen door de Vereeniging van onderwijzers.

5 Bataksche leden, afgevaardigd door de Groote Synode.

4. *De groote Synode* (zitting 4 jaren).

1 Ephorus, ambtshalve.

.. Alle zendingen, ambtshalve.

5 Pandita's, gekozen door de conferentie van Pandita's.

5 Goeroe's, gekozen door de conferentie van Goeroe's.

5 Onderwijzers, gekozen door de Vereeniging van onderwijzers.

1 Leider van het jeugdwerk.

1 Afgevaardigde van de Batak-leden op Java.

.. Batakleden, afgevaardigd door de districtsynoden (1 per 7000 leden).

5. *De district-synode* (zitting 4 jaren).

.. Alle zendingen van het district; (1 is voorz., gekozen door de zendingen).

.. Alle Pandita's van het district.

1 Onderwijzer, gekozen door de onderwijzers.

.. Afgevaardigde Batakleden der Gemeente (1 per 2000 leden).

6. De Kerkeraad.

1 Pandita-voorzitter, aangewezen door den Ephorus.

1 Zending van het ressort, die alle besluiten van den Kerkeraad teekent.

.. Alle pandita's, goeroe's en onderwijzers, Ambtshalve.

.. Ouderlingen, door de Gemeente gekozen.

.. Kasbestuurders, door de Gemeente gekozen.

7. *De Gemeente.*

De Protestantische Kerk in Ned. Indië.

Haar belijdenis: „Jezus Christus”. (Sinds Mei 1933) vroeger: „Het Evangelie overeenkomstig het grondbeginsel van het Protestantisme”.

Haar Inrichting en Bestuur.

1. *Het Kerkbestuur*, bestaande uit 9 leden benoemd door de Synode.

2. *De groote vergadering* of *Synode*, bestaande uit 24 leden, n.l.:

9 leden van het Kerkbestuur, ambtshalve.

14 leden (7 predikanten en 7 ouderlingen) gekozen door de 4 Provinciale Kerkelijke Raden en van de 3 zelfstandige Protestantische Kerken.

1 lid, de predikant van het ressort Makassar, ambtshalve.

Java en Sumatra.

3. *Provinciale Kerkelijke Raad* (1).

Leden:

.. Alle predikanten in het ressort, ambtshalve.

.. Alle Inl. leeraars in het ressort, ambtshalve.

.. Even zooveel ouderlingen, gekozen door de kerkeraden.

4. *Kerkeraad.*

Leden:

1 Predikant van stad of ressort.

.. Alle predikanten van idem. (De predikanten worden beroepen en geplaatst door het Kerkbestuur).

.. Ouderlingen (diakenen) benoemd door den predikant en z.m. gekozen door de Gemeenten.

5. *Gemeenten of kringen van Kerkleden*, hetzij met of zonder kerkeraad. (De leden staan los naast elkaar, daar een volledige ledenlijst ontbreekt.

(1) respectievelijk van West-Java, Midden-Java, Oost-Java en Sumatra.

N.B. Tusschentijds vult het Kerkbestuur zich zelf aan.

De groote Synode vergadert om de 3 jaar.

De Groote Oost.

Leden:

3. *Synode* of *Kerkbestuur* (2).

.. Evenveel voorgangers als ouderlingen, afgevaardigd door de Particuliere Synoden.

1 Hulpprediker, van elke afdeeling buiten het ressort v. d. Part. Synoden.

1 Ouderling van elke afdeeling buiten het ressort v. d. Part. Synoden.

.. Alle predikanten zijn aanwezig als adviseerende leden.

.. Alle hulppredikers zijn aanwezig als adviseerende leden.

4. *Particuliere Synode.*

Leden:

1 predikant of hulpprediker, voorz. (gekozen door de Kerkeraden).

.. (Evenveel Inl. leeraars en ouderlingen, gekozen door de Kerkeraden).

5. Kerkeraad.

.. predikanten, ouderlingen en diakenen, gekozen door de gemeente.

6. De Gemeente.

(2) respectievelijk van de Protestantische Kerken van Amboina, van de Minahassa en van Timor.

N.B. Deze Kerken institueeren zich, een belijdenis zal aangenomen worden, waarschijnlijk de 12 Artikelen.

De Oost-Javaansche Kerk. 1931.

Belijdenis: Wordt niet vermeld. Vermoedelijk dezelfde als van het Ned. Zend. Gen. n.l. „Het ware en werkdadige Christendom zooals dat in de boeken des O. en N. T. is vervat, en uitgedrukt in de 12 art. der Alg. Chr. Geloofsbelijdenis.”

Inrichting en Bestuur.

1. *Het Hoofdbestuur* van het Ned. Zend. Genootschap en het Java-Comité.

2. *De conferentie van zendelingen.*

Leden:

.. Afgevaardigden van de Madjelis Agoeng. (De voorzitter van deze conferentie is tevens voorzitter van Madjelis Agoeng).

3. *De groote vergadering of Madjelis Agoeng.* (Synode).

Leden: 31, waarvan 27 Inheemschen en 4 Europeanen.

1 Zendeling-Voorzitter, (tevens voorzitter van de conferentie van Zendelingen).

3 Europeesche leden, benoemd door de conferentie van Zendelingen.

3 Javaansche leden, benoemd door de conferentie van Zendelingen.

24 (3 x 8) leden, benoemd door de 8 groote kerkeraden.

4. *De groote Kerkeraad* (Classis).

1 Zendeling van het ressort, ambtshalve voorzitter.

.. Afgevaardigden van de kleine kerkeraden. (Behandelt alle tuchtgevallen).

5. *De kleine Kerkeraad.*

Leden:

1 Goeroe Indjil der Gemeente, voorzitter.

1 Zendeling, benoemd door den grooten Kerkeraad als controleerende commissie.

1 Javaansch lid, benoemd door den grooten Kerkeraad als controleerende commissie.

.. Ouderlingen (en diakenen) gekozen door de Gemeente.

6. *De Gemeente.* (Een Gemeente die financieel in staat is, mag haar eigen Goeroe-Indjil verkiezen).

N.B. De zittingsduur van de Madjelis Agoeng is 5 jaar. Over 10 jaar zal de Inrichting herzien worden.

Kerken in China.

Er zijn thans in China 4 nationale kerken. De grootste is de „Kerk van Christus” met 120.000 leden (Baptisten, Congregationalisten, Methodisten), dan volgt de Anglicaansche kerk met 32.400 volwassen leden.

De derde is de „Kerk der geloofsgerechtigheid” (Luthersch) met 23.400 volwassen leden, de 4e de Presbyteriaansche met 22.700 volwassen leden.

Naast deze vier kerken, die de diverse kleuren dragen der kerken, welke zendelingen zonden, staan nog tal van gemeenten en verenigingen, die door zen-

dingsverenigingen geleid worden en weer los naast de vier genoemde nationale kerken staan. Deze gemeenten zijn soms talrijk; zoo behooren bijv. tot de China-Inland-Missie 77.300 volwassen leden. Het is jammer, dat de kerk in China de kenmerken draagt van al de diversiteiten van het Westersch Christendom.

Korte berichten.

H. Bergema.

Ds. H. Bergema is 19 Februari met zijn gezin, na een voorspoedige reis in Nederland aangekomen. Zijn adres is Wernerlaan 13, Hilversum.

Dr. D. Verveen.

De directeur van het Zendingshospitaal te Wonosobo, Dr. D. Verveen is met verlof in Holland. Zijn adres is Kwartelstraat 34bis, Utrecht.

Mej. H. W. Schuijl.

Door onvoorziene omstandigheden is het vertrek van Mej. H. W. Schuijl, die naar het voornemen was 4 Maart zou uitgaan, eenige tijd uitgesteld.

L. W. Korvinus.

Cand. L. W. Korvinus, die het beroep aannam tot miss. pred. te Keboemen, heeft zijn arbeid als hulp-prediker te Hoorn beëindigd. Hij treedt D.V. 18 Maart in het huwelijk met Mej. C. de Wit en vestigt zich dan te Oegstgeest, Charlotte de Bourbonlaan 11.

Tj. Mobach.

D.V. zal de heer Tj. Mobach, die thans met verlof in Holland is eind Mei a.s. weer naar Soemba terugkeeren tot hervatting van zijn arbeid.

J. Goudoever.

De directeur van de Christ. Kweekschool te Solo, de heer J. Goudoever is met verlof in Nederland.

Zijn adres is: Waterweg 155, de Bilt.

De directie wordt thans waargenomen door den heer D. J. Bosman.

Zendingssynode der Geref. Kerken in Friesland.

De raad der Geref. Kerk te Sneek heeft besloten de e.k. Zendingssynode der Geref. Kerken van Friesland te bepalen op Woensdag 27 Mei 1936.

Hij verzoekt de Classes der Geref. Kerken van Friesland eventuele punten voor het agendum en de namen en adressen der Afgevaardigden in te zenden voor 8 April 1936 bij Ds. H. Veldkamp te Sneek.

Kagawa.

De bekende Japansche Christenleider dr. Toyohiko Kagawa vertoeft reeds sinds midden December in de Vereenigde Staten van Amerika tot het houden van lezingen. Eind Januari was de groote Japanner een gansche week te New-York en sprak avond aan avond voor duizenden toehoorders.

Een prachtige gift.

Het Ind. Kerkblad meldt, dat bij de Kerk te Semarang is ingekomen voor den Medischen dienst der Makassar-zending een gift van f1050.—.

De Javaansche Gemeente te Medan.

Zooals men weet, heeft de Holl. Geref. Kerk te Medan een zendingsarbeid onder de Javanen op Oost Sumatra. Dat werk gaat gezegend voort.

De Javaansche Gemeente te Medan telt in Medan zelf thans 54 lidmaten en buiten Medan 74.

Er is een tweede helper aangesteld, Goeroe Ismael.

De Gereformeerde Kerken in Indië.

Ds. J. H. Sillevius Smitt deelt in het Kerkblad der Gereformeerde Kerken van Nederlandsch-Indië mede, dat de Gereformeerde kerken in Indië per 1 Januari j.l. totaal 4651 zielen telden, 2287 belijdende leden, 94 inwonende leden en 2270 doopleden, tegen verleden jaar 4398 zielen.

Een beschamend voorbeeld uit China.

In Changhai — zoo vertelt de bekende Zendingarts Dr. Lee Huizinga — is een bekende Chinese tandarts van beslist Christelijke beginselen. Komt men in zijn wachtkamer dan ziet men allerlei Christelijke boeken en traktaten, die de wachtende patienten kunnen lezen. Krijgt men een rekening van den dokter dan ziet men Bijbelteksten op de rekening gedrukt, die de patiënt doen denken aan zonde, genade en verlossing.

Een beschamend voorbeeld voor velen.

De Algemeene Ned. Zendingsconferentie.

Naar het voornemen is zal de Algemeene Ned. Zendingconferentie dit jaar worden gehouden 27 en 28 October in het Koloniaal Instituut te Amsterdam.

Het hoofdthema zal zijn: De ontwikkeling der Inheemsche Kerken in China, Japan en Ned. Indië.

Het Christ. Nat. Zendingsfeest.

D.V. zal het Christ. Nat. Zendingsfeest dit jaar den 1sten Juli gehouden worden op het mooie landgoed Raaphorst bij Wassenaar, dat daartoe door H. M. de Koningin bereidwillig is afgestaan.

Het oordeel van Rev. W. Paton over de Zending in Ned. Indië.

Een bekend zendingsman Rev. W. Paton, secretaris van den Internationalen Zendingsraad, heeft een bezoek gebracht aan Ned. Indië en is ook op Midden-Java geweest.

Het Algemeen Protestantsch Kerkblad van 30 Jan. deelt een onderhoud mede, dat men met Rev. Paton had. Hij was vol bewondering voor de ontplooiing, welke de zendingsarbeid in Ned. Indië had gevonden, het cijfer van 1½ miljoen inheemsche Christenen had hem een indruk gegeven van sterken bloei; ook de medische zending had zijn bewondering; en wat tot opleiding van de inheemsche predikanten gedaan werd achtte hij voorbeeldig. Rev. Paton gaf verlof zijn eindindruk in deze woorden weer te geven: „Er is geen enkel land in de wereld waar de zending zoo hoog ontwikkeld is als hier”.

De Bijbel in 700 talen.

Het Britsch en buitenlandsch bijbelgenootschap heeft het getal talen, waarin de bijbel thans door zijn initiatief vertaald is, op 700 gebracht. De „700ste” is de zoo juist in het licht gekomen vertaling van het

Lucasevangelie in het Anganiwai; vertaalster is mej. Clara Waterston. Het Anganiwai is een der talen van de Solomon-eilanden, waar mej. Waterston gedurende 18 jaren alleen als zendeling werkte en inmiddels deelen der Heilige Schrift in onderscheiden dialecten overzette.

Toen het Britsch en buitenlandsch bijbelgenootschap in 1804 zijn loopbaan begon was de bijbel in 72 talen vertaald. Het duurde 20 jaar voor de eerste 100 talen waren bereikt, 47 jaren voor de tweede 100 vol waren; de derde 100 waren er in 24 jaren, de vierde 100 in 14 jaar. En daarna ging het steeds sneller; in elf jaar (1906—1917) waren er 500, wederom in elf jaar (1917—1928) 600 en thans in minder dan 8 jaar 700. Gemiddeld verscheen in de laatste 7½ jaar iedere 4 weken een nieuwe bijbelvertaling.

De bijbel in 700 talen. En dat alleen door het Britsch en buitenlandsch Bijbelgenootschap.

Natuurlijk komen de uitgaven van andere Bijbelgenootschappen, zooals het Nederlandsche, daar nog bij.

Groei van de Broeder-Gemeente in Tsjecho-Slowakije.

De Boheemsch-Moravische broedergemeenten in Tsjecho-Slowakije zijn sinds het einde van den wereldoorlog ongeveer in getal verdubbeld en tellen thans 300.000 zielen.

Maandbericht van het Ned. Bijbel Gen.

Het Nederlandsch Bijbelgenootschap is er toe overgegaan een maandblad uit te geven, dat onder den titel „Maandbericht” met nr. 1 van den 1en jaargang zoojuist zijn loopbaan begon. Voor leden en bestuurders is het abonnement in de contributie begrepen.

In het Maandblad vinden we o.a. de mededeeling, dat in de laatste maanden nieuwe afdeelingen werden opgericht te Bodegraven, Haren, Heemstede Muiden, Overschie, Twello en Zuidland. Aangaande den bijbelomzet in 1935 wordt gerapporteerd, dat deze in geldswaarde bedroeg f 50746.10 tegen f 50140.02 in 1934. Van de bijzondere collecte die voor het bijbelgenootschap ook in 1935 gehouden werd, vernemen wij dat deze reeds meer dan f 8250.— opbracht, terwijl alles nog niet is binnengekomen. Dan nog zal een naamregister op den bijbel worden uitgegeven, samengesteld door dr. Th. Ruys te Lisse. En de bijbelverkoop in Indië wordt opgedragen aan den Christelijken Boekhandel te Batavia.

De Roomsche Katholieken in Ned. Indië.

In het Soerabaja Handelsblad van 11 Februari j.l. vinden we uittreksels uit het jaarboek-1936 der Roomsche Katholieke zending in Nederl. Oost-Indië. Op 30 Juni 1935 bleek het aantal Roomsche Katholieken in Indië 443.200 te zijn, van wie 79.024 van Europeeschen en 364.176 van niet-Europeeschen landaard. In 1920 bedroeg het totaal aantal Roomsche Katholieken in Indië 107.078. Van 1920 tot 1930 steeg het cijfer met 20.000 per jaar, van 1930 tot 1935 met 30.000 per jaar! Voorts zijn er thans 31 ziekenhuizen met samen 1365 bedden, 38 poliklinieken, 14 wijkverplegingen en 2 leprozerieën. De pers telt 37 organen, van welke er 26 in het Nederlandsch, 5 in het Maleisch, 5 in het Javaansch en 1 in het Sikkaneesch (Flores) verschijnen. Er zijn 51 orden en

congregaties in Indië gevestigd. Scholen zijn er 1413 met 3217 onderwijskrachten (2429 leeken- en 788 religieuze krachten) en 114.649 leerlingen. De zending wordt gediend door samen 429 priesters, 337 broeders en 1467 zusters.

Het Zendingsbureau.

Adres: Fahrenheitstraat 709, 's-Gravenhage. Postrekening No. 184489.

A. Zendingsbusjes.

- a. Zendingsnikkertjes (z.g.n. Javaantjes) ad f 5.— per stuk.
- b. Zendingsbusjes met deksel, per stuk f 0.60; 5 stuks f 2.25; 10 stuks f 4.—; elk busje méér f 0.40. Bijpassende hangslotjes f 0.20 per stuk.
- c. Spaarbusjes met gleuf (zonder sluiting) per stuk f 0.25; 5 stuks f 1.—; 10 stuks f 1.55; elk busje méér f 0.15.
- d. cartonnen busjes: per stuk f 0.10.

Strooken, om deze busjes — na opening — weder te sluiten f 0.30 per 100 stuks.
(Toezending van de busjes sub. d. heeft alleen plaats, indien minstens 10 stuks tegelijk besteld worden, tenzij voor portokosten f 0.25 extra gezonden wordt).

Levering alleen bij vooruitbetaling. Men kan het goedkoopst en gemakkelijkst bestellen en betalen per Giro.

B. Zendingsbibliotheek.

Boeken en tijdschriften uit de Zendingsbibliotheek worden gratis uitgeleend tegen vergoeding der zendkosten. De catalogus is verkrijgbaar tegen f 0.15 (afgehaald) of f 0.20 (per post).

C. Zendingstentoonstelling.

De voorwaarden, waarop het Tentoonstellingsmateriaal wordt uitgeleend, worden — op aanvraag — gaarne toegezonden.

B. Informatiedienst.

Alle gevraagde inlichtingen worden — voorzoover mogelijk — gratis verstrekt. — Men gelieve echter steeds postzegel voor antwoord in te sluiten.

Het bureau is dagelijks geopend van 9—12 uur (behalve des Zaterdags). Des Maandags bovendien ook van 2—4 uur.

Spreekuur van den Directeur: Maandags van 11—12.30 en van 2—4 uur.

Informatiebureau.

Het adres van het informatiebureau van het Christelijk Comité voor Indië is: J. J. Kraan, Loosduinschede 111, Den Haag.

Java Soemba Film.

Het adres voor onze Zendingsfilmen is Verlengde Lodewijkstraat 6a, Groningen.

Adresverandering.

Wie van adres verandert geve dit op — niet bij de Redactie — maar bij de Administratie „Vada”, Gebr. Zomer en Keuning, Wageningen.

Theelood enz.

Wie theelood, zilverpapier en gebruikte postzegels verzamelt, zende dit s.v.p. niet aan de redactie van dit blad, maar aan P. J. Schreuder, Zestienhovenstraat 34a, Rotterdam. Men zorge eerst een grooten voorraad te hebben, minstens een kilo, anders kost het soms meer aan verzending dan het waard is.

Leestafel.

De Reformatie van '86. Gedenkboek bij het halve eeuwset der Doleantie, bij Kok te Kampen. f 4.25, geb. f 5.25.

Een prachtwerk in elk opzicht. Alle aanbeveling is volstrekt overbodig. We deelen even den inhoud mede, dan ziet men wat rijkdom van kennis hier saamgebracht is:

Groen's strijd voor Kerkherstel, door Dr. H. H. Kuiper.

D'Mater Salem, door Dr. J. C. Rullmann.

Losgemaakte Kerken, door Dr. J. C. Rullmann.

De doleantie en de leertucht, door Dr. V. Hepp.

De doleantie en de organisatie, door Dr. H. H. Kuiper.

De doleantie en de beheersquaestie, door Mr. V. H. Rutgers.

De doleantie en het Kerkverband, door Dr. H. Kaajan.

De doleantie en de afscheiding, door Dr. C. D. Kraan.

De doleantie en het godsdienstig leven, door Ds. K. Fernhout Hz.

De doleantie en de achtergeblevenen, door Dr. K. Dijk.

Het kenmerkende der doleantie in zijn betekenissen voor onzen tijd, door Dr. G. M. den Hartogh.

Doleantie Stemmen, bijeengebracht door Dr. J. C. Rullmann, bij Kok te Kampen. f 2.25, geb. f 3.25.

De bekwame historicus Dr. J. C. Rullmann heeft „bij gelegenheid van de vijftigjarige herdenking der doleantie een keur-collectie acte-stukken, artikelen en brochures bijeengebracht, die het nakroost der doleantie-mannen met eerbiedige bewondering vervullen zal voor het heilig enthousiasme, waarmee het voorgeslacht destijds den kerkelijken strijd gevoerd heeft.” Dat was het doel van den schrijver. En hij heeft het voortreffelijk bereikt. Zooals van hem te verwachten was.

Karl Barth, door Dr. G. C. Berkouwer, bij Kok te Kampen. f 2.90, geb. f 3.75.

Ontzettend vaak wordt de naam van Karl Barth den laatsten tijd genoemd. Veel is er over hem gesproken en geschreven. Slechts weinigen echter wisten wat hij eigenlijk wilde. Want ons ontbrak een duidelijke, samenvattende uiteenzetting van wat hij leert. In die behoefte heeft Dr. Berkouwer voorzien. Een behoorlijk ontwikkeld lezer vindt in dit voortreffelijk boek een heldere voorstelling van wat Barth leert, met de noodige critiek er bij.

Dr. Berkouwer, een kenner van Barth, zooals slechts weinigen, heeft ons Christelijk publiek met dit werk een grooten dienst bewezen en ten eerste aan zich verplicht.

Giften.

Ontvangen voor de Generale kas der Zending.

L. L. te M. voor de Med. Zending f2.50. Door N. v. d. Vlist uit het busje v. d. Chr. Sch. te Krimpen aan de Lek f10. Door Juriën Veldkamp gedeelte van de 10 % der ontvangsten in Gron., Dr., over. Benth.-O. Fr. f1800. Door Ds. v. Dijken 10 % der ontvangsten in de Cl. Harderwijk 3e kw. 35/36 f150.75. Door Mej. A. F. R. C. de Wijs te Brummen van lezers van ons Zendingsblad f24. Van de Geref. Kerk te Antwerpen f14.86. Door J. F. ter Hart 10 % van de ontvangsten in de kerk te Utrecht f360.07. Door Ds. Both gedeelten der 10 % van de ontvangsten in de Cl. Arnhem f1350 en f68.60. Door P. J. Schreuder Rotterdam voor theelood f2, postzegels f18.50 en van de kinderen der Frobellkasse Oranje Nassau Sch. f1.50. W. Breekveldt Lochem f5.

W. BREUKELAAR.

Santpoort, 18 Febr. '36.
Postrekening No. 32806.

Voor Wonosobo's Hospitaal.

Van de Geref. Kerk te Soest 31.64.

W. BREUKELAAR.

Geen goed begin.

Het eerste jaar van de derde zendingseeuw voor Suriname heeft zijn loop begonnen en de cijfers van de eerste maand zijn reeds weer gepubliceerd. Het wordt droevig-eentonig te moeten zeggen dat het alweer fout begint. De begroting is tot het uiterste besnoeid en toch kwam slechts ruim de helft van het benodigde binnen. Zoo diep kan het snoeimes der bezuiniging er niet in gezet worden of de bijdragen loopen nog sneller terug. Zal het in 1936 opnieuw worden: ontslag aan zendelingen, opheffen van zendingsposten, verdere korting op de reeds zoo sobere salarissen.

Het is zulk een geweldig werk daar in Suriname, dat zelfs een Vrijz. Democraat in de 2e Kamer ervan moest getuigen. Iets ervan dringt tot ons door, als we in het Februariumnummer van „Ons Suriname” lezen, hoe de arbeid van twee eeuwen daar in Paramaribo herdacht werd. Het begint met een feest van 1700 kinderen van de verschillende scholen der Broedergemeente en zoo gaat het verder via de rijpere jeugd en de volwassene totdat alles culmineert in het Heilig Avondmaal op Zondag 22 December, in alle kerken zoowel in de stad als in de districten gehouden. Een avondmaal van velerlei taal en volk en natie, van blank en bruin en zwart. Laten wij allen meehelpen om ook nog anderen tot de juichkreet te brengen, die het wachtwoord was op de feestdagen: Da gnadezon ben hopo troe pikiniso na wi diasio (De Zonne der genade is ons opgegaan).

Sinds vorige verantwoording ontvingen wij:

Van: Ger. Diac. te S. f5; Mej. M. te N. f2.50; via W. K. te A. f9; v. d. M. te B. f2.60; V. te O. f1; J. te L. f1.50; K. te H. f5; Dr. J. te K. f1; Gez. D. te W. f2; C. M.—H. te Leiden f1; B. te H. f0.50; via Ds. W. te A. f1; v. D. te K. f1; A. te J. f1; N. N. te M. f2.50; P. te R. (H.) f1; Ds. W. te A. f5.30; via S. te Z. (van Muziek Ver.) f471; K. te W. f5; K. te T. f2; F. te 's-Gr. f2.50; via K. te V. f0.50; E. W. te L. f1.55; v. D. te T. f1; W. te V. f1; Wed. B. te Zwolle f5; U. te S. f5; T. te S. f1; via S. te N. (van Chr. Best.) f5; Ger. Sch. voor U.L.O. te M. f2; R. te S. f1; W. te H. f1; de G. te N. f1; v. S. te L. f0.50; via v. d. S. (van pers. Chr. Sch. Vaartweg) f5.60; Mej. R. te H. f0.25; P. te K. f1; P. te K. f1; Mr. d. O. te K. f12.50; M. te H. f0.25; Ds. K. te H. f0.25; C. J. S. te K. f1; E. te K. f1; D. te H. f0.25; via Mej. B. te L. f6.50; B. te K. f2.50; B. te

N. f5; F. W. te J. f5; W. te D. f2.50; via „Standaard” f2.50; K. te A. f9; w.o. bijdrage v. Mej. R. K. f4.32½, jonge F. M. en Mej. E. E.; M. J. v. O. te W. f10; Mej. v. d. B. te E. f5; W. te N. f1; Dr. v. D. te R. (H.) f1; A. te B. f8; N. N. te S. f1; N. N. te E. f5; N. te A. f20; leerl. Chr. L. en U.L.O. Sch. te Z. f12.50; H. v. W. te V. f3; G. K. te V. f10; Ger. Kerk te L. f15; B. f5; R. f2; G. f2.50; O. f2.50; U. f10; M. f1; V. f25; W. f1.50; T. f2; W. f2.50; W. f2.50; A. V. f2; S. f5; O. f2; K. f1; G. f1; de G. f1; L. f2; H. f1; L. f2.50; G.-S. f10; L. f1; A. f2.50; E. f2.50; Z.-B. f2; A. f1; A. f2.50; D. f2; B. f1; H. f2.50; Z. C. te M. f5; K. f2; D. f5; A. f2.50; N. f2.50; Z. 5; R. f5; L. a/d. V. f2; via den heer Zwemstra te f132.50 van O. I. vrienden; via Mej. K. te Z. van Mej. R. f3.

In vorige verantwoording had nog vermeld moeten worden f25 via den Heer F. F. v. d. Z. C. der G. K. te Haarlemmermeer O.Z.

Allen zeer hartelijk dank.

Laren (N.-H.) Postrek. 95494.

J. VAN KEUKEN.

Vredelaan 10.

Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden.

29e Verantwoording van 22 Jan.—22 Febr. 1936.

Met hartelijken dank ontvingen wij van: E. L. H. te S. f1.—, Mevr. v. M.—S. te A. f25.—, J. v. d. Sch. te R. f2.50, J. F. d. J. te A. f1.—, E. v. E. te 's-Gr. f1.—, J. v. d. Sch. te R. f2.50, K. D. te D. f1.—, H. H. te S. f5.—, N. N. te 's-Gr. f5.—, F. H. H. te St. O. f2.—, Mr. Dr. S. d. v. te 's-Gr. f5.—, Mevr. F. B. S. te A. f3.—, W. M. te B. f2.—, dames v. G. G. te B. f5.—; Dr. D. J. v. K. te V. f2.50; J. M. D. S. te Z. f4.71; Mej. H. S. te A. f2.50; J. M. V. te C. f1.—; W. v. d. B. te N. (j.l.) f1.—; Ds. J. de K. te S. f5.—; Baré Q. d. Q. te 's-Gr. f10.—; P. A. V. te B. f10.—; A. P. te R. f2.50; A. J. B. te A. f5.—; H. v. W. te L. f0.25; C. J. v. d. M. te O. (j.l.) f5.—; G. V. te R. f20.—; Mej. C. T. te Z. f25.—; J. H. v. d. B. te A. f2.50; Ds. C. G. te V. f1.—; Ds. W. A. W. te L. f2.50; Mej. H. E. V. te 's-Gr. f2.50; Mej. C. M. H. te N. f5.—; L. R. M. te Z. f2.—; J. G. te Z. f5.—; D. v. D. te T. f1.—; Mevr. de Wed. S. te 's-Gr. f1.—; M. J. H. L. te Gr. f2.—; Ds. A. v. d. W. te O. f1.—; Mej. M. v. K. te W. f2.50; Zr. E. K. te Z. f10.—; E. v. E. te 's-Gr. f1.—; Mej. L. A. B. te L. f1.—; Dr. D. N. te A. f2.—; P. M. te A. f1.—; Mej. A. H. te Sch. f2.—; A. J. W. v. d. S. te W. f2.50; F. L. te G. (j.l.) f5.—; J. v. d. W. te 's-Gr. f2.50; Ger. K. te W. f2.50; W. B. te H. f1.50; J. G. H. te A. (mnn) f0.50; Mevr. K. te Z. f1.—; P. V. te O. f1.—; J. de K. te M. f2.—; Ds. E. B. te K. f2.50; G. V. te O. f2.—; J. N. V. te 's-Gr. (adv.) f13.50. — Tesa-men f236.86. — Totaal met vorige verantwoording f7251.14.

Met blijdschap verantwoorden wij deze lijst van 58 gevers, hetgeen een groot verschil is met de vorige keer; konden wij dit tempo nog maar eens een poosje voortzetten dan konden wij spoedig weer f1000.—, naar het Batakland zenden, er is daar groote nood. Bij enkele giften waren bemoedigende bijschriften, die wij zeer op prijs stellen. Wij hebben weer een boekje verzonden, doch willen de lezers die nog geen gevers zijn er wel aan denken, dat dit met groote kosten gepaard gaat? De gevers hebben er recht op geregeld op de hoogte gehouden te worden, doch laten dan ook alle lezers gevers worden, de zaak is het waard.

Namens het steuncomité,

J. N. MUNNIK, Penningm.

Den Haag, Galileïstr. B 9. — Postgiro 6104.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba.

1e Verantwoording van 1 Januari—25 Februari 1936.

Prov. Groningen:

N. N. te B. f 10; Mej. G. Haan, Kinderzend. Groningen Nov.-Dec. f 325; W. Zijlstra, Haren, kalenders f 24.54; Antje Schuil, Groningen, halve ct. f 0.90; Bouko en Janny de Jong, Groningen, halve ct. f 0.25; Wed. M. te B. f 1; Jurriena Heerema, Winsum, halve ct. f 0.50; Van een catechisante uit Appingedam, halve ct. f 0.50; W. Hoogsteen, Groningen, kinderen van de Mauritsstr. school f 2.45½; S. Kits, Geref. Mulosch, Groningen f 17.50; K. Aten, Stadskanaal, busje Zondagsch „Eendracht” f 24; Mej. W. Meijer, Oldehove, 200 halve ct. Tijtske Mollema f 1; idem 130 halve ct. Hiekje Zeldenrust f 0.65; D. Smits, Zuidwolde, Gr. busjes langs de huizen f 24.07; R. Ubels, Uithuizen, gift N.N. f 1.50; idem schoolbusje f 0.34; A. v. d. Velde, Kielw.weer, oversch. kalenders f 8.25; Geref. Kerk, Helpman, Zend. comm. f 26.53; H. Bosma, Uith. meeden, nagiften f 1.50; idem oversch. zend. bladen f 79.73; idem kerkbusjes f 44.77; Ds. R. Middelveld, Hoogkerk, busjes en coll. Meisjesveren. f 17.84; D. v. d. Laan, Uithuizen, oversch. kalenders f 18.45; Ds. J. Dijk, Sellingen, busjes: Trijntje B. en Annie M. f 9.76; idem Riekje v. E. en Trijntje M. f 17.20; idem Grietje Mulder f 10.51; idem Grietje Mooibroek f 3.81; idem Hendrik A. f 1.02; idem Harmke en Trijntje M. f 3.96; idem Geertje K. f 2.75; idem Mina H. f 7.03; idem Jans E. B. f 5.24; idem Willem P. f 2.87; idem Grietje H. f 13.09; (waarvan f 60 reeds in 1935 verantwoord); E. Stamhuis, Loppersum, Oversch. kalenders f 14.37; J. Klok, Oude Pekela f 152.10; Mej. A. C. Toren, Uith. meeden, busjes 2e kl. Geref. School f 2.76; C. Poortman, Valthiermond, oversch. kalenders f 24.65; J. Knol, Overschild, Oversch. kalenders f 7.14; Ds. J. A. Winter, Kielw.weer, coll. gift f 5; K. Veenkamp, Thesinge, busje Geref. Kerk f 8.05; W. de Haan, Pieterburen, busjes Geref. Kerk f 26.55; idem coll. gift f 1; H. de Boer, Ten Post, Zend. comm. f 40; Ds. D. Veenhuizen, Valthiermond, busjes: Annie Koops f 13.52; idem A. Meems en M. Kloppenburg f 12.51; idem Zw. de Vrieze f 13.07; idem M. Kloppenburg f 14.37; R. Ubels, Uithuizen, coll. gift f 0.95; E. Compaan, Zuidhorn, Kl. 5 en 6, Geref. School f 6; Ds. J. Schelhaas, Roodeschool, coll. jubil. Jong. Ver. f 36.20; Ds. D. Veenhuizen, Valthiermond, Jong. Ver. „Tim” f 6.10; P. Kruizinga, Kantens, busje school f 4.49; idem busje Jongel. Ver. f 5.37; idem Zendingsveren. f 32; B. G. Bolhuis, Garrelsweer, Zend. comm. f 100; J. Wildvank, Delfzijl, giften f 12.50; Geref. Kerk, Gerkeskl.-Stroobos, busjes kinderen langs de huizen f 37.86; J. Klok, Oude Pekela, f 110; E. van Huizen, Roodeschool, gift v. e. zuster der gemeente f 10; D. A. Koebrugge, Onstwedde, zendingskas f 45; Kl. de Vries, Grijskerk, halve ct. wijlen den heer Akker f 0.55; H. Wegener, Wildervank, contr. 2e half. en zend. bladen f 87.97; Ds. H. de Zwart, Warfum, busjes den Andel f 8.53; K. de Vries, Grijskerk, Zendingscomm. f 27.32; G. Bos, Houwerzijl, Zend. comm. f 50; Ds. B. Holwerda, Kantens, saldo filmavond f 8.95; H. Blaak, Marum, busjes f 40; idem halve ct. W. Jansma f 0.50; A. Kaspers, Winsum, Zend. comm. f 80; idem coll. spreekbeurt f 10.35; idem Meisjesver. f 5.75; E. Stamhuis, busjes: Gr. Brands f 5.67; idem Janny v. Eerden f 5.60½; idem Elly Nieuwenhuis f 9.92½; idem Berta Miske f 6.23; J. Klok, Oude Pekela f 47.80; K. de Boer, Oldekerk, kinderen Chr. School f 5.60; Tine Winter, Roodeschool, M. V. Dorcas f 12; Ds. H. de Zwart, Warfum, oversch. kalenders f 12.56; J. Jonkman, Baflo, zend. comm. f 50; E. Stamhuis, Loppersum, oversch. zend. bladen f 5.21.

Prov. Drenthe:

W. v. Veen, Beilen, oversch. kalenders f 14.01; Ds. N. v. Haeringen, Zweelo, coll. gift, f 5; Ds. M. Geertsema, Dwingelo, Catech. bus f 10; A. Klingenbergh, Oud-Schoonebeek, Nikk. Chr. Sch., f 7.52; Ger. Kerk, Ruinerw. Koekange, kerstcoll. f 79.22; Geref. Kerk, Hoogeveen, extra gift, f 25; Ds. G. W. v. Houte, Nijeveen, busjes Sept.-Dec. '35, f 23.01; idem, zend. comm. f 27.65; Mej. J. H. Mulders, Meppel, opbr. gouden horloge van coll. kerstfeest, f 5; idem, Catech. bussen, Mei-Dec., f 10.24; idem, spaarct. van een overl. broeder f 3.13; H. Blanken Wzn., Hoogeveen, zend. comm. f 340; Ds. N. Duursema, N.-Amsterdam, kerkzakje, f 10; J. Hidding Joh.z., bijdrage Zend. comm. Hijken, f 75; Per Ds. D. Drenth: saldo kalenders, Zuidlaren, f 18; idem, busje en oversch. kalenders, Hoogersmilde f 65; idem, kerkbusje, Een, f 9.67; idem, busje Knapenver., Een, f 2.08; idem, busje Jongel.veren., Een, f 3.31; idem, busje Meisjesveren., Een, f 8.45; idem, Nikk., School, Een, f 4.08; idem, saldo kalenders, Een, f 10.16; idem, saldo zend.bladen, Een, f 4.67; idem, busje, Smilde, f 95.87½; idem, kerkbussen, Smilde, f 31.73½; G. de Roo, Ruinerw. Koekange, kerkbusjes, f 50.40; B. Koster, Nieuweroord, busjes 4 maand f 54.37; idem vaste bijdragen f 30; J. Leyssenaar, Alteveer, zend. comm. f 120; Per Ds. D. Drenth: Zuidlaren: busjes f 116.95; idem oversch. kalenders f 7.98; idem zend. bladen f 5.12.

Prov. Overijssel:

Geref. Kerk, Blokzijl f 29.72; Ds. J. Visser, Oldemarkt, busje Pieter Tjerkstra f 6.23; Ds. K. Bakker, Luttén, oversch. kalenders f 7; A. v. d. Mei, voor de Geref. Kerk, Deventer f 100.02; T. Oegema, Dedemsvaart, J. V. „Gideon” f 9.50; T. Oegema, Dedemsvaart f 246.25; J. Kassies Azn., Vroomshoop, zend. comm. f 62.53; Per Ds. J. H. Broek Roelofs, voor de Geref. Kerk van Ommen: giften f 7.50; idem schoolbusje Witharen f 8; idem Ommen f 7.59; idem Zend. kas f 246.91; P. de Liefde, Blokzijl, oversch. kalenders f 17.43; Ds. G. Bax, Holten, coll. gift f 5; A. v. Harten, Vriezenveen, bruiloftsbusje f 2; Ds. J. Visser, Oldemarkt, gift uit Kuinre f 2.50; G. Leeuw, St. Jans-klooster, zend. comm. f 100; H. J. Kuiper, Zwartsluis, zend. comm. f 100; S. Malda, Luttén, bijdr. Jan. Febr. f 50; A. Scholten, Zalk, Pinkst. coll. 1934 f 19.51; W. H. de Jong, Deventer, Chr. School f 6; D. de Vries, Steenwijk, gift M. Ver. M.M. f 7.50; A. A. Croes, Goor, busje f 2.82; idem, oversch. kalenders f 0.75.

Soembaweken Groningen:

Uithuizen f 563.40; Enter f 69.85.

Soembaweken Drenthe:

Nieuw-Amsterdam f 166.65; Dwingelo f 179.35; Zweelo f 121.25; Oosterwolde f 25.20; Een f 13.94; Beilen f 140.85; Nijeveen f 71.85.

Soembaweken Overijssel:

Wilsom Ov. f 9.50; De Krim f 177.30; Wijhe f 55.30; Enter f 69.85.

2e Algem. Collecte 1935 Groningen:

Houwerzijl f 27.33; Kantens f 20.32; Niezijl f 18; Oldehove f 34.65; Grijskerk f 27.10.

2e Algem. Collecte 1935 Overijssel:

Kamperveen f 6.20.

Diverse ontvangsten:

Geref. Kerk, Ommen, legaat wijlen G. Schuttert f 1750; Z. Klinkert, Veenwouden f 2.50.

Totaal eerste verantwoording f 7702.18½.

Met hartelijken dank voor de toezending,

JURRIEN VELDKAMP, Quaestor.
Postrekening 138000.

Groningen, 25 Februari 1936.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIE-ADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 1sten dag van de maand, waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f0.72 franco p. p.

INHOUD: De afgewentelde steen. — Van Zendingsaangelegenheden: De bescheiden plaats van de Zending der Geref. Kerken van Nederland in het geheel der wereldzending; De poort van de Al Azhar Universiteit te Kaïro; De Zendingskalender; Het rapport van den Zendingsarbeid onder de Chineezzen hier te lande; De opleidingsschool te Djokja. — Zending Zuid-Holland-Noord: De Kerkweg en de Kerk; Vervanging Klaten. — Zending Zuid-Holland-Zuid: Verslag van den Zendingsarbeid in Banjoemas over het vierde kwartaal 1935; De Zendingscollectantjes te Leksmond. — Zending Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: Kort jaarverslag over de Zendingsposten van Midden-Soemba 1935; Jaarverslag 1935 West-Soemba. — Zending Utrecht en Gelderland: De Zendingscommissie te Oosterbeek; Waarom er voor Poerworedjo een tweede missionair predikant noodig is. — Zending Noord-Holland: De statistiek van den hoofddienst der Zending te Djokja over 1935; Christelijk Perswerk in Indië: Differentieering. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften.

DE AFGEWENTELDE STEEN.

Marc. 16 : 4. En opziende zagen zij, dat de steen afgewenteld was.

Wat zijn wij dankbaar, wat voelen wij ons opgelucht, als belemmeringen, die wij op onzen weg naar een doel weten of vermoeden, blijken opgeruimd te zijn of niet bestaan te hebben. Vooral als het doel ons zeer na aan 't hart ligt, en wanneer de bestaande of gevreesde hindernis ons zoo goed als onoverkomelijk scheen.

Zulk een opluchting moeten de vrouwen hebben gevoeld, die met specerijen voor het lichaam van den gestorven Jezus op weg naar Zijn graf waren. Zij zagen op een afstand, dat de steen, die zoo zwaar is, reeds was afgewenteld. Ze waren op weg gegaan zonder een gedachte daaraan. Ze hadden alleen haar doel in het oog. Toen plotseling de gedachte aan dien centenaar zwaren steen haar inviel, stonden zij verlamd. Wat nu?

En ziet, opziende, zagen zij dat de toegang tot het graf vrij lag.

Een beeld van veel voorkomende praktijk in ons leven. In onzen dienst des Heeren. Ook in de Zending.

Wij stellen ons doel. Voortvloeiende, als 't goed staat, uit ons geloof, uit onze liefde en dat in verband met de eischen der „werkelijkheid”.

Toen Jezus leefde hebben deze vrouwen Hem uit geloof en liefde, naar den eisch van het leven gediend met haar goederen. Nu Hij gestorven is, dienen zij Hem uit geloof en liefde met hare specerijen. Dit eischt nu de „werkelijkheid”.

En ziet, wat heerlijk, de steen, die zich op eens dreigend tusschen haar en haar doel had verheven, is weggenomen. Zij kunnen en mogen verder. Gode zij dank! Hij werkt toch mede. Om te bereiken haar doel.

Dat zeggen wij ook. Wij danken den Heere na iedere beraadslaging, inzonderheid na een moeilijke beraadslaging waar bezwaren, die zich tegen het gestelde doel verheven, werden overwonnen of verrassend weggenomen. Waar de weg naar het doel weer is komen vrij te liggen. Waardoor wij weer verder kunnen.

Zoo is de gang der dingen vaak van uit ons geloof en onze liefde en van uit de eischen der „werkelijkheid”. En wij zien in het afgewenteld zijn van den steen een aansporing en goedkeuring Gods op den weg naar ons doel.

Wij bemerken aan deze vrouwen het betrekkelijke van vele onzer voorstellingen. Dat afgewenteld zijn van den steen behoeft volstrekt geen bewijs te zijn dat de weg naar het doel vrij ligt. Maria Magdalena legt het heel anders uit. Voor haar is het een zeer alarmeerend feit. En zij ijlt naar de stad terug om het aan Petrus en Johannes mede te deelen.

Hoe dikwijls trekken menschen, één in geloof, uit hetzelfde feit, verschillende conclusies. De een gaat, God dankend, voort, de ander treedt ontmoedigd terug.

Voorts zijn deze vrouwen overtuigd, dat nu die steen verwijderd is, ook de weg vrij is. Zij weten niets van het honderd maal grooter bezwaar: de wacht der soldaten, die niemand toelaten. Wij trekken vaak in gelukkige onwetendheid op naar ons doel.

Het is goed om zulke dingen steeds bescheidenlijk te bedenken. God is zoo groot en wij zoo klein. Gods Woord is zoo diep en ons geloof zoo gebrekkelijk.

Want ziet dit alles nu in het licht van den gang der dingen van God uit. Van Zijn werkelijkheid en toch geopenbaarde waarheid. De steen afgewenteld. Ja, dat is van God. En het beteekent de overwinning van den dood in de opstanding van Jezus Christus in eeuwig leven. Het beteekent de vervulling der Schriften, die de vrouwen dagelijks lezen. Het beteekent het Woord, dat Jezus herhaaldelijk gesproken had.

Maar de vrouwen hadden het niet verstaan en zij kenden nog de Schriften niet. Dit zou door Jezus' opstanding zelve komen.

Ach, wat wordt alles wat wij doen, zelfs in geloof en liefde, en naar eisch der omstandigheden, betrekkelijk, omdat het Woord Gods, door ons gelezen en gehoord, zoo vaak niet in ons leeft.

Wat stellen we ons doel, bij alle goede bedoeeling dan verkeerd. Wat zijn dan onze bekommernis en opluchting beide zielig-betrekkelijk. Wij zullen daarvan nooit geheel bevrijd worden in dit leven. Maar daarom te meer zij het onze geloofstrijd om te leven, te beraadslagen, te arbeiden in de dingen van Gods Koninkrijk niet van „ons” geloof en „onze” liefde uit, maar in geloof van uit de Schriften. Van uit het Woord van Christus. Dan blijft toch alles overgoten door het licht der opstanding. Dan wordt God in waarheid gedankt en moed gegrepen. Want dan wordt de heerlijkheid van den afgewentelden steen in waarheid gezien.

Castricum.

J. KRÜGER.

Van Zendingsaangelegenheden.

De bescheiden plaats van de Zending der Geref. Kerken van Nederland in het geheel der wereld-zending.

Volgens de mededeeling van den Internationalen Zendingsraad noemt de jongste statistiek van de Protestantische Wereldzending, die loopt over het jaar 1933, als bedrag, dat in dat jaar voor de Zending is bijeengebracht 99.270.000 gulden, dus omstreeks honderd millioen. Dat cijfer is aanmerkelijk lager dan het in

vroeger jaren geweest is. Het is 24 miljoen minder dan de voorafgaande statistiek aangaf. In den tijd van de hoogconjunctuur zijn er zelfs jaren geweest, dat de Protestantsche Christenheid meer dan 150 miljoen gulden voor de Zending offerde. Vooral in Amerika en Engeland werd veel voor de Zending gegeven. En deze landen staan nog aan de spits. Maar overal en naar verhouding niet het minst in Amerika, zijn de inkomsten sterk gedaald. Over heel de wereld, zijn de ontvangsten voor de Zending met meer dan 50 miljoen gulden naar beneden gegaan, dat is met ruim $\frac{1}{3}$ van het geheel.

Nog is 100 miljoen op zichzelf een prachtig cijfer. Maar als het vergeleken wordt met wat de volken uitgeven voor defensie, en met wat in de wereld besteed wordt voor genotmiddelen als sigaren en aan den drank, dan is het slechts een luttel bedrag.

In het geheel der Protestantsche Wereldzending neemt de Protestantsche zending van ons land wel geen onbeteekenende, maar toch slechts een kleine plaats in. Hoeveel de Protestantsche Zending in Nederland den laatsten tijd elk jaar heeft bijeengebracht, weten we niet precies. Maar stellig is het niet meer geweest dan 1.500.000 gulden. Bij de meeste zendingen in ons land zijn de inkomsten de laatste jaren ook beduidend gedaald. Nederland staat in de wereldzending op $1\frac{1}{2}$ %. Een zeer bescheiden cijfer, waarop niet te roemen valt.

En van die $1\frac{1}{2}$ % brengen onze kerken slechts een matig deel bijeen. Met volstrekte juistheid is ook het bedrag, dat per jaar in de Geref. Kerken van Nederland voor de zending afgezonderd wordt, niet te bepalen. Onze zending werkt zeer gedecentraliseerd. Vrijwel alle kerken hebben een eigen administratie. Men betaalt de bijdrage die voor de eigen zending noodig is, maar publiceert in den regel niet wat er is ontvangen. Voorts heeft natuurlijk elke eigen zending ook een eigen administratie, die niet door alle zendende kerken gepubliceerd wordt. Maar toch is het wel bij tamelijk betrouwbare benadering te zeggen hoeveel onze kerken voor de zending bijeen brengen. En dan ramen we het cijfer niet te hoog wanneer we dit stellen op f 450.000. Bij onze kerken zijn de inkomsten ondanks de malaise nog vrijwel op peil gebleven. Bij enkele groepen van samenwerkende kerken was er eenige daling. Maar bij andere groepen zijn de inkomsten de laatste jaren nog iets gestegen. Het stemt stellig tot blijdschap en dank, dat over het algemeen de inkomsten voor de zending in onze kerken niet beduidend omlaag gegaan zijn. Duidelijk teekent dit, dat de zending leeft in de liefde van ons volk.

Enkele jaren geleden bedroeg ons aandeel in wat voor de Protestantsche Zending in Nederland bijeengebracht werd nog slechts $\frac{1}{4}$. Thans is het $\frac{1}{3}$ geworden. Wat de Nederlandsche Zending betreft is dus, ook in finantieel opzicht, de plaats, die onze Zending inneemt, niet onbelangrijk.

Maar in het geheel der Protestantsche wereldzending is onze plaats toch wel zeer bescheiden. Nauwelijks $\frac{1}{2}$ % van wat de Protestantsche Christenheid voor de zending offert komt uit onze kerken. Van elke gulden voor de zending geven wij een halve cent. Uit een finantieel oogpunt beteekenen wij dus maar heel weinig. Natuurlijk zou dat ook blijken, als we eens nagingen hoeveel zendingsarbeiders en zendingspos-

ten onze zending heeft in vergelijking met de gansche wereldzending. Wij wilden echter ditmaal alleen eens aantoonen hoeveel onze kerken in Nederland in finantieel opzicht beduiden in het geheel der Protestantsche Wereldzending.

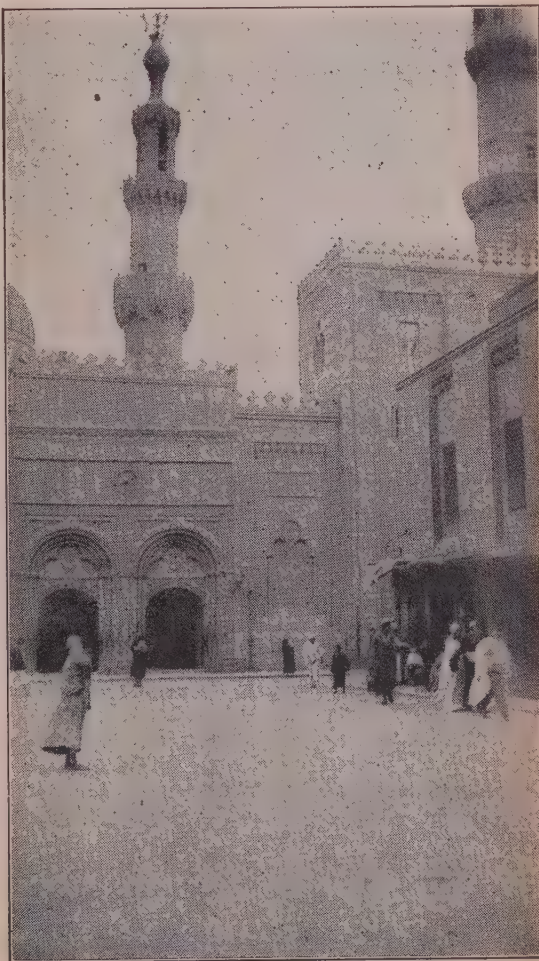
De poort van de Al Azhar-Universiteit te Kairo.

Steeds was de Islam de felste tegenstander van het Christendom. En nog ten huidigen dage is het Mohammedanisme van alle bestrijders de geweldigste.

De opgave van het getal der Mohammedanen in de wereld loopt nog al uiteen. Sommige statistieken noemen 350 miljoen; andere geven 400 miljoen op. Met precisie zal het aantal wel niet zijn te noemen. Maar in elk geval omvat het Mohammedanisme een groot deel der menschheid.

Ook Ned.-Indië is voor het grootste gedeelte Mohammedaansch.

Onze Koningin heeft omstreeks vijfmaal zooveel Mohammedaansche onderdanen als onderdanen, die tot het Christendom worden gerekend. Het volkrijk Java, waarvan Midden Java ten Zuiden met zijn acht miljoen inwoners ons grootste zendingsterrein vormt, is Mohammedaansch.

Port van de Al Azhar-Universiteit te Kairo.

Het religieuze middelpunt der Mohammedaansche wereld is Mekka, de heilige stad van Mohammed. Ned. Indië en vooral Java, levert elk jaar eenige duizenden bedevaartgangers naar Mekka. Wel is de laatste jaren ten gevolge van de malaise het getal bedevaartgangers sterk gedaald. Maar het is toch nog steeds een zeer beduidend getal.

Gelijk Mekka het Godsdienstig middelpunt is zoo is Kaïro het wetenschappelijk centrum van den Islam. Men noemt Mekka wel eens het hart van het Mohammedanisme en Kaïro het hoofd.

Daar, te Kaïro, de hoofdstad van Egypte, heeft het Mohammedanisme zijn wereldberoemde Al Azhar Universiteit. Bijgaande foto laat ons de poort van deze universiteit zien. Zij is natuurlijk niet de eenige Islamietische hogeschool, maar zij is wel de grootste en belangrijkste.

Aan de Al Azhar Universiteit studeeren niet minder dan omstreeks 10.000 studenten. Uit heel de Mohammedaansche wereld stroomden bij honderdtallen jonge menschen naar Kaïro om aan deze Universiteit te studeeren.

Ook Java levert daarvoor zijn deel. Omstreeks 80 studenten van de Al Azhar Universiteit komen van Java. Meestal keeren deze als vurige verdedigers van den Islam terug naar hun vaderland.

Machtig is de beteekenis van de Al Azhar Universiteit voor de handhaving en uitbreiding van den Islam. Zij vooral levert de pleitbezorgers van den Islam. Een rechtstreeksche zending op de manier der Christenheid, kent het Mohammedanisme eigenlijk niet. Maar zijn propagandisten zijn ontelbaar en zijn uitbreiding onder de niet gekerstende volken gaat snel.

Santpoort, 31 Maart '36.

W. B.

De Zendingskalender.

Wie de moeite wil nemen eens de opgave even in te zien van de ontvangsten voor de Generale kas onzer zending, die in dit No. voorkomt, zal daar vinden een post van f 4461.53 saldo *Zendingskalender*, zegge een saldo van *Vierduizend vierhonderd een en zestig gulden en drie en vijftig cent*. Dat is een prachtig saldo. En het spreekt van zelf, dat in dezen tijd van crisissnood deze inkomst voor de Generale Zendingskas van groot belang is. Het saldo van den *Zendingskalender* beweegt zich in opgaande lijn. Voor de Kalender van 1934 was het f 3512.84, het vorige jaar bedroeg het saldo f 4174.48. En thans is het f 4461.53, dus nog weer bijna f 300 meer. Dat is dus goed gegaan. Het *Zendingsblad* wenscht redactie en uitgeefster van harte geluk met het bereikte resultaat. De redacteur Ds. D. Pol, die mede door zijn arbeid aan onze zendingskas een zoo belangrijk voordeel bezorgde, verdient wel bijzonder den dank onzer Kerken.

En dat finantieele voordeel is niet alles. Onze *Zendingskalender* neemt onder de kalenders maar een uiterst bescheiden plaats in. Hij pretendeert heelemaal niet een model te zijn, wat den vorm betreft. Het is maar een zeer eenvoudig kalendertje, dat slechts heel weinig kost. Maar hij komt in tienduizenden gezinnen en heeft bij onze eenvoudige menschen een goede plaats, waar hij velen van dag tot dag aan de zending herinnert en daardoor de liefde

en de belangstelling voor de zending onderhoudt. Dit beteekent wellicht nog meer dan het finantieel saldo.

De oplage was dit jaar nog iets hooger dan het vorige jaar. Zij bedroeg 85.500. Ondanks zijn eenvoudigen vorm vindt de kalender dus toch nog wel zijn weg. Indien dit zonder prijsverhooging zou kunnen geschieden, zou een wat mooier vorm wellicht niet ongewenscht zijn. Het wordt overwogen of dit geschikt kan.

Het rapport van den Zendingsarbeid onder de Chinezen hier te lande.

De deputaten voor de Zending onder de Chinezen in eigen land vier moderamen bestaat uit Ds. W. J. J. Velders als Voorzitter. Ds. F. A. den Boeft als Scriba en Ds. H. Popma als Penningmeester zonden een verslag van den zendingsarbeid onder Oosterlingen en Chinezen in eigen land, waarvan we met belangstelling kennis namen.

Ds. Velders is zoo vriendelijk van dit werk zoo nu en dan iets te vertellen in het *Zendingsblad*, waarvoor we hem dankbaar zijn. Hij zal het echter wel niet euvel duiden, dat we uit het mede door hem geteekende verslag onder deze rubriek iets doorgeven aan onze lezers.

Gelijk men weet, wonen er in ons land, met name in de groote steden, vooral in Rotterdam heel wat Chinezen. Den laatsten tijd neemt hun getal wel wat af. Naar ons medegedeeld werd, gaat de Regeering de vestiging van Chinezen hier te lande tegen en bevordert zij den terugkeer van hier wonende Chinezen naar de plaats van hun herkomst.

Hoeveel Chinezen er thans nog in Nederland vertoeven, weten we niet, maar stellig is het toch nog een zeer beduidend getal.

Zooals bekend is gaat de arbeid onder de Chinezen hier te lande uit van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam-Zuid, die als zendende kerk optreedt. Zij wordt daarbij gesteund door de kerken der classis Rotterdam, Amsterdam en Utrecht, alsmede door de kerken te Delft, den Haag Oost, den Haag West, Haarlem, Leiden, Lisse, Schiedam, Vlaardingen en Wageningen. Ook wordt elk jaar voor dit werk een bijdrage verleend uit de Generale Zendingskas. De l.g. Generale Synode droeg aan hare deputaten voor de Zending op dezen arbeid te steunen met een bedrag van ten hoogste f 1500 per jaar.

De kerk te Rotterdam Zuid doet dezen arbeid door haren missionairen dienaar Ds. A. F. J. Pieron, die daarbij geholpen wordt door Br. Dols, die vroeger R. K. missionair in China is geweest, en later overgegaan is tot het Protestantisme, terwijl hij zich toen aangesloten heeft bij de Gereformeerde Kerk.

Te Katendrecht (Rotterdam Zuid) heeft men voor dezen arbeid een eigen lokaal. Dat lokaal vormt daar het middelpunt voor al het werk, dat geregeld voortgaat in groei. Ds. Pieron wijdt zich aan dit zendingswerk met al zijn kracht. Hij ziet de mogelijkheden, die de Heere voor dezen arbeid geeft, en weet deze ook te gebruiken. Hij wordt daarbij met warmte gesteund door Mevrouw, die haar huis steeds opent voor het ontvangen van Chinezen. Hierdoor hebben zij beiden bij de Chinezen een goeden ingang, wat natuurlijk aan het werk ten goede komt. Ds. Pieron

bezoekt de Chineezzen aan hunne huizen, houdt Zondagsschool voor de jeugd en heeft een cursus geopend, waarvan geregeld gebruik wordt gemaakt. Ook is hij begonnen met het geven van les aan Chineezzen in het Nederlandsch Daarmede bereikt hij een drievoudig resultaat. Zijn eigen kennis van het Chineesch wordt er door versterkt; voorts wordt daardoor het contact met de Chineezzen nauwer aangehaald, en vooral is van belang, dat hij daardoor telkens ongezocht gelegenheid heeft met hen te spreken over het Evangelie.

Een zeer eigenaardig middel tot het zendingswerk, dat echter uitnemende resultaten heeft, is het houden van eenvoudige maaltijden. Driemaal in de week wordt aan de arme Chineezzen, die door den nood der tijden zwaar zijn getroffen, een eenvoudige maaltijd gegeven. Dr. Pieron, of als deze niet kan Br. Dols, is daarbij steeds aanwezig. Hij gaat dan eerst voor in gebed, dat hij uitsprekt in het Chineesch, en aan het eind wordt er dan gesproken, terwijl eenmaal in de week aan het slot lichtbeelden worden vertoond.

Treffend was het, dat, toen eens Ds. Pieron en Dols beiden waren verhinderd, men niet wilde beginnen te eten voordat er iemand was voorgedaan in gebed. De kok, die voor het eten zorgt, en zelf een Chinees is, heeft toen op hun verzoek, met hen gebeden.

Deze maaltijden worden bekostigd vrijwel geheel buiten bezwaar van de Zendingskas, uit particuliere bijdragen.

Ook te Amsterdam is Ds. Pieron geregeld werkzaam. Maar daar is tot heden nog geen lokaal waar dit werk zich kan concentreren. Hij werkt te Amsterdam vooral onder de Zuid-Chineesche schepelingen en door bezoek van eenige Chineezzen aan hunne huizen.

Ds. Pieron kan al vrij goed in het Chineesch spreken. Een bezwaar is daarbij echter, dat er in het Chineesch zooveel zeer uiteenlopende dialecten zijn. Ds. Pieron spreekt het Kantoneesch-Chineesch. Maar dit wordt b.v. te Amsterdam weer niet door alle Chineezzen verstaan. Ds. Pieron heeft echter ook in Amsterdam met een flink getal Chineezzen geregeld contact.

Het Kerstfeest hebben Ds. Pieron en Br. Dols met de Chineezzen gevierd, niet alleen in Rotterdam maar ook te Utrecht. Beide samenkomsten zijn uitnemend geslaagd. Vooral te Utrecht was de Kerstfeestviering een verrassing. In het zaaltje, dat men daarvoor ter beschikking had, waren van de 80 Chineezzen, die Utrecht herbergt, niet minder dan 67 aanwezig. Beide malen heeft Ds. Pieron daarbij in de Chineesche taal het Kerstevangelie verkondigd. In het No. van Februari is een breed verslag van deze Kerstfeestviering opgenomen.

Tot heden zijn Rotterdam, Amsterdam en Utrecht de plaatsen, waar de Zendingsarbeid onder de Chineezzen hier in Nederland geregeld plaats heeft. Het staat echter eenigszins te vreezen, dat door de verplaatsing van Chineezzen van uit Amsterdam en Rotterdam naar andere plaatsen, dit mooie werk zich over onderscheidene andere plaatsen zal moeten uitbreiden, wat dan stellig heel wat moeilijkheden zal medebrengen.

De uitgaven voor den Zendingsarbeid onder de Chineezzen hier te lande hebben in 1935 bedragen

f 5786.08. Deze zijn echter gedekt door de bijdragen van genoemde Kerken en de subsidie uit de Generale kas, zoodat er geen tekort was, maar de kas nog met eenig saldo kon sluiten.

De opleidingsschool te Djokja.

Betreffende de Opleidingsschool te Djokja deden de docenten eenige mededeelingen, die we graag doorgeven aan de lezers van het Zendingsblad. Zij luiden aldus:

„a. Cursus voor vrouwen en meisjes. Sinds de Octobervacantie ontvangen de leerlingen elke week les in het houden van korte en eenvoudige toespraken. Bovendien zijn alle leerlingen begonnen met eenig werk te doen in het hospitaal, elken middag worden er afwisselend door de leerlingen bezoeken gebracht op de vrouwenzalen, om met de patiënten te spreken. Voorts wonen de leerlingen elk een Bijbelkring voor vrouwen bij.

In overleg met de Novembervergadering is thans de regeling getroffen, dat de leerlingen tot aan de Paaschvacantie in de school blijven. Daarna krijgen ze de gelegenheid om enkele weken in de praktijk te werken onder leiding van de dames Coemaat en Bos in Solo, of van Mej. Baarbe in Magelang. Daarna komen ze dan nog enkele weken op de school, ter voorbereiding voor het examen. Het examen kan dan eind Mei plaats hebben.

b. Examen. Wanneer het eindexamen in den cursus voor vrouwen en meisjes eind Mei plaats heeft, kan dat in de beide andere cursussen plaats hebben begin Juni. Gaarne zou ik 13 Juni uit Djokja vertrekken, om voor het vertrek van de boot 17 Juni nog enkele dagen in Batavia ter beschikking te hebben.

c. Aanneming nieuwe leerlingen. In Juni eindigen de drie thans loopende cursussen. In verband daarmee hebben wij op de Nov. vergadering gevraagd, welke cursussen de broeders wenschen te beginnen in Augustus. Het spreekt vanzelf, dat het aantal cursussen ditmaal tot twee beperkt moet blijven. Vele broeders spraken de wenschelijkheid van een nieuwen Holl. cursus uit. Een beslissing is daarover nog niet gevallen. Op de Aprilvergadering zal dit nader onder het oog gezien worden, zoodat wij U pas na de Aprilvergadering definitieve voorstellen onzerzijds kunnen doen.

d. Van 28—30 Dec. werd te Kalioerang een conferentie gehouden van Docenten aan de Theol. scholen op Java, n.l. van Malang, Oengaran, Buitenzorg en Djokja, terwijl ook Ds. Bergema op deze Conferentie tegenwoordig was. Deze conferentie bedoelde in de eerste plaats over en weer kennis te nemen van de inrichting van school en internaat, verschillende cursussen, leerstof, leerplan, practisch werk, inter-naatsleiding, enz.; en dan in de tweede plaats met elkander te spreken over verschillende vraagstukken in verband met opleiding en methode van theologisch onderwijs. Dr. Schuurman gaf een proeve van behandeling van het beeld Gods, niet in abstracte uiteenzetting, doch in aanschouwelijke voorstelling, aansluitend bij de methode, die men zelf op Java gaarne volgt. Door mij werd een overzicht gegeven van de wijze, waarop Christen-Indiërs in Voor-Indië zelf een eigen Theologie trachten op te bouwen. Voorts gaf Dr. Müller Krüger enkele beschouwingen omtrent de

Zending Zuid-Holland-Noord.

Solo.

De Kerkweg en . . . de Kerk!

In het Januari-nummer 1935 van dit blad nam de redacteur een foto op van de Kerkweg te Karanganjara. Enkele broeders werden door dit kiekje en het bijschrift bewogen een gift te zenden om die kleine gemeente te helpen aan een beter vergaderlokaal op een betere plaats. Ds. van Eijk ontving hiervoor f 50 uit Holland.

En zie nu eens hoe God die gaven gezegend heeft. Die kleine gemeente bracht zelf f 30 bij elkaar en voor deze f 80 bouwden zij het kerkje wat hier afgebeeld is aan den weg die ge op de andere foto ziet. Wat een verbetering. Ik heb geen opdracht ontvangen maar weet zeker te spreken in den geest van de gemeente te Karanganjara als ik die broeders in Holland hartelijk dank zeg voor hun bewijs van medeleven.

Mag ik nu even de kijker zijn, waardoor ge het gebouwje wat beter kunt beoordeelen?

Het is een zaaltje van 4 bij 7 M., met ruimte voor 40 bezoekers. Aan de achterzijde een kleine kerkeradskamer met ruimte voor een tafel, twee banken zonder leuning en een stoel voor den praeses. Binnen

De Kerk te Karanganjara.

methode van theologisch onderwijs. Al kwam wel eens verschil van inzicht aan den dag, toch konden wij in broederlijke eendracht en in onderling begripen deze dingen rustig met elkaar bespreken. De vraag die ons allen moet bezighouden is, hoe de inhoud van Gods woord, ook samengevat in de dogmatiek, het best kan onderwezen worden, opdat de Christelijk-Javaansche geest de dingen in zich opneemt en verstaat zooals het woord van God verstaan wil worden en hoe wij het best de Christelijk Javaansche geest kunnen actief maken om in eigen taal uit te drukken, wat de waarheid Gods is.

Wij besloten zoo mogelijk elk jaar zulk een conferentie te houden ter bespreking van de verschillende vragen die op het gebied van de opleiding liggen.

e. Een tweetal goeroes Indjils, beroepen als predikant op het Keboemensche terrein zijn gedurende twee maanden in Djokja geweest om onder leiding van de Docenten zich voor te bereiden voor het peremptoir examen, dat ze half December in de classis Keboemen met gunstig gevolg hebben afgelegd."

Tot zoover deze mededeelingen.

De arbeid gaat geregeld en gezegend voort.

W. B.

De nieuwe Kerkweg.

in is het tamelijk hoog, dus frisch. De muren zijn van stevige bamboematten, het geheel is met goede pannen gedekt. Alles uiterst eenvoudig, maar het ontroert ons zoo dikwijls in deze landen, hoe God in de uiterste eenvoud toch Zijn Koninkrijk tot openbaarheid brengt.

De vloer was van aangestampte aarde; voor tegels was geen geld meer. Op de gemeenschappelijke nieuwjaarsvisite bij Ds. van Andel bracht de Solosche Zendingskring daarvoor het geld bij elkaar, zoodat over eenige maanden ook dit euvel verholpen is.

Het teekent de kleine gemeente van Karanganjat die op de geveltop van dit eenvoudige gebouwtje liet aanbrengen den naam: Bethel, huis Gods.

Dat de Wolk des Heeren nimmer uit deze kleine gemeente wijke.

S. H. C. B.

Vervanging Klaten.

Onze meelevende menschen weten al eenigen tijd, dat men bezig was om een arts te zoeken, die genezen was om voor 4 jaar naar Klatens hospitaal te gaan ter vervanging van dokter Wiersema, die zijn gewoon verlof uit studieoverwegingen verlengd wilde zien tot 4 jaren. Oorspronkelijk voor 2 jaar uitgezonden, ging hij in vasten dienst over; alleen zou hij graag zijn lievelings-begeerte om volledig chirurgisch te worden toegerust vervuld zien. Hij hoopt dan na de 4 jaren dat doel bereikt te hebben. Was eerst de bedoeling om in samenwerking met Amsterdam, dat voor 1 jaar een tijdelijken arts voor Djokja noodig had, iemand uit te zenden, nu door veranderde omstandigheden deze combinatie overbodig bleek, zocht de Zending van Delft op eigen gelegenheid.

En wij zijn heel dankbaar te kunnen berichten, dat God ons een jongen man van goede verwachting en uit een bekende Zendingsfamilie gesproten, tegemoet heeft gezonden.

Benoemd is n.l. de heer B. Allaart, zoon van wijlen Ds. H. J. Allaart te Harlingen. Uit dat gezin zijn reeds meerdere kinderen naar Indië getogen. Ds. D. J. B. Allaart is miss. predikant voor Amsterdam te Djokja;

Dr. F. L. Bakker docent aan de Theol. Opleidings-school te Djokja is gehuwd met een zuster van onzen nieuwen arts. Voorts is een broer Mr. J. Allaart te Medan werkzaam in gouvernementdienst en een weduwe van een overleden broer die bij de „Bataafsche” werkzaam was, woont mede nog in Indië.

Het ligt in de bedoeling dat dokter Allaart, die pas 1 Aug. te Klaten behoeft te zijn niet eerst primo Juli vertrekt, maar met het oog op familiebezoek al eerder naar Indië denkt af te reizen. Ter gelegener tijd kan men nader bericht tegemoet zien.

God schenke zijn hooge goedkeuring aan deze benoeming!

Delftsche Kerkbode.

v. A.

Zending Zuid-Holland Zuid.

Verslag van den Zendingsarbeid in Banjoemas over het vierde kwartaal 1935.

Het laatste verrel maanden van het afgelopen jaar werd geopend door een vierdaagsche evangelisatie-campagne in Maos en omstreken. Wij vonden — 25 man sterk — een gastvrij onderkomen aldaar in een

Chineesch hotel. Tot onze spijt kon Dr. Rullman tengevolge van een weer opkomen van een oude kwaal: dysenterie, slechts den laatsten avond in ons midden zijn.

In die dagen werd aan duizenden in openbare vergadering en langs de huizen het evangelie verkondigd.

De emeritus predikant van Groningen, die met zijn echtgenoot zijn kinderen in Indië, en zoo ook Dr. Miedema, zijn zoon te Poerbolingo is komen bezoeken, was op een dier vergaderingen in ons midden.

Als blijvende vrucht hopen wij te mogen rekenen de ingang die wij in een dorp, dicht bij Maos gelegen, mochten krijgen. Wij hebben goede verwachting, dat zich aldaar een gemeente gaat vormen. Het is nog van te recenten datum dan dat wij er hier meer van zouden zeggen.

Onder de punten, die de schrijver van het vorige verslag ons overliet te melden, behoort, dat onze jongste onderwijzer, die pas van de thans gesloten Keuchenius-school was gekomen, sedert 12 September met ernstige ziekte in ons hospitaal werd opgenomen. Langen tijd heeft hij tusschen dood en leven gezweefd. De Heere heeft op ons gedurig gebed hem ons teruggeschonken. Tegen Kerstmis werd hij als genezen ontslagen, hoewel nog te zwak om aanstonds weer zijn werk te aanvaarden. Sedert begin November werd door een tijdelijke vervanger in zijn plaats op de Zendingsschool te Poerbolingo voorzien.

Tengevolge van t.b.c. werd een jonge onderwijzer aan de Zendingsvolksschool te Sidaredja onttrokken. Een verpleger van het Ziekenhuis te Poerwokerto, in het bezit van diploma volksonderwijzer, heeft zijn plaats ingenomen. Deze ongelukkige jonge man vervult ons nog met groote zorg.

In de gemeente te Soekaradja veroorzaakte de zondeval en daaropvolgend ontslag van den courantrondbrenger, kort na het overlijden van den goeroe-indijl, geen kleine beroering. De helper Samidjan, van Tjilatjap hierheen overgeplaatst, zag zijn nieuwe, toch al niet gemakkelijke taak hierdoor ernstig verzwaaard. In Tjilatjap werd Rapon Zacharias van Poerbolingo in diens plaats aangesteld, terwijl deze vervangen werd door Toegiman Siswawijoga, tot ons gekomen van uit Poerworedjo.

Tengevolge van het stopzetten der opleiding voor onderwijzer in Jogja, moeten de verschillende terreinen nu in hun behoeften trachten te voorzien door eigen opleiding. Met het oog daarop werd in October in Poerbolingo een cursus voor volksonderwijzer geopend. Bijna tegelijkertijd begon één onzer onderwijzers een namiddagschooltje voor de kinderen van de armsten der armen, die op de gewone scholen geen plaatsje konden krijgen. Moge de Heere deze geheel belangelooze liefdearbeid zegenen.

In deze periode kwamen er twee kringen bij, in wier midden voortaan de sacramenten bediend zullen worden, n.l. de kleine Sadrachgemeente Groedjoegan in het Zuiden (ten Noorden van Kroja) en Kandang Wangi, gelegen vlak bij de districtshoofdplaats Wanadadi in het regentschap Bandjarnegara. De lieden te dier plaatse werden in onze gemeente te Klampok door den Doop in Christus' Kerk opgenomen.

In Klampok, waar de vroeger zoo bloeiende groote suikerfabriek thans afgebroken wordt, kon de Zending beslag leggen voor een luttele prijs op twee huizen, wier erf met dat van het ons vroeger afgestane zendingsziekenhuis één geheel vormt. In het ééne woont nu de goeroe indijl en vergadert de gemeente. Het andere is ter beschikking van het Ziekenhuis.

Wat het laatste betreft: eind October verliet Dr. Siwy Trenggiling en werd vervangen door den Amboneesch arts Huli Sélan. Van ditzelfde ziekenhuis ging mejuffrouw Zr. de Rooy buiten bezwaar van de kas wegens familie-omstandigheden met kort verlof naar Holland.

Mejuffrouw Zr. Gazendam, die eveneens buiten bezwaar van de Zending naar Holland was vertrokken in de hoop haar moeder nog te mogen ontmoeten, zag zich in die verwachting teleurgesteld. Verweesde keerde zij in December tot haar arbeid terug. Trooste de Heere haar en moge de rouw haar heiligen om met te meer liefdevolle toewijding zich voor de lijdenden te geven.

Een offer brachten de Kringen van Hollandsche geestverwanten door hun bewilling en medewerking te geven aan den kerkeraad van Jogja, die meende candidaat Streefkerk ter wille van een betere arbeidsverdeling naar Jogja te moeten overplaatsen.

Ook de Zending verliest in hem een gewaardeerden medearbeider met name voor het werk onder de Chineezen. De arbeid der Missionair-predikanten werd er door verzaagd. Met name geldt dit voor Ds. Rullmann, die het toch al zoo veel zwaarder krijgt als hij na toestemming der Zendingsdeputaten ontvangen te hebben, het verzoek van de Friesche Zending opvolgt om het consulentschap over Keboemens' terrein op zich te nemen na het vertrek van Ds. Bergema, begin Januari.

Het einde van het jaar kenmerkte zich door de gebruikelijke Kerstfeestvieringen, die overal niettegenstaande de druk der tijden, alhoewel op verschillende wijzen, blijde gevierd werden. In Poerbolingo werd die blijdschap niet weinig bevorderd door de milde hulp, die zoowel de Hollandsche als enkele vrienden in Holland gaven tot steun van de behoeftigen, die in de beide afgelopen jaren in wassende mate de toevlucht tot Christus en Zijn gemeente genomen hebben.

Melden wij ten slotte dat het aantal gedoopten gedurende het afgelopen jaar heeft bedragen totaal 308, namelijk: 289 Inlanders, waaronder 145 kinderen en 19 Chineezen, waaronder 4 kinderen. Dit getal is tevoren nog nooit bereikt. Het gezamenlijk zielen-aantal is hiermee gestegen tot 1939.

Geve de Heere hun een eeuwige erfenis in het hemelsche Sion!

Dr. B. J. ESSER.

Poerbolingo, Januari 1936.

De Zendingscollectantjes te Leksmond.

Ds. Couman zond ons een foto van de jongens en meisjes, die te Leksmond geregeld elke maand bij de leden der Gemeente rondgaan met een busje voor den medischen dienst der Zending en daardoor een

Collectantjes Lexmond.

aardig bedrag bijeen brengen voor dit mooie doel.

Aan zijn verzoek om opname van deze foto, willen we natuurlijk voldoen. We kunnen er bij vertellen dat deze jongens en meisjes met veel liefde en ijver hun werk doen en blij zijn, dat zij daardoor ook iets mogen doen in den dienst des Heeren.

Er is in den arbeid der Zending een wisselwerking. Wie de Zending lief heeft doet er graag iets voor. En iets er voor te doen sterkt weer de liefde. Werd dat overal maar goed begrepen.

W. B.

Zending Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland.

Kort 'aarverslag over de Zendingsposten van Midden-Soemba, 1935.

Onder Gods zegen is het Zendingswerk in Midden-Soemba in 1935 zijn gewone gang gegaan. Vijf nieuwe posten zijn er gevestigd, waar een kleine kring Christenen is ontstaan, van welke vijf er een vlak bij de havenplaats ligt, twee in Taboendoeng, in het verre bergland, en twee in Lewa. Een hiervan is de nieuwe post door den Heer T. van Dijk gevestigd, die midden op de groote Lewavlake een nieuwe school heeft geopend, welke tot doel heeft aan de Soemba-kinderen niet alleen schoolsch onderwijs te geven, maar hun geheele leven voor later te vormen om te kunnen leven tot eer van God op alle terreinen van hun dagelijksch leven. Daartoe ontvangen zij degelijk schoolonderwijs, maar tevens onderwijs in het dagelijksch onderhoud, en hoe men op Soemba het door God gegevene in land en planten enz. gebruiken kan en gebruiken moet. Zij moeten leeren orde en netheid en gehoorzaamheid, en niet te vergeten vooral moeten zij God leeren kennen en Jezus Christus.

Vanzelfsprekend vormt zoo'n nieuwe post een nieuwe kring en kan uitgroeien tot een nieuwe gemeente, die van meet af onder goede leiding staat.

Het totaal aantal Christenen is geklommen van 1386 tot 1554, derhalve een toename van 8%. Er werden 87 volwassenen gedoopt, 64 kinderen, en door 23 werd belijdenis des geloofs afgelegd. Gemiddeld nam aan het Avondmaal 77 % van de belijdende leden deel.

De inkomsten bedroegen f1689.28, gemiddeld per belijdend lid f2.06. Hierbij komt, dat ook in natura gegeven wordt tot onderhoud van eenige goeroe's en dat er eenige huizen gebouwd zijn voor die goeroe's door de gemeente.

Van de Pinksterbeweging gaat niet veel invloed meer uit, zoodat hierin een stabiel evenwicht is verkregen.

Daar tegenover staat dat de Roomschen op Pajeti zelf een goeroe hebben geplaatst, die zorgen moet voor een twintigtal Roomschen, die van andere eilanden zijn overgekomen. Maar komen zij zoo dicht bij, dan zullen zij zich ook een voortdurende prediking van het Evangelie moeten getroosten, en kunnen zij zich niet opsluiten in eigen kring en in het geheim werken.

Wij hopen, dat zij hun arbeid niet zullen uitbreiden, maar mocht dit toch het geval zijn, dan weten wij, dat er niets buiten God omgaat, dat alle dingen medewerken ten goede; maar dan zullen wij niet ophouden ook aan iedere Roomsche bij voortduur het Evangelie te verkondigen.

Steeds meer komt de zelfwerkzaamheid van de Christenen uit, niet alleen in het feit, dat twee gemeenten zichzelf geheel onderhouden, en anderen al gedeeltelijk op dien weg gevorderd zijn, maar ook in het oprichten van eigen scholen, zooals een Chr. H. I. S. te Pajeti, waaraan de Zending niets behoeft te betalen. Zoo ook met de Volksscholen, waarvan er nu vijf onderhouden worden door de Christenen zelf, en twee (daar de subsidie ingetrokken werd) door de vroegere goeroe zelf, die bereid was zonder of tegen een kleine vergoeding de school voort te zetten.

Helaas is gedurende den laatsten tijd het aantal leerlingen op de scholen steeds meer geslonken; en ook het gehalte van het onderwijs is gedaald sinds de Zending niet meer zelf de gang van het onderwijs regelen kan. Dit is gebleken uit de cijfers van den Gouvernmentsschoolopziener sinds hij voor het eerst op Soemba kwam, toen er zelden een onvoldoende voorkwam op de inspectierapporten vergeleken met de cijfers die gehaald werden eenige jaren later.

Er zijn thans in Midden-Soemba drie geïnstitueerde gemeenten en 16 niet-geïnstitueerde. Een hiervan kan waarschijnlijk binnen afzienbaren tijd geïnstitueerd worden.

In verschillende gemeenten zou een eigen pandeta kunnen beroepen worden, maar de behoefte wordt er nog niet voldoende aan gevoeld, want men vindt dat alles goed gaat. Toch moet hier voortdurend aan gewerkt worden, want anders kunnen wij niet zeggen, dat de kerk op Soemba reeds gevestigd is.

Er zijn thans 8 opgeleide krachten, waarvan een helaas ernstig ziek en een ander geschorst is wegens overspel. Bovendien werken er nog 8 niet-opgeleide krachten. Hieruit blijkt hoe noodig de Opleidings-school te Karoeni weer geopend dient te worden, opdat de niet-opgeleide krachten daar naartoe kunnen.

Pajeti.

P. J. LAMBOOY.

Jaarverslag 1935 West-Soemba.

Karoeni, Jan. 1936.

I.

Zeer geachte Heeren en Broeders,

Hierbij doe ik U toekomen het jaarverslag nopens het Zendingswerk in West-Soemba gedurende 1935.

I. Landschap Laura.

In het Landschap Laura kwam er in 1935 één kring bij n.l. te Reketa Dadi, vlak bij de Zendingspost Tenggoö (onze standplaats) zoodat dit Landschap thans 4 kringen telt:

1. **Tenggoö** (of Karoeni). Deze kring bestaat voor een groot gedeelte uit leden die in dienst der Zending staan, of tot de Zendingsgezinnen behooren en Savoeneezen die te Komi wonen, de plaats waar de opleidingsschool gevestigd is, ruim een half uur loopen van Tenggoö. Komi is eenigszins een middelpunt, waar wat Toko's staan en een hulptelegraafkantoorje is — te Tenggoö staan alleen de gebouwen van de Zending. Het is jammer, dat deze gebouwen niet te Komi staan: het levert altijd zijn bezwaar op bij kerkgang enz. en vroeger werd er dan ook wel over gedacht om de Zendingsgebouwen van Tenggoö naar Komi te verplaatsen. Steeds stuitte dat echter weer af op de financiën en er is nu wel minder aan te denken dan ooit.

Wij zijn daarom genooddaakt, om 's morgens een maleische dienst te houden te Komi, terwijl er 's avonds dienst te Tenggoö is. De Savoeneezen van Komi komen dan voor een gedeelte 's avonds in de koempoelan in Tenggoö, waar we vergaderen in het gebouw van de vervolgschool. Thans zijn we bezig een heel eenvoudig kerkje, in Soembaneesche stijl te bouwen, met een 250 tot 300 zitplaatsen. De catechisaties worden te Tenggoö gehouden. Alleen voor enkele Chineezers is er een catechisatie te Komi. Te Tenggoö woont de miss. predikant. Hier is ook het Internaat voor Inh. jongens en meisjes, aan het hoofd waarvan Mej. G. Zigterman staat. Dit internaat had aan het eind v. h. verslagjaar 62 interne jongens en 33 meisjes. Van de 31 jongens, die in de loop van het jaar het internaat verlieten, gingen er 7 ter verdere opleiding naar Pajeti. Eén meisje, pas en reeds ziek in het internaat gekomen, overleed, een trouwde en 3 verlieten het om verschillende redenen. Achter de pastorie staat een klein hulpziekenhuisje, waarin een mantri-verpleger werkt. Dagelijks komen daar verschillende zieken op de polikliniek hulp vragen, terwijl er ook een kamertje is, waarin enkele meer ernstige patiënten opgenomen kunnen worden.

Naast het Internaat staat de vervolgschool, die haar leerlingen voor een groot gedeelte betreft uit het internaat. Twee onderwijzers zijn hieraan verbonden. De school heeft twee klassen (het normale aantal voor een vervolgschool) en telt thans 78 leerl. (65 j. en 13 m.). Tegenover deze vervolgschool staat een vakschool, die thans maar een onderwijzer meer heeft, daar de school nog geen 80 leerl. telt en er pas boven de 80 leerl. een hulp aangesteld mag worden.

De volksscholen hebben alle 3 klassen.

Te Tenggoö hebben de goeroe's een zangvereniging en Mej. Zigterman is dit jaar begonnen met een meisjesvereniging.

De gemeente telt 97 leden (56 volw. en 41 kinderen) en heeft een raad van oudsten. Goeroe E. Wadoe

is de voorganger van dezen kring. Bijzonderheden vielen in het afgelopen jaar niet voor.

2. **Réketa Dadi.** De nieuwe kring die in April ontstond.

De menschen van Réketa Dadi wonen tusschen Tenggoë en Komi. Maar op deze beide plaatsen is het Maleisch de taal waarin de koempoelan gehouden wordt. Bovendien zijn de kerkgangers hier al netjes gekleed. De gewone kampong-man verstaat het Maleisch niet en heeft een minderwaardigheidsgevoel, wanneer hij naast die „nette” menschen moet zitten.

We hebben daarom indertijd een eenvoudig Soembaneesch kerkje in Reketa Dadi gebouwd. Nu is daar een kleine kring van christenen ontstaan, hoofdzakelijk bestaande uit leden van het oude vorstengeslacht. Het laat zich op het oogenblik niet aanzien, dat de kring zich direct nog sterk uit zal breiden, maar hij lijkt wel vast. Waarschijnlijk zal één van de leden een jongere zoon van de vroegeren radja, wel weer Bestuurder van het landschap Laura worden.

Goeroe Wadoe verzorgt ook dezen kring. Ze telt thans 32 leden, 18 volwassenen en 14 kinderen.

3. **Kalimbo Komi.** Niet groot, maar een mooie levende kring van christenen. Bezielende kracht gaat hier uit van een lid der gemeente, Ama Rode, een godvreezende man met bijzondere gaven, die reeds sedert geruimen tijd als hulp in de gemeente aangesteld werd. Samen met de schoolgoeroe behartigt hij de belangen van de gemeente en evangeliseert veel en trouw naar buiten. Gaarne had ik meer zulke hulpkrachten: ze doen soms meer dan een aange-stelde goeroe-indjil.

We hebben hier een ongesubsidieerde school, die heel goed gaat en die niet ongezegd werkt. De kring breidt zich langzaam uit en telt thans 63 leden (42 volwassenen en 21 kinderen).

Ook Kalimbo Komi behoort tot het terrein van Goeroe Wadoe. Goeroe's indjil, die zooveel kringen of groote uitgestrekte kringen te verzorgen hebben, houden weinig tijd over voor evangelisatie. Dat is een nieuwe schaduwzijde.

4. **Mata.** Pl.m. 10 K.M. van Tenggoë vandaan aan den weg naar Waikaboebak. Goeroe Kii, gewezen schoolgoeroe, is hier hulp-goeroe indjil. De kring breidt zich gestadig uit, niettegenstaande de Missie zich midden in dit terrein gevestigd heeft. Tot nog toe vergaderde de gemeente des Zondags in de school. Men voelde echter behoefte aan een eigen kerkgebouwtje ook met het oog op evangelisatie onder Chineezers en Savoeneezers, die zich daar begonnen te vestigen. Zoo is er een aardig kerkje gebouwd aan den hoofdweg. De kring heeft zelf naar vermogen bijgedragen en meegeholpen en het overige werd betaald uit giften en vaste bijdragen van leden van andere kringen. Nieuwjaarsdag werd het in gebruik genomen.

Goeroe Kii is een ijverig evangelist, hoewel niet opgeleid voor goeroe-indjil, toch wel flink in zijn werk. Een echte Soembanees, met de deugden, maar helaas ook de gebreken daarvan. De kring heeft zijn raad van oudsten en telt 128 leden (81 volwassenen en 47 kinderen).

Het landschap Laura, met zijn pl.m. 5600 inw., telt 320 leden behorende tot onze zendingsgemeente.

II. Landschap Kodi.

1. **Kodi Bengédo** (of Bondo Kodi) vormt samen

met Kodi Bakol (of Kodi Besar, dat weer bestaat uit Kodi Deta en Kodi Bawah) een kring, waarvan de leden samen het H. A. vieren, hoewel elk gedeelte zijn eigen goeroe-indjil heeft en er 's Zondags afzonderlijke koempoelans gehouden worden.

a. **Kodi Bengédo** is het grootste van deze beide gedeelten. Het telt 60 belijdende leden en 67 gedoopte kinderen. Het wordt verzorgd door den goeroe-indjil H. Horo, die het grootste gedeelte van dit verslagjaar ook Kodi-Bakol te verzorgen had, omdat de goeroe voor dit gedeelte Amahoe Kédoe, tijdelijk de kring te Rara leidde.

b. **Kodi Bakol** heeft 82 leden (49 volwassenen en 33 kinderen), die zeer verspreid wonen. Deze kring, vooral het tweede deel, heeft steeds zijn bijzondere moeilijkheden gehad. In Kodi is wel meer dan in de andere landschappen hier het economische leven hecht verbonden en doorweven met het godsdienstige. Daardoor wordt het voor de christenen vaak zoo moeilijk zich ver te houden van feesten en plechtigheden, die toch een afgodisch karakter dragen en waarmede ze moeten breken, wat helaas nog maar zeer gebrekkig gedaan wordt. Allerlei verhoudingen werken daartoe mee. Vooral ook dit, dat veel jonge christenen door hun vrouwen voor een groot gedeelte in de macht zijn van hun heidensche familie. Grooten meenen hun maatschappelijke positie te verliezen wanneer ze niet tegenwoordig zijn bij bepaalde feesten. Zoo moeten de goeroe's altijd maar weer vermanen en bestraffen, met het gevolg, dat er aan den eenen kant wel eenige verbetering te bespeuren valt, maar aan den anderen kant sommigen zich terugtrekken. Het afgelopen jaar was een moeilijk jaar voor Kodi, omdat één goeroe-indjil het heele uitgestrekte gebied moest bewerken. En bewerken onder zulke omstandigheden wil zeggen: telkens en telkens weer bezoeken. Waar vaak de tijd voor ontbrak. Zoo is er dit jaar niet van veel vooruitgang te spreken ten opzichte van Kodi, noch innerlijk, noch uiterlijk.

We hebben hier bloeiende groote scholen: één te Bondo Kodi, één te Kodi Besar en één te Waillaboer. Een ongesubsidieerde school is er nog te Boekambero, die tot nog toe niet veel vrucht voor ons werk schijnt op te leveren.

Te Bondo Kodi hebben we ook een hulpziekenhuisje aan het hoofd waarvan een mantri verpleger staat.

Dit ziekenhuisje voorziet in een groote behoefte en valt zeer in den smaak bij de bevolking.

2. **Kodi Belaghara.** Een nog jonge kring, die zich dit jaar uitbreidde tot 104 leden (72 volwassenen en 32 kinderen).

Deze kring, hoewel jonger dan de vorige in Kodi, is tot nog toe standvastiger, hoewel de omstandigheden er ongeveer gelijk zijn. De goeroe-indjil, die na afloop van den laatsten cursus van de Opl.-school slechts voorwaardelijk toegelaten werd, deed dit jaar een her-examen in dogmatiek, kerkgeschiedenis, exegese, oud- en nieuw-testament en slaagde. Hij heet Pati Mali. Het is wel een ijverige jonge man, maar niet een van de meest begaafden en nog wat jong en slap. Hij schijnt wel in zijn werk te leven, maar weet nog niet voldoende leiding te geven. Ik hoop, dat dit met de jaren wat beter zal worden, want ook deze kring heeft wel vaste leiding noodig.

Ook hier hebben we een flinke bloeiende school.

De Roomsche Missie tracht voortdurend ingang in Kodi te krijgen op allerlei manier, maar tot nog toe

hebben ze hier geen vasten voet kunnen krijgen.

Kodi, dat ruim 20600 zielen telt, heeft 313 christenen, leden onzer zendingsgemeente.

(Wordt vervolgd).

Zending Utrecht en Gelderland.

De Zendingscommissie te Oosterbeek.

De vorige maand heeft de Zendingscommissie van de Gereformeerde Kerk te Oosterbeek haar vijf-entwintigjarig bestaan mogen gedenken.

Waarom er voor Poerworedjo een tweede missionair predikant nodig is.

In het Maart-nummer van het Zendingsblad namen we een stukje over van Ds. v. d. Vliet uit de Utr. Kerkbode, waarin hij het had over het geven voor de Zending. Hij oordeelt, dat Utrecht en Gelderland heel wel een tweeden dominé voor Poerworedjo kunnen beroepen.

Ditmaal willen we een stukje van hem opnemen, waarin hij vertelt waarom een tweede predikant voor

Zendingscommissie te Oosterbeek.

Den 9den Maart l.l. was het 25 jaar geleden, dat onder de leiding van Ds. J. H. Koers, die nog steeds haar voorzitter is, deze Zendingscommissie in het leven geroepen werd. Met Ds. Koers heeft ook de heer H. J. Berghage al die jaren zitting gehad in deze commissie, die hij als secretaris dient.

Bijgaande foto laat ons de leden der commissie zien, van l. naar r. de heeren P. Swanborn, A. Wildeboer, H. J. Berghage, Ds. H. J. Koers, T. Blokhuis en Mevr. de Wed. Kelderman.

Daarachter staan de dames, die geregeld de Zendingsbladen bezorgen en de contributie innen, en vooraan zitten de ijverige collectantjes, vijf jongens en drie meisjes, die getrouw met de busjes rondgaan. Over het werk der dames en der kinderen is men zeer tevreden.

De commissie heeft in die vijf-entwintig jaren heel veel voor de Zending mogen doen. De gedachtenis is in stilte, maar met dank aan God gevierd.

Gaarne biedt het Zendingsblad aan de Commissie en hare trouwe helpsters en collectantjes zijn gelukwensch aan.

W. B.

Poerworedjo zoo dringend nodig is.

Laat men dit in Utrecht en Gelderland maar heel goed lezen. Dan komt het vast met de gelden wel in orde.

Ds. v. d. Vliet schrijft het volgende:

„Nadat Ds. Alkema, uit wiens rede ik de gegevens neem, heeft aangetoond, dat we moeilijk kunnen zeggen, dat we geen tweede dominee kunnen betalen, gaat hij spreken over de noodzakelijkheid.

En daarom is het ons eigenlijk te doen.

Waarom moeten we eigenlijk een tweede dominee hebben?

„Uit gebrek?

Nee juist om de overvloed.

God geeft zegen.

En Gods zegen kost altijd offers of offertjes van onze kant.

God geeft rijken zegen.

En Ds. Keuchenius werkt heel hard. Hij geeft zich aan de zaak van Gods Koninkrijk met al de toewijding van z'n hart.

En nu de moeilijkheden.

Als eerste noemen we de contrôle, die de missionaire dominee over de hulpkrachten of helpers moet uitoefenen.

De dominee controleert deze mensen in dit opzicht, dat hij hun werk overziet. Hij leert ze preeken. Ze moeten eigenlijk iedere week bij de Hollandsche dominee komen om van hem de preekschetsen te krijgen. Hij behandelt dan de stof met hen. Maar dat is niet voldoende. Ook ter plaatse moet hun werk gecontroleerd worden.

Deze inlandsche helpers geven dus aan de dominee veel zorg.

Er zijn bijvoorbeeld kwesties in de gemeenten. Zij kunnen die niet oplossen. Daar is de dominee voor nodig.

Hoeveel helpers heeft nu Ds. Keuchenius?

We zullen vergelijken.

In Djocja zijn 2 dominees met 27 helpers.

In Banjoemas eveneens 2 dominees met 17 helpers.

In Solo 3 dominees met 27 helpers.

En Ds. Keuchenius? Hij is alleen. En heeft 15 helpers. Zegge 15. Voor die mensen staat hij alleen. Nu zijn er van die 15 helpers 2 Javaansche dominees, zoodat er echte, gewone helpers 13 blijven. Dat wil zeggen, dat de dominee op die 13 standplaatsen het Avondmaal moet gaan bedienen. Deed hij dat viermaal per jaar, dan zou hij iedere Zondag nodig hebben.

U gevoelt al de moeilijkheid.

Houden we daarbij nog in het oog, dat Zending evangelisatie is, dat we dus steeds verder het Evangelie moeten brengen, dan is het wel duidelijk, dat één Europeesche zendingskracht op ons terrein onvoldoende is.

Om het werk te doen voortgaan kan de arbeid der colporteurs niet ontbreken.

Onze dominee heeft 9 colporteurs in zijn dienst.

Zij hebben de taak Bijbels of Bijbelgedeelten, christelijke boekjes en vlugschriften te verkoopen aan de bevolking.

Ge gevoelt, dat ook dit werk moet beheerd worden. Daarvoor is tijd nodig.

In overleg met onze dominee moet dit werk geregeld worden, zoo worden opgezet, dat het als evangelisatiemiddel tot z'n recht komt. De colporteurs moeten ook met de mensen, aan wie ze hun geschriften aanbieden, kunnen spreken. En daartoe moet de missionaire dominee hen instrueeren. Hij moet ze controleeren, ze bemoedigen, met hen spreken over de goede manier om het Evangelie aan de bevolking te brengen.

Ziehier nog slechts een deel van Ds. Keuchenius' arbeid.

Zending Noord-Holland.

De statistiek van den hoofddienst der Zending te Djokja over 1935.

Aan de statistische gegevens, die de missionaire predikanten van Djokja hebben gezonden betreffende den hoofddienst der zending op hun terrein, zijn de volgende mededeelingen ontleend:

Op 27 plaatsen is er een grootere of kleinere gemeente, waar geregeld Woord en Sacrament bediend worden. Natuurlijk wordt er bovendien nog op heel

wat plaatsen geregeld gearbeid zonder dat er nog een gemeente is. Het getal gemeenten, dat geïnstitueerd is en dus een kerkeraad heeft, is met één vermeerderd n.l. met Medari en bedraagt thans 8. Nog slechts een gemeente n.l. die te Djokja zelf, heeft een eigen Javaansche predikant. Zij telt 1045 zielen en is verreweg de grootste gemeente van ons zendingsterrein. Al de gemeenten op ons terrein telden aan het eind van 1935 te samen 2969 zielen. De groei is in 1935 niet zoo sterk geweest als in sommige vroegere jaren. Toch was het getal der gedoopten verre van gering. Er zijn in het laatste jaar 110 volwassenen door den doop in de gemeenten opgenomen en er zijn 165 kinderen gedoopt. Vooral het cijfer der volwassen gedoopten is uit zendingsoogpunt van veel belang. Het kost een Javaan of Chinees heel wat om er toe over te gaan, dat hij zich laat doopen. Meestal eischt dit zware offers. Vaak moet hij geheel breken met zijn familie en zich laten getroosten, dat zijn familie hem uitwerpt. Als we bedenken hoe moeilijk het is, vooral voor een Javaan, om, als hij Christen wordt, te breken met zooveel waarmede hij breken moet, dan stemt het wel zeer bijzonder tot blijdschap en dank, dat in één jaar tijds alleen op het zendingsterrein van Noord-Holland niet minder dan 110 volwassenen door den doop zijn opgenomen in de Christelijke kerk. In dit cijfer zijn de Chineezzen meegeteld.

Van groote beteekenis met het oog op den voortgang der zending is ook het getal der catechisanten, die dooponderricht ontvangen. Er waren bij het eind van 1935 niet minder dan 643 volwassenen, die nog ongedoopt zijn, maar onderwezen worden om, zoodra zij toegelaten kunnen worden, den doop te ontvangen. Dat cijfer 643 zegt ons heel veel.

Ook de offervaardigheid is bij de Christenen op Java niet gering. Gelijk men weet, zijn de Javaansche en Chineesche gemeenten over het algemeen zeer arm. De inkomsten zijn vaak zoo gering, dat we in Holland niet kunnen begrijpen hoe men er van leven kan. Toch hebben de Javaansche en Chineesche gemeenten op ons terrein in 1935 bijeengebracht voor de kerk f1623.09, voor de armen f838.90 en voor het zendingswerk f248.06. Dat zijn sprekende cijfers.

W. B.

Christelijk perswerk in Indië. Differentieering.

Tot nu toe hebben we getracht met en door De Zaaier alle bevolkingsgroepen te bereiken. En dat lukte, althans tot op zekere hoogte. Dat kwam door twee oorzaken. In de eerste plaats trachtten we ons zooveel mogelijk rechtstreeks tot de menschenziel te richten. In de tweede plaats gaf ons blad, in zijn driedeeling van hoofdblad, vrouwenblad en jeugdblad ook zooveel onderscheiden lectuur, dat er haast altijd voor ieder wel wat in te vinden was. Willen we echter voortgaan op dezen weg, dan zal er langzamerhand naar een zekere differentieering gestreefd moeten worden. De Europeesche groep en de Indo-Europeesche groep, en de inheemschen hebben toch elk hun eigen instelling en vragen. Bij de Europeesche groep zal men er zich vaak in hoofdzaak op moeten richten, dat de vooroordeelen tegen het al lang verworpen geloof worden weggenomen, dat er weer eerbied komt. Bij de Indo-Europeesche groep zal men moeten werken op de vermeerdering van de Bijbel-

kennis en het zien van de onderscheidingen. Bij de inheemschen is alles nieuw en gaat de strijd over de groote vragen van den godsdienst, de allereerste onderscheidingen. Voor den een is daarom noodig, dat we de wijde perspectieven, de diepten laten zien in voor hun verstarde, doode begrippen. Voor den ander zullen we al maar moeten spreken over de eigenlijke inhoud van den Bijbel. Voor de derde groep over de volheid en heerlijkheid van Christus voor alle levensterreinen.

Natuurlijk is hier geen volstrekte scheiding aan te brengen. De vragen loopen vaak door elkaar heen. Maar voor een goede opbouw van ons perswerk zie ik toch als noodzakelijk, dat we naast wat De Zaaier nu geeft, nog veel meer geven van het licht, dat Gods Woord werpt op de vragen van den dag en aan de andere kant meer geven over Bijbel en dogma. Of we dat zullen blijven samenvatten in een blad, of dat we tot meerdere bladen zullen moeten komen, is een vraag, die uit de practijk moet beantwoord. Maar we moeten voort. Duizenden en duizenden wachten er op.

Th. K.

Korte berichten.

Mej. M. Looijenga.

Mej. M. Looijenga, die als dame voor de huishouding in het Petronella-Hospitaal werkzaam was, is wegens ongesteldheid met vervroegd verlof naar Holland gekomen. Haar adres is: Rusthuis Zonneweelde, Van Stolklaan 3, Den Haag.

Dr. B. Allaart.

Het adres van Dr. B. Allaart, die is benoemd tot tijdelijk arts van het Zendingshospitaal te Klaten, is: De Kemperstraat 85, Oegstgeest.

J. J. Miedema.

Ds. en Mevr. Miedema, die enkele maanden in Indië hebben doorgebracht om daar de vijf kinderen te bezoeken, die aan den dienst der Zending zijn verbonden, hopen met de Johan van Oldenbarneveld terug te keeren en 5 Mei a.s. te Genua aan te komen. Zij genieten, naar we vernemen, beiden een goede gezondheid.

Tj. Mobach.

Het adres van den heer Tj. Mobach, die einde Mei naar Soemba terug denkt te gaan, is tot zoolang: Groeneweg 21, Zwolle.

Mej. H. Grondsma.

Mej. H. Grondsma, verpleegster in het Dr. Scheurer Hospitaal te Klaten, is met verlof in Nederland. Haar adres is: de familie C. Flach te Sneek.

J. van Goudoever.

De heer J. van Goudoever, directeur van de Christ. Holl. Inl. Kweekschool te Solo, is met verlof in Nederland. Zijn adres is: van der Helstlaan 37, Bilthoven.

De Zendingsnood te Oegstgeest.

Voor de Zendingcorporaties, die samenwerken in het Zendingsbureau te Oegstgeest, is de financiële nood weer tot bange hoogte gestegen.

Van de gelden, die einde Maart voor het tweede

kwartaal van 1936 naar Indië moesten worden gezonden, kon slechts $\frac{1}{3}$ deel worden overgemaakt.

Het jaar 1935 liet een tekort na van f 75000 en de inkomsten gedurende het eerste kwartaal van 1936 bleven f 150.000 beneden de raming van het benooid bedrag. Er moet hulp komen, spoedig en krachtig, anders loopt het vast. Gelijk bekend is vinden deze samenwerkende Zendingcorporaties haar voedingsbodem vooral in de Ned. Hervormde Kerk. Moge haar noodkreet inzonderheid daar de zoo noodzakelijke weerklink vinden.

Zendingsjubileums.

Het jaar 1936 is rijk aan zendingsjubileums. Niet minder dan 3 groote zendingsgenootschappen, de Noord-Duitsche, de Leipziger en de Gossnersche zending, vieren haar 100-jarig bestaan, en de Bethel- en Neuendettelaer zending gedenken haar gouden bestaan.

De Rijsche zending.

De Rijsche zending herdenkt op 29 Juli a.s., dat haar zending onder de Bataks op Sumatra dan 75 jaar bestaat. Sinds 1914 rees het ledental der Batakkerk met bijna 250.000 zielen en is thans tot 356.000 zielen in totaal gestegen. Den 19en Mei gaan 15 nieuwe zendingskrachten naar Sumatra en Nias. De herdenking op Sumatra vindt op 6 October plaats.

Ned. Bijbel Genootschap.

Om zijn ook voor de Nederlandsche Zending zoo belangrijk en gezegend werk voor de verspreiding van den bijbel in Nederland en Indië geregeld te kunnen voortzetten, heeft het Nederlandsch Bijbelgenootschap dringend versterking der inkomsten noodig. Vandaar, dat er thans met kracht gewerkt wordt aan den uitbouw der binnenlandsche organisatie.

Als datum voor de algemeene vergadering van het Nederlandsch Bijbelgenootschap werd vastgesteld Woensdag 17 Juni; op Dinsdagavond 16 Juni wordt de voorafgaande samenkomst gehouden. Op verzoek van het hoofdbestuur hoopt de afgevaardigde dr. H. Kraemer op de jaarvergadering te spreken.

Roomsch-Katholieke Zending in Afrika.

Afrika blijkt volgens de jongste mededeelingen het vruchtbaarste Roomsch-Katholieke missieveld. In 1935 zijn 61.7 % van de nieuwgewonnenen in Afrika gewonnen. Den sterksten voortgang bereikt men in Centraal-Afrika en dan vooral in Ruanda en Urundi.

De zoon van Gandhi.

De oudste zoon van den Indischen mahatma Gandhi heeft in de Indische pers medegedeeld, dat hij besloten heeft Christen te worden. Als zijn vader hem nu uit de familiegemeenschap uitsluiten zal, zal dit zijn besluit niet aan het wankelen brengen.

Het Evangelie in Spanje.

Uit Spanje schrijft men van Protestantische zijde, dat de nieuwe gang van zaken in Spanje voor de Protestantische kerk nog geen moeite brengt. „Van de nieuwe anti-clericale, dat is anti-Katholieke meerderheid, verwachten de evangelische gemeenten wel geenerlei bevordering van hun streven, doch zij rekenen er op, dat van deze zijde voor hen ook geenerlei moeite ontstaan zal. Zij verlangen niets meer en niets minder dan de volle handhaving van de hun bij de

grondwet toegestane religievrijheid". In 1935 hebben de Spaansche evangelische gemeenten niet minder dan 300.000 bijbels en bijbelgedeelten in Spanje verbreid en zij hopen door een sterke bijbelactie in den nieuwen tijd een goeden weg van evangelisatie te mogen gaan.

De bloedschuld der Sovjets.

Volgens ambtelijke Sovjet-Russische berichten, door ons gevonden in den Evangelischen Beobachter, zijn in den loop der laatste 18 jaren 42800 personen, die tot den geestelijken stand behoorden, in de concentratiekampen der Sovjets gestorven. En er zijn nog slechts 1200 van hen in deze kampen in het leven. Bij deze ontzettende sterfte is commentaar aangaande de bloedschuld der Sovjets overbodig.

De Indianen.

In de Amerikaansche pers vinden wij het bericht, dat er thans nog 360.850 Indianen zijn, welke in 200 verschillende stammen zijn ingedeeld. Van hen zijn er 150.000 heidensch, 100.000 Protestantsch en 100.000 Roomsch-Katholiek.

Een ontzettend cijfer.

De centrale godloozenraad publiceert, dat in de 18 jaren van het bestaan der Sovjet-Unie 11000 geestelijken der Russisch-Orthodoxe kerk hun ambt hebben neergelegd; 18 % zwoeren de kerk daarbij af en werden propagandisten in dienst der Sovjets; een groot deel legde het ambt neer wegens geldnood, wijl de gemeenten niet meer in staat zijn de priesters te onderhouden.

„Effatha”.

Men verzoekt ons mede te deelen, dat de Jaarvergadering van „Effatha”, Chr. Instituut voor doofstomme kinderen te Voorburg, werd bepaald D.V. op Woensdag 6 Mei 1936 in het Schoolgebouw te Voorburg. Ds. G. Salomons, Chr. Geref. pred. te Amsterdam werd bereid gevonden alsdan een Opwekkend woord te spreken.

Op deze vergadering zijn afgevaardigden, leden en belangstellenden hartelijk welkom.

Na afloop der ochtend-vergadering kunnen de bezoekers zich vereenigen aan de koffietafel in het Internaat.

Leestafel.

Christus tusschen de Kandelaren, toespraak, bij gelegenheid van de dank- en Gebedsure, ter herdenking van de doleantie op Donderdag 13 Febr. 1936 in de Keizergrachtkerk te Amsterdam, door Ds. K. Fernhout Mzn. Bij Kok te Kampen. f 0.40.

Een kostelijk woord, vol rijke gedachten. Een meesterstuk naar inhoud en vorm. Het is een gedachtenisrede, maar van blijvende waardij en zeer waard om gelezen en herlezen te worden.

Verbondsgeschiedenis. Schetsen voor de vertelling van de Bijbelsche Geschiedenis, door S. G. de Graaf, bij Kok, Kampen.

Met groote belangstelling namen we inzage van de eerste aflevering. Ds. de Graaf ziet en zegt de dingen zeer origineel. De titel zegt duidelijk uit wat gezichtspunt hij de Bijbelsche geschiedenis behandeld wil zien. Natuurlijk kunnen we over het geheel nog niet oordeelen. Er is nog slechts één aflevering.

Maar stellig wordt het een zeer interessant werk, dat van groote beteekenis kan worden.

„Op den Uitkijk”, bij Gebr. Zomer en Keuning te Wageningen.

Deze naar inhoud en uitvoering steeds rijke periodiek, handhaaft met eere hare plaats aan de spits onzer geïllustreerde tijdschriften. Het komt een plaats toe in elk Christelijk gezin.

Menigerlei Genade.

Gaarne vestigen we nog eens weer de aandacht op deze wekelijksche Predicatiën, die onder de leiding van Dr. K. Dijk en Ds. B. Wielenga bij Kok worden uitgegeven. Het zijn doorgaans naar inhoud en vorm uitnemende preeken.

De prijs per jaargang is f 8.00.

Een Preekenbundel van wijlen Prof. Dr. H. Bouwman.

Bij G. F. Hummelen's Boekhandel en Electr. Drukkerij N.V. te Assen, verschijnt een Preekenbundel van wijlen Prof. Dr. H. Bouwman, in leven Hoogleraar aan de Theol. School te Kampen.

Veertig jaar lang heeft Prof. Bouwman mogen arbeiden in Gods wijngaard. Zijn practische prediking werd door velen op hoogen prijs gesteld.

Inleiding in de Hedendaagsche Zielkunde, door Dr. L. v. d. Horst, bij Kok te Kampen. f 1.90, geb. f 2.75.

Prof. v. d. Horst, hoogleeraar aan de V. U., wil in dit boek ons op de hoogte brengen van de Hedendaagsche Psychologie. In hoofdzaak bespreekt hij echter alleen den grooten Psycholoog Freud en de Psycho-analyse. Zijn critiek dunkt ons wel wat sober. Maar we achten ons tot beoordeeling onbevoegd.

Vaderlandsche Kerkgeschiedenis, door G. v. d. Zee, deel I. Voor de Hervorming. Bij Kok te Kampen. f 2.90, geb. f 3.75.

De bekwame schrijver, die zich als historicus reeds naam heeft gemaakt, biedt ons in dit eerste deel een tamelijk uitgebreide geschiedenis der Christelijke Kerk in ons land tot op de Hervorming. Het is een wetenschappelijk werk, waarin de resultaten van de laatste onderzoekingen zijn verwerkt. Maar niet dor. Men leest het met genot. En natuurlijk is de zending niet vergeten. Schrijver en uitgever verdienen dank voor de levering van dit uitnemende boek, dat spoedig door een tweede deel moge worden gevolgd.

De melodieën van Eenige gezangen van de Geformeerde Kerken in Nederland, vierstemmig gezet en van voor- en tusschenspielen voorzien, door L. Blaauw, bij Kok te Kampen. f 1.90.

Wij bepalen ons slechts tot aankondigen. Beoordeelen kunnen we het niet.

De Hoop der Heerlijkheid. Nieuw Bijbelsch dagboek.

Bij Ploegsma te Zeist zal weldra dit nieuwe dagboek verschijnen. De medewerkers zijn: E. T. van den Born, D. van Dijk, J. G. Feenstra, Dr. E. D. Kraan, P. N. Kruyswijk, F. C. Meijster, D. Sikkell, H. Veldkamp, J. Verkuy, P. Ch. van der Vliet, Mr. W. S. de Vries, H. A. Wiersinga, D. Zwart. Samensteller is P. N. Kruyswijk, Gereformeerd Predikant te Hilversum.

Deze namen beloven iets goeds. Prijs f 5.50.

Stemvorming en methodisch spreken, door J. Chr. Romijn, spraakleeraar, Groningen, bij Kok, Kampen. f 2.75, geb. f 3.50.

Dit werk bedoelt een handleiding te geven tot vorming der spreekstem en het verkrijgen van een goede uitspraak. De methode van den heer Romijn schijnt ons wel goed, maar we gelooven niet, dat men met dit boek alleen, zonder hoorbare spraakles er komt. Voor stemvorming is ook spraakles noodig.

Giften.

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.

Door Ds. Feenstra van de Naaiver. te Lioessens f 3.—; Gravin van Limburg Stirum te Berlijn f 10.—; door Ds. van Alphen 10 % van de ontvangsten in de Classis Apeldoorn 1e kwart. '36 f 135.26; door J. Polet saldo kalenders Stiens f 1.—; door Ds. Both restant 10 % der ontvangsten in de Classis Arnhem 1935 f 169.18; door B. M. Bulten uit het Zendingsbusje van het Oranje Nassau-instituut te Haralem f 26.25; door J. A. Jongsma van de leerl. Chr. Sch. Stellendam f 5.—; van de Ned. Zend. Ver. f 63.12; van de Geref. Kerk te Bandoeng f 29.15; Saldo Zendingskalender 1936 f 4461.53.

W. BREUKELAAR.

Santpoort, 18 Maart 1936.

Giro No. 32806.

Voor Wonosobo's hospitaal.

Geref. Kerk te Deventer f 51.39; van N. N. te Leeuwarden f 1.

W. BREUKELAAR.

Blondo.

Voor het werk te Magelang van Mej. N. N. f 40.

P. KLIJN.

Den Haag, Columbusstr. 256.

Ontvangen voor het tekort Kerstfeestviering Solo.

Van Mevr. M. S. f 40.—.

H. DE LANGE.

Den Haag, Irisstraat 37.

Postrekening 245952.

„God helpt”.

Dit opschrift staat boven een artikeltje in het laatste nummer van „Ons Suriname”. Na de vele stukjes in mineur ditmaal een juichtoon.

In verband met het jubileum verleden jaar staken wijze mensen de hoofden bij elkaar en besloten een krachtige jubileumactie te voeren. Wij schreven reeds eerder dat dit zoo goed bedoelde menschenwerk een groote teleurstelling werd. „Het drukt ons op de knieën” schreef broeder Legène in een vorig nummer.

En thans! Velen uwer zullen weten, dat de leden der Broedergemeente allen een zelfde tekstboekje bezitten, zoodat voor alle Herrnhutters in Europa en op de zendingsvelden eenzelfde tekst de dagtekst is. Op een der dagen van de afgelopen maand was dit Mal. 3 : 10. „.....Beproeft Mij nu daarin zegt de Heere der heerscharen, of Ik U niet opendoen zal de vensteren des hemels en u zegen afgieten, zoodat er geen schuren genoeg wezen zullen”. Dienzelfden dag ontving het Zendingsgenootschap te Zeist de mededeeling van een belangrijk legaat, waardoor een groot deel van het tekort gedekt zal kunnen worden.

Is het niet, alsof we God zelf hier zien ingrijpen, alsof Hij hier zegt: „Als Uw wijsheid uitgeput is, als Uw overleggingen falen, dan ben ik er nog?”

Zij die geleerd hebben voor de Surinamezending te bidden zullen thans met ons danken. Laat er blijdschap zijn in het hart van alle zendingsvrienden. Maar laten wij thans ook krachtig voortvaren, opdat niet opnieuw zulk een groot tekort ontsta. De eerste maanden van 1936 gaven alweer bijna f 10.004 te weinig. En de ondervinding leert, dat na een enkel gunstig bericht velen meenen dat de spankracht nu wel even verslappen kan. Moge het onder ons niet zoo zijn. Nadat God gesproken heeft, laat hij thans weer het woord aan ons.

Moge het een weerklank zijn op hetgeen Hij ons heeft willen zeggen.

Sinds vorige verantwoording ontvingen wij: Van G. te D. f 0,50; via Prof. Dr. G. te A. f 12,50; Mevr. Mr. de G. te Z. f 2,50; G. te M. f 3; G. te E. f 25; Mevr. H. te T. A. f 2,50; G. te D. f 50; T. de J. te G. f 10; T. te B. f 4,30; Mej. T. te B. f 1; S. te W. f 5; K. te A. f 1; Ds. S. te R. (Coll. Jaarfeest Ger. K. en M. Ver.) f 10; Mej. v. W. te O. f 1; Mej. U te H. f 2,50; Mej. v. R. te B. f 1; B. te H. f 1; Mr. H. te H. f 1; Chr. Mulo Sch. te H. f 3,50; M. te U. f 0,50; Mej. IJ. te B. f 1; de D. te Z. f 2,50; S. te G. f 1,50; Mej. B. te G. f 1; Dr. K. te A. f 10; B. te L. f 10; Mej. J. te D. f 5,14; Mevr. R.-B. te B. f 5; via H. te L. (l.l. Ger. Gem. Sch.) f 4,20; Mej. H. te H. f 5; R. te V. f 1,50; R. te U. f 1; H. te K. f 6,25; Mej. R. te A. 5; via Dr. R. te 's-G. (busje Mevr. I.) f 30; Wed. v. d. B. te D. f 2,50; Mej. B. te A. f 2,50; Fam. v. d. B. te R. f 2; Mej. v. d. B. te S. f 2; Mr. Q. v. U. te 's-G. f 2,50; via Ds. H. te V. (l.l. K.W.S. f 10; de H. te A. f 1; Mej. v. H. te A. f 1,50; H. te A. f 2,50; v. H. te Z. f 2,50; H. te O. f 1; H. te S. f 5; M. te M. f 1; Mej. B. te B. f 1; Fa. R. te G. f 2,50; Fam. R. te A. f 5; Wed. B.-B. te 's-G. f 2,50; B. te B. f 0,50; Pers. L.O. en U.L.O. te 's-G. f 4,50; B. te V. f 1; B. te H. f 1; v. d. B. te R. f 5; Mej. B. te Z. f 10; v. d. B. & Co. te R. f 25; Ds. B. te L. f 2,50; Ds. B. te H. f 1; Ds. B. te H. f 1; B. te 's-G. f 1; v. d. B. te E. f 1,50; Mr. v. B. C. te 's-G. f 1; Mej. B. te K. f 2; B. te G. f 10; B. te V. f 1; Ds. B. te K. f 2; B. te 's-G. (Pers. en gift) f 4; Dr. v. d. B. te H. f 10; v. d. B. te D. f 2,50; Mej. E. te E. f 1; Mevr. E. v. V. te S. f 2; Mej. S. te A. f 2,50; S. te S. f 10; S. te A. f 10; S. te N. f 1 (van G. K.); Mej. v. d. S. te A. f 2,50; Fma. S. de G. te H. f 3; S. te S. f 2; S. te H. f 1; V. en v. d. S. te A. f 2,50; S. B. te D. f 1; v. d. S. te Z. f 2,50; v. S. te 's-G. f 1; S. te H.-Z. f 0,70; v. S. te L. f 0,50; v. V. te Z. f 1; U. te G. f 2; U. te S. (N.O.I.) f 5; f 10 uit Wageningen; Fam. S. te H. f 2,33½; S. te A. (opbr. coll.) f 25; L. J. S. te K. f 2; F. te H. f 20; F. te D. f 1; via Mej. L. te R. (pers. K.W.S.) f 4; via J. te S. f 5 (l.l. Chr. Nat. Sch.); l.l. Adm. De Ruytersch. f 12,50; v. N. te R. f 5; Prof. Dr. N. te U. f 1; N. te H. f 0,50; v. D.-K. te M. f 2,50; Wed. W. te A. f 3,50; W. te Z. f 1; v. d. W. te 's-G. f 2,50; W. te S. f 2,50; Dr. D. te S. f 5; Dr. Z. te H. f 10; Wed. v. d. Z. te D. f 1; Mej. J. Z. te R. f 2,50; V. te H. f 25; C. V. te D. f 1; V. te H. f 1,50; v. d. V. te M. f 2,50; V. te A. f 1; V. te P. f 1; v. d. V. te H. f 2,50; V. te D. f 1; Mevr. V.-N. te 's-G. f 10; Fa. S. & K. te

F. f1,50; Mej. M. te D. f2; via P. te St. A. (Zond. Sch. f4; Fam. v. d. P. te U. f4; Zusterkr. te B. f2,50; M. te R. f1,25; M. te V. f1; M. te R. f1; M. te R. f10; Ds. M. te Z. f1; via Dr. K. l.l. Pr. Jul. Sch. te V. f2,50; Ds. O. te B. a. A. f1; Ds. O. te H. f2; v. O. te H. f2,50; v. A. te H. f1; Zendver. te E. f5; v. d. L. te S. f2,50; Ds. v. d. L. te R. (H'meer) f1; L. te M. f2,50; Zendcomm. te L. f25; S. te L. f2; v. L. te D. f0,50; Ds. v. d. L. te W. f10; v. d. L. te H. f2,50; Mevr. L. de J. te A. f1; N. N. f1; Ger. Zuster te R. f2,50; Ger. M.V. te A. f3,50; N. N. te R. f10; N. N. te L. f1; J. S. te D. f2,50; v. d. L. te A. f1; Mevr. L. te H. f5; v. L. te D. f0,50; Mej. L. te M. f1; v. d. K. te 's-G. f1,25; K. te E. f1; K. te E. f1; K. te E. f1; Mejl. R. te Z. f3; Mej. K. te U. f1; K. te H. f2; K. te D. f1; K. te V. f100; Fam. v. d. K. en R. te D. f1; Fam. v. d. K. te R. f1; K. te A. f2,50; K. te St. A. f5; K. te E. f1,50; de K. te K. f2,50; K. te A. f2,50; F. te N. f0,59; via Dhr. Pasariboe van Oost-Ind. vrienden f250; K. te A. f5; Mej. I. te H. f25; C. te B. f1; Mej. V. d. K. te A. f1; Mej. P. v. A. te A. f1; Ger. Kerk te L. f2; Coll. te D. f10,40; D. f10; O. f2,50; Coll. H. f40,85; M. f2,50; E. G. f5; B. A. f1,98; O. f2,50; A. f5; B. f1; D. f10; D. f5; Z. f1; M. (N.O.I.) f18,35; Z. C. te T. f5; O. f50; Zendingbusje D. f10,50; via B. te G. van leerl. f12; via Ds. H. te G. f2,50 uit coll. te P.
Allen zeer hartelijk dank.

J. VAN KEULEN.

Laren (N.-H.), Vredelaan 10.
Postrekening 95494.

Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden.

(30ste verantwoording van 22 Febr.—22 Maart 1936).

Het hartelijken dank ontvingen wij: Van Ds. H. M. te K. f1; A. v. R. G. te W. f1 (j.l.); Mej. H. J. P. te M. f1,50; J. J. A. S. te H. f2,50; N. N. te L. f1; A. v. d. E. te O. f1,50; J. K. te 's-Gr. f2,50; H. C. S. te S. f10; Ds. J. v. d. S. te G. f2; H. A. v. S. te R. f2,50; F. L. v. d. B. te A. f10; lezing te R. f10; H. J. B. te H. f1; W. B. te L. f2; Ds. D. P. P. te M. f2,50; A. W. te S. f1; Mej. C. S. S. te L. (j.l.) f2; Mevr. C. S. te L. (j.l.) f2; R. G. S. te L. (j.l.) f2; A. W. te Z. f5; Ds. A. de R. te O. B. f1; Geref. Kerk te L. f10; Mej. M. te D. f2; J. G. H. te A. (mnd.) f0,50; Mr. J. F. v. B. C. te L. f5; J. H. B. te L. f10; Mej. G. J. W. P. te U. f1; Mej. P. I. te H. f25; Tezamen f106,50.

Totaal met vorige verantwoording f7357,64.

Onder deze 28 giften zijn er 4 van Geref. predikanten. In totaal hebben nu ruim 100 gehaar gegeven aan onze roepstem.

Wanneer zullen wij f1000.— naar de Bataklanden kunnen zenden? Als nu de overige Geref. predik. ieder slechts f1.— zonden dan konden wij het direct doen.

Wij blijven in afwachting.

Namens het steuncomité,

J. N. MUNNIK, Penningm.

Den Haag, Galileistraat 139.

Postgrio. 6104.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba.

2e verantwoording van 26 Febr.—25 Maart 1936.

Provincie Groningen:

Geref. Meisjesveren. Schouwerzijl, f2.—; D. A. Koeburgru, Onstwedde, busjes: R. v. d. Heide f10,47; id. A. Bodewits f16,20; J. Sikkema, Boerakker, Meisjesveren, f7,50; A. Nienhuis, Ulrum f120; M. Bieuwenga, Ten Post, M.V. Bidt en Werkt f7.—; Ds. N. Postema, Veendam, coll.gift f2,50; Ds. J. Dijk, Sellingen, saldo filmavond f7,60; D. Smits, Zuidwolde, Gr. nagekomen giften f3.—; id. busjes kinderen Vee-

ning f3,64; id. catech. bus f14,20; H. Huizinga, Woldendorp, saldo zendingskalenders f2,25; H. Witkop, Ter Apel, saldo kalenders f15,11; id. zendingsbl. f10.—; Geref. Kerk, Schouwerzijl f45.—; H. Huizinga, Kommerzijl, Zendcomm. f50.—; Ds. J. H. Lammerma, Appingedam, gift in de coll. op Biddag f2,50; F. Klaassen, Sappemeer, zend.bl. f20.—; idem, saldo film f7,13; J. Laning, 't Zandt, zendcomm. f60.—; H. Timmer, Niezijl f22,50; Mej. W. Meijer, Oldehoeve, 200 h. ct. Tj. Mollema f1.—; id. 130 h. ct. Hiekje Zeldenrust f0,65; Mej. v. d. Zee, Groningen, 1e kl. Mulo f2,90; idem 200 h. ct. Janny Karper f1.—; Mej. G. Haan, Groningen, kinderzend Jan./Febr. f290.—; P. Pilon Pz., Stedum, Meisjesver. M. en M. f25.—; idem, Jongel. ver. f11,89; Per Ds. Wijngaarden, Groningen, 670 h. ct. f3,35; Jan Kolstein, Groningen, 100 h. ct. f0,50; Per Ds. Oranje, Groningen, 180 h. ct. f0,90; O. v. d. Wal, Groningen, van de zendingscomm. f40.—; Elske en Hilske Molenkamp, Groningen, 400 h. ct. f2.—; Hendr. a. Dijkstra, Groningen, 150 h. ct. f0,75; N. N., Groningen, 255 h. ct. f1,27½; F. en T. Dubois, Westernieland f0,60; W. Brons, Ten Boer, Nikk. Geref. Sch. f11,60; Jongel. vereen. „Timotheus“ centr. Groningen over 1934/35 f5,54; Geref. Kerk, 2e Exloërmond, busje Fenny Roffel f6.—; id. busje Lammy Gnodde f9,27; id. bruiloft J. Roffel f9,26.

Prov. Drenthe:

H. L. Smeman, Coevorden, rest vaste bijdr. f6,28; idem vaste bijdragen f16,75; Hm. Rabbers, Zuid Barge, f100.—; Ds. D. Vreugdenhil, Appelscha, busjes f28,50; id. oversch. kalenders f6,20; H. Blanken Wzn., Hoogeveen, zendcomm. f150.—; L. Wietsma, Gees, Nikk. Geref. School f12,70; Janny en Jenny Booy, Erica f10,29; A. Sliemers, Nieuwlande, Keboemen-film f12,23; idem, busjes Jan.—Febr. f27,12; Ds. M. Geertsema, Dwingelo, coll. gift f1.—; Jac. v. d. Veen, Ruinerwold, Mannenver. O. d. S. Berghuizen f2.—; W. v. Veen, Beilen, uit de brievenbus Ds. Hekman f1.—.

Prov. Overijsel:

J. de Vries, Nijverdal, Zend. comm. f200.—; Per Ds. Broek Roelofs, Restant Lemelerveld f11,18; idem, busjes Lemelerveld f36,32; idem, kerstcoll. Lemelerveld f16,72; B. H. v. Weeghel, Sr. Olst, f2,50; D. de Vries, Steenwijk, Zend. comm. f46,56; Geref. Kerk, Haaksbergen, collecte f4,87; K. Stad, Bergentheim, f50.—; J. Olthoff, Hardenberg f65.—; G. de Leeuw, Kamperveen, busjes 2e halfjr. f21,69; id. overschut zendingsblad f2,80.

Soembaweken Groningen:

Boerakker f7,52; Wetsinge-Sauwerd f134,79; Spijk f275,77; Kielwindeweer f79,25; Stedum f160,65; Niezijl f54,65.

Soembaweken Drenthe:

Diever f125,35; Westerbork f111,70; Vries f46,60; Smilde f164,18; Beilen, nagift f1.—.

Soembaweken Overijsel:

Nijverdal f506.—; Lemelerveld f37,73; Genemuiden f35.—.

2e Algem. collecte Drenthe:

Zuidlaren f40,73.

Diversen:

Meisjesveren. Kollumerpomp f2,50; Geref. Kerk, Bandoeng, collecte f28,64.

Totaal 2e verantwoording f 3495,85½
1e verantwoording „ 7702,18½

Totaal tot op heden f11198,04

Met vriendelijken dank voor de toezending van het bovenstaande,

JURRIËN VELDKAMP, Quaestor.
Postrekening 138000.

Groningen, 25 Maart 1936.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIE-ADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 1sten dag van de maand, waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f 0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f 0.72 franco p. p.

INHOUD: Heb goeden moed. — De Pinkstercollecte. — Van Zendings-
aangelegenheden: Nog iets over de ambtelijke positie van een docent
eener Opleidingsschool; Het Zendingsblad; Het Handboek van de Ger.
Kerken in Ned. Indië. — Zending Friesland: De instelling van den
dienst der ambten in twee gemeenten. — Zending Groningen, Drenthe,
Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: Jaarverslag 1935 West Soemba;
Zendingscommissie te Delfzijl met haar collectantjes; Schetsen Bin-
nenland. — Zending Zuid-Holland-Noord: Als de kisten uit Holland
komen. — Zending Noord-Holland: Mej. Dr. J. G. Hörchner; Hardjo-
etomo. — Zending Utrecht en Gelderland: Rapport van den Miss.
predikant. — Zending Zuid-Holland-Zuid: Zeldzame dingen; Van plan-
nen en voortgang, verslag van de Miss. predikantenvergadering;
Zendingscommissie met de collectantjes te Hillegom; Verslag Zen-
dingsnormaalleergang en Internaat te Pajeti (Soemba) over 1935;
Christelijk perswerk in Indië; Kerkbouw op Curaçau; Chr. lectuur-
verspreiding onder blinden in Indië; Indrukken van de Paaschreunie
der Ver. Indonesische Christen-jongeren; De zending onder de Karo-
Bataks; Zendingscollectantjes te Ierseke. — Korte berichten. — Lees-
tafel. — Giften.

HEB GOEDEN MOED.

Heb ik het U niet bevolen? Wees sterk en heb goeden moed en verschrik niet en ontzet U niet: want de Heere uw God, is met U alom, waar gij heengaat.
Jozua 1 : 9.

Een heerlijk woord des Heeren ter bemoediging, te rechter tijd door Jozua beluisterd. Mozes was gestorven; het beloofde land moest nu in bezit genomen worden; een sterk volk woonde er in en — de kinderen Israëls waren bevreesde lieden.

Hoevele moeilijkheden deden zich aan hun oog voor. Maar daartegen op woog de belofte: „de Heere uw God, is met u in alles wat gij doen zult.” Groote dingen had Hij aan Israël gedaan — zou Hij hun nu het land der belofte niet kunnen geven?

Daarom kan de Heere Zijn knecht, den leidman des volks, *bevelen* alle moedeloosheid en versaagdheid te laten varen, met geestdrift, op te treden tegen de vijanden, in de zekerheid van de overwinning die behaald zal worden. Jozua verlate zich niet op eigen beleid of op de veelheid des volks, maar stelle op den Heere zijn onwrikbaar vertrouwen. Dat de Heere allerwege met hem zal gaan, daarin ligt de bron van zijn kracht.

Indien er nu eenig werk is, waaraan we ons met bezieling hebben te geven, dan is het zeker wel het Zendingswerk, de arbeid voor de komst van het Koninkrijk Gods in de heidenwereld.

Ach, de rechte geestdrift onthreekt vaak bij het volk des Heeren en Zijn leidlieden. Moedeloosheid en versaagdheid treedt menigmaal aan den dag.

Nu is dit tot op zekere hoogte wel verklaarbaar. De Zending ziet zich geplaatst voor zoo'n grootsche en omvangrijke taak! Heel veel land moet nog veroverd; overal verheffen zich nog de vaste burchten van den afgodendienst in de heidenlanden. En hoe machtig is de Islam! 't Is zoo'n zware strijd die gestreden moet worden. Schijnbaar een onbegonnen werk! Bovendien — de Zending ontmoet allerlei hinderpalen op haar weg. Zoovele offers worden er voor gevraagd in deze moeilijke tijden. De teleurstellingen zijn elken dag weer nieuw.

Zou het wonder zijn, als menigeen de moed ontzonk en hier of daar de neiging tot verslapping openbaar werd?

En toch — ware dat 't geval, dan zouden we niet goed staan tegenover onzen God. Moedelooze en vreesachtige soldaten zijn geen helden en onze Heere Jezus vraagt strijders, waarmee Hij overwinningen kan behalen. Aan moedeloosheid en versaagdheid mag nooit voet worden gegeven, want bezorgdheid en vrees is ongeloof, waardoor God onteerd en aan de uitbreiding van Zijn rijk groote schade berokkend wordt.

Ook is daarvoor geen oorzaak. Hoe groot en zwaar de taak moge zijn, die het Israël Gods heeft te vervullen in de Zending, — 't is toch ook een werk, dat wel in geestdrift kan brengen, in dien 't maar in het rechte licht gezien wordt.

Het woord des Heeren tot Jozua gesproken, mag ook toegepast worden op de Zendingskerk. „Heb Ik het u niet bevolen? Wees sterk en heb goeden moed en verschrik u niet en ontzet u niet voor de machtige vijanden en voor de vele moeilijkheden, want de Heere uw God is met u alom, waar gij heengaat”.

En heeft ook niet onze Heere Jezus Christus aan het Zendingsbevel dat Hij gaf, eenzelfde belofte toegevoegd: „Ik ben met ulieden alle de dagen, tot de voleinding der wereld”?

Mag Hij nu ook ons niet gebieden, dat wij sterk en goedsmoeds zullen zijn en ons niet zullen ontzetten? Maar wat is dan ons geloof? Is het niet een vast vertrouwen op den Onzienlijke?

Wanneer wij in waarheid gelooven, dat de zaak der Zending onder heidenen en mohamedanen niet onze maar 's Heeren zaak is; dat de Kerk krachtens 't bevel van haar Koning, met het Zendingswerk bedoelt het rijk des Satans af te breken en het onbewegelijk Koninkrijk op te richten — hoe zouden we dan moedeloos kunnen zijn, ziende op de moeilijkheden, die overwonnen moeten worden?

Heb goeden moed! Zoo roept de Heere ons toe. Heb goeden moed, ook in deze tijden, want waarheen ge u als Kerk met het Evangelie des Kruises begeeft, naar Java of naar Soemba, Ik, de Heere uw God ga met u!

Laat ons dan niet vreezen, maar *alleenlijk gelooven*, ons verlatende op die belofte des Heeren.

Dan zullen we kloekmoedig 't hoofd kunnen opheffen, altijd goeden moed houdende. Dan zullen we met bezieling, met geestdrift het moeilijk werk kunnen verrichten, staande en strijdende in de kracht onzes Gods.

Het geloof zal ons blijde doen zijn en de blijdschap des Heeren die zal onze sterkte zijn.

Geve de Heere die blijdschap aan al Zijn volk! Delfzijl. MEIJERING.

De Pinkstercollecte.

Weldra weer Pinksteren. De gedachtenis der geheel eenige komst des Geestes in deze wereld. Heerlijk is het werk van den Pinkstergeest. Uit alle volken vergadert Hij des Heeren Kerk, die door Zijn bezieling in alle talen de groote werken Gods verkondigen zal.

Dat is zijn werk. Ook op Java en Soemba.

En onzer is de eere en het voorrecht Hem daarin te mogen dienen. Beziele dan maar op ons Pinksterfeest de Pinkster-Geest zelf onze harten. Dan komt het goed. Ook met onze Pinkstergave.

W. BREUKELAAR.

Van Zendingsaangelegenheden.

Nog iets over de ambtelijke positie van een docent eener Opleidingsschool voor helpers bij den Missionairen dienst des Woords.

In het No. van September l.l. deelden we mede, dat de deputaten der Generale Synode voor de Zending de Kerk te Nijverdal, op wier zendingsterrein de Opleidingsschool voor Soemba is gevestigd, hebben uitgenoodigd om Ds. H. Bergema, die is benoemd tot docent dezer Opleidingsschool, te beroepen tot missionair dienaar des Woords.

Wij hebben daarbij toen eenige practische overwegingen genoemd, die het naar ons oordeel gewenscht maken, dat een missionair predikant, die tot docent eener Opleidingsschool wordt benoemd, niet worde geëmeriteerd maar actief missionair predikant blijve. Van meer dan één zijde zijn hiertegen echter nogal wat bezwaren ingebracht, zoowel van principieelen als van practischen aard. Het spreekt van zelf, dat vrij wel alles zijn voor en zijn tegen heeft. Dat is ook hier het geval. Tegen het beroepen van Ds. H. Bergema tot missionair predikant te Koeroeni, waar de Opleidingsschool staat, waaraan hij D.V. als docent werkzaam zal zijn, zijn wel enkele practische bezwaren in te brengen. Maar ook na al wat we daarover lezen, blijven we van oordeel, dat die bezwaren geenszins opwegen tegen de voordeelen, die daaraan zijn verbonden. Het is echter niet ons doel daarop thans in te gaan. Wij laten dit rusten en willen ditmaal iets zeggen over de z.g. principieele bezwaren waarom een docent eener Opleidingsschool geen actief missionair predikant zou mogen zijn. Het heeft ons wel wat bevreemd, dat hiertegen thans nog principieele bezwaren worden ingebracht. Het is inzonderheid op advies van wijlen Dr. D. Bakker dat bij benoeming van docenten de weg van emeritering is verlaten en de benoemde docenten actief missionair predikant zijn geworden of gebleven. De deputaten der Generale Synode stemden eenparig daarmee in. De Kerken van Amsterdam en Delft hebben daarnaar gehandeld. En de Generale Synode heeft deze gedragslijn meermalen eenparig goedgekeurd. Wij dachten derhalve niet, dat dit naar somgier oordeel principieel geheel foutief zou zijn. Toch is dit blijkbaar het geval.

Als we het goed begrepen hebben is het principieele bezwaar in hoofdzaak dit, dat het werk van een docent geen eigenlijk zendingswerk is, maar wezenlijk verschilt van het werk van een missionair predikant; dat beide niet een halve, maar een volle man eischen en dat daarom een docent niet tegelijk missionair predikant kan zijn. Wie docent wordt legt, als hij missionair predikant is, zijn werk neer. Hij houdt op missionair predikant te zijn. Hij wordt docent. En dat is wezenlijk heel wat anders, dan missionair dienaar des Woords.

Nu verstaan we wel, hoe men tot die beschouwing komt. Men ziet in zoo'n opleidingsschool een theologische school in het klein, zoo iets als de Theol. School te Kampen of de Theol. Faculteit van de V.U.

En de miss. predikant, die tot docent van een opleidingsschool benoemd wordt, houdt op missionair predikant te zijn. Hij trekt zijn zendelingen-jas uit en verwisselt dien met de toga van een hoogleeraar. Hij wordt een professor, zij het dan ook nog slechts in

zakformaat. En evenals nu hier te lande een predikant, die tot professor benoemd wordt, emeritaat ontvangt en den actieven dienst des Woords neelegt, zoo ook moet — zoo oordeelt men dan — een missionair predikant, die tot docent wordt benoemd, als missionair predikant worden geëmeriteerd. Hij moet ophouden missionair predikant te zijn.

En als hij tot missionair predikant zou worden beroepen, gelijk het geval zou zijn als de Kerk te Nijverdal Ds. Bergema beriep, dan zou dat toch eigenlijk slechts een wassen neus zijn; een paskwil, waarbij onmogelijk het bevestigingsformulier in oprechten ernst zou kunnen worden gebruikt.

Het komt ons echter voor dat deze beschouwing geheel onjuist is. Vooreerst gaat de gelijkstelling van een Opleidingsschool voor helpers bij den missionairen dienst des Woords, met een Theol. school, zooals te Kampen of een Theol. Faculteit als te Amsterdam, geheel mank.

Wat er later uit ontwikkelen kan, laten we in het midden. We hopen van harte, dat er op Midden Java en ook op Soemba nog eens moge komen een Theologische School in optima forma, of zelfs een Geref. Universiteit doch dan uitgaande, niet van de zending, maar van de Inlandsche Christenen zelf. Maar daar is het thans nog lang niet aan toe, op Java nog niet, en vooral niet op Soemba. Onze Opleidingsscholen zijn nog geen inrichtingen van Theologische wetenschap, maar scholen geheel ingericht op de praktijk der zending, geheel en al zendings-instituten.

En de docenten zijn niet opgehouden missionaire dienaren te zijn, maar staan nog ten volle in den dienst der zending. Het zijn geen professoren in het klein maar heusche zendelingen, die echt zendingswerk doen. Daarmede is natuurlijk allerminst gezegd, dat zij geen wetenschappelijke mannen zouden wezen. Integendeel. Dat is zeer nodig. Docenten moeten, zal het wel zijn, mannen wezen van het hout, waaruit hier te lande een theol. professor zou zijn te snijden. Maar hun werk is, althans nu nog, zoo geheel anders dan dat van den hoogleeraar in Holland. Hun arbeid behoort geheel tot het werk, dat de zending noodzakelijk moet doen. Het is ten volle zendingswerk.

Immers, één van de belangrijkste deelen van den arbeid van een missionair predikant is, dat hij leiding en vorming geve aan zijne helpers bij den dienst des Woords.

Vaak wonen er op zijn terrein eenige honderdduizenden menschen, soms zelfs meer dan 1.000.000. Nu gaat de zendeling natuurlijk ook zelf wel persoonlijk er op uit om te preeken. Maar als hij alles zelf zou willen doen, en verzuimde zich van een staf van helpers te voorzien, dan zou hij heel slecht zijn zendingsroeping begrijpen. En van zijn arbeid zou hij niet veel terecht brengen. Hij moet helpers hebben en vooral door die helpers zijn werk doen. Maar die helpers hebben en houden leiding en vorming nodig. Vroeger vormde vaak elke zendeling zijn helpers geheel. Men had dan nog geen opleidingsschool. Maar dat eischte van den zendeling veel te veel tijd. Vandaar dat bijna elke zending, die tot eenige uitbreiding komt, een opleidingsinrichting in het leven roept. De opleidingsschool neemt van de zendelingen een deel van hun arbeid over. Slechts een deel. Want zoodra de leerlingen der Opleidingsschool geslaagd zijn en als helpers zijn aangesteld, moet de

missionaire predikant hem toch nog steeds leiding en vorming blijven geven. Een goed missionair predikant zal steeds veel tijd en zorg besteden aan die voortgaande leiding en vorming zijner helpers. Dat is echt zendingswerk.

En wanneer nu een missionair predikant benoemd wordt tot docent, dan treedt hij niet buiten het zendingswerk. Hij blijft er midden in. Hij doet werk, dat zonder de school elke zending zelf zou moeten doen. Hij is en moet blijven missionair predikant, maar nu bijzonder belast met een bepaald deel van het werk. En omdat de docenten dat doen niet alleen voor de zendende kerk op wier terrein de school staat, maar ook voor de andere zendingsterreinen, is de benoeming zoo geregeld, dat deze door of vanwege de gezamenlijke kerken geschiedt en al de kosten natuurlijk ook voor gezamenlijke rekening komen.

Zoo behoort, naar we meenen, de positie van een docent eener opleidingsschool te worden gezien. Wat we den laatsten tijd daarover lazen, heeft in onze zienswijze geen verandering gebracht. Integendeel. En daarom komt het ons niet alleen praktisch het meest gewenscht, maar ook principieel het meest juist voor, wanneer Dr. H. Bergema die benoemd is tot docent voor de Opleidingsschool te Karoeni door de Kerk van Nijverdal, die Karoeni als zendingspost heeft, worde beroepen tot haar missionair predikant. En zoo blijven in de lijn, die eerst door wijlen Dr. D. Bakker is geweest en door de Generale Synode één en andermaal is goedgekeurd.

Het Zendingsblad.

Gewoonlijk in de maand Mei vertelt het Zendingsblad ook een en ander van zich zelf. Meestal niet eer dan in April kan de afrekening over de exploitatie van het verlopen jaar worden opgemaakt. En soms blijven dan nog enkele posten wegens te late betaling openstaan, gelijk ook thans het geval is geweest. Eer dan in Mei kan derhalve nog niet worden medegedeeld, hoe het met het blad is gegaan.

Op die mededeeling hebben, naar het ons voorkomt, de Kerken ten volle recht. Het Zendingsblad is geen zuivere onderneming van redactie en uitgever, zoodat men de resultaten der exploitatie voor zich zelf houden kan, maar het behoort toe aan al de Kerken te zamen. De uitgave geschiedt op last van de Generale Synode, die in Art. XXI der Zendingsorde heeft bepaald, dat „de deputaten der Generale Synode voor de zending onder de Heidenen en Mohammedanen bezorgen de uitgave van één of meer Zendingsorganen”. Het spreekt dus ook van zelf, dat het Zendingsblad wordt uitgegeven geheel voor rekening van de Kerken, dat alle baten geheel ten goede van de Zending komen en dat de deputaten ook van dit deel van hun werk rapport uitbrengen aan de Generale Synode.

Maar al is het, dat niemand ons op de vingers zou kunnen tikken, wanneer met alle mededeelingen betreffende het Zendingsblad tot aan de Generale Synode werd gewacht, komt het ons toch niet alleen geoorloofd maar ook gewenscht voor, dat er elk jaar iets van de exploitatie worde gepubliceerd in het blad zelf. Ook dat mag gerekend tot de behartiging der belangen.

Voor ons ligt nu de exploitatie-rekening over

1935. Tot ons leedwezen moeten we nu allereerst mededeelen, dat de oplage iets gedaald is. In 1934 was de oplage 79500. In 1935 is dit cijfer naar beneden gegaan tot 78500.

Gelijk uit de correspondentie wel bleek, is die daling in hoofdzaak een gevolg der malaise. Er waren enkele Kerken, die om financiële redenen het aantal exemplaren, dat men betrok, verminderen moesten. Dit is wel jammer, ook al is het wel te verstaan. Voorts zal de onbedoelde concurrentie van de gewestelijke zendingsbladen ook wel van eenige invloed zijn geweest. Voor zoover we ontdekten was het niet om redenen van den inhoud, dat de oplage van het blad iets gedaald is. Het is in het belang der zending te hopen, dat de verlaging der oplage, die thans gelukkig nog niet verontrustend is, niet verder doorga maar dat de oplage spoedig weer stijgen moge.

Uit den aard der zaak kan onmogelijk in eenig cijfer uitgedrukt of door omschrijving bepaald worden, wat de geestelijke winst is, die het blad voor de Zending heeft gedragen. Zeker is, dat de belangstelling en liefde voor de Zending in de Kerken toeneemt, naar mate men de Zending meer en beter leert kennen. En als de liefde groeit vermeerderd ook het gebed en de offervaardigheid. We hopen, dat het Zendingsblad daartoe heeft medegewerkt. Want dat is de hoofdzaak. Niet om de financiële winst gaat het. Maar het doel is de Zending nader te brengen bij de Kerken, haar meer in dat mooie werk te doen medeleven en de kennis daarvan en de liefde daarvoor te sterken.

Maar al is de financiële bate niet de hoofdzaak, daarom is deze toch geenszins onbelangrijk.

De exploitatie van het Zendingsblad over 1935 heeft aan de Generale Zendingskas een winst gebracht van f 33640.90. Over 1934 was de bate f 35372.80. Er is dus ook in dit opzicht eenige achteruitgang.

Dit is echter zeer gemakkelijk te verklaren. Vooreerst was de omvang van het blad in 1935 acht bladzijden meer dan in 1934. Dat geeft al een verschil van omstreeks f 400.

Voorts liepen de kosten der administratie door onderscheidene omstandigheden beduidend naar boven, zelfs meer dan f 700.

Ook kwamen enkele vorderingen nog niet binnen, terwijl de daling der oplage ook de inkomsten iets deden achteruitgaan.

Het was dus te verwachten, dat de winst over 1935 iets lager zou zijn dan die van 1934. Gelet op alle omstandigheden stemt het winstcijfer tot volle tevredenheid.

Het spreekt van zelf, dat dit saldo alleen kan worden bereikt door bij de exploitatie de grootst mogelijke zuinigheid te betrachten. Het blad is bijzonder goedkoop. In 1935 telde het 240 pagina's. En daarvoor betaalt men slechts 72 cent, wanneer men althans 3 exemplaren bestelt. Dat is heel weinig. En toch kon nog een zuivere winst behaald van f 33640.90.

En die winst komt geheel ten goede van de Zending.

Alle onkosten, die aan de uitgave zijn verbonden, zonder eenige uitzondering, zijn eerst betaald. En dan wordt het zuivere winstsaldo geheel gestort in de Generale kas der Zending. Voor deze kas, waar-

uit alle gemeenschappelijke kosten van de Zending onzer Kerken worden betaald, is het saldo van het Zendingsblad een zeer belangrijke bron van inkomst. Voor een groot deel moet deze kas op die kurk drijven. Dat is ook de oorzaak waarom de prijs van het blad, die al zeer laag is, niet nog lager kan worden gesteld. Op zich zelf zou dat nog wel kunnen. Maar dat komt neer op groot verlies voor de Generale kas, want verlaging met slechts één cent zou reeds omstreeks f 9000 schade geven. Wanneer de Generale kas de bate van het Zendingsblad moest derven, zouden alle kerken elk jaar minstens tweemaal een extra collecte voor de kas moeten houden. Dat zegt nog al wat. In de kerken, waar het Zendingsblad zoo weinig verspreid wordt, of waar men het aantal exempl. dat men betreft, wil verminderen, mocht men dit wel eens ernstig bedenken. Onze Zending kan de winst van het Zendingsblad onmogelijk missen of zij zou op andere wijze van de kerken een gelijk bedrag moeten ontvangen.

Behalve het batig saldo voor de Generale kas brengt het Zendingsblad in heel wat kerken ook nog een beduidende winst in de plaatselijke zendingskas. Tal van Kerken hebben de aanbevelenswaardige gewoonte om het Zendingsblad in alle gezinnen der Gemeente te bezorgen. Vele gezinnen geven daarvoor dan iets b.v. 10 cent per nummer of ook soms wel meer. Natuurlijk moet dit geheel vrijwillig gebeuren. Gezinnen, die niets kunnen geven, moeten het blad evengoed ontvangen als gezinnen die er iets voor betalen. Al wat meer dan 7 cent per No. gegeven wordt is ten bate van de plaatselijke kas. Ons zijn kerken bekend, die alleen de Pinkstercollecte houden en voorts met de opbrengst van het Zendingsblad de bijdrage geheel kunnen voldoen, die men voor de eigen zending te betalen heeft.

Zeer tot onze spijt zijn er nog vrij wat kerken, waar het Zendingsblad in het geheel niet of slechts heel weinig verspreid wordt. Het is zeer te wenschen, dat dit verandere. Naar mate het blad meer in alle gezinnen komt, zal de Zending er wel bij varen. Niet alleen finantieel — dat ook wel — maar vooral doordat kennismaking van het werk der Zending, die bij uitnemendheid het werk des Heeren is, het meeleven met haar, de liefde tot haar en het gebed voor haar zal versterken.

Het Handboek van de Gereformeerde Kerken in Nederlandsch Indië.

Door de commissie, die met de bezorging is belast, werd ons „Het handboek 1936 ten dienst van de Gereformeerde Kerken in Ned. Oost-Indië” toegezonden met verzoek dit in het Zendingsblad te willen bespreken. Natuurlijk willen we gaarne aan dat verzoek voldoen. En wij willen dat dan doen niet onder de rubriek „Leestafel”, maar onder de rubriek „Zendingsaangelegenheden”, omdat dit handboek uit zendingsoogpunt geen geringe betekenis heeft.

In het algemeen is het reeds van geen gering belang, dat er in Indië, waar onze Kerken hun zendingsterrein hebben, ook Holl. Geref. Kerken zijn. Deze Kerken, vooral die gelegen zijn op het Zendingsterrein zelf, zooals de Holl. Kerken te Djokja, Solo en Magelang bieden veel steun aan het Zendingswerk. En alle Holl. Geref. Kerken in Indië doen bijzonder veel voor het werk van Evangeli-

satie en Zending. In getal zijn deze Kerken gering. Nog slechts 11 Kerken met een zielental van slechts 4661. Maar in arbeidsprestatie zijn deze Kerken groot.

In het zielental was er blijkens het Handboek in 1935 eenige groei. Bij het begin was het 4398 en het steeg in den loop van het jaar met 263, niettegenstaande heel wat Gereformeerden Indië verlieten in verband met de droeve tijdsomstandigheden. Het aantal Kerken en dat der dienstdoende predikanten bleef in 1935 gelijk.

Voor het gebruik in Nederland is het Handboek, dat thans zijn achttiende jaargang beleefd, vergeleken bij de vorige jaargangen nog weer beduidend verbeterd. Er is een aparte lijst in opgenomen waarop voor tal van plaatsen in Indië, waar zich wel eens Hollanders vestigen, de Kerk is opgegeven tot wier ressort die plaatsen behoren. Als nu de Kerken hier te lande zich dit handboek maar aanschaffen, dan kunnen zij, bij het afgeven van attestaties aan naar Indië vertrekkende leden, nazien bij welke Kerk die leden hun attestatie moeten indienen. Deze aanvulling verhoogt zeer de gebruikswaarde van dit handboek voor de Kerken in Nederland. Het is voor f 1.— verkrijgbaar bij den heer J. J. Kraan, Loosduinsche kade 111 den Haag. Voor een boek van 312 bladzijden en zoo rijk van inhoud is de prijs laag. Wie wat weten wil van onze Kerken in Indië kan in dit handboek terecht. Het biedt zeer uitnemende gelegenheid om met die Kerken en haar arbeid wat op de hoogte te komen. De inhoud is te rijk om alles te noemen. Men vindt er zelfs de namen en adressen in van alle leden der Geref. Kerken in Indië. Waar we echter bijzonder op wijzen, willen is de breede mededeeling, die van de Zending gegeven wordt. Niet alleen biedt het een goed overzicht van heel den Zendingarbeid die de Gereformeerde Kerken van Nederland in Indië hebben, maar ook geeft het een breedden kijk op het Zendingswerk, dat van de Kerken daar zelf uitgaat.

De Kerk te Batavia heeft een eigen Zending onder de Maleisch sprekende bevolking. Die Maleische Gemeente heeft een eigen predikant, pandita Siagian. Zij is in 1929 geïnstitueerd en telt thans 344 zielen.

De Kerk te Djokja heeft de arbeid onder de Chinezen voor haar rekening genomen. De Chineesche Gemeente is in Juni 1934 geïnstitueerd. Zij heeft een eigen kerkgebouw, dat ruimte biedt voor 300 mensen en telt 191 leden waarvan 114 zijn toegelaten tot het H. Avondmaal. Het werk wordt door twee voorgangers verricht onder de leiding van Dr. F. L. Bakker als consulent.

De Kerk te Medan heeft een eigen Zending onder de Javanen op Sumatra. Zij wordt daarbij gesteund door de Kerken van Palembang en Pemantang Siantar. Twee Javaansche Goeroe's doen het werk.

En de Kerk te Soerabaja heeft in samenwerking met de Kerken te Malang en Semarang een eigen Zending te Makassar op Celebes. Hier werkt de bekende missionaire predikant Ds. H. v. d. Brink, met een achttal helpers voor de onderscheidene diensten. Van deze Zending die bij aanvang zeer gezegend werkt, heeft ons blad meermalen, ook nog in dit No. een verslag opgenomen.

Wie nu een overzicht van al dat mooie werk in Indië hebben wil, schaffe zich dit handboek aan. Santpoort, 30 April 1936.

W. B.

Zending Friesland.

De instelling van den dienst der ambten in twee Gemeenten.

Ds. K. van Dijk geeft het onderstaand verblijdend bericht.

W. B.

Wonosobo, Maart 1936.

Waarde Brs. en Zs.,

Voor heden is er belangrijk nieuws. Wij hebben zoowel te Wonosobo als te Bendoengan een kerkeraad. 16 Februari had te Wonosobo, en een week later te Bendoengan de bevestiging van ouderlingen en diakenen plaats.

Gij begrijpt, dat die dagen voor de Gemeenten dagen van groote blijdschap waren. Dat uit hun midden ambtsdragers zijn voortgekomen, die door den Heere geroepen waren om in Zijne kracht mede te arbeiden aan haar verderen opbouw, dat gevoelden zij als een kennelijk bewijs van den zegen des Heeren, en onwillekeurig zagen ze daarin een belofte voor de toekomst.

Voor ons is het ook iets groots, dat we zien mogen, dat Gods Koninkrijk in deze omgeving gevestigd wordt, en dat er een gestadige ontwikkeling is. Het is duidelijk, dat er hier op den akker van Gods Koninkrijk iets aan het groeien is, en dat de groei niet stilstaat. De instituëring van de beide Gemeenten staat met dien groei in verband. Wij zouden daartoe niet hebben durven overgaan, als het niet duidelijk was, dat die Gemeenten tot eenige rijpheid gekomen zijn, zoodat er in haar midden menschen gevonden werden, die eenigszins beantwoordden aan de eischen, die Gods Woord aan voorgangers der Gemeente stelt. En we zouden er ook nog niet zoo gemakkelijk toe gekomen zijn, als het niet zoo duidelijk was, dat de ontwikkeling niet stilstaat, maar dat vooral in den laatsten tijd er verschijnselen zijn, die de hoop voeden op grooter uitbreiding. Daardoor ontstaat tegelijkertijd ook meer behoefte aan den steun, die ambtsdragers uit de Gemeente zelf bij hare verzorging kunnen bieden.

Zending Groningen, Drenthe, Overijsel, Bentheim en Oost-Friesland.

Jaarverslag over 1935.

West Soemba.

(Vervolg).

III. Waidjewa.

1. **Ede.** Een nog jonge kring, die zoo mooi begon, maar die ons de laatste tijd heel wat zorg en verdriet berokkent. Het waren vooral verschillende leden van een voornaam geslacht, die hier de gemeente deden opkomen. Bijna allen menschen met een flink verstand en die wat te zeggen hadden. Ze schenen overtuigde christenen, die voorgoed met het heidendom hadden gebroken. Totdat er een van hen mee begon, volgens heidensch gebruik, er een tweede vrouw bij

te nemen. Alle vermaningen hielpen niet. Spoedig volgde een tweede, een derde en een vierde. Zoo staat thans een groot gedeelte van deze kleine kring onder de kerkelijke tucht. Sommigen beginnen hoe langer hoe meer af te zakken, een paar leven overigens als christenen en getuigen trouw tegenover de heidenen. Maar ze zijn er niet toe te bewegen om hun nieuwe vrouw weg te sturen. De kring werd ook niet voldoende bewerkt in het afgelopen jaar. Hij moet verzorgd worden door den goeroe-indjil van Rara. Dat was de plaatsvervanger van goeroe Mete Malo, die, uiteraard een beetje vadsig, op dit tijdelijk terrein er te weinig werk van maakte deze moeilijk te bereiken post geregeld te bezoeken. Noodgedrongen zal ik er dit jaar een hulpgoeroe-indjil moeten plaatsen. Misschien dat door getrouwer bewerking en vaster leiding sommige afgedwaalden nog weer teruggebracht kunnen worden. Bovendien zou vanuit Ede misschien iets gedaan kunnen worden voor het onderlandschap Nggaura, waar totnogtoe heel weinig gebeurde.

Ede heeft een flinke bloeiende gesubsidieerde Zendingsschool.

De kring telt thans nog 41 leden (26 volw. en 15 kinderen).

2. **Rara.** Rara is nog steeds een van de voorbeeldigste en meest vaste kringen, hoewel de leiding dit jaar niet was zooals die wel behoorde te zijn. Het is U bekend, dat Mete Malo, de goeroe-indjil daar einde 1934 viel in de zonde tegen het 7de gebod, waarna hij onmiddellijk geschorst werd. Goeroe Amahoe van Kodi Bengéda werd toen zijn plaatsvervanger. Onbekend met de toestanden in de gemeente en op zichzelf al niet een van de flinksten, kwam er van zijn werk hier niet veel terecht. Daarbij kwam, dat in de loop van het jaar één van de oudsten er een tweede vrouw bijnaam en een vooraanstond lid in de gemeente in groote zonde viel, waardoor ook oneenigheden met het nog heidensche deel der bevolking ontstonden. Zoo was het een stormachtig jaar voor deze kring, die dan ook niet veel groeide, maar in zijn geheel standvastig bleef. De goeroe-indjil toonde oprecht berouw en werd na schuldbelijdenis weer opgenomen in de gemeente en December j.l. werd het schorsingsbesluit op advies van de Bijzondere Vergadering weer opgeheven. In de kring zelf werd het met groote blijdschap begroet, dat hij zijn werk weer op nam. De school te Rara is, sedert er een nieuw hoofd geplaatst werd, veel beter geworden. Een hulpziekenhuisje, dat wij daar vroeger hadden, kon niet gehandhaafd blijven. De kring telt thans 209 leden (116 volw. en 93 kinderen), en is een van de eersten die voor instituëring in aanmerking komt.

3. **Wainmangoera.** Ook Wainmangoera kreeg in het afgelopen jaar een gevoelige slag. Een zeer voor-aanstond lid, Gideon, gezien en geacht onder christenen en heidenen, nam er een tweede vrouw bij en kwam daardoor onder de kerkelijke tucht te staan. Vroeger was hij een steunpilaar van de kring daar, maar nu is hij schuw en begint zich terug te trekken, hetgeen niet nalaat slechte invloed uit te oefenen op leden der gemeente, die in het maatschappelijk leven onder hem staan.

Ook deze kring breidde zich weinig uit in het afgelopen jaar. Hij bleef echter wel vast en een getuigenis in de heidensche omgeving, vooral ook door het voorbeeldig optreden van enkele getrouwe leden.

Waimangoeroe heeft een volksschool, die tijdelijk niet heel goed ging maar nu weer beter wordt. Met de voorgenomen oprichting van een hulpziekenhuisje hier, kon totnogtoe niet worden begonnen.

De kring telt 112 leden (55 volw. en 57 kinderen).

4. **Tenggaba**, de oudste kring in West-Soemba breidde zich in het afgelopen jaar weinig uit. Ook geestelijk scheen de kring, als geheel genomen, niet vooruit te kunnen komen. Weinig opgewekt geestelijk leven en nog al verschillende afvalligen, waaronder er zijn, die schijnbaar geheel teruggekeerd zijn naar het vroegere heidensche leven, terwijl er ouderen zijn, die weliswaar niet terugkeeren tot den merapoe-dienst maar toch zich terugtrekken van de gemeente en een ergerlijk leven leiden. Zoodat we wel spoedig tot excommunicatie van sommige leden over zullen moeten gaan.

Het gemeentelijk leven gaat zijn gewonen gang, maar veel stof tot roemen is er niet. Er is een raad van oudsten aangesteld, die den laatsten tijd wel wat beter begint te werken. Maar ook dat werk moet eerst nog geleerd worden.

Een deel van de gemeente vergadert des Zondags in het kerkgebouwtje te Tenggaba, een ander deel (terwille van den afstand) in het schoolgebouw te Ello Pada, 3 K.M. van Tenggaba verwijderd. Tenggaba heeft een mooie bloeiende school met 2 onderwijzers. De kring die verzorgd wordt door den goeroe-indjil A. Soän telt 217 leden, waarvan 92 volw. en 125 kinderen en zou, wanneer hij wat zelfstandiger en levendiger werd wel voor institueering in aanmerking komen.

5. **Palla**. De kring die lange tijd er niet goed bovenop kon komen. Hij blijft klein, maar schijnt innerlijk wat sterker te worden. Een paar leden, die ver afgedwaald waren, komen de laatste tijd weer wat dichterbij. Een paar andere blijven hardnekkig hun zonde (tweede of derde vrouw) vasthouden en zakken hoe langer hoe verder af, zoodat ze wel spoedig afgesneden zullen moeten worden.

De raad van oudsten was hier de laatste tijd niet zeer actief. Van den goeroe-indjil gaan er geen goede geruchten, die zijn werk zeker niet ten goede komen. De geruchten bleken waarheid te bevatten. Deze goeroe indjil Nicodemoes Nggeloe Ndaïro, moest in Jan. '36 geschorst worden wegens overtreding van het 7e gebod.

Palla heeft een goed bezochte tweemans volksschool.

De kring telt 108 leden: 55 volw. en 53 kinderen.

Behalve op de genoemde plaatsen heeft Waidjewa nog de volgende zendingsvolksscholen: Tana Maringi (gesubs.), Ello Pada (gesubs.), Tana-Riwoe (gesubs.), Wano Méma (ongesubs.), Bondo-Mia (ongesubs.) Mata-Lemboe (ongesubs.) en Wano-Kasa (ongesubs.).

Het Landschap Waidjewa met zijn p.l.m. 25500 zielen telt 685 christenen en leden onzer Zendingsgemeente (344 volw. en 341 kinderen).

IV. Lauli.

1. **Waikaboebak**. Het is te begrijpen, dat op deze hoofdplaats van het Bestuur van West-Soemba, waar menschen van verschillende landaard samenstromen, de kring ook bestaat uit leden van verschillende volksstammen, niet alleen van het eiland Soemba afkomstig, maar ook van andere eilanden binnen en zelfs buiten dit gewest. — Dit drukt natuurlijk zijn

stempel op deze kring, waardoor we nogal eens voor bijzondere moeilijkheden geplaatst worden: eigenaardige gebreken van sommige volksstammen vinden we in de gemeente terug. Toch heeft dit ook weer iets goeds, zoodat er geen sprake van is, dat deze kring zou kwijnen of achteruitgaan. Integendeel de kring groeit gestadig, het kerk- en avondmaalbezoek is er zeer goed en de gemeente is niet doodsch.

De kerk moest zelfs worden vergroot. We zijn er hier nu ook toe overgegaan om des Zondags de tweede dienst in te stellen, waar de catechismus behandeld wordt. Verschillende koempoelans worden er buitendien des Zondags in de onmiddellijke nabijheid van Waikaboebak gehouden voor evangelisatie onder de nog ongekerstenden, koempoelans die geleid worden door Dr. Onvlee, de goeroe's indjil en mantri-verplegers uit het ziekenhuis en die den laatsten tijd weer beter bezocht begonnen te worden.

Door zijn ziekenhuis is Waikaboebak niet alleen van beteekenis voor deze kring, maar voor de evangelisatie van heel West-Soemba. Gezegend werk, dat geestelijke vrucht draagt voor ons heele Zendingsterrein, wordt hier ook verricht door Dr. Onvlee. De gemeente wordt verzorgd door den goeroe-indjil C. Riwoe.

In het ziekenhuis is de dagelijksche geestelijke verzorging toevertrouwd aan de goeroe-indjil Moeka Moelih. Waikaboebak heeft een gesubsidieerde zendingsvolksschool, die de laatste tijd weer beter gaat. Er is hier een schoolvereniging voor heel West-Soemba opgericht, die een particuliere Christelijke school voor Nederl. onderwijs te Waikaboebak exploiteert.

Ook deze kring kan in afzienbaren tijd voor institueering in aanmerking komen. Hij telt 193 leden (123 volw. en 70 kinderen).

2. **Waipangeli**, is de tweede kring in het landschap Lauli.

De goeroe indjil van Waikaboebak heeft ook deze kring te verzorgen. De goeroe indjil van Waikaboebak heeft ook deze kring te verzorgen. De afstand tusschen deze beide plaatsen is 20 K.M., zoodat dit nogal bezwaarlijk is. Gelukkig, dat hier een flink gemeentelid, (door wiens werk, menscheijk gesproken, indertijd ook deze kring ontstond) met zorg de belangen der gemeente behartigt. De kring breidde zich voortdurend uit en wordt onder zijn leiding meer en meer bevestigd.

We hebben hier een bloeiende ongesubsidieerde school, die het werk daar zeer ten goede komt.

De kring telt 90 leden, 59 volw. en 31 kinderen.

In het Landschap Lauli hebben we ook nog een goed gaande gesubsidieerde school te Wai-Bangga.

Het landschap Lauli telt ruim 12000 inwoners, waarvan 283 christenen leden onzer Zendingsgemeenten.

V. Lamboja.

Waikaroedi (of eenvoudig Lamboja) is de eenige kring, die we in dit landschap hebben. Na vele jaren vacant geweest te zijn, heeft deze kring nu een eigen goeroe-indjil K. Hamma, die de taal, die nogal verschilt van de overige dialecten hier, nog wel niet voldoende machtig is, maar toch reeds goed werkt. Bijzonderheden zijn er van deze kring niet te melden. We hebben hier een bloeiende school. In ditzelfde landschap hebben we, te Patiala, nog een groote

De Zendingscommissie te Delfzijl met haar collectantjes.

school, die echter tot nog toe niet veel vrucht schijnt te dragen voor ons werk.

De kring telt 106 leden: 55 volw. en 51 kinderen. Het Landschap Lamboja zelf bezit pl.m. 9500 inwoners.

VI. Memboro.

Het landschap Memboro behoort eigenlijk tot West-Soemba, Oostelijk gedeelte, het terrein van Ds. Luyendijk te Anakalang. Toch wordt er nog een klein gedeelte in het onderlandschap Tana-Riwoe tot het ressort Karoeni gerekend, omdat de taal hier overeenkomt met de taal van Laura-Waidjewa-Lauli en nog al verschilt met die van Anakalang.

Hier is een kleine kring te Weë Baro, die een eigen goeroe-indijl heeft: Lani Pandang. We hebben hier een ongesubsidieerde school. De kring breidt zich niet veel uit. Hij bestaat uit meest jonge mensen die een goed getuigenis naar buiten geven. Hij bestaat uit 25 volw. en 7 kinderen.

Het Zendingss ressort Karoeni (West-Soemba) met pl.m. 74000 inw. telt thans 1739 christenen leden onzer Zendingsgemeente, dat is iets meer dan 2,3 % (984 volw. en 755 kinderen).

Onze Zending heeft hier ultimo 1935: 13 goeroe's indijl en 44 onderwijzers. Gedurende 1935 werden gedoopt: 214 pers. (109 volw. en 105 kinderen).

Er zijn 15 kringen waar geregeld de sacramenten worden bediend.

Het aantal kerkgangers bedroeg gemiddeld per Zondag 1490, het gemiddeld getal deelnemers aan het H. A. 733. Het H. A. werd 54 maal bediend. Gedurende het verslagjaar overleden 23 christenen en werden er 6-huwelijken kerkelijk gesloten. Totaal werd opgebracht aan geld (inclusief bijdragen van Europeanen) 904.52 gld.

Er bestaan 19 gesubs. scholen met 31 onderw. en

1422 jongens en 388 meisjes, 10 ongesubs. scholen met 11 onderw. en 478 jongens en 92 meisjes, één vervolgschool met 2 onderw. en 65 jongens en 13 meisjes. Verder bestaat hier één particuliere school, uitgaande van een Vereen. voor Christelijk Nederl. Onderwijs.

De Opleidingsschool voor Helpers bij den Dienst des Woords bleef dit jaar gesloten.

Met hartelijke groeten,

Gode bevolen,

Uw broeder in Christus,
W. VAN DIJK.

De Zendingscommissie te Delfzijl met haar collectantjes.

De flinke kerk te Delfzijl, die meer dan 1000 zielen telt heeft ook een flinke Zendingscommissie van niet minder dan 19 leden. Zij bearbeit de Gemeente en bespreekt in haar vergaderingen de belangen der Zending.

Een ferm getal collectantjes helpt haar bij het verzamelen der gelden. Dat deze collectantjes niet stil zitten kan blijken uit het bedrag, dat in 1935 bijeengebracht werd. Dit was niet minder dan f 573.28. Een respectabele som. Alle eer aan Delfzijl's collectantjes.

De bejaarde penningmeester der Commissie, Br. J. Wildvank, neemt reeds meer dan 20 jaar zijn functie waar en doet het nog steeds met lust. Mede dank zij het werk der Commissie is er in de Kerk te Delfzijl veel liefde voor de Zending.

W. B.

Schetsen uit het Binnenland.

No. 18.

Van Java, waar hij eenige jaren als soldaat verkeerd had, werd hij naar Soemba gezonden. Dat deed hij niet graag, want op Java is zooveel te beleven;

en Soemba is zoo'n eenzame buitenpost voor een militair, dat men wel eens zegt: „als je daar naar toe gezonden wordt, dan heb je zeker straf verdiend”.

Zoo landde hij op Soemba met zijn vrouw, beiden zeer ontwikkelde mensen, die goed Hollandsch spraken; want beiden waren zij op een goede Hollandsche school geweest. In de malaisetijd had hij maar geteekend voor soldaat, want een ander baantje was er niet meer te vinden.

Beiden waren Christen, d.w.z. als kinderen waren zij gedoopt op één van de Ambonsche eilanden. Maar op Java waren zij het contact met hun kerk kwijtgeraakt. Er was dan ook zooveel te beleven voor menschen van de buitenbezittingen, die nog nooit een trein, nog nooit een groot mailschip, nog nooit een bioscoop gezien hadden. Dat was nog eens een prettig leven, zoo op te gaan in al de moderne genoogens van het leven, die de Westerlingen hun leerden.

Toen plotseling overgeplaatst naar Soemba. Hij zou dan ook maar probeeren daar weer gauw vandaan te komen.

In de eerste week al kreeg hij bezoek van den Goeroe Indij, om eens te informeerden, hoe het stond met zijn geestelijk en kerkelijk leven.

„Kerk”, antwoordde hij, „daar ga ik nooit meer naar toe. Wel als kleine jongen, maar nu niet meer. Ik heb daar niets geen behoefte aan”.

Maar zoo liet de goeroe zich niet afschepen. Hij informeerde naar zijn ziel, of hij werkelijk vrede gevonden had in zijn genoogens, en of hij wist wie de Zaligmaker was.

Dat eerste bezoek al, dadelijk na zijn aankomst, trof hem toch wel. Vooral nu hij telkens op patrouille moest, het eenzame binnenland in, en geen moderne genoogens meer beleven kon, had hij tijd om er over na te denken. En toen besloot hij om met zijn vrouw toch weer eens naar de kerk te gaan. En na eenigen tijd ging hij weer.

De goeroe liet hem niet los, en kwam hem dikwijls opzoeken, waardoor de band met de kerk steeds hechter werd.

Op zekeren avond lag hij op zijn knieën voor zijn bed, en smeekte God om vergeving, omdat hij God zoo lang had kunnen vergeten, en hij dankte zijn Hemelsche Vader, die hem naar Soemba gestuurd had.

Toen vergat hij nooit meer zijn Bijbel te lezen, en verzuimde geen kerkdienst meer; en werd een steun voor zijn medechristenen in de kazerne.

De soldaten in de kazerne hebben het niet makkelijk. Ieder gezin (want als beroepssoldaten mogen zij trouwen) heeft een apart hokje, door een dunne wand gescheiden van den buurman. Een deur is er niet om het hokje af te scheiden. Alleen maar een gordijn. En om je en naast je is het altijd lawaai en geloop, te midden van zooveel menschen van allerlei natie en allerlei geloof, de meesten zonder geloof. En dan is het moeilijk om tezamen de Bijbel te lezen of te bidden. Zij hebben wel extra steun noodig om staande te blijven te midden van de verleidingen van drinken, vloeken en ander slecht leven.

En als er dan iemand is, die hen steunt, vermaant, samenroept, dan beteekent dat zeer veel voor het geestelijk leven.

Daarom is het de gewoonte, dat een der ouderlingen een militair is. En dagelijksch toezicht houdt op zijn kameraden.

Het is geen wonder, dat na het vertrek van den militairen ouderling onze broeder van Java door de

(Kiekje uit Solo).
Bij het uitpakken der kisten uit Holland.

gemeente gekozen werd.

Hij heeft zijn taak op ernstige manier vervuld. Wekelijks bezocht hij zijn „wijk”. Iedere week hield hij een Bijbellesing in de kazerne, en slechts een enkeling bleef op den duur daarvan weg. Voor de vele loslopende kinderen gaf hij een zondagsschool. Bij de officieren pleitte hij voor gelegenheid om naar de kerk te gaan. En als er gevloekt werd, dan trad hij er tegen op, zelfs tegenover zijn meerderen. Want Godsvrees beteekende voor hem meer dan menschen-vrees.

Na vier jaar ging hij met verlof terug naar Ambon. Het vertrek viel hem zwaar. Hoe heel anders ging hij dan hij kwam. De geheele gemeente bad voor hem om hem te geleiden op den weg. Met tranen stond hij op de boot, toen deze wegvoer, om het geliefde Soemba te verlaten.

P. J. LAMBOOY.

Zending Zuid-Holland-Noord.

„Als de kisten uit Holland komen”.

Geachte Zendingsvrienden,

Het zal u allen bekend zijn, dat de Zendingsziekenhuizen elk jaar eenige kisten met kleeren uit Holland ontvangen, het ééne terrein misschien iets meer het andere wat minder. In 1935 genoten wij een flinke hoeveelheid en ook dit jaar begint goed. We ontvingen begin Januari bericht uit Holland dat er een zending onderweg was maar door de nieuwe crisisregelingen en de brand op de „Tarakan” werd ons geduld wel wat op de proef gesteld. Pl.m. half Maart kwamen de kisten in ons bezit. De „toekang kajoe”, dat is de timmerman, werd geroepen om ze te openen en ook nu werden onze verwachtingen niet beschaamd. Wat een fijne voorraad!

De dames in Holland — die zich zooveel moeite en tijd geven voor dit werk — weten zoo precies wat we kunnen gebruiken.

Wat er uit kwam is teveel om te beschrijven, we hebben getracht U met deze kiekjes eenig overzicht te geven, het is echter maar een klein gedeelte van 't geheel.

Op het ééne kiekje ziet ge onze drie doktoren, v.l.n.r. Dr. v. Leersum, Dr. Lie, Dr. Verhagen (Directeur), de zusters G. Gort en z. R. v. Anken. Zr. Toet was niet aanwezig. Op het andere: Ondergeteekende

(Kiekje uit Solo).

Bij het uitpakken der kisten uit Holland.

met de Javaansche meisjes welke vaste dienst hebben in de linnenkamer.

Wat is het een voorrecht dat we in deze moeilijke tijden nog zoo vele blijken van medeleven mogen genieten. Aan allen die zoo trouw hun medewerking verleenen, onzen hartelijken dank. Moge ook uw gebod gezegend worden, opdat we steeds mogen voortgaan met het werk, dienende tot opbouw van Gods Koninkrijk.

Met hartelijke groeten, mede van alle terreingenooten,

Zr. P. v. d. KRUIT

Zendingsziekenhuis, Solo.

Zending Noord-Holland.

Mej. Dr. J. G. Hörchner.

In den Zendingskring op Midden-Java is Mej. Hörchner geen onbekende. En evenmin bij onze Kerken in Holland.

Zij is 15 Mei met de „Christiaan Huygens” voor de tweede maal naar Indië vertrokken om de Zending te dienen als missionair arts.

De eerste maal ging zij uit in tijdelijken dienst van de Kerk te Amsterdam den 23sten October 1931. Zij arriveerde te Djokja 12 November en werkte in het Petronella-hospitaal tot April '32, toen zij in den dienst van de Kerk te Delft overging naar Solo. Hier heeft zij in het Zendingsziekenhuis gewerkt tot 31 Maart 1935. Wjl haar overeenkomst toen afgelopen was, kwam zij terug naar Holland.

Kort daarna was er echter in Djokja nog een missionair arts nodig. Men kende daar Mej. Hörchner en zou haar gaarne zien terugkeeren in den dienst der Zending. En Mej. Hörchner wilde ook wel gaarne de Zending opnieuw gaan dienen.

Het lag dus voor de hand, dat zij door de Kerk te Amsterdam werd benoemd, doch nu niet voor tijdelijk, maar in vasten dienst.

Vroeger heeft het Zendingsblad een en ander van haar medegedeeld. Herhaling daarvan is overbodig.

Stelle de Heere ook haar werk voor velen ten zegen!

W. B.

Mej. J. G. Hörchner.

Het jaar 1935 voor de Zending te Djokja.

Voor het Zendingswerk te Djokja is het jaar 1935 een jaar geweest, dat aan de missionaire predikanten Ds. D. J. B. Allaart en Ds. G. J. van Reenen veel zorg en moeite gekost heeft. Vergeleken met de beide voorgaande jaren hebben zij het laatste jaar met bijzonder veel tegenslagen te kampen gehad.

Vooreerst werd het getal der helpers gedund. Enkele Goeroe's heeft de Heere door den dood weggenomen. Anderen zijn door langdurige krankheid verhinderd geweest hun werk te doen. En enkele malen waren de missionaire dienaren genoodzaakt een helper wegens wangedrag of ongeschiktheid te ontslaan. Het aantal helpers bij den dienst des Woords op dit Zendingsterrein is in verband hiermede van 26 teruggegaan tot 24. Ondanks deze vermindering van arbeiders kon het zich steeds uitbreidend werk toch geregeld voortgaan. Maar 't spreekt vanzelf, dat de genoemde dingen aan de Miss. dienaren veel zorgen hebben gekost.

Ook het getal colporteurs, dat in dienst dezer Zending werkzaam was, is in 1935 gedaald. Bij het begin waren er 17 en aan het eind 15. Eén der oudste colporteurs is overleden en een andere moest ontslagen worden.

Wat het aantal onderwijzers betreft, die op dit Zendingsterrein arbeiden, staat het gunstiger. Dit getal is iets gestegen. Van de Keucheniuschool, die in Juni moest gesloten worden, werden 6 geslaagde leerlingen geplaatst aan de gewone Zendingsscholen, terwijl er bovendien nog 3 een plaats kregen aan de school, die vroeger als leerschool bij de Keucheniuschool behoorde, maar nu, na de sluiting der Keuche-

niusschool door de Zending geëxploiteerd wordt. Van de in dienst zijnde onderwijzers moesten er echter, helaas, 2 worden ontslagen. Eén onderwijzer is door overlijden aan onzen Zendingsdienst ontvallen en 2 anderen konden wegens langdurige en ernstige krankheid de laatste maanden geen arbeid verrichten.

Ondanks de tegenslagen met het personeel, dat natuurlijk niet zonder invloed bleef op den gang van het werk, vooral als er ontslag moest worden gegeven, mag, toch met dank aan God gezegd, dat de arbeid in rijke mate gezegend is geworden.

In alle bestaande gemeenten en groepen kon geregeld de bediening der Sacramenten plaats vinden, terwijl bovendien er af en toe gelegenheid bestond tot het leiden van een gewone dienst, soms gecombineerd met de bevestiging van ambtsdragers. Van tijd tot tijd bezoeken de predikanten ook de verschillende posten, om de helpers in hun gemeenten te hooren preeken en een indruk te krijgen van hun werk en toewijding, maar ook van de dagelijksche moeilijkheden, waarmede zij te kampen hebben. In dit verband wordt hoe langer hoe sterker gevoeld de behoefte aan vermeerdering van het aantal Javaansche predikanten; dit zou ten gevolge hebben, dat de missionaire dienaren voor een deel ontheven werden van de bediening der Sacramenten. Tot nog toe moet door hen bijna iederen Zondag het Avondmaal worden bediend, en hoewel de toestand op dit punt al heel wat beter is dan vroeger, toen de miss. predikant vrijwel iederen Zondag tweemaal Avondmaal bediende, toch is het duidelijk, dat deze toestand verre van ideaal is. Bovendien zou, bij verlichting hierin, meer tijd vrij komen voor contact met verschillende jonge groepen, die wel plaatselijk hun eigen bijeenkomsten hebben, maar tot nu toe het avondmaal meevieren in de gemeente, waaronder zij ressorteeren. Het aantal plaatsen waar geregeld de Sacramenten worden bediend, bleef gelijk. Met inbegrip van de gedoopten in de Chineesche Gemeente bedroeg het aantal volwassenen die in 1935 gedoopt werden, 110 en in de Javaansche Gemeente alleen 92. Bovendien zijn er 165 kinderen gedoopt waarvan in de Javaansche Gemeenten 141. Belijdenis des geloofs werd afgelegd door 25 personen. Het aantal Javaansche Christenen steeg tot 2785 en als we de Chineesche Christenen op dat Zendingsterrein meetellen is het getal 2969, dus bijna 3000. Dit is een getal, dat ons tot dankbare blijdschap stemt. De Heere heeft in den loop der jaren de arbeid onzer Zending wel zeer bijzonder gezegd. Maar als we bedenken, dat er op dit Zendingsterrein meer dan 1500.000 menschen wonen, dan is dat getal van bijna 3000 toch nog maar heel klein. Op elke 500 inwoners nog niet één Christen. Er blijft nog zoo heel veel te doen.

Hoewel het getal der colporteurs terugliep tot 15 bleef in 1935 het aantal verkochte boeken toch vrijwel gelijk aan dat van het vorige jaar. In 1935 werden verkocht 23220 boeken. Elke maand werden 8000 exemplaren van het evangelisatieblad „Mardi Rohardjo” verspreid. Verder werden nog verschillende vlugschriften en tractaten geplaatst tot een gezamenlijk getal van omstreeks 3500. Over de samenwerking tusschen de Goeroe's Indij en de colporteurs valt over het algemeen niet te klagen.

De bestaande scholen konden alle gehandhaafd blijven. Het aantal leerlingen dezer scholen, met in-

begrip van de scholen, die uitgaan van de Javaansche Schoolvereeniging „Sedya Moelja”, bedraagt thans ongeveer 2400. Hier zijn natuurlijk niet bijgeteld de leerlingen van de Christ. scholen met Westersche onderwijs, die niet van de zending uitgaan, maar die op dit zendingsterrein omstreeks 1000 leerlingen hebben, zoodat er in Djokjakarta 3400 kinderen christelijk onderwijs ontvangen. Het stemt tot groote dankbaarheid, dat in dezen tijd van teruglopende subsidies de schooldienst rustig kan doorwerken en zelfs nog wat kan worden uitgebreid.

Ook de scholen, die het contact met de jeugd moeten bewaren, mochten hun arbeid voortzetten, al was het dan ook niet zonder finantieele moeiten. Zelfs werd naast de Juliana van Stolbergsschool nog een nieuwe daghuishoudschool geopend voor meisjes van alle landaarden.

W. B.

Hardjooetomo.

Maandag 24 Februari is in het Petronella-Hospitaal te Djokja overleden een der Javaansche Christenen.

Hardjooetomo was de chauffeur van de zendingsauto. Toen ik in 1921 na een jaar in Solo gewerkt te hebben in Djokja kwam, stond de Kerkeraad van Amsterdam mij toe terwille van de belangen van het zendingswerk een auto te koopen. Daarvoor had ik een chauffeur noodig. Ds. Sopater bracht mij toen iemand die reeds eenigen tijd bij hem op catechisatie was. Deze aanbeveling van Ds. Sopater was voor mij van groot belang. Hardjo werd aangesteld, en tot vandaag toe ben ik altijd nog dankbaar, dat God dezen man op mijn levensweg gebracht heeft. Tien jaar is hij bij mij in dienst geweest, totdat ik dit zendingswerk aan Ds. Allaart overgaf en mijn werk aan de Opleidingsschool begon. Vier jaar is hij daarna nog bij Ds. Allaart in dienst geweest. Thans is hij afgesloten van zijn post.

Is er reden om iets over dezen man in het zendingsblad te schrijven? Ik geloof het wel. Hardjo was maar niet chauffeur van de zendingsauto, hij was zendingsarbeider bij de gratie Gods.

Toen Hardjooetomo in dienst kwam, kende ik hem niet anders dan als een chauffeur die met vaste hand en snel de auto stuurde. Korten tijd daarna spraken wij de menschen bij wie Hardjo vroeger in dienst geweest was. Zij vroegen welk wonder er met Hardjo gebeurd was: ze kenden hem niet meer. Hardjo was vroeger een driftig man, die zich aan veel zonden van het Javaansche leven onbeheerscht overgaf. Hij was een tyran in zijn gezin. Zij konden zich niet voorstellen, dat dit nu dezelfde mensch was.

Wij konden de verklaring van dit wonder geven. Dit had het Evangelie, dit had Jezus Christus gedaan. Hij had van Hardjo een nieuw mensch gemaakt, en het woord aan hem vervuld: „Die in Jezus Christus is, die is een nieuw schepsel, het oude is voorbij gegaan, zie, het is alles nieuw geworden.” Niet in ieder is dat zoo duidelijk. In Hardjo sprak het onmiskenbaar. Zijn leven ook ondanks het oude wat er nog in overbleef was een klaar getuigenis van de macht der vernieuwende genade van Jezus Christus.

In zulk een nieuwe wereld binnengebracht brandde in hem een groote liefde voor den Heiland, een groote begeerte om iets te doen voor zijn koninkrijk. Hij had niet alleen de drang om met vaste hand de zendingsauto te rijden, maar hij had het verlangen om voor dit nieuwe rijk waarin hij leefde wat te doen. Hij

die zelf het wonder van dit nieuwe, tot dusver ongeken- de koninkrijk van den waarachtigen Ratoe adil (rechtvaardigen koning) had leeren kennen, hij be- geerde er van te spreken tot ieder dien hij ontmoette. In zijn huis verzamelde hij voortdurend de menschen uit zijn kampong om ze het Evangelie te prediken. Zijn vrouw, verschillende familieleden, verschillende menschen in zijn kampong kwamen tot de gemeente. Wanneer ik uitging naar gemeenten, scholen, of an- dere zendingsposten, en Hardjo moest bij de auto ergens wachten, dan verzamelde hij spoedig een heele kring van menschen om zich heen, sprak met hen over het nieuwe dat hij beleefd had, over Christus en zijn koninkrijk, en verspreide onder hen Chris- telijke lectuur, die hij zichzelf aangeschaft had. Wan- neer ik terug kwam bij de auto, zat Hardjo daar vaak met een groote kring menschen om zich heen. Hij heeft in menig hart het zaad des Evangelies ge- strooid. Nooit was hem iets teveel, wanneer het ging om het zendingswerk, om de prediking des Evan- gelies. Dag en nacht was hij daarvoor ter beschikking.

Op de lange tochten die we maakten, zat ik meest- al naast hem. Ik vertelde hem veel over den voortgang van het werk, hij kon dat vaak zelf niet zien, omdat hij bij de auto wachten moest. Zijn blijdschap was de uitbreiding van het werk, een nieuwe school, nieuwe menschen gedoopt, nieuwe belangstellenden. Dan straalden zijn oogen. Dan begon hij zelf te ver- tellen van ontmoetingen, van dingen in de gemeente waarover hij zich verblijdde of die hij betreunde. Zoo werd de chauffeur een medearbeider, een vriend. Wat hebben we vaak samen genoten in de schoon- heid van het werk dat God ons hier gegeven had, dit nieuwe koninkrijk van Gods genade voor zondige menschen te mogen prediken!

Alle zendingsarbeiders en al de gemeenten in het Djokjasche kenden Hardjo. Voor ieder had hij een goed woord, en zijn enkele verschijning was voor ieder een opwekking tot ijver voor het werk Gods. Hij was maar een chauffeur, maar de naam van dezen man staat voor mij en velen met mij onuitwischaar in de zendingsgeschiedenis van Djokja geschreven.

De laatste jaren leed hij aan een leverkwaal. Zijn krachten werden minder. Gedurende enkele weken werd hij verpleegd in het Petronella-Hospitaal. In deze dagen van lijden was zijn oog onveranderlijk op Jezus gevestigd. Hij kende zich als een mensch vol zonden en gebreken, maar hij vertrouwde zich toe aan de genade van dien Heiland dien hij in het leven gevolgd had. Hij stierf in den Heere. Bij zijn begrafenis sprak ik daarom over het woord Gods dat zulk een heerlijk licht werpt over het sterven der kinderen Gods: „Zalig zijn de dooden die in den Heere sterven, van nu aan.” Het stuur van de Zendingssauto is Hardjo voortgevoerd uit de handen genomen, maar zijn mond looft God in de eeuwige rust heerlijker dan hij het in deze wereld ooit doen kon.

Djokja.

A. POS.

Zending Utrecht en Gelderland.

Uit het Jaarboekje omtrent den arbeid voor en op het Zendingsterrein Poerworedjo geven we het onder- staande door aan de lezers van het Zendingsblad.

W. B.

Rapport van den Missionaire Predikant ingediend bij de Zendingssynode 1935.

1. Javaansche Gemeenten.

A. „Neutrale gemeenten”.

De beweging in de Sadrach's kringen, bedoelend aansluiting bij de Zending, zette zich in het verslag- jaar voort. Ditmaal kwam deze beweging van den kant der z.g.n. „Neutrale Christenen”, d.w.z. oorspronke- lijke Sadrach's kringen, maar die tot dusver noch met den tegenwoordigen officieelen „Apostel”, noch met de Zending in gemeenschap wilden leven.

In December 1934 had er te Kranon een samen- komst plaats met deze „neutralen”, die R. Ng. Widjo- josastro als hun leider erkenden.

Als gevolg hiervan hebben de „neutralen” te Poer- wosari en te Kranon zich thans bij onze Zending aangesloten.

De hoop, dat ook de kring Sêlong (vlak bij Palihan) dit goede voorbeeld zou volgen, werd niet vervuld.

Poerwosari blijft verzorgd door haar vroegeren voorganger Jacob Djojopawiro, die hiervoor een toe- lage van f 10.— per maand uit de Zendingsskas ont- vangt. Hij zal het volgende jaar naar den Theologi- schen cursus te Djokja gaan, om daar eenige opleiding voor zijn taak te ontvangen.

Kranon wordt voorloopig door den Zendingssgoeroe Mas Soetodimedjo van Poerworedjo verzorgd. De ex-leider R. Ng. Widjojosastro wensch niet langer als voorganger op te treden. In Juli 1936 zal een van de alsdan te Djokja afgestudeerden in deze gemeente als voorganger geplaatst worden.

B. Sadrach's-gemeenten, die zich reeds vroeger aan- sloten.

1. Pitoeroeh. Onder bearbeiding van den Zendingss- goeroe Boenjamin nam het aantal kerkgangers gere- geld toe, van 35—50. Door deze toename van buiten gaat de gemeente haar specifiek karakter van ouden Sadrach's-kring allengs verliezen. Ze staat onder lei- ding van den kerkeraad van Koeto-andjo.

2. Karangdjoso. Hier werd een goeroe-Indijl van de Zending geplaatst. Het kerkbezoek neemt verblij- dend toe. Ds. Keuchenius ziet den tijd aanstaande, dat men hier tot institueering kan overgaan. Karang- joso staat onder toezicht van den kerkeraad van Tle- pok.

3. Gowok. Deze Sadrach's-kring, vlak bij Pati- ombo gelegen, houdt zich nog steeds afzijdig. Slechts enkelen hebben zich bij onze Zending aangesloten. Voor hen wordt naar vermogen gezorgd.

4. Tenslotte nog Djambêan. Deze kring voegde zich indertijd aanstands onder leiding van den Ja- vaanschen kerkeraad van Poerworedjo, zoodat de Zending daarmee geen bemoeiing heeft.

C. De eigenlijke zendingsgemeenten.

Over het algemeen is er langzame maar gestadige groei. Enkele (Semajoe, Djenar, Dermosari en Oelo- sobo) bleven stationnair.

De gemeente te Geparang werd in Juni van dit jaar geïnstitueerd; voor den ouden Goeroe Samuel een rijke bekroning van zijn werk. De dochter-ge- meente van Geparang nl. Gandêk ontving een eigen goeroe, Pawirohardjo; onder zijn leiding neemt de belangstelling voor het Evangelie in het afgelegen Gandêk zichtbaar toe.

Te Patiombo zal men weldra tot institueering van een kerkeraad kunnen overgaan.

De oude gemeenten te Temon en te Palihan vertoonen een opgewekt geestelijk leven. Het wordt tijd, dat ze tot de beroeping van een Javaanschen dienaar des Woords komen. Het altijd-steunen op de Zending werkt op den duur verslappend. Ds. Keuchenius hoopt spoedig te kunnen berichten, dat men daar de beroeping van een predikant ter hand genomen heeft.

D. De beide volledig-geïnstitueerde Javaansche kerken.

1. Tleplok. Ds. Keuchenius gewaagt van verblijdenden groei.

2. Poerworedjo. Hier werden in het verslagjaar 39 volwassenen en 11 kinderen gedoopt. Tot die volwassenen zullen ook wel leden van het verpleegpersoneel in het hospitaal behooren. Verder werden in de omgeving van Poerworedjo (Serên, Mranti) nieuwe catechisatie-gelegenheden geschonken.

2. Arbeid onder de Chineezzen.

Evenals op andere terreinen is ook in ons ressort de toenadering tot het Evangelie bij de Chineezzen zeer opmerkelijk. Te Koeto-ardjo wordt 2 maal per week op 2 verschillende plaatsen aan de Chineezzen het Evangelie verkondigd. En te Poerworedjo kwamen ze tot een aparte organisatie; dit ging gepaard met een sterke toeneming van het aantal bezoekers. Er wordt nu ook met hen afzonderlijke bediening van het H. Avondmaal gehouden. Ds. Keuchenius verwacht dat er medio 1936 een eigen Chineesche kerkeraad ingesteld zal kunnen worden.

3. Enkele cijfers.

In het verslagjaar werden gedoopt 93 volwassenen en 41 kinderen. Uit andere gemeenten kwamen (jong en oud) 116 leden tot ons over. Eind October 1935 bedroeg het aantal Christenen op ons terrein:

Javanen, behoorende tot onze zend.-gemeenten	1211
Chineezzen te Poerworedjo	73
Kerk te Tlepok	118
Kerk te Poerworedjo	231

Totaal . . . 1683

Zending Zuid-Holland Zuid.

Gaarne geven we het volgende door, dat Ds. Rullman schreef. W. B.

Zeldzame dingen.

De vraag rijst wel eens bij ons, in hoever het gewenscht is van elke nieuwe actie, of nieuw ontwaakte belangstelling U aanstonds te berichten.

Niet elke belofte wordt werkelijkheid.

Niet elk begin voert tot het einde dat wij wenschen.

Zoo laten wij het nog wel eens even betijen voor wij er over schrijven. Dan behoeven wij niet later de teleurstellende tijding te brengen: „Het is toch op niets uitgelopen”. En waar wij dat verzuimen, geven wij een eenzijdig beeld van den gang van het werk.

Maar er is ook een andere zijde. Waar wij zwijgen van de dingen die ons zooveel blijdschap en hoop geven en waarmee wij in het gebed worstelen met God, daar benemen wij U de gelegenheid daarin mee

te leven.

Dit is een schade, waarvan wij de verantwoordelijkheid niet mogen dragen.

Zoo geldt het ook van de zeldzame dingen, die rondom Djatilawang gebeuren.

Reeds een paar malen heb ik mogen melden van den groei daar. Daar is een school en een groepje Christenen. Maar het bleef langen tijd vrij constant. De school had nog al moeite het vertrouwen der bevolking te winnen.

De laatste paar jaren zijn er openbare samenkomsten gehouden. In de omgeving daar is een groote Evangelisatie-actie geweest. De vruchten zijn niet uitgebleven.

Sinds Juli van het vorig jaar is daar een Goeroe-Indjil geplaatst, en hij heeft de handen vol.

Een kerkje wordt nu gebouwd, geheel uit eigen middelen, omdat het schoollokaal, waar de samenkomsten gehouden werden, te klein wordt.

In de buurt nu van dit plaatsje is een desa, Karangtaloeng. Een paar maanden geleden heeft de Goeroe van Djatilawang daarbij gesteund door zijn dichtstbijwonenden collega, een samenkomst in Karangtaloeng gehouden. Een aanknoopingspunt daartoe was het feit, dat een Javaan, een tamelijk welgestelde tani (boer), met wien reeds geruimen tijd contact bestond, actief belangstelling toonen ging. Zijn huis bood voldoende ruimte.

Tachtig mannen bezochten de eerste samenkomst. Honderd dertig, tweehonderd de volgende. Het verzoek tot het herhalen van deze samenkomsten ging van de mensen zelf uit.

Na de derde samenkomst is toen het volgende gebeurd. De Goeroe-Indjil in Djatilawang kreeg bezoek van den Javaan in wiens huis de samenkomsten gehouden worden. Deze overhandigde hem een lijst met 117 namen. Al deze mensen, zoo zei hij, vragen om nader onderricht in den Christelijken godsdienst.

U kunt zich de verbazing van den goeroe voorstellen. Al deze namen waren van mannen, gezinshoofden.

Sindsdien gaat hij wekelijks catechisatie geven, waar gemiddeld 60 mensen komen. Sins een paar weken wordt ook Zondagsgodsdienst oefening gehouden.

Dit zijn zeldzame dingen.

Al zijn wij nog zoo nuchter, en al houden wij nog zoo zeer rekening met het feit, dat die 117, die ons onderricht vroegen, nog vóór de beslissende keuze staan, en dat nog heel veel bestrijding hen wacht en de vuurproef de getallen wel zal doen slinken, dan toch nog is dit zeer verblijdend. Het is te opmerkelijk om het U te verzwijgen.

In de maand Januari toen de Heilige Doop bediend werd aan eenige volwassenen in Djatilawang waren 25 mannen uit de desa gekomen.

Hoewel wij dat hier dichtbij noemen, bedraagt de afstand naar Karangtaloeng toch nog 12 K.M.

Toen ik mijn blijdschap uitsprak over die belangstelling, keek men mij met verbaasde oogen aan en zei: „Die anderen waren natuurlijk ook gekomen, als zij maar kleeren hadden”.

U moet de worsteling kennen van jaren zaaien, zaaien, zaaien, zonder dat ook maar iets verraadt dat het zaad zijn werking doet, om te kunnen begrijpen hoezeer deze dingen ons verblijden. R.

VAN PLANNEN EN VOORTGANG.

Verslag van de Missionaire Predikanten.

Vergadering April 1936.

Nadat Maandag, tweede Paaschdag de bidstond gehouden was en de Dinsdagmorgen gebruikt was om in ruimer kring te spreken over twee belangrijke zendingsonderwerpen, begonnen Dinsdagmiddag de gewone vergaderingen van Missionaire arbeiders.

Ditmaal kenmerkten zich deze Vergaderingen door allerlei plannen op verschillend gebied. Het is een moedgevend teeken dat in tijd van afbraak aan alle kanten in de zending nog telkens plaats blijkt te zijn voor nieuwe arbeid en voor uitbreiding in velerlei opzicht. Bij tal van punten kwam dat ditmaal tot uitdrukking en al deze dingen samen gaven aan deze Vergadering iets hoopvol en krachtigs, waarover we echt dankbaar zijn mogen.

In de eerste plaats werd gesproken over de plannen om te komen tot oprichting van een (voorloopig althans) ongesubsidieerde school voor opleiding van Javaansche onderwijzers. Sinds de sluiting van de Keucheniuschool heeft deze gedachte ons telkens weer bezig gehouden, omdat hoe langer hoe meer bleek dat de Zending het op den duur niet zonder zulk een school stellen kan, ook al in verband met de noodzakelijkheid om te komen tot uitbouw van den schoolarbeid. Eenige maanden geleden werd daarom een Vergadering gehouden met afgevaardigden van verschillende andere zendingsterreinen op Java, en van dat oogenblik af namen deze plannen vastere vormen aan. De gedachte werd geopperd dat wij moeten streven naar drie van zulke scholen tot opleiding van onderwijzers op Java. Een zou dan in West Java gevestigd kunnen worden, een in het Oosten en een op Midden Java. Al zijn verschillende punten nu nog niet zeker, vast staat nu al wel dat er met allen ernst naar gestreefd zal worden zoo spoedig mogelijk op Midden Java zulk een school op te richten zoo mogelijk in samenwerking met anderen. Indien deze plannen binnenkort verwikelijkt worden, zijn wij een belangrijke stap vooruitgekomen. Het geheele volksonderwijs dat nu, doordat de opleiding van onderwijzers is stop gezet, als het ware gebonden is, kan zich dan weer normaal, naar de eischen en behoeften, verder ontwikkelen. Van harte is te hopen, dat al deze gedachten onder Gods zegen vruchtbaar zullen mogen blijken, opdat de zaak van het Christelijk onderwijs in deze landen voortgang hebben kan.

Een tweede punt waarin nieuwe plannen tot uitdrukking kwamen, was toen wij samen spraken over den zendingsarbeid door middel van de pers. Al van oude tijden af beschikken wij over een blad Mardi-Rahardja, dat maandelijks in meer dan 80.000 exemplaren over geheel Midden Java verspreid wordt. In de laatste jaren kwam meer en meer de behoefte naar voren, om ook zulk een blad uit te geven voor de meer ontwikkelde, met name voor de meer Westersch gevormde in de Javaansche samenleving. Voor die van jaar tot jaar groeiende klasse van menschen kon de Mardi-Rahardja uiteraard niet voldoende bevrediging schenken, omdat immers de Mardi-Rahardja zich richten moet naar de eenvoudigste lezers. Zoodoende werd reeds op de vorige Vergadering besloten er naar te streven een afzon-

derlijk blad in het leven te roepen, bestemd voor dat deel der bevolking waarvoor de Mardi-Rahardja minder voldoet. Welnu, deze plannen zijn intusschen in een verder stadium gekomen, met name dank zij het groote enthousiasme en de waardevolle toewijding van onze Javaansche broeders en zusters. Een proefnummer werd reeds samengesteld en afgedrukt, een proefnummer waarover men algemeen zeer was voldaan. Ook was reeds naar alle kanten propaganda gevoerd. Verrassend was de groote belangstelling die voor deze plannen bestond in de Javaansche Kerken zoowel in als buiten ons terrein. In verschillende Javaansche gemeentes vormden zich spontaan „evangelisatie-commissies” die zich ten doel stelden met dat nieuwe blad te gaan colporteerden. Reeds kwamen van zulke commissies bestellingen binnen tot een totaal van 1500 abonnementen, en dat alles voordat nog tot de uitgave ervan definitief besloten was. Geen wonder dat onze Vergadering zulk een verrassende geestdrift niet anders beantwoorden kon dan door haar volle en hartelijke toestemming te geven. Tot hoofdredacteur werd benoemd de Heer Sindoe-pramana in Djokja, iemand die zich reeds langen tijd op het gebied van persarbeid bewogen heeft. Medewerking werd van alle zijden toegezegd, zoodat wij met de beste verwachtingen vervuld zijn. Aanvankelijk zal dat nieuwe, Javaansche evangelisatieblad verschijnen met een oplaag van 15.000 exemplaren. In verband met de grootheid van deze oplaag kon de prijs van het abonnement gesteld worden op 40 ct. per jaar. De bedoeling is dat de verspreiding zoo veel mogelijk geschiedt door de Javaansche gemeentes zelf en dus niet door middel van door de zending betaalde colporteurs. De Javaansche gemeentes stellen er zeer veel prijs op dit blad geheel zelf in handen te mogen nemen, zoowel wat de Redactie als wat de verspreiding aangaat. Dit alles vervult ons van zoo veel blijdschap dat wij gaarne alles willen doen om deze zaak te bevorderen.

Misschien mag ik hier een enkele opmerking aan verbinden. Het nieuwe blad (de naam is nog niet vastgesteld) zal financieel worden gedragen door het zoogenaamde Drukfonds, dat beheerd wordt door Ds. G. J. van Reenen te Djokja. Het is mogelijk, dat iemand die dit leest op de gedachte komt, dat hij voor deze zoo uitnemende zaak van algemeen zendingsbelang wel graag een kleinigheid wil offeren. (Het is ook mogelijk, dat iemand graag een abonnement wil nemen op dit nieuwe blad, hetzij met het oog op zijn bediende, of met het oog op een Javaanschen vriend of bekende, voor wien men zoo graag tot zegen zou willen zijn. Ook dan zou men deze zaak steunen en wij zijn overtuigd, dat zij waard is gesteund te worden. Proefnummers worden te allen tijde gaarne toegezonden).

Alweer nieuwe plannen! Ditmaal in verband met Zuid-Sumatra. Er wonen in Zuid-Sumatra nu reeds vele Javanen en onder hen zijn ook Christenen. De Javaansche Sydonde heeft zich het lot van deze „verstrooide” broeders en zusters aangetrokken, zoodat in opdracht van die Synode binnenkort twee broeders, n.l. Ds. Darmaatmadja van Poerworedjo en Radèn Samuel, die op de Oostkust van Sumatra reeds zoo gezegenden arbeid verrichtte, een onderzoekingsreis zullen ondernemen in de Lampongsche districten en Palembang. Beide broeders zullen nagaan hoeveel

Christenen in deze gewesten woonachtig zijn en wat er gedaan kan worden voor hun geestelijke verzorging. De Gereformeerde Kerk van Palembang koestert groote belangstelling voor deze plannen, omdat zij zelf zoo graag in haar naaste omgeving zendingsarbeid zou willen verrichten. Het is niet onmogelijk, dat uit deze twee verlangens, n.l. van de Javaansche Synode van Midden-Java tot geestelijke verzorging van haar uitgezworven leden, en van de Kerk van Palembang tot zendingsarbeid, een zeer waardevolle samenwerking zal kunnen groeien. En wat zou zulk een samenwerking tot onnoemelijken zegen kunnen zijn voor heel die bevolking, die langzamerhand het Zuiden van Sumatra in bezit gaat nemen! Er zijn in onzen tijd zooveel mooie perspectieven om aan te denken en voor te bidden. De Kerk van Palembang heeft in deze zaak wel aanspraak op ons aller warm medeleven.

Nieuwe plannen ook in verband met de Opleidingsschool. Er bestaat op ons zendingsterrein al sinds jaren groote behoefte aan een handleiding voor de Bijbelsche geschiedenis. Al die vele Javaansche onderwijzers en helpers, die op school of op de catechisatie jaar aan jaar de Bijbelsche geschiedenis vertellen, hebben als regel geen andere hulpbronnen dan de Bijbel zelf, of boeken waarin de Bijbelsche gegevens zijn samengevat. Zij hebben zooals vanzelf spreekt, groote behoefte aan lectuur, die die verhalen verduidelijkt en toepasselijk maakt. Welnu, aan zulke lectuur hebben wij nog een zeer groot gebrek. Om die reden heeft onze Vergadering aan de Docenten van de Opleidingsschool opgedragen om in het volgende cursusjaar zulk een Handboek voor de Bijbelsche geschiedenis op te stellen, een Handboek waarin niet alleen die geschiedenis verteld wordt, maar waarin ook al die verduidelijkende aantekeningen worden opgenomen, die die verhalen zooveel sprekender maken. Omdat de Docenten zich aan dien arbeid met hun volle kracht geven kunnen, is vastgesteld, dat het volgend jaar slechts één nieuwe cursus wordt aangenomen, zoodat verwacht mag worden, dat voor hen voldoende tijd vrij komt, om zich aan dat nieuwe werk te geven.

Het is wel een treffende samenloop van omstandigheden, dat dit plan tot uitdrukking kwam, juist nu de Christelijke Onderwijzers Vereeniging heeft uitgesproken, dat hoe langer hoe meer behoefte gevoeld wordt aan aanwijzingen hoe de Bijbelsche Geschiedenis verteld moet worden aan de kinderen van deze landen. Op welke punten moet bijzonder gelet worden, welke punten moeten vooral met zorg verteld en verduidelijkt worden, in verband met volksaard, gebruiken en overtuigingen, die hier heerschen. De C. O. V. heeft een Commissie benoemd om deze zaak serieus te bestudeeren. Wij mogen verwachten, dat de arbeid, die door de Commissie van de C. O. V. verricht wordt, steun zal ontvangen van en ook geven aan den arbeid, die in het komende jaar aan de Docenten van de Opleidingsschool zal worden opgedragen.

De mededeelingen van de verschillende terreinen zijn altijd het mooiste deel van onze Vergaderingen. Dan voelt men zich nu eens wonderlijk dankbaar en verblijd, en dan weer diep beschaamd. Wat zijn we blij geweest te hooren, dat in het Solosche in het vorige jaar niet minder dan bijna 500 zielen zijn toegebracht tot de gemeente van Christus. En wat is

het diep beschamend te hooren hoe ergens in een kleine dessa in het Magelangsche een kleine kring van Christenen geheel uit eigen middelen een Kerkje gebouwd heeft, zonder eenige hulp van de Zending. Ze hebben zelf bamboe en hout samengebracht, en een beetje geld om die dingen te koopen, die ze niet zelf maken konden. Ze hebben rijst samengebracht om de toekangs te betalen, die het werk verrichtten en die zich vrijwillig er voor aanboden. En zoo is dat kleine kerkje gegroeid als een bewijs wat uit ware, offerbereide liefde kan voortkomen. Wat hebben we ons ook verwonderd toen we hoorden over een eenvoudigen kleermaker uit het Djokjasche, die zich ergens in een dessa heeft neergezet, omdat hij hoorde, dat in die dessa een gunstige bodem aanwezig scheen om het zaad van het evangelie te ontvangen. Zijn zaak in Djokja heeft hij er aan gegeven en hij heeft in die dessa waar hij zich vestigde in korten tijd een kring van leerlingen verzameld, die Gods blijde tijding beluisteren wilden.

Als ik deze dingen neerschrijf, lijken ze al weer gewoon en vlak, maar wat zit er in ieder van die een sterke aansporing om voort te gaan met kracht.

Wij hadden dus een vergadering van plannen en verwachtingen. Enkele malen werden wij midden tusschen al die plannen geroepen tot gedenken.

Gedenken willen wij binnenkort het dertigjarig bestaan van de Opleidingsschool. Wij hopen dan zooveel mogelijk oud-leerlingen bijeen te brengen en samen met hen terug te zien op al wat Gods hand in die jaren gedaan heeft, eerst door den Vader van onze school, wijlen Dr. D. Bakker, en later door hen, die hem zijn opgevolgd.

Tot gedenken werden wij geroepen bij het afscheid van Dr. Flach, die binnenkort zijn arbeid hier in dit land zal beëindigen en zal terugkeeren naar Holland. God zegene hem en zijn gezin en zegene ook al het werk, dat hij hier heeft mogen doen.

Tusschen gedenken en hopen, daar leven wij. Nu eens vooral het eene en dan weer vooral het andere. Bij alle terugzien naar achter en dankbaar overwegen van wat God vroeger deed en hoop op wat Hij nog doen zal en doen wil als wij gehoorzaam zijn.

J. H. B.

De Zendingscommissie met de collectanten te Hillegom.

Het is een gelukkig verschijnsel in de Gereformeerde Kerken, dat bijna elke Kerk een Zendingscom-

Zendingscommissie met collectantjes
Geref. Kerk te Hillegom.

missie heeft. Deze commissie's zijn in den regel behoorlijk actief. En onder leiding van deze commissie's wordt veelal door collectantjes in de gemeente met busjes rondgegaan om voor de Zending gelden te verzamelen. Bijna overal brengt dit heel wat op. Zoo is het ook te Hillegom. Ons werd een foto van de Commissie te Hillegom met haar collectanten gezonden voor het Zendingsblad, met verzoek om opname, waaraan we gaarne voldoen. Over den arbeid is men tevreden en dankbaar.

W. B.

Verslag van de Zendingsnormaalleergang en Internaat te Pajeti (Soemba) over het jaar 1935.

In verband met de tijdsomstandigheden heeft de Zendingsnormaalleergang tot opleiding van Inlandsche onderwijzers te Pajeti geen twee klassen meer, maar toch kon de laatste jaren met één klas doorgevoerd worden. Hoewel het Gouvernement deze klas op een sterkte van 8 l.l. wilde hebben, oordeelde de Zending met het oog op de noodige krachten voor Zendingswerk op Soemba, dat dit aantal niet kleiner dan 16 mocht zijn. De tegenwoordige klas bestaat dus uit 16 leerlingen en wel 8 uit Oost-Soemba en 8 uit West-Soemba. Er zijn 12 Soembaneezen, 3 Savoneezen en 1 Ambonees. Zes leerlingen hebben in 1935 belijdenis des geloofs afgelegd, zoodat thans 12 leerlingen van dezen leergang tot de belijdende leden der gemeente te Pajeti behooren. Voorwaar een verblijvend teeken.

Allen konden aan het eind van het eerste cursusjaar naar de 2e klas bevorderd worden. Met lust en ijver is er gewerkt.

Ook de jongeliedenvereniging, die onder hen bestaat en waarvan ze allen lid zijn, mag zich in voortdurende belangstelling verheugen.

In verband met het verlof van den leider van den leergang zijn de lessen gedurende dien tijd stopgezet. Dat is echter geen verlies voor de leerlingen. Nu kon aan een lang gekoesterde wensch gevolg worden gegeven, n.l. om de a.s. onderwijzers en evangelisten in de gelegenheid te stellen in onze ziekenhuizen behulpzaam te zijn. Niet alleen om er een cursus in de verbandleer te kunnen volgen, maar ook om bekend te worden met verschillende ziekten en medicijnen. Deze kennis hebben ze noodig als ze straks ver van ziekenhuizen en dokter in geval van ziekte zichzelf moeten helpen of voorlichting hebben te geven aan de Soembaneezen in hun omgeving. Het leggen van een goed verband en het bieden van de eerste hulp bij ongelukken zijn dingen, die een onderwijzer in de binnenlanden van Soemba moet kennen.

Zij, die nog geen plaats in één der beide zendingsziekenhuizen konden krijgen, werden in de gelegenheid gesteld zich praktisch te bekwamen in het geven van onderwijs. Ze werden aangesteld als hulp aan de volksscholen, die dit het meest noodig hadden.

Reeds vroeger is geprobeerd de a.s. onderwijzers deze opleiding te geven, doch toen, nadat ze voor het onderwijzersexamen geslaagd waren. Daar het werk in de volksscholen en het evangelisatiewerk in de kampong nog steeds nieuwe krachten vroeg, moesten die pasgeslaagden reeds spoedig in werkelijke dienst treden en gaf wat het zwaarste woog den doorslag. Van het volgen van een cursus in het ziekenhuis kwam zoo goed als niets.

Tijdens het volgen van de lessen op den normaalleergang vinden de leerlingen huisvesting in het Internaat te Pajeti. Dit is geheel een zendingsinternaat. Ontvangt geen subsidie meer.

Naast de lessen op school wordt voldoende gelegenheid gegeven voor handenarbeid in het Internaat. Verschillende werkzaamheden, betrekking hebbende op timmeren en metselen, worden door de leerlingen zelf onder leiding van den leider uitgevoerd. Ze krijgen daarin elke week onderwijs.

Ook hebben ze te helpen bij de werkzaamheden op de boerderij en in den tuin, om hiermede aan de onkosten, verbonden aan hun verblijf in het internaat, tegemoet te komen. 't Spreekt echter vanzelf, dat elken dag hieraan niet te veel tijd mag worden besteed, daar het onderwijs er niet onder mag lijden. Daarvoor moet in elk geval voldoende tijd beschikbaar blijven. De vrije tijd, die ze op den dag, zoolang het licht is, hebben, wordt bijna geheel gevuld met het verrichten van genoemde werkzaamheden.

Voor ontspanning wordt ook gezorgd. Elke week hebben ze een vrije middag, n.l. de Zaterdagmiddag. Een voetbalveld, hoewel niet van de school of het internaat, is op vijf minuten afstand van de school. Eén of twee avonden worden gereserveerd voor het doen van allerlei spelen. Men schaakt en damt graag.

In het internaat wonen de normaalleerlingen tezamen met de leerlingen van de Standaardschool, die voor verdere opleiding bestemd zijn. In verband met den leeftijd en de werkzaamheden telt dit internaat twee afdelingen. Eén voor de normaalleerlingen, die tijdens het verlof van het Europeesche hoofd is gesloten en één voor de Standaardleerlingen, die tijdens zijn verlof staan onder de leiding van den Inlandschen onderwijzer, die in gewone omstandigheden tezamen met den directeur van het internaat de dagelijkse leiding heeft.

De geest onder al deze leerlingen was in het afgelopen jaar zeer goed. Bijzondere moeilijkheden hebben zich niet voorgedaan. De gezondheidstoestand was zeer bevredigend. Slechts weinig ziekte en dan nog niet van ernstigen aard. Hoewel heel de inrichting in zeer eenvoudige stijl gehouden is om de leerlingen niet aan een leefwijze te gewennen, die ze in de kampong toch niet kunnen blijven volgen, wordt er aan de regelen van de hygiëne alle aandacht besteed. Ook dit mag onder den zegen Gods als een van de middeelen aangemerkt worden, dat er weinig ziekte onder de jongens voorkomt.

Vaak komen de leerlingen reeds geïnfecteerd uit de kampong en daarom is het noodig, dat ze zich al aanstonds aan een geneeskundig onderzoek onderwerpen. Dit geschiedt elk jaar in het zendingsziekenhuis te Pajeti.

Bij het begin van 1935 waren er 59 jongens in het Internaat. We mogen dankbaar gedenken, hoe de Heere ons allen heeft ondersteund en niettegenstaande aan alle kanten het bezuinigingsspoek dreigde, ons in staat stelde met den arbeid aan school en in het internaat rustig door te gaan. Ook voor de toekomst is onze verwachting van Hem alleen.

(w. g.) Tj. MOBACH

Zwolle, Februari 1936.

Zending van de Geref. Kerken te Soerabaja, Semarang en Malang te Makassar. Medische hulp.

1935	1. Marosweg		2. Maritjaja		3. Panara		4. Huis-bezoek		5. Tournee		6. Malino		7. Longka	
	nieuwe patiënten	con-sulten	nieuwe patiënten	con-sulten	nieuwe patiënten	con-sulten	nieuwe patiënten	con-sulten	nieuwe patiënten	con-sulten	nieuwe patiënten	con-sulten	nieuwe patiënten	con-sulten
Mei	311	797	24	36	19	20	8	20	203	203	—	—	—	—
Juni	320	955	16	24	44	96	23	45	—	—	—	—	—	—
Juli	266	834	21	36	54	137	11	34	—	—	61	61	—	—
Augustus	331	819	19	74	65	264	22	50	283	283	93	93	—	—
September	280	1032	19	48	28	102	10	42	—	—	118	118	105	129
October	282	947	20	59	22	152	19	61	—	—	117	117	53	74
November	188	525	22	48	42	301	18	53	360	360	127	127	61	79
Totaal	1978	5909	141	325	275	1072	111	305	846	989	516	516	219	282
Eindecijfer	4086	9398	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Volgens afspraak zou ik tenslotte met statistieken komen.

Nog een enkel woord over deze gegevens.

In de cijfers op de hoofd-polikliniek zit nogal wat schommeling.

Maar een kleine werk-verandering is dáár natuurlijk direct merkbaar.

Zoo is de Mantri de laatste week van November met mij mee op tournee geweest.

Daardoor is het cijfer onder „5” in die maand belangrijk hooger.

Samen hebben we toen in die anderhalve week in de bergen heel wat afgewerkt.

Jammer genoeg moet dan 't werk in Makassar gedeeltelijk stilstaan.

Maar dit buitenland leert ons veel.

O.a. ook dat in deze bergstreken een uitgebreid terrein ligt, waar de Dienst van Volksgezondheid nooit komt.

Een feit dat in vroeger jaren wellicht direct aanleiding was geweest, dat wij voor ons werk subsidie hadden ontvangen.

Nu laat men dit afstuiten met gebruik van 't argument, dat onze Medische arbeid nog geen bevoegde leider heeft.

Zoo spoedig echter ons werk onder leiding en toezicht staat van bijvoorbeeld een Indisch Arts is aan die voorwaarde voldaan.

Dan is ten eerste de mogelijkheid van steun van buiten veel grooter.

Dit kwam onlangs ook nog weer tot uiting.

De winst van de alhier gehouden Pasar Malam zou verdeeld worden onder filantropische inrichtingen, in 't bijzonder onder die, welke arbeiden ten nutte van de bevolking alhier.

Ik heb deze kans natuurlijk niet voorbij laten gaan en ontving ook een „deel”, wat f 100.— bedroeg.

Wij waren natuurlijk buitengewoon in onze nopjes.

Maar een dergelijke inrichting, waar echter een dokter toezicht op hield, wiens vrouw de leiding bij de kraamverpleging had, ontving dadelijk zes maal zooveel....

Zoo spoedig wij bijvoorbeeld met een Indisch arts zouden kunnen werken, is de kans zeer groot, dat verschillende instanties ons zullen steunen, zonder dat dit bezwarende verplichtingen mee brengt.

Dit alles sluit niet uit, dat we toch ook al dankbaar zijn voor wat we in de afgelopen 7 maanden mochten verrichten.

Er zit toekomst in deze tak van onzen arbeid. Uit Medisch-oogpunt. En daardoor ook uit Zendings-oogpunt.

Maar hoe staat 't er echter mee, uit finantieel oogpunt?

Laat ik U enkele getallen mogen geven over de 7 maanden dat we nu aan 't werk zijn.

Over die 7 maanden betaalden we aan 't traktement van den mantri $7 \times f 25.— = f 175.—$.

Bij zijn tournee's maakte hij een f 18.— onkosten, dank zij 't feit, dat alles per vrachtauto ging.

De inrichting van onzen polikliniek-arbeid vroeg in het begin natuurlijk nog al wat uitgaven. Behalve, dat we van bamboe een gedeelte aan mijn kantoor moesten aanbouwen, kochten we een tweetal kasten, enkele tafeltjes en stoelen.

Verder werden de allernoodzakelijkste instrumenten aangekocht.

Te zamen werd dat een uitgave van een kleine honderd gulden.

Aan Obat en ingrediënten om bepaalde obat zelf te bereiden, betaalden we in deze maanden f 135.—.

Laten we de totaal onkosten dus op f 450 rekenen.

Dit bedrag gaan we nu eens vergelijken met het totaal cijfer, dat we uit onze statistiek ontvingen. Daar hoorden we dat 4086 personen op onze polikliniek waren geweest. Deze mannen, vrouwen of kinderen zijn daar 9398 maal behandeld.

En dat heeft U gekost ongeveer f 450.—.

Deze deeling is niet heelemaal zuiver, omdat in die f 450.— een bedrag van ongeveer f 100.— begrepen is, dat we in „gebouw” en „instrumenten” nog bezitten.

Maar toch zeggen deze cijfers U wel iets.

Ik hoop dat ze U de opmerking ontlokken:

„Dat is een fijn begin!”

„Ga daarmee vooral door!”

„En wij willen beslist met al onze krachten meewerken, opdat er spoedig aan onze zending in Makassar een bevoegde kracht, bijv. een Indisch Arts verbonden moge worden”.

En dan antwoorden wij:

God moge het zoo leiden!

P. S.

Spoediger dan wij konden denken heeft God alles zoo geleid, dat op de jongste Deputatenvergadering in Soerabaja besloten is tot de uitbreiding met een Indisch Arts.

Wij zijn buitengewoon dankbaar met een dergelijke inzet van 1936.

We hopen belangstellenden op de hoogte te houden met het verloop van ons medisch zendingswerk door middel van een pas uitgekomen blaadje „Stemmen uit Makassar”.

Maar nu reeds kunnen we mededeelen, dat we straks voor een groote uitgave staan, n.l. de bouw van een klein ziekenhuisje. Eén lichtpunt, 't is een uitgave-voor-ééns!

Is dat niets voor U, Lezer, om U garant te stellen voor een of meer planken, een bed, een stoel of een kast?

Marosweg 92, Makassar.

Ds. H. v. d. BRINK.

Uit de berichten, die betreffende de Zending te Makassar zijn gepubliceerd en ook door ons Zendingblad voor een groot deel zijn opgenomen, blijkt dat deze Zending, die de jongste is onder de Zending onzer Kerken, met kracht wordt aangevangen en bij aanvang zeer gezegend werkt.

En Ds. v. d. Brink begrijpt van hoe groot belang het is, dat de Kerken gelegenheid hebben kennis te nemen van het werk en daarin mede te leven.

Er wordt nu ook een blaadje uitgegeven dat in dienst van deze zending staat. Het heet: „Stemmen uit Makassar”. Redacteur is natuurlijk Ds. H. v. d. Brink.

W. B.

Christelijk perswerk in Indië.

Dezer dagen doen we belijdenis.

Het is eenigen tijd geleden, dat ik een briefje kreeg, waarin stond: Dominee, het zal er nu toch eindelijk van komen, dezer dagen doen we belijdenis bij ds. te

Het is zeker reeds vier jaar geleden, dat ik hem leerde kennen.

'k Had juist een brief van een Inheemsche student gekregen, die in groote moeilijkheden verkeerde. Hij werd door zijn familie zoo angstvallig bewaakt, dat hij toch maar geen Christen zou worden, dat er van bezoek aan een predikant in het geheel geen sprake was. Hij woonde trouwens ook in een heel ander deel van Indië, dan dat hij b.v. mij zou kunnen opzoeken. Een persoonlijke brief terug schrijven ging ook niet, want die zou men hem zeker niet overgeven. Ik kon alleen in De Zaaier antwoorden. Of dit antwoord hem bereikt heeft, weet ik niet, want nooit heb ik weer iets van dezen jongen man gehoord. Maar ik kreeg vlak daarop wel een brief van een ander, nu

een Hollander, die dat antwoord van mij gelezen had. Het was een ontroerende brief.

„Dominee, is De Zaaier in de laatste tijd anders geworden, of ben ik anders geworden? U moet weten, dat we het blad van een kennis toegezonden krijgen en nu in den laatsten tijd zie ik alles heel anders en nu begin ik te begrijpen.”

Enfin, daar volgde een heel levensverhaal. Een triest levensverhaal, waarvan ik u nu verder niet vertellen kan.

Vier jaar lang had ik af en toe contact met deze menschen, die dan hier en dan daar zaten en meest op plaatsen, waar geen predikant was. Maar via De Zaaier bereikte ik ze steeds.

Nu zijn ze eenigen tijd in een grotere plaats en hebben terstond catechisatie aangevraagd. En nu komt eindelijk het besluit. „Dezer dagen zullen we belijdenis doen.”

Een dankgebed rijst in mijn ziel voor deze menschen, die Christus niet kenden, maar Hem nu gevonden hebben.

Dit is zeker: Zonder de pers had niemand deze menschen in hun afgelegen plekje bereikt. Indië heeft zoo veel afgelegen plekjes.

Zonder de pers had ik ze ook niet vast kunnen houden.

Want de persoonlijke bearbeiding moest hier tekort schieten, door de groote afstanden. Toen ik ze voor de eerste keer ontdekte woonden ze op een afstand van me, als b.v. Ulrum van Maastricht.

Maar God heeft ze gevonden en Zijn Evangelie toegefluiserd.... door de pers.

Th. K.

Bericht.

Kerkbouw op Curaçau.

Toen Deputaten voor de behartiging van de geestelijke belangen van onze militairen indertijd aan de Synode voorstelden om op Curaçau te gaan arbeiden, en er eventueel een Dienaar des Woords heen te zenden, waren ze wel ten volle er van overtuigd, dat dit noodzakelijk was; maar of er goede kansen voor dien arbeid waren, konden ze niet beoordeelen. Ook toen wijlen Ds. J. Gispén de toestanden daar was wezen onderzoeken, bleek wel duidelijk, dat de Geref. kerken zich niet langer van West-Indië mochten onttrekken, maar bleef de vraag open, of goede resultaten mochten worden verwacht.

Hoe is echter die vraag door onzen God duidelijk en klaar beantwoord. Ds. Kroeze, die door de kerk van Den Haag-West twee jaar geleden uitgezonden is, werkt er met grooten zegen, zowel onder de militairen, die daar zijn (politietroepen en Marine) als onder de andere leden der kleine gemeente.

Er zijn groote moeilijkheden te overwinnen, hetgeen niet verwondert, als men bedenkt, dat door de Geref. Kerken van het Moederland nog nooit iets voor West-Indië gedaan was. De arbeid van Ds. Kroeze bestaat dan ook voor een groot deel in het verzamelen van de broeders en zusters op Curaçau en Aruba, terwijl ook al eens een reis gemaakt is naar Suriname.

Maar zegeningen kosten geld!

Gelukkig kan tot nu toe uit de kast van Deputaten de arbeid worden betaald, terwijl ook de kleine gemeente van Curaçau boven vermogen bijdraagt.

Nu is er echter extra geld noodig.

De broeders daar moeten een kerkgebouw stichten.

De eerste Geref. kerk in Ned. West-Indië!

Hun eerste vergaderlokaal is opgezegd; daarna is hun tijdelijk een andere gelegenheid geopend, maar een *eigen* lokaal is broodnoodig. Ook als middelpunt voor de militairen, die eens daar komen.

Zou Holland nu niet voor één keer f 10.000 kunnen samenbrengen voor dit mooie doel?

Misschien wordt dit door velen gelezen, die wel eens giften bestemd hebben voor Oost-Indië; mag er nu van hen een gift komen eens voor de West?

Bijdragen en giften worden gaarne ingewacht door Ds. T. J. Hagen te Delft, penningmeester van Deputaten v.n., Gironummer 35595.

Namens Deputaten v.n.:

A. H. VAN MINNEN, praeses.

T. J. HAGEN, scriba.

Christelijke lectuurverspreiding onder blinden in Indië.

Ontvangen door den heer J. Munnik te Bilthoven:

Mej V. te N. Vennep f 2,—

Penningm. Geref. Kerk R'dam-Delfshaven f 1,—

Ver. tot soc. steun aan Blinden f 25,—

Chr. Blindenbond afd. A'dam f 22,—

Bij onzen hartelijken dank voor bovengenoemde giften spreken we de hoop uit, dat in Holland de bron van belangstelling voor het werk onder de blinden in Ned. Indië nog niet is opgedroogd. Laat men niet vergeten, dat het isolement van de blinden hier veel grooter is door de groote onderlinge afstanden, gemis van kerkgang, van radio, van een blindenbond waarin men elkaar ontmoet of een vereeniging, die de belangen der leden behartigt. Onze Blindengids voor Ned.-Indië is het eenige orgaan voor de lezende blinden hier, en dat de regelmatige toezending van dit maandblad, van bijbelgedeelten, boeken en van schriftelijke antwoorden op allerlei vragen gewaardeerd wordt bewijzen de volgende uitspraken van blinden, die we bij het jaarbegin mochten ontvangen:

„Met een blij en dankbaar hart ontving ik het Kerstnummer van onze Blindengids. Hoe groot is de goedheid Gods voor ons blinden, dat wij niet versuft in een hockje behoeven te blijven zitten. Dat wij mee mogen denken en spreken en schrijven net zoo goed haast als de zienden! Dat de Heer onze geest verhelderen wil om Hem meer en meer te begrijpen in Zijn heilig Woord, door ons een weg te openen het zelf te kunnen lezen. Moge de Heere U Zijn rijkste zegeningen schenken van het nieuwe jaar en ook al Uw medearbeiders in het werk voor ons blinden.”

„.... geve God, dat het werk ten opzichte van de blinden zich steeds moge uitbreiden.”

„.... dat Uw werk ook in dit jaar veel zegen moge brengen aan menige ziel.”

„Wat ben ik den Heer dankbaar, dat ons tijdschrift in deze malaisetijd nog steeds mag blijven bestaan.”

„In de eerste plaats zeg ik hartelijk dank voor de tijdschriften, die ik geregeld elke maand van U toegestuurd krijg. Reeds anderhalf jaar lang heb ik dat mogen genieten en dit eerste schrijven nu moet zijn als een bewijs van mijn erkentelijkheid....”

„Waar ik nu reeds meer dan een jaar maandelijks ontvang „De Blindengids voor Ned.-Indië”, benevens

toegezonden krijg „Zijt niet bezorgd” plus een kalender, wordt het hoog tijd, dat ik van mijn financieele belangstelling blijk geef en zend ik U gelijktijdig met dit schrijven een postwissel.... Hiermede voel ik mij eenigszins bevrijd van een schuld, die al te drukkend werd. In de toekomst hoop ik tevens gelegenheid te kunnen vinden tot inzending van een of ander artikeltje.”

Zoo groeit de dankbaarheid en breekt zich baan en zet zich om in een woord van dank of een gave of een belofte van medewerken.... Moge ook in Holland de dankbaarheid over dien zegen in dit werk tot uiting komen in gebeden en gave. De heer J. Munnik te Bilthoven is nog steeds gaarne bereid giften voor bovengenoemd doel te ontvangen.

Djakakarta.

A. C. KUIPERS-JONKHOF.

Indrukken van de Paaschreunie der Vereeniging „Indonesische Christen-Jongeren”.

Van 11 tot 14 April hield de Vereeniging „Indonesische Christen Jongeren” (I. C. J.) haar jaarlijksche Paaschreunie in Woudschoten bij Zeist.

Deze Vereeniging werd ruim 5 jaar geleden opgericht en heeft tot grondslag „de erkenning van den Bijbel als Gods Woord en Jezus Christus als Gods Zoon en Zaligmaker”. Het doel der vereeniging is „de nieuw aankomende Indonesiërs bij hun aankomst en vestiging in Nederland behulpzaam te zijn” en „het geestelijk contact tusschen de leden onderling te bevorderen”. Dit doel tracht men o.m. te bereiken door het houden van minstens één reunie per jaar, meestal met Paschen.

Het aantal Indonesische Christenen dat in Nederland verblijft is uiteraard gering. Toch waren er ditmaal nog een 15-tal, meerendeels studenten, naar Zeist gekomen om daar onder de leiding van den in Gereformeerden kring zoo bekenden Raden S. Nimpoeno bijeen te zijn, terwijl een ongeveer even groot aantal Hollanders het voorrecht hadden in dezen Christenkring gast te mogen zijn.

Het deed weldadig aan enkele dagen te midden van deze Indonesische Christenen te mogen verkeer, waar op zoo ernstige en ongedwongen wijze gesproken werd over de moeilijkheden en vreugden die Christen Oosterlingen en Westerlingen met elkander hebben.

Zoo wel Dr. Kraemer als de Heer Karamoy hebben op voortreffelijke wijze de onderlinge gesprekken ingeleid door de klare manier waarop zij de vragen aan de orde hebben gesteld. Inderdaad waren hun uiteenzettingen telkens een inleiding op een zeer geanimeerde, openhartige en eerlijke samenspreking waarin men trachtte te begrijpen en begrijpelijk te maken. Men zou derhalve de reunie geen recht laten wedervaren wanneer men enkel verslag gaf van de gegeven inleidingen. Tevens moet men trachten een indruk te geven van de gesprekken waarmee de inleidingen één geheel vormen.

De eerste vraag die onder oogen gezien werd was die van „Christendom en nationalisme”.

Onder nationalisme moet hier worden verstaan Oostersch nationalisme. Nationalistische stromingen treft men ook in Europa aan — sommige volken zijn zelfs ongeveer krankzinnig van nationalisme — maar

dit nationalisme heeft geen ander doel dan eigen invloed te vermeerderen ten koste van anderen en eigen macht, waar ook maar mogelijk, aan anderen op te leggen, waarbij schier alle middelen geoorloofd geacht worden. In onderscheiding van dit imperialistisch nationalisme, dat men niet alleen in het Westen maar ook wel in het Oosten vindt — bijvoorbeeld in Japan — ziet men in het Oosten een nationalisme van geheel anderen aard, n.l. van volken die langzamerhand komen en verlangen te komen tot vrijheid en zelfstandigheid.

Het is voor de Christen Oosterlingen niet gemakkelijk hun houding t.o.v. dit nationalisme te bepalen.

Vooreerst al daardoor dat de z.g. „echte” nationalisten in het Oosten vrijwel steeds van oordeel zijn dat men in de allereerste plaats nationalist moet zijn terwijl een Christen vóór alles Christen is.

Het gevolg hiervan is dat de Oostersche Christenen bij hun volksgenooten een soms grievend wantrouwen ontmoeten. Omdat zij den „godsdienst der Westerlingen” hebben aangenomen acht men hen verwesterscht en worden zij niet voor „vol” aangezien. Velen waren daardoor nu eens meer Christen dan weer meer nationalist, terwijl niet duidelijk gezien werd hoe men in zijn nationalisme juist Christen moest zijn, zoodat het nationalisme niet naast het Christen-zijn staat maar geheel in het Christen zijn begrepen is.

Uit de gesprekken bleek duidelijk hoeveel zelfverloochening en zelfoverwinning het velen onzer Oostersche mede-Christenen kost en noodzakelijkerwijs kosten moet om in te zien dat men ook gehoorzaamheid verschuldigd zijn kan aan vreemd gezag.

Noodig is het meer resoluut Christen te zijn op elk terrein van het leven, ook in het nationale streven. Duidelijk werd daarbij de noodzakelijkheid uitgesproken in de Schrift naar de richtlijnen voor ons leven te zoeken. Want immers geen nationalisme heeft waarde voor den Christen, die resoluut Christen wil zijn, dan het nationalisme dat zich onderwerpt aan het „Heb God lief met geheel uw hart, geheel uw ziel en geheel uw verstand en Uw naaste als u zelf”.

Indië heeft dringend behoefte aan zulk een waarlijk Christelijke krachtige nationale beweging, waarin de Christenen zich zelf durven zijn.

De tweede vraag die aan de orde gesteld werd, was die over den omgang tusschen Oosterlingen en Westerlingen hier te lande.

Op zeer broederlijke, openhartige wijze hebben de Indonesiërs het ons Hollanders gezegd hoe daaraan nog heel veel mankeert, ook door onze schuld, al bleken zij treffend juist in te zien hoe en waardoor zij zelf vaak mee oorzaak waren, dat die omgang niet is zooals die wezen moest.

Op straat worden zij dikwijls nageroepen, in den Hollandschen familiekring krijgen zij zelden toegang. Zeer vele Hollanders maakten nog altijd den indruk op hen zich toch meerwaardig te gevoelen. Soms wordt men overbeleefd behandeld, hetgeen al evenmin een aangename indruk maakt. Niettemin bleek op deze reunie zeer duidelijk hoe goed het mogelijk is voor Oosterlingen, zelfs in korten tijd, bevriend en vertrouwelijk te worden met Westerlingen en omgekeerd. Noodig is daarvoor een betere kennis van elkanders leven, gewoonten en idealen, en vooral een wederzijdsch pogen elkander te begrijpen en te waardeeren.

Dit vraagt van de Oosterlingen een ernstig trachten zichzelf te openen en te doen begrijpen en niet toe te geven aan een hen en alle menschen vaak aangeboden neiging zich af te zonderen en toe te sluiten, wanneer men niet aanstonds begrepen wordt.

De derde vraag die de Christenen in het Oosten sterk bleek bezig te houden was die over de verhouding van Christendom en maatschappij, inzonderheid in verband met het Communisme, dat op het oogeblik op ongewoon krachtige wijze tracht een nieuwen maatschappijvorm te stichten en te bestendigen. Het Communisme is zeer belangrijk en grijpt diep in in het wereldgebeuren en in het lot van honderden miljoenen menschen. Terecht wijst Stanley Jones erop dat het Christendom zich er niet onverschillig vanaf mag maken. Zijn boek verdient daarom, alle onjuistheden en oppervlakkigheden ten spijt, een beter lot dan naar de prullemand te worden verwezen. Met groote spanning zien wij het resultaat van dit geweldige experiment om te komen tot een nieuwen, beteren maatschappijvorm tegemoet. Twee dingen maken echter het communistisch pogen voor Christenen volkomen afwijfsbaar.

Ten eerste ontziet het geen enkel middel om zijn ideaal te verwezenlijken, naar Lenins confidentie dat hij weliswaar niets liever doen zou dan opgaan in de muziek en luisteren naar de Appassionata van Beethoven; maar hij mag zich daaraan niet overgeven, omdat hij zich de helsch zware taak zag toebedeeld erbarmingsloos menschenhoofden te splijten, al was dan ook de strijd tegen elk geweld zijn laatste ideaal.

Ten tweede ontkent het Communisme ten eenemale 's menschen zondigen aard, wanneer het meent dat zijn nieuwe maatschappij als vanzelf zal blijven voortbestaan, als zij maar eenmaal met het bruutst geweld, dat ook niet het allerheiligste ontziet, is tot stand gebracht,

Van de Christenen wordt gevraagd niet slechts een ambulancedienst tot het uit den weg ruimen van allerlei maatschappelijke misstanden, hoe belangrijk dat ook is, maar tevens het met alle energie zoeken van een waarlijk Christelijke maatschappelijke ordening.

Dr. Verwiebe sprak tot slot over „Persoonlijk Geloof” en wees erop hoe noodzakelijk het is niet alleen over geloof en Christendom te praten, maar ook persoonlijk gemeenschap met Christus te hebben. In heel ons leven moet dat tot uiting komen. Voortdurend moeten wij daartoe ons zwakke, weifelende geloof sterken door dagelijksch gebed in de binnenkamer en dagelijksch Schriftonderzoek, waarvoor wij vanzelf tijd vinden wanneer er liefde is tot Christus.

Spel en gezelligheid helpen mede, dat er een blijde geest heerschte en een ongedwongen houding was die de openhartigheid en eendracht bevorderen. Niet het minst hebben de kinderen van Raden Nimpoeno en Dr. Kraemer door hun aanwezigheid het hunne bijgedragen aan de vroolijkheid en saamhoorigheid.

De Hollanders op de reunie zullen ongetwijfeld zonder uitzondering met dankbaarheid terugdenken aan de dagen waarop zij zoo weldadige gastvrijheid van hun Indonesische broeders genoten; en diegenen onder de gasten die op het Zendingsveld werken of straks zullen werken op deze reunie bemoeidigd en verblijd.

C. VAN NES.

De zending onder de Karo-Bataks.

De zending onder de Karo-Bataks, arbeidende in Deli moet zich wegens gebrek aan financieelen steun een prachtige gelegenheid laten ontgaan om door middel van het christelijk volksonderwijs den invloed van het Christendom te midden van genoemde bevolkingsgroep in Nederlandsch Indië te versterken. Ten einde meer dan tot nog toe beslag te kunnen leggen op de jeugd en daardoor op de heidensche omgeving, waarin deze opgroeit, is het noodzakelijk, dat juist in dezen tijd van evolutie van de inlandsche maatschappij vanwege de zending nieuwe volksscholen worden geopend. Dit dringt nog te meer daar van Roomsche zijde allerlei pogingen in het werk worden gesteld om zich een plaats te veroveren onder de Karo-Bataks. Nu ontbreken helaas de middelen om dit belangrijk onderdeel van het zendingswerk intensief aan te vatten.

Het Bestuur van de Christelijke schoolvereeniging te Kaban djahe heeft bereids in eigen omgeving een steunactie ingezet. Hoewel dankbaar voor de offervaardigheid der Delische belangstellenden ziet genoemd bestuur zich verplicht ten deze een beroep te doen op de zendingsvrienden in het moederland.

Ondergeteekenden hebben een comité gevormd om in Nederland deze actie te bevorderen. Zij richten tot U het dringend verzoek onder Uwe bekenden steunkringen te vormen van 5 tot 10 personen, die met het voorgestelde doel instemmend, bereid zijn wekelijks f 0.10 of het z.g. „Karo-dubbeltje” te offeren. Het comité zal het zeer op prijs stellen indien een der deelnemende personen zich zal willen belasten met de inzameling van de bijdragen en met overmaking dezer gelden op postrekening No. 277909 ten name van den Secretaris-Penningmeester, oud-zendingeling E. J. van den Berg, Nieboerweg 224 te 's-Gravenhage. De door ondergeteekende ingezette actie heeft de instemming van de zendingsorganisaties hier te lande, die gaarne zullen zien, dat velen de handen ineen slaan, opdat de oprichting van een groot aantal christelijke volksscholen in de Karo-Bataklanden mogelijk worde.

De leden van het hieronder vermelde comité van aanbeveling, die van de noodzakelijkheid van groote activiteit op het gebied van het christelijk inlandsch volksonderwijs in Ned.-Indië, speciaal in de Karo-landen overtuigd zijn en waarvan de meesten de Karozending kennen, hopen dat deze arbeid voor de uitbreiding van Gods Koninkrijk en de kerstening van de Karo-Bataksche maatschappij in ruime mate Uwe belangstelling moge ondervinden.

Uw bericht van instemming zien ondergeteekenden op de ingesloten (brief)kaart gaarne tegemoet.

's-Gravenhage, Maart 1936.

Het Comité van actie in Nederland:

J. H. Hemmers, oud technisch ambtenaar b. d. Deli Maatschappij te Medan, thans Geestelijk en Cultureel verzorger der Rijks te werkgestelden.

E. J. van den Berg, oud-zendingeling onder de Karo-Bataks.

W. D. Muller, Referendaris der P.T.T.

Deze actie wordt dringend aanbevolen door de Heeren:

Ds. W. Breukelaar, em. Gereformeerd Predikant, Santpoort.

Dr. H. Colijn, Minister van Koloniën, den Haag.

Dr. W. G. Harrenstein, Gereformeerd Predikant, Santpoort.

Ds. H. Jansen, Leger- en Vlootpredikant in Algem. Dienst.

Dr. H. J. Olthuis, Hervormd Predikant, Rotterdam.

Dr. A. A. L. Rutgers, Oud-Gouverneur van Suriname, Lid van den Raad van State, den Haag.

Prof. Jhr. Mr. B. C. d. Savornin Lohman, Lid van de Eerste Kamer, Utrecht.

Ds. A. K. Straatsma, Hervormd Predikant, den Haag.

Ds. P. Veen, Hervormd Predikant, Utrecht.

Ds. H. A. Wiersinga, Gereformeerd Predikant, Leiden.

Ds. C. van der Zaal, Chr. Ger. Predikant, Lid van de Tweede Kamer, den Haag

Zomerconferenties van den Zendingsstudie-raad te Lunteren in 1936.

Betreffende de programma's van de drie zendingsconferenties kan thans reeds het volgende worden medegedeeld:

Eerste week (27 Juli—1 Augustus).

Voorzitter: Ds. B. J. C. Rijnders (Hilversum).

Vice-voorzitter: Dr. J. van der Linden (Tzum).

Bijbelbesprekingen: Ds. T. J. Jansen Schoonhoven (Oegstgeest).

Openingsrede: Ds. B. J. C. Rijnders.

Cursussen: Zendingeling H. M. Bielke: „In het licht van het Surinaamsche Zendingsjubileum”.

Dr. W. ten Boom: „Joden-zending”.

Zendingeling F. J. F. van Hasselt: „De Zending op Nieuw Guinee”.

Studiegroep: Zendingeling W. J. A. Zwaan (Zeist): „Sangi en Talaud”.

Tweede week (3—8 Augustus).

Voorzitter: Dr. W. G. Harrenstein (Santpoort).

Vice-voorzitter: Dr. J. Pannebakker (Amersfoort).

Bijbelbesprekingen: Ds. Y. K. Vellenga (Meppel).

Openingsrede: Dr. W. G. Harrenstein.

Cursussen: Dr. W. Freytag: „Zwischen Bombay, Schanghai und der Südsee, die missionarische Situation des Ostens”.

Zendingeling A. J. Blik: „De Zending op West-Java”.

Ds. L. Netelenbos: „Midden-Java ten Zuiden”.

Studiegroep: Ds. Th. Delleman (Aalten): „Anibue” (het werk der Bazeler Zending op de Goudkust).

Derde week (10—15 Augustus).

Voorzitter: Prof. Dr. M. J. A. de Vrijer (Utrecht).

Vice-Voorzitter: Ds. H. J. Jaanus (Nijmegen).

Bijbelbesprekingen: Ds. D. Kuilman (Leiden).

Openingsrede: Prof. Dr. M. J. A. de Vrijer.

Cursussen: Dr. W. Freytag: „Zwischen Bombay, Schanghai und der Südsee, die missionarische Situation des Ostens”.

Ds. H. Kluin: „Inwendige Zending”. Java ten Zuiden”.

Hulpprediker P. Middelkoop: „Het Zendingswerk der Indische Kerk”.

Studiegroep: C. van Nes (Oegstgeest): „Midden-Java ten Zuiden”.

De deelnemersprijs bedraagt, evenals verleden jaar, weer **f 17.50**.

Aanvragen om toezending van een prospectus (verschijnt niet eerder dan einde Mei) te richten aan het Bureau van den Z.S.R. „de Nye Wehme”, Utrecht-scheweg 64, Zeist (tel. 2777), waar men zich thans reeds kan aanmelden.

Een tweede predikant voor Soerabaja.

In het Ind. Kerkblad lezen we, dat de Gereformeerde Kerk te Soerabaja ernstig overweegt weer een tweede predikant te beroepen voor den dienst des Woord in dier kerk, die den laatsten tijd weer sterk in getal toeneemt.

De Zendingcollectantjes te Ierseke met hun leider.

De Zendingcollectantjes te Ierseke met hun leider.

(Bij de foto).

Bijna alle Gereformeerde Kerken hebben een Zendingcommissie, die voor de Zending werkt. En tal van commissies hebben weer een groep collectantjes, die geregeld met een busje rondgaan door de gemeente om giften te verzamelen.

Zoo is het ook in de Kerk te Ierseke.

De door de Commissie aangewezen leider heeft een staf van meisjes, die met grooten ijver als collectantjes werkzaam zijn en daardoor het werk der Commissie zeer verlichten.

Men „werkt uitstekend”, zoo schreef men ons.

De foto, die men ons zond, laat ons den leider zien omringd van zijn 19 collectantjes. W. B.

Korte berichten.

Dr. B. Allaart.

D.V. zal Dr. B. Allaart, die benoemd is tot missionair arts in tijdelijken dienst voor het „Dr. Scheurer's hospitaal” te Klaten, 5 Juni a.s. met de Johan v. Oldenbarneveldt van Genua vertrekken naar Java.

Een verpleegster voor het Petronella-hospitaal.

Naar we vernemen zal er wellicht weldra weer een verpleegster moeten worden benoemd voor het Petronella-Hospitaal te Djokja.

De Hoogere Theologische School te Buitenzorg.

De Hoogere Theologische School te Buitenzorg telt thans 20 leerlingen uit alle deelen van den archipel, allen inheemschen met uitzondering van één Indo-Europeesch leerling. De rector Dr. M. C. Slotemaker de Bruïne, die in Indië angekommen is en tot Juni te Batavia verblijft, gaat daarna een maand of 8 à 9 op reis teneinde de Minahassa, de Molukken enz. te leeren kennen, om dan zijn arbeid te Batavia te aanvaarden. Er zijn thans twee leerkrachten aan de school verbonden, n.l. dr. K. H. Muller Kruger en de heer J. H. de Groot. De laatste verzorgt met zijn echtgenoot mede in het internaat. De leerlingen hebben het M.U.L.O.-diploma. De leergang duur 6 jaren; de eerste twee jaren dienen om het M.U.L.O. onderwijs aan te vullen, o.a. op het gebied van taal en wijsgeerig denken. De laatste 4 jaren worden in stricter zin voor het theologisch onderwijs gebruikt. Dat onderwijs valt in hoofdzaak uiteen in bijbelsche, systematische en historische vakken. Oude talen en Hebreuws hoopt men op den duur te kunnen invoegen, doch kan daar thans nog niet toe komen.

Leestafel.

Sloeberke Slob, door W. Laatsman, bij J. N. Voorhoeve, den Haag. f1.40, geb. f1.90.

Zelden lezen we met zooveel genot een boek als dit. Het teekent ons het leven in Vlaanderen zooals

het is. Een echt Evangelisatie-boek, met schitterend talent geschreven, innig waar, en boeiend van het begin tot het eind. Ook uit literair oogpunt een juweel.

Zoo ik niet had geloofd, door Ds. L. J. van Leeuwen, bij J. N. Voorhoeve. f 0.40.

Een fijn boekje, vol ernstige gedachten, met teederheid geschreven.

Bij denzelfden uitgever verschenen ook 6 nieuwe traktaten over pakkende onderwerpen, geschreven door bekwame handen, per 100 ex. f 0.55.

Dr. J. A. Otte, door Dr. H. M. van Nes, uitgave van den Zendings Studie Raad te Zeist.

Dit mooie zendingsboekje is de eerste aflevering van den nieuwen jaargang van de „Lichtstralen op den akker der Wereld”. De bekwame schrijver teekent ons hier den bekenden Zending-arts Dr. Otte, die met zooveel moeite en opoffering in China gewerkt heeft.

Philosophia Reformata. Orgaan van de Vereniging van Calvinistische Wijsbegeerte, onder redactie van Dr. J. Bohatec, Dr. H. Doijewoord, Dr. H. G. Stoker en Dr. D. H. Th. Vollenhoven, bij Kok te Kampen. f 3.75 per jaargang.

Dit tijdschrift zal om de drie maanden verschijnen. Er tijt durf achter, zoowel voor de redactie als bij den uitgever om er mee voor den dag te komen. Maar redacteurs en uitgever zijn mannen van naam. Het eerste No. doet het goed. Moge de onderneming slagen, wat wel te verwachten is.

Christus alleen. Een bundel preeken van Prof. Dr. H. Bouwman, uitgave van Hummelen's Electr. Boekh. en Drukkerij te Assen.

Een zevental beste preeken, eenvoudig in den vorm maar zeer degelijk van inhoud, preeken zooals onze menschen ze gaarne hooren en lezen.

Bij denzelfden uitgever verscheen:

1. *Dat zij één zijn*, een woord speciaal tot de Christelijk Gereformeerden ter gelegenheid van de doleantieherdenking in 1936, door Ds. B. A. Bos te Assen.

Een flink, degelijk woord, dat ook voor Gereformeerden der lezing zeer waard is.

2. *Voorlichting*. Schetsen voor de Straatprediking en Evangelisatiesamenkomsten. No. 1. Onder redactie van N. Baas, Amsterdam, Ds. B. A. Bos en Ds. D. Ringnalda.

Voorlichting door deze mannen gegeven is vast goed. De namen zijn waarborg genoeg.

De hoop der Heerlijkheid. Bijbelsch Dagboek. De bewerkers zijn: E. T. van den Born, D. van Dijk, J. G. Feenstra, Dr. E. D. Kraan, P. N. Kruyswijk, F. C. Meijster, D. Sikkels, H. Veldkamp, J. Verkuil, P. Ch. van der Vliet, Mr. W. S. de Vries, H. A. Wiersinga, D. Zwart. Samensteller is P. N. Kruyswijk, Gereformeerd Predikant te Hilversum, bij Ploegsma te Zeist. f 5.50.

Bij de aankondiging der verschijning hebben we gezegd, dat deze namen iets goeds beloofden. Deze verwachting is vervuld. De inhoud is degelijk en frisch. En de uitvoering royaal. Een kloek boek, ge-

drukt metorsch lettertype. Ook voor zwakke oogen gemakkelijk leesbaar.

De vijf prachtboeken, die Kok dit jaar in de Bibliotheek der V. C. L. laat verschijnen zijn er al.

Elk V.C.L.-lid ontvangt in 1936:

G. Stevensma-Themmen, Waarop wachten wij?	f 1.90
G. v. Bokhorst, Menschen ontmoeten elkander	„ 2.25
K. Lantermans, Als de koekoek roept	„ 1.90
Agni van der Torre, Mientje	„ 1.40
D. Hogenbirk Jzn., Deze twee.... één	„ 2.25
	f 9.70

Verder mag nog uit den Catalogus gratis uitgezocht worden voor „ 5.00

En daarvoor betaald men als lid der Ver. Chr. Lect. slechts f 6.—. Voor weinig geld veel waar. En die waar is best. Wie geen lid is, worde het.

Gaarne zouden we elk boek afzonderlijk bespreken. Onze ruimte laat dit echter moeilijk toe. Het behoeft ook niet. De namen der schrijvers staan onder ons bijna alle reeds lang zeer gunstig aangeschreven.

Men kan de boeken ook gebonden krijgen, maar dan moet de band afzonderlijk tegen billijken prijs betaald worden.

Giften.

Ontvangen voor de Generale kas der zending.

Van J. H. Breekveldt te Lochem f 10.—. Door Mej. J. de Jong te de Bilt van een filmavond f 4.42. Door S. v. Abbema van Mej. Westra te Schettens f 2.—. Van L. L. te U. f 2.50. Door S. v. d. Berg uit de bus van de Wilhelmina Muloschool te Voorburg f 10.25. Santpoort, 17 April 1936.

Giro No. 32806.

W. BREUKELAAR.

Voor Wonosobo.

Van de Geref. Kerk te Rijswijk f 21.82.

W. BREUKELAAR.

Ontvangen voor het tekort Kerstfeestviering Solo. Van de Zend.comm. te V. f 2.50.

Den Haag, Irisstraat 37.

H. DE LANGE.

Postgiro No. 245952.

SURINAME.

Het „Idenburgfonds” een jaar oud.

Sinds vorige verantwoording ontvangen:

van: A. te A. f 2.50; N. N. te Ten B. f 10.—; via Mej. R. te A. (van Zuster) f 5.—; Wed. K. te Z. f 1.—; Aangeeteekende Zending N. N. te V. f 25.—; G. te D. f 0.25; Wed. v. d. H.-L. te K. f 1.—; W. te H. f 2.50; via S. te W. (van G. K.) f 2.50; K. te W. f 2.50; A. G. W. te 's-Gr. f 1.—; via H. te D. (van G. K.) f 3.—; v. M. te S. f 3.—; Mej. D. te H. f 0.25; Mej. H. te D. f 2.50; Mevr. v. A.—E. te H. f 2.50; Wed. v. R. te V. f 5.—; H. te G. f 5.—; Mej. G. te A. (Noodklok klept) f 5.—; I. te E.—V. f 1.—; S. te Z. f 2.50; Mevr. v. d. W.—G. te D. f 2.50; R. te B. f 5.—; C. M. te Z. f 2.50; v. S. te L. f 0.50; D. te L. f 2.50; via v. E. (van l.l. 2e kl. Oranje Sch.) te A. f 4.—; v. d. W. te 's-Gr. f 2.50; D. te M. f 2.50; W. te G. f 48.—; via B. te 's-Gr. (Pers. L.O. en U.L.O.) f 4.25; G. K. te R. f 2.—; S. te R. f 3.29; via D. te H. (l.l. Chr. Sch. f 10.—; v. W. te W. (van Zend. verg. v. d. Jeugd) f 2.50; via S. te B. (van G. K.) f 5.—; via v. W. te G. (l.l. 6a Ger. M.U.L.O.) f 5.—; G. K. te B. f 1.—; D. te V. f 1.—; v. d. L. te R. f 10.—; N. N. te Baarland f 10.—; T. te Baarland f 2.—; v. D. te N. f 2.50; v. d. B. te A. f 10.—; K. te B. o. L. f 2.50; Mej. v. G. te A. f 2.—;

via N. te B. (Pers Pr. Julianasch.) f 8.97; via G. te Z. van S. te d. H. f 2.50; via W. te V. van W. v. d. W. f 2.50; P. v. A. te E. f 2.—; via M. te 's-Gr. (van G. K.) f 1.—; V. te L. f 2.50; v. d. B. te K. f 5.—; S. te 's-Gr. f 1.—; T. te H. f 1.—; T. te L. f 1.50; via M. te L. (Z. C.) f 25.—; d. H. te F. f 1.—; T. te V. a.d. L. f 0.50; M. te H. f 1.—; via v. d. L. van d. W. te S. f 1.—; l.l. Oranje Sch. te A. f 6.50; via Elly R. te A. f 10.—; K. te G. f 1.—; Mej. B. te Z. f 3.—; v. d. K. te F. f 1.—; Mevr. K.—R. te 's-Gr. f 2.—; Gron. Schatk. f 2.50; B. te V. f 1.—; A. te H. f 2.50; Mevr. A.—S. te 's-Gr. f 1.—; Wed. R. te R. f 10.—; via S. te S. (van G. K.) f 1.—; via Mej. v. d. S. te H. van N. N. f 2.75; B. te O. f 2.50; v. S. te 's-Gr. f 1.—; v. d. B. te A. f 5.—; A. te A. f 5.—; N. N. te B. f 10.—; P. te A. f 5.—; via R. te M. (van G. K.) f 10.—; Mej. K. te K. van N. V. f 2.50; Mej. P. te L. f 2.50; B. te d. H. f 2.50; D. te G. f 1.—; Wed. W. te G. f 3.—; via B. te B. van Zend.Ev.Ver. f 2.50; fam. L. te R. f 2.50; via B. te O. van Mej. I. T. f 2.50; B. te V. f 1.—; Mej. A. A. C. B. te A. f 12.50; C. S. J. te K. f 5.50 (verbetering); via Mej. B. Tom van N. N. te H. f 10.—; Ds. K. te D. f 1.—; via M. te M. f 1.— (gev. in coll.); via L. te L. (Ger. J.V.) f 3.50; U. te S. (N.O.I.) f 5.—; Mr. T. te 's-Gr. f 2.50; F. te K. f 1.—; B. te S. f 2.—; A. K. te H. f 1.50; M. te A. f 3.—; W. te A. f 10.—; Via Mevr. G.—G. (van G. K.) te H. f 10.—; Mej. Z. te 's-H. f 50.—; Mej. W. te N. f 18.30; B. te R. (v. E. Haëzersch. en Chr. Schippersch.) f 35.08.
Allen zeer hartelijk dank.

J. VAN KEULEN.

Laren N.-H., Postrek. 95494.
Vredelaan 10.

Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden.

31e verantwoording van 22 Maart—22 April 1936.

Met hartelijken dank ontvingen wij van: Geref. K. te S. f 20.—; N. N. te N. f 5.—; Johannesstichting f 10.77; F. v. W. te Z. f 5.—; v. D. te N. f 2.50; J. v. M. te L. f 2.—; Zend.av. te T. f 7.—; Mej. A. T. te 's-Gr. (j.L.) f 1.—; Mej. A. v. D. te 's-Gr. f 1.50; leerl. Dr. de Moorsch. te 's-Gr. f 3.61; Geref. Zend. comm. te A. f 25.—; Mej. M. v. d. B. te S. f 2.—; Mej. A. V. te E. f 1.—; J. G. H. te A. (mnd) f 0.50; Ds. M. J. C. V. te L. f 2.—; Zendav. te A. f 5.—; J. v. D. te H. f 9.10; J. v. d. S. te R. f 2.50; H. W. v. M. te A. f 25.—; Tezamen f 130.48. Totaal met vorige verantwoording f 7357.64.

Door een paar mooie giften komen wij met dit geringe aantal (19) toch nog boven de honderd gulden. Wij kunnen echter nog niet f 1000.— naar het Batakland sturen en zouden dit toch zoo gaarne doen. De oproep tot de Geref. predikanten heeft nog niet veel uitgewerkt, wij wachten nog steeds.

Namens het steuncomité
J. N. MUNNIK, Penningm.

den Haag, Galileistraat 139.
Postgiro 6104.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba,

3e verantwoording van 25 Maart—25 April 1936.

Prov. Groningen:

J. Wildvank, Delfzijl, Nikk. Geref. Sch. Farmsum f 22.50; N. Lubberts, Zuidbroek, Zendingscomm. f 50.—; Geref. Kerk, Gerkeskl. Stroobos, busjes kinderen f 33.60; Mej. W. G. Dop, Westerlee, f 6.—; P. Timmermans, Zuidhorn, v. d. zendingskring f 26.35; W. P. v. Weerden, Groningen, leerl. Mulo 6a f 5.—; C. Kroeske, den Andel, kinderen Geref. Sch. f 10.—; K. ter Laan, Schildwolde, Nikk. Geref. Sch. f 10.—; Ds. R. Middelveld, Hoogkerk, gift in de coll. f 3.—; E. van Huizen, Roodeschol, Zend. vereen. f 90.—; J. Sterkenburg,

Zoutkamp, Zend. comm. f 35.—; J. Knol, Overschild, Zend. comm. f 13.30; E. Stamhuis, Loppersum, busjes: Gr. Brands f 8.37; idem E. Nieuwenhuis f 13.40; idem J. v. Eerden f 8.07; idem B. Miske f 7.73; Mej. Gr. Homan, Thesinge, busje f 4.50 Mej. A. A. Volhand, Nieuwolde, Nikk. Geref. Sch. f 2.50; Meta en Bralt Schat, Gron. 200 h.ct. f 1.—; Geesje, Berend en Sybrijn Arke-ma, Gron. 200 h.ct. f 1.—; Trijntje Boersma, Gron. 200 h.ct. f 1.—; Geesje Kleefman, Gron. 360 h.ct. f 1.80; Hillie en Lukje Land, Gron. 240 h.ct. f 1.20; Antje en Bertha Huseman, Gron. 300 h.ct. f 1.50; Jongensclub Muloschool, Gron. f 0.67; Belijdeniscatech, Westerkerk, Groningen, f 6.77; Belijdeniscatech. Oranjewijk, Groningen, f 3.—; Van een damesclub, Gron. f 1.50; Per Ds. D. v. Dijk, Gron. 1870 halve ct., f 9.35; Geref. Mulo, Gron. 5e klas, f 7.01; Mej. Graafhuis, Haren, school-kinderen, f 14.26; L. Berends, Glimmen, 200 halve ct., f 1.—;

Prov. Drenthe:

Ds. A. J. Noordewier, Westerborg, Geref. J. V., f 16.50; K. E. Eldering, Nw. Amsterdam, kinderen, Geref. Sch., f 80.—; Ds. M. Geertsema, Dwingelo, coll. gift, f 1.—; B. Roosjen, Diever, schoolbusje, f 11.82; R. Maat, Ruinerwold, Penn. M. en M., f 7.35; Geref. Kerk, Emmererfscheidenveen, Zendingsb., f 19.46; Idem, Nikkertje, f 3.24; Idem saldo kalenders f 8.—; Ds. N. v. Haeringen, Zweelo, coll.gift, f 5.—; H. L. Smeman, Coevorden, vaste bijdr. f 9.—; Roelof Zwiers, Hooghalen, 100 centen, f 1.—; Ds. M. Geersema, Dwingelo, coll.gift, f 1.—.

Prov. Overijsel:

Ds. Verleur, Zalk, gift wijlen R. B. f 5.—; D. de Vries, Steenwijk, Jaarverg. Knapen- en Meisjesver., f 6.39; Idem, kasgeld, f 38.11; Ds. J. Visser, Oldemarkt, busje P. Tjerkstra, f 9.66; D. P. Bierma, Bruchterveld, Zend.comm., f 50.—; Mej. T. v. d. Mey. St. Jans-klooster, Jongel.ver., f 6.80; Idem, Zend.busjes, f 29.85; Geref. Kerk, Blokzijl, f 19.06; S. Malda, Lutten, School-kinderen Chr. N. Sch. Schuinesloot, f 7.50; P. E. Visser, Zwolle, 1e voorsch. vaste bijdr. f 250.—; Tj. v. d. Veen, Mariëenberg, Zend.comm., f 35.—; R. Borst, Langeslag, Zend.comm. f 60.—; Per. D. de Vries, Steenwijk, gift, f 10.—; H. J. Pen, Wetering, Geref. Zondagsschool, f 6.47; Idem, gift Mej. G. D., f 1.—; J. F. Fleurke, De Krim, busje van de vriendinnetjes, f 10.51; G. Sloot, Kampen, saldo 1935, f 371.62; Idem, nagiften Soemba-week 1935, f 63.93.

Soembaweken Groningen:

Zuidhorn, f 163.65; Hoogkerk, f 193.90; Roodeschol, f 338.—; Appingedam, f 252.50; Uithuizermeeden, f 716.80.

Soembaweken Drenthe:

Zuidwolde Dr., f 88.92; Appelscha, f 49.10.

Soembaweken Overijsel:

Kampen, f 610.97; Deventer, f 185.90; Blokzijl, f 32.25; Olst, f 7.18.

2e Algemeene Collecte Groningen:

Harstede, f 20.22; Winschoten, f 93.33.

2e Algemeene Collecte Drenthe:

Nieuwlande, f 13.11; Nieuweroord, f 32.50.

Diversen:

Verkocht theelood en zilverpapier, f 23.7.
1e t.e.m. de 2e verantwoording, f 11198.04.
Totaal tot op heden, f 15543.39.

Met hartelijken dank voor de toezending,
JURRIEN VELDKAMP, Quaestor.
Groningen, 24 April 1936 Postrekening 138000

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIE-ADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 1sten dag van de maand, waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f 0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f 0.72 franco p. p.

INHOUD: Verzoening. — Van Zendingsaangelegenheden: Hoog-
leeraar in de Zendingsvakken; Doode cijfers, die spreken van levende
dingen. — Zending Zuid-Holland-Noord: Een Javaansch Zangkoor. —
Zending Zuid-Holland-Zuid: Verslag van den Zendingsarbeid in Ban-
joemas over het eerste kwartaal 1936. — Zending Noord-Holland: Mej.
A. J. Heidema. — Zending Utrecht en Gelderland: Gaan en komen; Een
tweede missionaire predikant voor Poerworedjo; De Zendingscollec-
tantjes te Bunschoten-Spakenburg met hun leider. — Zending Gronin-
gen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland; De Heer en Me-
vrouw Mobach—v. d. Kouwe met gezin; Jaarverslag 1935; West-Soemba
(Oost); Schetsen uit het Binnenland (19). — Zending Batavia; Het inter-
naat van Br. J. D. Wolterbeek; Zending van de Kerken te Soerabaja,
Malang en Semarang; Doorbrekend licht; De Zendingscommissie van
de Geref. Kerk te Alphen a/d. Rijn; Statistiek Hoofddienst 1935, Zending
Midden-Java en Zuid; Verslag Zendingsdag, gehouden op 14 April 1936
in de Geref. Kerk te Djocja; Van andere Zendingen; Salatiga Zending;
Doopsgezinde Zending; Zending in Tibet; Japan en het Zendingswerk;
Rectificatie; Korte Berichten; Leestafel; Giften.

VERZOENING.

En Hij is eene verzoening voor onze zonden, en niet alleen voor de onze, maar ook voor de zonden der geheele wereld.

1 Joh. 2 : 2.

Dit woord van Johannes spreekt van Hem, dien wij hebben tot een Voorspraak bij den Vader, Jezus Christus, den rechtvaardige.

Hij is de volmaakte Voorspraak.

Niet maar, omdat Hij een Verzoener is van God met den mensch en van den mensch met God. Een verzoener is iemand, die twee elkaar vijandige partijen tot elkaar weet te brengen. Zijn bemiddelend spreken bewerkt, dat elk der partijen iets van, waarop ze meent recht te hebben, vallen laat en men zóó komt tot elkander.

Jezus Christus echter is eene verzoening. Dat zegt veel meer.

Hij erkent het volstrekke recht van de ééne partij. Dat is God, terecht ten volle vertoond over 's menschen moedwillige en drieste ongehoorzaamheid.

En Hij erkent tevens het volstrekke ongelijk van de andere partij; de strafverplichting des zondigen menschen; zijne God verschuldigde en nooit te brengen gerechtigheid.

Hij zelf is nu de verzoening door in des zondaars plaats diens straf te lijden en diens gerechtigheid te verwerven.

Zijne verzoening steunt op Zijne voldoening. Zóó wordt zijne voorspraak bij den Vader eene gedurige heenwijzing voor iedere zonde der zijnen en voor de zondaren, die Hem toebehooren, naar Zijn volbrachte offerande.

Hij staat voor den Vader als het Lam, dat geslacht is. Hij draagt ook hierboven de merktekenen van Zijn volbrachte werk.

Hij is eene verzoening voor onze zonden.

Niet allereerst, dat Hij daardoor den mensch verzoent met God. Zeker, ook dat doet Hij. Inderdaad werkt Christus door Zijn Geest in de harten dergenen, die Hem gegeven zijn zóó, dat het van nature geneigd God en den naaste te haten veranderd wordt in de heilige begeerte beiden steeds vuriger lief te hebben. In dien zin verzoent Hij ook *den mensch met God*.

Voorop echter gaat, dat Hij *God verzoent met den mensch*.

Niet omdat of nadat wij veranderd zijn ten opzichte van God, verandert God te onswaart. Juist omgekeerd. God wordt verzoend door het volmaakte offer van Christus en aan Zijne gerechtigheid is genoeg gedaan. Hij is voor ons gestorven, als wij nog zondaars waren.

Hij is eene verzoening voor onze zonden. Ziet, als wij dat recht indenken en eenvoudig, kinderlijk gelooven, hoeveel nevels klaren dan op!

Zeker, dan kunnen nog onze zonden ons zwaar, zeer zwaar wegen. Feitelijk kunnen ze ons nooit te zwaar wegen.

Dat zware gewicht kan onze ziel nederbuigen in ons.

Maar niet, omdat wij vreezen het oordeel des doods. Christus is en blijft onze verzoening.

Doch wel, omdat wij betreuren zooveel weergalooze ontferming met zoo snooden on dank te hebben vergolden.

De bedroefing zijns vaders weegt het rechtgeaarde kind zwaarder dan de mogelijke bestraffing.

Als wij nu waarlijk in het diepst onzer ziel die wondere liefde gevoelen tot onzen God en Zijnen Christus; die liefde, als eene planting des Geestes in ons hart; dan bij iedere struikeling en na iederen val geeft het troost, moed en kracht: „Onze voorspraak bij den Vader is eene verzoening voor onze zonden”.

Niet om onzentwil, maar om des Vaders wil. En wij leeren danken voor de genade in het groote heilsplan Gods te mogen deelen.

Dat heilsplan toch is groot. Christus is eene verzoening niet alleen voor onze zonden, maar ook voor *die der geheele wereld*.

De wereld ligt in het booze. Satan is de overste dezer wereld. Zoo geweldig veel van haar terreinen zijn in zijne macht. Hij zelf voelt de beschikking te hebben over al haar koninkrijken en hunne heerlijkheid.

Dat echter is niet der wereld bestemming. Integendeel. Haar oorsprong waarmerkt haar bestaansdoel. Al wat God schiep is uitdrukking van gedachten Gods. Ieder schepsel en heel de wereld openbaart die gedachten Gods. „De geheele wereld is als een schoon boek, in hetwelk alle schepselen, groote en kleine als letteren zijn. die ons de onzienlijke dingen Gods geven te aanschouwen”.

Maar Satan heeft door de zonde dat schrift bedekt met zooveel onreinheid, dat het amper te lezen is. Zóó echter zal het niet blijven. Overal waar het evangelie der verzoening doordringt, begint die onreinheid te wijken en komt dat Godsschrift weer te voorschijn. Overal waar de Christusheerschappij gezien wordt, breekt Satans Rijk af. En 't is mede vrucht van Christus' verzoening, dat God ten laatste dage en in het laatste gericht, de wereld om haar zonde niet verderft, maar om de verzoening

die aangebracht is volkomen loutert en zij wordt tot de hernieuwde schepping, waarin gerechtigheid woont.

Daarom nu als discipelen van Christus arbeiden we aan de reiniging der wereld. Daarom dragen we Zijn Evangelie uit tot alle volken. Daarom hebben we vertrouwen, dat dit werk nooit vergeefs is.

Geen volk zoo ver, geen heiden zoo ruw, geen natie zoo afkeerig, geen tijd zoo donker, of het Woord der verzoening moet er gebracht.

Totdat heel de wereld, door God zelven gereinigd, hernieuwd, het Koninkrijk Gods is.

Is daarin dan ook onze plaats, wijl God ook met ons is verzoend?

's-Gr.

v. M.

Van Zendingsaangelegenheden.

Hoogleeraar in de Zendingsvakken.

Ter Generale Synode van 1930 is breedvoerig gehandeld over de benoeming van een hoogleeraar in de zendingsvakken. Het groote belang daarvan werd vrijwel algemeen erkend. Niemand weersprak wat wijlen Prof. Dr. H. Bavinck eens gezegd heeft, dat we voor het onderwijs in de Zendingswetenschap moeten hebben: „een man, die geheel voor de Zending leeft, die aan haar al zijn krachten wijdt, die niet alleen de geschiedenis der Zending beoefent om er lessen uit te trekken voor het leven, maar die ook de theorie der Zending met al haar ernstige problemen bij het licht onzer beginselen indenkt en die onze aanstaande predikanten met heilig enthousiasme voor de zaak des Heeren vervult.”

En evenmin vond bestrijding wat de Zendingsman van Soemba geschreven had: „Wij hebben iemand noodig, die ook op Zendingsgebied en in de Zendingswetenschap de goede lijnen „uitstippelt” en „vasthoudt” en „verdiept”. Wij hebben iemand noodig, die zich wetenschappelijk inwerkt in de Zendingswetenschap, niet alleen om aan de Zendingsarbeiders de noodige voorbereiding te geven, maar ook om bij de ontzaggelijke zendingsvragen van onzen tijd zijn stem te doen hooren en onze beginselen uiteen te zetten en te verdedigen. Zoo heeft de Zendingsprofessor een praktische en een theoretische taak, welke een ganschen man eischt en waarin ligt een volle levensroeping voor den arbeid in Gods Koninkrijk.”

De Generale Synode van 1930 kon echter niet tot de benoeming van een hoogleeraar in de Zendingsvakken overgaan, inzonderheid omdat er niemand was, die naar genoegzame eenparigheid van oordeel voor deze benoeming in aanmerking kon komen. Zoo belangrijk was echter deze aangelegenheid, dat met algemeene stemmen besloten werd „deze Generale Synode provisorisch te sluiten en aan het Moderamen op te dragen de Synode te doen samenkomen voor de zaak der benoeming van een Hoogleeraar in de Zendingsvakken en wat daarmede samenhangt”, indien er een voordracht voor 31 Juli 1932 gereed was en verzocht werd de Synode te doen bijeenkomen.

Dat is nu bijna zes jaar geleden. En we leven snel. De zaak der benoeming van een Zendingsprofessor is bijna in het vergeetboek geraakt. Er wordt de laatste

jaren niet meer over geschreven of publiek gesproken. We hebben dit althans niet vernomen. Toch is deze aangelegenheid thans van niet minder belang dan eenige jaren geleden. De „ontzaggelijke zendingsvragen”, waarvan Ds. Wielenga schreef en de „ernstige problemen” der Zending, waarvan Prof. Bavinck sprak, zijn er nog en zijn er niet minder op geworden, ook al zijn zij wel wat gewijzigd. Zelfs zijn er sindsdien nieuwe niet minder gewichtige vraagstukken bijgekomen. Nog steeds zien we daarom de benoeming van een Zendingshoogleeraar als een zaak van eminent belang voor onze Zending. Meermalen hebben we weleer de gronden daarvoor uiteengezet. We zullen dit nu niet herhalen. Maar we hopen van harte, dat het er eindelijk nog eens toe kome, dat in deze ernstige, reeds tal van jaren bestaande behoefte worde voorzien.

Weldra komt de Generale Synode bijeen. Stellig zal deze zaak daar weer ter sprake komen. Want de Generale Synode van Middelburg in 1933 kon nog wel niet tot de benoeming overgaan, omdat de man nog niet was gevonden, die aan zijn tegenwoordigen arbeid zou mogen worden onttrokken en die met genoegzame eenparigheid zou kunnen worden benoemd, terwijl ook de druk der malaise tot bijzondere voorzichtigheid maande. Maar wel besloot deze Synode, „dat de Generale deputaten voor de Zending, alsook het Curatorium der Theol. School te dezer zake diligent zouden blijven en dat de Zendingsdeputaten over deze zaak zouden rapporteeren”. Het spreekt vanzelf, dat volgens deze Synodale opdracht de deputaten voor de Zending op de komende Generale Synode hun rapport te dezer zake zullen moeten uitbrengen, waardoor vanzelf de zaak aan de orde komt. Waartoe dit echter leiden zal, weten we natuurlijk niet.

De omstandigheden zijn thans echter wel wat anders dan in 1933. Wel worden de gevolgen van de geweldige wereldmalaise der laatste jaren nog steeds ter dege gevoeld, ook in ons kerkelijk leven. Maar het komt ons voor, dat we thans den financieelen toestand, ook van de Zending, beter kunnen overzien, dan drie jaar geleden. En dan meenen we, dat het geldelijk bezwaar niet meer zoo overwegend is, dat deswege reeds van de benoeming van een hoogleeraar in de Zendingsvakken zou moeten worden afgezien. Gezien de inkomsten voor de Zending gedurende de laatste beide jaren, zijn we van oordeel, dat thans wat de financiën betreft, wel tot de benoeming zou kunnen worden overgegaan.

Natuurlijk valt het moeilijk te zeggen of er thans iemand zou zijn te vinden, „die aan zijn tegenwoordigen arbeid zou kunnen worden onttrokken en die met genoegzame eenparigheid zou kunnen worden benoemd”. Maar ook in dat opzicht staan wij er thans wel wat anders voor dan drie jaar geleden. We meenen wel te mogen zeggen, dat er wel bekwaame mannen zijn, die voor een benoeming in aanmerking kunnen komen en waarvan er thans wel één aan zijn tegenwoordigen arbeid zou kunnen worden onttrokken. Zelfs komt het ons voor, dat in dit opzicht de omstandigheden thans gunstig zijn. Maar een geheel andere vraag is of er met genoegzame eenparigheid een benoeming zou kunnen geschieden. De benoeming van een professor heeft altoos heel wat voeten in de aarde. Dat gaat zoo handig niet. En het maken van een voordracht moet in het gegeven geval onderscheidene instanties passeeren. En dan is het heel wel denkbaar,

dat er geen genoegzame eenstemmigheid van oordeel is om tot een voordracht te geraken. Het oordeel over menschen loopt, ook onder ons, vaak zeer uiteen. We durven ons dus niet aan een voorspelling te wagen of er op de a.s. Generale Synode een voordracht voor de benoeming van een hoogleeraar in de Zendingsvakken zal worden ingediend en of dan de Synode tot een benoeming zal overgaan. Wij hopen het van harte. Want in klimmende mate blijven we in de benoeming van een hoogleeraar in de Zendingsvakken, bepaaldelijk in de Zendingstheorie en de Zendingsgeschiedenis, een Zendingsbelang zien van den eersten rang.

Doode cijfers, die spreken van levende dingen.

Het Zendingskantoor te Solo was weer zoo vriendelijk ons een uitgebreide statistiek te zenden van het werk der Zending onzer Kerken op Java over 1935. We zeggen daarvoor dit kantoor vriendelijk dank.

Een verbazende massa cijfers en een tamelijke partij namen biedt ons deze statistiek. En cijfers zijn op zichzelf doode dingen. De meeste menschen vinden al die cijfers erg vervelend en kijken er niet naar. En dat kunnen we best begrijpen. Wat heeft men op zichzelf aan die dorre, doode dingen?

Zelfs zijn er wel menschen, die nog al critisch zijn aangelegd en al die cijfers gevaarlijke dingen achten, omdat men er met wat handigheid wel heel wat van kan maken en er conclusies uit kan trekken, die toch tot geheel onjuiste voorstellingen leiden.

Deels stemmen we dit toe, vooral als het geestelijke dingen betreft. Want geestelijke dingen laten zich nu eenmaal niet in cijfers uitdrukken en in getallen samenvatten, althans niet door ons. En de Zending is een door en door geestelijk werk, waarvan het ons onmogelijk is een zuivere administratie te houden. We weten zeer wel, dat het naar onze berekening den schijn kan hebben alsof er bijzonder veel vrucht is, omdat de getallen beduidend groter zijn geworden en dat toch de wezenlijke winst maar zeer gering is. Ook dat omgekeerd de getallen maar weinig toename vertoonen en dat er door innerlijke verdieping en verrijking van geestelijk leven wezenlijk veel winst is. Wij stemmen dus toe, dat de statistieken niet het één en het al zijn om een rechte blik te krijgen op de vrucht, die het werk der Zending draagt.

En toch kunnen die doode cijfers ons soms spreken van levende dingen. Dat doen ook ditmaal de getallen der statistiek van de Zending onzer Kerken op Java.

Voor ons ligt de statistiek van den Hoofddienst. Zij betreft alleen de Zending op Midden-Java en Batavia. De Zending op Soemba, de Makassar-Zending en de Zending op Sumatra van de Kerk te Medan is er niet in opgenomen. Wij zouden wel gaarne gezien hebben, dat deze er ook bijgegeven was. Wellicht hebben de gegevens daarvoor ontbroken.

Elders in dit No. is de statistiek van den hoofddienst op Java opgenomen, zooals die ons gezonden werd. Van levende dingen spreken ons de doode cijfers dezer statistiek.

Vooreerst dit, dat er krachtige groei zit in de Kerken, die onder den zegen des Heeren door den dienst der Zending op Java zijn gesticht. Met de Maleische Gemeente te Batavia er bij geteld bedroeg het zielental der Inl. Gemeenten op ons zendingsterrein aan het

eind van 1935 reeds 14237 en zonder Batavia 13893. Dit laatste cijfer was aan het eind van het voorafgaande jaar 12051. Van 12051 zijn de inlandsche Gemeenten op Midden Java nu gegroeid tot 13893, een toename derhalve met 1842 of 15 %. Dit cijfer spreekt ons metterdaad van krachtigen groei. We herinneren ons niet, dat in eenig voorafgaand jaar er zooveel uitbreiding is geweest als in 1935.

Bijzonder belangrijk is ook steeds het aantal volwassenen, dat door den doop in de Gemeenten wordt opgenomen. Uit Zendingsoogpunt gezien is dit cijfer van de grootste beteekenis, want dit zegt ons hoe velen er uit het Heidendom of het Mohammedanisme zijn overgekomen tot de Christelijke Kerk. Inzonderheid wanneer er met den doop dege ernst gemaakt wordt en men niet lichtvaardig tot den doop toelaat. Welnu, het belangrijke cijfer van de volwassenen, die op Midden Java in 1935 zijn gedoopt, was bijzonder hoog. Het bedroeg niet minder dan 762. Nimmer te voren zijn er voor zoover we weten, door onze Zending op Java in één jaar zooveel volwassenen gedoopt. Bijna op alle terreinen was er ook in dit opzicht verblijdende groei. De Heere heeft op Midden Java in 1935 groote dingen gedaan. In 1934 werden er 564 volwassenen gedoopt. Dat was, reeds zeer hoog. Maar in 1935 was dit cijfer nog bijna 200 meer. Onze Kerken hebben rijke stof van dank. Er zit groei in de zendingswinst op ons zendingsterrein.

Verblijdend is ook het groot getal kinderen, dat gedoopt werd. Hier in Nederland is, ook in sommige Gereformeerde Kerken, het getal kinderen, dat gedoopt wordt, zeer bedenkelijk klein. Maar op Midden Java zijn er in de Inlandsche Gemeenten niet minder dan 839 kinderen gedoopt. Ook een sprekend cijfer!

Bijzonder opmerkelijk is ook het getal van hen, die in dooponderricht zijn. Er waren begin 1936 op Midden Java 2076 menschen, die onderwezen werden om na korter of langer tijd den doop te ontvangen. Ook in dit cijfer zit een verbazende groei. Bij het begin van 1935 was het 1294. In 1935 zijn er een groot getal gedoopt. Maar het getal van de Inlanders, die naar den doop vragen, is nog met 782 toegenomen. Er is onder de Inl. bevolking op Midden Java een vragen naar het Evangelie als nooit te voren.

Nog op één cijfer willen we even wijzen, omdat er uit spreekt, hoe er ook bij de jongere menschen in de Gemeente belangstelling is voor de waarheid. Er waren aan het eind van 1935 niet minder dan 5637 gedoopte Catechisanten ingeschreven. Meer dan 40 % van het zielental der Inlandsche Gemeenten volgt het Catechetisch onderwijs. Menige domine in Holland zou er naar watertanden om naar evenredigheid zooveel catechisanten te mogen hebben. Ook dit cijfer spreekt van gezonden groei.

We willen het hierbij laten. De doode cijfers der statistiek spreken van levende dingen. Het gaat goed met onze zending op Midden Java.

Wel is er ook veel verzet en vijandschap. De Islam roert zich krachtig en kant zich tegen de zending. Dat is trouwens te verwachten. Juist als het werk krachtig gezegend wordt, waakt meestal de vijandschap des te sterker op. Maar dat hindert den voortgang van het Evangelie niet. Want die voortgang is het werk des Heeren. En onze kerken hebben, als we zien op dien zoo rijk gezegenden voortgang en den krachtigen groei, die over heel het zendingsterrein wordt aanschouwd, wel ruimschoots redenen om

den Heere te danken, dat Hij haar vervaardigt Hem in zijn werk op Midden Java te dienen.

Santpuoort, 30 Mei '36.

W. B.

Zending Zuid-Holland-Noord.

Een Javaansch Zangkoor.

(Bij de foto).

Wie Zondagsmorgens, even voor negen, voorbij de Javaansche kerk op Margojoedan te Solo loopt, zal ongetwijfeld eenigen tijd geboeid stil blijven staan. Terwijl de kerkdeuren wijd openstaan en de kerk-

zouden meehelpen om de kerkdienst te maken tot een geestelijk schoone ure. Een dirigent was spoedig gevonden, de lezers zien hem staan op de achterste rij, in witte jas met zwarte das. Met groote liefde wordt door dit koor in de week gerepeteerd, en elke Zondagmorgen klinken de klare jonge mannen- en vrouwenstemmen in dit kerkgebouw op tot stichting der gemeente en tot eer des Heeren.

Natuurlijk wordt dan uitsluitend in het Javaansch gezongen, en bewonderenswaardig is het, hoe telkens weer geschikte Javaansche woorden worden gevonden bij oude, ons bekende, kerkelijke melodieën.

H. C. B.

Een Javaansch Zangkoor.

gangers in grooten getale de kerk binnen treden, klinken U uit dat kerkgebouw vierstemmige accorden tegen van Javaansch psalmgezag. Wie de moeite neemt te onderzoeken waar deze gewijde klanken hun oorsprong nemen, ziet achter in het kerkgebouw op een kleine galerij het bovenstaande koor staan.

Hoewel het de trouwe lezers van ons Zendingsblad reeds bekend is, dat het Javaansche volk een volk is van orde, zal het toch niemand verwonderen dat er vóór de aanvang van de kerkdienst, als er reeds zoo'n vier- tot zeshonderd mensen in het gebouw aanwezig zijn wel eens gefluisterd, gepraat wordt. En waar heel kleine kinderen, baby's soms nog, door allerlei omstandigheden mee naar de kerk genomen moeten worden, is er wel eens behoefte aan het stil kunnen luisteren naar zachte gewijde muziek. In het Javaansche kerkgebouw, waar 's avonds de Holland-sche gemeente vergadert, staat wel het orgel van die gemeente, maar bij gebrek aan een geoefende organist kan daarvan geen gebruik gemaakt worden. Het was ds. Soempondhardjo die toen op de gedachte kwam in de plaats daarvan gewijde zang te doen hooren. Zijn eerste gedachte ging toen uit naar de bekende Kweekschool, waarvan bekend was dat de leerlingen met animo zongen en waarvan eveneens bekend was dat de leerlingen met volle toewijding

Zending Zuid-Holland Zuid.

Verslag van den Zendingsarbeid in Banjoemas over het eerste kwartaal 1936.

Het eerste kwartaal van den nieuwen jaarkring is door enkele belangrijke gebeurtenissen gekenmerkt, waarin het mij een vreugde is U te doen meelevén.

De groote groei rondom Poerbolingo bracht ook bezwaren mee. Nooit is het trouwens anders met Gods zegeningen. De kerk werd te klein, de afstanden van de verschillende desa's te groot. De van ver komenden konden niet met leegte magen weer heengezonden, dus waren er honderd en meer gasten, die een bordje rijst ontvangen moesten. Dat gaf alles veel en velerlei bezwaar, waarin moest worden voorzien.

Dat is nu gedaan door het aantal godsdienstoeeningen uit te breiden. Op totaal 9 verschillende plaatsen in en om Poerbolingo wordt nu elken Zondag het Woord bediend. Behalve de opheffing van bovengenoemde bezwaren heeft deze verandering dit groote voordeel, dat nu belangstellenden uit al die desa's gemakkelijker onder de Evangelieprediking komen dan wanneer zij daar een urenlange wandeling voor over moeten hebben. Dat offer is voor pas onthulende liefde wel eens te zwaar.

Nu heeft Poerbolingo wel veel arbeiders, maar voldoende geordende voorgangers telt het toch niet om zooveel diensten per Zondag te houden. Vandaar, dat behalve de predikanten en de goeroes, enkele daarvoor in aanmerking komende gemeentelieden, gemachtigd zijn een „stichtelijk woord” te spreken. Deze mannen krijgen des Vrijdags leiding voor de preek van Ds. Soedarmadi. Zoo is de machtiging van voldoende waarborgen voorzien. Wij hopen dat deze uitbreiding van den arbeid ten zegen moge zijn.

Met ingang van 1 Januari is pensioen verleend aan één van onze oudste goeroes, die als standplaats had één van onze oudste gemeenten: Grendeng. Deze bejaarde broeder Jochanan Justus, blijft echter wel in Grendeng wonen. Hij is tot ouderling der gemeente gekozen en doet zoover zijn krachten dit toelaten nog eenige hulpdiensten.

Zoo is hij, al dadelijk tot 1 April waarnemend goeroe geweest, daar zijn opvolger, mas Achaz van Adjibarang, eerst op dien datum zijn werk beginnen kon, of liever zijn gemeente verlaten kon in verband met diens opvolger daar, mas Theofilos van Kertajasa.

Onze nieuwe goeroe, die wel Grendeng als zijn eerste taak toegewezen krijgt, woont in Poerwokerto, waar hij vooral in de avonden zijn arbeid in overvloedige mate vinden zal, daar het aantal catechisaties en kringen steeds toeneemt. Deze man, in de kracht van zijn leven, met initiatief, ijver en originaliteit, vindt hier een taak, waarin hij zich ten volle ontplooiën kan.

Vanuit Djatilawang, waarover wij U telkens al verblijvende dingen konden melden, worden thans samenkomsten gehouden in Wangon, Djamboe en Karang Talong. Er bestaat goede verwachting tot gemeentevorming daar.

In Poerbolingo, Poerwokerto, Soekaradja en Banjoemas, Karang Salam, Klampok, Djatilawang en Sidoradja werd de Heilige Doop bediend aan volwassenen en kinderen. Grootere groepen in Poerbolingo en Poerwokerto.

In Klampok werden enkele menschen gedoopt uit een naburige desa, Kembangan. Na afloop van den dienst, die door een tiental belangstellenden uit deze desa werd bijgewoond, is daar ten huize van één hunner een liefdemaaltijd gehouden, waarbij het Evangelie aan velen is gebracht. Zeer merkwaardig, dat zóó de desa meeleeft in de vreugde van Gods zegeningen voor sommigen harer leden.

De Classicale vergadering kwam samen in Tjilatjap. Zij werkte onder de krachtige leiding van Ds. Soedarmadi het Agendum in snel tempo af. Het agendum bood niet zooveel wat hier vermeld dient te worden. Alleen de gewone zaken werden afgehandeld. De kerkeraad van Poerwokerto had het oordeel van de Classicale Vergadering gevraagd over het verkiezen van een of twee ouderlingen in Adjibarang en Djatilawang, beide groeiende gemeenten, die nog niet aan institueeren toe zijn, om zoo deze gemeenten onder kerkeraadsleiding te stellen en ze voor te bereiden op de zelfstandigmaking. De Classis sprak haar goedkeuring uit en Poerwokerto is nu bezig met de uitvoering van dit plan. De voorloopige besprekingen zijn reeds begonnen.

Wat de ziekenhuizen betreft is ditmaal weinig te melden. In Poerbolingo is Dr. Kal benoemd als tweede geneesheer. Dr. Kal, één der jongere kinde-

ren uit de bekende Bataviasche familie Kal, heeft kortgeleden zijn artsdiploma aan de Medische Hoogeschool gehaald en heeft tot ons aller vreugde de benoeming aanvaard. Het is zeer te hopen, dat zijn komt aan de onrust der mutaties onder de doktoren in Trenggiling een einde maakt en dat het hem gegeven moge zijn lange tijd aan de Zendingsarbeid zich te wijden.

Zoo worden de banden met Batavia wel steeds nauwer, doordat het aantal arbeiders en arbeidsters uit mijn vroegere gemeente steeds groeit. Mejuffrouw Esser en Dr. Kal zijn beide oud-catechisanten. Zr. Scheffer, Zr. Gazendam en Mevrouw Lever, die sinds eenigen tijd op ons kantoor werkt ter assistentie van Mejuffrouw Stoett, zijn allen oud-Batavianen. Met ons gezin meegerekend heeft Batavia wel een respectabel aantal krachten voor ons terrein geleverd.

Uit Poerbolingo vertrok de familie Kraay met buitenlandsch verlof. Ook het internaat voor Chineesche jongens dat onder hun leiding stond gedurende de laatste jaren, kwam daardoor vacant. Gelukkig werd de familie Lobbezoo die van verlof terugkeerde, bereid gevonden ook deze taak van de familie Kraay over te nemen.

Tegelijk met de familie Lobbezoo, kwam de familie Hilderling terug. De Heer Hilderling aanvaardde zijn oude werkkring als Hoofd der School in Tjilatjap weer.

Een maand voor de terugkeer van den Heer Hilderling is de familie Steensma uit ons werk heengegaan. De Heer Steensma heeft eerst in Poerbolingo, daarna in Tjilatjap gewerkt, in en buiten de School. De Heer en Mevrouw Steensma zijn ook leiders van het Internaat geweest. Het is te betreuren, dat de inkrimping der personeelsformatie tot dezen stap gedwongen heeft. Moge God den Heer en Mevrouw Steensma ook in hun nieuwe standplaats Probolingo zegenen en ten zegen stellen.

De Heer Hilderling heeft onder wel zeer moeilijke omstandigheden de leiding van de school aanvaard. Want de school van Tjilatjap is één der velen, waarboven het Damocles-zwaard van stopzetting der subsidie zweeft. Wij hopen, dat dit gevaar alsnog worde afgewend.

De arbeid onder de Chineezzen in Poerbolingo en Poerwokerto biedt al rijker kansen. De belangstelling groeit en deze akkers roepen om intensiever be-
arbeiding.

Het jeugdwerk in Poerwokerto kreeg uitbreiding door het beginnen van Tridharmawerk. Er zijn twee clubs gevormd, één voor Javaansche en één voor Europeesche jongens. Het meisjeswerk onder leiding van Mejuffrouw Esser en Mevrouw Verhoef groeide zoo, dat de vorming van een tweede Club noodzakelijk werd.

Zoo mogen wij over heel de linie werken, onder rijke beloften. Alom is groei en uitbreiding.

Ds. J. A. C. RULLMANN.

Poerwokerto, April 1936.

Zending Noord-Holland.

Mej. A. J. Heidema.

Het verlof van Mej. A. J. Heidema, hoofdverpleegster in den dienst van het Petronella-hospitaal te Djocja, is om. Met de „J. v. Oldenbarneveldt” is zij 5

Mej. A. J. Heidema.

Juni van Genua teruggekeerd naar Java. Zoo althans was het voornemen.

In 1928 is zij voor het eerst uitgegaan. Sinds dien is zij in 1932 met kort verlof voor eigen rekening een poosje in Holland geweest om haar kranke zuster, die dit zeer begeerde, nog wêr te ontmoeten en haar de laatste weken van haar leven te verplegen.

Het vorige jaar in Juli is zij naar Holland gekomen om haar gewone verlof hier door te brengen. Dit was voor haar een tijd van veel genieting. Maar in overeenstemming met haar werkzame aard, heeft zij haar verloftijd niet enkel in rust doorgebracht.

Gedurende onderscheidene weken heeft zij nog weer gewerkt in een kinderziekenhuis om zich bijzonder te bekwaamen in de verpleging van kranke kinderen.

Natuurlijk is dat voor haar arbeid te Djokja van veel belang. Vandaar, dat zij ook wat langer in Holland is gebleven, dan den gewonen tijd van verlof. Dankbaar voor wat zij heeft genoten, waaraan voor haar mooie herinneringen zijn verbonden, keert zij naar Java terug.

Het afscheid was haar wel pijnlijk. Haar ouders zijn reeds hoog bejaard. Haar Vader, Ds. R. Heidema, Em. pred. van Zuidbroek, is reeds 84 jaar. Het is niet waarschijnlijk, dat Mej. Heidema haar ouders op aarde nog weer terug ziet. Maar ofschoon het afscheid zwaar viel, vindt zij het, als zij ziet op haar werk, toch heerlijk weer terug te mogen gaan. Het is ook een voorrecht in de zending te mogen dienen. W. B.

Zending Utrecht en Gelderland.

Uit het jaarboekje van den Zendingsarbeid te Poerworedjo is het volgende genomen.

Gaan en komen.

door Ds. L. NETELENBOS.

Een enkel woord in verband met den terugkeer van Dr. Flach.

Hij heeft het voorrecht gehad, pionierswerk te mogen verrichten als eerste zendingsarts te Poerworedjo.

En pionierswerk, dat maakt het leven altijd rijk, al eischt het veel van de lichaams- en zielekrachten.

Ik denk, dat Dr. Flach later, als hij in het vaderland tot rust gekomen is, zichzelf en den kerken wel nauwkeurig rekenschap zal geven van den gang, dien zijn werk onder Gods leiding genomen heeft.

Voor heden slechts dit.

In Mei 1915 werd Dr. Flach voor het eerst uitgezonden. Te Poerbolingo raakt hij eenigszins thuis in de praktijk van het werk, dat hem wacht. En in December vestigt hij zich op zijn bestemming: Poerworedjo.

Pionierswerk — het moet alles nog van den grond af aangepakt worden. De geneesheer begint dus met een terrein te zoeken, waar zijn hospitaal komen moet. En als dit gevonden is; de teekeningen zoo wat klaar zijn, dan heeft de regeering bezwaar tegen een hospitaal te P. „Vestig U liever te Koeto-ardjo, daar is nog heel geen medische hulp”.

Voorloopig verhuist onze dokter dan naar het veel kleinere K. A. En daar vindt hij grooten ingang bij de bevolking. Hij had er, denk ik, best willen blijven.

Uit zendingsoogpunt is er echter alles voor, om naast en met den zendeling op de hoofdplaats zelf te arbeiden. Ten slotte zwicht ook de regeering voor deze overweging, en wordt er definitief tot den bouw te Poerworedjo zelf besloten.

Dus weer terug naar de hoofdplaats (begin 1917). En nu wordt de bouw krachtig doorgezet. Februari 1918 zijn we met het verpleegpersoneel in dankbare stemming bijeen. 2 groote ziekenzalen zijn klaar. Ook een apotheekgebouw, een polikliniek en wat verder noodig is voor de opname van de zieken. We zijn in eigen huis, al is het nog wat behelpen, en ontbreekt er nog heel veel.

Het was een dag van groote, dankbare blijdschap.

Om die eerste kern heen is het hospitaal voortdurend uitgegroeid. Want waar ooit gebrek aan geweest moge zijn, aan patiënten heeft het nooit ontbroken, geen dag en geen nacht. Zoo zien we het aantal zalen allengs tot 5 vermeerderd. Een kostelijke baby-zaal blijkt noodig en komt er ook. Een paviljoen voor het Europeesch en Javaansch vrouwelijk personeel; een woning voor de ongehuwde verplegers.

Dan — de eerste buitenpolikliniek te Koeta-ardjo, thans uitgegroeid tot een flink hulp-hospitaal; daarnaast nog 5 andere buitenklinieken.

En binnen de muren van het hoofdhospitaal de opleiding van Javaansch verpleegpersoneel en van Javaansche verloskundigen.

Dit alles is ten slotte nog maar bijzaak, of liever ondergeschikt werk; want de hoofdarbeid, waartoe al het andere dienen moet, is de verzorging van de zieken, die met hun vaak zware krankheden zich onder

behandeling komen stellen. We tellen in ons ziekenhuis niet minder dan 245 bedden. En we hooren, dat er dikwijls plaats tekort is. Welk een verantwoordelijkheid!

Met Gods hulp en gesteund door de krachtige medewerking zoowel van zijn mede-doktoren als van een uitgebreid verpleegpersoneel, heeft Dr. Flach bij-

De foto laat ons zien de 16 collectantjes, die trouw elke week hun wijk afloopen en in hun busjes ongeveer f 400 per jaar ophalen. Metterdaad een flink bedrag. Te Bunschoten dragen, zooals men op de foto kan zien, de meisjes veelal nog de eigenaardige typische kleederdracht, die daar van ouds her gewoon is. Tusschen de collectantjes staat de heer J. Janse,

Collectantjes Bunschoten-Spakenburg.

na 20 jaar de leiding van dezen medischen dienst mogen behartigen.

Thans legt hij zijn taak neer.

Dat moet hem veel kosten.

God brenge hem in welstand tot ons en schenke hem, als hij straks weer met zijn kinderen vereenigd, in het vaderland gevestigd is, vele goede jaren van rust en dankbaar gedenken aan wat hij te Poerworedjo tot stand mocht brengen.

Een tweede missionaire predikant voor Poerworedjo.

In het verslag van de onlangs gehouden vergadering der gecommiteerden van de Kerk te Utrecht en van de deputaten der classes in Utrecht en Gelderland van het werk der Zending lezen we het volgende:

„In bespreking komt de zaak der uitzending van den tweeden Missionaire Denaar. Ds. v. d. Vliet brengt rapport uit van den arbeid, door de commissie voor deze zaak verricht. Na uitvoerige bespreking wordt besloten, zoo spoedig mogelijk over te gaan tot beroeping.”

W. B.

De Zendingscollectantjes te Bunschoten-Spakenburg met hun leider.

(Bij de foto).

Ook de Geref. Kerk te Bunschoten-Spakenburg werkt, gelijk wel van zelf spreekt, mede in den arbeid der Zending. En ook hier zijn het weer de collectantjes, die door het verzamelen der kleine gaven een groot deel bijeenbrengen van hetgeen deze kerk voor de Zending behoort bij te dragen.

die aan zijn trouwe collectantjes bij hun arbeid de noodige leiding geeft. Hij is over zijn jongens en meisjes best te vreden.

W. B.

Zending Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland.

De Heer en Mevrouw Mobach—v. d. Kouwe met hun gezin.

(Bij de foto).

Voor de derde maal is de heer Mobach uitgegaan om op Soemba de Zending te dienen als hoofd van den Normaall-leergang te Pajeti.

Het was in 1920, dat hij voor het eerst met zijn gezin naar Indië ging in den dienst der Zending. Na zijn eerste verlof keerde hij in Mei 1928 opnieuw naar Soemba terug. En thans is hij 5 Juni l.l. te Genua aan boord gegaan van de „Johan van Oldenbarneveld”, om na een genotvollen tijd van verlof weer op Soemba in den Schooldienst der Zending werkzaam te zijn.

Voorloopig is echter zijn gezin nog achter gebleven en heeft hij alleen de reis aanvaard. D.V. hoopt Mevrouw met de jongste drie kinderen in Augustus haar man te volgen. Zij denkt 28 Augustus a.s. te Genua zich in te schepen voor de reis naar Indië.

Met het oog op hun verdere opleiding blijven de oudste twee jongens in Holland.

Dat is steeds één van de groote schaduwzijden in het zendingsleven, dat de zendingen hun kinderen, als ze wat ouder worden, voor hun verdere vorming naar Holland moeten zenden of hier moeten achter-

Soemba brengen en hem geven, dat hij nog onderscheidene jaren met rijken zegen de zending moge dienen. En geve de Heere straks ook aan Mevrouw en de kinderen een voorspoedige reis, W. B.

Familie Mobach.

laten. Vooral voor de zendingen op de buitenbezittingen, zooals Soemba, is dit steeds een harde noodzakelijkheid.

Op de foto zien we van links naar rechts: Lize, de eenige dochter, die in Aug. met Moeder nog weer zal meegaan; dan de heer Mobach zelf; voorts Daniel Willem, die ook nog weer meemag; daarna het tweetal, dat te Zwolle blijft: Marten Tjibbe en Jan Willem; en eindelijk de kleine Bernard bij Moeder's knie en Moeder zelf, die nu eerst nog één paar maand met de kinderen achterblijft.

Gesterkt naar lichaam en geest is de heer Mobach teruggegaan naar Soemba om daar zijn moeilijke, maar ook mooie en gezegende werk te hervatten.

Het is voor de zending op Soemba zeer gelukkig, dat de heer Mobach weer terugkeeren kan. Het heeft gedreigd, dat ten gevolge van de bezuinigingsmaatregelen der Regeering de heer Mobach zijn werk op Soemba zou moeten neerleggen. Voor de Soemba-zending zou dit een ramp zijn geweest. Hoe belangrijk het werk van den normaal-leergang is, die onder de leiding staat van den heer Mobach, konden we lezen in het verslag dat daarvan in het vorige No. van het Zendingsblad was opgenomen.

We verblijden ons zeer, dat dit zoo noodzakelijk werk kan voortgaan, al is het dan ook met veel minder subsidie, dan in vroeger jaren.

Moge de Heere Br. Mobach in welstand weer op

Jaarverslag 1935. West-Soemba (Oösi)

Een jaarverslag te schrijven is een moeilijk werk, daar het altijd een persoonlijke kijk op het werk geeft, en bovendien de resultaten van het Zendingswerk langen tijd verborgen blijven, dikwijls zich zelfs geheel aan ons oog onttrekken. Bovendien een andere is de tijd van zaaien, een andere die van de oogst; waar we ons op dit Zendingsterrein nog hoofdzakelijk in de zaaiperiode bevinden, is het des te moeilijker een overzicht te geven. Wie zal zeggen hoeveel van het uitgestrooide zaad terecht kwam op de weg of op steenachtige grond en hoeveel daartegenover viel in goede aarde? Het geeft een gevoel van rust te weten, dat de vrucht in Gods hand is en dat wij slechts geroepen zijn om te zaaien. Zaaien lijkt zulk een eenvoudig werk, en toch is het zoo moeilijk het Woord Gods te brengen zóó dat dit heidensche volk het hoort! De afstand tusschen hen en ons is zoo groot en lijkt vaak zoo onoverbrugbaar, een afstand door taal, gewoonten en gedachteleven.

Het jaar 1935 overziende, mogen we allereerst den Heere danken, dat Hij ons allen spaarde en gezondheid en kracht gaf om onze roeping te volbrengen; ook onze helpers, Evangelisten en Schoolgoeroes werden weinig of niet door ziekte in hun arbeid gehinderd. Geregeld konden Woord en Sacramenten in de verschillende gemeenten worden bediend.

Ook dit jaar mocht een kleine groep door den doop in de gemeente worden ingelijfd; klein, vergeleken met de duizenden heidenen, die op dit terrein nog overbleven; groot, als we oog hebben voor de genade Gods die zich openbaart in de losrukking van een heiden uit Satans hand.

Totaal werden in 1935 gedoopt 26 volwassenen en 18 kinderen. Dagelijks werd — in het algemeen ijverig — het Woord Gods door de Evangelisten verkondigd aan hun heidensche volksgenooten.

De vergaderingen met de Helpers bij den Dienst des Woords konden bijna iedere maand gehouden worden. Het is voor hen goed zich eens uit te kunnen spreken en samen de moeilijkheden te overwegen en door onderzoek van Gods Woord en in gebed samen nieuwe kracht en geloofsversterking te zoeken.

Dr. Onvlee, onze taalgeleerde, vond na zijn terugkomst uit Holland, gelegenheid de vergaderingen bij te wonen om ons bij de taalmoeilijkheden te helpen en voor te lichten.

De afzonderlijke gemeenten besprekend, kan thans het volgende gemeld worden:

Wanokaka — eind 1935 totaal 92 leden, waarvan 55 belijdende leden. Totaal werden hier in 1935 gedoopt 4 volwassenen en 6 kinderen. 1 volwassene werd door den dood weggenomen.

Deze gemeente heeft een moeilijke tijd achter de rug, maar wordt innerlijk steeds krachtiger. De Goeroe-Indjil wordt gewaardeerd en heeft een goede plaats in de gemeente; er gaat een krachtige leiding van hem uit, die niet zonder vrucht is voor de welstand der gemeente. Toch was er nog steeds een groep belijdende leden, die zich aan alle zielszorg onttrok en reeds jaren in het heidendom was teruggevallen. Op 10 personen was reeds de tweede trap der censuur toegepast, waarna echter drie personen eenige betering des levens toonden. Nadat onzerzijds en van de zijde der gemeente zelf alles was beproefd wat tot hun bekeering zou kunnen leiden, werd eindelijk 16 Juni j.l. tot de uiterste remedie overgegaan en werden de zeven overgeblevenen, zich onbekeerlijk betoonende leden van de gemeente afgesneden. Helaas toont van het overgebleven drietal slechts één blijvende teekenen van bekeering, zoodat — indien geen verandering meer plaats grijpt — de andere twee in 1936 eveneens zullen worden afgesneden.

Voorzover we zien kunnen heeft deze afsnijding voor de gemeente zelf ten goede gewerkt; er is een steeds meer zich openbarend geloofsleven, dat m.n. versterkt wordt doordat op verschillende plaatsen de Christenen geregeld samenkomen om Gods Woord te lezen en te bespreken; het aantal tuchtgevallen verminderde.

Helaas is er nog altijd een groep, waaronder ook de Radja, die niet volkomen breken kan met het heidensche leven; hun geloof is slap en hun leven vaak in strijd met Gods Woord.

Er is echter een flinke kern, die groeit, zoodat in October j.l. kon worden overgegaan tot de aanstelling van zes „oudsten”, die de Goeroe-Indjil kunnen helpen bij de verzorging der gemeente. Aanvankelijk betoonen zij zich zeer ijverig en getrouw. Door hun arbeid hoopt de Goeroe-Indjil weer meer tijd vrij te krijgen voor de arbeid onder de heidenen.

Vermeldenswaard is ook het feit, dat eind October

een oogstfeest werd gehouden, waar de leden der gemeente van de opbrengst der oogst hun gaven voor de kerk brachten. Er werd gezongen, verteld en samen gegeten; het geheel leek goed geslaagd.

Daar de gemeente gestadig toeneemt worden thans plannen gemaakt om tot kerkbouw te komen D.V. in 1936. We hopen zeer dat de gemeente actief genoeg zal zijn om zelf voor het benodigde materiaal te zorgen.

Anakalang — eind 1935 totaal 37 leden, waarvan 29 belijdende leden. In 1935 werden gedoopt 7 volwassenen en 1 kind.

Eigenlijk kan van een gemeente, die uit de bevolking van Anakalang is opgekomen, hier nog niet gesproken worden; een groot deel der leden zijn de goeroes en hun gezinnen; slechts enkelen blijven dan nog over, die voor het meerendeel minder getrouw zijn. Einde November kon hier een groep van 7 volwassenen gedoopt worden, waarvan 6 personen uit ons eigen huisgezin. Het was een blijde dag, want de Heere had ons bemoedigd: die we vroeger als vreemden ontmoetten, waren nu onze broeders en zusters geworden.

In het algemeen is de tegenstand onder de bevolking sterk; de Radja werkt zooveel mogelijk tegen, neemt meer actief deel aan de heidensche godsdienst en tracht allen — desnoods met dreigementen — van onze godsdiensttoefening af te houden. Daarbij komt dat de Goeroe-Indjil — een schoonzoon van de Radja, en daardoor toch al in een moeilijke positie verkeerend — niet die ijver en dat geloof toont in zijn werk, die zoozeer noodig zijn. Zij het ons gebed, dat de Heere zelf Zijn heerlijkheid en macht toone in de opbouw van Zijn gemeente en dat Hij de harde harten der heidenen breke, opdat zij Hem erkennen mogen als hun God en Vader.

Parewa Tana — eind 1935 totaal 22 leden, waarvan 18 belijdende leden. In 1935 werd 1 kind gedoopt.

In 1934 werd deze gemeente ernstig geschokt door het slechte voorbeeld van een van haar leden. Deze is intusschen — om andere redenen — tot een jaar gevangenisstraf veroordeeld. De gemeente heeft zich weer hersteld en eenige innerlijke groei is merkbaar. De Goeroe-Indjil ter plaatse werkt zeer ijverig en getrouw zoowel in de gemeente als onder de heidenen. Vrucht is nog niet zichtbaar, maar God heeft Zijn zegen beloofd! Op Zijn tijd zal het zaad opkomen en vruchten dragen.

Langgaliroe — eind 1935 37 leden, waarvan 24 belijdende leden. Totaal werden in 1933 gedoopt 14 volwassenen en 8 kinderen. Hier was tot nu toe eigenlijk geen gemeente, slechts eenige goeroe gezinnen. Wel was hier een groep, die reeds lang om de Doop had gevraagd; ik aarzelde echter, omdat er nog geen Goeroe-Indjil was, die hen geregeld verzorgen en leiden kon. Zodoende werd de Doop uitgesteld tot zijn komst. Begin December werd hier een groep van 22 personen gedoopt. Een blijde dag voor hen en ons, toen ze voor het eerst met ons aan des Heeren disch mochten aanzitten en belijdenis doen van hun geloof in de verzoening hunner zonden. De Goeroe-Indjil werkt met ijver en nauwgezetheid. Van de zijde der

voornamen onder de bevolking wordt veel tegenstand ondervonden.

Bolobokat — eind 1935 44 leden, waaronder 25 belijdende leden. Totaal werden in 1935 gedoopt 1 volwassene en 2 kinderen.

Deze gemeente geeft tal van zorgen en teleurstellingen, waar nog bijkomt, dat van den Goeroe-Indjil aldaar zeer weinig kracht blijkt uit te gaan. Het is zeer ontmoedigend als zij, van wie verwacht werd, dat ze aan onze zijde zouden staan als medewerkers in Gods Koninkrijk, ontrouw blijken te zijn. De eigenlijke oorzaak waarop we stuiten in zulke gevallen, is altijd weer gebrek aan geloof en daardoor zich niet gedrongen voelen door de liefde van Christus.

Wat blijft ons nog over als onze Helpers hun werk niet doen? Het is ons onmogelijk, altijd zelf in zoo'n gemeente te arbeiden; bovendien hebben we hen noodig voor de kennis van gewoonten en taal; hen controleeren is een bijna onbegonnen werk. We kunnen alleen maar bidden, dat God hen bekeere en tot lichtdragers make; daarnaast hen vermanen en het goede voorbeeld geven.

Mede door bovengenoemde oorzaken gaat deze gemeente niet vooruit, bijna zouden we zeggen: alleen achteruit. Belangstelling van de zijde der heidensche bevolking is er niet. Bovendien zijn eenige leden der gemeente in het heidendom teruggevalen. De gemeente zelf heeft in het algemeen ook weinig kennis der waarheid. Gestage, getrouwe arbeid is hier zoo dringend noodig!

Memboro — eind 1935 16 leden, waaronder 12 belijdende leden. In 1935 werd hier niemand gedoopt. Gestorven 1 kind.

Van een gemeente is nog geen sprake, wel van een krachtige kern, die moed geeft voor de toekomst. De Goeroe-Indjil is ijverig en getrouw; hij wordt krachtig ter zijde gestaan door de Radja, vroeger Helper in Karoeni en schrijver van Ds. W. van Dijk, één van de meest ontwikkelde en vooraanstaande onder onze Christenen op Soemba. Zijn taak als Bestuurder is niet gemakkelijk, maar hij volvoert haar in strikte rechtvaardigheid en zonder zich te schamen Christus' naam te belijden, ook niet te midden van zijn heidensche collega's en heidensche onderdanen.

Des Zondags neemt hij bovendien deel aan het Zendingswerk, door catechisatie te geven en soms ook zelf de godsdienstoefening te leiden. Anderzijds weet de Radja plaats en tijd; hij dwingt niemand van zijn onderdanen om Christen te worden.

Aan het eind van 1935 werd hier een goed geslaagd oogstfeest gehouden, waarbij ook heidenen werden uitgenoodigd. Ongeveer 200 mensen waren tegenwoordig en de gelegenheid werd benut om het Evangelie te prediken.

Ik kom nu aan het schoolwerk. Er zijn 9 gesubsidieerde volksscholen met 14 leerkrachten en 723 leerlingen; 3 ongesubsidieerde volksscholen met 3 leerkrachten en 154 leerlingen; totaal dus 12 scholen en 17 onderwijzers.

Wat kon hier een zegen van uitgaan! En het moet erkend: er gaat ook een zegen van uit! Toch nog verser veel te weinig! Ook hier weer hetzelfde euvel: verschillende onderwijzers ontbreekt het aan ijver en geloof om Gods Woord te verkondigen, niet alleen in de school, ook daarbuiten. Dit bedroeft te meer

daar verschillende scholen zijn, als vooruitgeschoven posten: waar nog geen Goeroe-Indjil is staat toch een school; dat wil dus zeggen: het licht staat op de kandelaar.

Als zulke voorposten zijn te beschouwen de scholen te Soroe, Lenang, Lawonda, Wai Manoe en Roca.

In Lenang hebben we een ijverige schoolgoeroe; de school is in orde; bovendien werkt hij ijverig en blijkbaar ook met vrucht onder de heidenen. Ook onder de oudleerlingen wordt gewerkt door samenkomsten te houden en door verspreiding van het Maandblad „Pemimpin” (dat op de scholen ook gelezen wordt, verzorgd door de Zendingsschoolopziener T. van Dijk).

Ook in Soroe en Wai Manoe wordt eenigszins gewerkt; in Lawonda en Roca is het zeer lauw. Het is zoo verdrietig: heele landschappen te zien overgelaten aan hun lot. Er is een school, maar er wordt niet gewerkt; het licht is uitgedoofd.

Zoo zijn er op dit Zendingsterrein nog verschillende groote stukken over, waar practisch niet gearbeid wordt, en waar toch eigenlijk niet gewacht kan worden; echter, het ontbreekt ons aan geschikte, getrouwe arbeiders.

Voorshands blijft ons dus niets over dan de hulpkrachten die we hebben geregeld te bezoeken en hen aan te sporen tot ijver en getrouwe plichtsbetrachting. In de zomervacantie hadden we bovendien een algemeene goeroevergadering, waar eenige onderwerpen in verband met het werk uitvoerig besproken werden.

Wat de medische dienst aangaat, in de eerste plaats plukt vanzelfsprekend ook ons terrein de vruchten van het ziekenhuiswerk te Wai Kaboebak. Zeer veel mensen uit Wanokaka en Anakalang bezoeken het Ziekenhuis. Nadat zij het Ziekenhuis verlaten hebben, worden hun namen opgegeven aan de Goeroe-Indjil van hun landschap, eventueel met speciale vermelding, dat ze in het Ziekenhuis toegankelijk gebleken zijn voor de prediking van het Evangelie. De Goeroes-Indjil zijn dan verplicht deze oud-patiënten weer op te zoeken en zoo mogelijk te bewerken.

Bovendien is einde van dit jaar een polikliniek geopend te Wai Bakoel, naast ons huis, waar een verpleger werd geplaatst. Deze polikliniek wordt druk bezocht; dit geeft gelegenheid voor Evangelisatie.

Zoo ben ik gekomen aan het eind van mijn jaarverslag. We danken den Heere voor al de zegen, die we ontvingen. Ons werk, ondanks de tekortkomingen en zonden daarin, is Zijn werk, Hij alleen kan het doen.

Laat ons bidden, dat de Heere zich openbare in Zijn heerlijkheid en almacht, opdat het Woord des Heeren zijn loop hebbe en verheerlijkt worde.

Uw dienaar in Christus,

P. J. LUIJENDIJK.

Wai Bakoel, 31 Januari 1936.

Schetsen uit het Binnenland.

No. 19.

Een nieuwe post aanleggen heeft zijn eigenaardige bekoring. Dat ondervindt iemand, die eens een bezoek brengt aan de nieuwe post op de Lewavlake,

waar de heer Van Dijk, Zendingsschoolopziener op Soemba, een nieuwe zendingspost is begonnen.

Als men vroeger over de Lewavlake trok te paard, dan voelde men zich ver van de bewoonde wereld. Een groote eenzame vlakte, met hier en daar heuvels, waar men niets dan karbouwen en paarden tegenkwam.

Maar hoe geheel anders is het nu.

Midden op die vlakte zijn eenige huizen verrezen, en een school, het geheel met ijzerdraad afgezet, om buffel en paard buiten te houden.

Eerst zat de heer van Dijk daar geheel alleen in een schuur, terwijl hij toezicht hield op de bouw. Toen zijn eenvoudig huis voor de helft klaar was, vestigde hij zich daarin. Later kwam de heer en mevrouw Tomasouw daarbij, die de leiding van de landbouwfafdeeling op zich nemen zou. Terwijl de heer van Dijk zelf, behalve zijn andere werk, het onderwijs geven zou.

Want deze school moet een voorbeeld worden hoe het Christelijk Onderwijs op Soemba nu eigenlijk gegeven moet worden, zoodat de kinderen niet alleen een bepaalde hoeveelheid kennis opnemen, waarna het aan hen zelfs overgelaten wordt om daarmee te doen wat ze willen (iets wat dikwijls verkeerd gebruikt wordt); maar om tevens in de praktijk van het dagelijksche kampongleven die kennis en ontwikkeling toe te passen; dat alles onder Christus' invloed.

Zoo verrezen daar gebouwen, midden op de eenzame wijde vlakte, aan de horizon door bergen omgrensd, op een hoogte van 500 M., een vruchtbaar land.

Daar staat nu het woonhuis, een huis voor den landbouwleider, een school, en voorloopig twee eenvoudige huizen, waar de leerlingen in verblijven, geheel naar trant en indeeling en vorm, zooals hun eigen kamponghuizen, maar dan netter.

Zoo kwamen de eerste tien leerlingen. Zij leerden hun kennis in de praktijk uitoefenen, en kunnen zoodoende zorgen voor hun eigen levensonderhoud. Maar langzamerhand vermeerderd het aantal menschen. Er is noodig een chauffeur, die de verbinding met de kust onderhoudt, meisjes, om de huishouding te leeren en te helpen, een paardenjongen enz. Zoo dat het groepje telkens grooter wordt.

Toen kwam de drukkerij ook naar de Lewavlake, daar de heer Van Dijk ook die drukkerij opgezet heeft en beheert, welke boekjes voor de Zendingsscholen enz. drukt. Deze drukker bracht zijn gezin mede, en zoo werd de kleine nieuwe gemeente hoe langer hoe grooter.

In den omtrek vestigde zich een aantal jongens van de Standaardschool te Pajeti, om daar akkers aan te leggen, en te profiteeren van de leiding, die uitgaat van de nieuwe post.

Met de jonge menschen wordt nu een wekelijksche Bijbelkring gehouden, en een wekelijksch zanguurtje.

Zoo ziet men de post groeien. Toen ik er den eersten keer kwam voor het houden van het Avondmaal, waren er 12 deelnemers, den tweeden keer (niet gerekend enkele gasten) 16, den derden keer 18.

Maar er zit nog meer uitbreiding in: den eersten keer waren er 2 kampong-Soembaneezen in de kerk, den tweeden keer 5, den derden keer 30, terwijl er soms wel 40 komen. Zoo wordt de post een centrum

van nieuw geestelijk leven. Daarbij is Mevrouw Van Dijk, die wat later kwam, een naaikring begonnen met kampong-vrouwen, waar die vrouwen voor zich zelf leeren naaien, en tevens het Evangelie hooren.

Enkele verstrooide leden van de gemeente hebben daardoor weer een nieuw punt gevonden van waaruit zij bewerkt kunnen worden. Het aantal leden van de gemeente bedraagt al 30, en is vatbaar voor groote uitbreiding.

Noodig moet daar nu een goeroe Indjil geplaatst worden, om het ontluikende leven te leiden. Deze post staat nog niet op de begroting, maar het moet toch. Wil dat nieuwe leven niet door onverzorgdheid sterven.

Is het niet heerlijk te zien, dat zoo'n nieuwe post onder Gods zegen zich zoo spoedig uitbreidt, en tot zegen wordt van de bevolking, die daar woont?

P. J. LAMBOOY.

Zending Batavia.

De Geref. Kerk te Batavia heeft een eigen Zending onder de Inheemschen van deze volkrijke stad met haar 440.000 inwoners. Vruucht van dit zendingswerk is de Maleische Gemeente, die reeds in 1929 is geïnstitueerd.

Aan het rapport, dat Ds. J. Ubels van den Zendingsarbeid van de Kerk te Batavia zond, is het volgende ontleend.

„Van de Maleische gemeente mag, door Gods genade, gezegd worden dat ze bloeit.

Aan het eind van 1935 telde ze 344 leden, w.o. 196 belijdende. In 1934 waren deze cijfers resp. 316 en 182, zoodat er een toename was van 28 zielen.

Pandita Siagian mocht 7 volwassenen door den doop inleiden in de Christelijke Kerk.

Deze getallen kunnen betrekkelijk gering geacht worden; maar dan moet hierbij niet vergeten worden, dat de stad Batavia een bijzonder zwaar zendings-terrein is. Zóó zelfs, dat in den loop der tijden meer dan één zendingscorporatie haar arbeid hier heeft opgegeven. De hier nog steeds werkende N.Z.V. richt zich in de latere jaren daarom ook bijzonder tot de Chineezen.

Onze Mal. gem. is een gemeente van Inheemschen, saamvergaderd uit tenminste 9 verschillende landaarden. Dat brengt zijn zeer bijzondere moeilijkheden mee. Maar de band der eenheid wordt steeds sterker gevoeld.

Ook mag worden getuigd, dat er een toenemend besef is van een eigen plaats en taak in de inheemsche Bataviasche samenleving. Daarbij wordt steeds meer levendig de begeerte om ook financieel zelfstandig te worden. Duideijk komt dat uit in het gestadig omhoog-gaan van de bijdragen uit eigen kring.

De gemeente is wel zeer gezegend met haar predikant Izak Siagian. Hij is zeer actief, heeft een helder inzicht, en neemt telkens het initiatief tot nieuwen arbeid.

In verschillende Christelijke organisaties heeft hij ook een goede plaats. In heel de inheemsche christenwereld van onze groote stad is hij een man van invloed en gezag.

De „Bintang Geredja” (Ster der Kerk), het maandelijksche kerkblaadje, door Siagian opgericht, wordt aan alle leden der Mal. gemeente gratis toegezonden.

Verder is er in het midden der gemeente een

bloeiende zangvereniging, en een jongelingsvereniging. Ook is er zondagsschoolwerk.

Een groote moeilijkheid voor onze Mal. gemeente is het „kerkverband”. Ze staat hier op West Java alleen. Bij de Javaansche gemeenten van Midden-Java hoort ze niet thuis. In de nu door de N.Z.V. georga-

Tot zoover het rapport van Ds. Ubels, waaruit blijkt dat de Kerk te Batavia in haar Zendingsarbeid door den Heere gezegend wordt. Zij wordt voor dit werk uit de Generale kas der zending de laatste jaren gesteund met een bedrag van f 500. Ook deze gelden zijn wel besteed.

W. B.

Internaat Wolterbeek.

niseerde „Synode van W.Java” kan ze natuurlijk ook haar plaats niet hebben. Hoe zich in dezen de zaken ontwikkelen zullen, zal de tijd moeten leeren. Op 't oogenblik is het overleg gaande over de vorming van een classis met de Mal. gemeenten van Djocja, Solo en Magelang.

Een groot gemis voor de gemeente is, dat ze nog nooit een eigen kerkgebouw heeft. De kosten en ook de moeilijkheid om een geschikte plaats te vinden, zullen voorloopig nog wel een verhindering blijven om met ernst aan de stichting daarvan te denken.

Ook met onze Mal. zendingsschool gaat het goed. Ze ontvangt geen regeeringssubsidie; en doet het nu ook zonder subsidie van de zendingscommissie. Wat echter niet zeggen wil, dat ze zonder hulp van onze Holl. gemeente bestaat. Een rigoreuse bezuiniging was noodig om haar in 't leven te houden. Maar 't gaat. Het leerlingen-getal klom in 1935 van 72 tot 97. Gemakkelijk zou dit getal nog op te voeren zijn, als de schoolgelden nog meer konden worden verlaagd, en als er maar geld was om meer onderwijskrachten te betalen.

Tot het zendingswerk van Batavia kan ook worden gerekend de arbeid van de Zaterdagavond-clubs op de scholen voor gereformeerd Holl. Inl. en Holl. Chin. onderwijs, waarvan er 4 zijn te Batavia en 1 te Tangerang.

Persoonlijk geef ik „catechisatie” aan een vijftiental Hollandsch-sprekende Chineezers, waaronder 5 studenten van de Medische en de Rechtshoogeschool.”

Het internaat van Br. J. D. Wolterbeek.

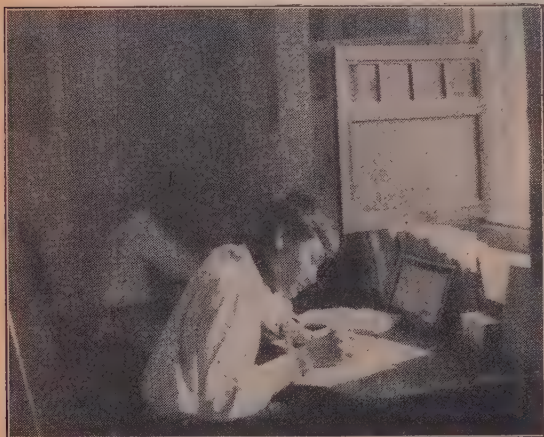
Djakjakarta, 13 Maart 1936.

Zeer geachte lezers en lezeressen van het Zendingsblad. Ik ben ditmaal in staat u een paar foto's te zenden van mijn internaat, die u wellicht belangstelling zullen inboezemen. Ik zelf heb geen fotoestel en versta ook die kunst niet, zoodat het een buitenkansje was, dat een van mijn jongens een toestel kon leenen om enkele opnamen te verrichten.

Foto No. 1 toont u mijn heele groepje jongens, die thans bij mij in het internaat wonen. Sedert de groote vacantie is dat aantal aangegroeid tot 22. Eigenlijk is het wel erg vol, doch verschillende omstandigheden hebben daartoe geleid. Allereerst de overplaatsing van een der Javaansche onderwijzers van Djokja naar Watos, daardoor kreeg ik het dringende verzoek 2 neven en een zoon van dezen onderwijzer te plaatsen, dit deed ik gaarne aangezien daardoor het Christenelement in mijn internaat groeide, ik heb nu 6 jongens, die van klein af Christen zijn op de 22, tegen verleden jaar slechts 3 op de 15. Verder is er een tweede Baliër bijgekomen en twee jongere broertjes van jongens die al bij mij waren. Die wilde ik natuurlijk ook niet afwijzen, daar als de Heere geeft, dat twee uit één gezin christen worden, zij natuurlijk in het latere leven veel steun aan elkaar kunnen hebben. De man met de hoofddoek is mijn trouwe huisbediende, die van Tegal met mij mee kwam.

Foto No. 2 toont u 2 jongens in het kleine leer-

kamertje. De voorste die voor het open raam zit is een Christenjongen uit een voor Java reeds zeer oud Christengeslacht. Hij heeft bovendien ook „rah adi” kostelijk bloed, zooals ze dat hier noemen (de adellijke titel „raden” is daar van afgeleid), hij kan zijn afstamming in de rechte lijn van toesochoman Pakoe Boewono I, die van 1704 tot 1719 te Karkasoera regeerde over het oude rijk Mataram nauwkeurig

Internaat Wolterbeek.

bewijzen. Zijn betovergrootvader leefde in den tijd dat de eerste Javanen in Oost-Java Christen werden en behoort tot die groep eerstelingen, hij zelf is dus reeds Christen in het 5de geslacht. Behalve die in de rechte mannelijke lijn was ook een van zijn andere overgrootvaders reeds Christen, diens graf werd ons verleden jaar te Modjowarno getoond. Soejadi, zoo is de naam van dezen jongen, woonde ter wille van het onderwijs, vroeger bij zijn zuster en zwager te Tegal, daar kwam hij reeds als kleine jongen van ongeveer 10 jaar bij mij op catechisatie. Daar te Tegal echter geen christelijke scholen zijn, kwam hij sedert ik mij te Djokja vestigde met goedvinden van zijn ouders hier bij mij. De eenige Christen-Regent, de Regent van Probolinggo op Oost-Java is ook familie van Soerjadi. Toch is hij nog niet de meest aristocratische van mijn kostjongens, dat is Sanilo, nummer 3 van rechts zittende op de onderste rij op foto No. 1, diens vader is niet minder dan Regent in het Mangkoenogarische Rijk. Soesilo is een neef van mijn vriend den Heer S. Nimpoemo te Amsterdam, die zeker bij verscheidene uwer bekend is.

Dank zij des Heeren zegen verloopt alles uitstekend en ik hoop en vertrouw dat velen van u dezen arbeid in uw gebeden zult willen gedenken en met mij zult willen bidden, dat deze jongens den Heere Jezus steeds meer zullen mogen leeren kennen, dienen en liefhebben, opdat zij later ook tot zegen mogen worden gesteld voor hun eigen volk.

Over den arbeid aan de opleidingsschool schrijf ik ditmaal maar niet, ook die arbeid is een heerlijke rijk gezegende arbeid en ik ben zeer dankbaar dat ik daar deel in mag hebben.

Met hartelijke groeten, Uwe in Christus verbonden
J. D. WOLTERBEEK.

Zending van de Kerken te Soerabaja, Malang en Semarang.

In „Stemmen uit Makassar” schrijft Ds. v. d. Brink o.a. het volgende.

Ons Zendingsziekenhuis.

Dat gaat vermoedelijk anders (en beter!) dan we ons oorspronkelijk gedacht hadden. De eerste opzet was als volgt:

Straks komt er een Indisch Arts, dus moeten we zien, dat we een eenvoudig centrum voor ons werk krijgen. Al lang had een open terrein (van 60 × 70 M.) tegenover ons huis onze aandacht getrokken. Ja, op de eerste dag reeds, toen we anderhalf jaar geleden op de Marosweg gingen wonen, zei ik al tegen mijn vrouw: Kijk eens dat stuk grond is prachtig voor ons ziekenhuisje!

Ik werd daarvoor natuurlijk hartelijk uitgelachen! Het is echter te begrijpen, dat toen we het bericht uit Soerabaja ontvingen, dat wij een Indisch Arts voor ons werk zouden krijgen, direct weer vol verlangen naar dat vrije terrein geblikt werd! Maar daarmee alleen krijg je nog maar niet zoo'n stuk grond in bezit! Bij onderzoek bleek, dat dit hoekterrein, dat van het Gouvernement is, reeds een speciale bestemming voor de toekomst had. Desondanks kregen we een voorzichtig gestelde mededeeling, dat het toch niet uitgesloten was, dat wij dit terrein in huur kunnen krijgen mits voldaan werd aan de eisch, die streng gehandhaafd zou worden, n.l. steenbouw. Op dat punt wordt geen andere bouw toegestaan. Nu hadden wij eigenlijk met al onze plannen gerekend met de opzet van semi-permanente bouw, n.l. met cementen vloer, met gecementeerde bamboe wanden en sirappen dakbedekking, wat natuurlijk veel en veel goedkoper is dan steenbouw. Het genoemde hoekterrein heeft echter verschillende bijzondere voordeelen.

Het ligt op een kruispunt van wegen naar de meest belangrijke kampongcomplexen. Trouwens de polikliniek bij ons huis bewijst, ook door het drukke bezoek, hoe belangrijk dit punt is voor ons doel. Dit alles bracht mij er toe eens te gaan beraadslagen met een aannemer in Makassar over de onkosten van een steenen gebouwtje. In dezen aannemer vond ik, zooals ik trouwens ook reeds vermoedde, een persoon, die behalve zakelijk, ook zendingsbelangstelling bezat. Zijn teekening, voorgelegd aan andere bouwkundigen, gaf dan ook bij deze laatsten een zeer belangrijk hoogere inschrijving. De steenbouw zou bij den eerstgenoemden aannemer op 3800 gulden komen. Wij profiteeren hierbij natuurlijk ook van de lage cement- en steenenprijzen. Desondanks, het blijft een geweldig bedrag om dit grotendeels uit giften bijeen te verzamelen! Want daar komt meer bij, n.l. de inrichting! Wat bedden betreft, zullen we op een zeer voordelige wijze geholpen worden. Maar daarnaast krijgen we de aanschaf van de allernoodzakelijkste instrumenten en verdere gereedschappen. Ik denk hierbij aan linnenkamer en keukengerei. Natuurlijk is er veel, dat we langzamerhand zullen aanschaffen. Maar veel moet toch ook direct aanwezig zijn. Ik vergat nog te noemen licht- en waterinstallatie. Natuurlijk zullen enkele importeurs met de bekende Indische hulpvaardigheid ons wel met een en ander helpen en groote reductie geven. Maar dit alles ging enkele jaren geleden ook gemakkelijker dan thans!

En zoo komen we met onze gedachten al bij een totaal bedrag van 5000 gulden! Wellicht schrikt ge daarvan terug. Maar de reeds ontvangen giften geven ons desondanks hoop!!

Daar zijn prachtige groote giften bij. Maar ook uit de kleine gaven spreekt niet minder de liefde. En dat hebben we noodig, die liefde. Dan kan het door liefde gebouwde huis, straks ook liefde bewijzen.

H. v. d. B.

Zaaier ook. We vinden ze beide mooi."

En dan komt de groei.

Als ik er na een half jaar weer kom, dan heet het: De Zaaier is toch wel wat anders dan die blaadjes uit Holland.

Weer een half jaar later: We lezen de Zaaier liever.

Nog later. „Dominee, we lezen die andere blaadjes vrijwel niet meer. Daar heb je toch eigenlijk niets aan voor je leven.

Zendingencommissie Alphen a. d. Rijn.

Doorbrekend inzicht.

Hij was een aardige frissche kerel, maar aan godsdienst deed hij niet. Hoe zou je dat nu ook, als je van jongsaf alleen maar „zoogenaamd” vrijzinnig geweest bent en dan in het Indische militaire leven terecht komt.

Zijn vrouw was even onkundig, maar voelde er toch wel voor, nu ze zoo'n kaart gekregen hadden, waarop stond, dat er op Zondagmorgen in dat en dat lokaal een dominee van Djokja zou optreden, om daar nu eens heen te gaan.

Het was wel niet de oorzaak van huiselijke oneenigheid, maar het kostte de vrouw toch heel wat overredingskracht voor ze haar man zoover had, dat hij werkelijk op dien Zondagmorgen mee ging. „Ik voel er niets voor”. „Wat zal ik daar nu doen?”

„Nou, doe het dan om mij te plezieren”. En met dat argument was hij verslagen. En in die geestelijke gesteldheid zag ik hem voor het eerst onder mijn gehoor.

Op die eerste keer volgde een tweede.

En toen bezocht ik ze.

Als je als dominee de menschen bezoekt, dan zijn ze net als de Atheners meestal „alleszins gelijk als godsdienstigen”.

Die godsdienstigheid bestond dan daarin, dat ze nog van de familie in Holland een vrijzinnig blaadje kregen. „We lezen dat dominee en we lezen De

Toen kwam de volle ommekeer.

Nu is hij overgeplaatst. Al een paar keer. Maar in elke plaats waar hij komt, hoe afgelegen ook, organiseert hij de Zaaiverspreiding en is een levend getuige van den Christus.

Djokja.

Th. K.

De Zendingencommissie van de Geref. Kerk te Alphen a. d. Rijn.

Sinds Pinksteren 1901 heeft de Geref. Kerk te Alphen a/d. Rijn haar Zendingencommissie. Onder de leiding van den toenmaligen leeraar dezer Kerk, wijlen Ds. M. Schuurman, werd op den tweeden Pinksterdag van dat jaar in eene vergadering van den Kerkeraad met de Gemeente besloten tot oprichting eener Zendingencommissie om meer dan te voren in het stoffelijk en geestelijk belang der Zending werkzaam te zijn.

Maandelijks vergadert deze commissie, die reeds haar 35-jarig bestaan mocht gedenken. Zij heeft een twintigtal meisjes, die de Commissie bijstaan door met busjes rond te gaan in de Gemeente, Het Zendingenblad te bezorgen aan alle gezinnen der Gemeente, voorts den kalender te verspreiden en de vrijwillige bijdragen voor de Zending te innen.

De Heere zegent kennelijk het werk der Commissie. Door haar arbeid kan de Kerk te Alphen steeds de

Verzamelstaat A.

STATISTIEK van den Hoofddienst 1935

RESSORT	Eur. Zendingen	Aantal predikanten		Hulpkrachten										Aantal gedoopten op ultimo verslagjaar											
				Uitsluitend v. d. Gem.				Uitsluitend v. d. School				v. Gemeente en School		Volwassenen				Kinderen							
		Inl.		Chin.		Inl.		Chin.		Inl.		Chin.		Inl.		Chin.		Inl.		Chin.					
		m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.				
1. Banjoemas . . .	2	2	—	—	—	17	—	—	—	22	—	—	—	2	—	—	—	558	577	24	37	383	338	10	14
2. Poerworedjo . . .	1	2	—	—	—	19	—	—	—	35	—	—	—	2	—	—	—	401	427	22	—	391	365	—	53
3. Keboemen	1	2	—	—	—	15	—	—	—	25	—	—	—	2	—	—	—	372	356	17	4	359	343	2	5
4. Wonosobo	1	—	—	—	—	7	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	166	146	—	—	126	110	—	—
5. Djokjakarta . . .	2	1	—	—	—	24	—	1	—	50	3	—	—	1	—	—	—	667	779	59	52	701	838	41	32
6. Magelang	1	1	—	—	—	12	—	1	—	19	1	—	—	4	—	—	—	291	276	39	30	220	250	38	46
7. Soerakarta	3	2	—	—	—	23	—	1	—	130	1	—	—	—	—	—	—	1154	1105	26	32	872	809	28	23
7a „ (Mal. Kerk)	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	1	1	—	—	—	—	—	1	28	44	—	—	25	26
8. Batavia	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	70	101	9	16	66	64	6	12
Totaal	11	11	—	—	—	117	—	4	—	289	5	1	1	11	—	—	—	3679	3768	202	215	3118	2915	150	158

STATIS

RESSORTEN	Aantal plaatsen, waar geregeld gearbeid wordt				Gemiddeld aantal Kerkangers	Gemiddeld aantal Avondmaalgangers	Aantal overleeden Christenen ged. verslag jaar	Aantal Kerkelijk gesl. huwelijken	Zondag-scholen		Aantal Christelijke Vereenigingen	Aantal van de zending uitgaande			Geregeld verspr. periodieken	
	Gem. met Kerke-raad en eigen predikanten	Gem. met Kerke-raad zonder predikant	Gem. zonder Kerke-raad m. vaste standpt. van eigen Evangelist	Overige gemeenten					Aantal	Aantal leerlingen		Armen kolonies	Weeshuizen	Andere inrichtingen geen ziekenhuis	Aantal voorten	Aantal oem-plaren van den opslag
1. Banjoemas	3	2	7	45	?	?	21	8	3	85	19	11)	—	21)	4	183 728
2. Poerworedjo	2	7	13	2	942	928	32	11	10	259	25	1	—	—	2	75 000
3. Keboemen	7	—	13	3	931	666	21	25	12	508	17	—	—	—	9	69.100
4. Wonosobo	—	—	6	7	225	400	14	7	2	197	1	—	—	—	2	18 600
5. Djokjakarta	1	7	19	8	2003	1301	29	22	12	500	27	1	—	1	3	169.425
6. Magelang	1	2	15	10	942	547	11	15	2	138	8	1	—	—	2	83.400
7. Soerakarta	2	12	19	83	± 3000	± 2000	36	29	14	502	27	12)	—	—	2	403 200
7a „ (Mal. Kerk)	—	1	—	4	± 100	± 73	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1.350
8. Batavia	1	—	—	—	125	80	3	4	1	30	5	—	—	1	—	—
Totaal	17	31	92	162	± 8268?	± 5995?	168	121	56	2219	129	5	—	4	26	1 003 803

1) uitgaande van de Jav. gemeente te Poerbolingo.

2) uitgaande van de Jav. gemeente.

er Zending in Midden-Java en Zuid.

Aantal lidmaten op ultimo verslagjaar				Aantal reeds gedoopte Catachisanten op ult. verslagj.				Aantal in dooponderricht op ult. verslagj.				Aantal gedurende verslagjaar gedoopten								Aantal aange- nomen lidmaten gedurende verslagjaar			
												Volwassenen				Kinderen							
Inl.		Chin.		Inl.		Chin.		Inl.		Chin.		Inl.		Chin.		Inl.		Chin.		Inl.		Chin.	
m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.
424	504	19	37	151	136	7	7	90	85	7	5	73	71	6	9	78	67	3	1	12	11	—	1
401	427	22		493	491	3	7	184	157	4	2	33	36	4	4	25	37	6	10	15	17	—	—
347	317	17	4	500	486	9	5	30	43	—	—	23	13	1	—	35	37	—	1	30	22	4	—
166	146	—	—	106	88	—	—	10	13	—	—	6	8	—	—	14	10	—	—	2	—	—	—
667	779	59	52	500	550	1	—	230	210	12	11	52	40	6	12	82	59	9	15	14	11	—	—
291	276	39	30	157	206	—	—	91				41	48	10	10	49	45	7	9	28	33	2	1
1154	1105	26	32	823	828	27	37	449	461	8	31	128	109	1	2	115	115	1	—	15	6	—	—
—	1	28	44	—	—	11	8	—	—	6	28	—	—	—	16	—	—	5	4	—	—	—	—
70	101	9	16	7	8	1	1	1	3	1	4	1	3	—	3	7	10	—	1	—	3	—	—
3520	3656	197	215	2737	2793	59	65	994	972	38	81	357	328	28	56	405	380	31	41	116	103	6	2

TIEK B.

Geregeld verspeide vlugschritten		Aantal verspreide Christel. boeken per ressort	Aantal Col- porteurs		Bedrag per ressort der collecten, etc. der Gemeenteleden :				Totaal der collecten	Gemiddelde bijdrage per hoofd	Opbrengst van tuinen en andere eigendommen
Aantal soorten	Aantal exem- plaren van den oplaag		Mannen	Vrouwen	Voor de Kerk	Voor behoefteigen	Voor de Zending	Voor andere doeleinden			
1	5.000	13.195	15	—	f 1.889 19	f 719 60	f 22 07 ⁵	f 235 06 ⁵	f 2.866 02	f 1 48	f 23 16 ⁵
1	3 950	2.041	8	—	„ 1.406 02	„ 541 84	„ 49 04 ⁵	„ 170 07 ⁵	„ 2.166 98	„ 1 34	„ 242 69 ⁵
6	750	696	6	—	„ 1.273 31	„ 298 13	—	„ 103 73	„ 1.675 17	„ 1 15	
—	—	1.200	1	—	„ 258 86 ⁵	„ 131 89	—	—	„ 390 75 ⁵	„ 0 71	
2	20.000	19.414	15	—	„ 5.631 11	„ 838 90	„ 248 06	—	„ 6.718 07	„ 2 25	
—	2.000	4.274	2	—	„ 2.996 56 ⁵	„ 194 12	—	„ 174 —	„ 3.364 68 ⁵	„ 2 82	
4	166.591	28.272	17	1	„ 2.750 01	„ 1.745 30 ⁵	—	„ 246 75	„ 4.742 06 ⁵	„ 1 17	
1	6.000	192	—	—	„ 402 50	„ 124 40	„ 273 30	„ 56 18	„ 856 38	„ 6 90	
4	?	—	—	—	„ 848 86	„ 242 85	„ 86 65	„ 79 —	„ 1.257 36	„ 3 65 ⁵	
19	204.291	69.284	64	1	f 17.456 43	f 4.837 12 ⁵	f 679 13	f 1.064 80	f 24.037 48 ⁵		f 265 86

gelden afdragen, die van haar voor de Zending worden verwacht.

De hoog-bejaarde Ds. W. Maan, Em. pred. van de Kerk te Vreeland, is sinds 1916 voorzitter van de Zendingscommissie en neemt ondanks zijn 87-jarigen leeftijd nog steeds actief aan het werk deel.

En de heer J. P. Leene, die van het begin af lid der Commissie is, heeft al die jaren de finantiën beheerd en doet dit nog steeds met lust. De Zending heeft in Alphen's Kerk een goede plaats.

Zoo behoort het.

W. B.

Verslag van den Zendingsdag, gehouden op 14 April 1936 in de Geref. Kerk te Djocja.

Zoals elk jaar, was ook nu weer de Paaschweek de week van de Zendingsvergaderingen.

Na de bidstond op tweede Paaschdag, des avonds gehouden in de Geref. Kerk, kwam men uit alle oorden van het Zendingsterrein op Midden-Java de volgende morgen weer bijeen ter bespreking van enkele belangrijke onderwerpen.

In zijn openingwoord, naar aanleiding van 1 Korinthe 15, wees Ds. A. Pos op de heerlijke en rijke betekenis van Christus' opstanding, waarbij een nieuwe toekomst opening, een toekomst, die uiteindelijk leiden zal tot de Eeuwige Overwinning van het Koninkrijk der Hemelen.

In de beide onderwerpen wordt ook gesproken over de toekomst en we weten dat deze toekomst ons met geen bange vrees behoeft te vervullen.

Het eerste onderwerp: „Het Christel. Huishoud-onderwijs op Midden-Java in zijn ontwikkeling en toekomst werd ingeleid door Mej. H. M. Hemmes van Solo. Toen in Indië dit onderwijs werd aangevat, kon men profiteren van de ervaringen in Holland reeds opgedaan. Zoals elke beweging op politiek, maatschappelijk of oeconomisch gebied een achtergrond heeft, is ook het Huishoudonderwijs opgekomen als een reactie op de te ver doorgevoerde emancipatie der vrouw met de daaruit voortvloeiende noodlottige gevolgen voor de maatschappij.

Spreekster schetst de ontwikkeling van dit onderwijs en hoe dit na 1921 in wettelijke banen werd geleid. Het Indisch Huish. Onderw. heeft deze voorgeschiedenis niet gekend. Op ons eigen Zendings-terrein werd de eerste Chr. Huishoudschool in 1927 opgericht te Djocja: een school met internaat voor de Javaansche priajati-meisjes, terwijl het vorige jaar 1935 een Daghuishoudschool (zonder internaat) werd opgericht voor meisjes van alle landaarden.

Ook te Solo is al vroeg met dit Onderwijs begonnen. Evenals in Djocja de K.W.S., zoo heeft in Solo de K.E.S. een groot aandeel gehad in het ontstaan der Huishoudscholen.

Nu telt Midden-Java een vijftal Christelijke Huishoudscholen, waarvan alleen de oudste, te Djocja, subsidie geniet.

Vervolgens gaf Mej. Hemmes de vergadering een uiteenzetting van de werkmethode dezer scholen, het onderling contact en de onderlinge samensprekingen, het zoo belangrijke verband met de schoolraad Midden-Java, welke instelling de onderwijsbelangen bij het Departement behartigt.

Daar Indië nog slechts één, en dan nog een neutrale middelbare Huishoudschool telt, doen zich al moeilijkheden gevoelen wat de personeelopleiding

betreft. Op allerlei wijzen wordt ook samenwerking gezocht met de niet-Christelijke inrichtingen. Vele zijn de nog onvervulde wenschen van dit, nog zoo jonge onderwijsplantje om tot volle wasdom te komen. Er is sterke behoefte aan huishoudonderwijs ook in de Javaansche taal; er bestaat nog zooveel vooroordeel als bijv. dat dit werk eigenlijk maar bedienden-werk is, dat deze scholen voor die meisjes zouden zijn, die, nu ja, verstandelijk wat achteraan komen. Een betiteling als „spinazieacademie" spreekt voor zichzelf.

't Moet zoo ver komen dat het grootste deel der meisjes de weg van haar opvoeding ziet loopen door de Huishoudschool.

De geanimeerde bespreking bracht o.a. naar voren het groot belang van dit onderwijs, zij het dan in sterk gewijzigde vorm (vooral ook finantieel) voor de dessa.

Reeds wordt, bijv. in Solo, in deze richting gewerkt, doordat oud-leerlingen door de „moederschool" gesteund, eenvoudige cursussen voor vrouwen en meisjes beginnen in haar omgeving.

Van groote betekenis is voorts de belangstelling te wekken der bestuurshoofden, daar dit reeds een groote stap in de goede richting is. Bovenal mag niet vergeten worden, de schoone kansen welke dit onderwijs biedt en op de school zelf, en later in de dessa, tot uitbreiding van het Evangelie der opstanding.

Na de pauze sprak Dr. J. C. Flach, die voor het laatst in ons midden was, over „De toekomst van de medische zending".

Als uitgangspunt koos spreker het boek van L. Cachet: „Een jaar op reis in dienst der Zending". Diens sombere toekomstmuziek is door de feiten wel heerlijk en verrassend tot zwijgen gebracht. De medische Zending is onder Gods zegen, in nog geen 50 jaar uitgegroeid tot een arbeid van veelomvattende betekenis. Aan de hand van zijn twintigjarige ervaring wil spreker eenige opmerkingen maken over de toekomstverwachtingen voor wat betreft: 1e de verhouding van de medische Zending tot de Inheemsche bevolking; 2e de verhouding tot het Gouvernement en de plaatselijke besturen; 3e de betrekking van de medische Zending met de Zendende Kerken.

1e. Sinds 1915, waarin nog slechts één Hospitaal der Geref. Kerken bestond, is dit uitgegroeid tot een negental, ongeacht de vele hulphospitalen en poliklinieken. De afwachtinge terughouding der bevolking heeft plaats gemaakt voor een groote toeloop van patiënten, die komen, om genezing te zoeken.

De taak der medische Zending omvat echter meer, als hulpdienst moet ze het contact vergemakkelijken tusschen bevolking en hoofddienst, en zoo heeft ze ook een belangrijke geestelijke taak. Bij het zoeken van geestelijk contact stuit ze op groote moeilijkheden. In verband daarmee is het van zoo groot belang de Christelijke Inheemsche bevolking ook in de medische arbeid te betrekken. Verder zijn daar nog andere hulpmiddelen, waarop en waarvoor men zich nu wat meer bezinnen kan nu uitbreiding en groei wel voorloopig tot stilstand zijn gekomen. Spreker noemt de Wijkverpleging, de hygiënische voorlichting vooral wat betreft zuigelingenorg. De bevolking staat veel meer welwillend tegenover deze tak van Zendingsarbeid, dan enkele tientallen jaren

geleden en dit zal nog beter worden door persoonlijk bezoek, ook van het Europeesch personeel aan patiënten en genezen patiënten.

2e. Wat de verhouding tot Gouvernement, Binnenlandsch Bestuur, Locale Raden enz. betreft, daarbij moet steeds het beginsel „sovereiniteit in eigen kring” hooggehouden worden, doch daarnaast mag niet vergeten worden het Woord: „Geef den Keizer wat des Keizers is”. De verhouding draagt tot nu toe voornamelijk een finantieel karakter. Daar de Locale Raden steeds grootere bevoegdheden krijgen, opent dit de mogelijkheid tot meerdere samenwerking. Het algemeen erkend belang van medische hulp vormt hiervoor wel een stevige basis. Niet alleen geldelijke maar ook moreele steun, inzonderheid van het Javaansche Bestuur kan hier van groote betekenis worden.

3e. Wat de verhouding tot de zendende Kerken betreft, de band kon wel wat hechter. De groote afstand vormt één der hoofdbelemmeringen. Toch kan door geregelder briefwisseling, uitvoeriger verslagen, het spreken in verloftijd over den arbeid in Indië hierin veel verbetering gebracht worden. Ook het contact met de Kerken in Indië is nog wel voor verbetering vatbaar, waartoe op geregelde tijden te houden Zendingsbijeenkomsten van meer plaatselijk karakter een krachtig middel kan zijn. Ook hier moeten de Inheemsche Christenen steeds meer bij den arbeid betrokken worden.

Bij de bespreking wees Dr. Van Andel op het groote verschil in positie der medische Zending in 1896 en nu. De daad van Dr. Scheurer, hulp aan de armen, was toen iets ongekenks, dat is het nu niet meer. Spreekt de medische Zending nu niet meer door het feit alleen, dan moet nu de volle aandacht vallen op haar **qualiteit**.

De medische Zending moet den mensch zien als mensch naar **lichaam** en **ziel**. Christus' liefde omvat zowel het lichaam als de ziel.

Nog eens komt naar voren de groote betekenis en de invloed, welke kan uitgaan van Inheemsch personeel. De methoden om te komen tot intensiever contact worden voorts nog uitvoerig besproken, waarbij Dr. Groot op de groote bezwaren en moeilijkheden der Wijkverpleging wijst. Een kraamvrouwenkliniek als te Djocja heeft deze bezwaren niet, maar daartegenover groote voordeelen.

Tenslotte mogen we ook in dezen arbeid hoopvol de toekomst ingaan. Het ware geloofsoptimisme moet ook in deze onze arbeid doorgloeien, het optimisme, dat zich vertolkt in de slotzang: „Nooit kan 't geloof teveel verwachten.”

Onder dankgebed werd de vergadering gesloten.

Dj. 14-4-'36.

v. H.

Van andere Zendingen.

De Salatiga Zending.

Ten Noorden van het Zendingsterrein onzer Kerken op Midden Java heeft de Salatiga-Zending haar arbeidsveld, dat niet minder uitgestrekt is dan het onze en eveneens eenige miljoenen inwoners telt.

Deze zending wordt bestuurd door den Bond van Zendingen van de Salatiga-Zending, die in 1888 is opgericht. De bond wordt gesteund door een Comité

te Utrecht en een Comité te Neukirchen in Duitschland. Deze comité's verzamelen gelden en dienen van advies, maar leggen de zelfstandigheid van den bond niet aan banden.

De uitgaven, met name de salarissen der zendelingen, worden geregeld naar gelang der inkomsten.

De Salatiga-Zending, die in goede verhouding leeft met de zending onzer Kerken, werkt op omstreeks 60 posten. Zij heeft 16 Europeesche arbeidskrachten, die in de prediking van het Evangelie werkzaam zijn; Voorts 22 Inl. scholen met 2300 leerlingen en 6 scholen met Westersch onderwijs en omstreeks 650 leerlingen. En haar medische dienst heeft 3 hoofdziekenhuizen en 5 hulpziekenhuizen met 6 Europeesche artsen en 10 Europeesche verpleegsters. Hun Gemeenten tellen te samen bijna 6000 zielen.

Het laatste jaar was voor deze belangrijke zending, wier terrein over de volle lengte grenst aan ons terrein op Midden Java, zeer gezegend.

Niet minder dan 500 volwassenen werden door den doop in de Gemeenten opgenomen.

De Doopsgezinde Zending

De Doopsgezinde Zending, die, grenzend aan de Salatiga-Zending, ook haar terrein heeft op Midden Java ten Noorden, verkeert in groote finantieele zorgen. Haar terrein is beduidend kleiner dan dat van de Zending onzer Kerken en dat van de Salatiga-Zending. Zij werkt met 4 Europeesche zendelingen en een flink getal Inl. helpers op 33 plaatsen. Haar Medischen Dienst heeft één hoofdziekenhuis met 2 hulpziekenhuizen, terwijl daaraan 2 Europeesche artsen zijn verbonden. Ook heeft deze zending ruim 20 scholen met bijna 2000 leerlingen.

Met de finantiën gaat het de laatste jaren slecht. In 1934 reeds stond men voor de noodzaak de oudere zendelingen die gepensioneerd werden niet meer door jongere te vervangen, doch toen dit aan de gemeenten werd voorgelegd, brachten de gemeenten dat jaar f 10.000 meer op, terwijl een legaat verdere uitkomst bracht. In 1935 echter zonken de bijdragen weer en er moet nu een tekort van f 10.000 op de laatste reserve die f 15.000 bedraagt, verhaald worden. Bovendien kortten de regeeringssubsidies voor de medische zending verder in. De zendingsvereniging klaagt, dat zij zoo niet verder kan en aan het afbreken moet, tenzij alsnog de gemeenten opnieuw redden. Deze zending heeft 11 Europeesche en 210 inheemsche zendingskrachten in dienst. Uit Nederland moet f 29.000 minstens komen, doch in 1935 kwam nog geen f 20.000 binnen.

De Zending in Tibet.

De bekende Zending-arts Lee S. Huizenga, die in China werkzaam is, deelt in „De Heidenwereld” iets mede van de Zending in Tibet, dat zeer eigenaardige land, dat van de overige wereld bijna geheel geïsoleerd is. Hij vertelt daarvan het volgende:

„Ter gelegenheid van het onlangs gevierde tweede eeuwfeest van de Moravische broederschap is ook iets gezegd over den arbeid, die deze merkwaardige organisatie in Tibet verricht.

In 1853 vertrokken twee zendelingen uit Moravië naar China. Het plan was om de reis naar Mongolië

over land te maken. Op de grenzen van Tibet gekomen, werd hun echter een intocht in het land verhindert; de deur was voor Europeanen gesloten. Er zat voor de zendelingen niets anders op dan voor de gesloten deuren te wachten. Dat hebben zij gedaan — lang en geduldig. Op 's Heeren tijd zouden deze deuren wel opengaan! En dan? Doortrekken? Of blijven?

Edward Pageli, een van de beide zendelingen, was zoo ongeveer dokter; Augustus Heijde, de andere, predikant. Tijdens het wachten voor de grenzen hadden zij alle gelegenheid om de taal van het vreemde land te leeren en zelfs verschillende gedeelten uit de Heilige Schrift in het Tibetaansch over te zetten. Langs den grooten heirweg bouwden zij een woning en menigmaal hadden zij gelegenheid om met doortrekkende pelgrim-reizigers te spreken.

Langzamerhand schoot het in allen eenvoud gestrooide zaad wortel. Er kwamen enkele Christenen. Later groeide hun aantal en nog steeds ziet men daar op de grens van Tibet een Christelijke kerk, die aan het werk van de beide Moraviërs herinnert.

Na een arbeid van dertig jaren stierven Pageli en zijn vrouw. Heijde heeft daar in Centraal Azië een halve eeuw gewerkt.

Anderen zijn deze mannen opgevolgd en na een arbeid van tachtig jaren is de geheele Bijbel in de Tibetaansche taal overgezet. De grenzen van Tibet zijn practisch nog altijd voor de zendelingen gesloten. Maar van uit het oude centrum worden thans inheemsche Evangelieboden naar het land gezonden. En zoo blijkt de arbeid van de Moraviërs steeds meer vruchten af te werpen in een land, waar zij nog nimmer een voet gezet hebben.

Een van de weinigen, die van dit werk iets aan de buitenwereld verteld heeft, is de bekende wereld-reiziger, Sven Hedin. Toen hij Tibet bezocht, vertoefde hij ook geruimen tijd bij de Moraviërs. Hij zag hun werk en bepleitte hun zaak. En later schreef hij in de hoogste waardeering over den arbeid van deze groep, die nog steeds vóór de grenzen van het land wacht.

LEE S. HUIZENGA.

Japan en het Zendingswerk.

In 1549 kwamen de Roomsche-Katholieke zendelingen Japan binnen en hebben met veel vrucht gewerkt tot 1638. In 1549 kwam Francis Xavier in Japan en in 1637 begon de groote Christenvervolgung waardoor misschien niet minder dan 200.000 Japanners afgemarteld, of uit het land verdreven, of het Christendom vaarwel hebben moeten zeggen.

De Protestantsche Zending in Japan begon in 1859 door Amerikaansche zendelingen zes jaren nadat Commodore Perry voor de Vereenigde Staten de handel met Japan opende. Veel tegenstand ondervond men eerst daar er een keizerlijk gebod uitgeschreven werd waardoor het Japanners verboden werd de Christelijke leer te omhelzen. In 1873 kwam er verbetering en in 1889 werd constitutioneel aan een ieder recht gegeven te belijden wat hij mocht verkiezen op godsdienstig gebied.

Thans zijn er ongeveer 300.000 Christenen in Japan verdeeld in twee-en-twintig verschillende sekten, waarvan het meerendeel zich scharen bij de Roomsche

Katholieken, Presbyterianen, Episcopalen, Methodisten en Congregationalisten.

Uit „De Heidenwereld”.

Rectificati

In het No. van Maart namen we een ingezonden stuk op over „Grondslag en inrichting van eenige Kerkgenootschappen in Ned-Indië”.

De Voorzitter van de Madjelis Agoeng der Oost-Javaansche Kerk deelt ons echter mede, dat er in dit stuk eenige onjuistheden voorkomen betreffende de Oost Jav. Kerk, die we op zijn verzoek gaarne rectificeeren. Hij meldt ons dat het Hoofdbestuur van het Ned. Zend. Gen. en van het Java-Comité en de conferentie van Zendingen niet in Inrichting en Bestuur der O. Java Kerk zijn opgenomen, de Voorzitter van de Madjelis Agoeng niet tevens Voorzitter is van de Conferentie van Zendingen, de Groote Kerkeraad (Classis) zelf haar Voorzitter kiest; de afgevaardigden van de kleine Kerkeraden niet alle tuchtgevallen behandelen en de zittingsduur van de Madjelis Agoeng niet 5 maar drie jaar is.

We zeggen den Voorzitter van de Madjelis Agoeng voor zijn rectificatie dank.

W. B.

Korte berichten.

Dr. J. C. Flach.

De Directeur van het Zendingshospitaal te Poerworedjo heeft zijn arbeid neergelegd. Na een treffend afscheid heeft hij Poerworedjo verlaten en is hij op reis gegaan naar Europa. Hij heeft de directie overgedragen aan zijn opvolger Dr. F. Veldstra.

Ds. A. Pos.

Ds. A. Pos, docent aan de Opleidingschool te Djokja komt na acht jaren drukken arbeid met verlof naar Holland. Met de „Sibajak”, die volgens de regeling 15 Juli te Marseille moet zijn, hopen Ds. en Mevrouw Pos de reis te doen om vandaar per rapide-trein door te gaan naar den Haag.

Dr. M. G. Muller.

Dr. Muller, eerste geneesheer van het Petronella-Hospitaal, die thans met verlof in Holland is, denkt in October a.s. weer terug te keeren naar Djocja

Dr. J. S. Wiersema.

Dr. J. S. Wiersema, die in Mei 1930 als missionair arts in tijdelijken dienst is uitgegaan en de laatste jaren werkzaam is geweest aan Dr. Scheurer's Hospitaal te Klaten, komt voor geruimen tijd met verlof naar Holland om zich hier verder te bekwamen in de Chirurgie en daarna D.V. terug te keeren naar Java.

M. Th. Alkema.

Door de Kerk te Utrecht is benoemd tot administrateur in den dienst der Zending te Poerworedjo de heer M. Th. Alkema, die reeds in Indië werkzaam was. Hij is een zoon van den Oud-Zending Ds. B. Alkema te Soestdijk.

Karangdjasa.

De Gemeente te Karangdjasa op het Zendings-terrein van de Kerk van Utrecht, zal op haar verzoek en na daartoe strekkend, uit Indië ontvangen advies, worden geïnstitueerd. Ook daar dus vooruitgang.

Zending onder de Chineez en Oosterlingen in Nederland.

De Raad der Geréf. Kerk te Dordrecht besloot, mede met het oog op den arbeid, die deze zending ook te Dordrecht doen kan, toe te treden tot de voor deze zending samenwerkende Kerken.

De groei van Heidendom en Christendom.

In de Amerikaansche pers vinden wij het bericht, dat volgens zorgvuldige berekeningen de heidensche bevolking der wereld jaarlijks met 6 miljoen zielen toeneemt, de Christelijke daarentegen slechts met $4\frac{1}{2}$ miljoen, zoodat elk jaar $1\frac{1}{2}$ miljoen zielen uit dezen hoofde ten achter raakt. In totaal groeide de heidensche bevolking der aarde sinds 1890 met 470 miljoen aan, de Christelijke bevolking der wereld slechts met 200 miljoen.

Toyohiko Kagawa.

De wereldvermaarde Japansche sociale hervormer Toyohiko Kagawa zal, naar uit Genève bericht wordt, dezen zomer in het oecumenisch seminarie te Genève mede het woord voeren.

Feng Yoe Siang.

In vorige jaren was de naam van Feng Yoe Siang als de Chineesche Christengeneraal zeer bekend. Thans wordt uit Nanking geschreven, dat Feng Yoe Siang, die zeer anti-Japansch is en reeds langen tijd geleden het Christendom weer vaarwel zegde, een felle bolsjewistische propaganda heeft ingezet en een verbond van Zuid-China met Sovjet-Rusland bepleit.

Islam-instituut.

Volgens mededeeling van het Zwitsers Christelijk Persbureau zal te Genève door de Mohammedaansche bevolking van Europa een Islam-instituut worden opgericht. Er zijn in Europa 8.400.000 Mohammedanen.

Simavi's blindenreddingsplan.

De vereeniging Simavi, welke in Indië prachtig werk op geneeskundig terrein doet (voorzitter dr. G. Royer, secretaris dr. Ch. W. F. Winckel, waarnemend secretaresse mej. M. D. van Hoogstraten te Zeist) voert dit jaar een groote actie voor haar blindenreddingsplan. Zij hoopt in Augustus van dit jaar dr. J. G. van Manen, thans hoofdassistent op de oogheelkundige kliniek van prof. dr. H. Weve te Utrecht, als reizend oogarts naar Sumatra te zenden, met bestemming Medan, de streek van het Toba-meer en het eiland Nias, waar de arbeid van een reizend oogarts bijzonder noodig is. Financiën voor dit plan worden in 1936 met alle kracht bijeenverzameld. Slaagt de proef, dat wil zeggen blijkt het inderdaad medisch verantwoord om door middel van reizende artsen patiënten in den kampong te helpen (hetgeen natuur-

lijk een geweldige kostenbesparing zou beteekenen), dan is Simavi voornemens de mogelijkheid tot uitzending van reizende artsen ook voor andere onderdeelen van medisch werk, bijvoorbeeld voor het verichten van kinder-geneeskunde, t.b.c.-bestrijding, lepra-bestrijding, framboesia-behandeling etc. te onderzoeken.

Waldensenkerk.

De Waldensenkerk in Italië, welke krachtens haar martelaarshistorie zoo wijd over de wereld bekend is, telt heden ten dage niet meer dan 20.000 zielen. De meesten van hen wonen in de Piemontesche dalen, de oude woonplaats, de overigen zijn over geheel Italië verstrooid. In den dienst dezer kerken staat het vrij groote getal van 70 predikanten, gesteund door een belangrijken staf van bijbelcolporteurs en evangelisten.

Het Zendingsbureau.

Adres: Fahrenheitstraat 709, 's-Gravenhage. Postrekening No. 184489.

A. Zendingsbusjes.

- Zendingsnikkertjes (z.g.n. Javaantjes) ad f 5.— per stuk.
- Zendingsbusjes met deksel, per stuk f 0.60; 5 stuks f 2.25; 10 stuks f 4.—; elk busje méér f 0.40. Bijpassende hangslotjes f 0.20 per stuk.
- Spaarbusjes met gleuf (zonder sluiting) per stuk f 0.25; 5 stuks f 1.—; 10 stuks f 1.55; elk busje méér f 0.15.

- cartonnen busjes: per stuk f 0.10. Strooken, om deze busjes — na opening — weder te sluiten f 0.30 per 100 stuks.

(Toezending van de busjes sub. d. heeft alleen plaats, indien minstens 10 stuks tegelijk besteld worden, tenzij voor portokosten f 0.25 extra gezonden wordt).

Levering alleen bij vooruitbetaling. Men kan het goedkoopst en gemakkelijkst bestellen en betalen per Giro.

B. Zendingsbibliotheek.

Boeken en tijdschriften uit de Zendingsbibliotheek worden gratis uitgeleend tegen vergoeding der zendkosten. De catalogus is verkrijgbaar tegen f 0.15 (afgehaald) of f 0.20 (per post).

C. Zendingstentoonstelling.

De voorwaarden, waarop het Tentoonstellingsmateriaal wordt uitgeleend, worden — op aanvraag — gaarne toegezonden.

B. Informatiedienst.

Alle gevraagde inlichtingen worden — voorzoover mogelijk — gratis verstrekt. — Men gelieve echter steeds postzegel voor antwoord in te sluiten.

Het bureau is dagelijks geopend van 9—12 uur (behalve des Zaterdags). Des Maandags bovendien ook van 2—4 uur.

Spreekuur van den Directeur: Maandags van 11—12.30 en van 2—4 uur.

Informatiebureau.

Het adres van het informatiebureau van het Christelijk Comité voor Indië is: J. J. Kraan, Loosduinsche kade 111, Den Haag.

Java Soemba Film.

Het adres voor onze Zendingenfilmen is Verlengde Lodewijkstraat 6a, Groningen.

Adresverandering.

Wie van adres verandert geve dit op — niet bij de Redactie — maar bij de Administratie „Vada”, Gebr. Zomer en Keuning, Wageningen.

Theelood enz.

Wie theelood, zilverpapier en gebruikte postzegels verzamelt, zende dit s.v.p. niet aan de redactie van dit blad, maar aan P. J. Schreuder, Zestienhovenstraat 34a, Rotterdam. Men zorgte eerst een grooten voorraad te hebben, minstens een kilo, anders kost, het soms meer aan verzending dan het waard is.

Leestafel.

John Wesley, de Vader van het Methodisme, door Dr. O. Norel Jr. bij J. N. Voorhoeve, den Haag, geb. f 2.50.

In de bekende reeks: „**Fakkeldragers**” verschijnt dit boek als No. 9. De bekwame schrijver teekent in keur van stijl John Wesley, den Vader van het Methodisme, in zijn merkwaardig leven en werken. Hij voelt warm voor het bedoelen van Wesley, maar spaart de critiek niet. Gaarne bevelen we de lezing van dit boeiende boek aan, ook al verschillen we van den schrijver wel iets in de waardeering van het Methodisme.

Uittocht uit Egypte. Een bundel korte Bijbellezingen door Ds. J. J. Knap, bij Kok te Kampen. f 2.25; geb. f 2.90.

Wat Ds. Knap geschreven heeft behoefde nooit aanbeveling. En dat behoeft nog niet, ook al is het dat hij reeds op hoogen leeftijd komt en zijn pen ons tal van boeken schonk. Ook dezen bundel, die in 20 kostelijke bijbellezingen Israëls uittocht uit Egypte ons toelicht, zal door ons Christenvolk met genot gelezen en herlezen worden.

Zending en Volkskracht, door Dr. A. C. Kruyt, bij „Boekencentrum”, den Haag, f 1.10.

Dr. A. C. Kruyt is tegelijk een man van dege wetenschap en van rijke zendingservaring. Wat hij schrijft is altoos zeer de moeite waard om gelezen te worden. Studiën, die voorheen in de „Mededeelingen” zijn verschenen, zijn in dit boek gebundeld. Zij handelen over: De Zending van het Ned. Zending Genootschap in Midden-Celebes; Hoe het Evangelie door een Natuurvolk ontvangen wordt; Adat en Zending; De Sociale beteekenis der Zending; De zelfstandigheid der Zendingsgemeenten op Midden-Celebes; Doop en Avondmaal, gezien vanuit het standpunt van de Heiden-Christen. Een mooi en leerzaam Zendingenboek van blijvende waarde.

Het Plan van den arbeid, door Prof. Mr. P. A. Diepenhorst; bij Kok te Kampen; f 1.10.

Een glasheldere uiteenzetting en breede toelichting van het „Plan van den arbeid” van S.D.A.P. en N.V.V. en een scherpe critiek daarop. Wie over deze sociale kwestie van den dag wat weten wil en degelijke voorlichting begeert, leze deze voortreffelijke studie.

Gouden Teugels, door A. van Hoogstraten-Schoch; bij Kok te Kampen. Achtste druk, f 1.25, geb. f 1.75.

Dit prachtboek van de gevierde schrijfster behandelt het nog steeds actuele onderwerp: de opstandigheid van de hedendaagsche jeugd. Het beleeft zijn achtste druk. Dat zegt meer dan de beste aanbeveling. Deze uitgave is zeer goedkoop. Hoe zeer dit boek in trek is, blijkt ook uit het feit, dat van de Deutsche vertaling reeds de vijfde druk verscheen, terwijl het ook in het Zweedsch en Engelsch is vertaald.

Sovjet-Rusland. Als de moderne toren van Babel, door Adreas Russinow, vertaald door H. de Boer; bij Voorhoeve, den Haag; f 2.50.

Een ontroerend boek, dat ons in scherpe kleuren de ijselijke toestanden teekent van de vervolgd onder het Sovjet-regiem in Rusland. De schrijver gaat schuil onder den naam Russinow, maar is, naar Dr. F. J. Krop verzekert, volkomen betrouwbaar.

Jobje's avontuurlijke jeugd, door G. Schrijver; bij Kok te Kampen.

Dit smakelijke jongensboek, dat er ingegaan is als koek, beleeft zijn derden druk. En geen wonder, want het is een echt, gezond Christelijk boek voor de jongens, en dat ouderen ook nog wel graag eens lezen.

Giftten.

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.

Door J. Breekveldt van de leerl. der Christ. Sch. te Benschop f2.82. Door Ds. S. v. Dijken, 1e kwart '36 10 % van de ontvangsten in de classe Harderwijk f150.76. D. O. Norel, Heemstede f2.50. Door Dr. A. Kuyper 10 % der ontvangsten over 1935 te Rotterdam en de Kerken van Zuid-Holl. Zuid f5804. Saldo Zendingenblad 1935 f33640.39. Van Mej. P. T. te Bl. f30. Door E. Dijkstra van de leerl. der Chr. Sch. te Engwierum f10. Door Ds. M. v. Alphen, 2e kwart. '36 10 % der ontv. in de classe Apeldoorn f135.26. Door P. J. Schreuder te Rotterdam voor verk. postzegels f2.70, theelood f5.45, zilverpapier f5.65, van Mej. v. Vliet te A. f0.50 te samen f14.30.

W. BREUKELAAR.

Santpoort, 20 Mei. '36.
Postrekening No. 32806.

De eerste Geref. Kerk in West-Indië.

Met hartelijken dank werden voor dit doel door mij ontvangen tot 14 Mei aan giften f74.75: f10 van G. v. B. en W. d. V.; f7.50 van N. N.; f5 van C. V., A. C. G. en B.; f2.50 van N. N., L. J. S., J. H., Mej. J. W. e.a.; f2 van H. G. v. D., L. R. M. en J. A., f1.50 van A. A. v. d. en Mevr. A. A.; f1 van W. H., A. B., G. B., J. C. W., C. W. E. P. v. A., D. V., H. N., J. v. D., J. P. B. T., G. K., J. J. B., Mej. J. D. en Mevr. A. M. L. en f0.25 van H. v. W.

Deputaten zijn zeer dankbaar aan deze broeders en zusters, die zoo spoedig een gift inzonden.

Ze vrouwen, dat nog veel meer giften hierbij zullen komen.

Zou Gereformeerd Nederland niet enkele duizenden kunnen samen brengen voor de eerste Geref. Kerk in West-Indië?

Het hart van Ds. Kroeze, die daar op zoo uitnemende wijze arbeid, zal er door verkwikt worden.

Zouden zijn collega's in ons land bijv. bij enkele gemeenteleden niet een bedragje kunnen verzamelen? Gemiddeld f10 per man zou al een prachtsom worden.

Deputaten voor den arbeid onder de Militairen,

A. H. VAN MINNEN, Praeses.

T. J. HAGEN, Penningm.

Girono. 35595.

Suriname.

Ook verder volhouden.

Het Zendingsblad moet woekeren met plaatsruimte. Daardoor viel vorige maal een mededeeling betreffende de Surinameactie weg, en daarom ook thans slechts enkele korte maar belangrijke mededeelingen. Tengvolge van een overspanning moet ondergeteekende op voorschift van den dokter alle werk buiten zijn schoolarbeid neerleggen. Hoe teleurstellend dit ook voor hem is, nu dit werk vooral den laatsten tijd zoo mooi uitgroeide, toch mogen wij dankbaar zijn dat het werk door zoo bekwame handen kan worden voortgezet. De Heer Smelik te Oestgeest, die het werk der Broedergemeente in Suriname uit eigen aanschouwing kent heeft zich n.l. bereid verklaard dezen propagandistischen arbeid voort te zetten. Men gelieve echter zijn bijdragen niet aan den Heer Smelik te zenden, maar rechtstreeks aan het Zendingsgenootschap der Evangelische Broedergemeente te Zeist Postrek. 24696. Geref. vrienden die verantw. in het Geref. Zendingsblad wenschen gelieven dit op de girostrook te vermelden. Men wordt dus van uit Zeist voor zijn gaven bedankt. Moge dit in even ruime mate kunnen geschieden als dit de laatste maanden van uit Laren het geval was. Voorts zal het ook de lezers van het Zendingsblad tot groote dankbaarheid stemmen, dat ook het „Idenburgfonds” onverzwakt zijn arbeid hoopt voort te zetten, daar Prof. Dr. Honig te Kampen zoo vriendelijk wilde zijn, ondanks zijn hoogen leeftijd Postrek. 95494 van het „Idenburgfonds” op zijn naam te willen nemen. Alle lezers zullen deze nobele geste ongetwijfeld apprecieeren en zorg dragen dat ook in de bestrijding van de tekorten der Broedergemeente geen verslapping intrede.

Geve God dat deze dubbele voortzetting van een klein begonnen werk nog rijke vruchten voor de Zending in Suriname moge afwerpen. En de zorg voor de loopende uitgaven én die voor de bestrijding der tekorten blijven vragen Uw gaven en Uw gebed. En ten slotte allen die ons tot dusver zoo vriendelijk steunden nog eenmaal hartelijk dank.

Sinds 10 April ontvangen van: G. K. te H. via Mevr. G.-G. f10; N. N. te T. f100; vial Mej. F. van G. K. te O f2391 en gev. in de coll. f10; dames B.-K. te K. f7.50; Wed. W. B. G. te Z. f1; leerl. te klas M.U.L.O. te G. f2.50; K. te A. f25; de R. te B. f1.25; K. te S. f5; W. te H. f0.75; M. V. te H. f2; v. D. te Z. f1; G. W. te D. f100; G. K. te O. f2.50; de J. te H. f1; W. te H. f1; V. te A. f1; B. te E. f2.50; Mej. H. te L. f1; Mej. B. te O. f26.50; M. V. te F. f1; P. te Z. f1; M. te Z. f1; M. te M. f1.50; W. te A. f5; A. te Z. f0.25; G. K. te W. f2.50; Wed. de W. te O. f3; gev. in de coll. te O. f1; Dr. G. te L. f10; via Ds. v. d. S. te S. f10; S. te S. f1.50; M. V. te S. f2; de R. te L. (coll. lezing) f25; V. te Z. f1; M. V. te H. f1; P. de J. te K.

f2; M. V. te Z. f1; Mr. W. te 's-Gr. f5; via S. te B. f3.50; Diac. G. K. te W. f2.50; G. K. te N. f2.50; R. te Z. f1; via v. D. te H. (lezers Leeuwarder Kerkbode) f8.25; via N. te 's-Gr. f1.50 en f1; S. te Z. f1; H. te V. f0.75; M. V. te W. f5; M. V. te L. f1; gev. in coll. te H. f1; M. V. te A. f2; M. V. te E. f1; G. K. te B. o. L. f25; G. K. te H. f20; L. te A. f10; O. te A. f2.50; Ds. D. te 's-Gr. f1; G. K. te G. N. f2.50; L. te G. N. f1.50; Z. C. te E. f5; M. V. te H. f1; M. V. te H. f1; D. te W. f1; M. V. te M. f1; Ds. K. te H. f0.25; M. V. te S. f2; leerl. Mej. L. te A. f2.94; H. te A. f0.75; M. J. de H. f2.50; W. te Z. f0.50; L. R. te Z. f1; V. te Z. f2.50; M. te L. f3.50; Pers. Vaartwegsch. te H. f5.35; J. te B. f1.50 M. V. te Z. f5; Pers. Bilderdijsch. te 's-Gr. f10; Mevr. R.-H. te U. f1.25; de G. te B. f2.50; Mej. R. te H. f0.75; Mej. K. te H. f1; v. S. te 's-Gr. f1; O. te A. f1.25; M. V. te G.-S. f1.50; Mej. v. E. te 's-Gr. f2.50; M. V. te G. f1; Mej. v. d. D. te de L. f2.50; M. V. te E. f1; M. V. te K. f2; M. V. te S. f1.25; via C. van busje leerl. te M. f4; Mej. L. te R. f10; H. te W. f2.50; M. V. te L. f1; B. te N. S. f2; S. B. te H. f1; via Ds. L. (gev. in coll.) te O. f2.50; Mej. D. te H. f0.25; via Mevr. P. te A. f2; v. A. te N.-V. f1; via B. van Pers. L. O. en U. L. O. te 's-Gr. f4; B. te G. f1; B. te S. f2.50; Mej. de G. te M. f1; B. te R. f0.50; v. d. S. (gev. in coll.) te A. f250; G. K. te W. f2.50; M. te V. f1; Wed. N.-deC. te L. f2.50; M. V. te B. f5; U. te S. (N.O.I.) f5; H. te O. f1.50; de J. te E. f5; G. te H. f1; M. V. te A. f2.50; M. V. te R. f2.50; Mevr. E.-v. d. V. te B. (N.O.I.) f24; via Dr. K van leerl. Dr. A. Kuypersch. te V. f10; M. V. te N. f5; S. te H. f2.50; M. V. te Y. f1; G. K. te Z. f7.70; Mevr. B. te R. f10; Mej. G. te J. f1; L. S. te N. f5; v. S. te L. a. d. V. f0.50; M. V. te A. f3; W. te IJ. f1; Wed. R. te L. f0.50; via S. te S. (van Zend. busje f2.50; G. K. te O. f2.50; M. V. te O. f1.45; Mevr. v. R.-L. te 's-Gr. f1.50; via Dr. K. (busje Naaiver.) te V. f2.50; via K. van leerl. Oranje Nassau Sch. te R. f6; V. te B. o. Z. f5; T. te K. f1; v. K. te B. f1; Mej. v. S. te S. f2; M. V. te G. f2; J. V. te O. f12.95; M. V. te L. f1; M. V. te 's-Gr. f5.65; Wed. B. te E. f1; via Mej. R. van Chr. Nat. Sch. te G. f10; M. V. te E. f325; M. V. te M. f2.50; M. V. te L. f1; G. K. te V. f75; G. K. te S. f100; G. K. te L. a. d. D. f14.60; M. V. te R. f1.50; G. K. te B. f2.50; G. K. te A. f180; via v. D. van Ger. Sch. te K. f20.75; Ds. d. F. te Z. f2.50; Mej. V. te L. f1.10; G. K. te E. f10; M. te L. f1; J. te W. f1; M. V. te H. f3.20; B. te O. f3; v. te C. a. d. IJ. f1.50; M. V. te H. f2.15; M. V. te S. f5.90. (Vóór 10 April nog van K. te A. f2; K. te S. f1; M. te Z. f2).

J. VAN KEULEN.

Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden.

32e verantwoording van 22 April—22 Mei 1936.

Met hartelijken dank ontvingen wij: van Ger. Kerk te W. f1; fa. D. H. te B. f1; R. P. te W. f100; Dr. C. O. te Sch. f5; J. de G. te S. f1.25; C. V.-S. te N. f1; Ds. E. H. B. te R. (j.l.) f1; K. S. te A. f1; Zendmid. K.Z.V. te A. (Z.) f5.14; D. J. M. te d. B. f5; Mej. A. H. te Sch. f2; Mevr. de Wed. Br. te A. f1; Ds. G. L. te H. f2; Mej. T. V. te W. (j.l.) f1; Dr. J. W. te B. f20; D. O. N. te H. f2.50; J. W. W. te D. f5; Ds. E. E. v. C. te K. f1.50; P. F. v. d. Sch. te Z. f2.50; Mej. de B. te 's-Gr. f2.50; H. A. P. te Z. f2; Ds. W. K. te G. f5; Mevr. v. M. S. te A. (j.l.) f10; Mevr. Sch. te A. f5; Mej. E. W. E. te Z. f1; Ds. K. v. d. V. te M. f1; H. v. W. te L. f0.25; Ds. J. K. te W. f5; K. F. (j.l.) te W. f2.50; A. B. te Z. f1; P. A. V. te B. f5; Mevr. Wed. P. J. H. te Sch. f2.50; Mevr. W. J. v. R.-L. te 's-Gr. f1.50; leerl. Dr. Bavinsk. te H. f2.50; Mej. M. te W. (j.l.) f1; J. H. S. te 's-Gr. (j.l.) f1; J. G. B. te 's-Gr. f2.50; Ger. K. te V. f50; Ds. J. H. M. te den H. f1; Dr. H. C. (j.l.) f5;

H. S. te Sch. f2.50; Ger. K. te A f140; J. G. H. (mnd.) f0.50; J. de K. te M. f2; Ds. W. M. te C. te B. f1; A. v. L. te 's-Gr. (j.l.) f2.50; Ds. D. K. W. te (j.l.) f1; Mej. B. J. M. te L. (j.l.) f1; Mevr. K. te Z. (j.l.) f1; D. H. te Th. (j.l.) f1; Fam. F. te B. f10; Ds. C. B. te D. f1; Tezamen f340.64. Totaal met vorige verantwoording die f7488.12 moet zijn f7828.76.

Dit is een mooie lijst van 52 giften. Hartelijk dank voor uw antwoord op de laatste mededeelingen.

Er zijn nog onder deze een paar mooie groote giften, n.m. van de zend.com. van de Geref. Kerk van Voorburg en van de Geref. Kerk van Aalten. Er blijkt uit dat over het algemeen onder de Geref. niet slechts voldaan wordt wat van hen wordt gevraagd voor eigen zending, doch dat men ook een open oog heeft voor de nooden van andere zendingsterreinen, speciaal die waar onze Duitsche broeders zijn begonnen te arbeiden.

Waarom zenden niet meer Geref. Kerken ons een gift?

Noch een zoo'n maand en wij kunnen weer f1000 verzenden.

Namens het steuncomité,

J. N. MUNNIK, Penningm.

Den Haag, Galileistraat 139.

Postgiro 6104.

Zending van de Geref. kerken op Soemba.

4e Verantwoording van 25 April tot 25 Mei 1936.

Prov. Groningen:

D. Klein, Vlagtwedde, busjes f41.93½; Mej. G. Haan, Groningen, kinderz. Maart-April f320; Per Ds. Oranje, Groningen, 1025 h. ct. f5.13; Sietske Schreuder, Groningen, 160 h. ct. f0.80; Zendingcomm. Groningen, coll. spreekb. Ds. Bergema f60.78; Nantje Oosterhuis, Meeden, 200 h. ct. f1; Per A. Algra, Stadskanaal, Zendingkas f100; O. v. d. Wal, Groningen, Catech. busjes f63.47; Ds. M. Stadig, Ezing, gift M. W. f0.50; idem saldo films f13.68; idem saldo kalenders f17.80; R. J. Maathuis, Veendam f10; J. Sikkema, Boerakker, kalenders f29.55; idem, bijdragen f30; H. A. Hulzebos, N. Pekela, busjes f150; Ds. L. Oranje, Groningen, coll. bruiloft Wieringa f2.29; N. Zevenbergen, Musselkanaal, kl. I f2.78; idem kl. IV en V f5; idem kleuterklas f1; idem Zend.busjes f79.22; H. de Boer, Ten Post, Zendingcomm. f25; Ds. U. Elgersma, Ulrum, coll. gift bij de H. Doop f2.50; E. Siertsema, Roodeschool, kl. M. V. Mirjam f4; E. Compaaan, Zuidhorn, kl. 5 en 6 Geref. Sch. f8; S. Wigboldus, Overschild, 300 halve ct. f1.50; M. J. Hopma, Bedum, gift N.N. bij jubil. afscheiding f5; P. Buwalda, Hornhuizen, zend.comm.f40; H. v. d. Laan, W.-Sauwerd, bruiloft v. d. Laan-Zuidens f4.61; G. Yszenga, Hoogkerk, saldo kalenders f81.73; idem, bruiloftsbujsje f4.35; G. Bos, Houwerzijl, zend.vereen. f50; H. Witkop, Ter Apel, busjes langs de huizen: H. Bos f6.12; id. W. Stoker f9.89; id. A. B. f4.50; id. H. Dam f7.25; id. Tj. Huizingveld f7.80; id. E. Hidding f584; id. huisbusje P. de Bock f3.04; Geref. Kerk, Ten Boer, extra gift f2.50; R. Looyenga, Zevenhuizen, Nikk. Evertswijk f10; idem kind.zend.vereen. Evertswijk f10.50; idem zend.comm. Geref. Kerk f39.50; K. E. Helder, Siddeburen, Nikk. Geref. School f29.70; A. Bosma, Sebaldeburen, Nikk. Geref. School f25; A. G. Beintema, Zuidhorn, Nikk. kl. I en II Chr. Sch. f5.

Prov. Drenthe:

Per J. Veenhuis Jr., Diever, gift f10; Ds. N. v. Haeringen, Zweelo, coll. gift f2.50; Mej. J. H. Mulders, Meppel, coll. gift f1; idem Paaschcollecte f151.29; idem Schoolbusjes f10.—; idem Kasgeld f54.95; R. Boverhuis, Assen f750; W. van Veen, Beilen, coll. gift f2.50;

A. Sliemers, Nieuwlande, busjes Maart-Sept. f19.34; A. Klingenberg, O. Schoonebeek, Zendingbusjes f81.00½; idem Nikk. Chr. Sch. f5.93½; idem rest. Zend. kalend. f2.06; K. Scholing, Holl. veld, busjes 1e halfjaar f78.74; Ds. M. Geertsema, Dwingelo, coll. gift f5; J. Barneveld, Coevorden, busjes f43.89; Per Ds. D. Drenth, Zuidlaren: kerkcoll. Gasselternijv. f21.24; idem Zend.ver. Gasselternijv. f40; idem Haulerwijk f60; idem Schoolbusje Oosterwolde f3.40; idem Coll. gift Borger f2.50.

Prov. Overijsel:

T. Oegema, Dedemsvaart, Zend.comm. f125; L. Burger, Enschedé, voor de Geref. Kerk. f500; J. Kasies Azn., Vroomshoop, busjes f51.03; J. F. Fleurke, De Krim, van zendingsvriendennetjes met het busje f9.81; W. F. Eugster, Hengelo, bijdr. 1e kwart, f47.60; idem busjes Chr. N. Ond. f13.40; J. F. Fleurke, De Krim, coll. gift f30; M. Samson, Olst, zend.kalenders f9.70; K. Stad, Bergentheim, zend. comm. f50; S. Malda, Lutten, bijdr. Maart-April f50; J. Vos, Staphorst, Zendingbusjes f38.

Soembaweken Groningen:

Vlagtwedde f8.45; Ezing f78.50; Oldehove f125.80.

Soembaweken Drenthe:

Zuidlaren f82.37.

Soembaweken Overijsel:

Genemuiden f25.

2e Algemeene Collecte Groningen:

Musselkanaal f34.08.

2e Algemeene Collecte Drenthe:

Hollandsche Veld f23.14.

2e Algemeene Collecte Overijsel:

St. Jansklooster f27.36.

Diverse ontvangsten:

Mejuffr. J. Visser, Zeist, gift f1; Bijdrage van het Comité voor Maatschappelijk Onderwijs op Soemba f1000; Harm Smit, Schokland f7.50; Legaat wijlen Mej. Tr. Steenbergen, Meppel f50.

Totaal 4e verantwoording f 5061.35½
1ste tot en met 3e verantwoording . . „ 15543.39

Totaal tot op heden f 20604.74½

Op twee zeer belangrijke dingen moge ik onder deze verantwoording even de aandacht vestigen. In de eerste plaats, dat de opbrengst verleden jaar op 25 Mei bedroeg f 24.800. Nu f 20.600. Moge een ruime opbrengst van de Pinkstercollecte het groote nadeelverschil van f 4200 weer doen verdwijnen. En in de tweede plaats, moge ik er de aandacht op vestigen, dat de Zendingkas niet meer toereikend is om de eerstvolgende geldzending naar Soemba te doen plaats hebben. Weliswaar is dit eenzijdig een „seizoenverschijnsel“ zoo vlak vóór Pinksteren, maar het bovenstaande moge anderzijds al onze Kerken en onze Zendingsvrienden individueel aansporen, om bij gelegenheid van het Pinksterfeest de Zending te gedanken met een groote mate van liefde en offervaardigheid. Willen de verschillende Penningmeesters mij de Pinkstercollecte zoo spoedig mogelijk doen toekomen? Veel dank voor de medewerking die ik steeds mag ondervinden.

Groningen, 25 Mei 1936.

JURRIËN VELDKAMP, Quaestor.

Postrekening 138000.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIE-ADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 1sten dag van de maand, waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f 0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f 0.72 franco p. p.

INHOUD: In het midden zijner verspreide schapen. — Van Zendings-
aangelegenheden: De oprichting van een Opleidingsschool voor onder-
wijzers ten behoeve van de Zending; Een misverstand; De medische
dienst in 1935; Naar Lunteren; Leeraren Kweekschool Solo. — Zending
Zeeland en N.-Brabant: Brief van Ds. A. Merkelijn. — Zending Zuid-Hol-
land-Noord: Jaarverslag Zending Solo 1935; Mej. H. Grondsmā; Dr. B.
Allaart. — Zending Noord-Holland: De Juliana van Stolbergsschool; Een
slaapzaal van het internaat van Wolterbeek. — Zending Utrecht en
Gelderland: Benoeming Dr. J. v. d. Linden en benoeming M. Th. Alke-
ma. — Zending Friesland: Jaarverslag Keboemen 1935; Zendingscom-
missie te Suawoude. — Zending Groningen, Drenthe, Overijsel, Bent-
heim en Oost-Friesland: Schetsen uit het binnenland, No. 20; Houwer-
zijl's Zendingscommissie en haar collectantjes; Statistiek Medische
dienst 1935; Zending onder de Chineezē en Oosterlingen in Nederland;
Enthousiasten. Zendingskalender 1937. — Korte berichten. — Leestafel.
— Giften.

IN HET MIDDEN ZIJNER VERSPREIDE SCHAPEN.

Ezechiël 34 : 12a: Gelijk een herder zijn kudde opzoekt, ten dage als hij in het midden zijner verspreide schapen is.

Al aanstonds bij de aankondiging van 's Heeren oordeel, dat Jeruzalems bewoners uit hun plaats naar de ballingschap in Babel worden gevoerd, mag de profeet Ezechiël de verkondiging geven van Gods ontfermende en reddende genade.

Hij doet dat in de beeldspraak van den herder en de kudde; bepaaldelijk van den herder in het midden zijner *verspreide* schapen.

Juda's volk toch, verre van stad en tempel, van land en have, neergeworpen onder een volk van een vreemde spraak, is gelijk geworden aan een kudde schapen, die her- en derwaarts verspreid, op allerlei paden verstrooid, en aan allerlei gevaren en onheilen prijsgegeven is.

Ook kan het, al evenmin als hulpeloze en weerloze schapen, zichzelf helpen in al zijn bangen nood.

Evenwel God, Die in de verstrooiing Zijn gericht over de zwerfzucht voltrok, Hij is en blijft toch met innerlijke ontferming bewogen over Zijn in zoo groote en diepe ellende gedompeld volk; Hij is en blijft toch de Herder, de goede Herder; Hij kan zijn uiteengeworpen kudde, zijn verspreide schapen niet loslaten; Hij komt, Hij verschijnt weer in het midden zijner verspreide schapen — om ze bijeen te vergaderen, te redden, te zegenen met Zijn veilige weiden en trouwe bewaring. Hij, de Goede Herder — Hij de Eerste; waardoor het weer tot saambinding en gemeenschap komt. Bij de „verzoeking” dadelijk al de verzekering van de uitkomst.

Hoe diep-beschamend en tegelijk heerlijk bemoedigend is dat!

Slechts een klein deel der ontfermingen Gods zal daarin getoond en betoond worden. Naar vers 23 wordt hier tevens de schildering gegeven van den „éénigen Herder”, die God Zelf verwekken zal. Gods zoekende liefde ter redding van Juda's bedrukte volk in Babel is hier voorbeeld van Gods liefde, zoekend uitgaande ter verlossing van de verloren wereld.

Naar de innerlijke bewegingen der barmhartigheden Gods heeft God haar Zijn Zoon, den „éénigen Herder”, gegeven.

Hij zelf, de *goede* Herder, is verschenen onder Zijn volk, dat Hij zag als een op de bergen verstrooide kudde, om het bijeen te vergaderen, en het te weiden.

Doch niet maar voor de schapen van Israëls stal, ook voor die van zoovele andere stallen,

is Hij gekomen.

Zijn leven heeft Hij gesteld voor zijn schapen, voor *alle* Zijne schapen.

Van uit den staat Zijner verhooging ging steeds weer en altijd door en immer verder in de menschenwereld Zijn zoekende liefde uit.

Hij steeds de Eerste!

In het midden Zijner verspreide schapen!

Onder menschen, Hem gegeven door Zijn Vader, maar van Zichzelf nog meer dan Juda's volk „verspreid”, om al hun geestelijke ellenden in bange ontwrichting van geheel het leven en levensbestaan.

En onverkort met het uitnemende doel, ze bijeen te vergaderen tot Zijn kudde, en onder Zijn veilig geleide te behouden en te bewaren, in tijd en eeuwigheid.

Want meer dan alle gevaar en vijand is Hij, de Verwinnaar op den Troon!

Hoe schoon en hoe hoopvol is dat, als die lichtende Herdersgestalte verschijnt te midden van Zijn „verspreide” schapen, in de landen en onder de volken der gansche aarde!

Hij, Die dat deed in de voorbijgegane eeuwen, Hij doet het óók nu nog in onze bewogen tijden. Wij kennen allen de geveugelde uitdrukking, dat Hij komt en gaat op de „heirbanen” van zooveler volkeren leven. Wij hooren er met innige dankbaarheid van in de berichten onzer Zending op Midden-Java en Soemba, hoe steeds meerderen de stem van dezen goeden Herder hooren en volgen.

Daarin ligt ook voor allen Zendingsarbeid de kracht: In Hem, Die de Zijnen heeft gekocht tot den prijs van Zijn dierbaar bloed, en ze toebrengt door Zijn Woord en Geest; en Die niet rusten zal vóór Hij ze alle heeft toegebracht.

Rustige kracht biedt die wetenschap aan allen, die in het Zendingswerk vaak zooveel teleurstellingen ondervinden en met allerlei bezwaar te worstelen hebben.

En evenzeer maakt die ons, die met dat Zendingswerk meelevende, in gebed en in gave, geduldig en volhardend, al zijn de tijden donker; de licht-gestalte van *den* Herder Gods zal verschijnen, óók daar, waar wij onze Zendingsterreinen mogen hebben, in het midden van Zijn verspreide schapen.

Als wij zelf dan ook maar luisteren naar de stem van dezen goeden Herder; in geheel ons leven; óók in Zijn roep, Zijn Evangelie te brengen, waar het nog niet wordt gekend.

Om medearbeiders te mogen zijn tot de grootsche toekomst, dat het zal zijn één kudde en één Herder.

R.

D. P.

Van Zendingsaangelegenheden.

De oprichting van een Opleidingsschool voor onderwijzers ten behoeve van de Zending.

De a.s. Generale Synode zal zich uit den aard der zaak ook weer met de Zending hebben te bemoeien. Meer dan veertig jaren lang vormde de Zending een belangrijk punt op de agenda onzer Generale Synodes en nam zij telkens van den Synodalen tijd een beduidend deel in beslag.

Op de Generale Synode, die D.V. dit jaar in Amsterdam zal worden gehouden, zal de Zending wel weer een breede plaats op het menu van de Synodale tafel innemen. Wij meenen dit althans wel te mogen verwachten.

Over het algemeen schijnen de zaken, die op deze synode aan de orde zullen komen niet bijzonder belangrijk noch bijzonder aanlokkelijk te zullen zijn. Maar het kan meevallen.

In elk geval komen, wat de Zending betreft, nog wel enkele zaken aan de orde, die niet van alle belang zijn ontbloeit.

Zoo zal de Generale Synode o.a. ook hebben te beslissen over de oprichting van een opleidingsschool voor onderwijzers ten behoeve van onze Zendingscholen op Java.

Zooals men weet, moest in 1934 de Keuchenius-school, ten gevolge van de bezuinigingsmaatregelen der Regeering, worden gesloten.

Deze school was geheel gezet op de leest van een Gouvernements-normaalschool. Dat moest wel, anders kwam zij niet voor subsidie in aanmerking. Van de Keuchenius-school nu ontving de Zending op Java in den regel hare leerkrachten voor haar scholen. Sinds de Keuchenius-school is gesloten hebben de Kerken gezamenlijk geen inrichting meer voor opleiding van onderwijzers.

Die toestand is onhoudbaar. De Zending kan de school als hulpdienst niet missen. Zij moet scholen hebben; hoe meer hoe liever. En voor hare scholen moet zij natuurlijk onderwijzers hebben. En die onderwijzers moeten zijn opgeleid. Ook deugdelijk opgeleid.

Nu vormde weleer de Keuchenius-school hare leerlingen in navolging van de Gouvernements-normaalschool tot leerkrachten voor de z.g. Standaardcholen. De standaard-school, die aanmerkelijk hooger staat dan de volksschool, verdwijnt al meer. Dit schooltype is te duur. De standaard-scholen worden vrijwel allen gesplitst in een volksschool, met drie leerjaren en een vervolgschool met twee leerjaren, of ook wel geheel gedegradieerd enkel tot een volksschool. Alleen de onderwijzers voor de twee hoogste klassen eener standaard-school en van de vervolgscholen hebben een diploma noodig zooals de Keuchenius-school gaf. Maar aan onderwijzers met die bevoegdheid is er geen behoefte. Die zijn er nog genoeg. Tal van onderwijzers met een normaalschool-diploma moeten thans werken aan een volksschool en ontvangen ook slechts het salaris van een volksschool-onderwijzer, dat beduidend lager is dan waarop anders hun diploma hun recht gaf.

Maar volksschool-onderwijzers zijn er veel te weinig. Aan dit soort onderwijzers is er thans groote behoefte. Deze onderwijzers kunnen met veel eenvoudiger opleiding volstaan, dan de Keuchenius-school gaf.

Geruimen tijd reeds is zowel in Holland als in Indië gevoeld, dat er zeer dringend een inrichting moest komen voor een behoorlijke opleiding van volksschool-onderwijzers ten behoeve van de Zending.

Op de l.g. Algemeene Vergadering van Zendingsarbeiders op Midden-Java is deze zaak breedvoerig besproken. Ook is er over de noodzakelijkheid der oprichting van een Opleidingsschool voor volksschool-onderwijzers met andere Zendingen overleg gepleegd. Misschien zou één Opleidingsschool als nu bedoeld wordt, voor heel Midden-Java, dus niet alleen voor de Zending onzer Kerken, maar ook voor de Salatiga-Zending en de Doopsgezinde Zending dienst kunnen doen.

Reeds kwam er bij de deputaten der Generale Synode een voorstel in om tot oprichting van een Opleidingsschool voor volksschool-onderwijzers over te gaan. Stellig is deze zaak zeer noodig.

De kosten zullen ook niet erg hoog loopen. Het is niet noodig, dat er aan het hoofd van deze inrichting een Europeesch leeraar komt te staan. Een goed onderwijzer, die een diploma van de Keuchenius-school heeft, is hiertoe bevoegd en bekwaam. Inlandsche krachten zijn voor die school voldoende.

Op subsidie voor deze school valt zeker niet te rekenen. De Zending zal zelf de kosten geheel moeten dragen. En dat is ook wel goed. Dan is de Zending ook vrij om het onderwijs in te richten, zooals dat met het oog op de behoeften van het Javaansche volk gewenscht is. Niet gebonden te zijn aan wat de Regeering voorschrijft, heeft heel veel voor. Men kan dan het onderwijs geheel inrichten naar de eischen van het leven.

Hoeveel de oprichting en instandhouding van een school als bedoeld wordt, zal kosten kunnen we nog niet precies begrooten. Maar we denken niet, dat deze een onoverkomelijk bezwaar zullen vormen. Vermoedelijk kunnen er wel eenvoudige gebouwen worden gebouwd en zal de exploitatie, als de school 60 leerlingen telt, wel met omstreeks f 7000 per jaar zijn te dekken, terwijl de eerste inrichting wellicht 2 à 3000 gulden zal vragen. Tegenover deze uitgaven staan dan de ontvangsten aan schoolgelden en aan de vergoeding voor kost en inwoning van de leerlingen, waarmede de kosten der exploitatie wel zoo ongeveer zullen kunnen worden gedekt.

Een beslissing is er nog niet genomen. De deputaten voor de Zending nemen in eenigszins belangrijke zaken, waarvoor zij geen bepaalde opdracht hebben, kort voor de samenkomst der Generale Synode nooit beslissing, tenzij in geval van volstrekte noodzakelijkheid. Zij laten dit aan de Generale Synode over. Dat deden zij ook met deze Zendingsaangelegenheid. Wij verwachten echter stellig, dat de Synode spoedig zal besluiten tot de oprichting van een school ter opleiding van onderwijzers voor de volksscholen der Zending.

Een misverstand.

Stellig zal op de a.s. Generale Synode ook wel weer aan de orde komen, wat er gezongen zal worden bij den dienst der Zending in de vergaderingen van Inlanders. In verband met de Psalmberijming van Ds. K. v. Dijk en de geschillen tusschen hem en de Afzonderlijke Vergadering van missionaire predikan-

ten op Midden-Java, is hierover de laatste jaren al heel wat te doen geweest.

Tot tweemaal toe zijn deze zaken reeds ter Generale Synode behandeld geworden, Zoowel de Generale Synode van Arnhem in 1930 als die van Middelburg in 1933 heeft zich hierover uitgesproken en een beslissing genomen. En de komende Generale Synode zal wel genoodzaakt zijn zich weer met die kwestie bezig te houden.

Nu is het allerminst onze bedoeling om over deze zaak wat te schrijven.

Wel echter willen we trachten een misverstand weg te nemen, dat naar het schijnt hier en daar bestaat.

Artikel XVI der Zendingsorde bepaalt: „*De bij den dienst der zending te gebruiken Bijbelvertalingen, leerboeken voor Catechetisch onderwijs, de forma van toelating tot het Heilig Avondmaal, Liturgische formulieren voor den Dienst in de Vergadering van Inlanders, alsmede wat bestemd is daar gezongen te worden, worden door de Afzonderlijke Vergadering van de Dienaren des Woords na gehoord te hebben de Inlandsche Kerken, beoordeeld en aan de goedkeuring der Generale Synode onderworpen*”.

Heel duidelijk spreekt dit Artikel uit, dat de beslissing over de vraag wat bij den dienst der Zending in de vergaderingen der Inlanders gezongen mag worden, staat bij de Generale Synode.

En dat is zeer terecht. Er mag in dezen geen willekeur bestaan. De Synode alleen heeft hierover te beslissen. En daaraan hebben de missionaire dienaren zich te houden.

Het schijnt echter, dat men hier en daar denkt dat ook de Javaansche Kerken, die tot institueering zijn gekomen en zelfstandig zijn geworden, hieraan zijn gebonden. Uit sommige uittalingen in de pers kregen we althans den indruk alsof men meent, dat onze Generale Synode heeft uit te maken wat men in de Javaansche Kerken zal zingen. Maar die gedachte is onjuist. De Javaansche Kerken hebben zelf te beslissen wat zij bij hare diensten zingen willen.

De Generale Synode van de Javaansche Kerken op Midden-Java staat niet onder onze Generale Synode, maar er naast. Onze missionaire predikanten mogen daar, als zij uitgenoodigd worden, wel komen met een adviseerende stem. Maar de Javaansche Synode is zelf geheel vrij om in gebondenheid aan de Heilige Schrift over alle kerkelijke zaken, die de gezamenlijke Javaansche Kerken raken, zelfstandig te beslissen. Nooit mag de Zending of ook de Generale Synode onzer Kerken zich het recht aanmatigen in dezen aan de Javaansche Kerken iets voor te schrijven of op te leggen, ook niet wat zij bij den dienst des Woords in eigen Kerken zullen zingen.

Wel zullen uit den aard der zaak de Javaansche Kerken in deze dingen het advies vernemen van de missionaire dienaren of ook van onze Generale Synode en wel zal het ook wellicht zoo loopen, dat men veel van de Zending overneemt ook wat betreft hetgeen men zingt bij de diensten. Maar de Javaansche Kerken zijn vrij ten slotte hierover zelf te beslissen. En dat recht mag niet worden aangetast.

Onze Generale Synode is *gerechtigd en verplicht* te bepalen wat in *den dienst onzer Zending* zal worden gezongen, maar zij mag dit niet doen, en zij zal dit ook nooit willen doen, ten opzichte van de zelfstandig geworden Javaansche Kerken.

De medische dienst in 1935.

In dit No. is opgenomen de statistiek van de medische dienst onzer Zending over 1935.

Een moeilijk jaar. Maar ook een mooi jaar. Moeilijk ook al blijkt dit uit de statistiek niet. De oude financiële bronnen vloeiden bijna alle steeds minder. De Gouvernements-subsidie daalt; de bijdragen der ondernemingen dalen, de opbrengst der particuliere praktijk daalt. Vrijwel over de heele linie daling van de ontvangsten uit de bronnen, die weleer vaak zeer mild vloeiden. En daarom een moeilijk jaar. Men moest er overal op bedacht zijn de uitgaven zooveel mogelijk te beperken en te trachten nieuwe bronnen aan te boren. Maar dat jaar van financiële zorgen was tevens een mooi jaar. En dat blijkt uit de statistiek. Ook hier spreken die dorre, doode cijfers van leven en bloei. Bijna in elk opzicht was er groei.

Terwijl het getal der hoofd- en hulpziekenhuizen gelijk bleef, groeide het aantal poliklinieken van 29 in 1934 tot 36 in 1935. Het aantal opgenomen patienten nam met 300 toe en steeg tot 18856. In 1934 was het getal der verpleegdagen 932.589. Dit klom in 1935 tot 989.566. En het sterkst was de toename der loopende polikliniekpatienten. Dit vermeerderde van 636.169 in 1934 tot 1341.117 in 1935. Dat laatste cijfer zegt heel veel. Verre over een miljoen behandelingen van patienten op de poliklinieken. Dat zegt ons hoe de medische dienst onzer Zending door de Javanen gewaardeerd en gezocht wordt. Het zegt ook wat machtige gelegenheid de medische Zending biedt om de bevolking in aanraking te brengen met het Evangelie.

Het is in 1935 goed gegaan met den medischen dienst onzer Zending.

Naar Lunteren.

Lunteren is in onze kringen bekend geworden. Vooral door zijn Zendingsconferenties. Die conferenties zijn vooral bij onze jongere menschen zeer in trek. De Gereformeerde jongelui vormen op de Zendingsconferenties een zeer belangrijk contingent. En dat verwondert ons niet. Vaak woonden we zelf een conferentie bij. En telkens met veel genot.

Lunteren zelf is rijk aan onbedorven natuurschoon. Men kan er zoo heerlijk genieten van bosch en hei. En de conferenties zijn bijzonder leerzaam. Elke dag biedt een rijk Zendingsmenu. Men leert er de Zending kennen en liefhebben. Natuurlijk is er wel eens verschil van gevoelen. Maar dat hindert niet. Men kan ook van anderen, die de dingen nog wel eens wat anders zien dan wij, soms nog wel wat leeren en zij wellicht van ons.

De stemming is er — zoo althans was steeds onze ervaring, — zeer gezellig, echt vrij, vroolijk en toch ook ernstig.

En het logies is goed; de consumptie eenvoudig, maar degelijk en smakelijk bereid. En alles zeer billijk. Een geheele week van Maandag tot Zaterdag alles te zamen voor slechts f 17.50.

Bijna allen, die er geweest zijn gaan verfrist en verrijkt weer naar huis, vaak met het voornemen: „Later nog eens weer naar Lunteren”.

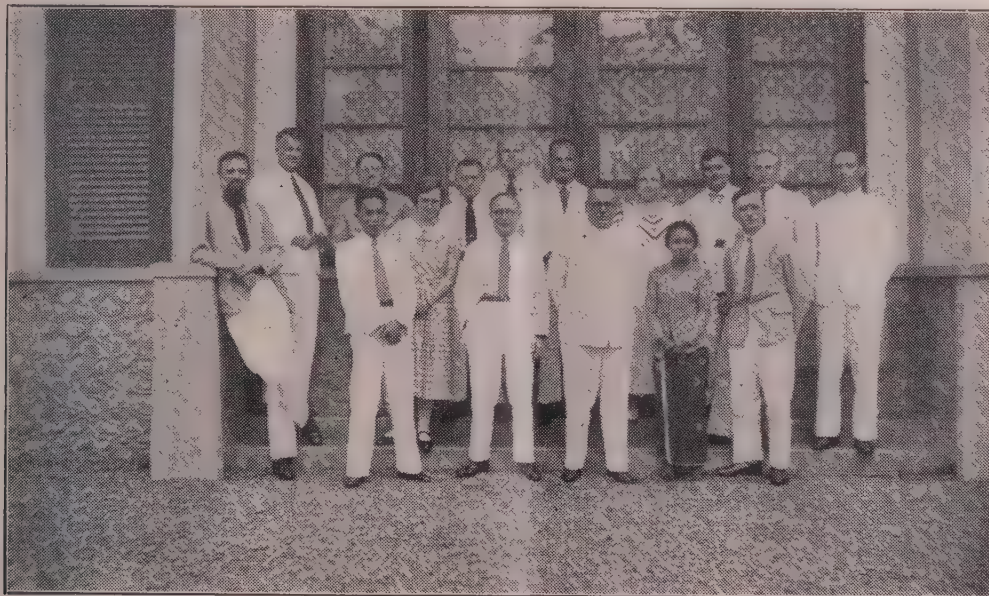
Kerkelijk zijn de conferentie's niet. Maar één van het drietal — meestal de middelste — is toch wel ietwat Gereformeerd georiënteerd. Ook dit jaar zal

dat zoo zijn. Van de tweede conferentie, die gehouden wordt van 3 tot 8 Aug. a.s. is Dr. W. G. Harrenstein Voorzitter terwijl Ds. Vellinga van Meppel de Bijbelbespreking zal houden en Ds. L. Netelenbos een cursus zal geven over Midden-Java en voorts nog meer Gereformeerde sprekers.

Santpoort, 29 Juni 1936.

W. B.

len: dat moesten nu de Zeeuwsche en Brabantsche en Limburgsche broeders en zusters eens kunnen meemaken. Wat zouden ze dan er van overtuigd raken, dat God het werk der Zending wil zegenen. Maar nu ge het niet kunt meemaken, ga ik er U maar van vertellen en wil ik tevens U laten zien, hoe de Zondag hier in den arbeid wordt doorgebracht.

Leeraren Kweekschool Solo.

Leeraren Kweekschool Solo.

SOLO.

(Bij de foto).

In Februari j.l. vertrok de tegenwoordige directeur der bekende Solosche kweekschool, de heer van Goudoever met verlof. Bij de laatste leeraarsvergadering werd bovenstaande foto genomen.

Op de eerste rij, staande van links naar rechts Dr. de Graaf, Soehardjo, Bosman (waarn. directeur) de heer van Goudoever, mej. Oemar Sanoesi, Beekman.

Achterste rij: Tober, Kaemingk, mej. Kunst, Jonkman, Wittermans, Dr. Kroeskamp, mej. Hemmes, Polet, v. d. Ban en Eijjenraam.

H. C. B.

Zending Zeeland en N.-Brabant.

Brief van Ds. A. Merklijn.

Magelang, 14 Mei 1936.

Amice,

Gisteren ben ik in Tempel geweest om Doop en Avondmaal te bedienen en toen ik daar onder de Javaansche broeders verkeerde, dacht ik aan U. Wanneer de vruchten van den arbeid geplukt worden en het Koninkrijk Gods komt, dan denk ik meerma-

Zondagmorgen. De auto, waarmee ik naar Tempel zal gaan, komt om 7 uur voor; voor dien tijd zitten we een oogenblik rustig op onze achtergalerij, die een mooi uitzicht biedt op den berg Soembing. Het is één van onze geliefkoosde plekjes en vóór de drukte van den arbeid aanbreekt, zitten we daar in den regel enkele oogenblikken te genieten van de mooie uitzichten, die onze achtergalerij biedt.

Om 7 uur rijd ik weg; mijn vrouw, die dikwijls mee gaat, zal dezen dag een paar Javaansche meisjes te gast krijgen en daarom ga ik alleen.

De Indische morgens zijn mooi; zoo'n tochtje van Magelang naar Tempel in den vroegen morgen, als alles helder is, en nog een beetje koel, is verrukkelijk. Aan onze linkerkant zien we de Meraboe en de altijd rookende en spuwende Merapi. De weg is vol van menschen en vol van auto's en autobussen en fietsen; we moeten een beetje voorzichtig rijden in dit gedeelte, waar van alle kanten het getoeter der auto's klinkt.

Na een half uur rijden ongeveer komen we in Tempel in het eenvoudige dorpskerkje, waar reeds vele menschen zijn aangekomen voor de samenkomst, die ongeveer een uur later zal beginnen. Er zal Avondmaal gevierd worden en dat is voor de gemeente een feestdag. Op dien dag komen de Christenen ook uit de dorpjes, waar anders op Zondag een eigen samenkomst gehouden wordt, naar Tempel. Deze Avondmaalsdag is eveneens een ontmoetingsdag en de menschen zijn reeds vroeg gekomen, omdat ze het prettig

vinden om bij elkaar te zijn en om weer te hooren hoe het hier en daar gaat.

Ik ga de woning van den goeroe binnen, de „pastorie”, die bij het kerkje staat, terwijl de kerkgangers op het erf met elkaar staan te praten en straks het kerkje ingaan, om te rusten van de min of meer lange tochten, die ze gemaakt hebben, om hier te komen.

De goeroe en ik hebben eerst een onderzoek in te stellen of een Chineseche broeder en een Javaansche zuster toegelaten kunnen worden tot het doen van openbare belijdenis en tot het ontvangen van den H. Doop. De Chinees is een jonge man; vroeger had hij reeds geruimen tijd de samenkomsten bijgewoond, maar de ouders hadden het verboden en met de noodige slagen laten voelen, dat hun verbod ernst was. Sedertdien heeft de Chinees de samenkomsten langen tijd niet meer bijgewoond; hij ging weg voor studie naar andere plaatsen, maar nu hij thans klaar gekomen is, terugkeerde naar zijn woonplaats, keerde hij ook terug naar de koempoelan en wenschte hij gedoopt te worden. De Javaansche vrouw was gehuwd met een afgevallen Christen, maar kort na het huwelijk wenschte deze vrouw met haar afgevallen man de samenkomsten bij te wonen. En nu er een onderzoek werd ingesteld naar haar kennis, bleek ze goed de hoofdwahrheden van den Chr. Godsdienst te kennen. 't Was prettig ze de antwoorden te hooren geven. Zonder eenig bezwaar konden de beide doopcandidaten tot het doen van belijdenis worden toegelaten.

Het was juist negen uur toen het onderzoek afge-loopen was, het uur waarop de koempoelan begint. Op de korte weg van de woning van den goeroe en het kerkje moest menige hand worden gedrukt; ongeveer 90 à 100 menschen waren er bij elkaar.

De belijdende leden schaarden zich bij den aanvang van den dienst reeds om de Avondmaalstafel; de overigen zaten op de banken. Aan de eene kant zitten de vrouwen; ze hebben de babies bij zich, waarvan we hopen, dat ze niet al te luidruchtig zullen zijn. Aan de andere kant zitten de mannen. De Avondmaalsgangers zitten in twee rijen achter elkaar om de tafel; de tafel is niet groot genoeg om ze allen aan de tafel een plaats te geven, maar liever dan tweemaal achter elkaar het Avondmaal te vieren, zitten we zoo. Dan is er meer tijd om aan te zitten en kan alles zonder onstichtelijke haast ver-loopen.

Daarna werd het Doopformulier gelezen en nadat de vragen beantwoord waren knielden de doopcandidaten neer en evenzoo de moeders wier kinderen gedoopt zouden worden. Dat is altijd weer een aangrijpend oogenblik.

Dan is het een oogenblik stil. Dan voelt ge de beteenkenis van den Doop. Dat is het oogenblik, waarin in menig hart het woord omgaat: mijn vader en mijn moeder hebben mij verlaten, maar de Heere zal mij aannemen.

De vorige week b.v. werden er 4 meisjes gedoopt in Magelang, door den Javaanschen Ds. Siswawasana. Een er van had bericht ontvangen, dat ze niet meer thuis mocht komen; haar vader wou haar niet meer zien. Een week voor den Doop had hij nog een bediende gezonden, om ze uit Magelang weg te halen. De tweede was vroeger thuis geweest om te vragen of ze gedoopt mocht worden; maar toen we infor-

meerden naar het antwoord der ouders, was 'n tranenvloed het antwoord. Haar ouders stonden het niet toe en het was een zeer onaangename dag geweest, dien zij bij haar ouders had doorgebracht. De derde had enkele jaren geleden belijdenis van haar geloof willen doen, maar de ouders hadden het verhinderd, hadden ze weggehaald van de Kweekschool te Solo, waarop ze zich toen bevond en haar gezonden naar Batavia. Nadat ze echter aan een Neutrale Kweekschool haar studie voltooid had, werd ze hier geplaatst aan een neutrale school en nu ze een zelfstandige positie ingenomen had, en oud genoeg was om zelfstandig te beslissen, begeerde ze den H. Doop.

De vierde mocht van haar ouders belijdenis doen.

Als zoo'n viertal geknielt ligt en den H. Doop ontvangt, waarvan er drie de band met de familie zoo goed als verbreken, dan zijt ge verwonderd over het werk Gods in de harten dier meisjes, die met zooveel blijdschap hun geloof belijden en zooveel druk om Jezus' wil kunnen verdragen.

Nadat ik den H. Doop had toegediend, werd het Avondmaalsformulier voorgelezen en zaten we daarna aan den H. Disch aan. Ge zoudt wellicht opkijken, als ge zoo'n viering meemaakte.

Aan de eene zijde zitten de mannen, aan de andere zijde de vrouwen met hun babies. Ze hebben die kleine kinderen meegebracht, omdat ze voor de keuze stonden van of thuis te blijven om hun kinderen te verzorgen, of naar de kerk te gaan, maar dan hun kinderen mee te nemen. Dit laatste kiezen ze ook op den dag van het Avondmaal en zitten zij aan met de kinderen op de schoot of aan hun borst. Ge zoudt het minder stichtelijk vinden, denkt ge; maar waarschijnlijk zou het U net eender gaan, als die Nederlandsche broeders en zusters, die wel eens meegaan naar de desa en zoo'n Avondmaalsviering meemaken, maar die telkens onder den indruk komen van het werk Gods in zulke plaatsen en die precies hetzelfde zeggen, wat die Jeruzalemsche broeders tegen Petrus zeiden: „Zoo heeft God dan ook den Heidenen de bekeering gegeven ten leven.”

A. M.

Zending Zuid-Holland-Noord.

Solo, 20 April 1936.

Aan de leden van de Gereformeerde Kerken van Zuid-Holland ten Noorden.

Zeer geachte Broeders en Zusters,

Hierbij hebben wij het genoegen, U aan te bieden een verslag over den Zendingsarbeid in Solo gedurende 1935.

De opstelling van dit verslag is ditmaal mijn taak. Ik gevoel thans opnieuw, hoeveel nauwer wij door ons verlot, waarin ik met zoovelen Uwer persoonlijk ken-nis heb gemaakt, aan elkander verbonden zijn. Dit maakt mij het schrijven van dit verslag gemakkelijker, omdat ik, sterker dan voorheen, gevoel: het is Uw werk waarover ik schrijven mag; het werk, dat Uw liefde en Uw belangstelling in ruime mate heeft.

Moge dit verslag Uw liefde blijdschap schenken om de zegeningen Gods, waarvan het mag gewagen.

1. De Javaansche Gemeenten.

Eerst dan mogen we in eigenlijke zin spreken van vruchten die op den Zendingsakker geoogst worden, wanneer de beïnvloeding door het Evangelie de menschen brengt tot in de kerk.

Dit lijkt misschien een al te uiterlijke maatstaf voor geestelijk werk, als het Zendingswerk is. Maar zij hangt toch heelemaal samen met de doelstelling van ons werk: de planting van Christus' Kerk onder niet-Christelijke volken. Dat wil toch zeggen: dan bereikt de Zending haar doel, wanneer zij geloovigen vergadert tot een geïnstitueerde Kerk.

Is dit hechten aan het uiterlijke? Is dit miskenning van het geestelijk karakter van Zendingsarbeid?

Dat zou zoo zijn, wanneer in ons werk de weg naar de Christelijke Kerk niet werd geleid over geestelijk terrein; met andere woorden, wanneer menschen, die den doop verzoeken, daartoe werden toegelaten zonder eerst onderricht in den Christelijken godsdienst te hebben ontvangen, en vervolgens onderzocht te zijn naar hun kennis der geloofswaarheden en naar de motieven, die hen drijven. Maar waar steeds dat onderricht en dat onderzoek vooraf gaat aan den doop, en er waarlijk ernst wordt gemaakt met deze dingen, daar kan bezwaarlijk de gedachte als juist worden erkend, dat het een al te uiterlijke maatstaf is, wanneer we zeggen, dat in het toetreden tot de kerk eerst waarlijk de oogst ligt van de Zendingsvruchten.

Hoe dankbaar we mogen zijn, wanneer het Christendom sympathie wekt bij allerlei menschen, toch moet al ons pogen er op gericht blijven, hen te brengen tot in de kerk.

Het jaar 1935 gaf een zeer verblijdende oogst: 240 volwassenen en 231 kinderen werden gedoopt, alzoo in totaal 471.

Nog nooit tevoren is zulk een groei bereikt. Het vorig jaar bracht 368 (181 volwassenen en 187 kinderen). Sinds enkele jaren schommelde het aantal tusschen de 300 en 400. Thans is het met een sprong reeds geklommen tot dicht bij de 500. Indien we de gedoopten in de Meleische gemeente (waar het werk uitgaat van de Hollandsche kerk te Solo) er bij tellen, welk getal voor 1935 bedraagt 25, dan zijn we slechts 4 van de 500 af.

Dat is wel een zeer verblijdend getal!

En te meer reden tot verblijden is hier, omdat voor een belangrijk deel deze aanwas der gemeenten vrucht is van activiteit der Javaansche Kerken zelf. Van de 471 gedoopten in 1935 waren er in de stad Solo 171, en van deze 171 weer 93 in de gemeente van Manahan (het Westelijk stadsdeel). Bijzonder in deze gemeente Manahan is een groot deel der leden gemobiliseerd tot actief zendingswerk. Niet minder dan 14 Bijbelkringen worden in de verschillende kampongs gehouden, en het ideaal wordt daar nagestreefd: *in elke kampong een Bijbelkring*.

Deze Bijbelkringen „storten”, zooals een onzer goeroe's Indijl het uitdrukte, telkens weer de menschen, die getrokken zijn in de catechisaties, waardoor ze verder worden geleid naar de kerk.

Ook de gemeente Danoeikoeseaman (het Zuidelijk deel van de stad) wekt zeer hoopvolle verwachtingen. Daar worden geregeld, dank zij de krachtige hulp van twee Chineesche Christen-families, groote algemeente vergaderingen gehouden; uit belangstellen-

den van die vergaderingen worden weer Bijbelkringen gevormd, die op hun beurt weer leiden tot de catechisatie. Ook hier werden reeds meerdere vruchten geoogst.

Het is een zeer hoopvol verschijnsel, dat de Christenen hoe langer hoe beter hun taak gaan verstaan, om zelf getuigen te zijn van Christus, en dit getuigenis zoowel persoonlijk, tegenover familieleden en buren, als ook in georganiseerd verband, uitdragen onder het Javaansche volk.

Niet minder dan vier gemeenten kwamen in 1935 tot institueering der ambten. Het zijn de gemeenten Kepoeh, Slagahima, Woerjantara en Kartasoera. Daardoor kwam het aantal geïnstitueerde kerken op 14, waarvan twee, Solo-Margojoedan (het Noordelijk stadsdeel) en Klaten, een eigen Javaansche predikant hebben.

Tezamen hadden de gemeenten eind 1935 een ledental van 4049 (2317 volwassenen en 1732 kinderen); het jaar tevoren 3570 (w.o. 2031 belijdende leden).

Tegenover deze groei van 1935 staat ook een droefverlies. Reeds heeft in deze jonge kerken de splijtzwam der verdeeldheid zich geopenbaard. Gelukkig betreft dit slechts één der bijgemeenten, maar het stemt tot droefheid, dat het, aanvankelijk althans Satan gelukt is, een groep Christenen te verleiden naar dwaalwegen. Een zestiental gezinnen, ongeveer de helft van de gemeenteleden, te Gondang, een bijgemeente van de kerk van Sragen, heeft de gemeenschap opgezegd met de kerk, en zich afzonderlijk geïnstitueerd onder leiding van een goeroe Indijl, die in den loop van 1935 het werk verliet. Onder beïnvloeding van een Javaanschen èlmoe-leeraar (èlmoe is een mystieke geheimleer), heeft met in de plaats van de 12 Artikelen een belijdenis van 7 artikelen opgesteld, waarin de Drieëenheid Gods niet voorkomt, en zelfs heeft men het „Onze Vader” vervangen door een gebed van eigen bedenksel, doorspekt met uitdrukkingen, aan de èlmoe-leer ontleend.

Eigenlijk zijn hier de woorden: belijdenis en gebed, niet juist. Ze passen niet in de Javaansche geheimleer. Ze bedoelen niet zoo zeer een uiteenzetting te geven van wat men gelooft tegenover de wereld, en een samenvatting van geestelijke een lichamelijke nooddrift tegenover God, maar worden als tooverspreuken gebruikt.

Het laat zich niet aanzien, dat deze beweging verder zal gaan dan Gondang. En zelfs te Gondang zelf moet het meegaan met deze beweging vooral verklaard worden uit meeloopen van deze menschen met den goeroe Indijl, die het Zendingswerk verliet. Voorts geven we de hoop nog niet op, dat de afvalligen zullen wederkeeren. Maar het stemt toch tot diepe droefheid, te zien, hoe Satan bezig is naast de Kerk van Christus ook hier reeds „zijn kapel te bouwen”. Het moge ons aller gebed voor deze jonge gemeenten van Christus vermenigvuldigen, opdat wij, meer dan tot nog toe, den Koning der Kerk smeeken, dat zij mogen worden bewaard van den booze, en geheiligd in Gods waarheid.

2. De Evangelie-verkondiging.

Door Gods zegen konden de 3 missionaire predikanten het geheele jaar door, zonder onderbreking door ernstige ziekte, hun werk doen. Ds. Kuiper bleef nog gevestigd te Klaten, maar nam, evenals vorig

jaar, mede een belangrijk aandeel in het werk te Solo. Ook Dr. Bavinck, die formeel nog als vierde missionaire predikant verbonden is aan Delft, kwam geregeld elke veertien dagen een ochtend naar Solo voor het geven van onderwijs op de Christelijke Kweekschool, wat door ons, en door allen, die aan de Kweekschool verbonden zijn, zeer wordt gewaardeerd.

De zendingszusters Bos en Goemaat gaven zich met ijver en met toewijding aan haar zware taak van meisjes- en vrouwenarbeid in de kampongs. Haar werk is warm en inspannend, en dat laatste niet het minst, doordat het praktisch heelemaal moet geschieden in het Javaansch. Dagelijks komen ze van zeer nabij met de ellende en de nood van de Kampungbewoners in aanraking. Het is zeer heerlijk, daartegenover altijd weer den rijkdom van het Evangelie te mogen stellen!

Maar hiertoe is bij den voortduur ook veel geestelijke kracht nodig. God doet het haar, in Zijn genade, daaraan ook niet ontbreken. Ook de vruchten van haar werk mogen zij herhaaldelijk zien.

Wat de goeroe's Indijl betreft, hun aantal bedroeg einde van het jaar 24, waarvan 5 in dienst zijn van verschillende Javaansche kerkeraden. Twee gingen in 1935 voor den arbeid verloren, doordat één wegens financiële knoeierijen moest worden ontslagen, en een ander, wiens overplaatsing noodzakelijk geworden was, weigerde in die overplaatsing te berusten, en ontslag vroeg. Deze laatste is het, die in Gondang toen de scheuring in de gemeente heeft aangericht.

De overige goeroe's Indijl verrichten over het algemeen getrouw hun werk. Ook onder hen openbaart zich natuurlijk verscheidenheid van gaven en verschil in toewijding. Maar de onderlinge verhouding en samenwerking was geregeld goed en aangenaam, en hun arbeid mocht vruchten dragen. Zeer hoopvol is het verschijnsel, dat momenteel in totaal meer dan 900 menschen in doop-onderricht zijn.

Een nieuw middel om het Evangelie uit te dragen ontvingen we in den aanvang van 1935, toen ons de gelegenheid geboden werd, om elken Zondag gedurende een half uur voor de radio een voordracht te houden over het Christendom. Dit geschiedt tweemaal per maand in het Maleisch, eenmaal in 't Javaansch en eenmaal in 't Hollandsch. Bij de uitzendingen in 't Maleisch verleent Mejuffrouw Veeffkind, onderwijzeres aan de Christelijke Europeesche School, eenmaal per maand haar medewerking door in 't Maleisch eenige liederen ten gehore te brengen en eenmaal per maand een koor van Javaansche vpleegsters van het Zendingsziekenhuis. Hetzelfde doet Mejuffrouw Bronkhorst, secretares van het Zendingskantoor, tweemaal per maand, in het Javaansch en in het Hollandsch.

Telkens blijkt ons, hoe door zeer velen zoowel het Christelijk lied als de voordracht over het Christendom wordt beluisterd en gewaardeerd.

Het is moeilijk te schatten, hoevelen door deze radio-uitzendingen, die door heel Indië kunnen worden opgevangen, bereikt worden. Maar inzonderheid voor wie nog schromen, hun sympathie voor het Christendom openlijk te toonen, is dit middel van uitnemende betekenis.

God stelle ook deze vorm van Evangelie-verkondiging tot zegen voor de komst van Zijn Rijk.

3. Wonogiri.

Afzonderlijk vermelding moge als gewoonlijk weer worden gemaakt van dit gebied, dat meer dan andere streken opeek staat voor het Evangelie. Van de 471 gedoopten in 1935 waren er in de afdeeling Wonogiri 140, te weten: 32 mannen, 33 vrouwen en 75 kinderen. In totaal wonen daar thans 871 Christenen, verdeeld over 10 koempoelan-plaatsen.

Tot nog toe leefden deze Christenen onder de verzorging van twee kerkeraden, Gemanter en Wonogiri. Maar in 1935 werden in het gebied van Wonogiri de kerken van Slagahima en Woerjantara geïnstituëerd, zoodat er thans 4 zelfstandige kerken zijn.

Eenmaal werd in 1935 door den Javaanschen predikant Ds. Soepanahardja een tournee van een week langs al deze gemeenten gemaakt, eenmaal door Ds. Kuiper en mij. In elke gemeente werden de sacramenten bediend, en in 5 plaatsen werden 's avonds openbare samenkomsten gehouden, die door velen werden bijgewoond.

In Soemboelan, niet heel ver van de gemeente Tirtomojo, werd met 1 Augustus een nieuwe, ongesubsidiëerde dessa-school geopend.

De bevolking van dit gebied, „welks land de rivieren berooven", doordat de regens jaar in jaar uit voortgaan, den vruchtbaren grond weg te spoelen als gevolg van zeer sterke ontbossching in een vroegere periode — de bevolking lijdt in deze zware tijden meer dan in andere gebieden. Hoewel de oogsten gelukkig over 't algemeen vrij goed waren, maakten velen in de oogstlooze maanden zware tijden door. Honderden leden gebrek niet omdat er geen eten was, maar omdat hun het geld ten eenenmale ontbrak om voedsel te koopen, toen hun eigen voorraden uitgeput waren. Bladeren waren dan voor hen het hoofdbestanddeel van hun eten.

Dank zij de offervaardigheid van vrijwel alle leden der Hollandsche gemeente, en van meerdere niet-leden, waren we in staat, de Javaansche diaconieën krachtig te steunen, zoodat zij, in en buiten de Christengemeenten, overal waar zij gebrek vonden, voedsel konden uitreiken. Dit barmhartigheidsbetoon heeft veler nood mogen lenigen en Christus' erbarmen jegens het ellendige mogen prediken.

4. De Inlandsche Scholen.

Doordat in het vorige jaar de splitsing van alle Standaardscholen in een onderbouw (volksschool) en een bovenbouw (vervolgsschool) werd doorgevoerd, steeg nominaal het aantal scholen.

Werkelijk nieuwe scholen werden er 2 opgericht, n.l. te Soemboelan in Wonogiri, en Sambiredja in Sragen. Beiden zijn ongesubsidiëerde volksscholen. In totaal zijn er thans 23 gesubsidiëerde volksscholen en 8 ongesubsidiëerde, en 18 gesubsidiëerde Vervolgscholen en 4 ongesubsidiëerde. Tezamen geeft dit dus 53 scholen.

Bovendien bestaat in Solo een ongesubsidiëerde Javaansche Huishoudschool, die van Javaansche Christenvrouwen uitgaat. Deze school slaagt aanvankelijk zeer goed, en heeft een leerlingen-aantal van 41.

Aan deze scholen zijn werkzaam 129 onderwijzers en 1 onderwijzeres, dat is 19 leerkrachten meer dan het jaar tevoren.

Deze toename van leerkrachten houdt verband met de geweldige groei van het leerlingen-aantal. Be-

droeg dit eind 1934 in totaal 5038, einde 1935 waren er niet minder dan 6366; alzoo een groei in één jaar van meer dan 20 %.

Hoewel dus het onderwijs in deze moeilijke jaren zwaar te lijden heeft, en met name de oprichting van nieuwe scholen niet anders kan geschieden dan ongesubsidiëerd, zien we, hoe God ons desondanks in de toevoer van groote scharen leerlingen de gelegenheden vermeerdert, om het Evangelie uit te dragen.

Rechtstreeksche vruchter. dragen deze Inlandsche scholen niet zoo veel; de kinderen verlaten als regel de school op een leeftijd, waarin de beslissingen voor het leven nog niet vallen. Maar als geloovigen weten we, dat geen enkele van die 6366 leerlingen toevallig naar een Christelijke school is gekomen. God bestuurt aller menschen weg ook den weg van deze kinderen. En het Woord des Heeren is één zaad, dat nooit zijn kiemkracht verliest. Laat ons dan maar zaaien en planten en natmaken; de wasdom is in Gods hand.

5. De Hollandsche scholen.

Deze scholen, die niet rechtstreeks uitgaan van de zending, maar van de Christelijke Schoolvereeniging te Solo, ondergaan ook voortdurend sterk den druk der tijden. De toestand van de Indische financiën dwingt het Gouvernement telkens weer tot zeer ingrijpende bezuinigingsmaatregelen. Zoo kwam er voor twee van deze scholen bericht, dat zeer sterk rekening gehouden moet worden met de kans, dat de subsidie geleidelijk zal worden ingetrokken. Voor een andere school is deze maatregel in 1934 al ingegaan in deze vorm, dat voor de eerste klasse geen subsidie meer wordt genoten. Zoo neemt het aantal gesubsidiëerd klassen dus van jaar tot jaar af, totdat na 7 jaar, als de laatst gesubsidiëerde eerste klas als zevende klas de school verlaat, alle subsidie ophoudt.

Deze scholen, met haar hoog schoolgeld, vertoonen den invloed van de malaise in een, gelukkig niet heel groot, maar toch gestadig, terugloopen van het aantal leerlingen. Toch lijkt het dieptepunt hierbij gepasseerd. Het kleine vleugje van eenige opleving, dat thans in Indië te bespeuren is, doet het leerlingen-aantal van deze scholen weer stijgen. Dit wekt ook eenige hoop, dat voor de twee bedreigde scholen het gevaar van intrekking der subsidie wellicht kan worden voorkomen.

Het totaal aantal scholen der Vereeniging bedraagt 14, te weten: 5 Hollandsch-Inlandsche Scholen, 4 Hollandsch-Chineesche Scholen, 1 Muloschool, 1 Europeesche School, 1 Huishoudschool, 1. Schakelschool en 1 Ambachtsschool. Het leerlingen-aantal bedraagt 2487.

Voorts bestaat er nog een Javaansche Christelijke Schoolvereeniging, de P.G.C., die een Schakelschool, een Holl. Inl. School en een Mulo-school in stand houdt. Het aantal leerlingen van deze scholen bedraagt 374.

Tenslotte worde nog vermeld de Christelijke Kweekschool te Solo, sedert 1934 uitgaande van een stichting, gevormd door Generale Deputaten en de Samenwerkende Zendings-corporaties te Oegstgeest. Deze Kweekschool, waarbij dus alle Zendingen samenwerken, heeft haar leerlingen uit allerlei streken van den Archipel. De samenwerking van de verschillende richtingen der Zending was voortdurend uitstekend,

waartoe de persoonlijkheid van den Directeur, den Heer van Goudoever, zeker belangrijk meewerkte. Eind 1935 waren op deze school 298 leerlingen.

Zoo worden door middel van de vele scholen een groot aantal jonge menschen, in totaal bijna 10.000 dagelijks bereikt met het Evangelie. En met name de scholen met Hollandsche als voertaal, waar als regel de leerlingen langer blijven dan op de Inlandsche scholen, dragen meermalen ook rechtstreeksche vrucht.

6. De Colportage.

De verkoop van Bijbels, Bijbelgedeelten en Christelijke boeken ondervindt voortdurend de gevolgen van de groote geldschaarschte onder de bevolking, en loopt dan ook steeds meer terug. Daartegenover staat een grootere gratis-verspreiding van Bijbelgedeelten.

15 colporteurs en 1 Bijbelvrouw waren einde 1935 werkzaam.

Verkocht of gratis verspreid werden: 10.120 Bijbels of Bijbelgedeelten en 13.023 andere boeken in de Inlandsche talen; 314 Hollandsche Bijbels en Bijbelgedeelten en 4815 andere Hollandsche boeken.

Voorts 968 platen en tekstens, 16.023 kalenders en 140.600 vlugschriften in het Javaansch

Tenslotte 403.200 exemplaren van Mardi Rahardja en Penaboe de Javaansche en Maleische Evangelisatie-bladen, die maandelijks verschijnen.

Samenvattend den arbeid van 1935, treft het ons, hoe God aan alle zijden de verkondiging van het Evangelie mogelijk maakte, nieuwe gelegenheden en nieuwe middelen verschaft, kracht gaf tot arbeiden, en als rechtstreeksche vruchten een ongekende toename schonk van de gemeenten.

En waar Hij teleurstellingen schonk, laat ons die aanvaarden als beproevingsen, die wij noodig hebben, om te blijven werken in Zijn Koninkrijk in diep besef van afhankelijkheid, in geloof en in overgave.

Zoo zal ook onze dankbaarheid te inniger wezen, en onze verwachting voor de toekomst te vaster.

U allen den zegen des Heeren toebiddend, verblijf ik, met hartelijke groeten namens ons allen, gaarne.

Uw dw. br. in Chr.

P. H. VAN DIJK.

Mej. H. Grondsma.

(Bij de foto).

Voor de tweede maal is Mej. H. Grondsma weer vertrokken naar Java om de Kerken van Zuid-Holland Noord te Klaten te dienen in het medisch werk der Zending. In Nov. 1929 ging zij voor het eerst naar Indië in dienst der medische Zending. En het werk is haar best befallen. Velen hebben dat, evenals schrijver dezes, van haar gehoord als zij haar mooie Zendingsfilm liet zien en daarbij van het werk vertelde. Want zuster Grondsma heeft in den tijd van haar verlof heel veel genoten, maar is ook nog terdege actief geweest. Waar zij geschikte gelegenheid kon vinden, is zij er op uitgetrokken met hare filmen om meer bekendheid te geven aan het Dr. Scheurers hospitaal te Klaten en liefde voor de Zending te wekken. En natuurlijk hield zij daarbij dan ook een inzameling voor haar hospitaal, ook al was dit niet de hoofdzak.

Mej. H. Grondsma.

Die inzameling heeft nog f 361 opgebracht. Stellig is dit aardige bedrag den Directeur van het hospitaal te Klaten zeer welkom.

Dr. B. Allaart.

Dankbaar voor den heerlijken tijd van verlof dien zij genieten mocht, is zij in Juni l.l. met opgewektheid teruggekeerd naar het mooie werk, dat haar weêr te Klaten wacht.

Dr. B. Allaart.

De vorige maand is er weêr een jong arts in den dienst der Zending uitgegaan naar Java

Dr. B. Allaart is 5 Juni j.l. te Genua aan boord gegaan van de „Johan van Oldenbarneveltdt” om de kerk te Delft en de met haar samenwerkende kerken te gaan dienen in haar medisch werk te Klaten in het Zendingsziekenhuis dat naar den pionier onzer medische zending is genoemd het „Dr. Scheurers hospitaal.”

Bernhard Allaart is een zoon van wijlen Ds. H. J. Allaart, die de kerk te Harlingen tal van jaren gediend heeft. De jonge Allaart bezocht te Harlingen de Christelijke school en was twee jaar leerling van het Gereformeerd Gymnasium te Leeuwarden, dat toen pas was geopend. Na het overlijden van zijn Vader verhuisde hij met zijn Moeder naar Oegstgeest en bezocht toen het Gymnasium te Leiden. In diezelfde stad studeerde hij aan de Universiteit in de medicijnen en behaalde in Maart j.l. zijn diploma als arts.

De Kerken in Zuid-Holland Noord hadden toen juist een arts noodig, die bereid was om gedurende een jaar of vier als missionair arts in tijdelijken dienst naar Java te gaan. Men benoemde Dr. B. Allaart, die met genoegen de benoeming aannam en thans al in Indië is.

Stellig heeft hij daar reeds veel familie aangetroffen. Een broer van hem, Mr. J. Allaart, is assistent-resident te Medan. Een andere broer, Ds. D. J. B. Allaart, is missionair predikant te Djokja. Een zuster van hem is getrouwd met Dr. F. L. Bakker, Docent te Djokja. En zijn schoonzuster Mevrouw de Wed. J. M. Allaart-Pruys, dient op Java het Onderwijs.

Er zijn zoo enkele families, die bijzonder veel relaties hebben met Indië en met de Zendingskringen. Zoo is het ook met de Familie Allaart.

Misschien vindt Dr. B. Allaart in Indië wel zijn blijvende positie. Voorloopig is hij echter slechts uitgegaan in tijdelijken dienst.

W. B.

Zending Noord-Holland.

De Juliana van Stolbergschool te Djocja.

Steeds meer neemt in de laatste jaren de Christelijke Huishoudschool een belangrijke plaats in op het Zendingsterrein der Gereformeerde Kerken op Midden-Java. Er zijn er nu reeds zeven: twee te Solo, één te Poerworedjo, één te Magelang, één te Poerwokerto en twee te Djocja.

De naam geeft den aard van deze scholen duidelijk aan. Het zijn scholen, waar de meisjes alles leeren wat in een goede huishouding moet worden gekend. Het spreekt vanzelf, dat het onderwijs niet enkel opgaat in practische vorming, waardoor de leerlingen alles leeren, wat er in een goede huishouding voorkomt, maar dat ook aan de verdere ontwikkeling en geestelijke vorming alle zorg besteed wordt.

Al meer blijkt welk uitnemend middel de Christelijke Huishoudschool is om met de rijpere jeugd onder de meisjes, die de gewone scholen hebben doorlopen, het contact vast te houden en deze verder te bearbeiten met het Evangelie. De huishoudscholen gaan niet rechtstreeks uit van de Zending. Zij gaan uit en worden geëxploiteerd door daarvoor opgerichte verenigingen of comités, die vaak in Holland een comité van bijstand hebben. Maar al zijn het geen zendingsscholen in strikten zin, toch zijn ze voor de Zending van groot belang en mogen we ze wel onder de zendingsscholen tellen, als we dat woord nemen in ruimere betekenis. Al de zeven huishoudscholen op Midden-Java tellen tezamen reeds 237 leerlingen, waarvan er 105 in de internaten, die meestal aan deze scholen zijn verbonden, zijn opgenomen, waardoor zij ook buiten de schooluren steeds onder Christelijken invloed verkeerden.

Djocja neemt op dit gebied de eerste plaats in, omdat men hier met dit onderwijs het eerst is begonnen.

De oudste, die naar we meenen, ook de eerste is van de Christelijke huishoudscholen op Midden-Java, is de Juliana van Stolbergsschool, genoemd naar de stam-Moeder van ons Vorstenhuis.

Het was de bekende Mej. M. van Schelven, die het eerst als directrice aan het hoofd van deze school heeft gestaan. Onder haar zeer bekwame leiding is de Juliana van Stolbergsschool door allerlei moeilijkheden heen tot rijke ontwikkeling gekomen.

In December 1934 nam de Heere deze zoo zeldzaam begaafde en toegewijde zendingsvrouw, na zware krankheid, tot Zich in de eeuwige heerlijkheid. Menschen dachten wel, dat zij bijna onmisbaar was. Maar de Heere rekent anders dan wij.

Onderwijl het Bestuur een opvolgster zocht, heeft Mej. M. van Deth, de eerste onderwijzeres, met veel tact de leiding der school gevoerd.

Het Bestuur is, geholpen door het comité van bijstand in Holland, zeer gelukkig geweest in het vinden van een opvolgster voor Mej. van Schelven.

Mej. D.^{re} C. J. Miedema was bereid haar krachten te wijden aan de Juliana van Stolbergsschool. Zij heeft aan de Universiteit te Groningen doctoraal examens gedaan in het Nederlandsch en is dus zelfs bevoegd tot 't geven van Middelbaar Onderwijs. Het vorige jaar in Juni is zij naar Djocja vertrokken. Tegelijk met haar is Mej. H. Korvinus naar Java gegaan om als leerares aan de Juliana van Stolbergsschool werkzaam te zijn.

Blijkens het verslag, dat het comité van bijstand uitgaaf, gaat het heel goed met de huishoudscholen.

De Juliana van Stolbergsschool is een huishoudschool alleen voor meisjes uit de hogere standen, z.g. priaji-meisjes. Deze meisjes zijn ook allen opgenomen in het internaat, dat aan deze school is verbonden. Als leerlingen zijn naar de laatste opgave, die we hebben, 39 meisjes ingeschreven.

Naast deze school voor meisjes uit den Javaanschen adel, is niet lang geleden ook een huishoudschool opgericht voor gewone meisjes van allerlei landaarden, d.w.z. voor Indo-meisjes, Chineezinnen, Javanen (niet-priajis) enz. De laatste school heeft geen internaat, zoodat de lesrooster ook anders is en het onderwijs ook een wat ander doel beoogt. Zij telt naar de laatste opgave 31 leerlingen.

De Juliana van Stolbergsschool leidt de priaji-

meisjes op tot wat zij in de toekomst moeten zijn, n.l. ontwikkelde huismoeders, die in staat zijn om een welgestelde Javaansche huishouding te besturen. De huishoudschool voor alle landaarden beoogt om de meisjes te bekwamen, dat zij door hun „vak" hun eigen brood kunnen verdienen, b.v. met costuum-naaien, werken in de huishouding, enz.

Beide scholen hebben hetzelfde personeel. Naast de directrice werken aan beide inrichtingen: Mej. J. M. Eggink, Mej. H. Korvinus en twee Javaansche onderwijzeressen.

Langen tijd was de Juliana van Stolbergsschool, die in 1927 is opgericht, gehuisvest in een woning, die weleer door het Petronella-Hospitaal was aangekocht, maar die men niet dadelijk noodig had, en daarom wel voor een tijd aan het Bestuur van de Juliana van Stolbergsschool kon worden verhuurd. Dit huis werd echter voor de dubbele school te klein. Het Bestuur heeft nu een terrein met huis aangekocht en zal dit door verbouwing en gedeeltelijken nieuwbouw geschikt maken voor de huisvesting van beide scholen en het internaat. De school wordt dus nu in een meer geschikt gebouw onder dak gebracht. Voor het Petronella-Hospitaal was het wegens noodzakelijke uitbreiding van woning voor verplegend personeel heel goed, weer de beschikking te krijgen over de woning, die door de Juliana van Stolbergsschool in gebruik was.

Het verblijdt ons, dat de huishoudscholen, die een mooi stuk propaganda voor het Christendom vormen, op ons Zendingsterrein thans een betere huisvesting ontvingen.

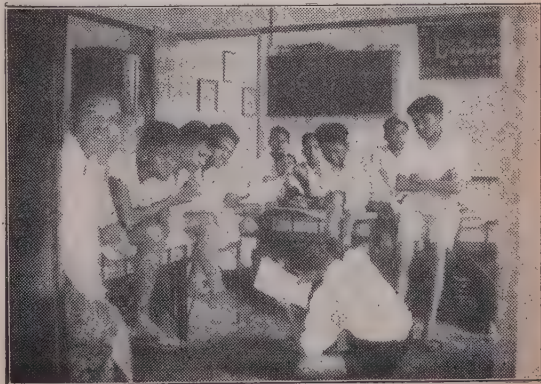
W. B.

Een der slaapzalen in het internaat van den heer J. D. Wolterbeek.

(bij de foto).

Gelijk men weet heeft de heer Wolterbeek te Djocja een Christelijk internaat voor jonge menschen, die van elders komen. Dat is een mooi stukje echt zendingswerk, dat de heer Wolterbeek geheel uit eigen beweging en voor eigen rekening doet. In het vorige No. van ons blad heeft hij iets van dit werk verteld. Bijgaande foto geeft ons een kiekje in één der slaapzalen van de jongelui. Blijkbaar hebben zij het daar met elkaar erg gezellig.

W. B.

Internaat Wolterbeek.

Zending Utrecht en Gelderland.

Hilversum 9 Mei 1936.

Begin en Einde.

I.

Waarde Broeders en Zusters,

Ds. v. d. Vliet vertelt in de Utr. Kerkbode van een mooie Kerkeraadsvergadering te Utrecht. Op die vergadering werd Dr. J. v. d. Linden te Tzum beroepen tot Missionair predikant en de Heer M. Th. Alkema benoemd tot Administrateur voor de Zending.

Dr. v. d. Linden heeft tot onze blijdschap de benoeming reeds aangenomen.

Toch willen we een deel van het stukje van Ds. v. d. Vliet nog gaarne doorgeven aan de lezers van het Zendingsblad. Ds. v. d. Vliet schrijft het volgende:

„Gisteravond hebben we een heel belangrijke vergadering gehad van den kerkeraad. Daarmee wil ik niet zeggen, dat niet alle vergaderingen van den kerkeraad belangrijk zijn. Alle werk in Gods koninkrijk is belangrijk. Tot het meest eenvoudige toe. Alleen doen wij het soms zoo verkeerd en is de manier van werken wel eens zoo, dat deze niet in overeenstemming is met de belangrijkheid van den arbeid.

Dat vermoet het werk en we vermoeten elkander ook. En nu wil ik niet zeggen, dat we gisterenavond geen vermoeiende vergadering hadden, maar voor den Zendingsarbeid was het een prachtige avond.

De tweede dominee is namelijk beroepen.

En wel Dominee J. van der Linden, Gereformeerd predikant te Tzum.

Hij is Doctor Theologiae, hij is namelijk gepromoveerd te Tübingen op een dissertatie over de zendingsgeschiedenis.

Dominee van der Linden heeft z'n opleiding ontvangen aan de Theologische School te Kampen.

Toen Dr Kaajan, Ds Netelenbos en ik enkele weken geleden hem en z'n vrouw bezochten, troffen we in de degelijke Gereformeerde pastorie te Tzum (denk er om: uitspreken Tsjum) twee menschen aan, die beiden het zendingswerk hartelijk liefhebben.

In de gemeente zelf is men met de dominee en z'n vrouw zeer ingenomen en vooral de jonge menschen houden veel van hun dominee.

Gisteravond hebben we hem beroepen voor den dienst te Poerworedjo.

Hij heeft reeds een studiereis gemaakt naar Ned.-Indië. Kent dus het land. Wil er ook gaarne weer heen. God geve hem in deze dagen Gods weg te gaan in de roeping, die tot Hem gekomen is.

Wij meenen, dat we dezen man moeten hebben.

Maar we willen hem alleen uit Gods hand ontvangen. God moet hem ons geven. Moet hem zeggen: Ga naar Poerworedjo. En dan zal dominee van der Linden het beroep aannemen en we zullen hem alzoo uit des Heeren hand gekregen hebben.

9 Juni 1936.

VAN DER VLIET.

Zending Friesland.

Ds. H. Bergema gaf een zeer uitvoerig leerrijk jaarverslag van de Zending te Keboemen, het oudste Zendingsterrein van Friesland.

Onze plaatsruimte laat ons echter tot onzen spijt niet toe het in zijn geheel op te nemen. Zeer verkort laten we het eerste gedeelte hieronder volgen.

Wie de laatste tientallen jaren de geschiedenis der zending met aandacht heeft gevolgd, zoowel in haar locale als in haar internationale ontwikkeling, zal steeds meer bij zichzelf de overtuiging hebben gekregen, dat er zich in onze eeuw een verandering is begonnen te voltrekken in de zendingswereld, die hoe langer hoe meer het karakter begint te vertoonen van een **overgangstijdperk**, van zoo diep ingrijpenden aard, dat wij met recht kunnen spreken van de afsluiting van een voorbijgegangene periode en de aanvang van een nieuwe phase in de geschiedenis van de komst van het Koninkrijk Gods op deze aarde.

De verhouding tusschen „Zending” en „niet-christelijke wereld”, tusschen „Westersche” kerk en „Oostersche” volken, is een geheel andere geworden.

En deze verandering hangt weer samen met de radicaal gewijzigde positie van Europa, van het blanke ras, in de wereld van de gekleurde volkeren.

Sinds de groote ontdekkingsreizen van Vasco da Gama en Abel Tasman, van Magelhaen en Columbus had Europa vier eeuwen lang een dominerende positie bekled in de wereld, zoowel in politiek als in cultureel-economisch opzicht, maar het aanrakingsproces tusschen „Oost” en „West” heeft, vooral in de koloniale wereld van Afrika en Azië, geleid tot een ontwakning van het rasbewustzijn en het nationalisme, waardoor in een betrekkelijk gering aantal jaren in de politieke wereldconstellatie een grondige verandering is teweeggebracht.

De overwinning van Japan in den Russisch-Japanischen oorlog van 1904 en '05 is daarvan het bekende symbool geworden. Niet ten onrechte schreef daarom indertijd een Oostersch journalist: „Het kanon van Tsjoesjima verkondigde de wereld, dat het goddelijk recht van den Westerling in Azië een eind had genomen.” En de wereldoorlog heeft dit proces nog verhaast, door meer dan iets anders bij te dragen tot het breken van het prestige der blanken. Tegelijk groeide het zelfbewustzijn der gekleurde volken en ontstond een streven naar zelfbeschikkingsrecht en naar zelfstandigheid, dat tegenwoordig nog één der voornaamste problemen vormt van de koloniale politiek der Westersche mogendheden.

Het spreekt wel vanzelf dat Nederlandsch-Indië door haar geografische ligging op den verbindingsweg tusschen Europa en het verre Oosten en door haar nauwen samenhang in godsdienstig en cultuurhistorisch opzicht met heel de wereld van den Islam en Zuid-Oost Azië reeds spoedig in dit overgangsproces in de verhouding tusschen Oost en West betrokken werd, en dat ook de zending daarvan de terugslag heeft ondervonden. Verleden jaar heb ik daarop in mijn artikel „Wassen en minder worden” in „Uit Keboemen” (Mei en Juni 1935) reeds gewezen. Dat ik deze verandering in dit jaarverslag over 1935 nog sterker accentueer, en dat ook in het opschrift heb uitgedrukt, door te spreken van „Begin en Einde”, heeft zijn bijzondere redenen.

Allereerst deze, dat ik de overgangsperiode, waarin

wij tegenwoordig leven, meer nog dan verleden jaar ben gaan zien als een begin van een nieuwe phase in de geschiedenis van de zending over de geheele wereld, maar vooral ook omdat zich deze verandering in allerlei gebeurtenissen heeft gedemonstreerd op het Friesche zendingsterrein, gedurende het voorbijge-gane jaar.

Wel werden in het jaar 1935 (in onderscheid met verleden jaar) in geen enkele der zendingsgemeenten de ambten ingesteld (er zijn dus momenteel nog steeds 7 geïnstitueerde gemeenten), maar er hebben zich toch allerlei gebeurtenissen voorgedaan, die mij er toe hebben gebracht **het jaar 1935 te stempelen tot een jaar van „Begin en Einde“**.

Eén van die gebeurtenissen is de **emeritaatsaan-vrage van Ds. Soesena** in den loop van dit jaar. Soesena was reeds lang in zendingsdienst geweest, éér hij in 1928 beroepen werd door de gemeenten van Keboemen, Glonggong en Pamrian tot eersten predikant op 't Friesche zendingsterrein, want hij behoorde tot de eerste helpers van Dr. Bakker Sr. Als zoodanig vertegenwoordigde hij de eerste periode van het zendingswerk in Keboemen. Vanaf de eerste beginselen, tot de institueering der eerste gemeenten, waarvan hij zelf nog een 7-tal jaren predikant is geweest, heeft hij dit zendingswerk meegemaakt. Hij was het ook, die in 1931 gekozen werd tot praeses van de eerste Synode der Javaansche kerken op M. Java ten Zuiden. Zijn emeritaat betekent daarom **de afsluiting van deze eerste periode**, die voor de komst van het Koninkrijk Gods op het Friesche Zen-dingssterrein, onder leiding van Dr. Bakker en Ds. van Dijk en voor een gering deel ook van mijzelf, door Gods zegen, van grondleggende betekenis is geweest.

Ds. Soesena is een man van bijzondere begaafdheid. Niet alleen bezit hij een benijdenswaardige bijbel-kennis, en een algemeene ontwikkeling die voor een Javaan uit de eerste periode, toen het onderwijs nog niet stond op het tegenwoordige peil, wel buitenge-woon mag heeten; maar hij bezit ook de gave zijn inzicht en in de openbaringsgeschiedenis en openba-ringssamenhang van den bijbel en in de vaak moei-lijke theologische en kerkrechtelijke kwestie's, waarmede de Javaansche kerken in deze overgangperiode zoo veelvuldig in aanraking kwamen, op meeslepende en overtuigende wijze aan anderen mee te deelen. Het was voor mij altijd een genot te luisteren naar zijn preeken of aan een vergadering deel te nemen, die door hem werd gepreseed. Zijn betekenissen beperkte zich trouwens niet tot het betrekkelijk kleine gebied van de drie gemeenten, door welke hij beroepen was, maar door zijn artikelen in het Evangelisatieblad „Mardi Rahardja“, waarvan hij jarenlang hoofd-redacteur was, en dat een maandelijksche oplage had van meer dan 80.000 exemplaren, heeft hij tot ver buiten zijn eigen terrein, zelfs buiten M. Java groo-ten invloed uitgeoefend; en niet minder door ver-schillende tractaten en brochures (o.a. over het onder-scheid tusschen Christendom en Islam), waarvan ver-schillende in Javaanschen dichtmaat geschreven zijn. Al de jaren, die ik op Java heb mogen werken, is hij mijn trouwe medewerker, gids en raadsman ge-weest, m.n. in mijn begin-periode, toen ik voor het leeren kennen van taal en mentaliteit der bevolking van Java van zijn uitgebreide kennis van den Ja-vaanschen godsdienst, en cultuur, van adat en taal een dankbaar gebruik heb gemaakt, en voorts in de jaren

van den overgang der Sadrachgemeenten, die hij als geen ander kende en begreep. Zonder hem zou deze overgang, die dikwijls zulk een gecompliceerd ka-rakter droeg, ongetwijfeld niet zoo vlot zijn verloo-pen als nu, onder Gods zegen, het geval is geweest.

Zijn heergaan betekent dan ook een groot ver-lies, al stemt het tot dankbaarheid, dat hij, voor zoover zijn gezondheidstoestand dat toelaat, gaarne zijn krachten beschikbaar wil blijven stellen voor het werk in de gemeenten, ook van de zending, en voor den zendingsarbeid in het algemeen.

Toch heeft zijn emeritaatsaanvraag ons bewust ge-maakt, dat de eerste ontwikkelingsperiode van het zendingswerk hiermee ten einde is, en ons meer nog dan vroeger bij de vraag doen stilstaan, **of, en zoo ja, wanneer de tijd voor het zich terug trekken der zending gekomen is**.

Is dat stadium in Keboemen, nu haar eerste pre-dikant reeds emeritaat heeft aangevraagd, al bereikt? Op deze vraag zou ik niet graag een bevestigend an-twoord durven geven. Ongetwijfeld zijn er in den loop der voorbijge-gane 35 jaar kerken gevormd van geloovigen, die invloed beginnen uit te oefenen op hun onmiddellijke omgeving, en die, met name in de latere jaren, ook, zij het op zeer bescheiden schaal, de direkte Evangelisatie ter hand hebben genomen. Er zijn een aantal geïnstitueerde kerken, die zich klassikaal en synodaal hebben aaneengesloten en die reeds een zekere mate van zelfstandigheid vertoonen, die ons niet anders dan verheugen kan. Ook wan-neer zij in hun beslissingen meer dan eens meenden te moeten afwijken van de adviezen, die hun van de zijde der zending hadden bereikt, dan is het toch voor zoover ik dat beoordeelen kan, nooit het ge-volg geweest van anti-zendingsgezindheid of iets van dien aard, maar altijd vrucht van eigen nadenken over de gegevens der Schrift, waarnaar zij zich van harte begeeren te richten. Bovendien zijn er uit de inheemsche christelijke kringen verscheidene perso-nen opgekomen, aan wie wij met vol vertrouwen de leiding der gemeenten zouden durven toevertrou-wen. Tot hen behooren, behalve Ds. Soesena, ook de beide predikanten, die in den loop van 1935 in het Keboemensche werden beroepen, en die ik den 23sten December in hun ambt mocht bevestigen, nl. **Jochas Reksadihardja** voor de gemeenten van Ke-boemen, Pamrian en Premboen en **Soepardi Sastra-soewirja** voor de kerken van Glonggong, Djana, Groedjoegan en Wera. Ook onder de andere goeroe's zijn er verscheidene die ik als leidende figuren, on-danks hun betrekkelijk geringe ontwikkeling durf te beschouwen, om hun innige gebondenheid aan Chris-tus en aan den Bijbel, om hun vromen levenswandel, hun ijver en getrouwheid en hun bezadigd en wijs optreden in allerlei moeilijke omstandigheden. Ge-durende de 6 jaren, die ik op Java heb mogen arbei-den, is met hen steeds een ideale samenwerking mo-gelijk geweest, die ons de toekomst hoopvol kan doen tegengaan.

Dat neemt echter niet weg, dat m.i. nog bij lange na de tijd niet gekomen schijnt, waarop de Friesche zending zich uit het Keboemensche terug zou kun-nen trekken, in de overtuiging haar zendingstaak daar te hebben volbracht. Zeker, er zijn nu reeds enkele gemeenten, die het jaar 1936 zijn ingegaan, voor het eerst zonder de leiding van een goeroe-indjil der zending, nl. Groedjoegan en Glonggong.

In Glonggong stond Jochas, die nu tot predikant is beroepen; en in Groedjoegan, waar de andere predikant, Soepardi, zal gaan wonen, is de goeroe-indijl naar Karang Gadoeng verplaatst, welke plaats vacant was geworden door het vertrek (of liever den terugkeer) van den goeroe-indijl aldaar naar het Poerbolinggosche. Maar vooreerst is het de vraag, of het inderdaad mogelijk zal blijken deze gemeenten geheel aan de leiding van hun kerkeraden en hun eigen predikant over te laten en voorts zijn het er nog maar twee. Juist in één van deze gemeenten, de oudste van ons terrein, bleek in den loop van 1935 een ingrijpen van zendingswege noodzakelijk, door allerlei misstanden die door specifiek Javaansche zwakheden in de verantwoordelijke leiding waren ontstaan. Dit ingrijpen wil natuurlijk niet zeggen, dat de zending aan de bevoegdheden van den inheemschen kerkeraad te kort heeft gedaan, maar toch wel dat ik door conferentie's met en overplaatsing van het personeel der zending in deze gemeente een eind heb moeten maken aan misstanden, die door den kerkeraad blijkbaar niet uit den weg konden worden geruimd.

Bovendien is het aantal Christenen nog slechts zóó gering, nl. 1458 (waarvan 685 belijdenende leden) in verhouding tot het aantal inwoners van het geheele ressort, nl. 760.000 (dus nauwelijks 2 %), dat **van deze kleine groep nog geen volkschristianisering te verwachten is**, ook al is hun aantal in 1935 met 270 gedoopten, dus met bijna 23 % toegenomen, vergeleken met het vorige jaar, hetgeen vrijwel een **verdubbeling** beteekent van het aantal in den loop van de laatste 6 jaren.

Ook is **het aantal gemeenten**, vooral door de overkomst der Sadrachianen, maar daardoor toch niet alleen, in die 6 jaren van **13 tot 26 gestegen**, allen met een eigen predikant, goeroe-indijl of imam; maar ook dit is nog maar een klein getal vergeleken bij de meer dan 650 dessa's van ons ressort, temeer wanneer wij bedenken, dat de christenen in geen enkele van de bovengenoemde 26 gemeenten ook maar een kwart van het totaal aantal inwoners dier dessa's uitmaken, in de meeste zelfs veel minder.

Meer dan op de kwantiteit zullen wij echter op de **kwaliteit** van de Christenen hebben te letten, en dan kunnen wij alweer beginnen met te zeggen, dat ondanks vele gebreken en teleurstellingen, over het algemeen van de christenen in de meeste gemeenten een goeden roep uitgaat en dat hun christen-zijn **niet zonder invloed is op hun omgeving**, welke invloed voornamelijk uitkomt in het afnemen van de heidensche practijken, hooger zedelijk peil, grootheid en welvaart, en betere hygiënische toestanden in die dessa's. Dat is een begin van het vervullen van de taak, die zij als christengemeenten hebben om een lichtend licht te zijn en een zoutend zout voor hun omgeving. Ook van de christenen afzonderlijk zou ik U menig staaltje kunnen mededeelen waaruit zou kunnen blijken, hoe bij velen het roepingsbesef tegenover de buitenwereld niet ontbreekt en zeer velen juist door de evangelieprediking in woord en daad van de christen-geworden Javanen tot Christus gebracht zijn. In verband daarmee is het dan ook van zeer groote beteekenis, dat de belijdenis-catechisanten, éér ze openbare belijdenis doen en door den doop in de gemeenten worden opgenomen, terdege worden onderzocht naar de wijze

waarop hun bekeering tot God zich in hun levenswandel heeft geopenbaard. Wij kunnen daarin m.i. niet spoedig te streng zijn en te conscientieus te werk gaan, want niet alleen mijn zes-jarige ervaring, maar de geschiedenis der kerk gedurende bijna tweeduizend jaren heeft wel geleerd, dat het voor de toekomst van een kerk van beslissende beteekenis is, of de eerstelingen van een volk werkelijk overtuigende christenen zijn of niet. Het zijn deze eerstelingen bij wie de omgeving nauwlettend speurt naar de levensverandering door hun geloof in Christus, en zij zijn het, die de traditie scheppen voor een geheele dessa, voor een geheel ressort, voor een geheel volk. Gedurende al die zes jaren heeft op ons terrein dan ook, voor zoover ik weet, nooit iemand belijdenis gedaan, dan nadat ik zelf, meestal door middel van den goeroe en de oudsten, of door persoonlijk bezoek ter plaatse, een nauwgezet onderzoek had ingesteld naar de beweegredenen, die hem (of haar) hadden geleid tot zijn (haar) overgang tot het Christendom, en naar de openbaring van zijn (haar) bekeering in den dagelijkschen levenswandel. Wij zullen wel nooit met zekerheid kunnen vaststellen of iemand werkelijk tot God bekeerd is of niet, maar wij moeten 't toch voor zooveel ons dat mogelijk is waken voor het binnen komen van onzuivere elementen in deze eerste gemeenten.

Voor al den overgang van zulk een betrekkelijk groot aantal **Sadrachgemeenten** op ons terrein is dat niet altijd gemakkelijk geweest. Pas na herhaald bezoek aan deze gemeenten kon de algemeene „ligging” worden bepaald en daarna was nog een maandenlang onderwijs en persoonlijk huisbezoek bij al de afzonderlijke leden dier gemeente, voornamelijk door speciaal daarvoor aangewezen goeroe's, die deze Sadrachchristenen reeds jarenlang kenden, vereischt, éér wij na persoonlijk onderzoek, tot toelating tot het H. Avondmaal konden besluiten. En ook dan nog bleek dikwijls, zonder dat wij daarom tot rigorisme vervielen, nadere schifting noodzakelijk, omdat de Syncretistische zuurdeesem nog niet bij allen geheel was uitgezuiverd.

Dit gevaar nu, van **syncretisme**, bestaat niet alleen bij de Sadrachgemeenten, maar zit al de **Javanen in het bloed**. Wie het boek van Dr. Leisegang gelezen heeft over de ontwikkeling van het syncretisme in de eerste eeuwen van het Christendom, zooals dat openbaarde o.a. in de gnostiek (zijn boek heet dan ook „Die Gnosis”), zal ongetwijfeld herhaaldelijk getroffen zijn door de groote overeenkomst met de godsdienstige ontwikkeling bij de Javanen, ook bij vele Christen-Javanen. En meer dan misschien eenig ander boek kan het ons de oogen openen **voor het gevaar dat hier dreigt bij de toekomstige ontwikkeling van een Christelijke kerk en van een inheemsche theologie op Java**.

En vooral daarom meen ik de bovengestelde vraag zich kennend te moeten beantwoorden. De zending zal zich voorloopig nog niet kunnen en mogen terugtrekken. Integendeel. Haar taak zal in deze tweede periode **nog zwaarder** zijn dan in de eerste periode, die nu ten einde is. **Want dit gevaar van syncretisme te onderkennen en de middelen te beramen voor een mogelijke beperking of voorkoming van dit gevaar**, (voor alles door de versterking van den levenden band des geloofs aan Christus en de Schrift, door de Javanen steeds meer uit Gods Woord te leeren leven

en denken, en door de gemeenten op te bouwen uit het evangelie), zal de groote taak zijn, die ons in de komende periode der zendingsgeschiedenis op Java wacht.

Alleen een groot verantwoordelijkheidsbewustzijn tegenover de Javaansche Christelijke kerk in deze tweede periode, die we zijn ingegaan, en een steeds

ik in mijn vorig jaarverslag gesproken heb), vooralsnog niet schijnt aangebroken; dat in tegendeel met het beëindigen van deze eerste periode van onzen zendingsarbeid, het begin reeds gekomen is van een tweede periode, die zeker niet minder dan de eerste pionierstijd, de inspanning van al de krachten en gaven door God ons geschonken, vragen zal, om in

Zendingscommissie te Suawoude met haar collectantjes.

weer indachtig worden aan de roeping waarmede we door Christus zelf geroepen zijn tot „boodschappers in Zijn plaats”, verbonden met een geworteld en grond zijn in het fundament van Zijn Woord, en een diep inzicht in den geestelijken achtergrond van het Javaansche geestesleven, kan ons in staat stellen tot een levende prediking van het Woord, die het Christendom doet zien en verstaan als een principieel van alle pseudo-religie verschillende godsdienst, als den eenigen godsdienst, die naar waarheid op dezen naam aanspraak mag maken, omdat deze godsdienst alleen spreekt van den eenigen Naam, die onder den hemel gegeven is, door Wien wij moeten zalig worden. Niet het ernstig en met liefde en wijsheid zoeken van de aanknoopingspunten in het godsdienstig leven der Javanen (aan wie God zich ook niet onbetuigd heeft gelaten en bij wie de resten eener vroegere Godsopenbaring ook niet ontbreken), brengt hier het gevaar van syncretisme; integendeel, het is juist naar mijn vaste overtuiging, de eenig mogelijke weg, voor zoover ons menschen dat mogelijk is, de gevaren van het syncretisme, die door de z.g.n. „eenvoudige prediking” zoo gemakkelijk kunnen en ook werkelijk zijn ontstaan, (denk maar aan het „Christendom” van vele Sadrachgemeenten), te voorkomen.

Uit het bovenstaande zal U wel duidelijk zijn geworden, hoe de tijd voor een terug-trekken van de zending (afgezien van de moeilijkheden eener overdracht van hospitaal en scholen, en het veelzins nog ontbreken van zelfstandigheid in den vorm van zelfregeering, zelfonderhoud en zelfuitbreiding, waarover

gehoorzaamheid aan het zendingsbevel van Christus, de ons door Hem opgedragen taak op het zendings-terrein van Keboemen te kunnen vervullen.

(Wordt vervolgd).

Zendingscommissie te Suawoude-Tietjerk met haar collectantjes.

(Bij de foto).

Ook in de Gemeente te Suawoude-Tietjerk doet men zijn best voor de Zending. Want men wil natuurlijk graag het aandeel bijeenbrengen, dat naar billijkheid moet worden bijgedragen voor Friesland's gezegend Zendingswerk. De Commissie voor de Zending heeft dus wel wat te doen. Maar men heeft een goed getal flinke collectantjes, die met hun busjes heel wat bijeenbrengen. Over den ijver en de trouw der collectantjes, zoo schreef men ons, is de Commissie zeer te vreden.

**Zending Groningen, Drenthe,
Overijssel, Bentheim en
Oost-Friesland.**

Schetsen uit het binnenland.

No. 20.

De tuberculose dringt ook op Soemba tot alle kampongs door, vooral in de kampongs aan de kusten.

In een van de kampongs aan de kust van de Indische Oceaan, woonde Djara. Een flinke jonge man, die van zijn leven genoot. En zich om de hoogere dingen niet bekommerde. Zijn levensdoel was alleen het zich zoo goed mogelijk te maken op deze aarde.

Maar in zijn kampong ontstond beweging.

Er was een voornam vrouw, die Christen wilde worden, en haar man en eenige ondergeschikten deden mee. Dat was een heele gebeurtenis! Net alsof er in een meertje, dat eeuwen rustig temidden der bergen heeft liggen droomen, plotseling een rotsblok valt, die het water aan alle kanten doet opspringen.

Maar de rust keerde weer. De vrouw stierf, en daarmede was een eind gekomen aan de beweging. Slechts enkele golfjes kabbelden na.

Toch had het Djara geraakt. Hij had iets bespeurd van hooger leven. Hij had eens nagedacht over het doel en de betekenis van zijn leven; en had er iets van gevoeld, dat het aardsche leven niet het doel in zich zelf heeft.

Maar niemand wist er iets van, wat er in zijn hart was.

Men zou het zoo ook niet merken; want zijn heidensche leven ging dezelfde gang als vroeger. Hij deed mede aan de Marapoe-feesten, danste en sloeg op de gong; en trok zich van een welgeordend zedelijk leven niets aan.

Langzamerhand merkte hij, dat hij zwakker werd. Zijn borst ging pijn doen. Een droog kuchje hoorde men.

Als iemand vroeg om mede te gaan naar een nachtelijk dansfeest ter eere van een doode, dan kon hij niet meer. Toch trok zijn hart daar nog heen.

Daarom verzamelde hij al zijn kracht en ging. Maar midden in het feest kwam een golf bloed uit zijn mond.

Hij schrok en men bracht hem naar huis.

Daar lag hij, zwak, met koorts.

Nu had Djara tijd om na te denken. Nu zag hij den dood voor oogen, en begreep hij het korte van zijn leven op aarde. Hij wilde zoo graag leven en mee doen, maar nu wist hij, dat hij nog enkele maanden leven zou, en dan....?

In een hoekje van het donkere huis lag hij maar te denken. Een vies plekje was zijn matje, dat niemand schoon maakte. De rook van het vuurtje midden in huis verstikte zijn adem, de zon zag hij niet, want boven hem zag hij alleen het vuile, doorgerookte alang-alang dak. Naar het Ziekenhuis kon hij niet meer, want dat was drie dagen te paard verwijderd. En men had hem gezegd, dat dat toch niet meer hielp.

Het was duisternis in hem en om hem.

Toch kwam er licht binnen.

Een kennis was in Pajeti op school geweest, aldaar gedoopt, en voelde zich geroepen aan ieder van Jezus Christus te vertellen.

Hij kwam ook bij Djara, en vertelde van het eeuwige leven, dat bij Jezus Christus te vinden was. Hij vertelde van de opstanding der dooden en eeuwige zaligheid voor ieder, die geloofde, dat Jezus zijn zonden afgewassen had.

Wat een blijdschap kwam er in zijn hart! Wat werd het opeens licht!

Vroeger had hij het ook wel gehoord, maar nu pas werd het ernst voor hem, nu was het werkelijkheid.

Daarom vroeg hij zijn vriend iederen dag te komen. En iederen dag lezen zij samen in den Bijbel, en baden samen.

Het werd hoe langer hoe lichter in dat kleine donkere vieze huis. Een paar heldere oogen keken ieder aan. En ieder verwonderde zich daarover.

Maar het heidendom laat zijn prooi niet zoo maar en zoo makkelijk los! Zijn moeder kwam dikwijls schreiende bij hem zitten, en vroeg of hij dan heelemaal niet meer beter wilde worden. Of hij het niet heerlijk zou vinden weer op zijn paard overal rond te rijden en feest te vieren.

Het werd hem zwaar! Ja, leven, leven, dat wilde hij zoo gaarne. O, wat waren het vroeger gelukkige dagen geweest, toen hij gezond en sterk overal naar toe ging. Ja, als dat weer eens terug kwam!

Maar neen! dat waren toch donkere dagen geweest, vol zonde en heidendom! Neen! hij wilde toch niet meer ruilen.

Zijn moeder begreep hem niet. Hoe kon het toch, een jonge man, die met koorts lag en ziek was, dat hij niet verlangde naar gezondheid?

Telkens kwamen er oude kennissen, die knap waren in tooveren en geneesmiddelen, om hem aan te bieden, hem te helpen en te offeren aan den Marapoe, om hem beter te maken. En zij vertelden van anderen, die door hun daden geheel beter waren geworden.

Zij wilden kippen slachten, de lever onderzoeken, ja zelfs wel een buffel slachten en een groot feest maken.

Maar Djara wilde niet.

Dagelijks kwam men met hem praten, hij werd zelfs wel uitgescholden, omdat hij zoo tegen de keer in was. Hij werd bespot, omdat hij niet alles deed, wat in zijn macht was om beter te worden.

Alleen, als zijn vriend kwam, en zij samen baden, had hij gelukkige oogenblikken. Maar als zijn vriend weg was, begonnen weer de moeilijkheden. Men verweet hem, dat hij zijn eigen vader en moeder minachtte en niet deed, wat zij wilden.

Toch hadden zijn vader en moeder diep medelijden met hem. In hun woorden lag ook wel gekwetste eigenliefde, dat hij niet wilde zooals zij, maar toch ook echte ouderliefde.

Als Djara dan zelf niet wilde, dan zouden zij het toch maar doen, ondanks hemzelf.

Een kip werd gehaald en gebeden tot den Marapoe: „O, Marapoe, zie hier een kip, een goede kip, geef haar een goede lever, een rechte lever, opdat wij weten, dat gij niet vertoornd zijt en gij ons een lang leven wilt schenken”.

De kip werd geslacht, maar de lever van de kip bleek niet gunstig te zijn.

Daarom werd nog een varken geslacht; en met meer woorden nog werd den Marapoe gesmeekt om hulp en gezondheid voor hun kind.

Maar de lever van het varken was ook ongunstig.

Toen werd een karbouw geslacht, en op de gong geslagen.

Toen was de lever goed, en men was al blij. Nu bleek de Marapoe gunstig gestemd! Hij was blijkbaar met een klein dier niet tevreden!

Nu zou Djara wel opknappen!

Maar Djara stierf.

Vol geloof en hoop op het eeuwige leven in Jezus Christus; en allen verwonderden zich over zijn blijdschap.

Zouden nu velen ook Christen worden? Nu zij gezien hadden de heerlijkheid des geloofs?

Zending onder de Chineez en studeerende Oosterlingen in eigen land.

De lezers en lezeressen van het Zendingsblad hebben er recht op, dat wij weer eens wat van onzen arbeid laten weten.

Zendingscommissie en collectanten te Houwerzijl.

Helaas neen! Het was zijn eigen schuld, dat hij stierf, want hij had niet op den Marapoe vertrouwd!

En het aardsche leven en de zonde trok de zielen veel sterker, dan het geloof van Djara.

Als de Heilige Geest de harten niet tot nieuw leven wekt, dan kan de dood van een geloovige ook geen invloed hebben.

P. J. LAMBOOY.

Houwerzijl's Zendingcommissie en haar collectanten.

(Bij de foto).

Wat den arbeid der Zending betreft staat de Kerk te Houwerzijl mede in het eerste gelid. Mogelijk ook wel op ander terrein. Want in Kerken, waar de Zending warm leeft, is veelal heel het kerkelijk leven nog al gezond. In elk geval, te Houwerzijl voelt men warm voor de Zending. Was het overal zoo, dan zou de Zending onzer Kerken heel wat meer kunnen doen dan thans, zonder dat er te kort zou zijn. Want te Houwerzijl brengt men per ziel meer dan een gulden elk jaar bijeen. Metterdaad voorbeeldig! En dat is voor geen gering deel mede te danken aan de zeer trouwe collectanten, die men heeft. Toen enkele jaren geleden Ds. W. v. Dijk van Soemba te Houwerzijl was, sprak hij: „Deze meisjes zijn mijn medearbeidsters in het werk der Zending”. Zoo is het.

W. B.

Wij hopen dat velen er al belangstellend naar hebben uitgezien.

Ds. Pieron geeft onderstaand eenige korte berichten, maar als ik uit de laatste rapporten van hem en br. Dols groote gedeelten overnam, dan zoudt U met ons verheugd zijn over de „beweging”, die er steeds meer komt in de harten der Chineez en uit de rapporten van Ds. Verkuil zou hetzelfde blijken met betrekking tot de studeerende jongeren, die aan onze Universiteiten zich een wetenschappelijken graad verwerven, om dan als gegradueerden naar hun geboorteland terug te keeren.

Maar... de inhoud van die rapporten zou te veel plaats nemen van het Zendingsblad en alles is niet voor publiciteit geschikt.

Daar zouden wij het werk door kunnen schaden.

Daarom geef ik alleen een fragment uit een der laatste rapporten van Ds. Pieron: „Van een merkwaardige ontmoeting in ons zaaltje moet ik U iets meer vertellen. Bij zijn bezoeken aan de Noord-Chineez was de heer Dols in aanraking gekomen met Chin Jen Wah, die jarenlang in Frankrijk woonde, daar in aanraking kwam met de R. K. Kerk en in 1927 te Lyon gedoopt werd. Dezen man nam br. Dols mee naar het zaaltje, naar onze maaltijden en de daarop volgende Evangelieverkondiging. Gelukkig verstond hij het Kantoneesch redelijk goed, zodat hij bijna alles kon volgen. Door onze eenvoudige prediking is hij, geheel eigener beweging tot het inzicht

Statistiek.

Naam der Zendende Kerk of Corporatie	Naam van het Zendingsressort (resp. de afdeling)	Hoofdziekenhuizen			Hulpziekenh. niet verbonden aan een Hoofdziekenh.			Totaal aantal artsen op ult. verslagjaar.			Totaal aantal Europ. ver- plegers (sters) op ult. 1935	
		Aantal	Aantal daaraan verbonden		Aantal	Aantal daaraan verbonden		Vaste poliklinieken niet verbonden aan een hoofd- of hulpziekenhuis	Europeesche	Inlandsche	Chineesche	van wie vroedvrouwen
			Hulpzieken- huizen	Poliklinieken		Aantal daaraan verbonden	poliklinieken					
Geref. Kerk van Rotterdam . . (van Zuid-Holl. ten Zuiden)	Poerbolinggo (Banjoemas)	1	—	1	—	—	2	1	1	—	13)	—
Geref. Kerk van Rotterdam . . (van Zuid-Holl. ten Zuiden)	Poerwokerto (Banjoemas)	1	—	1	—	—	1	2	—	—	4	—
Geref. Kerken van Utrecht en Gelderland	Poerworedjo (Res. Kedoe)	1	1	6	1	1	5	2	—	—	2	—
Geref. Kerk van Heeg (Friesl.)	Regentschappen: Keboemen en Karang	1	—	6	—	—	—	2	—	—	3	—
Geref. Kerk van Heeg (Friesl.)	Wonosobo Anjar	1	—	4	—	—	—	1	1	—	2	—
Geref. Kerk van Amsterdam .	Gouvernement Djokjakarta	1	11	5	—	—	—	5	1	1	6	2
Geref. Kerk van Middelburg. .	Magelang	1	1	2 ¹⁾	—	—	—	1	—	—	2	—
Geref. Kerk van Delft. . . . (in samenwerking met de Geref. Kerken van Zuid-Holland) N.G.	Klaten (Gouvernement Soerakarta)	1	3	—	—	—	—	3	—	—	3	—
Geref. Kerk van Delft. . . . (van Zuid-Holland ten Noorden)	Gouvernement Soerakarta	1	1	11 ²⁾	—	—	—	3	—	1	4	—
		9	17	36	1	1	8	20	3	2	27	2

¹⁾ waarvan één schoolpolikliniek. ²⁾ waarvan drie bijpoliklinieken ³⁾ een zuster met verlof.

gekomen, dat het R.K. geloof in vele opzichten dwaalt en van de eenvoud van het Evangelie is vervreemd. Over deze dingen sprak hij gedurig en het was reeds zoo ver gekomen, dat hij vurig wenschte in onze Kerk belijdenis van zijn geloof af te leggen, toen hem, op Curaçao een goede kans voor een levenspositie werd geboden. Op zijn verzoek hebben wij hem een aanbevelingsbrief meegegeven voor onzen collega Kroeze te Curaçao.

De menschen, die door de prediking toenadering beginnen te toonen, worden in hun verblijven opgezocht, waar ik meer gelegenheid heb om wat persoonlijker op geloof en bekeering aan te dringen.

En nu gaat Ds. Pieron, in telegramstijl, zelf tot U spreken:

Katendrecht. Zoo juist is de maaltijd in ons zaaltje afgeloopen. Uit de rijstkommen, waaruit even geleden nog gegeten werd, wordt nu behagelijk een laatste slok thee geslurpt. Maar nog gaan onze Chineezen niet naar huis. Immers zoo dadelijk zal de korte Evangelisatiedienst beginnen. De gezangboeken worden uitgedeeld. Mijn trouwe medehelper, de Christen-Chinees Lum Fong, staat op en zingt met groote vrijmoedigheid een couplet voor. 'n Bekende wijs, die U ook wel zou kunnen meezingen. Maar wonderlijke woorden, van vreemden klank. Hier en daar begint schuchter een onwennige stem mee te zingen van de ongepeilde zondaarsliefde van Jezus. Dapper moeten

we met z'n tweeën, Lum Fong en ik, volhouden om 't gezang tot een goed einde te brengen. Nee, 'n orgel zou hier geen overbodige weelde zijn! Na 't gezang staat de zendeling op en leest een bijbelgedeelte voor, dat kort door hem en wat uitvoeriger door zijn Chineeschen vriend wordt verklaard. En dan is 't eind van dezen korten dienst gekomen. Weer is het zaad gestrooid, weer is onze hoop op Hem gevestigd, die alleen den wasdom kan geven. En zoo wordt driemaal in de week, na elken maaltijd in gesproken en gezongen woord het Evangelie verkondigd. En aanvankelijk heeft God de Heere zijn zegen willen schenken. Hier en daar gaat reeds het licht doorbreken door de nevels van bijgeloof en misverstand.

Op de begraafplaats. 'n Chinees wordt begraven. Langzaam in het ziekenhuis weggeteerd. Weer 'n slachtoffer van de tuberculose, die reeds zooveel Chineezen in ons gure Holland naar den dood heeft gesleept. 'n Kleine stoet vrienden volgt de baar. Allen voelen ze het schrijnende verdriet van dezen gang. Begraven in vreemden bodem, vreeselijk voor een Chinees. Ver van eigen grond en eigen familie, die twee bijna goddelijke machten in het leven van onze Chineezen. Ook br. Dols en ik volgen de kist. En als dan het ontzielde lichaam in de groeve is gedaald, treedt de zendeling naar voren en spreekt in het Chineesch van 't felle verdriet van deze begrafenis ver van vaderland, ver van vrouw en kinderen, maar

Medischen dienst 1935.

Totaal aantal gedipl. Inl. of Chin. verpleeg- sters op ult. 1935		Totaal aantal ongediplomeerde verpleegsters (leerlingen)	Totaal aantal Inl. of Chin. verplegers		Totaal aant. krachten op ult. verslagj. voor apoth., huish. en administratie, niet vermeld bij 1 t.m. 6			Totaal aantal aanwexige bedden (al of niet gesubsidieerd)	Totaal aantal opgen. patiënten gedurende verslagjaar		Totaal aantal operaties gedurende verslagjaar		Totaal aantal verlossingen gedurende verslagjaar		Aantal verpleegden gedurende verslagjaar	Gemiddeld aantal patiënten per dag	Totaal aantal poliklinisch behandelde patiënten gedurende verslagjaar
van wie vrouwen			gediplomeerd	ongediplomeerd (leerlingen)	Europeesche	Inlandsche	Chineesche		mannen	vrouwen	chirurgische	oogoperaties	in eigen inrichting	buiten eigen inrichting			
1	—	27	10	18	1	5	—	200 ⁶⁾	1864	799	507	82	91	37	70547	194	24520
1	—	19	4	15	1	26	—	145	1510	650	222	5	51	3	39078	107	19456
8	4	23	10	31	1	3	—	245	2904	1648	176	61	159	152	73267	201	69241
2	2	25	16	17	1	5	1	198	1578	954	424		87	109	72587	199	35808
—	—	24	7	18	—	2	—	122	1424	591	202	10	29	131	45754	125	25253
22	12	51	47	56	2	8	—	1000	18856		1684	—	479	1146	362743	995	817173
6	1	16	6	10	1 ⁵⁾	3	—	123	1391	822	104	3	72	76	47188	129	9487
8	—	21	24	18	—	3	—	290	5652	2788	525	52	139	231	154069	421	106628
23	15 ⁴⁾	30	37	22	—	9	1	320	3609	1954	315	442 ⁷⁾	222	597	124333	340	233551
71	34	236	161	205	7	64	2	2643	19932	10206	3735	655	1329	2482	989566	2711	1341117
									18856		424						

⁴⁾ waarvan 2 ongediplomeerde vrouwen. ⁵⁾ niet full-time. ⁶⁾ 160—200. ⁷⁾ waarvan 26 neus-, oor-, keeloperaties.

ook over de hoop, die wij na de vele bezoeken van Br. Dols mogen koesteren, dat ook over dit graf eens de heerlijkheid van Jezus den Levensvorst zal lichten.

In de gevangenis te Amsterdam. 't Is donker in de cel. 'n Chinees vertelt den zendeling de droeve geschiedenis van zijn moord op een landgenoot. Blij dat hij eindelijk eens met iemand kan spreken in zijn eigen taal. Vele vragen naar toestanden en bekenden te Amsterdam en Katendrecht moet de zendeling beantwoorden. Vele zijn de boodschappen, die hem opgedragen worden. Maar slechts één is de boodschap, die de zendeling hem heeft af te geven: de blijde boodschap, dat er Eén is, wiens bloed reinigen kan van alle zonden.

In het R.K. ziekenhuis te Oss. 'n Crucifix aan den wand. In een der bedden een pinda-Chinees, hevig gewond hier gebracht na een onbesuisde aanrijding door 'n auto. Verwondering over dit onverwachte bezoek heelemaal uit Rotterdam. „Ja, maar Jezus heeft me hier gestuurd, Zijn liefde en ook de liefde van Zijn gemeente tot Hem heeft me gedreven naar hier.” Lezers, dat laatste was toch geen leugen?

PIERON.

Wij hebben dus het slot van een maaltijd in het zaaltje en een begrafenis meegemaakt en waren ook even in de gevangenis te Amsterdam en in het ziekenhuis te Oss.

Zou er niemand zijn, die een orgel wil geven voor ons zaaltje? Het zingt zoo moeilijk zonder begeleiding. Eenigen tijd geleden kreeg ik een mooi gebruikt en voor de tropen geschikt orgel, voor Java cadeau; wie zou ons aan een nog goed bruikbaar orgel voor onze samenkomsten in Katendrecht kunnen en willen helpen?

Als een br. of zuster ons daarmede zou willen verrassen, dan zouden wij om meer dan een reden erg blij zijn. Zoudt U er over willen schrijven aan Ds. A. F. J. Pieron, Dordtschelaan 46c, Rotterdam (Zuid)?

En nu geven wij Ds. Popma nog even het woord, om dankbaar verschillende giften te verantwoorden.

Onze penningmeester Ds. H. Popma, Strevelsweg 5, Rotterdam-Z., giro 92886, heeft onder hartelijke dankzegging aan de gevers nog de volgende giften te verantwoorden:

Giften voor de Kerstfeestviering te Utrecht, 1e verantwoording f 27.07; 2de verantw. f 13.94; 3de verantw. f 5.44; uit coll. R'dam-Z. f 2.50; via Ds. v. A. te R.-Z. f 0.25; bij lezing br. Dols te Gorkum f 5.—; bij spreekbeurten Ds. P. te Rijnsburg f 16.50; te Haarlem f 15.— te Groningen f 39.79; Mevr. N. N. te H. f 2.50; Mevr. B. te H. f 1.—; van Gereformeerden in Noord-Frankrijk fr. 30.— (= f 2.88); van patiënten in Eudokia f 2.50; Mevr. v. S. te H. f 2.50; N. N. te L. f 1.—; J. H. te A.-Z. f 0.50; J. B. te N. f 1.—; via Ds. den B. f 0.50; via kerkelijk bureau te R. f 10.—, f 20.—

en f 10.—; J. M. V. te C. a. d. IJ. f 1.—; uit coll. Schiedam f 1.—; busje R.-Z. f 11.90; C. te R. f 2.50; M.V. B.i.d.L. te R.-Z. f 5.—; via „De Standaard” f 3.50; N. N. te R.-Z. 400 halve centen; H. en C. v. A. te R.-Z. 300 halve centen. Voor de verspreiding van Bijbels en lectuur onder de Oosterlingen van Mevr. N. N. te A. f 80.—.

Hartelijk dank, brs. en zs.

Maar U wet, een penningmeester blijft klagen.

De maaltijden worden betaald uit de giften en de opbrengst van spreekbeurten. Wij mogen de zendingskas daar niet voor aanspreken. En het „potje” voor de maaltijden is zoo goed als leeg. Daarom komt Ds. Popma U vragen om eenige versterking. Alle giften zijn hartelijk welkom. V.

Enthousiasten.

We beleven in Indië merkwaardige geestelijke beroeringen. Er is beweging onder allerlei volksgroepen: Predikers van allerlei aard trekken op Indië los. Naast de zending en de missie zijn er allerlei secten, vooral van de enthousiasten, die de aandacht der massa trekken. Inzonderheid de Pinkstergemeente vindt ingang. De gebedsgenezingen, het spreken in vreemde talen trekken duizenden eenvoudige zielen. En de Pinksterzendingen zijn vol ijverig. Het is een feit, dat waar zij werken plotseling een groote belangstelling voor den Bijbel ontstaat en veel Bijbels gekocht worden. Maar helaas, zooals altijd bij de enthousiasten komt er scheuring op scheuring. Het gevolg is, dat er door hun arbeid zeker veel zielen tot God worden gebracht, maar dat velen het in de Pinkstergemeente toch niet uithouden en dan zonder eenige geestelijke verzorging blijven voortleven. Bij anderen worden allerlei dwaze schriftuitleggingen gevonden. Wie die massa ziet, die moet wel denken aan het: „Schapen zonder herder”. Deze menschen hebben dringend behoefte aan voortdurend geestelijk onderricht, Bijbelverklaring en eenvoudig dogmatisch onderwijs. Daar moet onze christelijke pers ook geregeld en systematisch in voorzien. De belangstelling is gewekt. De stoot is gegeven, maar nu verder? Men staat niet afwerend. Integendeel, men zoekt. Maar wie zal ze nu verder leiden?

Geef ze lectuur, lectuur, lectuur.

Th. K.

Zendingskalender 1937.

L. S.

Evenals vorige jaren wordt ook nu weer Uw aandacht gevraagd voor onzen Zendingskalender (1937).

Op verzoek van onderscheiden kant, hebben Deputaten der Generale Synode voor de Zending besloten, dat de vóór-pagina eenigszins zal gewijzigd worden. De tot nog toe opgegeven data met belangrijke Zendingse feiten zullen vervallen, en daarvoor in plaats komt een gewone maandkalender met duidelijke cijfers; ook de „kiesjes” zullen een betere kleur krijgen, die ze meer sprekend maakt.

De verwachting leeft, dat hierdoor onze Zendingskalender wat mooier in vorm en doelmatiger voor het gebruik zal blijken te zijn.

Naar in het April-nummer van Het Zendingsblad is medegedeeld, was de bate van den vorigen Kalender, die geheel ten goede van de zending kwam, een bedrag van f 4461.53.

Mocht nu de oplaag, al tot 85.000 exemplaren geklommen, het komend jaar nog een paar duizend omhoog gaan, dan zou de financiële uitkomst nog grooter worden.

De tijden zijn voor velen zeker moeilijk, maar onze Zendingskalender is voor een klein bedrag te krijgen.

Uw hulp ter verspreiding van onzen Zendingskalender wordt dan ook met vrijmoedigheid en vriendelijke aandrang ingeroepen.

Hij herinnert in onze gezinnen elken dag aan het werk der Zending, dat de Heere ons toebetrouwde en houdt daarvoor de belangstelling levendig.

De prijs blijft dezelfde als voorheen: f 11.— per 100 exemplaren; bij bestelling na 1 Nov. f 12.—.

Bestellingen aan G. F. Hummelen's Boekhandel en Electr. Drukkerij N.V. te Assen; gaarne zoo spoedig mogelijk; dat spaart moeite en kosten.

Op Gods zegen en Uw aller medewerking hopen:

Namens de deputaten der Generale Synode
voor de Zending:

D. POL, Redacteur.

Rijsoord, Juni '36.

Korte berichten.

Idenburgfonds.

In het vorige nummer van ons gewaardeerd „Zendingsblad” deelde de heer Van Keulen mede, dat hij, tengevolge van een overspanning, op voorschrift van den dokter alle werk — dus ook het secretariaat en het penningmeesterschap van het Idenburgfonds — buiten zijn schoolarbeid moest neerleggen. Voor zijne medebestuurders en voor de Zendingvrienden is dit eene groote teleurstelling. De heer van Keulen was de oprichter en de ziel van het Fonds. Ook hier breng ik hem gaarne warmen dank.

Tot mijne hartelijke blijdschap verklaarde de heer K. R. Hummelen, ambtenaar ten stadhuize en ouderling bij de Geref. kerk alhier, zich, onder nadere goedkeuring van het Bestuur bereid, het secretariaat en het penningmeesterschap op zich te nemen. Men gelieve dus met hem te corresponderen en aan hem giften, contributies, collecten over te maken. Zijn gironummer is 196921.

A. G. HONIG.

Kampen, 29 Juni 1936.

Mej. M. Looijenga.

Het adres van Mej. M. Looijenga, dame voor de huishouding in het Petronella-Hospitaal te Djokja, die voor herstel van gezondheid in Holland vertoeft, is: Huize Zonneweelde, van Stolklaan 3, den Haag.

Ds. A. Pos.

Het adres van Ds. A. Pos, docent der Opleidingschool te Djokja, thans met verlof, is Middenduinerweg 36, Santpoort.

Dr. J. ten Kate.

In de vacature van Dr. Verveen te Solo, die om gezondheidsredenen van Mevrouw het vorig jaar moest repatriëren, is door de Zending van Zuid-Holland Noord benoemd Dr. J. ten Kate te den Haag. Na de beëindiging van de speciale studie der Chirurgie, zal hij wellicht in het laatst van 1937 vertrekken naar Solo.

Mej. C. T. ten Kate.

Mej. C. T. ten Kate verpleegster in het Juliana-
ziekenhuis te Amsterdam is benoemd tot hoofdver-
pleegster in het Petronella-Hospitaal te Djokja. Zij
is een zuster van Dr. J. ten Kate. De datum van
vertrek is nog niet bepaald.

Mej. I. v. d. Werff.

Eveneens is tot hoofdverpleegster in het Petro-
nella-Hospitaal benoemd Mej. I. v. d. Werff.

Dr. J. C. Flach.

Onder enorme belangstelling heeft Dr. J. C. Flach,
die 21 jaar de Zending als directeur van het zieken-
huis te Poerworedjo heeft gediend, afscheid ge-
nomen van de kringen op Midden-Java. Namens Zen-
ding en Kerken werd hij hartelijk toegesproken door
Ds. Ph. Kuipers van Djokja.

Ds. H. Kraemer.

Aan den bekenden Zendingsman en Hoogleeraar Dr.
H. Kraemer is door de Universiteit te Utrecht het
eeredoctoraat in de Theologie verleend. Een welver-
diende hulde.

Mekka-gangers.

Het getal der bedevaartgangers naar Mekka de
heilige stad der Mohammedanen, neemt sterk af. In
1935 is het gedaald tot 25.000.

Vroeger waren er uit Ned. Indië alleen soms om-
streeks 35.000. In 1935 leverde Java slechts ongeveer
1000 pelgrims. Dat was zeer weinig.

Christelijk Sanatorium voor longlijders.

Maandag 22 Juni is het Christelijk Sanatorium voor
t.b.c.-lijders dicht bij Kalioerang door den Sultan van
Djokjakarta geopend. Gelijk men weet gaat dit Sana-
torium uit van het Petronella-Hospitaal. Het is het
eerste Christelijk Sanatorium voor longlijders in Indië.

Zending in Abessynië.

De zending in Abessynië zal volgens ontvangen be-
richten met kracht worden voortgezet. De toestand
van de in Abessynië werkende zendelingen wordt
voor den zendingsarbeid niet ongunstig geacht. De
Hermannsburgzending onderhoudt naast haar post
te Addis Abeba, welk als steunpunt in de hoofdstad
van groot gewicht is, posten te Bedella en Lallo-
Schalleotta. Het bij de zendingspost te Addis Abeba
behoorende weeshuis zal in de toekomst bijzondere
betekenis krijgen als evangelistenseminarium.

Korte statistiek van de Zending in Ned. Indië.

Aan het „Indisch Verslag” 1935 is de volgende sta-
tistiek van de zending in Ned. Indië ontleend:

De cijfers hebben betrekking op het jaar 1934.

De Zending werkt met 193 Europeesche zendelin-
gen, van wie 144 in de Buitengewesten. Verder met
173 inlandsche en 18 Chineesche voorgangers, in totaal
384, van wie 266 in de Buitengewesten. Naast hen
staan 577 mannelijke, 4 vrouwelijke en 12 Chineesche
krachten, uitsluitend voor het werk in de gemeenten.

Dan 1874 mannelijke en 6 vrouwelijke krachten voor
gemeente en school. En 1085 mannelijke, 20 vrouwe-
lijke inlandsche, 29 mannelijke en 14 vrouwelijke
krachten uitsluitend voor de school. In totaal 3621,
van wie 2795 in de Buitengewesten.

De Zending heeft 168 gemeenten met kerkeraad en
zelfstandigen voorganger (111 in de B. G.); 1218 ge-
meenten met kerkeraad zonder zelfstandigen voor-
ganger (1083 in de B. G.); 794 gemeenten zonder ker-
keraad en 1796 plaatsen, waar overigens gewerkt
wordt.

Het totaal aantal gedoopten bedroeg 790.737 Inlan-
ders en 4105 Chinezen, in totaal 794.842 (van wie
736.897 in de B. G.). Van deze gedoopten zijn 327.994
Inlanders en 1624 Chinezen als lidmaat aangenomen.
In dooponderricht waren nog 38.540 personen
(van wie 35.400 in de B. G.). In 1934 zijn gedoopt
20.560 (in B. G. 19.015) volwassenen en 40.355 (in B. G.
37.939) kinderen.

Waarschuwing.

Naar men ons mededeelt komt het meermalen
voor, dat men bij de ingangen van terreinen waar
Zendingsdagen worden gehouden, bloempjes of strik-
jes tracht te verkoopen zoogenaamd „voor de zen-
ding” of „ter eere” van de zending. Natuurlijk „ver-
kapte afzetterij”. Men zij gewaarschuwd.

Hulpprediker voor Batavia.

De Gereformeerde Kerk te Batavia, die weleer
twee predikanten had, doch thans slechts één dienaar
des Woords heeft, besloot tot de benoeming van een
hulpprediker. Een commissie bestaande uit Dr. W.
G. Harrenstein, Ds. H. Holtrop en Br. Stulp is uit-
genoodigd haar daarbij te helpen.

Leestafel.

Genesis, door Dr. G. Ch. Aalders, bij Kok te
Kampen, f 2.75.

In de serie „Korte verklaring met nieuwe vertaling”
verscheen het tweede deel van „Genesis” van de hand
van Prof. Aalders. Het behandelt de hoofdstukken
11 : 27—30 ; 43. Kostelijk werk. Vrucht van breede,
diepgaande studie, neergelegd in een vorm, die elk
verstaan kan.

Spiritisme en Christendom, door P. v. d. Spek.
Zaaierbibliotheek, Djokja. f 0.35.

Als no. 2 van den jaargang 1936 laat de bekende
Zaaierbibliotheek verschijnen in nieuwe bijzonder
mooie uitvoering een werkje van Ds. P. v. d. Spek,
getiteld: Spiritisme en Christendom.

Hij teekent in heldere voorstelling het Spiritisme in
zijn geschiedenis, geeft een scherpe critiek en laat
duidelijk de volstrekte onverenigbaarheid van Spi-
ritisme en Christendom zien.

**Groen van Prinsterer en de Kerkelijke strijd
van heden**, door Ds. J. Bosch, bij Kok te
Kampen, f 1.25.

Ds. J. Bosch heeft degelijke studie gemaakt van
Groen van Prinsterer en zijn strijd voor de Geref.
Kerk en haar belijdenis. De vrucht van zijn nauw-
gezette studie biedt bij aan in dit boek, dat ons laat
zien hoe Groen krachtig opgekomen is voor de al-
oude belijdenis. Ten volle aanbevelenswaard.

Gezanten van Christus, door Dr. Ir. H. G. van Beusekom, bij J. N. Voorhoeve, Den Haag. f 0.45.

Al weer een boek van Dr. van Beusekom; al weer in verband met de Zending en al weer een heel mooi boek. Hij laat ons de moeiten zien, waarmede de „Gezanten van Christus” vaak te strijden hebben. Hij behandelt: Het moeilijke werk; Door Christus gezonden; De Zendingsopdracht; De roeping; Het offer van onszelf; Evenwicht; Het verlof; Zijn wij nog noodig?; Heerlijkheid Gods.

Augustinus' Belijdenissen, uit het Latijn vertaald en ingeleid door Dr. A. Sizoo, bij N.V. W. D. Meinema, Delft. f 2.90.

Het feit, dat de uitnemende vertaling van Augustinus' Belijdenissen in enkele jaren reeds een derde druk beleefde, zegt heel veel. Meer dan de beste aanbeveling uitnemend is, maar veel meer nog, dat Nederland nog Christenen heeft, die gaarne echt Christelijke, innig vrome lectuur lezen, zooals dit heel oude, maar altoos nieuw blijvende boek van Augustinus ons biedt.

Dit boek is een plaats waard in elk Christelijk gezin.

Waar Mohammed regeert, door P. M. Legène. Uitgave van het Zend. Gen. der Ev. Broedergem. Zeist f 0.35.

In dit boekje schrijft de vaardige pen van Legène nu eens niet van Suriname, maar teekent hij ons in korte trekken Mohammed en zijn leer en laat ons de praktijk van de zending onder de Mohammedanen zien. Een mooi geïllustreerd mooi zendingsboekje.

Martha krijgt nieuwe kennissen, door J. M. Westerbrink Wirtz, bij N.V. Meinema, Delft. f 0.75.

Een nieuw, heel mooi, pakkend meisjesboek. Het teekent de moeilijkheid van Martha, wanneer in hun gezin heel het leven zich versoberen moet, terwijl haar kennisje Lia zich niets behoeft te ontzeggen. De strekking is goed, zooals van deze schrijfster is te verwachten.

De spoorzoekers van Boswijk, door G. van Atten, bij N.V. Meinema, Delft. f 0.60.

Een echt jongensboek, zeer goedkoop. Het spant de jongens van het begin tot het eind. En men kan het hun gerust in handen geven. Het is een Christelijk verhaal.

To Riemens, door F. B. van Velzen, bij N.V. Meinema, Delft. f 0.75.

Een boeiend boek voor jonge meisjes. Het teekent een vroolijk kind, schijnbaar wat luchthartig, maar met een teer gevoelend, ernstig hart, dat op haar manier de tegenslag, die in het gezin Riemens komt, moedig meedraagt.

Verbondsgeschiedenis, schetsen voor de vertelling van de Bijbelsche Geschiedenis, door Ds. S. G. de Graaf, bij Kok te Kampen.

Van dit belangrijk werk, dat zal verschijnen in 14 afleveringen à f 0.75 per afl., verscheen de tweede aflevering. Stellig een werk van betekenis.

Zelfonderzoek noodzakelijk, door Ds. C. N. Impeta, bij Kok te Kampen. f 1.50.

Een zeer belangrijk, diep ernstig en bijzonder actueel boek over een gewichtig onderwerp, waarover den laatsten tijd heel wat gesproken en ge-

schreven is. Met veel genoeg en hartelijke instemming maakten we kennis met deze degelijke glassheldere studie van Ds. Impeta, die o.i. geheel overeenstemt met Schrift en belijdenis. Warm bevelen we dit boek ter lezing aan.

Giften.

Ontvangen voor de Generale kas der Zending.

Door H. C. Sluyk te Sleeuwijk v. d. Gen. Kas f 10.—. W. H. te W. W. f 100.—; door J. A. Blaak uit het busje der School te Varsseveld f 15.—; door Chr. Schipper uit het busje der Chr. Sch. te Losdorp (Gron.) f 13.30; ingekomen bij de Standaard f 6.—; door R. Potse van de kinderen der Chr. Sch. te Ter Apel Oost f 10.—; legaat van wijlen Mej. Bichon van IJsselmonde te Zeist f 500.—; door J. C. Hondius, restant 10 % der ontvangsten in Zeeland en N. Brabant f 200.— en van het Chr. Jav. Boekenfonds f 50.—; door N. v. d. Vlist uit het schoolbusje te Krimpen aan de Lek f 1.—; van G. D. te Z. voor het perswerk f 10.— en voor de Colportage f 10.—.

W. BREUKELAAR.

Santpoort, 20 Juni 1936.

Giro No. 32806.

Voor Wonosobo's hospitaal.

Door H. C. Sluyk te Sleeuwijk f 10.—.

W. BREUKELAAR.

De eerste Geref. Kerk in West-Indië.

Na 14 Mei zijn weer verschillende giften binnen gekomen, tot een bedrag van f 145.78; met de eerste verantwoording samen f 220.53. De nadere verantwoording wordt voortaan in ons Zendingsblad gegeven. We verzoeken dus vriendelijk aan de zenders van giften daar na te zien, of hun gift verantwoord is.

Op enkele giften mogen we wel bijzondere nadruk leggen. Zoo werd ons uit Oranje City Jowa N. Amerika een cheque gezonden van f 14.—. Voorts werd door een school te Amersfoort f 12.48 bijeengebracht: En tenslotte heeft één predikant ons verzoek opgevolgd om in zijn gemeente een som bijeen te brengen, en wel de niet onbelangrijke som van f 66.30.

Hartelijk dank daarvoor. En niet minder aan de andere gevers. Telkens blijkt, dat er groote sympathie is voor dit doel.

Welke predikanten en welke scholen en welke broeders en zusters volgen nu?

Het is voor de eerste Geref. Kerk, die we in West-Indië zullen bouwen.

Namens Deputaten van de Gener. Syn.,

A. H. VAN MINNEN, Voorzitter.

T. J. HAGEN, Secretaris.

Delft, Giro 35595.

Van 14 Mei tot 8 Juni voor dit doel ontvangen: door Ds. K. te D. f 66.30; door B. K. te Amersfoort van een Geref. School f 12.48; van een broeder uit Amerika f 14.—; f 10.— van N. N. te O., J. K. te A., Mej. v. B. C. te U.; f 2.50 van J. J. L. te A., Ds. S. te V.; f 2.— van Mej. v. d. B. te S., A. v. E. te D.; f 1.50 van Mevr. B. te S.; f 1.— van P. D. te G., L. M. te H., J. de K. te M., P. D. H. te V., Ds. v. d. V. te U., F. B.-K. te H., Ds. B. te S., Sij. H. te D., H. M. te B., C. W. v. T. te Z., L. H. M. te V., J. d. G. te S.; f 0.50 van Mej. T. H. te Z.

Samen f 145.78.

Eerste verantwoording f 74.75.

Totaal f 220.53.

Derde verantwoording.

Nagiften Dokkum door Ds. K. f 6.—; N. N. f 5.—; A. A. B. te R. f 1.—; Mej. W. te A. door Ds. G. f 1.—; W. v. A. te Z. f 21.—; Ds. E. C. v. d. L. te W. f 10.—;

J. H. F. te A. f 2.—; A. B. te Z. f 0.50; J. L. te L. f 1.—; Sij. v. d. K. te F. f 1.—; Mevr. Wed. S. W. v. S. te Z. f 10.—; Mevr. Wed. Ds. H. v. D. te D. f 1.—; A. O. te Z. f 5.—; W. K. te A. f 1.—; G. L. te 's G. f 0.50; P. D. v. D. te A. f 2.50.

Totaal f 68.50. Vorige verantwoording f 220.53. Nu totaal f 289.03.

Vorige week f 250.— verzonden.

Zeer hartelijk dank. Wie volgen?

Giro no. 35595. Ds. T. J. HAGEN, Delft.

Suriname.

Onder het hoofd Actie J. v. Keulen komt in „Ons Suriname”, het zendingsblad der Ev. Br. Gem., een bericht voor, 't welk ons meldt, dat bovengenoemde heer volstrekt geen ander werk meer mag verrichten dan zijn absoluut noodzakelijke bezigheden aan de kweekschool te Amsterdam, waaraan hij als leeraar verbonden is.

Alle geldzendingen moeten nu voortaan gestort worden op het giro-nummer 24696 van het Zeister Zendingsgenootschap. Gereformeerde vrienden, die verantwoording wenschen in het Geref. Zendingsblad, gelieven dit op de giro-strook te vermelden. Alle gevers worden dus ook vanuit Zeist bedankt en men hoopt daar nu ook meer dan vroeger in persoonlijk contact te kunnen komen met vele trouwe Geref. vrienden.

Waarom is toch, ons Gereformeerden, die Herrnhutter-zending zoo sympathiek? Zou het o.m. niet hierom zijn: dat de Ev. Br. Gem. — evenals de Gereformeerden — de zaak der zending ziet als een opdracht van onzen Heiland en Koning aan Zijn Kerk? Dat dan ook die Herrnhutterkerk alleen maar haar **geordende dienaren** uitzendt naar de zendingsvelden en dat ook zelfs de dienaren, die hun ordening ontvangen op het zendingsterrein zelf, gerechtigd zijn de sacramenten te bedienen in alle Herrnhutterkerken over de geheele wereld: in Labrador zoowel als in Thibet, in West-Indië zoowel als in Zuid-Afrika, in Engeland zoowel als in Duitschland, enz. enz.?

En dan staan wij als Gereformeerden vol bewondering, vol sympathie ook, vol heilige jaloerschheid schier, tegenover een kerk van even achtduizend leden, welke het aandurft zending te drijven op een vijftal groote zendingsgebieden en daarnevens nog een krachtig evangelisatie-werk drijft in verschillende landen van Europa, zooals b.v. Polen, Tsecho-Slowakije, enz. Moge die sympathie zich ook manifesteren in een prachtig stuk geldelijke steun voor de nog zoozeer behoeftige Suriname-zending!

No. 24696. Hartelijk dank!

W. F. E. SMELIK.

Idenburg Fonds:

M.V. „Bouwen en Bewaren”, Vorden, f 2.—; Mej. T. Kroes, Ferwerd, f 1.50; Geref. Meisjes Ver., Schoonhoven, f 1.—; Pels, Elst Gld., f 0.50; Geref. Meisjes Ver., Appelscha, f 1.—; A. Ronner, Aalsmeer, f 1.—; H. C. Sluijk, Sleeuwijk N.B., f 25.—; J. W. Braakman, Heino, f 1.—; Geref. M.V. „W. een Z.”, St. Laurens, f 1.—; Mej. A. G. L. Scholten, Zwolle, f 3.50; M.V. „Maria Martha”, Burum Fr., f 2.—; M.V. „Bouwen in Lentetijd”, Rotterdam Z., f 2.50; G. Kuis, Ouderkerk a/d IJssel, f 3.—.

Suriname Zending:

Pers. Geref. School, IJmuiden, f 5.—; Geref. Kerk, Oud-Beijerland, f 1.—; Geref. Kerk, Hilversum, f 10.—; Mej. Gr. Lepstra, Garijp Fr., f 1.—; D. v. d. Kool, Groningen, f 2.50; Geref. Meisjes Ver., Garijp Fr., f 2.50; J. M. Uytendhoudt, Soerabaja N.O.I., f 5.—; Geref. Kerk, Dalfsen, f 12.43; B. Friso, Neede, f 0.50; J. C. Smalen, Den Haag, f 1.—; Ds. I. Hamming, Oud-Beyerland f 2.—; Pers. Chr. Scholen, Kampen, f 30.—; D. Dillings, Veenendaal, f 1.—; Geref. Kerk, Wolphaartsdijk, f 1.—; Geref. Kerk, Raamsdonksveer,

f 1.—; Geref. Kerk, Gorredijk, f 3.13; J. v. Hoeve, Neuzen, f 6.50; J. L. v. d. Laan, Hilversum, f 2.50; N.N., W., f 10.—; J. Scholten, Den Haag, f 2.—; Pers. L.O. en ULOschool, 's-Gravenzande, f 4.90; Zendingcomm. Geref. Kerk, Heerenveen, f 5.—; Leerlingen Chr. School, Genderen N.B., f 7.—; A. O., Z., f 5.—; Mej. W., T., f 5.—; G. a. Th., M., f 5.—; J. Allon, Heemstede, f 1.50; Zend. Comm. Geref. Kerk, Huizum, f 5.—; Geref. Kerk, Leiderdorp, f 5.—; B. Westera, Nijverdal, f 9.60.

Jubileum Gift:

Zendingcomm., Metslawier Fr., f 2.50.

Totaal f 200.56.

Comité tot steun der Rijnsche Zending in de Bataklanden.

33e verantwoording van 22 Mei—22 Juni 1936.

Met hartelijken dank ontvingen wij: van Prof. (r.) B. C. te S.-L. te U. (j.l.) f 5.—; G. T. T. te A. (j.l.) f 2.50; A. H. te A. (j.l.) f 2.50; J. P. Th. te W. (j.l.) f 1.—; A. V. te G. (j.l.) f 2.—; Ds. G. B. te R. (j.l.) f 2.—; Ds. J. V. te N. (j.l.) f 1.—; S. G. te E. (j.l.) f 5.—; Dr. G. K. te O. (j.l.) f 2.50; J. G. D. te H. (j.l.) f 1.—; Mej. E. A. F. te N. (j.l.) f 1.—; J. A. S. te B. (j.l.) f 1.—; J. E. te G. (j.l.) f 2.50; J. v. D. te T. (j.l.) f 5.—; Ds. D. K. W. te B. (j.l.) f 1.—; Mej. J. D. te Z. (j.l.) f 1.—; H. U. te U. (j.l.) f 1.—; J. B. S. te A. f 10.—; C. ten B. te H. (j.l.) f 2.50; Ds. F. B. te L. (j.l.) f 5.—; J. K. te N. (j.l.) f 1.—; Mej. H. C. M. te A. (j.l.) f 1.50; J. W. B. te A. (j.l.) f 1.—; Ds. U. te E. (j.l.) f 2.50; C. G. L. te A. (j.l.) f 5.—; Mevr. A. M. de J. te R. (j.l.) f 5.—; Ir. H. S. te 's-Gr. (j.l.) f 1.—; L. R. v. d. M. te 's-Gr. (j.l.) f 2.50; J. v. H. te 's-Gr. f 1.—; L. v. d. B. te A. f 2.50; J. J. A. S. te H. f 2.50; Mevr. A. E. E. te E. f 1.25; Mej. M. E. K. te 's-Gr. f 1.—; Fr. W. te F. f 2.50; J. F. W. te A. f 3.90; N. N. te E. f 1.50; Ds. J. Y. T. te B. f 2.50; Ger. K. te G.O. f 2.50; Coll. Werkversch. f 4.35; H. L. te D., coll. Ger. K. f 6.56; A. S. Ger. K. te Sch. f 1.—; G. F. te A. f 0.50; Ger. K. te W. f 2.50; Wed R. te B. f 5.—; S. v. D. te N. f 1.—; Mej. V. te U. f 1.—; J. G. H. te A. (mnd.) f 0.50; J. K. v. D. te 's-Gr. (j.l.) f 2.50. Tezamen f 137.—.

Totaal met vorige verantwoording f 7966.22.

Onder deze 49 giften zijn er 29 j.l. en 1 mnd. Er blijven dus maar 19 gewone giften over. Dat is niet veel. Als we dit op rekening van de zomerwarmte moeten schrijven, dat hoop ik, dat deze maar gauw voorbij is, want hoe graag ik ook weer duizend gulden naar het zendingsveld zou willen zenden, dit kan nog niet. Er ontbreken nog ongeveer f 100.—.

In October a.s. zal het 75 jaar geleden zijn, dat zending Nommensen zijn arbeid begon. Wij kunnen onze waardeering daarvoor niet beter toonen, dan te zorgen, dat tegen dien tijd weer een belangrijk bedrag voor dien arbeid beschikbaar is.

Namens het steuncomité,

J. N. MUNNIK, Penningm.

Den Haag, Galileistraat 139.

Postgiro 6104.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba.

5e verantwoording van 25 Mei—25 Juni 1936.

Provincie Groningen:

E. Stamhuis, Loppersum, busjes: Elly Nieuwenhuis f 9.02. Idem, Janny v. Eerden f 6.85½. Idem, Berta Miske f 5.60½. Idem, Elsje Stamhuis f 7.27. L. Boer, Winschoten, uit de busjes f 125.—. Ds. J. A. Gravenstein, Leek, Catech.bus f 14.50. Idem, gift N.N. f 3.65. Geref. Kerk, Gerkeskl. Stroobos, busjes kinderen f 37.17. Per O. v. d. Wal, Groningen, gift Westerwijk f 100.—. Idem, gift Oranjewijk, f 1.—. Idem, Zieken-telefoon f 10.—. Idem, Catech.bus Z.wijk f 14.17. Idem, Catech.bus O.wijk (2) f 28.15. Ds. R. Middelveld, Hoogkerk, dankoffer i.d. coll. f 10.—. Idem, coll. giften

f4.50. P. Pilon, Stedum, van den Zend. vereen. f27.85. A. Algra, Stadskanaal, Zend. kas f180.—. E. ten Have, Siddeburen, Zend. comm. f100.—. J. Bos, Spijk, busjes Spijk, Losdorp, Godlinze f55.45. W. de Haan, Pieterburen, busjes Geref. School f49.1. Ds. J. H. Lammertsma, Appingedam, coll. gift bij Doopsbediening f10.—. Idem, uit de busjes f262.90. Idem Zondagschoolcomm. f25.—. Geref. Kerk, Niezijl, Pinkstercoll. 1935 f43.09. Mej. S. Westerhof, Lutjegast, busjes langs de huizen f26.71. Idem, 1e en 2e kl. school f42.0. A. Kaspers, Winsum, Gr. zend. comm. f80.—. Idem, coll. gift f5.—. Idem, F. J. Dijkman, halve ct. f0.50. Fam. Lanting—Jager, Meeden, coll. bruiloft f3.60. D. A. Koebbrugge, Onstwedde, Zendingskas f65.—. Idem, busje W. Frouws f4.85. Idem, busje J. Heidekamp f12.08. Idem, busje R. Huigers f17.95. W. Brandsma, Thesinge, kinderen Chr. School f50.—. H. Meerveld, Zuidhorn, Nikkertje f8.05. T. Westerkamp, Groningen, Kleingeld f24.7. Per Ds. J. H. Lammertsma, Appingedam, 100 h.ct. van H. P. f0.50. Idem, 125 h.ct. van E. M. f0.62½. Idem, 272 h.ct. van A. D. f1.36. Idem, 130 h.ct. plus 35 ct. H. K. f1.—. H. Timmer, Niezijl f20.—. E. Warringa, Nieuw Buinen, busjes f35.79. H. Huizinga, Kommerzijl, Zend. comm. f49.—. P. Buwalda, Hornhuizen, Nikk. Geref. Sch. f10.—. M. J. Hopma, Bedum, coll. gift f1.—. F. Postma, Kornhorn, Zendingsfilm f23.22. Geref. Kerk, Pekelderweg, bijdragen f20.47. Ds. M. Stadij, Ezinge, school m/d Bijbel f6.25. Idem, gift M. W. f1.—. Idem, Vereeniging f40.—. G. Koning, Oostwolde, Old. saldo kalenders f5.46. Geref. Kerk; Bedum, coll. gift-dankoffert f5.—. J. de Boer, Grootegast, Nikk. Chr. School f25.—. Per Renkema, Enumatil, Schoolkinderen f22.60. Idem, Jacoba Moes f0.50. Idem, Schoolkinderen Oostwolde f5.—. Idem, Jongel. vereen. f5.63. Idem, kinderen R. de Vries f0.38. Idem, kinderen W. Jager f1.50. Idem, Jongel. vereen Enumatil f9.41. School Mauritsstraat, Groningen, verzameld door kinderen f4.82½. W. Brons, Ten Boer, Nikk. Chr. School f12.40.

Provincie Drenthe:

H. Blanken Wzn., Hoogeveen, Zend. comm. f190.—. Ds. G. W. v. Houte, Nijveveen, busjes Jan. t/m April f30.96. Idem, busje J. v. f14.—. Ds. M. Geertsema, Dwingelo, Catech. bus f6.72. Idem, coll. giften f7.50. Mej. J. H. Mulders, Meppel, Catech. bus f15.72. Per Ds. D. Drenth: busje M. de W. Oosterwolde f8.18½. Idem, saldo kalenders Oosterwolde f6.43½. Hm. Rabbers, Emmen, vaste bijdragen f90.—. J. Barneveld, Coevorden, zend. busjes f30.06.

Provincie Overijssel:

Geref. Kerk, Gramsbergen, collecte f25.—. Ds. J. F. Colenbrander, Vriezenveen, zend. bladen en kalenders f55.09. Per A. J. P. ten Hoopen, Haaksbergen, gift Braskamp f2.50. H. J. Kuiper, Zwartsluis, gift f70.—. Per Ds. J. H. Broek Roelofs, Dalfsen, collecte f100.—. Idem, busje Chr. school, Dalfsen f0.77. Geref. Kerk; Stad Vollenhove, kerkbusjes f14.01. Geref. Kerk, St. Jansklooster, zend. busjes f14.10. J. Vos, Staphorst, f14.—. Ds. J. Visser, Oldemarkt, busjes Antje Los en Geertje Wierda f8.50. G. Slood, Kampen, contributies f251.30. S. v. Dijk, Notter, wekel. bijdr. Schoolkinderen f12.50. J. v. Mulligen, Hasselt, Zendingscomm. f70.—. Geref. Kerk, Dalfsen, busjes f73.—. Geref. Kerk, Goor, busjes in de kerk f1.35.

Soembaweken Groningen:

Gerkesklooster-Stroobos, f125.—.

Soembaweken Drenthe:

Hoogersmilde, f92.75.

Soembaweken Overijssel:

Vriezenveen f113.32. Steenwijk f165.99. Langeslag f64.90.

Pinkstercollectes Provincie Groningen:

Haren, plus nagift f165.75. Loppersum f262.48. Thesinge f103.05. Wildervank f193.60. Westeremden

f88.83. De Wilp f19.—. Ter Apel plus nagift f89.39. Woldendorp f16.55. Harkstede f20.36. Bellingwolde f15.70. Helpman f178.33. Aduard f229.40. Hoogkerk f130.88. Stedum f117.17. Overschild f54.01. Bedum f231.—. Schildwolde f120.—. Grootegast f300.73. Hornhuizen-Kloosterburen f31.08. Siddeburen f135.22. Gerkeskl.-Stroobos f52.67. Mussel f39.30. Schouwerzijl f101.55. Pieterburen f48.47. Winschoten f266.30. Delfzijl f167.74. Onderdendam f74.30. Appingedam f193.23. Oldehoeve f85.40. Zuidwolde (Gr.) f93.92. Houwerzijl f70.19. Wets-Sauwerd f72.96. Niezijl f51.91. Munneke-zijl f69.29. Leens f144.29. Ten post f59.75. 't Zandt f98.92. Winsum f156.91. Kielwindweer f52.33. Leek f72.69. Garrelsweer f100.01. Meeden f32.58. Baflo f130.—. 2e Exloërmond f80.21. Stedum, nagift f6.—. Ter Apel, nagiften f4.—. Uithuizermeeden f183.50. Onstwedde f89.15. Ten Boer f101.77. Grijskerk f71.80. Thesinge, nagift f1.—. Wildervank f2.50. 't Zandt, nagift f10.—. Zuidhorn f123.52. Groningen f1506.20. Midwolde Old. f127.68. Kommerzijl f73.10. Appingedam, nagift f2.50.

Pinkstercollectes Prov. Groningen:

Nieuw-Buinen plus nagift f87.59. Oldekerk f92.81. Idem nagift f1.—. Selligen f38.21. Ten Post, nagift f5.—. Musselkanaal f149.68. Westerbemden, nagift f2.50. Zuidbroek f48.85. Bierum f183.55. Scheemda f179.43. Vlagtwedde f16.33. Kornhorn f35.10. Pekelderweg f39.15. Ezinge f71.23. Uithuizen plus nagift f223.71. Marum f54.17. Westerlee f60.66. Oostwolde Old. f221.42. Warffum f105.46. Nieuwolda f25.27. Enumatil f114.53. Onnen f27.15.

Pinkstercollectes Prov. Drenthe:

Zwartemeer f16.77. Westerbork f57.40. Diever f316.32. Schoonebeek f83.60. Emmercompascum f66.06. Nijveveen f67.95. Sleen f33.11. Zuidwolde (Dr.) f165.69. Emmererfscheidenveen f32.16. Schoonoord f29.66. Zweelo f43.90. Beilen f81.85. Dwingelo f114.95. Gees f45.30. Diever, nagiften f2.—. Meppel f221.80. Ruinerwold-Koekange f177.24. Hoogeveen f209.75. Hijken f18.56. Vledder f15.88. Westerbork, nagift f1.—. Beilen, nagift f2.50. Nieuweroord f29.01. Borger f31.20. Veenhuizen f19.60. Haulerwijk, nagift f63.—. Roden f36.05. Vries f45.95. Nieuwlande (Dr.) f27.99. Emmen f110.10. Coevorden f42.—. Vries f45.95. Nieuwlande f27.99.

Pinkstercollectes Overijssel:

Lutten a. d. Ded. v. f80.62. Enter f37.22. Vriezenveen f20.65. Haaksbergen f14.90. Avereest f50.07. Kamperveen f9.56. Vroomshoop f109.42. Oldenzaal f20.94. Nijverdal f162.—. Rouveen f143.—. Daarle f36.90. Zwartsluis f121.90. Goor f22.20. De Krim f120.79. Genemuiden f30.63. Delden f121.03. Vroomshoop, nagift f2.58. Vollenhove Stad f24.50. St. Jansklooster f62.75. Steenwijk f82.76. Deventer, plus nagiften f176.24. Ommen f109.70. Mariënvorg f56.20. Olst f13.10. Lutten, nagiften f16.—. Hardenberg f214.62. Haaksbergen, nagift f1.—. Rijssen f75.—. Bergeheim f39.66. Zwartsluis, nagift f1.—. Idem, B. en Schutsloot f5.67. Kampen f484.90. Dalfsen f58.50.

2e Algemeene Collecte Prov. Groningen:

Scheemda f31.85.

Totaal 5e verantwoording f17.022.27

1ste t/m. 4 verantwoording f20.604.74½

Totaal tot op heden f37.627.01½

Hartelijk dank aan de kerken, die, op mijn verzoek, de Pinkstercollecte reeds nu hebben ingezonden; mag ik de kerken, die deze collecte nog niet hebben gezonden, opwekken, om dit alsnog zoo spoedig mogelijk te doen?

Met dank voor de toezending van het bovenstaande,

JURRIEN VELDKAMP, Quaestor.

Postrekening 138003.

Groningen, 25 Juni 1936.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIE-ADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 1sten dag van de maand, waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f 0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f 0.72 franco p. p.

INHOUD: Geordineerd tot het eeuwige leven. — Van Zendingsaangelegenheden: Een belangrijke herdenking. Het jubileum der Opleidingsschool te Djokja. — Zending Zeeland: Brief van Ds. A. Merkelijn. — Zending Noord-Holland: De opening van het sanatorium te Pakem. — Zending Friesland: Jaarverslag over de Zending te Keboemen; De zendingscollectantjes te Oude en Nieuwe Bildtdijk. — Zending Zuid-Holland Zuid: Poerwokerto; De zendingscommissie te Pernis met haar collectantjes. — Zending Utrecht en Gelderland: Bevestiging van ambtsdragers te Karangdjasa; Opleidingsschool te Djokja. — Zending Zuid-Holland Noord: De eerste classis van de Chineesche Gemeenten op Midden-Java met de Maleische Gemeente van Batavia. — Zending Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: Schetsen uit het Binnenland No. 21; Veranderde belangstelling; Zendingstoonstelling; Vijfde samenkomst van de Synode der Javaansche Kerken in Midden-Java ten Zuiden, bijeengekomen te Poerwokerto op 20 tot 22 Juli 1936. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften.

GEORDINEERD TOT HET EEUWIGE LEVEN

En daar geloofden zoovelen, als er geordineerd waren tot het eeuwige leven. Hand. 13:48b.

Deze woorden hebben betrekking op hen, die uit de Heidenen te Antiochië in Pisidië tot het geloof in den Christus kwamen. Antiochië in Pisidië was een van de plaatsen, welke Paulus en Barnabas op hun eerste zendingsreis aandedden. Op den dag des Sabbats gingen zij in de Synagoge, en werden toen na het lezen der wet door de oversten der synagoge uitgenoodigd om een woord van vertroosting tot de aanwezigen te spreken.

Paulus grijpt deze gelegenheid volgaarne aan om den rijkdom van het Evangelie der genade te verkondigen. Hij wijst op de voorrechten, die het Israëlitische volk hebben ontvangen, en dat de belofte aan David gedaan, dat uit hem de Messias geboren zou worden, in de komst van Jezus Christus in het vleesch is vervuld. Welke Messias door het Joodsche volk is verworpen, aan het kruis is gehecht en gedood, maar door God ten derde dage is opgewekt. Paulus toont uit de Schrift aan, dat Jezus Christus de ware Messias is, in Wien zij moeten gelooven tot zaligheid. Niet door de werken der wet kunnen zij gerechtvaardigd worden, maar door het geloof alleen.

De Heidenen baden daarop den apostelen, dat ook hun op den naasten Sabbat deze blijde boodschap zou worden verkondigd. Zij komen in grooten getale op, en luisteren met spannende aandacht naar de boodschap des heils. En noch de nijd der Joden, noch hun tegenspraak en laster verhinderden, dat velen uit de Heidenen het Woord Gods aannamen. „En daar geloofden zoovelen als er geordineerd waren ten eeuwigen leven.”

* *

Dus niet allen geloofden, maar alleen zij, die tot het eeuwige leven geordineerd waren, d.w.z. zij, die door God in zijn eeuwig Raadsbesluit tot het eeuwige leven verkoren waren.

Het is uit dit woord wel duidelijk, dat het gelooven niet afhangt van den wil des menschen, maar van het besluit Gods, n.l. dat der uitverkiezing. Zij, die naar Gods eeuwig welbehagen tot de zaligheid verkoren zijn, zijn ook door God geordineerd om op den tijd door Hem bepaald tot het geloof te komen.

Wij weten niet, hoe groot het aantal geloovigen in Antiochië is geweest. Het staat ons niet opgeteekend. Maar dit weten we wel, dat het niet groter noch kleiner is geweest dan God in Zijn eeuwig Raadsbesluit had bepaald. Dan is het getal vol, en dan komt

er niet één meer bij.

En zooals het toen in Antiochië was, zoo is het nu nog op elke plaats, waar het Woord Gods wordt bediend en het Evangelie wordt verkondigd. Het gelooven is afhankelijk van het besluit Gods. „Het is niet desgenen die wil, noch desgenen, die loopt, maar des ontfermenden Gods.”

De schoonste en roerendste toespraak van Paulus vermocht geen enkel hart te veranderen. De rijkste evangeliebediening vermag geen enkelen zondaar tot bekeering te brengen. Er kan onder de prediking des Woords een groote schare opkomen, velen kunnen door de prediking getroffen worden en hun gemoed tot schreiens toe bewogen, hartsverandering en gelooven wordt alleen het deel van hen, die door God ten eeuwigen leven geordineerd zijn.

Zoo moeten wij weten, dat het gelooven niet afhangt van wat menschen doen, maar alleen van wat God heeft gedaan, alleen van het besluit Gods. Gelukkig maar, want daarvoor alleen kan het gelooven een blijvende waarde hebben.

* *

Maar is dan de prediking des Woords niet overbodig?

Neen, want die prediking is juist het middel, dat God wil gebruiken om wat Hij besloten heeft, in den zondaar te verwerkelijken. „Zoo is dan het geloof uit het gehoor, en het gehoor door het Woord van God.”

Werkt de wetenschap, dat God alleen tot het geloof doet komen hen, die geordineerd zijn ten eeuwigen leven, niet verslappend op de bediening des Woords en op het zendingswerk onder de Heidenen?

Ongetwijfeld wel op hen, die het zoeken in eigen werk. En zulken spreken dan ook, wanneer zij geen resultaat zien, van „een ploegen op rotsen”. Maar nooit op hen, die den eisch Gods verstaan van het: „Predikt het Evangelie aan alle creaturen”, en in gehoorzaamheid aan dat bevel des Heeren hun arbeid verrichten. Die vinden het heerlijk, dat zij door God geroepen zijn, om het middel te wezen om den door God verkoren zondaar met het Woord in aanraking te brengen. Zij verkondigen het Woord, en brengen het Evangelie onder de Heidenen, alsof God hen allen ten eeuwigen leven geordineerd had, en laten het dan aan den Heere over wie en hoe velen Hij tot het geloof wil brengen. Zij belijden ook van deze waarheid, en vinden daarin rust: „O diepte des rijkdoms beide der wijsheid en der kennis Gods.”

H.

v. R.

Van Zendingsaangelegenheden.

Een belangrijke herdenking.

Het is, als dit nummer van het Zendingsblad versijnt, veertig jaren geleden, dat de Gereformeerde Kerken in Generale Synode te Middelburg bijeen waren en bij uitnemendheid gewichtige besluiten hebben genomen betreffende de zaak der Zending.

Zeër terecht is de Middelburgsche Synode van 1896 wel genoemd de Synode der Zendingbeginnelsen.

Voor 1896 was de Gereformeerde Zending nog niet ten volle Kerkelijk georganiseerd. De Generale Synode benoemde deputaten, die vrijwel alles beredden. Maar de Kerken zelf traden in den arbeid der Zending niet actief op. Men collecteerde er voor en in de samenkomsten der Gemeente werd zoo nu en dan aan de Zending gedacht. Maar daar bleef het bij. De deputaten deden alles. Het was, zooals het wel is genoemd: Deputatenzending. De Generale Synode van 1896 heeft hiermede beslist gebroken en een krachtige poging gedaan om den juiste weg te wijzen, waarin de zending naar eisch der Gereformeerde beginselen behoort te gaan en om haar in kerkelijke banen te leiden. Zij werd daarbij voorgelicht door eene commissie, waarin zitting hadden Dr. H. Bavinck, Ds. W. H. Gispén, Dr. A. Kuyper, Dr. F. L. Rutgers, Dr. L. H. Wagenaar en de ouderlingen D. Rijpstra en P. Vermeulen, waarbij Dr. A. Kuyper als rapporteur optrad.

In een breed rapport heeft deze commissie eerst de beginselen uiteen gezet en daarbij in het licht gesteld: *Het hoogste einde der Zending. Wie zendt? Wie te zenden? Tot wie men zendt? Hoe moet de zending gedreven? Het verband der zending tot wat buiten haar staat.* Voorts gaf dit rapport eenige „Grondtrekken voor de regeling van den arbeid der zending”. Dit grondlegend rapport, waarin de beginselen scherp en glashelder zijn uitgesproken, is door de Synode van 1896 met algemeene stemmen aanvaard.

De strekking van dit rapport was „de Kerken te verwekken tot eene Zending, waarbij de actie niet in deputaten der Kerken is geconcentreerd, maar van die Kerken zelf uitgaat; en voor dat werk der Zending niet, buiten het Woord Gods om, een speciaal ambt in te stellen, maar het te doen uitvoeren door de organen, die de Heere zelf blijkens zijn Woord, daartoe in de Kerken gegeven heeft”.

Met bijzonderen nadruk stelt dit rapport in het licht, dat de Zending behoort uit te gaan van de plaatselijke kerk, waarbij echter te gelijk ten volle gehandhaafd wordt, wat uit het kerkverband voor de Zending voortvloeit.

Het is nu veertig jaar geleden, dat te Middelburg met vaste hand de grondlijnen zijn getrokken, waarlangs de Zending zich naar den eisch der Gereformeerde beginselen behoort te bewegen.

Dat die grondlijnen sindsdien steeds en overal door onze Kerken ten volle zijn geëerbiedigd zouden we niet durven beweerden. De oude zuurdeezem van de z.g. „deputaten-zending” werkt nog wel na. Ook heeft men hier en daar om praktische redenen wel eens niet al te scherp de grondlijnen van 1896 in het oog gehouden. Wanneer de rapporteur van de Middelburgsche Synode heel de Zending onzer Kerken nog kan toetsen aan de door hem getrokken lijnen,

zou hij stelling de wenkbrauwen nog wel eens fronsen. De praktijk heeft zich niet altoos en niet overal geschikt naar de beginselen, die in 1896 zijn uitgesproken en aanvaard. Wat er hier en daar aan de toepassing hapert, zullen we thans maar laten rusten.

Gerust mag echter gezegd worden, dat die grondlijnen van Middelburg in de veertig jaren, die sinds 1896 voorbijgegaan zijn, ook in de praktijk der zending hare uitnemendheid treffend hebben bewezen. In de geschiedenis onzer Zending is het besluit der Synode van Middelburg van de grootste betekenis geworden. Naar de toen uitgesproken beginselen, zij het dan ook met veel tekortkomingen in de praktische toepassing, is de zending onzer Kerken sinds 1896 georganiseerd en heeft zij zich ontwikkeld tot een omvang, die stellig niemand toen heeft durven vermoeden.

Er was toen nog niet één kerk, die een eigen zending had. Thans zijn er tien zendende kerken, die één of meer missionaire dienaren op Java of Soemba in haar dienst heeft. En al de andere kerken werken met deze kerken samen in den arbeid der zending.

In 1896 brachten de kerken voor zoover we konden nagaan: voor de zending wellicht ongeveer f30.000 bijeen, in elk geval niet meer. Thans is het omstreeks f450.000, dat onze kerken per jaar opbrengen voor de zending. We zeggen dat natuurlijk niet om daarop te roemen. Dat zij verre. Wezenlijk is dat bedrag nog niet veel voor een kerkgroep, die meer dan 600.000 zielen telt. Maar wel meenen we toch dat uit het feit, dat sinds 1896 de inkomsten voor de zending in onze kerken meer dan vervijftienvoudigd zijn, zeer duidelijk de voortreffelijkheid van de te Middelburg getrokken lijnen ook in de praktijk zeer duidelijk is gebleken. Vooral in de laatste jaren, waar de druk der tijden de verschillende niet kerkelijke zendingen met zoo veel moeite doet kampen, treedt het zoo helder in het licht, hoe gelukkig het voor onze zending is, dat zij kerkelijk is georganiseerd en van de kerken zelf uitgaat.

Met groote dankbaarheid gedenken we er aan wat de Heere in 1896 te Middelburg aan de zending onzer kerken heeft geschonken. De beginselen, die toen zijn uitgesproken en zijn aanvaard, hebben sindsdien in den loop der jaren hun kerngezonde levenskracht kennelijk getoond.

Niet minder geldt dit als we letten op de ontwikkeling, die het zendingswerk op de zendingsvelden onzer kerken heeft verkregen.

Onnoozel klein was nog in 1896 de omvang van den arbeid der Gereformeerde zending: één missionair predikant op Java en twee op Soemba; één missionair arts met een klein begin van een medische dienst, en één Europeesch leeraar met een fragment van een opleidingsschool, die te worstelen had met schier onoverkomelijke moeilijkheden. En daarbij enkele kleine gemeentjes en posten en een paar schooltjes. Dat was alles. Want de Sadrachkringen, ofschoon zij toen nog niet finaal met de Gereformeerde zending hadden gebroken, kunnen hier buiten beschouwing worden gelaten. In 1896 beduidde de zending onzer kerken nog zoo weinig.

Thans — na veertig jaren — is de zending der Gereformeerde Kerken uitgegroeid tot één der belangrijkste zendingen in geheel Nederlandsch Indië.

De actie in Nederland is vervijftienvoudigd. Maar

de arbeid in Indië is in die jaren nog meer dan vervijftienvoudigd, althans wat Java betreft.

Meer dan vervijftienvoudigd is het getal der arbeiders, die in den hoofddienst arbeiden.

Meer dan vervijftienvoudigd, veel meer zelfs, is het getal van de arbeidskrachten, die werkzaam zijn in den medischen dienst en den schooldienst.

Het getal der Inlandsche Christenen op onze zendingssterreinen nadert al snel de 20.000 zielen.

En onder den zegen des Heeren is het op Midden-Java reeds gekomen tot een goed georganiseerd kerkelijk leven van geïnstitueerde Inlandsche kerken in Classicaal en Synodaal verband.

De banen, die te Middelburg in 1896 voor het werk der zending zijn geweest en waarin sindsdien de zending geleid werd, zijn doeltreffend gebleken. Wel zijn er ook moeilijkheden geweest en zij zijn er nog. Maar deze zijn allerminst veroorzaakt door de toepassing van de zendingsbeginselen, die in 1896 zijn uitgesproken. Integendeel. De toepassing daarvan heeft gezegend gewerkt. Onze kerken mogen, ook als zij in Synode weer bijeen zijn, dankbaar gedenken, wat voor veertig jaren te Middelburg is geschied.

Het jubileum der Opleidingsschool te Djokja.

(Bij de foto).

Als de Gereformeerde Kerken in Nederland te Amsterdam dit jaar in Generale-Synode bijeen zijn, zal te Djokja naar het voornemen is, het jubileum gevierd worden van het dertigjarig bestaan der Opleidingsschool voor helpers bij den dienst des Woords.

Op voorstel van hare deputaten voor de Zending had de Generale Synode van 1902 besloten tot een diep ingrijpende reorganisatie der Keucheniuschool. Deze school zou worden verplaatst naar Djokja en in het vervolg twee afdelingen hebben; een eerste afdeling voor de vorming van onderwijzers en een tweede afdeling, die haar leerlingen in hoofdzaak zou moeten ontvangen uit de in de eerste afdeling opgeleide onderwijzers om deze dan te vormen tot helpers bij den dienst des Woords. Aan het hoofd der eerste afdeling zou een Europeesch onderwijzer staan als directeur en aan het hoofd der tweede afdeling een missionair dienaar des Woords als docent. De uitvoering werd opgedragen aan de deputaten der Generale Synode. Het lag echter voor de hand, dat die uitvoering heel wat overleg en voorbereiding heeft gevorderd.

Tot directeur der eerste afdeling werd benoemd de heer D. Koelewijn en tot docent der tweede afdeling Ds. D. Bakker, de missionaire predikant van Friesland te Keboemen.

30 Augustus 1906 waren alle zendingsarbeiders van Midden-Java in feestelijke stemming bijeen in de pen-dopo van de Keucheniuschool, de tegenwoordige opleidingsschool. Men moet zich dat aantal van geheel Midden-Java nog niet te groot voorstellen. Daar waren bijeen uit Djokja Ds. Bakker, de heer Koelewijn, Dr. van Marle, de heer Zuidema en Ds. Zwaan, uit Poerworedjo Ds. Ingwersen, uit Keboemen Ds. van Dijk, uit Poerbolingo Ds. Ruysenaars, die het jaar daarop plotseling overleed, en uit Wonosobo Ds. Netelenbos. In Solo en Magelang waren nog geen Miss. pred. Solo was nog voor de zending gesloten. An-

dere zendingshospitalen dan Djokja waren er nog niet. Dr. Scheurer was in Holland en zijn opvolger Dr. Pruys vertrok juist Aug. 1906 uit Holland.

In deze vergadering waren ook afgevaardigden van de Salatigazending, de Doopsgezinde zending, en de Oost Java-zending en ook de heer Penninga van het B. en B. Bijbelgenootschap.

Op dien dag werden de heer Koelewijn als Directeur van de Keucheniuschool en Ds. Bakker als docent aan de zgn. tweede afdeling geïnstalleerd.

Ds. L. Netelenbos gaf van deze bijeenkomst in het Zendingsblad van Nov. 1906 een mooi verslag onder den titel: Een blijde dag te Djokjakarta. Hij schreef aldus:

„De harten juichten mede met de natuur, die in tropische zomerweelde zich verlustigend, als met blijden mond haar aanbiddelijken Schepper verheerlijkte.” Dezelfde geestdrift hooren wij ook in de beschrijving van de rede van Ds. Ruysenaars: „Het oor streelend, den geest verfrisschend, teekende de redenaar ons, naar heerlijk antirevolutionair beginsel, den plicht der Nederlandsche natie, om haar koloniën zedelijk op te voeden. Aan die zedelijke opvoeding moet ook het onderwijs dienstbaar gemaakt worden.”

Ten opzichte van de Theol. Opleidingsschool hooren we de volgende, inderdaad gulden woorden:

„Thans doen we een groote schrede voorwaarts op den weg, die tot het bereiken van het heerlijk einddoel der zending leidt, n.l. een zelfstandige, welingerichte Christelijke kerk. Immers hier zullen mannen worden opgeleid ook in de kennis van het ambt en het ambtelijke leven, hier zullen ze leeren verstaan welke de bestaanswijze en inrichting is van Christus' kerk op aarde; hier zullen ongetwijfeld ook de mannen worden gekweekt, die in de toekomst geroepen zullen zijn om het ambt in de gemeente te bedienen.”

Het begin van de tweede Afdeling, de eigenlijke opleidingsschool was heel klein. Er waren acht leerlingen opgegeven, maar daarvan kwamen er slechts zes. Zij waren allen reeds gehuwd en hadden allen de zending al in den schoolarbeid gediend. Die zes vormden de eerste cursus van de opleidingsschool. Er is sinds 1906 veel veranderd. We denken er natuurlijk niet aan hier, zij het slechts als in vogelvlucht de geschiedenis der opleidingsschool te overzien.

Reeds in 1911 was de ontwikkeling zoover gekomen, dat de beide afdelingen geheel gescheiden moesten worden. De eerste afdeling werd gereorganiseerd tot een kweekschool voor onderwijzers en behield den naam: Keucheniuschool. En de tweede afdeling werd geheel zelfstandig en werd voortaan, krachtens besluit der Generale Synode genoemd: *Opleidingsschool tot vorming van helpers bij den dienst des Woords*. Die naam drukt volkomen juist uit, wat zij was, al die jaren, is gebleven, en ook thans nog is.

Boven alle verwachting is de ontwikkeling geworden, die de Opleidingsschool te Djokja in den loop der jaren heeft verkregen.

Schrijver dezes was in 1902 de steller van het rapport, waarvan de door de Synode aangenomen conclusies hebben geleid tot de reorganisatie der Keucheniuschool, die in 1906 haar beslag verkreeg en waardoor de Opleidingsschool te Djokja haar bestaan ontving. Sinds dien heeft hij al die jaren de correspondentie betreffende de Opleidingsschool mo-

gen voeren. De ontwikkeling, die de Opleidingsschool in den loop van deze dertig jaren verkreeg, heeft echter verre de goede verwachting overtroffen, die hij in 1906 voor haar had.

Met eerbied en dankbaarheid gedenken we den persoon en den arbeid van Ds. D. Bakker, de eerste docent, die den grondslag gelegd heeft voor het werk

centen en de afgevaardigden van de Afzonderlijke vergadering, Ds. Merkelijn en Ds. v. Reenen, die de examens bijwoonden. Op den voorgrond zitten de kinderen van Dr. Bakker en Dr. Bavinck.

Nu al de leerlingen dit jaar geslaagd zijn, zijn er in de dertig jaren, die voorbijgegaan zijn 164 menschen aan de school opgeleid, die op alle terreinen

Eindexamen van Holl. en Jav. cursus, 10 Juni '36.
Leerlingen, Docenten en afgevaardigden van de Bijz. vergadering, Ds. Merkelijn en Ds. v. Reenen.
Op de voorgrond de kinderen van Dr. Bakker en Dr. Bavinck.

der opleiding en tot 1929 de opleidingsschool heeft gediend. Terecht heeft de Vrije Universiteit bij haar jubileum in 1931 wegens zijn groote verdiensten, hem het eere-doctoraat in de theologie verleend. Naar de door hem ingeslagen richting en op de door hem gelegde grondslagen heeft de Opleidingsschool zich ontwikkeld en is zij de meest belangrijke inrichting van heel de zending onzer kerken geworden.

In 1906 was er één docent met zes leerlingen. Thans, in 1936 heeft de school als docenten Dr. F. L. Bakker, Ds. A. Pos en Dr. J. H. Bavinck en bovendien als buitengewoon leeraar de heer Wolterbeek. En het laatste schooljaar had zij drie cursussen: een Javaansche cursus met 17 leerlingen; een Hollandsche cursus met 11 leerlingen, een cursus voor meisjes en vrouwen met 15 leerlingen. Bij de examens zijn alle leerlingen geslaagd. Om een voorstelling van de opleidingsschool van thans te geven, plaatsen we hierbij een foto, die ons laat zien de leerlingen van den Javaanschen en Hollandschen cursus met de do-

van Midden-Java en enkelen elders, verspreid in steden en dorpen tot in ver verwijderde bergdesa's, in het Evangelie werkzaam zijn om menschen te leiden tot de Heilige Schrift als het Woord Gods en de Gemeente in de kennis daarvan op te bouwen.

Wat nu 30 jaar geleden bij de opening der school door Ds. Ruysenaars gesproken werd, is ten volle vervuld. Het spreekt van zelf, dat het dertigjarig bestaan der Opleidingsschool niet onopgemerkt mag voorbijgaan. Hoe men te Djokja de gedachtenis wil vieren, is elders in dit No. door Dr. Bavinck in het kort medegedeeld.

Het treft wel bijzonder, dat op de data der gedachtenisviering de Generale Synode D.V. bijeen zal zijn. Stellig zullen onze Kerken, in Generale Synode vergaderd, met dankbaarheid gedenken den rijken zegen, dien de Heere door den arbeid der Opleidingsschool nu dertig jaren lang aan onze Zending gegeven heeft.

Zending Zeeland.

Thans wil ik U eens wat vertellen over onze samenkomsten in het Magelangse onder de Chineezzen; op eerste Pinksterdag, toen ik aan 12 volwassenen en 11 kinderen den H. Doop mocht bedienen.

Het gaat over het algemeen met den arbeid gezegend. Er gaat bijna geen week om, of er worden nieuwe leden door den Doop aan de Gemeente toegevoegd.

Maar als er 23 op een Zondag gedoopt worden, is dat toch weer een bijzondere zegen.

't Is Pinksternmorgen. Half negen begint de samenkomst. In de Consistoriekamer staan de Chineesche Ouderlingen me op te wachten en bespreken we nog enkele dingen betrekking hebbende op den dienst. We informeerden of er een kleed is gelegd en kussens waarop de doopcandidaten zullen knielen. Dan vraagt een der broeders een zegen voor den dienaar des Woords en wordt ik door een der ouderlingen: Diong Hong Sik binnengeleid.

De Kerk is vol. Ik houd eerst een korte preek over Handel. 2 : 1—4 en lees dan het formulier voor. De doopcandidaten staan op; 5 mannen en 5 vrouwen.

Daar staat er één, die 20 jaar geleden al de samenkomsten bijwoonde; ik ben zelfs in zijn huis begonnen met den arbeid onder de Chineezzen; maar hij kwam maar niet tot de beslissende stap; er waren telkens bezwaren. Maar de vrouw, waarmee hij voor enkele jaren trouwde, en toen zelf nog een heiden-sche vrouw was, is de samenkomsten gaan bijwonen en zij oefende een goeden invloed op haar man uit. Zij zelf kwam tot geloof en haar man en zij werden door den doop met hun kinderen in de gemeente opgenomen.

Als zij geantwoord hebben op de vragen, komen ze een voor een en knielen zij voor het doopvont; eerst de volwassenen, dan de moeders met hun kinderen. Dit laatste gedeelte is niet altijd even stichtelijk. Wanneer het allemaal maar kleine babies waren, die gedoopt werden, dan zou het wel rustiger verlopen. Maar er zijn al flinke jongens en meisjes bij en de kinderen van 4 à 5 jaar zetten een keel op, dat hooren en zien je vergaat. Een jongen is uit vrees weggelopen en het kostte eenige moeite hem te vinden. Maar eindelijk zijn ze allen gedoopt en dan knielen allen, die den H. Doop ontvingen neer en de moeders met hun kinderen, die gedoopt werden. De Gemeente staat op en zingt Psalm 134 : 3. Terwijl zij gekniel liggen, bid ik het dankgebed van het formulier en daarmee was de plechtigheid afgelopen, maar na zo'n dienst reist men z'n weg weer met blijdschap, met nieuwe hoop, met nieuwe dank om in dezen arbeid bezig te mogen zijn.

's Avonds moest ik naar Grabag. In Grabag wordt gedurende een jaar ongeveer geregeld samenkomsten gehouden en van dien arbeid aldaar zouden de eerste vruchten worden binnen gehaald. Een man en een vrouw werden gedoopt. Om 6 uur reden we met de auto weg. Enkele Javanen gingen mee, die deze eerste doopbediening in Grabag begeerden bij te wonen. Vele Javaansche en Chineesche Christenen leven zoo echt mee met den arbeid en als er dan weer een nieuwe post is, die begint te groeien zijn er altijd weer, die graag getuige zijn van de nieuwe opening.

Nu er was in Grabag veel belangstelling. Ik reed onmiddellijk door naar de plaats van de samenkomst en zag nu de menschen binnenkomen, die de samenkomst wenschten bij te wonen. Zie, daar komen enkele Javaansche broeders van Pingit; ze hebben een paar uur geloopt, om deze samenkomst bij te wonen; en zie, daar komen enkele menschen van Bana. Dat ligt vele uren loopens weg, maar de pas ontstane gemeente aldaar leeft zoo mee, dat er heel wat van daar gekomen zijn, om getuige te zijn van de eerste oogst in Grabag. Het zaaltje loopt vol. Ik denk, dat er een 80 hoorders zijn en onder hen vele Chineezzen van Grabag zelf, waaronder er zijn, die uit louter nieuwsgierigheid komen om eens te zien, hoe dat gaat, als iemand gedoopt wordt.

Daar zit de man en de vrouw, die gedoopt zullen worden. Wat kan het wonderlijk gaan. De man heb ik een 20 jaar geleden al ontmoet. Want in dien tijd ben ik begonnen samenkomsten te houden in Grabag en onder de trouwe hoorders hoorde ook reeds deze man. Maar de uitbreiding van het werk maakte het niet langer mogelijk, om deze samenkomsten, die schaarsch bezocht werden, voort te zetten.

Echter het zaad toen uitgeworpen is niet tevergeefs geweest. Zijn zoon trouwde met een Christen-Chineesche vrouw; deze jonge man kwam tot geloof, en heeft toen gevraagd om opnieuw samenkomsten te laten houden in Grabag. Aan dat verzoek hebben we voldaan en nu op dezen Pinksterdag kon aan den vader van dezen man de H. Doop worden toegediend.

Na den Doop vierden we Avondmaal met de kleine groep Christenen van Grabag en enkele gasten uit andere gemeenten. Een groepje van een man of tien; we hebben daar feest gevierd; het feest van de eerstelingen met de begeerte:

Och, dat men op deez' eerstelingen,
„Een rijken oogst van voorspoed zag.”

A. MERKELIJN.

Zending Noord Holland.

De opening van het sanatorium te Pakem.

(Bij de foto op pag. 160).

Op den weg van Djokjakarta naar Kalioerang, even voorbij Pakem, staat het sanatorium, dat Maandag 22 Juni op plechtige wijze is geopend. Dit sanatorium voor longlijders, het eerste Christelijk sanatorium van dezen aard in geheel Ned. Indië, is een filiaal van het Petronella-hospitaal.

De plechtige opening heeft plaats gehad door Z. H. den Sultan van Djokjakarta. Van die opening geeft het Ind. blad „Mataram” een breed verslag, waarvan we het een en ander willen ontleenen en mededeelen.

Niet alleen tal van menschen uit Djokja, maar ook velen van elders woonden de plechtigheid bij. Onder hen, die van buiten waren gekomen, werden opgemerkt de resident van Kedoe en Mevrouw Linck, Dr. Gomperts, de inspecteur van den dienst voor Volksgezondheid voor Midden-Java, Dr. Gothein uit Solo, Dr. Verhagen van het zendingsziekenhuis te Solo, Dr. Kopstein uit Magelang en Dr. van Joost de Indische t.b.c.-specialist van het sanatorium te Batoe.

De gasten werden aan het sanatorium verwelkomd

door Dr. en Mevrouw Groot, waarna men zich naar der ruime feestpendoppo begaf, die tegen kwart voor tien geheel gevuld was.

Op dat oogenblik kondigde de muziek, door het spelen van het Wilhelmus, de komst aan van Z. H. den Sultan en de Ratoe Pembajoen, die door Dr. Groot en Dr. Zwaan naar hunne plaatsen werden geleid, waar de assistent-resident zich eenigen tijd met Z. H. den Sultan onderhield. De Sultan kwam met groot gevolg.

Even over tien arriveerde de Gouverneur van Djokja en mevrouw Bijleveld, eveneens onder de toren van het Wilhelmus en nadat de begroetingsplechtigheid was afgelopen en de gasten hun zetels hadden ingenomen, nam Dr. Groot het woord tot het uitspreken van de openingrede.

Rede van Dr. Groot.

Mijnheer de Gouverneur van Djokjakarta, Kandjeng Toean Sultan, Pangeran Soerjodiningrat, vertegenwoordiger van Prins Pakoe-Alam, Pangeran Ario Adipati Dhanoeredjo, Dr. Gomperts, inspecteur van den Dienst der Volksgezondheid, Mijne Heeren vertegenwoordigers van ondernemingen van Cultuur en Vervoer, Mijne Heeren vertegenwoordigers der onderscheidene Zendingsterreinen en Zendingenziekenhuizen, en voorts gij allen, aanzienlijke schare van mannen en vrouwen, die met Uwe zeer gewaardeerde tegenwoordigheid deze plechtigheid wilt opluisteren.

U allen heet ik op dezen bijzonderen dag aan deze plaats hartelijk welkom. Allereerst past mij een woord van eerbiedigen dank aan God, den Almachtige, die ons dezen feestdag doet beleven.

Hij heeft in Zijn gunst deze nieuwe loot aan den ouden stam van ons werk in het Petronella-Hospitaal doen uitschieten.

De stormen der laatste jaren hebben ook in ons werk ravage aangericht, hulpziekenhuizen moesten worden gesloten, polikliniekauto's stopgezet, enkele poliklinieken opgeheven.

Daarnaast werden ook nieuwe mogelijkheden geopend.

Eén daarvan was de oprichting van een sanatorium.

Plannen daartoe bestonden reeds lang, maar zij kwamen niet verder dan vaagomlijnde wenschen. Het groot aantal lijders aan long t.b.c. in het Petronella-Hospitaal, dat de laatste jaren tusschen de 250 en 300 per jaar schommelde, drong telkens weer de vraag naar voren, hoe wij zouden kunnen komen tot een in de nabijheid van Djokja gelegen sanatorium.

Dank breng ik inzonderheid aan de leiding van onze zending te Amsterdam, in wie de oude ondernemingslust nog niet gedooft is en die mij het vorig jaar bij schrijven van dd. 6 Juni berichtte, dat zij de benoemde fondsen voor den bouw toestond. Nu ongeveer een jaar daarna is het oogenblik aangebroken, dat de bouw is voltooid en binnen weinige oogenblikken deze inrichting door Z. H. den Sultan plechtig zal worden geopend.

Oorspronkelijk was het plan het sanatorium meer in de nabijheid van het tuindorp Kalioerang te bouwen.

Nalang zoeken en overwegen bleek echter het thans gekozen terrein het meest geschikt te zijn. Het ligt aan den weg van Djokja naar Kalioerang, ongeveer 620 meter boven zee. Het is niet al te geacciden-

teerd, heeft stroomend water op het terrein en biedt prachtige uitzichten op de Merapi, het ravijn van de Kali Koening en de omringende sawahs.

Bovendien ligt het per auto slechts 20 minuten van het hoofdziekenhuis.

Wat thans gereed is, is nog slechts het begin der uitvoering van het geheele plan. Later zal er, naar de bedoeling is, nog een hoofdgebouw, een dokterswoning en een viertal paviljoens worden gebouwd.

Wanneer dit zal zijn, is nu nog niet bij benadering te zeggen, maar het bouwplan is in ieder geval zoo, dat bij verdere uitgroei een goed geheel zal worden verkregen.

Waarschijnlijk zal vrij spoedig tot een verdere gedeeltelijke uitbouw moeten worden overgegaan.

Wat er nu staat zijn twee paviljoens, ieder berekend voor 24 patiënten. De Noordelijkste bestemd voor vrouwen en de Zuidelijkste voor mannen. Verder een woonhuis voor den verpleger met een internaat voor verplegers en verpleegsters. In de bijgebouwen daarvan de keuken en de electische centrale.

De inrichting is met het oog op een exploitatiemogelijkheid vooral bedoeld voor de Javaansche en Chineesche middenstand, die in staat is of wier familie in staat is de vastgestelde matige tarieven te betalen.

De eenvoudige dessaman mist nog het ziekte-inzicht, het besef van den ernst van den toestand. Het is onze dagelijksche ervaring, dat de eenvoudige, zoodra de algemeene toestand verbeterd, de koorts is verdwenen, het lichaamsgewicht stijgt en de hoest is verminderd, het ziekenhuis wil verlaten.

Als onderdeel van het medische zendingswerk is dit sanatorium in het grootere geheel van het ziekenhuisbedrijf van het Petronella-Hospitaal ingepast. Boekhoudkundig staat het daarvan geheel los, maar de centrale inkoop, de centrale waschbehandeling, het gebruikmaken van onze Röntgen-inrichting zullen in staat stellen de exploitatiekosten laag te houden in vergelijking met datgene wat hier geboden wordt.

Op 1 Juli zal deze inrichting voor de patiënten opengesteld worden.

De ervaringen in Holland en andere Europeesche landen hebben geleerd, hoeveel op dit gebied door doelbewuste arbeid is te bereiken.

De patiënten zullen voorzover zij niet reeds door een consultatiebureau, of anderszins nauwkeurig onderzocht zijn, eerst enkele dagen in het Petronella-Hospitaal opgenomen worden ter onderzoek door middel van Röntgenfoto's enz. Blijkt het een geval geschikt voor het sanatorium, zoo worden zij doorgezonden naar hier, desnoodig per ziekenauto.

Wij staan nu nog maar aan het begin van een groote en grootsche taak, waarin samenwerking met de Centrale Vereeniging ter bestrijding der t.b.c., met den Dienst der Volksgezondheid, het Binnenlandsch Bestuur en de Zelfbesturen dezerzijds zeer op prijs zal worden gesteld.

In dit wijde land vol van zon en licht willen wij onze patiënten door goede behandeling, goede voeding, juiste levensregel wapenen in den strijd tegen de tubercel-bacil.

Mijn mede-arbeiders, zoowel doktoren, verpleegsters, verplegers, heel de staf van het Petronella-Hospitaal maakt zich op om de bevolking van dit gewest in den strijd tegen de t.b.c. bij te staan.

Dr. Veen zal zich voorloopig met de geneeskundige behandeling belasten en daartoe zich driemaal per week hierheen begeven.

Na deze rede, waarvan we slechts de korte inhoud weergaven, dankte Dr. Groot al de aanwezige autoriteiten en verzocht hij Z. H. den Sultan het sanatorium te openen.

Nadat verschillende ververschingen waren rondgediend werd het woord gevoerd door den Heer Bijleveld, den Gouverneur van Djokjarakta. Hij zeide een kort persoonlijk woord te willen richten tot Dr. Groot, waarbij hij zeker was de gedachten van allen weer te geven, indien hij zijn dank overbracht voor wat het Petronella-Ziekenhuis met groote toewijding

Sanatorium te Pakem. De beide paviljoens.

Daarna nam de Sultan het woord en zeide, dat 't hem zeer aangenaam was dit ziekenhuis voor de bestrijding der tuberculose te kunnen openen en ervan overtuigd te zijn van welk een groot nut zulk een ziekenhuis voor de bevolking is.

Z. H. hoopte, dat het zou strekken tot heil van de bevolking van Djokjakarta en dankte de directie van het Petronella-hospitaal voor wat zij reeds voor de bevolking deed en thans weer doet.

Namens de directie van het Petronella-hospitaal opende Z. H. vervolgens het sanatorium door het doorknippen van een band, welke den toegang tot het Noordelijk paviljoen afsloot.

Hierna werden de gebouwen bezichtigd, waarbij Dr. Veen het gezelschap rondleidde en de noodige toelichting gaf.

„Bij dezen rondgang — zoo schrijft het Ind. dagblad „Mataram” — trof de vriendelijkheid waarvan alles in dit sanatorium getuigt. Met bescheiden middelen en op sobere wijze is aan den allereersten eisch van een sanatorium voldaan: de patiënten een frisch en vroolijk en vooral luchtig onderkomen te geven.

De inrichting van de kamers, zoowel als van de zalen is prima en de directie van het Petronella-hospitaal kan met groote voldoening terug zien op wat zij hier heeft weten te bereiken.

Ook van de verplegersverblijven en de bijgebouwen, waar de keuken, de electrische installatie en zoo voorts zijn ondergebracht werd met belangstelling kennis genomen, waarna het gezelschap zich over het ruime terrein met de verschillende lighallen weer naar de pendoppo terug begaf.

en naastenliefde voor de bevolking heeft gedaan.

Hij zeide te hopen, dat de stichting van dit sanatorium zou bijdragen tot het lenigen van den nood der zieken en tot verbetering van den gezondheidstoestand in het Gewest Djokjakarta.

Vervolgens nam het woord Dr. Gomperts, de inspecteur van Midden-Java van den dienst voor volksgezondheid, die mede sprak namens het hoofd van den dienst Dr. Offringa.

Hij sprak waardeering uit voor het particulier initiatief, dat hier is getoond. De T.B.C., aldus spreker is een belangrijke volksziekte en de verplegingsmogelijkheden zijn nog schaarsch. Hij was dan ook zeker, dat het sanatorium in een bestaande behoefte zou voorzien.

De ligging van de inrichting, aldus Dr. Gomperts, is zeer gunstig, zoowel klimatologisch als door de dichte nabijheid van de hoofdplaats Djokja met het Petronella-ziekenhuis gelukkig gevonden. Hij eindigde met de hoop uit te spreken, dat de samenwerking zou mogen leiden tot nut van de bevolking van deze streek.

Daarna leidde Dr. Groot Dr. van Joost bij de aanwezigen in als het hoofd van het bekende sanatorium te Batoe, die aan de tot standkoming van dit sanatorium heeft mede gewerkt door zijn adviezen en door het beoordeelen der teekeningen. Ook deze hoopte, dat het Petronella-hospitaal met dit sanatorium zou bereiken wat het zich had voorgesteld.

Toen ontving Ds. D. J. B. Allaart, één der missionaire predikanten van Djokja het woord.

Hij herinnerde, dat het zendingswerk in het Vors-

tenland Djocjacarta uitgaat van de Kerk te Amsterdam en de met deze kerk samenwerkende kerken van Noord-Holland.

Een groot stuk van het leven dier kerken is gewijd aan het welzijn der bevolking van Midden Java en de zendingshospitalen zijn daar het bewijs van. De zending is dankbaar voor de gunst en de genade van God, dat medegearbeid mag worden in de bestrijding van de T.B.C. Spreker wees verder op het Christelijk karakter van deze inrichting, waarbij intusschen niemand behoeft te twifelen aan de volkomen vrijheid van hen, die hier komen, waartegenover de zending voor zich de vrijheid opvraagt om te prediken voor hen, die hooren willen.

Ten slotte werd nog het woord gevoerd door Dr. Verhagen, directeur van het zendingsziekenhuis te Solo, die Dr. Groot geluk wenschte met het feit dat hij met de oprichting van dit sanatorium in de voetstappen was getreden van zijn voorgangers Dr. Pruys en Dr. Offringa. Het Petronella-hospitaal heeft steeds de leiding aangegeven van het medische zendingswerk en is ook thans weer voorgegaan.

Daarna dankte Dr. K. P. Groot nogmaals den Gouverneur, Z. H. den Sultan en alle aanwezige en verklaarde hij de plechtigheid der opening van het sanatorium geëindigd.

Omstreeks twaalf uur keerde men naar Djokja terug, doch het duurde geruimen tijd eer een ieder in de groote file van zeker meer dan honderd auto's zijn wagen had gevonden.

De 22ste Juni 1936 zal in de geschiedenis van het

Petronella-hospitaal en van den medischen dienst der zending van de Kerken in Noord-Holland, blijven aangeteekend als een mooie dag. Aan de reeds zoo breed uitgebreide stam van den medischen dienst der zending is een nieuwe loot ontsproten, die, nu nog klein, kan uitgroeien tot een der zwaarste takken. Uit zendingsoogpunt mogen we, onder den zegen des Heeren, van dit deel van het werk rijke vruchten verwachten.

Bijstaande foto laat ons de beide paviljoenen zien.

W. B.

Zending Friesland.

Jaarverslag over de Zending te Keboemen.

Begin en einde.

(Vervolg).

Ook voor den schooldienst geldt, dat 1935 een jaar is geweest van „Begin en Einde”.

De vorige periode, waarin de missionnair-predikant zelf leiding moest geven aan de onderwijzers ook in allerlei zaken, die de interne zijde van het onderwijs betroffen, en waarvoor hij, als niet-deskundige, veelal niet berekend was, is daarmee, naar ik hoop, althans voor het Friesche terrein, voor goed afge-loopen.

De benoeming van den Heer Antheunisse is voor mij de vervulling geweest van een lang gekoesterden wensch. Hij toch kent niet alleen voldoende Maleisch en Javaansch, om deze talen te kunnen lezen en te verstaan en zich daarin verstaanbaar te maken, maar hij heeft ook als weinig anderen leeren zien de groote behoefte aan een school-inrichting die met ons Christelijk beginsel en met de eischen van de

praktijk in een Javaansch milieu rekening houdt, en hij voelt daarbij de groote moeilijkheden, die hier liggen, zuiver aan, een eerste vereischte bij het zoeken naar een oplossing.

Voor den **medischen dienst** heeft men reeds lang ingezien, dat de missionnair-predikant niet de aange-
wezen persoon is, om, zooals vroeger veelal geschiedde, verbanden te leggen en pillen uit te deelen ook al betrof het hier meestal gemakkelijk herkenbare ziektegevallen. De eenige oplossing voor een goed functioneeren van dien dienst was de benoeming van een daartoe speciaal opgeleiden zendings-arts, zooals dan ook is geschied. Welnu, mijn hoop is, dat in de kringen der zendende kerken ook eenmaal algemeen de overtuiging zal gaan heerschen, dat in het komende tweede stadium van den zendingsarbeid op M.-Java, de eenige behoorlijke oplossing voor den schooldienst ligt in een **benoeming van een onderwijsdeskundige als leider van dezen dienst** (het gaat hier, voor zoover het Keboemen betreft, om de leiding, inspectie, administratie, en wat dies meer zij van niet minder dan 16 scholen en om de instrueering en deskundige christelijke voorlichting van momenteel zeker een 17-tal onderwijzers) opdat de missionnaire predikant ontheven worde van een taak, die door hem, ook met alle inspanning, slechts zeer gebrekkig en dus tot schade van het werk, kan worden vervuld. Een nauwe band met den hoofddienst kan daarbij zeer goed blijven bewaard, zooals dat ook met den medischen dienst het geval is, (door ziekenbezoek op de zalen, catechisatie's aan het verplegend personeel, opzoeken van ontslagen patienten etc. Het plan bestaat om over te gaan tot benoeming van een helper alleen voor de evangelisatie op het ziekenhuis).

In de **afzonderlijke gemeenten** hebben zich in den loop van 1935 zoo weinig ingrijpende veranderingen voorgedaan (behalve die welke ik boven reeds noemde) dat ik voor dit keer U een rondgang langs de verschillende gemeenten zal kunnen besparen. Op den uiterlijken wasdom wees ik U boven reeds. Slechts enkele cijfers meen ik daaraan nog te moeten toevoegen, nl. dat gedurende 1935 ons door den dood zijn onvallen 21 christenen; dat in dezen tijd 25 huwelijken kerkelijk werden gesloten; en dat het aantal dergenen, die ultimo 1935 doop-onderricht ontvingen, 73 bedroeg.

Voor wat den **schooldienst** betreft kan ik nog mede-deelen, dat het aantal leerlingen onzer inheemsche scholen van 892 tot 988 is gestegen; en voor wat de **colportage** aangaat, dat er in 1935 bijna 700 bijbels, bijbelgedeelten en christelijke boeken zijn verkocht, en ongeveer 750 vlugschriften, buiten de maandelijksche gratis-verspreiding van 4500 exemplaren van het boven reeds genoemde „evangelisatieblad „Mardi-rahardja” (waarvan binnenkort ook een meer uitgebreide editie voor de meer ontwikkelden zal verschijnen), van 300 exemplaren van het Maleische blad „Penaboer” en van 100 van het Javaansche kinderblad „Lajang Kaboengahan”, door een 6-tal colporteurs.

Ook aan hetgeen ik verleden jaar geschreven heb over het **sociale werk** der zending, heb ik dit jaar maar heel weinig toe te voegen. De toenemende geldschaarste onder de bevolking, door de nog steeds aanhoudende economische depressie, maakte eenige uitbreiding van dit werk in 1935 noodzakelijk. In een

paar gevallen van voedselgebrek in enkele dessa's op de grens van Banjoemas, heeft het Binnenlandsch Bestuur, terstond nadat ik van dit feit mededeeling had gedaan voorzien door rijst-uitdeeling. De contingenteering van bepaalde linnen goederen en het verbod van zoutwinning drukken zwaar op de bevolking en met dankbaarheid kan dan ook worden geconstateerd, dat de Regeering bereid bleek tot een, zij het ook onvoldoende, verzachting in de desbetreffende bepalingen.

Hiermede ben ik vrijwel gekomen aan het einde van mijn jaarverslag. Slechts op **twee veranderingen**, die wijzen op een groot verschil tusschen de voorafgegane periode en die welke wij nu tegemoet gaan, wil ik nog even Uw aandacht vestigen. De eerste betreft de **zending onder de Chineezzen**. In de vorige periode, en dat sprak ook wel vanzelf was al de zendingsactiviteit vrijwel gericht op de Javanen. In de laatste jaren kwam echter de zending onder de Chineezzen steeds meer naar voren. Hier en daar zijn op M.-Java reeds gemeenten uit de Chineesche bevolking ontstaan.

Ook in Keboemen begonnen de eerste levensteeken in de Chineesche kamp zich te vertoonen. De arbeid op de Holl. Chin. en Mal. Chin. School begon vruchten te dragen. Gedurende een groot deel van het jaar 1935 heb ik bij verschillende Chineezzen, op hun eigen verzoek **huiscatechisatie's** gegeven, ten deele in het Maleisch, ten deele in het Javaansch, en het stemt mij tot bijzondere vreugde, dat de Heer Antheunisse bereid was deze hoopvolle catechisatie's van mij over te nemen, nu wij Keboemen moesten verlaten. Straks zal misschien de Heer Lie Tik Bie tot goeroe kunnen worden opgeleid, om het directe zendingswerk onder de Chineezzen te leiden en voort te zetten. De Heer Lie Tik Bie is thans hoofd van de Mal. Chin. School te Keboemen. God zegene hem in zijn voorbereiding en zendingswerk.

De tweede verandering betreft de **evangelisatie onder de vrouwen door inheemsche christenvrouwen**. Tot nu toe kende de zending deze evangelisatie niet, althans niet in georganiseerden vorm. Dit jaar zijn echter een aantal meisjes naar Djokja gezonden (ter opleiding door de Docenten der theologische school), die straks voornamelijk op de vrouwen-zalen van het zendingsziekenhuis, maar eventueel ook daarbuiten, het evangelie aan haar sexegenooten zullen hebben te brengen. Vanuit Keboemen is daartoe naar Djokja gegaan een zekere Sadijem, een zuster van onzen goeroe indjil Rasidin van Premboen.

En nu tenslotte nog **een meer persoonlijke toevoeging**.

Boven dit jaarverslag heb ik, om verschillende redenen, die ik boven uiteen heb gezet, als opschrift geplaatst „Begin en Einde”. In het bijzonder zijn die woorden ook op mijn eigen werk in Keboemen van toepassing, nu God mij naar een ander zendingsveld heeft geroepen om daar den arbeid als boodschapper van Christus' wege voort te zetten. En gij zult U kunnen begrijpen, dat ik dit laatste verslag, dat voor mij het „einde” beteekent van mijn werkzaamheid als missionair predikant te Keboemen, waar ik eenmaal had gedacht mijn levenstaak te zullen vinden, niet zonder weemoed heb neergeschreven. Het is voor mij een arbeid geweest, waarop ik niet anders dan met groote dankbaarheid, als een gave van God, kan terugzien.

Wanneer ik al het gebeurde in deze zes jaren overdenk, dan beschaamt en verootmoedigt mij de zegen, dien God op dien arbeid heeft willen schenken. Ik had gaarne veel meer, en veel dingen anders willen doen, dan ik gedaan heb. Maar Christus heeft mij willen gebruiken in Zijn dienst en ik heb nimmer berouw gehad, ook ondanks vele moeilijkheden en teleurstellingen, dat ik den weg gegaan ben, dien Hij mij gewezen heeft. Hij heeft Zijn belofte vervuld, dat Hij alle de dagen met ons zou zijn van het begin tot het einde.

De arbeid in Keboemen is mij in deze zes jaren lief geworden. Niet het minst ook om de vele vrienden, die wij ons daar verworven hebben. Veel liefde en vriendschap en medewerking hebben wij zoowel van Javaansche als van Europeesche zijde ondervonden. En ik denk daarbij inzonderheid aan de dagen van ziekte en van moeilijkheden van verschillenden aard. Men heeft ons met alle gebreken willen aannemen en eeren als een zending van Christus. Ook door middel van dit jaarverslag betuig ik hun allen mijn oprechten dank. Ik zal U in Uw strijd in de voorhoede niet vergeten noch in mijn gedachten, noch in mijn gebeden. De komende periode van zendingsarbeid in Keboemen zal zeker niet minder zwaar zijn, dan de voorafgegane tijd. Financiële en andere moeilijkheden dreigen bij de voortdurende uitbreiding van alle kanten. De nieuwe tijd plaatst ons voor nieuwe problemen. En niemand weet wat de toekomst brengen zal, nu de spanningen, met name op politiek gebied en niet het minst in het verre Oosten, met den dag toenemen.

Maar dan is het een troost te weten, dat Hij, Die niet aan de veranderingen van den tijd onderhevig is, Die geen begin en geen einde kent, maar die van eeuwigheid en tot eeuwigheid dezelfde is, de Eerste en de Laatste, het Begin en het Einde, alle macht heeft in den hemel en op aarde, dat Hij alle dingen regeert, en dat Hij, die ons tot den arbeid geroepen heeft, Zijn belofte aan ons vervullen wil, de belofte van Zijn sterkende gemeenschap, alle de dagen, tot aan de voleinding der wereld.

In het bijzonder denk ik hier ook aan **Ds. Rullmann**, die het consulentchap van het Friesche zendingssterrein heeft willen aanvaarden tot aan den tijd dat de vacature, door mijn vertrek van Keboemen ontstaan, zou worden vervuld. Het moge tot droefheid stemmen, dat Ds. van Dijk niet tot het consulentchap kon worden aangewezen, maar ook aan Ds. Rullmann heb ik, na een desbetreffend schrijven van den Raad der zendende kerk, met vol vertrouwen den arbeid kunnen overdragen. Ik hoop van harte dat deze vermeerdering van arbeid hem niet te zwaar zal vallen bij zijn toch reeds drukke zendingswerk in Poerwokerto, maar integendeel ook voor hem, door Gods zegen en veler medewerking, een bron van vreugde mag zijn en een welkome afwisseling van zijn arbeid in Banjoemas.

Bij het schrijven van dit laatste jaarsverslag gaan mijn gedachten ook uit naar **cand. Korvinus**, die tot mijn opvolger in Keboemen is beroepen, en die zich thans nog voor die taak in ons vaderland voorbereidt. Ik hoop van harte, dat hij en zijn vrouw evenveel medewerking en genegenheid zullen ontvangen als ons in de voorbijgegangene zes jaren ten deel is gevallen, en dat God hun arbeid met Zijn zegen bekronen wil.

En tenslotte richt ik mij nog tot U, broeders en zusters in Friesland, die mij tot dien arbeid in Keboemen hebt willen beroepen. Ik dank U voor het vertrouwen in mij geschonken. Ik dank U voor Uw gebed en meelevens. De toekomst zal het U, door Gods zegen op Uw arbeid, om welken gijzelf gebeden hebt, niet gemakkelijk maken. Meer dan vroeger zullen er van U wellicht offers worden gevraagd. Het werk is in deze zes jaren **bijna verdubbeld**; en toen ik naar Java kwam, was dat omdat **toen reeds de komst van een tweeden missionair predikant noodzakelijk werd geacht**. En nu zal er straks toch weer één Miss. pred. in Keboemen zijn, zooals ik zelf ook jarenlang alleen heb moeten arbeiden. En het werk breidt zich met elk jaar uit. De benoeming van een vasten administrateur en leider van den schooldienst is in deze omstandigheden dringend noodzakelijk, wanneer niet tot de uitzending van een tweeden miss. pred. wordt overgegaan, en ook dan nog is een Europeesch administrateur en leider van den schooldienst geen overbodige weelde.

Zult Gij bereid zijn, met vreugde en van harte te geven de daarvoor benodigde gelden, als God ze van U vraagt! Uit gehoorzaamheid en uit dankbaarheid? Indien het een werk betreft, dat God niet op Uw weg heeft geplaatst, dan draagt Gij daarvoor ook niet de verantwoordelijkheid. Maar nu God zelf U de taak der zending, op het Friese zendingsterrein op M.-Java heeft opgelegd, en Gij die sinds lang op U genomen hebt, ligt de zich uitbreidende arbeid daar ook voor Uw verantwoording. Neemt dit werk in het geheel van Uw christelijk leven een centrale plaats in, of denkt Gij er alleen maar aan, wanneer Gij er over leest in het kerkblad of er van hoort door Uw dominé, of als er droevige zaken aan de orde zijn? God vraagt echter van U dat de zending een centrale plaats zal innemen in Uw dagelijksch leven en in Uw gebed. Gij hebt ook den arbeid in Keboemen te dragen met Uw gebed, uw gaven en uw medeleven, in innige levensrelatie met die arbeiders en arbeiders, die door U in Christus' naam zijn uitgezonden als een kleine voorpost temidden eener Mohammedaansche en heidsche wereld, en die deze wereld voor Jezus willen winnen. Het is moeilijk om in dien strijd te blijven staan, om bij het volvoeren van die overweldigend moeilijke, eigenlijk onuitvoerbare taak, die Christus hun heeft opgelegd, te blijven strijden, wanneer zij niet weten, dat de gemeente in Holland achter hen staat met ten hemel geheven handen, Uw gebed tot steun in den strijd, Uw gebed zal worden gehoord, gelijk Christus al de gebeden der Zijnen verhoort, omdat het gebed beteekent overgave aan Hem. Zijn zaak kan niet ondergaan. Hij zal ten laatste triumfeeren. Hij zal het werk, dat Hij begonnen is ook voleindigen. Want Hij is zelf het Begin en het Einde van Zijn eigen werk.

Met hartelijke groeten en heilbede

Uw zw. br. in Chr.

H. BERGEMA.

De zendingscollectantjes te Oude en Nieuwe Bildtdijk.

De Gereformeerde Kerk te Oude en Nieuwe Bildtdijk bezit een clubje zeer ijverige Zendingscollectantjes. De zendingscommissie dezer Kerk is over hun werk bijzonder tevreden. Zij halen in hun busjes

Collectantjes Oude en Nieuwe Bildtdijk.

heel wat op en vergemakkelijken het werk der commissie.

Het clubje is op een kiekje gekomen. En de Commissie verzocht dit kiekje op te nemen in het Zendingsblad. Natuurlijk werd dit niet geweigerd.

W. B.

Zending Zuid-Holland Zuid.

Poerwokerto.

Ds. Esser vertelt van Poerwokerto het volgende, dat we gaarne even doorgeven.

W. B.

Poerwokerto, volgens Lion Cachet „een fraai stedeke aan den rechteroever van de Bandjaran gelegen in het midden eener prachtige landstreek”, is dank zij de spoorweg, die er sedert 1917 langs loopt (aangelegd meer speciaal voor de ééndaagsche verbinding Batavia—Soerabaia), in een opgaande lijn van bloei. Wel heeft de malaise hier ook hare geduchte slagen aangebracht. Zij vielen neer vooral op onderwijsgebied. Een groote Kweekschool voor Hollandsch-Inlandsch onderwijs en een Normalschool opleidende voor het onderwijs op de Javaansche School, beide met internaat, werden gesloten. Dat had natuurlijk ten gevolge dat een niet gering aantal Hollandsche en Inlandsche Onderwijzers de plaats verlieten. De groote Suikerfabriek, die (anders dan in Poerbolinggo) hier in het midden der stad ligt en dus meer relief aan de plaats geeft, is gesloten. Er bestaat een goede verwachting, dat op den duur (in '38) ze weer geopend zal worden: de eenige dan in onze residentie. Er zijn er 6 geweest!

Niettegenstaande dat alles, wat in belangrijke mate de bloei belemmert, neemt het aantal inwoners: Javanen, Chineezers, Europeanen, geregeld toe. Onlangs is er zelfs een bank met internationale relaties (Ned. Indische Escompto Mij.) geopend! Indien straks Poerwokerto inderdaad tot Residentiehoofdplaats geworden is en daarbij de Suikerfabriek weer maalt, gaat het, voor zoover wij mensen kunnen zien, een nieuw tijdperk van toenemende groei tegemoet.

Het is duidelijk, dat wij wel heel dankbaar mogen zijn voor Gods leiding, die de omstandigheden zoo gevoegd heeft, dat sedert drie jaar daarheen het centrum onzer Zending verlegd werd. Zooals de lezers weten, woont Ds. Rullmann er. Aan zijn huis is het kantoor met boekhandel aangebouwd.

In het Ziekenhuis met mooi ingerichte afdeeling voor klaspatiënten (Hollanders, Chinezen en beter gesitueerde Javanen) onder de krachtige leiding van Dr. Zwaan hebben wij een prachtig centraal punt voor evangelisatie. Een bloeiende Holl. Javaansche School met den Bijbel, de bekende Huishoudschool „Mardi Kenja” en een Maleische School voor Chinezen ondersteunen de arbeid.

niet bezwijken onder de last van financiële zorgen.

De geestelijke strijd kent, evenals de wereldsche, critieke oogenblikken. Zoo'n critieke tijd is er thans met name voor Poerbolingo gekomen nu de toeloop tot de Christelijke Kerk op vroeger nooit gedachte schaal begonnen is, en tegelijkertijd Rome gereed is in te zamelen, wat wij gezaaid hebben, als het ons aan werkrachten ontbreekt de oogst binnen te halen.

Collectantjes Pernis.

Straks zullen er gaven verzameld worden voor een Kerkgebouw voor Hollandsche en Javaansche Gemeente te zamen.

In het centrum van zulk een veel belovende stad een passend Kerkgebouw te hebben, is wel een belang van de eerste rang.

Maar daarbij mag Poerbolingo vooral niet vergeten worden. Hier liggen de oudste banden. Hier is het langst en het meest gewerkt. Het is duidelijk, dat de plaats waar de Heere Zijn werk doet en Zijn volk vergadert, niet bepaald wordt door de aanleg van een spoorweg, niet verkozen wordt omdat er een Residentswoning met kantoren staat, of een fabriek er maalt.

Poerbolingo blijft, afgezien de meer of mindere bloei ten gevolge van Europeesche cultuur, een belangrijk centrum van een uiterst dichtbevolkte streek. En in die honderden groote dorpen in de onmiddellijke omgeving begint het te ritselen.

Hoe armer de menschen worden ten gevolge van het verminderen van de bronnen van bestaan, hoe meer zij noodig hebben de troost en opheffende kracht van het Evangelie, en hoe meer ook het zich steeds maar uitbreidende werk de steun van Holland noodig heeft.

De toewijdende arbeid in ons ziekenhuis draagt rijke vrucht. Maar laat dan Holland die arbeid zoo in stand houden, dat onze artsen en het verplegend personeel met opgewektheid kunnen voortgaan en zij

In 23 dorpen van het Regentschap Poerbolingo wonen Christengezinnen, tot op verre afstand van Poerbolingo, die alle onder den Kerkeraad van Poerbolingo ressorteeren. E.

De Zendingscommissie te Pernis met haar collectantjes.

Op deze foto ziet men de leden van de Zendingscommissie te Pernis, met de meisjes, die als ijverige collectantjes rondgaan met de busjes voor de Zending. Ze helpen al vroeg mede aan het vervullen van de heerlijke roeping, die Christus gemeente heeft: het Evangelie te verkondigen aan degenen, die gezeten zijn in duisternis. Daarvoor is immers ook geld nodig. En dat moet worden verzameld.

Daarmee zijn deze meisjes wekelijks bezig.

Dat ze het werk trouw doen, bewijst de opbrengst van de busjes.

We hopen maar, dat ze voortdurend met vreugde dit werk ten bate van de zending blijven doen. De Heere wil daarin ook van de kinderen gediend zijn. En wanneer we dan in het kleine getrouw zijn, weet Hij onze gaven en onze krachten tot een zegen te stellen. Blijf maar zoo doorgaan, meisjes, opdat het geld voor de zending er altijd kome, en de prediking van het Evangelie aan alle creaturen voortgang hebbe!

P.

C. S.

Zending Utrecht en Gelderland.

Bevestiging van ambtsdragers te Karangdjasa.

Zondag 24 Mei 1936 was een belangrijke datum zoowel voor de geschiedenis onzer Midden-Java-Zending in het algemeen als voor die van de gemeente te Karangdjasa in het bijzonder.

jongen Goeroe-Indjil, die daar tot dusver gearbeid heeft. Op de volgende vergadering van de classis Poerworedjo zal nu de gemeente Karangdjasa mee hebben te oordeelen.

Zij zal dan geheel geïncorporeerd zijn in de Javaansche gemeenten, opgenomen in het kerkverband, de éénheid bezegeld door het zelfde classicaal en straks ook synodaal verband. Het was inderdaad als

Eindexamen Jav. cursus, 10 Juni '36. Leerlingen en Docenten met de dames en afgevaardigden van de Bijz. vergadering, Ds. Merkelijn en Ds. van Reenen.

Op dien datum voltrok zich het historische feit, dat er daar voor het eerst enkele broeders, 3 ouderlingen en 1 diaken, in het ambt werden bevestigd.

De oudste vroegere Sadrach-gemeente heeft daarmee de eerste schrede gezet op den weg der volledige zelfstandigheid. De moedergemeente van al de Sadrachgemeenten is op dien datum zelf mondig geworden in den zin der Schrift.

God heeft ons wel zeer rijk gezegend. 2½ jaar na de hereeniging, na nog geen 2 jaar arbeids van den Goeroe-Indjil, konden de ambten reeds worden ingesteld.

Voorwaar dat was een rijke gave van God aan ons. Een ongedachte zegen. Ik had dien dag het voorrecht in Karangdjasa het Woord te bedienen. Bepaalde de gemeente bij Ps. 126. Het wederkeeren van een deel der weggevoerden naar Kanaän en de vreugde daarover van den psalmist.

Een zegenrijke dienst voor den gewezen apostel, broeder Jotham. Een rijke bemoediging voor den

een droom; gelukkig is het geen droom maar tastbare werkelijkheid.

Moge het feit het achtergebleven deel tot jaloerschheid verwekken. Wanneer over een kleine maand de zoon van Jotham als gediplomeerd Goeroe-Indjil in Karangdjasa mag terugkeeren, zal de vreugde wel zeer groot wezen.

Moge Gods zegen blijvend rusten op de gemeente van Karangdjasa en op haar a.s. voorganger: Goeroe-Indjil Martasepoetra; en moge Hij ze wederkeurig elkander ten zegen stellen. Laten wij, broeders en zusters, daartoe ons voortdurend gebed opzenden tot God.

Uit Poerworedjo.

A. F. KEUCHENIUS.

Opleidingsschool te Djokja.

(Bij de foto).

Dr. J. H. Bavinck, die dit jaar de correspondentie der Opleidingsschool te Djokja voert, zond aan de

deputaten der Generale Synode voor de Zending het volgende schrijven.

Zeer geachte Broeders:

Er zijn in het leven van onze Opleidingsschool in de laatste weken weer verschillende belangrijke dingen gebeurd, waarover ik U gaarne rapporteeren wil.

In de eerste plaats hadden wij op 9 en 10 Juni het eindexamen zoowel van den Javaanschen als van den Hollandschen cursus. Namens de Bijzondere Vergadering werd dit examen bijgewoond door Ds. Merkelijn en Ds. van Reenen. Het examen zelf had een rustig, ordelijk en zeer bevredigend verloop. Het bleek duidelijk dat de leerlingen over het algemeen goed hun best gedaan hadden, zoodat ze op de hun gestelde vragen naar behooren konden antwoorden. Sommige leerlingen, die wij in den laatsten tijd met eenige zorg hadden gadegeslagen, kwamen bijzonder goed voor den dag en beschaamden dus al onze vrees. Zoo waren het voor ons allen verblijdende dagen. Aan alle leerlingen van de beide cursussen kon het diploma worden uitgereikt. En nu gaan deze 27 jonge mannen weer het werk in, ieder op zijn eigen plaats. Ze begonnen in de laatste maanden wel echt de zwaarte van de hen wachtende taak te gevoelen, en van sommigen was het duidelijk merkbaar dat ze er tegen op zagen. Van harte hopen wij dat God hen leide en ondersteune, opdat ze mogen ervaren dat Zijn kracht in zwakheid wordt volbracht.

Op Donderdag 11 Juni was de afscheidsavond. Zooals altijd bij zulke gelegenheden waren veel gasten en vrienden uitgenoodigd, zoodat de eetpendoppo van de school geheel gevuld was. Het was een mooie avond, van blijdschap maar ook van diepen ernst. Aan het einde heeft Ds. Pos voor het laatst hen allen toegesproken en aan ieder overeenkomstig zijn aard en moeilijkheden een woord uit de Heilige Schrift voorgehouden. De jongens waren diep onder den indruk van het afscheid en ook voor ons zelf was het iets pijnlijks ons te moeten losmaken van deze leerlingen aan wie wij ons gedurende deze laatste jaren gehecht hadden en met wie wij ons zoo nauw verbonden voelden.

Op Zaterdag 13 Juli vertrokken Ds. en Mevr. Pos uit Djokja. De overgrootste belangstelling op het station zoowel van Europeesche als van Javaansche zijde, bewees wel heel duidelijk welk een aanzienlijke plaats zij hier in Djokja innemen. Wij allen voelen hun heengaan als een gemis. Van de leerlingen was er nog niet een uit Djokja vertrokken, zoodat zij ook allen bij het afscheid konden aanwezig zijn. Wij hopen dat God hen veilig geleide en hen na een welverdiende rust in Holland weer behouden tot ons terug moge brengen voor het groote werk waarin zij door Gods genade tot nu toe met zooveel zegen gearbeid hebben.

Vrijdag den 12en Juli was het toelatingsexamen voor de nieuwe Javaansche cursus. Niet minder dan 38 kandidaten waren samengestroomd. Met ieder van hen hebben wij persoonlijk korten tijd gesproken en verder hebben wij hun eenig schriftelijk werk opgegeven om hun kennis van de Bijbelsche Geschiedenis en van den Catechismus te toetsen. Een tiental kandidaten hebben wij op grond van dit examen afgewezen, zoodat wij begin Augustus met 27 nieuwe leerlingen hopen te beginnen. Dat is wel een heel groot getal en het zal dan ook in het begin wel

vreemd zijn. Doordat de Javaansche cursus nu verlengd is van 2 jaar tot 3 jaar zullen in het vervolg de cursussen over het algemeen wel grooter moeten worden, willen de verschillende terreinen voldoende nieuwe krachten telkens ter beschikking krijgen.

De plannen voor het 30-jarig jubileum hebben vastere vorm aangenomen. Zooals U door Ds. Pos al geschreven is, zal dat jubileum gevierd worden op 2, 3 en 4 September a.s. Den tweeden September 's avonds zal een bidstond wezen waarop verschillende sprekers zullen voorgaan. Den 3en 's morgens zal Ds. Wirjatenaja spreken over de zelfstandigheid van de Javaansche Kerken en de vragen die daarmee samenhangen. Des middags zal Dr. F. L. Bakker de verhouding tot de andere Kerken behandelen. Vrijdag 4 September zal in de morgensamenkomst Ds. Soedarmadi het onderwerp „Het werk van den goeroe indjil" inleiden. Des middags hoop ik zelf te spreken over „Zielszorg aan eigen ziel". Daarna zal een gemeenschappelijke maaltijd gehouden worden, waarna de conferentie door Dr. van Andel zal worden gesloten.

Zoo is het voorloopig vastgestelde programma. We weten nog niet of de verschillende uitgenoodigde sprekers het allen zullen aannemen, maar we verwachten van wel. Daar waarschijnlijk een zeer groot aantal van onze 163 oud-leerlingen komen zal en ook de Missionair Predikanten allen tegenwoordig hopen te zijn, koesteren wij gegronde hoop dat het mooie dagen zullen worden, dagen waarin de onderlinge banden versterkt zullen worden. Moge de Heere deze vergaderingen rijkelijk zegenen.

Met heilbode en broedergroeten,

J. H. BAVINK.

De foto die hierbij is geplaatst is genomen na afloop der examens. Wij zien hier de docenten en hunne vrouwen, de heer Wolterbeek en de afgevaardigden van de Afz. Vergadering Ds. A. Merkelijn en Ds. G. J. van Reenen met de leerlingen van den Javaanschen cursus, die alle geslaagd zijn. W. B.

Zending Zuid-Holland Noord.

De eerste classis van de Chineesche Gemeenten op Midden-Java met de Maleische Gemeente van Batavia.

(Bij de foto).

Woensdag 20 en Donderdag 21 Mei is in Djokja de eerste classisvergadering gehouden van de Chineesche Kerken op Midden-Java met de Maleische Kerk van Batavia. Dit is een feit, waar wij met groote dankbaarheid op terug mogen zien. Enkele jaren geleden is op de Classis Batavia telkens gesproken over het beroepen van een missionair predikant voor de Chinezen. Dat is niet gelukt, de Classis is niet tot gemeenschappelijke arbeid gekomen. Batavia had reeds zijn eigen Zendingsarbeid; de gemeenten op Midden-Java: Djokja, Magelang en Solo arbeidden reeds onder de Chinezen. Medan is begonnen met den arbeid onder de Javanen in Medan en omstreken. Soerabaja begon den arbeid in Makassar, waarbij eerst Malang en later Semarang zich aansloot. Pematang Siantar sloot zich aan bij Medan en Palembang stelt een onderzoek in naar de mogelijkheid van den arbeid onder de Javanen-kolonisaties in Zuid-

Sumatra. Alleen Bandoeng heeft nog geen definitieve keuze gedaan, misschien dat ons straks op de komende classis een verrassing wacht door de mededeeling, dat de Kerk van Bandoeng het voorbeeld van alle andere kerken gaat volgen.

God heeft dien Zendingsarbeid rijk gezegend, als wij dit alles overzien, komt bij mij dikwijls de gedachte op, dat het misschien gelukkig is, dat we in-

met andere kerken, daar er geen Maleisch-sprekende Gereformeerde Kerken waren, nu kan zij in dit Kerkverband worden opgenomen. Dat heeft beteekenis voor de Kerk van Batavia, die dan niet als een eenling staat in de Maleische wereld, en dit heeft ook groote beteekenis voor de Chinese kerken op Midden-Java, die daardoor leeren, dat men niet alleen Chineezers mag aannemen als lid van de Chinees-

De eerste classicale vergadering van Chinese Kerken op Java met de Maleische Gemeente te Batavia.

dertijd niet konden komen tot het beroepen van een missionair predikant onder Chineezers; het werk groeit en als God ons op deze wijze blijft zegenen zullen wij spoedig een of meer Chinese predikanten hier op Midden-Java hebben.

Achterenvolgens zijn hier op Midden-Java geïnstitueerd de gemeenten te Solo, Djokja en Magelang. Het institueeren, het leggen van eigen verantwoordelijkheid op de Chineezers zelf heeft goede vruchten afgeworpen. Al zijn de Gemeenten nog zwak en al hebben ze nog veel behoefte aan leiding, de zelfwerkzaamheid en het verantwoordelijkheidsgevoel wordt er door geprikkeld. De menschen leven veel meer mede, het is nu hun eigen zaak, of liever Gods zaak waarvoor zij de verantwoordelijkheid dragen.

Toen er drie gemeenten waren, kwam van zelf de gedachte op contact met elkaar te zoeken en een classisvergadering te houden. Omdat in de Chinese gemeenten het Maleisch voertaal is (slechts in de Koempoelans voor de Sinkes wordt Chineesch gesproken) werd ook de Maleische gemeente van Batavia uitgenoodigd.

Deze gemeente stond tot nog toe buiten het verband

sche Kerk maar alle Maleisch-sprekenden. In Batavia heeft men veel minder Chineezers in de gemeente, op Midden-Java is het grootste deel der gemeenteleden Chineezers.

Niet alleen de reeds geïnstitueerde kerken waren uitgenoodigd, doch ook de kringen op plaatsen waar de Chineezers reeds afzonderlijk vergaderen, doch nog geen kerkeraad hebben, om direct met deze groepen contact te houden. Ze waren natuurlijk slechts uitgenoodigd als adviseerende leden.

Woensdagavond werd in het Chinese Kerkgebouw te Djokja een bidstond gehouden. In verband met de herdenking van de Hemelvaart sprak Dr. Bakker daar over Lukas 24 : 50—52. Daarna werd door vier broeders gebeden voor de te houden classisvergadering. Dit bidden werd afgewisseld met gezang.

Den volgenden morgen om 8 uur vergaderde de classis: De vergadering werd geopend door den voorzitter van den Kerkeraad van Djokja den Heer Sie Kee Tjie. Hij liet zingen Psalm 103 vs 1 en las Efeze 4 : 1—16. De Heer Sie Kee Tjie werd tot voorzitter gekozen. Er waren aanwezig 8 afgevaardigden en 10 adviseurs, n.l. 3 missionaire predikanten en afge-

vaardigden van de kringen. De vergadering duurde van 8 tot 2 uur. Dankbaar waren we vooral voor de aanwezigheid van de afgevaardigden uit Batavia waarvan vooral Ds. I Siagian uitstekend leiding wist te geven.

Zulk een eerste classis draagt natuurlijk in velerlei opzicht een voorbereidend karakter. Er werden Deputaten benoemd voor het ontwerpen van een Kerkenordering. Met algemeene stemmen werd uitgesproken, dat dit een Kerkenordering moet zijn volgens de Gereformeerde beginselen.

Er werden visitatoren benoemd. Deze zullen dit jaar de visitatie verrichten met het visitatiereglement van de classis Batavia, dat in het Maleisch zal worden vertaald. Volgend jaar zullen zij dan rapporteeren of en zoo ja welke wijzigingen daarin moeten worden aangebracht.

Ook werden Deputaten benoemd voor de formulieren en om te komen tot een gemeenschappelijk kerkboek. Op dit oogenblik heeft iedere gemeente zijn eigen boek en het is niet gewenscht dat dit bestendigd blijft.

De kerken die nog geen Rechtspersoon hebben aangevraagd zullen dit nu doen.

Het punt waar het langst over gesproken is was een ontwerp kerkenordering, die gemaakt was door een commissie van Chinezen, die voortgekomen waren uit den arbeid van de Methodistenzending. Deze wenschten een congres te houden in Bandoeng met de Pinksterdagen, waar die Kerkenordering dan zou worden aangenomen en men een Chineesche Kerk wilde stichten. Men had nu ook enkele gemeenten van Midden-Java uitgenoodigd. Tegen deze Kerkenordering bestaan zeer ernstige bezwaren, niet alleen bij ons, maar ook bij de Chineesche gemeenten op West-Java, die staan onder leiding van en in verband met de Zending. In de eerste plaats hierom, dat wat daar geboden wordt geen Kerkenordering is maar een reglement voor een vereniging. De geheele opzet is fout. Ook werd in het begeleidend schrijven medegedeeld, dat alleen wie vooruit verklaarde zich bij de te vormen kerk als afdeeling aan te sluiten, op de conferentie het woord mocht voeren, zoodat niet eens de gelegenheid bestond de vergadering te wijzen op haar fouten. Met algemeene stemmen is dan ook besloten hier niet aan mee te doen maar te schrijven, dat men om beide bovengenoemde redenen niet aan de conferentie kon deelnemen.

Besloten werd dat de classis tweemaal per jaar zal vergaderen; de volgende vergadering zal gehouden worden in Januari 1937 te Magelang.

Met groote dankbaarheid mogen wij op deze classis terugzien. Hier zien wij het begin van een eigen kerkelijk leven, van een zelfstandige kerk. Als God dit werk zegent, en we mogen vertrouwen, dat Hij dit doen zal, want het is Zijn werk, dan zal ook deze Kerk bloeien en zich uitbreiden. Voor de Hollandsche kerken is het een groote blijdschap, dat God hun arbeid zoo wil zegenen. Zij het ook een aansporing om spoedig verder te gaan en dien arbeid voortdurend in het gebed te gedenken.

De hierbij afgedrukte foto laat ons zien de vergadering van de classis in het Kerkgebouw te Djokja. Boven de preekstoel hangt het Onze Vader, de Wet en de 12 artikelen in het Chineesch.

Zending Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland

Schetsen uit het binnenland.

No. 21.

Kale kwam opgewonden mijn kantoor binnenstulpen, met een rood gezicht. Zweetdruppels paleden op zijn voorhoofd.

Het was dan ook meer dan erg, wat hij ontdekt had. Hoort maar, wat hij vertelde:

In het huis van een ouderling was een nichtje in huis, een meisje, dat goed oppaste. Na verloop van eenige jaren was zij getrouwd met Simon, een nette jonge man. Daar hun huis nog niet klaar was, verbleven zij zoolang bij den ouderling. Maar hoe gaat dat? Twee vrouwen in één huis is altijd een bron van twist. De vrouw van den ouderling vond, dat haar nichtje zich te veel bemoeide met wat haar niet aanging. En terwijl de nicht een keer weg was, verbrandde zij haar mooie sarong en kabaja. En liep naar een tovenaars om een middeltje te vragen voor verkoeling van de echtelijke liefde.

Zooals het vaak voorkomt dat iemand een middeltje aanwendt, om liefde op te wekken, zoo bestaan er ook middeltjes om liefde te doen verkoelen. Men doet dat dan in een kopje koffie, het slachtoffer krijgt dat te drinken, en de gevolgen blijven niet uit.

De vrouw van den ouderling zou, **echt als een Oostersche** zijn kan, haar vijandin in alles krenken, en zelfs haar man haar ontnemen.

Maar het middeltje hielp niet.

En voor de verbrande kleeren betaalde zij tien gulden aan de nicht, als schadevergoeding. Maar de nicht was zóó boos, dat zij dat geld niet wilde hebben en het des Zondags in het armenzakje deed.

Kale had gelijk — het was meer dan ergerlijk, dat zoo iets in de gemeente had plaats gevonden. Daarom had hij den vorigen avond gevraagd om onmiddellijk een kerkeraadsvergadering bijeen te roepen. Maar de kerkeraad antwoordde, dat dat zoo maar niet ging en dat hij de volgende week op de kerkeraadsvergadering kon komen.

Kale wond zich op over de laksheid van den kerkeraad. En dreigde naar den Pandita te gaan.

Dit vond de voorzitter van den kerkeraad best, want hij zeide: „dat helpt je toch niet, want de Pandita doet toch niets buiten den kerkeraad om”.

En daar bleek die voorzitter gelijk in te hebben. Want de Pandita zei tot groote teleurstelling van Kale, dat het de volgende week kerkeraadsvergadering zou zijn en dat hij dan komen kon, indien hij een klacht had.

Brommend over de laksheid van den Pandita, verliet hij mijn kantoor weer.

Toen het kerkeraadsvergadering was, kwam natuurlijk Kale ook. Daar werd het den pandita duidelijk, dat hij de vader was van het nichtje, dus een zwager van den aangeklaagden ouderling.

Maar daar bleek ook, dat de kerkeraad niet stil had gezeten, maar het geval grondig had onderzocht.

En wat was de waarheid?

De vrouw van den ouderling had inderdaad een keer oneenigheid gehad met haar nicht. Maar dat was al anderhalf jaar geleden. En zij had ook in nij-

digheid kleeren vernietigd en f 10.— schadevergoeding betaald. Maar daar de vrede onmiddellijk hersteld was, had het nichtje de tien gulden niet willen aanvaarden en die aan de armen gegeven. Na dien tijd was alles pais en vree geweest. De Goeroe Indjil was naar den „toovenaar” gegaan, om eens te vragen, maar die man wist van niets. De vrouw van den ouderling ontkende ook ten stelligste een middelje aan hem gevraagd te hebben.

Vandaar dat de kerkeraad besliste geen stappen te doen en de zaak te laten, zooals het was. In dezen ook de juiste weg.

Maar Kale maakte zich geweldig nijdig. Als de kerkeraad dan niets doen wilde, dan zou hij naar den rechter gaan.

Waarop de voorzitter van den kerkeraad hem antwoordde, dat als hij dat de juiste christelijke weg vond, hij dat dan maar doen moest.

En de Pandita vroeg hem, waarover hij eigenlijk zoo boos was. Hij antwoordde: „omdat ze mijn schoon-zoon hebben willen vergiftigen”.

Kale werd er toen op gewezen, dat hij alleen be droefd mocht zijn over het bijgeloof van een der christenen, indien het waar bleek te zijn; en dat hij zelf blijkbaar in de macht der heidensche medicijnen scheen te gelooven. Dat hij zichzelf daarin dus moest herzien.

Maar Kale was voor geen rede vatbaar en liep nijdig weg.

De kerkeraad vond hem een „kapala batoe” een „hoofd van steen”.

Maar den volgenden dag kwam hij zijn verontschuldiging aanbieden; en bekende een vals ch gerucht geloofd te hebben.

P. J. LAMBOOIJ.

Veranderde Belangstelling.

In de Kerstvacantie had ik het groote voorrecht een dagje op een conferentie van inheemsche studenten te mogen meemaken.

Het is een fijn gezicht deze zonen van Indië te zien luisteren naar de voorlichting, die vooraanstaande christenen hen geven. Wat zullen deze jonge menschen eenmaal beteekenen voor hun ontwakend volk?

Zij immers zullen de leiders zijn, de mannen waar het eenvoudige volk naar opziet. Zij zullen de gedachten van het Westen dieper in de ziel van het Oosten doen wortel schieten. En welke gedachten zullen het zijn?

De gedachten, die ze meestal meekrijgen van hun faculteit, de gedachte van het Humanisme? Of zal het iets wezen van Christus?

Het is ongelooflijk voor welke moeilijkheden deze jonge menschen staan. Daar zijn de moeilijkheden, die vele van onze jonge menschen aan de openbare universiteiten hebben nog maar heel gering bij. Niet dat hun problemen zooveel zwaarder zijn. Dat in het geheel niet, maar alles is voor hen zoo nieuw. Hun eigen oorspronkelijke levensgrondslag wordt gebroken in hun studie. Hun studie zelf geeft hun nieuwe ideeën, die soms ook, o zoo ver, van het christendom afstaan. En toch wil hun hart Christus dienen. Het is een strijd op alle fronten.

Het is dan ook een genot om hun vragen te beluisteren. Van een der leiders, die reeds vele van deze

conferenties meemaakte, hoorde ik de opmerking, dat de vragen zoo geheel anders waren dan enkele jaren geleden.

Toen was er steeds de vraag naar de persoon van onzen Heiland, naar den Christus zelf. Maar nu gingen de vragen ook over de doorwerking van het woord van den Christus op alle levensterreinen.

Zoo'n conferentie is een groote rijkdom en geestelijke verrijking voor deze jonge menschen. Maar even later staan ze weer midden in het leven en vlak voor duizenden vragen.

Hoe heb ik op dien morgen gevoeld, dat deze jonge menschen behoefte hebben aan geregelde principieele voorlichting op alle gebieden des levens.

Ons perswerk vraagt dringend differentieering. We kunnen niet meer volstaan met alleen kennis van den Christus te brengen. We kunnen ook niet volstaan met verschillende problemen af en toe te behandelen. We hebben noodig een blad, dat het heele leven en alle levensterreinen van uit geloofsstandpunt beziet.

Dat zou voor de toekomstige leiders van Indië van eminent belang zijn.

Th. K.

Zendingstentoonstelling.

Mag ik nog weer eens de aandacht vestigen op de Zendingstentoonstellingen, een der beste propaganda-middelen om de liefde en belangstelling voor het Zendingswerk aan te kweeken?

Daar het Tentoonstellingsmateriaal reeds tot begin December besproken is, gelieven de kerkeraden of Zendingscommissies, die de Tentoonstelling in den komende winter zouden willen houden, hun aanvragen daartoe ten spoedigste in te dienen bij het Zendingsbureau.

Onder verwijzing naar het schrijven, ten vorigen jare aan alle classicale vergaderingen verzonden, zij er aan herinnerd, dat het ook mogelijk is classicale tournee's te organiseren, waardoor de kosten tot een minimum beperkt kunnen worden.

Desgewenscht verstrekt het Zendingsbureau verder alle gewenschte inlichtingen.

Th. RUYJS Jr.

Directeur Zendingsbureau.

's-Gravenhage, Fahrenheitstraat 709.

Vijfde samenkomst van de Synode der Javaansche Kerken in Midden-Java ten Zuiden, bijeengekomen te Poerwokerto op 20 tot 22 Juli 1936.

De hoogste vergadering der Javaansche Kerken op het Zendingsveld in Zuid-Midden-Java ligt weder achter ons. Met groote dankbaarheid zien wij daarop terug.

Aan de Classis Banjoemas viel ditmaal de eer te beurt als gastvrouw te mogen optreden. Een groote meerderheid op onze classicale vergadering had besloten Poerbolingo, dat zoo lang als de centrale moedergemeente bekend had gestaan, voorbij te gaan en de ontvangst van de hooge vergadering toe te vertrouwen aan de jeugdige gemeente Poerwokerto.

Algemeen is men het er over eens, hoe goed zij de eer van onze classis heeft opgehouden en op welke uitnemende wijze zij voor de verzorging zich ingespannen heeft.

De zittingen der synode werden gehouden op het Zendingserf in de localiteit, waar de Hollandsche godsdienst oefeningen elke week plaats vinden. Vlak daarachter ligt de Huishoudschool met internaat. Dáár werd de synode geopend en daar was ook plaats bereid voor de gemeenschappelijke maaltijden. Hoe leende deze school zich tot gezellige ontmoeting van elkaar in de tijden tusschen en na de zittingen! Op het grasveld in het midden stonden tafeltjes en stoelen gereed, waar de gasten elkaar konden ontmoeten. Voor logies had men het ruime gebouw van de „Holl. Javaansche School met den Bijbel” ingericht.

De gevoelsvolle en indrukwekkende rede waarmee Ds. Wirjatenaja van Tlepok (Utrechtsch terrein: Poerworedjo) de synode op Maandagavond opende, komt als meditatie in het volgende nummer van dit blad.

De eigenlijke zittingen werden op Dinsdagmorgen en namiddag en op Woensdagmorgen gehouden.

Vergis ik mij niet, dan zal deze Synode meer dan andere van historische beteekenis blijken te zijn geweest en als zoodanig in de herinnering voortleven.

Ik heb daarbij het oog op twee belangrijke zaken:

I. Op deze synode is eindelijk de zaak, die zooveel jaren een struikelblok in onze Zending geweest is: de kwestie van het Psalmboek, tot een gelukkige oplossing kunnen gebracht worden.

Ds. van Dijk gaf nu zonder eenige reserve zijnerzijds het auteursrecht van het door hem saamgestelde boek, bevattende de 150 psalmen en enkele liederen, aan de Synode der Javaansche Kerken over. Zij aanvaardde dit met groote dankbaarheid. Een Commissie werd benoemd om de copie van dit herziene psalmboek in overleg met Ds. van Dijk en de vergadering der Missionaire-predikanten door te zien en persklaar te maken. Tevens heeft die commissie de opdracht gekregen om behalve de 8 liederen, die het boek van Ds. van Dijk bevat, nog eenige gezangen te kiezen, hetzij uit een ander liederenboek, dat tot nu in de Javaansche Kerk gebruikt wordt, hetzij uit 22 gezangen, die Ds. van Dijk als vertaling van de nieuwe Hollandsche gezangen onzer Kerken aan de copie van zijn herziene psalmberijming had toegevoegd.

Wij zijn buitengewoon verheugd over deze uitslag van lange wrijvingen. En wij hopen, dat de Generale Synode in Holland in Augustus a.s. zal besluiten, dat dit boek ook in de gemeenten, die nog rechtstreeks onder Zending sleiding staan, gebruikt worde en dat zij zal voteeren de gelden, die voor de uitgave van het nieuwe kerkboek vereischt zijn. In dit Kerkboek zullen dan ook de Formulieren van Liturgie, die deze Synode — naar het eenigszins gewijzigde concept van het vorige jaar — aannam, worden opgenomen.

Het waren aangrijpende oogenblikken toen de eenheid der liefde uiting vond in het zingen van Psalm 133. Groote dankbaarheid vervulde onze harten, dankbaarheid tot Hem, die zoo duidelijk zich getoond heeft een Verhoorder der gebeden te zijn. Deze ervaring heeft ons gesterkt om meerderen zegen van Hem te verwachten.

II. Een in den grond veel belangrijker zaak gold de beslissing, die genomen werd inzake een vraag, welke door de toenmalige *) classis Poerworedjo—Magelang op de vorige synode gebracht was. Deze vraag luidde: of de Javaansche Kerken van Midden-Java ten Zuiden niet geroepen werden om zelf zen-

ding te drijven buiten haar terrein? Bij de besprekingen van het vorig jaar werd de aandacht geconcentreerd op de Lampongs (Zuid Sumatra), vooral ook omdat juist uit het terrein, dat de Gereformeerde Kerken zich ter bearbeiding gekozen hebben, Midden-Java, zooveel daarheen geëmigreerd zijn en nog steeds worden. Onder de landverhuizers bevinden zich ook wel leden onzer eigene kerken, die niet in den steek gelaten mogen worden.

Eigenlijk waren het dus twee dingen, die tot actie drongen: het Zendingsbelang en de verzorging van verstrooide Javaansche Christenen.

Aan de drie Inlandsche predikanten van Poerworedjo, Tlepok en Magelang werd opgedragen deze zaak in studie te nemen. Zij hebben in alles gehandeld in overleg met de classis, die de vraag had opgeworpen: de classis Poerworedjo—Magelang.

Noodig bleek een plaatselijk onderzoek. Daarom zijn de Inlandsche predikanten van Poerworedjo en Magelang eind Mei naar Tandjong Karang, de voornaamste plaats van de Lampongs, vertrokken. Na een plaatselijk onderzoek te hebben ingesteld naar de kolonisaties in de Lampongsche Districten, hebben zij zich naar Palembang begeven. Op aandringen van den Kerkeraad van Palembang bezochten zij zelfs Bengkoelen en een kolonisatie aldaar. Teruggekomen van hun onderzoekingsocht waren zij er over uit, hoezeer de Heere hun weg voorspoedig heeft willen maken.

De welwillendheid van de autoriteiten om hun geen stroobreed in den weg te leggen, integendeel hun behulpzaam te zijn waar ze konden; de krachtige hulp van Inlandsche en Hollandsche geestverwanten en de aangename samenwerking met den Kerkeraad van Palembang werden hoog geroemd. Een woord van dank komt speciaal wel Mas Moersadi toe, vroeger in Jogja, ouderling der Javaansche Kerk, thans woonachtig te Tandjong Karang, voor den ijver en hartelijkheid, waarmede hij de afgevaardigden ontvangen heeft en met zijn auto gebracht heeft naar de onderscheidene plaatsen, die zij hadden te bezoeken. Zonder de hulp van hem, die ook verschillende Inlandsche ambtenaren persoonlijk kende en de afgezonden bij hen kon introduceeren, ware hun tocht veel bezwaarlijker geweest.

De algemeene belangstelling der Javaansche gemeenten, die door ruime bijdragen hen in staat gesteld hadden de lange reis te maken, de voorspoed, waarmee deze, dank zij de meewerking van velen, kon geschieden, boven alles de persoonlijke kennismaking met den grooten geestelijken nood, had hun de overtuiging gegeven, dat hier een goddelijke roepstem duidelijk te vernemen was.

Het uitvoerige, helder gestelde verslag, dat een onopgesmukt relaas van hun bevindingen geeft, lag gedrukt ter synodale tafel.

De Synode heeft niet geaarzeld om zonder hoofdlijke stemming en zonder eenige tegenspraak te ondervinden, de Lampongsche Districten, en nader

*) Nadat in het begin van dit jaar de gemeenten Wonosobo en Bendoengan op het terrein van Wonosobo geïnstitueerd werden, is er een nieuwe classis Kedoe gevormd: een combinatie van Wonosobo en Magelang. In synodaal verband zijn dus 6 classen vereenigd: Solo, Jogjakarta, Poerworedjo, Kedoe, Keboemen, Banjoemas.

gespecificeerd de Javaansche nederzettingen aldaar, te aanvaarden als het toekomstig zendingsveld der Javaansche Christelijke Kerken van Midden-Java Zuid. Aan de bestaande commissie werd opgedragen verdere maatregelen tot uitvoering van de op zich genomen zendingstaak te beramen.

De samensprekingen met den Kerkeraad der Holl. Geref. Kerk te Palembang hadden tot de afspraak geleid, dat deze gemeente haar oog vooral zal richten op Bengkoelen en de Javaansche Kolonies aldaar. Maar de Lampongs zouden meer bijzonder aan de Jav. Kerken van Midden-Java Zuid worden toevertrouwd.

De gedachte werd uitgesproken, dat in de centrale plaats Tandjong Karang twee krachten elkander tot steun zouden moeten wezen en wat dan eventueel de tweede zou moeten zijn: goeroe indjil of colporteur, daarover liet de Synode zich niet uit. Het zal door de commissie moeten onderzocht en overwogen worden.

Ook werd het denkbeeld geopperd of Christenkolonisten niet op één plaats zouden kunnen verzameld worden. De Synode, als zijnde een kerkelijke Vergadering, kon zich als zoodanig niet met kolonisatieregelingen bemoeien. Wel werden Deputaten, voor het verband met de Hooge Overheid op deze zaak opmerkelijk gemaakt om zoo ver het de verhouding tusschen Kerk en Overheid betreft eventueel hierin te doen, wat op hun weg geplaatst werd.

Met groote belangstelling zien wij onze jonge zuster zich aangorden tot een moeilijke, veel omvattende, maar ook dringend noodige taak. Moge het haar onder 's Heeren zegen gelukken veel goed werk tot stand te brengen.

Zij zal, als er iets van zal kunnen komen, eigen wegen moeten zoeken om zonder het dure apparaat van onze Westersche Zending toch iets degelijks en duurzaam tot stand te brengen.

P. E.

Korte berichten.

Mej. P. F. ten Kate.

Mej. P. F. ten Kate, die is benoemd tot hoofdverpleegster in het Petronella-hospitaal hoopt 18 Sept. a.s. van Genua te vertrekken naar Java.

Dr. W. Peddemors.

Naar we vernemen zal Dr. W. Peddemors, missionair arts in dienst van de Frieseche Zending te Keboemen, na de terugkomst van Dr. Verveen, met verlof naar Holland komen en met het oog op zijn wankelende gezondheid wellicht niet weer terugkeeren. Zeer noode zal men hem den dienst der zending zien verlaten.

Dr. D. Verveen.

D.V. keert Dr. D. Verveen, geneesheer-directeur van het Zendingshospitaal te Wonosobo, 23 Dec. a.s. met zijn gezin van Amsterdam wêer terug naar zijn standplaats.

Dr. J. v. d. Linden.

Dr. J. v. d. Linden, dienaar des Woords van de Gereformeerde Kerken te Tzum, die het beroep van de Kerk te Utrecht tot missionair dienaar des Woords

voor Poerworedjo aannam, zal D.V. 20 Sept. a.s. afscheid nemen van zijn tegenwoordige gemeente. Hij zal zich metterwoon vestigen te Zeist.

Mej. D. Bos.

Naar ons gemeld werd krijgt Mej. D. Bos op haar verzoek tegen September eervol ontslag uit den dienst der zending en keert zij terug naar Holland.

Dr. J. S. Wiersema.

D.V. komt Dr. Wiersema, miss. arts te Klaten in September naar Holland om na zich geruimen tijd nader te hebben bekwaamd in de chirurgie weer naar Java terug te keeren.

Mej. M. Looijenga.

Het adres van Mej. M. Looijenga, dame voor de huishouding in het Petronella-Hospitaal te Djokja, die voor herstel van gezondheid in Holland vertoeft, is: „Ons Landhuis”, Lunteren.

Ds. H. Bergema.

Met gunstigen uitslag deed Ds. H. Bergema, die is benoemd tot docent aan de Opleidingschool op Soemba, aan de V.U. doctoraal examen in de theologie. Hij kreeg „cum laude”. Het Zendingsblad wenscht hem van harte geluk.

De wereld-zendingsconferentie in 1938.

Gebleken is dat de keus van Kowloon als plaats van samenkomst voor de conferentie niet goed was. Thans heeft men besloten Hangchow te kiezen. Deze plaats ten Zuid-Westen van Shanghai is een der oudste steden van China; zij ligt in een prachtige omgeving.

De Conferentie zal twee weken duren; in het eind van September en begin October 1938. Het program zal zijn: De Universeele kerk, haar opbouw en ontwikkeling en haar doel in deze wereld. Men zal de aandacht schenken aan 5 onderdeelen:

- Het geloof, waardoor de Kerk leeft;
- De getuigenis van Christus;
- Het leven der Kerk;
- De kerk en haar omgeving;
- Samenwerking.

De Roomsche Zending.

Krachtig is de ontwikkeling der Roomsche Zending. Volgens de „Osservatore Romano” zijn er op de gezamenlijke Roomsche zendingsvelden der wereld thans werkzaam: 10.666 priesters; 4.972 broeders en 20.360 zusters uit Europa en Amerika. Zij worden ter zijde gestaan door 5384 inlandsche priesters, 2333 inlandsche broeders, 18.144 inlandsche zusters, 74.127 inlandsche catecheten en 61.756 inlandsche onderwijzers. Respectabele cijfers; te samen omstreeks 200.000.

Islamietische Zendingen.

De groote Mohammedaansche Universiteit te Caïro heeft in haar arbeidsprogram ook opgenomen de opleiding van Mohammedaansche zendingen, die naar China, Japan, Abessinïë en Zuid-Afrika zullen worden uitgezonden „om de broederen in die landen te helpen”. Voor de Chineezzen is een speciale klas gevormd.

STATISTIEK 1935.

SCHOOLDIENST (Inlandsch Onderwijs).

PLAATS WAAR DE SCHOOL GEVESTIGD IS	Aantal scholen		Totaal aantal leerlingen					
			Op gesubs. scholen			Op ongesubs. scholen		
	gesubs.	ongesubs.	jongens	meisjes	Totaal	jongens	meisjes	Totaal
Volksscholen.								
<i>Poerbolingo</i>								
Geref. Kerk van Rotterdam . . .	6	—	476	224	700	—	—	—
<i>Poerworedjo</i>								
Geref. Kerk van Utrecht	9	4	538	242	780	137	69	206
<i>Keboemen</i>								
Geref. Kerk van Heeg, Friesland .	6	3	268	172	440	64	55	119
<i>Wonosobo</i>								
Geref. Kerk van Heeg, Friesland .	1	—	76	52	128	—	—	—
<i>Djokjakarta</i>								
Geref. Kerk van Amsterdam . . .	7	14	629	183	812	689	168	857
<i>Magelang</i>								
Geref. Kerk van Middelburg . . .	4	—	320	94	414	—	—	—
<i>Soerakarta</i>								
Geref. Kerk van Delft	23	8	3186	1050	4236	479	140	619
	56	29	5493	2017	7510	1369	432	1801
Vervolgscholen.								
<i>Poerbolingo</i>								
Geref. Kerk van Rotterdam . . .	3	1	155	53	208	25	8	33
<i>Poerworedjo</i>								
Geref. Kerk van Utrecht	2	4	98	34	132	129	36	165
<i>Keboemen</i>								
Geref. Kerk van Heeg, Friesland .	2	4	134	38	172	115	47	162
<i>Wonosobo</i>								
Geref. Kerk van Heeg, Friesland .	1	—	60	9	69	—	—	—
<i>Djokjakarta</i>								
Geref. Kerk van Amsterdam . . .	3	4	185	43	228	126	36	162
<i>Magelang</i>								
Geref. Kerk van Middelburg . . .	4	1	209	35	244	15	4	19
<i>Soerakarta</i>								
Geref. Kerk van Delft	18	4	1093	266	1359	140	15	155
	33	18	1934	478	2412	550	146	696
Standaardscholen.								
<i>Poerworedjo</i>								
Geref. Kerk van Utrecht	—	1	—	—	—	69	45	114
<i>Djokjakarta</i>								
Jav. Schoolveren. „Sedjo Moeljo”	1	—	194	115	309	—	—	—
<i>Batavia</i>								
Geref. Kerk van Batavia	—	1	—	—	—	52	45	97
	1	2	194	115	309	121	90	211

Islamietische hoogeschool in Indië.

De groote Islamietische vereeniging Moehamadjah houdt van 21—24 Juli te Batavia haar 25e congres. Hoofdpunt op het agendum is het plan tot oprichting van een eigen Islamietische hoogeschool in Nederlandsch Oost-Indië.

Toenemende giften voor de zending.

Uit Engeland wordt bericht, dat de meeste groote zendingsgenootschappen aldaar weer toename van de inkomsten kunnen vermelden. De Londensche zending zag voor het eerst sinds 7 jaren haar inkomsten vermeerderen en wel met 6324 pond sterling, de Baptistische zending ontving 5000 pond meer, de Engelsche kerkelijke zending 51654 pond meer, enz.

Het werk onder de Telugu's: Een eeuw geleden.

De Baptisten in Engeland begonnen in 1813 met de zending onder de Telugu's in Zuid-Britsch-Indië. Na een 10-tal jaren wilden de Baptisten wegens de vruchteloosheid van het werk de zending aldaar opheffen. Krachtige propaganda van hen die volhouden wilden, rekte echter het bestaan dezer missie. In 1853 kwam dezelfde vraag opnieuw aan de orde, met denzelfden drang tot opheffing en met dezelfde uitkomst, n.l. volhouden. In 1862 werd hetzelfde nog eens doorstreden. Thans verzorgt de zending onder de Telugu's een kerk van 110.000 Telugu-Christenen, welke in een 300-tal gemeenten georganiseerd zijn.

Scandinavische vergelijking.

Denemarken heeft 240 Protestantische zendelingen, Noorwegen 400, Zweden 700. De zendingsarbeid ontving in Denemarken het laatste jaar 1.750.000 kronen, in Noorwegen 3.000.000, in Zweden 4.250.000 kronen. Gedoopt werden door Deensche zendelingen 1900, door Noorsche 11.000, door Zweedsche 6000 inboorlingen. Het zendingsveld van Denemarken telt 29.000, van Noorwegen 156.000, van Zweden 85.000 inheemsche Christenen.

Informatiebureau.

Het adres van het informatiebureau van het Christelijk Comité voor Indië is: J. J. Kraan, Loosduinsche kade 111, Den Haag.

Java Soemba Film.

Het adres voor onze Zendingsfilmen is Verlengde Lodewijkstraat 6a, Groningen.

Leestafel.

De erkenning van den doop buiten eigen Kerkverband bediend, door Ds. W. H. den Houting Jr., bij Kok te Kampen. f 0.95.

In deze brochure geeft Ds. den Houting nadere toelichting van wat hij in het door hem op de predikantenconferentie gehouden referaat betoogde en beantwoordt hij de critiek, die dit referaat heeft uitgelokt. Ofschoon de lezing ons niet heeft overtuigd, dat de oude opvatting herziening behoeft, is toch deze brochure wel zeer dienstig om de meening van Ds. den Houting beter te leeren kennen. Zeer te waardeeren is de bezadigde toon, waarin hij schrijft.

Kift en Schrift, door Floor de Ruyter bij Kok te Kampen. f 1.75. geb. f 2.40.

De titel is niet erg bekoorlijk, maar de inhoud valt zeer mee. Het verhaal boeit, de karakterteekening is mooi, en de strekking goed.

Robert Moffat, door Ir. H. G. van Beusekom, No. 2, in de Serie 1936 van Lichtstralen op den akker der wereld. Uitgave van den Zendingsstudie Raad.

Weer een mooi zendingsboekje, waarin de vruchtbare pen van van Beusekom ons den grooten zending Moffat teekent. Het abonnement op deze serie, die elk jaar ± 200 blz. zendingsliteratuur levert, is franco per post f 1.65.

Het volk van het groote heimwee, door P. M. Legène. Uitgave van het Zeister Zendingsgenootschap. f 0.35.

De begaafde schrijver laat ons in dit kleine zendingsboekje de ontzettende armoede voelen van het groote volk der Hindoes.

Vacantie van het ik, door A. G. Barkey Wolf bij Voorhoeve, den Haag.

In dit werkje behandelt de schrijver het boek van Paul Keller: „Ferien vom Ich”, dat veel opgang gemaakt heeft. Hij doet dit niet onverdienstelijk.

Het volgen van Jezus, door Ds. A. Pos. Uitgave van de Zaaierbibliotheek No. 3—4 van de 5e jaargang f 0.40.

Dit boekje van 70 bladzijden behelst 3 hoofdstukken: *Wie is Jezus? Hoe moeten we Jezus volgen? Waarheen leidt Jezus ons?* Zeer geschikte Evangelisatielectuur. Maar ook een boekje vol kostelijke wenken voor eigen leven.

Kuischheid, door Ds. J. J. Knap Cz. Derde druk bij Kok te Kampen.

Gaarne vestigen we nog eens weer de aandacht op dit boekje, dat in zoo kuische taal en met zoo diepe ernst over de kuischheid handelt.

Het hebbe een plaats in elk gezin en worde gelezen.

Twee kinderboekjes in den vorm van een Alpenhuis: „*Het geheim van de Lotta*” en „*Hanny*”, voor de leden van de Ev. bibliotheek 8 cent.

Voor kinderen zeer aardige boekjes. En acht nieuwe traktaten per 100 ex. f 0.70. Alles bij Voorhoeve—Den Haag. Goede Evangelisatielectuur.

Maranatha. Chr. Scheurkalender voor 1937. bewerkt door Ds. J. J. Knap Cz., bij Kok te Kampen f 0.85 met premieboek f 1.35.

Het schild is ditmaal bijzonder mooi. Het stelt voor *Abraham bij de verwoesting van Sodom*.

Ds. Knap bewerkt de voorzijde der blaadjes. Dat wordt dus weer goed. Het premieboek: *De reddende hand*, door Johannes, zal ook wel mooi worden.

Gezelle Meerburg's Christelijke Kalender voor 1937, bewerkt door Ds. R. E. v. Arkel, Ds. F. A. d. Boeft, Ds. A. M. Boeijinga, Ds. N.

Buffinga, Ds. P. Deddens, Ds. R. Hamming, Dr. J. Hoek, Dr. C. N. Impeta, Dr. G. Keizer, Dr. B. A. Knoppers, Ds. G. Laarman en Ds. C. v. d. Woude, bij D. H. Littooy, Terneuzen. f 0.85, met premieboek „In behouden Haven”, door Bertie Ham f 1.45.

Ook dit schild, dat Lot's vrucht uit Sodom voorstelt, is mooi. En de namen der bewerkers waarborgen een goede inhoud. Van het premieboek hebben we een goede verwachting.

Jaarverslag Vereeniging Effatha over 1935.
Een zeer oriënterend verslag, dat een duidelijk overzicht geeft van het mooie werk dezer Vereeniging.

Giften.

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.

Door A. Gootjes, Heer Hugowaard van een feestje f 1.40. Door Th. Roosjen, Bloemendaal van de Ned. Christ. Reis-Ver. f 25.-. H. Koelsdijk, Hoenderloo f 5.-. Van A. O. uit het Zendingsbusje f 51.76. Door J. Faber van L.R. te Nes f 0.50. Door Ds. A. Schweitzer 10 pCt. der ontvangsten in N. Holland over 1935 f 6000. Door W. Boot, 10 pCt. der ontvangsten in Zuid-Holland-Noord over 1935 f 4300.-. Door Ds. A. v. Dijken 10 pCt. der ontvangsten in de classis Harderwijk 2e kwartaal 1936 f 150.75.-. Van N. N. te B. Hypotheekbrief f 500.- 4 %. Santpoort, 20 Juli 1936.

Postrekenine No. 32806. W. BREUKELAAR.

Verantwoording van bijdragen en giften voor de Zending van Gereform. Kerk van Amsterdam c.a.

I. nog behorende tot het boekjaar 1935:

5 Juli: Classe Hilversum: Laren f 72; 's-Graveland f 54; Muiden f 46; Bussum f 150. 6 Juli: 3e kw. bijdr. Geref. Amsterdam f 2978.25. 2de halfj. bijdr. van Coevorden Adrianistichting f 100. Classe Zaandam: Nieuwendam f 100; Zaandam f 500; 15 Juli: Classe Enkhuizen: Medemblik f 35. 18 Juli: Mej. J. H. Schut, laatste storting 1934-'35 van de Ver. „Dr. Scheurer's Hospitaal” f 452.06; 20 Juli: Classe Hilversum: Bussus f 100. 24 Juli: Classe Amsterdam: Ouderkerk f 160; N.-Amstel-N. f 170.75; Amsterdam-West f 150; Amsterdam-Zuid f 866.40; Diemen f 145; Aalsmeer, tekort 1932-'34 f 100; Aalsmeer f 55.-; Watergraafsmeer f 350; Amstelveen f 189.52; Amsterdam-West f 200. 31 Juli: Classe Zaandam: Koog-Zaandijk, restant 1934 f 129. 8 Aug: Classe Hilversum: Hilversum f 280, Bussum f 100, Weesp f 250. 11 Aug.: Classe Enkhuizen: Hoorn f 18. 25 Aug.: Classe Haarlem: Halfweg f 350.60, Vijfhuizen f 100; Santpoort f 100; Beverwijk f 116.15; Velsen f 60, Oostzijde f 100; Hoofddorp f 75, IJmuiden f 300. 29 Aug: Classe Hilversum: Naarden f 100; Weesp f 30. 3 Sept.: L. L. te M. voor den Medischen dienst (door bem. Ds. Breukelaar) f 2.50. 5 Sept. Classe Zaandam: Westzaan f 60; Zunderdorp f 17.85; 6 Sept. Classe Hilversum: Bussum f 100; Huizen f 135; Nederhorst den Berg f 62.50; Ankeveen f 10. 16 Sept.: Classe Zaandam: opbrengst (batig saldo) Zendings-Evangel. dag f 46.66. 16 Sept.: Classe Hilversum: Muiderberg f 18; Weesp f 310. 23 Sept.: Classe Haarlem: Hoofddorp f 70; Haarlem f 1400; Zandvoort f 45; Castricum f 30; Nieuw-Vennep f 350; 25 Sept.: Classe Enkhuizen: Urk f 315. Classe Zaandam: Edam f 36; Koog-Zaandijk f 116.90; Krommenie f 81; Landsmeer f 90; Marken f 63; Monni-

kendam f 63; Oostzaan f 18; Tuindorp-Oostzaan f 27; Purmerend f 81; Wormer f 63; Wormerveer f 88; Zaandam f 875. 10 Oct.: Classe Hilversum: Laren f 69; Muiden f 25; Bussum f 100; Geref. Kerk Amsterdam 4de kw. bijdr. f 2978.25. 24 Oct.: Classe Hilversum: Hilversum f 190. 6 Nov. Classe Enkhuizen: Enkhuizen f 400; Medemblik f 35. 7 Nov. Mej. J. H. Schut, 1ste storting 1935-'36 Ver. „Dr. Scheurer's Hospitaal” f 1000. 9 Nov. Classe Amsterdam: Aalsmeer f 60, Amstelveen f 189.52; N.-Amstel-N. f 100; Diemen f 130; Amsterdam-West f 200; Amsterdam-Zd f 866.40; Watergraafsmeer f 400; Amsterdam-W. f 100. 13 Nov. Classe Enkhuizen: Hoorn f 40. 15 Nov. Classe Hilversum: 's-Graveland f 54; Bussum f 50; Classe Zaandam: Edam f 36; Holysloot f 58; Krommenie f 81; Landsmeer f 90; Monnikendam f 63; Nieuwendam f 30; Oostzaan f 18; Tuindorp-Oostzaan f 27; Westzaan f 50; Wormer f 63; Purmerend f 81. 18 Nov.: Classe Alkmaar: Den Helder f 390; Classe Hilversum: Weesp f 75; Hilversum f 200; Muiderberg f 18. 9 Dec.: Classe Haarlem: Slotweg f 100; Beverwijk f 44.40; IJmuiden-Oost f 150; Hoofddorp f 350; Halfweg f 155.40; Velsen restant 1934 f 12.40; IJmuiden f 200; Bloemendaal f 382.65; Santpoort f 40; Heemstede f 575; Velsen f 70; Zandvoort f 40; Haarlem-Oostzijde f 130; Nw.-Vennep f 277.75. 14 Dec.: Classe Hilversum: Huizen f 85; Ankeveen f 6. 14 Dec.: Classe Alkmaar: Alkmaar f 200.70; Anna Paulownapolder f 62.70; Bergen f 17; Broek op L. f 120; Dirkshorn f 57; Heer Hugowaard f 35; Kolhorn f 11.40; Krabbendam f 28.50; Middenmeer f 22.80; Noord-Scharwoude f 45.60; Oostreend f 74.10; Schermerhorn f 28.50; Sint Pancras f 45.50; Slootdorp f 22.80; Wieringen f 39.90. 18 Dec.: Mej. J. H. Schut, 2de storting, Ver. „Dr. Scheurer's Hospitaal” f 1000. 19 Dec.: Classe Zaandam: Koog-Zaandijk f 116.90. 20 Dec.: Classe Enkhuizen: Andijk f 300. 21 Dec.: Classe Amsterdam: Ouderkerk a. d. A. tekort 1932-'33 f 0.56; Diemen f 49.90; Amsterdam-West f 212.80; N.-Amstel-N. f 100; Ouderkerk a. d. A. f 164.90; Aalsmeer f 100; Watergraafsmeer f 916; Amsterdam-Zd f 866.40. 28 Dec.: Classe Zaandam: Wormerveer f 25; Marken f 63. 30 Dec.: Classe Enkhuizen: Urk f 315; Enkhuizen f 378.50. 31 Dec.: Classe Zaandam: Koog-Zaandijk f 116.90.

Dienstjaar 1935.

8 Jan.: Classis Alkmaar: Aalkmaar f 200.70; Anna Paulownapolder, 2de kw. f 57; 4de kw. f 62.70; Bergen f 17, Broek op L. f 121; Dirkshorn f 57; H. Hugowaard f 45; Kolhorn f 11.40; Krabbendam f 28.50; Middenmeer f 22.80; Nd.-Scharwoude f 45.60; Oostreend f 74.10; Schermerhorn f 28.50; Sint Pancras f 45.60; Slootdorp f 22.80; Wieringen f 28.50; 8 Jan.: Classe Enkhuizen: Hoorn f 64; Hoorn f 20. 12 Jan.: Classe Hilversum: Muiden f 46; 's-Graveland f 52; Nederhorst den Berg f 62.50; Weesp f 22.50; Bussum f 100. 13 Jan.: Bussum f 100. 17 Jan.: Classe Hilversum: Hilversum f 175; idem restant '35 f 47. Classe Zaandam: Zaandam f 400. 17 Jan.: Classe Amsterdam: Amstelveen f 189.52. 22 Jan.: Classe Zaandam: Westzaan f 60. 25 Jan.: Classe Alkmaar: Den Helder f 412. 27 Jan.: Classe Enkhuizen: Medemblik f 40.50; 31 Jan.: Classe Zaandam f 225. 3 Febr.: Classe Hilversum: Huizen f 21; 4 Febr.: Classe Enkhuizen: Opperdoes f 140; 5 Febr.: Classe Hilversum: Bussum f 108; Huizen f 5. 12 Febr. Classe Haarlem: Hoofddorp f 219; Slotweg f 100; Santpoort f 33; IJmuiden-Oost f 45; Haarlem f 1195; Haarlem-Oostzijde f 51; Velsen-Nd f 50; IJmuiden f 260; Vijfhuizen f 133; Slotweg f 75. 14 Febr.: Classe Zaandam: Zaandam f 157; Holysloot, restant '35 f 10; Zunderdorp restant '35 f 35.70; Nieuwendam f 90.-; Koog-Zaandijk f 116.90. 28 Febr.: Classe Enkhuizen: Hoorn

f 8.70. 4 Maart: Classe Amsterdam: Aalsmeer f 118.20; Amstelveen f 201.44; N.-Amstel-N. f 70.75; Amsterdam-Nd (Buiksloot) f 325. Classe Hilversum: Weesp f 90; Naarden f 75. 6 Mei: Classe Zaandam: Amsterdam-Noord (Buiksloot) restant '35 f 511.86. 19 Mei: Westzaan, restant '35 f 42. 12 Juni: Classe Hilversum: Weesp, restant '35 f 40.50. 13 Juni: Classe Zaandam: Zaandam, restant '35 f 290.

De Commissie van Administratie,
Ds. A. SCHWEITZER.
J. v. d. GRAMPSEL.

Mei 1936.

Ontvangen uit de busjes van Simon, Grietje en Rijtte Bloemendaal f 4.85; Nelly en Trijntje Burggraaff f 5; Adri, Map en Egbert de Lugt f 3.88½; Ida, Bé, Gerke, André, Annie en Mientje Smidt f 3.49; Willy en Kees Karssen en Leni Schaffenaar f 10.42½; Neeli, Richard en Geetr Drexhage f 0.44; Jan en Marietje Batelaan f 6; Bas Nederhof, Jan Visser en Alie Drexhage f 6.51; Jannie en Tonny Vos f 5.46; Gé, Gerda en Bertje Wiegers f 2.53½. In de collecte van 24 Mei gevonden een gift f 100. Totaal f 148.97.

Juni 1936.

Van Adri, Map en Egbert de Lugt f 2.55½; Simon, Grietje, Rijtte en Frans Bloemendaal f 4.57; Ali Drexhage, Jan Visser en Bas Nederhof f 5.58; Jan en Marietje Batelaan f 4.97½; Jan en Marietje Vlaanderen f 2.43; Willy en Kees Karssen en Leni Schaffenaar f 10.02; Ida, Bé, André, Gerke, Annie en Mientje Schmidt f 4.41; Jan Smits f 0.80; Jannie en Tonny Vos f 4.64; Gé, Gerda en Bertje Wiegers f 9.32; Henk Bijkerk f 3.28. Totaal f 55.61.

Namens de Kinder-Zend. Ver.

Gooiberg 36.

Mej. M. VAN NORREN.

Kersfeestviering Solo.

Ontvangen van de Zend.-Comm. 's-Gr.-W. f 100. Postrek. 245952.

H. DE LANGE.

Irisstr. 37, Den Haag.

31 Juli.

Eerste Gereformeerde Kerk in West-Indië.

4e Verantwoording.

Met hartelijken dank ontvangen: van C. S. te W. (Fr.) f 5; Mej. A. V. te Amst. f 10; gecollecteerd te Lisse f 1; M. v. d. L. te Sch. f 2.50; M. M. v. d. M. te de L. f 2; Mej. W. te E. f 2.50 (tweede gift); A. A. E. te E. f 1.50; P. A. V. door middel van Ds. Breukelaar te Santpoort f 5; L. v. D. te V. f 1; Wed. H. K. te L. f 5; V. V. te L. f 1.50; Prof. N. te A. f 1.50; uit coll. te Harderwijk f 2.50; verzameld door W. B. Kr. te Kampen f 116.58. Totaal f 157.58. Vorige opgave f 289.03. Totaal f 446.61.

Aan wie is nu de beurt voor dit heerlijke doel? Delft, 29 Juli 1936.

Dep. Generale Synode,

Giro 35595.

A. H. v. MINNEN.

T. J. HAGEN.

SURINAME.

Verantwoording van gelden, ontvangen sedert de vorige verantwoording, tot en met 28 Juli 1936.

Giften:

L. J. S. te K. f 1; V. W. 3. f 1; W. de V. te Amd. Z. f 1; Mej. J. N. te K. f 1; P. T. te B. f 1; Mevr. Wed. S. W. van S. geb. de J. te Z. f 25; C. O. te A. f 0.25; door bemiddeling van Mej. T. Hellema te Zaandam van J. de B. f 1; Chr. School f 3; Mevr. Wed. B. f 1; S. P. f 0.25; R. K. f 1; Mevr. H. f 1;

Mevr. P. S. geb. J. f 1 en R. S. f 0.30; van N. N. 6 maal f 1; 1 maal f 0.50 en 4 maal f 0.25, allen wonende te Zaandam. Bovendien verblijdde Mej. Hellema ons door opgave van een aantal personen welke ons willen steunen met vaste bijdragen, zulks tot een totaal bedrag van f 13.75 per jaar.

Door bemiddeling van Prof. Honig werden ontvangen van: de Geref. Meisjesvereniging „Maria” te Wormerveer f 9; van B. B. te Y. f 0.50; van W. B. te B. f 2.50 en van L. Q. te Rd. f 2.50.

Collecten:

Gereformeerde Kerk te Emmen f 42.92.

Jubileum Gift:

Mevr. Wed. S. W. van S. geb. de J. te Z. f 25.

Gedenkt verder Suriname. Het land dat zooveel meer vraagt dan alleen geld. Het vraagt zooveel jonge levens door het bijzonder ongezonde klimaat. Het vraagt ook Uw voorbede. Gevende deze zult ook Gij komen tot het steunen van den arbeid, door onze broeders te Zeist daar gedaan.

Ook voor Suriname geldt de bede „Uw Koninkrijk kome!”

Kampen, 28 Juli 1936.

K. R. HUMMELEN.

Postrekening no. 196921.

Iste Ebbingestraat 39¹.

Suriname.

Overal en te allen tijde zijn de Herrnhutters pioniers der zending geweest. Aan de gevaarlijkste fronten waren zij steeds vooraan. Zij gingen er heen om te overwinnen of.... te sterven. Werden ze om de een of andere reden, zelfs al was het voor een belangrijker post bijv. van zendingsdirector, naar het vaderland teruggeroepen, dan gevoelden zij zich „het vaandel ontrouw” en schaamden zich schier tegenover de nog aan het front strijdende zendingsarbeiders.

Herrnhut zelf, het kleine romantische stadje op den Hutberg aan den voet der Sudeten in Saksen, is al sinds twee eeuwen een wereldcentrum. Wie er vertoeft, komt er spoedig sterk onder den indruk. Men leeft en werkt voor die ééne zaak: de uitbreiding van het Koninkrijk Gods. Iedereen heeft familie, werkzaam in verschillende werelddeelen. De meesten zijn op het zendingsveld geboren of hopen vurig er heen te mogen gaan. Vier families bij elkander te brengen, waarin 25 talen gesproken kunnen worden, is in Herrnhut geen groote kunst. Daar de Herrnhutterzending ook overal handelsdepartementen heeft, welke vooral zegenrijk werk verrichten in streken met ontkiemend cultuurleven, daar ze de bevolking aldaar behoeden voor uitpersing, zijn er ook vele gewiekste zakenlui onder de zendingsmensen, die als directeur of chef hun gewicht in goud waard zijn, maar die blijmoedig een gering zendingssalaris opstrijken.

Dat Herrnhut nu heeft ruim 190 jaar lang, soms met bitteren tegenstand van Nederlands christenheid en altijd met zeer geringe steun uit Holland, de Surinaamsche slavenbevolking en haar afstammelingen opgevoed tot een Hollandsch-levend, Hollandsch-denkend en Hollandsch-biddend deel van het Nederlandsch grondgebied. Kapitalen gingen er jaarlijks uit Duitschland naar Suriname, totdat in 1928 het door den oorlog verarmde Herrnhut moest bezuinigen en het Surinaamsche zendingsveld losliet met een jaarlijks verminderende subsidie.

Toen was het, dat de Zeister-broeders, die met veel moeite f 30.000 bij elkaar brachten, hoewel slechts ruim 300 Nederlandsche Herrnhutters ach-

ter hen stonden, als een tweede Gideonsbende de verantwoordelijkheid op zich namen, in Nederland de 1½ ton gouds te zoeken, welke de Hollandische kolonie kostte. Die 1½ ton werd door ingrijpende bezuiniging één ton per jaar. Kwamen de broeders er? Nog niet één jaar. Hun moed is schier grenzenloos, maar de zorgen overstelpend!

Intusschen hartelijk dank voor wat U stort op No. 24696, Zeister Zend. Gen.

W. F. E. SMELINK.

Sinds vorige verantwoording ontvingen wij: Van N. N. te O. f 37.50; G. Feringa, Den Haag f 2.—; N. N., H. f 25.—; Oost Indische Sur. vrienden, Amsterdam (H. Mij.) f 250.—; B. J. v. Maare Jr., Soestdijk f 3.—; Geref. Kerk, Honselersdijk f 1.50; Leerl. Oranjesch. 1, 3, 5, 6e klas, Alphen a. d. Rijn f 10.—; J. C. v. Smalen, Den Haag f 1.—; Leerl. Geref. School, Wijnjeterp f 11.70; V. te B. o. Z. f 5.—; W. B., Soestdijk f 2.50; Zendingbusje Wilh. School, Aalten f 11.42. Totaal f 360.62.

Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden.

34e verantwoording van 22 Juni—22 Juli 1936.

Met hartelijken dank ontvingen wij van T. K. R. te B. f 2.50; P. de Z. te N. f 1.—; H. K. te U. f 2.50; Ds. P. N. K. te H. (half jaar) f 1.—; J. V. v. Z. te H. f 10.—; M. de B. te G. f 2.—; R. K. te W. f 10.—; A. M. te 's-Gr. f 1.—; P. A. V. te B. f 5.—; Zr. G. K. te Z. f 10.—; A. J. M.—R. te R. f 10.—; J. G. H. te A. (mnd.) f 0.50; C. S. te W. f 5.—; J. H. H. te 's-Gr. (half jaar) f 5.—; Geref. Kerk te B. f 9.94; leerl. Dr. de M.sch. te 's-Gr. f 3.04; leerl. Eloutsch. te 's-Gr. f 12.50. Tezamen f 98.48. Totaal met vorige verantwoording f 8064.87. Van deze 17 giften zijn er 2 van leerl. van scholen waarvoor we in 't bijzonder zeer dankbaar zijn. Overigens is het ditmaal maar zeer matig, doch het is nu vacantielijd. Als die voorbij is rekenen we erop dat wij onze schade kunnen inhalen. Als al degenen die nu een buitenl. reisje maken of gaan maken zich eens een vrijwillige reisbelasting oplegden voor het zendingswerk dan zou het werk daarvan de vruchten plukken en de gevers de zegen daarvoor niet worden onthouden, want de zegenende ziel zal vet gemaakt worden.

Namens het steuncomité,
J. N. MUNNIK, penningm.

Den Haag, Galileistraat 139.

Postgiro 6104.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba.

6e Verantwoording van 25 Juni—25 Juli 1936.

Prov. Groningen:

K. Schuitema, Schouwerzijl, busjes f 25.63; Mej. R. Leffers, Stadskanaal, M.V. Dorcas f 36.32; J. Knol, Overschild, f 16.50; W. Kloppenburg, Valthermond, busjes: A. Meens f 11.77; id. Annie Kloppenburg f 10.50; id. Jantje de Vrieze f 14.51; id. Pieterjie Huijzing f 10.87; id. Knapenvereën. f 4.17; id. Meisjesvereën. f 9.—; J. Sikkema, Boerakker f 20.—; P. Omta, Oldekerk, kerkbusjes f 30.—; A. Algra, Stadskanaal, Zendingkas f 100.—; A. Zijlstra, Groningen, nagift Pinkst. coll. f 10.—; J. Sterkenburg, Zoutkamp, Zend. comm. f 35.—; id. gift N.N. f 2.—; W. Kooops, Valthermond, Zend. bladen f 2.40; D. A. Koebrugge, Onstwedde, busjes f 62.30; W. de Haan, Westernieland, busje Geref. School f 10.—; Ds. N. Postema, Veenendam, giften f 3.50; P. Kruizinga, Kantens, busje schoolkinderen f 4.71; P. v. d. Wal, Groningen, giften f 18.50; idem catech. busje f 25.30; F. Berghuis, Helpman, busjes f 57.04; idem bijdragen f 33.—; Geref. Kerk, Oldehoeve, contributie f 34.85; R. Looyenga, Zevenhuizen, Nikk. Sch. Evertswijk f 7.55; id. kl. zendingsvereën. f 10.50; J. Wildvank, Delfzijl, giften f 3.50; R. Ubels, Uithuizen, coll.gift f 4.95; B. Bulder, Westerlee, saldo kalenders f 10.30; Riemie Heemstra, Gron. 150

halve ct. f 0.75; Jantje Dijk, Gron. 100 halve ct. f 0.50; Mej. G. Haan, Gron. kind. zend. ver. Mei-Juni f 320.—; W. Zijlstra, Haren, Zendingcomm. f 127.77½; Henkie en Be. de Roos, Gron. 100 halve ct. f 0.50; Mej. v. d. Plaats, Gron. School Kraneweg f 12.01; idem, 1e klas Mulooschool, Gron. f 4.27; W. Zijlstra, Haren, halve coll. bruilofsfeest f 2.60.

Prov. Drenthe:

Mej. J. H. Mulders, Meppel, coll. gift f 25.—; id. Zr. N.N. f 2.50; id. 100 h. ct. f 0.50; id. coll. gift f 25.—; id. giften f 7.45; Geref. Kerk Emmercompascum, busjes f 21.74; id. saldo kalenders f 4.07; B. Koster, Nieuwer-ord, busjes f 57.10; id. vaste bijdragen f 23.—; Ds. D. Vreugdenhil, Appelscha, Zendingbusjes f 15.65; K. Scholing, Hollandscheveld f 26.50; Per Ds. Drenth: 20 stuiv. Geesje Meilof, Jd. Hoogersmilde f 1.—; idem busje de W. Oosterwolde f 8.67; id. huwel. coll. H. O. en G. K. te Buinen f 5.55; id. van Gasselternijveen, f 61.75; id. schoolbusjes van Gasselternijveen f 25.—; id. busje 1e halfjaar Borger f 67.—; id. Zendingcomm. Haulerwijk f 100.—; B. Roosjen, Diever, schoolbusje f 11.10; A. Klinkenberg, Oud Schoonebeek, Nikk. Chr. School f 4.69; A. Hiekers, Nieuwlande, busjes f 23.84.

Prov. Overijssel:

T. Oegema, Dedemsvaart, Zend. comm. f 125.—; Ds. J. Visser, Oldemarkt, busjes Eliz. Posthumus f 9.97; D. de Vries, Steenwijk, giften f 6.—; E. Smit Jzn. Heemse, bijdragen f 103.12; D. P. Bierma, Bruchterveld, Zend. comm. f 25.32; Dr. J. Visser, Oldemarkt, busje P. Tjerkstra, f 10.64; Geref. Kerk, Blokzijl f 37.25; J. R. Ruiter, Oldenzaal, nagift f 1.46; Geref. Kerk, Borne, busjes f 15; Geref. Kerk Rouveen, coll. giften f 12.50; S. Malda, Luttén, tweemaandel. bijdr. f 50.—; Ds. M. B. Parlevliet, Enter, busje Chr. School f 15.—; Geref. School, Wierden f 3.95; Zendingcomm. Wierden, saldo kalenders f 30.57; P. E. Visser, Zwolle, bijdrage f 150; K. Stad, Bergentheim, Zend. comm. f 40.—; Zendingcomm. De Krim, busjes f 75.05.

Pinkstercollectie Groningen:

Roodeschool f 130.—; Middelstum f 196.61; Wagenborgen f 43.35; Bierum, nagift f 2.50; Nieuwe Pekela f 54.—; Ulrum f 120.04; Valthermond f 40.08; Boerakker f 17.65; Oude Pekela f 44.60; Nieuw Weerdinge f 83.63; Pieterburen, nagift f 10.—; Lutjegast f 45.—; Veendam f 417.54; Kantens f 49.61; Zuidwolde, Gr. nagift f 12.50; Zevenhuizen Gr. f 81.95; 't Zandt, nagift f 1.—; Spijk f 463.07.

Pinkstercollectie Drenthe:

Emmercompascum, nagiften f 6.—; Nieuw Amsterdam f 209.59; Nieuw Dordrecht f 33.05; Gees, nagift f 1.—; Assen f 308.01; Hoogersmilde f 41.23; Appelscha f 15.30; Oosterwolde f 11.32; Zuidlaren f 82.95; Een f 19.15.

Pinkstercollectie Overijssel:

Langeslag f 22.84 Daarlerveen f 27.35; Steenwijk, nagift f 2.—; Zwolle f 485.43; Hengelo f 77.83; Heemse f 96.88; Gramsbergen f 39.50; Bruchterveld f 24.68; Wilsum Ov. f 8.09; Deventer, nagiften f 3.50; Holten f 89.01; Glanerburg f 20.98; Borne f 17.55; Almelo f 576.75; Wierden f 40.13; Luttén a. d. Ded. f 1.—; Wijhe f 70.—.

Soembaweken Groningen:

Middelstum f 272.50; Lutjegast f 40.—.

2e Algem. Collectie:

Borne f 9.41.

Diverse ontvangsten:

J. v. d. Vliet, Deventer, rente legaat Korteling f 263.80.

Totaal 6e verantwoording f 7072.97½

1e t/m de 5e verantwoording „ 37627.01½

Totaal tot op heden f 44699.99

Met vriendelijken dank voor de toezending,

JURRIËN VELDKAMP, Quaestor.

Groningen, 25 Juli 1936.

Postrekening 138000.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIE-ADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 1sten dag van de maand, waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f 0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f 0.72 franco p. p.

INHOUD: De Voorbede van het Hoofd der Kerk in den hemel ten be-
hoeve van Zijn gemeente op aarde. — De Opleidingsschool te Djokja.
— Van Zendingsaangelegenheden: Een belangrijk en verblijdend be-
richt; Een mooi besluit; Zendingsactie onder de Studenten; De Zen-
dingsfilms. — Zending Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-
Friesland: Schetsen uit het Binnenland. — Zending Noord-Holland:
Mej. ten Kate; Het sanatorium te Pakem. — Zending Zuid-Holland Zuid:
Zaaiwerk in Kroja; De Zendingscommissie te Nieuweroord. — Zending
Soerabaja: Statistiek Schooldienst 1935 W. L. O.; De Zendingscollec-
tantjes te Vroomshoop; Het perswerk op Java. — Korte berichten. —
Leestafel. — Giften.

De Voorbede van het Hoofd der Kerk in den hemel ten behoeve van Zijn gemeente op aarde.

Predikatie ter inleiding van het gebed voor de te houden Synodale Vergaderingen der Javaansche Kerken van Midden-Java ten Zuiden, gehouden door Ds. Wirjatenaja, predikant te Tlepok op Maandagavond 20 Juli in de localiteit der Huis-houdschool te Poerwokerto.

En ik bid niet alleen voor deze, maar ook voor degenen, die door hun woord in Mij gelooven zullen. Opdat zij allen één zijn, gelijkerwijs Gij, Vader! in Mij, en Ik in U, opdat ook zij in Ons één zijn; opdat de wereld geloove, dat Gij Mij gezonden hebt. En Ik heb hun de heerlijkheid gegeven, die Gij Mij gegeven hebt; opdat zij één zijn, gelijk wij één zijn. Ik in hen en Gij in Mij; opdat zij volmaakt zijn in één, en opdat de wereld bekenne, dat Gij Mij gezonden hebt, en hen liefgehad hebt, gelijk Gij Mij liefgehad hebt. Vader! Ik wil, dat waar Ik ben, ook die bij mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt; opdat zij Mijne heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt; want Gij hebt Mij liefgehad, voor de grondlegging der wereld. Rechtvaardige Vader! de wereld heeft U niet gekend; maar Ik heb U gekend, en deze hebben bekend, dat Gij Mij gezonden hebt; En Ik heb hun Uw Naam bekend gemaakt, en zal Hem bekend maken; opdat de liefde, waarmee Gij Mij liefgehad hebt, in hen zij, en Ik in hen.

Joh. 17 : 20—26.

Als wij het gebed van Jezus voor zijn gemeente overdenken, dan treft ons de groote liefde van het Hoofd der Kerk voor de zijnen. De gemeente beschouwt Hij als geheel met Hem één: Zijn lichaam. Dat is de eer, de heerlijkheid der gemeente! Door deze gedachte geleid, smeekt Hij dat zijn kerk één met God zou zijn, gelijk Hij één is met den Vader, ja dat zij één plaats der heerlijkheid met Christus zouden deelen. Dáár hunkert Zijn ziel naar. Zòò intens is Zijn liefde voor de zijnen.

Gaat onze ziel daar ook naar uit? Verlangen wij daarnaar als naar ons hoogste geluk?

Het eerste der u voorgelezen verzen: vs. 20, geeft duidelijk aan, dat deze hooge roeping niet slechts is weggelegd voor de eerste gemeente, de ideaal-gemeente, noch alleen den Apostelen geldt. Neen, het geldt elke Kerk, die het Apostolisch getuigenis in geloof heeft aanvaard. En dus geldt het ook ons.

Deze voorbede raakt ook onze Synode. Machtige gedachte: de Heere bidt voor ons. Laten wij deze waarheid in geloof aangrijpen en laat dit

zijn de kracht voor ons gebed.

De voorbede des Heilands indenken, wil ik op vijf punten wijzen.

1. *De drijfveer voor dit gebed en zijn beteekenis voor ons.*

In dit gebed toont de Heiland, dat Hij het Hoofd Zijner Kerk is en als zoodanig haar Hoogepriester.

Biddend biedt Hij Gode Zijn offerande der verzoening aan. Wat Hij biddend heeft uitgesproken, heeft Hij metterdaad vervuld. Hij is gehoorzaam geworden tot den dood, ja den dood des Kruises.

Thans in den Hemel is Hij nog onze Middelaar der verzoening, onze Hoogepriester, die biddend voor Zijn Kerk intreedt. Op grond van zijn volbrachte gehoorzaamheid en verzoening, vindt Hij verhooring en in Hem Zijn gemeente. Daarin ligt het heil van Zijn Kerk. Daarin ligt de vaste grondslag voor ons geloof. Daarin ligt de kracht, de drijfveer ook voor ons gebed.

Want wij mogen tot God naderen in de vaste verzekerdheid, dat ons gebed op grond van de offerande van onzen Hoogepriester en Middelaar verhooring vindt.

Welk een onfeilbaar diepe zaligheid wordt, als wij recht dáár van ons bewust zijn, in de zekerheid gevonden.

2. *De invloed van dit gebed.*

Het gebed van den Heiland geldt allereerst de toen bestaande gemeente: de apostelkring. Maar als de Heere voor Zijn apostelen bidt, dan zeker ook voor heel Zijn Kerk te allen tijde en aan elke plaats.

Want die Kerk is één lichaam, één onscheidbaar geheel, één in Christus.

Nu bidt de Christus voor die ééne Kerk, dat zij bewaard en gered worde van den booze, dat zij één zij met Haar Hoofd en zóó onderling met elkander, ja één in de gemeenschap met God. En dat zij dan moge zijn in de plaats der heerlijkheid met haar Hoofd.

3. *De verwezenlijking van wat in dit gebed wordt uitgesproken.*

De bede van Jezus houdt een voorzegging in, van wat in de toekomst zich vervullen zal.

Reeds van de eerste woorden onzer tekstverzen geldt dat. Jezus bidt, zoo zegt Hij, „voor degenen, die door hun woord in Mij gelooven zullen”.

Hij vòorziet dus, dat er zullen zijn, die de apostolische getuigenis geloovig zullen aannemen, m.a.w. dat Zijn Kerk een historische werkelijkheid zal worden. Metterdaad is deze voorspelling bewaarheid. Het boek van de Handelingen der

Apostelen en de geschiedenis, die daarop gevolgd is, heeft de voorzegging vervuld.

In de wereldkerk, ook in ons, zooals wij hier vergaderd zijn, komt de verwezenlijking, van wat de Heiland vóórzag, uit.

4. *De verhooring van het gebed.*

Het gebed van het Hoofd der Kerk wordt verhoord. Wel tracht de booze de Kerk te verdelgen; door geweld en list, openlijk en op bedekte wijze. Maar tevergeefs. Wij zien het voor oogen, hoe de Kerk in stand gehouden wordt en zich verbreedt.

Christus beschermt haar. Maar dit sluit allerm minst veel lijden en veel strijd uit.

Ach, nog geldt tot de huidige dag toe de ervaring, die de apostel aldus vertolkt: „in alles verdrukt, doch niet benauwd; twijfelmoedig, doch niet mismoedig, doch niet verlaten; nedergeworpen, doch niet verdorven”. (2 Corinthhe 4 : 8. 9).

Het is de verhooring van Christus' gebed, als wij bij alles wat tegen is, mogen uitroepen: „Wij zijn verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomstende dingen, nog hoogte, noch diepte, noch eenig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onzen Heere”. Waarlijk, slechts omdat de Hoogepriester Zijn offer ter verzoening Gode heeft aangeboden, is de liefde van den Vader ons onvervreemdbaar deel.

5. *Onze roeping op grond van dit alles.*

Voorheen kenden wij, Javanen, den Middelaar niet. Maar wij zijn door Christus geroepen om deel te hebben aan de gemeente, uit Israël vergaderd, en wij hebben door de arbeid van de Kerk in Holland de getuigenis der Apostelen geloovig leeren aannemen.

Wat is nu onze duidelijke plicht? Wat anders dan het Evangelie van Christus anderen te verkondigen. Eén van de punten, die deze Synode zal moeten onder de oogen zien, zal wezen, op welke wijze wij ons van die roeping hebben te kwijten.¹⁾

Wij willen dat overwegen, ziende en steunende op de voorbede van ons Hoofd in den Hemel.

Duidelijk ligt hierin een roeping van Zijnen twee. Hij roept ons tot éénheid des geestes.

Deze Synode moge het bewijs leveren, dat wij Hem begrepen hebben en Zijn roeping ter harte nemen door het practisch beoefenen dier eenheid van Solo af tot Banioemas toe (dus van het Oosten tot het Westen).²⁾

Maar die eenheid wortele in Christus. In Zijn Woord, vervat in de Heilige Schrift, geeft Hij ons velerlei aanwijzing voor die eenheid in Hem. Die Heilige Schrift zij dan ook de maatstaf voor onze beraadslagingen, de toetssteen, waaraan wij de eenheid in Christus erkennen, de band, die ons in die éénheid saamhoudt en bevestigt.

Jezus smeekt, of de Vader Hem moge verhooren.

Wij van onzen kant moeten ons uitstrekken om die verhooring aan te grijpen.

Jezus bidt, of de Vader Zijn Kerk in het midden der wereld beware voor den booze.

Wij moeten waken en strijden om de greep van den booze te ontkomen.

Het is ons een groote troost, dat de Heiland voor Zijn Kerk bidt en de zekerheid, dat de verhooring van Zijn voorbede ook ons geldt, is een bron van moed en kracht. Maar toch kunnen wij niet recht van die verhooring genieten, zonder de ervaring van de gemeenschap met Christus' Geest.

Ga dan onze bede opdat wij de kracht des Heiligen Geestes mogen ontvangen.

Laten wij in ootmoed eigen zwakheid belijden.

En moge dan God in den Hemel ons gebed hooren en ons en onze Vergadering in alle beraadslagingen en in al wat geschiedt, de krachtige gemeenschap Zijns Geestes doen genieten en zò in al onze behoeften ter wille van de voorbede onzes Hoogepriesters voorzien! Amen!

*Naar de Javaansche rede weergegeven
door E. te P.*

Bovenstaande korte preek, gehouden door Ds. Wirjatenaja van Tlepek ter inleiding tot het gebed van de Javaansche Synode en door Dr. Esser vertaald, werd ons toegezonden. Wij vertrouwen, dat de lezers van het Zendingsblad gaarne eens een preek lezen van een Javaansch predikant.

Gaarne geven we haar de plaats, die anders de korte meditatie inneemt. W. B.

¹⁾ Hier wordt gezinspeeld over een mogelijke zendingsarbeid in Zuid-Sumatra, uitgaande van de Javaansche Kerken van Midden-Java. Zie hierover mijn mededeelingen over de Synode in dit blad.

²⁾ Indien hier gezinspeeld werd op de twisten, die zich rondom de psalmberijming groepeerden, dan is deze wensch vervuld. God heeft het gebed om eenheid terwille van Christus' Middelaarswerk verhoord! Nadat de oplossing dezer kwestie verkregen was, was het aanheffen van Psalm 133 in dit licht beschouwd wel zeer opmerkingswaardig.

De Opleidingsschool te Djokja.

(Bij de foto).

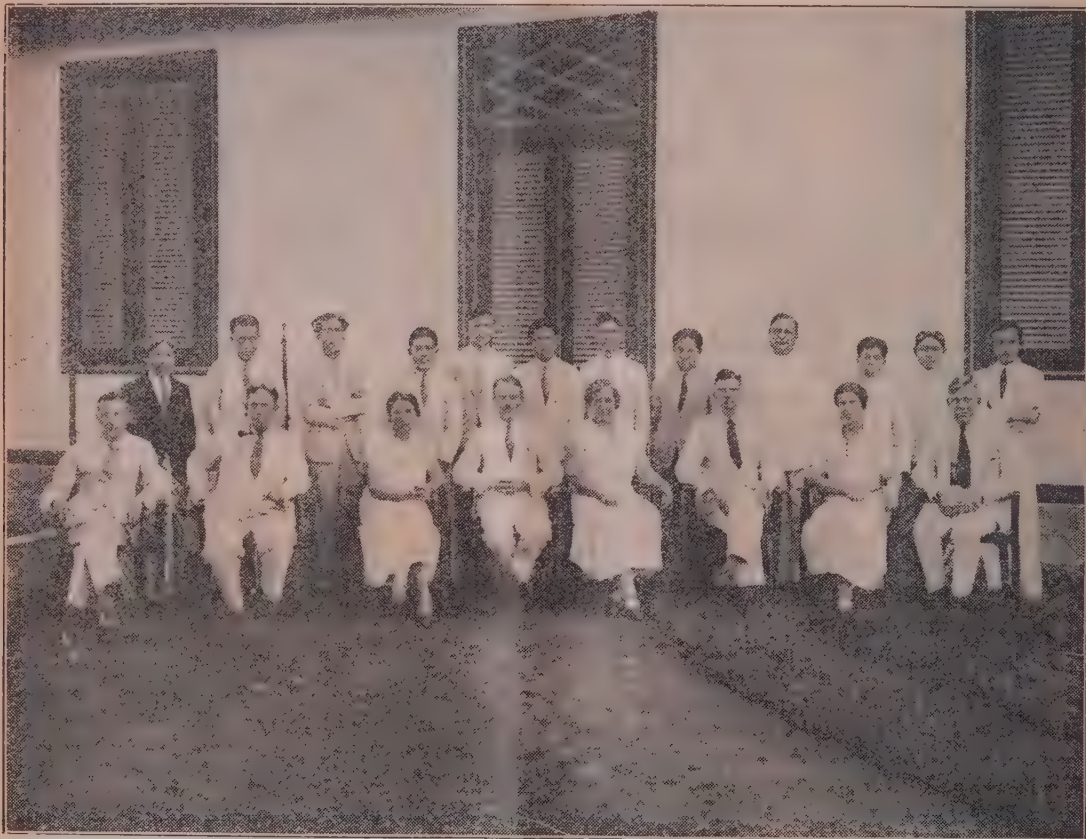
De Opleidingsschool te Djokja heeft haar jubileum gevierd. Een verslag van die feestviering hebben we nog niet ontvangen. Later hopen we dit te plaatsen. Ook door de Generale Synode te Amsterdam is het dertigjarig bestaan dezer school, die voor de Zending van zooveel belang is, Dinsdag 1 September herdacht. Bij een jubileum past ook een blijk van belangstelling. Dat is ook ter Synode begrepen.

Er is een telegram gezonden naar Djokja aan de Algemeene Vergadering, die toen daar bijeen was.

Dit telegram luidde aldus: *Met u gedenkt Generale Synode dankbaar wat God nu dertig jaar in de Op-leidingsschool aan onze Zending op Java gaf.*

Reeds hebben we in het vorige nummer van het Zendingsblad op de groote beteekenis van de Op-leidingsschool voor de Zending gewezen en een paar foto's geplaatst.

Ds. van Dijk gaf zonder eenige reserve zijnerzijds het auteursrecht van het door hem saamgestelde boek, bevattende de 150 psalmen en enkele liederen, aan de Synode der Javaansche Kerken over. Zij aanvaardde dit met groote dankbaarheid. Een Commissie werd benoemd om de copie van dit herziene psalmboek in overleg met Ds. van Dijk en de vergadering der

Eindeexamen Holl. cursus 10 Juni '36. Leerlingen en Docenten met de dames afgevaardigden van de Bijz. Vergadering Ds. Merkelijn en Ds. van Reenen Genomen voor het leslokaal van de Holl. cursus.

Hierbij geven we nog een foto van de docenten der School met hun dames en met de leerlingen van den Hollandschen cursus, die allen geslaagd zijn.

W. B.

Van Zendingsaangelegenheden.

Een belangrijk en verblijdend bericht.

Reeds konden we in het vorig nummer van het Zendingsblad een door Dr. Esser per luchtpost ons gezonden verslag van de laatst gehouden Synode der Kerken op Midden-Java ten Zuiden opnemen, waarin een zeer belangrijk en verblijdend bericht voorkwam betreffende het Psalmboek van Ds. K. van Dijk.

Dr. Esser schreef aldus:

„Op deze Synode is eindelijk de zaak, die zooveel jaren een struikelblok in onze Zending geweest is: de kwestie van het Psalmboek, tot een gelukkige oplossing kunnen gebracht worden.

Missionaire-predikanten door te zien en persklaar te maken. Tevens heeft die commissie de opdracht gekregen om behalve de 8 liederen, die het boek van Ds. van Dijk bevat, nog eenige gezangen te kiezen, hetzij uit een ander liederenboek, dat tot nu in de Javaansche Kerk gebruikt wordt, hetzij uit 21 gezangen, die Ds. van Dijk als vertaling van de nieuwe Hollandsche gezangen onzer Kerken aan de copie van zijn herziene psalmberijming had toegevoegd.”

Het verheugt ten zeerste, dat Ds. K. van Dijk die aanbieding deed en dat deze met blijdschap en dank is aanvaard.

Gelijk men weet is er over dat Psalmboek van Ds. van Dijk heel wat te doen geweest.

De Afzonderlijke Vergadering van missionaire predikanten en ook de Synode van de Javaansche Kerken op ons Zendingsterrein wilden dat Psalmboek, waaraan Ds. van Dijk zooveel tijd en arbeid had besteed, aanvaarden, als Ds. van Dijk die Psalmberijming met het auteursrecht wilde overgeven,

zoodat men daarin wijzigingen mocht aanbrengen, indien men dit noodig achtte. Ds. van Dijk had hier- tegen echter ernstige bezwaren. Dit verschil heeft aanleiding gegeven tot tal van onaangenaamheden. Het spreekt vanzelf, dat we daarop nu niet ingaan.

Ds. van Dijk schijnt thans over die bezwaren te zijn heengestapt en de copy van zijn boek zonder voorbehoud te hebben overgegeven.

Wellicht stellen de lezers van het Zendingsblad er wel belang in te vernemen wat de Synode van de Javaansche Kerken te dezer zake heeft geschreven aan de Generale Synode, die te Amsterdam bijeen kwam.

Afschrift van dat schrijven werd ook gezonden aan de deputaten der Generale Synode voor de Zending. Het luidt aldus:

Aan de Generale Synode der Gereformeerde Kerken in Nederland, te Amsterdam.

Weleerwaarde en Eerwaarde Broeders,

Namens de Synode van de Kerken van Midden-Java ten Zuiden, gehouden te Poerwokerto, hebben wij U het volgende mede te deelen. Uitvoerig werd op onze vergadering besproken de quaestie van het Psalmboek en tot onze groote blijdschap moeten wij U mededeelen, dat deze zaak tot een oplossing gekomen is.

Het resultaat hiervan is neergelegd in het volgende besluit:

„De Javaansche Synode, vergaderd te Poerwokerto den 21/22 Juli 1936, heeft ontvangen de copie van de 150 Psalmen en de 8 Gezangen van Ds. van Dijk, die reeds in gebruik zijn in de Gemeenten van Midden-Java ten Zuiden.

Nadat de Synode hierover gehandeld heeft met den auteur, heeft de auteur deze copie met het auteursrecht aangeboden aan de Synode.

De Synode heeft die copie met blijdschap aanvaard en betuigt hiervoor dank aan Ds. van Dijk.

Die copie zal voor zoover noodig onderzocht worden door de Deputaten, waaraan daartoe opdracht verleend wordt door de Synode, tezamen met Ds. van Dijk. Ook zullen de 22 Gezangen, die Ds. van Dijk gemaakt heeft en de gezangen uit het Liederenboek onderzocht worden en die geschikt geacht worden om in de samenkomst der Gemeenten gebruikt te worden, zullen bij het boek gevoegd worden.”

Het volgend jaar zal nu aan ons door Deputaten in overleg met Ds. van Dijk en de vergadering van Missionaire-Predikanten aangeboden worden de zoo noodig herziene copie van de 150 Psalmen en 8 Gezangen, die nu reeds in het boek van Ds. van Dijk zijn opgenomen en uit het Liederenboek. Het volgend jaar zullen wij dan kunnen overgaan tot het drukken van dat boek.

Waar dit ons voor groote uitgaven stelt en waar wij van de veronderstelling mogen uitgaan, dat dit boek ook door de Gemeenten van het Zendingsterrein en door de Missionaire-Predikanten zal worden gebruikt, komen wij tot Uw vergadering met het dringend verzoek ons wat de uitgave van dat boek betreft te willen steunen door ons daarvoor een subsidie te willen verleen. Een begroting van kosten kunnen wij Uw vergadering nog niet aanbieden, daar de druk pas volgend jaar zal plaats vinden.

U bij al Uw besluiten de leiding des Heiligen Geestes toebiddend,

Met broedergroeten,
Namens de Synode.
Het Moderamen:

w.g. SOPATER.
w.g. WIRJATENAJA.
w.g. SOEDARMADI.
w.g. SOEPANAHARDJA.

Als de door ons verkregen voorstelling juist is, staat nu deze zaak aldus:

Ds. K. van Dijk heeft de door hem bezorgde Javaansche Psalmberijming herzien. Ook heeft hij den bundel „eenige gezangen”, zooals die door de Generale Synode te Middelburg is aangenomen, in het Javaansch vertaald en berijmd. De copie van dit boek de 150 Psalmen en „Eenige gezangen” bevattend, heeft hij thans met het auteursrecht overgegeven aan de Javaansche Synode, die dit dankbaar aanvaard heeft.

De copie van dit boek is voorts door de Javaansche Synode in handen gesteld van eenige deputaten, die dit in overleg met Ds. van Dijk en een commissie uit de Afzonderlijke Vergadering van missionaire predikanten zullen onderzoeken en zoo noodig herzien en persklaar maken. Tevens zullen die deputaten der Javaansche Synode in overleg met Ds. van Dijk en de Afzonderlijke Vergadering uit het Liederenboek, dat ook in gebruik is, liederen uitzoeken, die geschikt worden geacht om in de Gemeente gezongen te worden. Daarbij zullen dan ook gevoegd worden de aangenomen formulieren der liturgie.

Als men met dezen arbeid klaar is zullen die deputaten dan alles aanbieden aan de Javaansche Synode van het volgend jaar, die dan het Kerkboek vaststellen zal.

Deze gang van zaken schijnt ons bevredigend en verstandig. Het uitzicht is er dus, dat deze zaak tot een zeer goede oplossing zal komen.

Met het oog op de nog al aanzienlijke kosten, die aan de uitgave van dit boek zal zijn verbonden, vraagt de Javaansche Synode aan de Generale Synode te Amsterdam een subsidie uit de Generale Kas der Zending.

Terwijl we dit schrijven heeft de Generale Synode hierover nog geen beslissing genomen. Maar wij verwachten stellig, dat zij aan het verzoek der Javaansche Synode wel zal voldoen. De staat der Generale Kas onzer Zending stelt wel den eisch, dat men zuinig moet zijn. De uitgaven moeten beperkt tot het strikt noodige. Maar een bedrag voor dit doel is uitnemend besteed. De Javaansche Kerken zijn financieel zeer zwak. Zonder hulp uit Holland zullen zij de kosten der uitgave van het Psalmboek haast niet kunnen dragen. Wij hopen derhalve, dat de noodige hulp zal worden verleend.

Een mooi besluit.

Van alle zendende Kerken verkeert uit een financieel oogpunt de Kerk te Middelburg in de moeilijkste positie. Met deze Kerk werken al de Kerken van Zeeland, Noord-Brabant en Limburg samen in het werk der Zending. Maar al die Kerken met elkander tellen slechts 45894 zielen. Het is de kleinste en zwakste groep van Kerken, die met elkander een Zendings-terrein hebben te onderhouden.

Rotterdam en de Kerken, die met haar samenwerken, tellen 89411 zielen; Delft 77850; Utrecht 84106; Amsterdam 77897 en Heeg 81238. Van alle zendende Kerken, die op Midden-Java werkzaam zijn, is dus Middelburg met de met haar samenwerkende Kerken verreweg het kleinst in zielental. En deze Kerken staan voor de verzorging van een groot Zendingssterrein, waar de arbeid zeer gezegend wordt en zich steeds uitbreidt, zoodat de financiële zorgen ook geregeld zwaarder worden. Bovendien verkeert dit Zendingsterrein in een uitzonderingspositie. Alle Zendingsterreinen hebben één of meer Zendingshospitelen. Ook Magelang heeft een ziekenhuis, zij het dan ook niet bijzonder groot. Maar terwijl de Regeering voor alle andere Zendingsziekenhuizen subsidie verleent, wordt er voor het hospitaal te Magelang geen subsidie uit 's lands kas gegeven. Middelburg moet zich met haar medischen dienst redden zonder hulp van het Gouvernement. Wij gaan er nu niet op in, waarom dat zoo is, maar noemen alleen het feit.

Het ligt dus voor de hand, dat de financiële last, die de Kerk te Middelburg met de met haar samenwerkende Kerken te dragen heeft, naar verhouding het zwaarst is. Juist omdat Magelang's ziekenhuis geen subsidie van het Rijk ontvangt, hebben de Kerken gezamenlijk van het begin af, dat Middelburg met een medischen dienst begon, deze kerk met een behoorlijk bedrag gesteund. Tot 1933 ontving Middelburg uit de Generale Zendingskas hiervoor f6000 per jaar. De laatste drie jaren bedroeg deze subsidie f5400. Maar de kerken van het Zuiden konden den last haast niet meer dragen. Middelburg heeft zich daarom tot de Generale Synode gewend met het verzoek om wat meer te mogen ontvangen. En de Generale Synode is Middelburg ter wille geweest. Zij nam een mooi besluit. De Kerken van Nederland zullen met elkander Middelburg voor haren medischen dienst, als dat noodig blijkt, steunen met een bedrag van f7000 uit de Generale Zendingskas. Dit besluit verblijdt ons. Wel zijn we een beetje bezorgd, dat de Generale Kas te zwaar belast wordt. Maar het is toch een kostelijk bewijs van medeleven met elkander in het Zendingswerk, dat de Kerken te samen Middelburg willen helpen voor haren medischen dienst, waarmede zij in zoo moeilijke finantieele omstandigheden verkeert.

Zendingsactie onder de Studenten.

Het is voor onze zending van groote beteekenis wanneer er onder de studenten van de Theol. school te Kampen en van de Vrije Universiteit te Amsterdam kennis van en daardoor liefde voor de zending worden versterkt. Uit de studentenwereld van thans komen de mannen voort, die straks niet alleen in de Kerk, maar ook op alle andere terreinen de leidende posities zullen innemen. Het is daarom van uitnemend belang, dat zij reeds tijdens hun studie de zending leeren kennen en liefhebben. Dat komt later de zending ten goede.

Zoowel te Kampen als te Amsterdam wordt er onder de studenten Zendingsactie gevoerd. Van de in het laatste jaar onder de studenten te Kampen gevoerde actie ontvingen we nog geen verslag. Maar

wel werd ons van de actie onder de studenten te Amsterdam een verslag gezonden. We lezen daarin o.m. het volgende:

„We hebben dit jaar een heel goed jaar voor onze Zendingsactie gehad. Heel duidelijk kwam de rijkdom van het zendingswerk uit.

De verschillende sprekers brachten ieder een bepaalde zijde van het zendingswerk naar voren. Zending v. d. Brug behandelde op eenvoudige en warme wijze de eigenaardige moeilijkheden en mogelijkheden van zijn terrein (West-Java). Dr. Verwiebe wees op de noodzakelijkheid van de aanraking met het Wonder, den levenden Christus in de zending. Dr. Kraemer schetste voor ons de wereldbeteekenis van de zending. En de heer Meyerink wees ons op 't verschil tusschen Oostersch en Westersch denken in zijn beteekenis voor de zending.

De belangstelling had, vooral op de laatste vergaderingen, grooter kunnen zijn. We hopen, dat steeds meerderen, ook in den volgende cursus, belangstelling krijgen en toonen voor het rijke zendingswerk. Die belangstelling kan men, naast bezoek aan de vergaderingen, ook toonen door de portefeuille mee te lezen of door gebruik te maken van onze zendingsbibliotheek. Verder bestaat de mogelijkheid om te correspondeeren met leerlingen van de Chr. H. I. Kweekschool te Solo.”

Men voert de actie door een studiekering, het houden van algemeene vergaderingen, het doen rondgaan van een portefeuille met belangrijke zendingslitteratuur, deelneming aan conferenties, correspondentie met andere kringen b.v. de leerlingen der Kweekschool te Solo enz. Allemaal goed werk tot versterking van zendingskennis en het wekken van zendingsliefde.

Het spreekt van zelf, dat die actie ook wat kost, al is het niet zoo bijzonder veel. En studenten zitten vaak wat krap. Een beetje steun van buiten is hun daarom zeer welkom.

Ter Generale Synode is door de deputaten voor de Zending in hun rapport ook deze zendingsactie ter sprake gebracht en voorgesteld opnieuw voor deze actie eenige subsidie te verleen.

Verstaande de beteekenis van dit werk en ter aanmoediging van deze actie heeft de Generale Synode zoowel voor de actie onder de studenten te Kampen als voor die onder de studenten te Amsterdam, gaarne weer een subsidie van f60 voor elk der beide acties per jaar toegekend voor de aanschaffing van zendingslitteratuur.

Wij hopen zeer, dat deze aanmoediging een goede uitwerking hebbe.

Aan beide inrichtingen is deze zendingsactie nog tot een te kleine kring beperkt. Er zijn nog zooveel studenten, die er niet aan deelnemen. Dat is jammer. Ook voor hen zelf. Een zoo belangrijke zaak als de zending, is waard, dat ieder mensch van breeder ontwikkeling daarvan eenige kennis hebbe. Dat komt allereerst hem zelf ten goede. En als die kennismaking niet al te gering is, dan zal dit stellig de belangstelling voor de zending versterken.

Wij hopen daarom van harte, dat al meer de studenten te Kampen en te Amsterdam gaan meedoen aan deze zendingsactie en een stukje van hun tijd mogen geven aan zendingsstudie. Het zal hun niet rouwen.

De Zendingsfilms.

Gedurende onderscheidene jaren heeft het Java-Soemba-Comité de zending-onzer Kerken gediend door het doen maken van verschillende zendingsfilmen en het exploiteeren daarvan.

Het comité heeft daar heel wat werk meê gehad. Om de exploitatie der films over heel het land behoorlijk en voordeelig te doen loopen, moest er geweldig veel gecorrespondeerd. In de duizendtallen loopt het cijfer der brieven en briefkaarten, die in den loop der jaren het kantoor van het Comité te Groningen hebben verlaten om alles te regelen wat geregeld moest worden, opdat alles goed zou loopen. De regeling der exploitatie heeft aan de bekwame secretaresse handen vol werks gekost. En als het hier of daar met een filmvertooning eens minder goed liep, dan was dit allerminst haar schuld.

Het resultaat dat de arbeid van het Comité heeft gehad in de jaren, die voorbij gegaan zijn, is niet gering geweest.

In eenige honderden plaatsen is er een filmvertooning gehouden. En meestal met goed gevolg. Op verreweg de meeste plaatsen vielen de films zeer in den smaak. De aanschouwing bracht de uitwendige kant van de Zending wat dichterbij. Wel kon uit den aard der zaak de zending in haar geestelijken arbeid niet verfilmd worden. Maar zij heeft ook een buitenkant. Zij gebruikt gebouwen, houdt samenkomsten, doet hospitaalwerk en heeft scholen in haar dienst. En het comité heeft met zijn films bewerkt, dat men op tal van plaatsen van dien buitenkant eenige voorstelling kreeg. Ook het comité heeft medegewerkt om de belangstelling voor de Zending te versterken. En de finantieele winst, die dit werk aan de zending bracht, was zeer belangrijk. We zijn in staat gesteld om daarvan een paar preciese cijfers mede te deelen. Het comité heeft aan de verschillende zendingskassen in den loop der jaren niet minder dan f28912 kunnen afdragen. Bovendien is in de plaatselijke zendingskassen waar een film vertoond werd nog in totaal een bedrag gestort van f19929.39. Dat is dus te samen f48841.39. Bijna een halve ton. Metterdaad geen geringe som. Zooveel bedroeg de rechtstreeksche finantieele bate, die de zending heeft getrokken uit de actie van het comité. Met dankbaarheid mag gewaardeerd wat het comité in het belang onzer zending gedaan heeft.

Gaarne had het comité thans zijn arbeid willen overdragen aan het Zendingsbureau in den Haag. Daartoe heeft het al zijn materiaal met alle baten en lasten aangeboden aan de Generale Synode. Deze heeft echter geoordeeld op dat aanbod niet te moeten ingaan. Zij waardeerde wel den arbeid van het Comité, maar meende toch deze zaak in de handen van het Comité te moeten laten.

Het Comité zal nu het werk op den ouden voet voortzetten. Gaarne bevelen we zijn arbeid aan in de belangstelling der Kerken.

Een goede filmvertooning kan uitnemend dienst doen om de belangstelling voor de zending te wekken en te sterken. Vooral als er bij de vertooning een woord van toelichting gesproken wordt.

Het comité beschikt over bijzonder mooie en doelmatige films. Een paar films zijn al wel wat oud, ook al zijn ze nog wel bruikbaar. Maar er zijn ook films, die nog bijna nieuw zijn. De Banjoemasfilm, de Ma-

gelangfilm en de Keboemenfilm zijn bijzonder mooi. Deze geven niet alleen van land en volk, maar ook van het zendingswerk wat den zichtbaren kant betreft, een duidelijke voorstelling.

Op tal van plaatsen is er al wel eens een filmavond gehouden. Maar er zijn ook nog heel wat Kerken, waar nog nooit een zendingsfilm is vertoond. Laat men op die plaatsen eens een filmavond houden. Men zal er wellicht de zending zeer mee dienen. Ons zijn heel wat plaatsen bekend waar een filmvertooning zeer goede resultaten had. En al is het, dat men al wel eens een film van het zendingswerk heeft gezien, dan kan de voorstelling van een mooie, nieuwe film, zooals het Comité die heeft, zeer goed dienen om de belangstelling voor de zending opnieuw te verlevendigen.

Wanneer men er over denkt om in het komende seizoen een zendingsfilm te laten vertoonen, dan is het zeer gewenscht, dat men zich spoedig wende tot het Comité adres Verlengde Lodewijkstraat 6a Groningen. Wacht men wat lang dan komt men mogelijk te laat.

Santpoort, 29 Augustus 1936.

W. B.

Zending Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland

Schetsen uit het Binnenland.

Critiek heeft men genoeg op Zending en Zendelingen. Vooral van doortrekkende ambtenaren en reizigers.

De een zegt: wat een armoedig troepje, die Zending. Wat een kleine tractementjes. Bij de Regeering krijgt men driemaal zooveel. Wat ziet dat ziekenhuis er povertjes uit! En die scholen wat vreeselijk eenvoudig! Het moest noodig beter!

De ander zegt: wat een luxe, die Zending! Op Soemba zelfs vijf predikanten! En aparte schoolmannen! En ziekenhuis en scholen kosten duizenden guldens! Het kon best wat eenvoudiger!

De een zegt: „Die auto's in Zendingsdienst, dat is maar weelde! Ze konden het net zoo goed te paard of te voet doen. En dat terwijl de Controleur niet eens een auto heeft!

De ander zegt: „nu, dominée, dat is me een oud karretje, dat u daar heeft. U moest noodig een nieuwere hebben!

De een zegt: Het Zendingswerk schiet maar slecht op. De Roomschen doen het veel beter: die doopen er duizenden, U is veel te streng in uw werk.

De ander zegt: Ik dacht, dat uw Christenen zulke volmaakte menschen waren; maar dat is me bitter tegengevallen; het is al niet veel beter dan de rest. U doopt zeker maar raak!

De een zegt: U bemoeit u veel te veel met het economische leven; uw taak is alleen geestelijk, u hebt met de armoede van de bevolking niets te maken.

De ander zegt: waarom richt u geen landbouwscholen op en ambachtsscholen, schoenmakerij en drukkerij. U werkt toch voor de beschaving?

De een zegt: U vraagt voor de kerk veel te veel van deze menschen, per lid wel f1.50 per jaar of meer: dat is net zooveel als de belasting. Ik heb maar

moeite de belastinggelden binnen te krijgen, omdat u het geld voor de kerk vraagt.

De ander zegt: Als het echte Christenen waren, dan zouden ze alles daar voor over hebben. Nu betalen ze maar een paar gulden per jaar.

De een zegt: waarom richt de Zending geen melaatschen kolonie op, dat moest de Zending toch noodig doen.

De ander zegt: De Zending neemt maar patiënten in het Ziekenhuis op, alsof het geen geld kost, zelfs melaatschen worden opgenomen.

De een zegt: Waarom betaalt de dominee zijn belasting niet in één keer: vele Soembaneezen betalen de belasting van het heele jaar in één keer af. Dat is veel makkelijker.

De ander zegt, als men zijn belasting over een half jaar komt betalen: Nu, het zit er aan bij de Zending; ik wou dat ik dat kon, zoo maar een half jaar tegelijk betalen.

De een zegt: die dominee zit veel te veel in zijn studeerkamer: hij moest dag en nacht in de kampongs zijn.

De ander zegt: die dominee laat zijn vrouw met de kinderen maar alleen thuis: het zou niets geen wonder zijn als zij overspannen raakte. Hij moest meer studeren.

De een zegt: Zending is niets gedaan, de Chineezen worden veel te vrijmoedig.

De ander zegt: De Christenen moesten toch eigenlijk veel meer een zelfstandig oordeel hebben. Zij volgen veel te veel.

De een zegt: U noemt de Soembaneesche Christenen nu broeders en zusters. Ik begrijp niet, hoe dat mogelijk is.

De ander zegt: U moest eigenlijk veel meer den Soembanees een Soembanees worden; dan stond u veel dichter bij hem.

De een zegt: Uwe kerken zijn veel te eenvoudig ingericht; de Oosterling houdt van pracht en versiering.

De ander zegt: In vergelijking met de kampong-huizen zijn uwe kerken eigenlijk veel te mooi en te netjes; daar voelen ze zich niet in thuis.

De een zegt: U hebt heel wat helpers in uw werk; in elk landschap minstens één. Dat is royaal opgezet!

De ander zegt: Als u alle menschen wilt bereiken, dan moet u eigenlijk in iedere kampong helpers hebben.

Men kent het verhaal van den vader en zoon, die een ezel naar de stad brachten? Als vader er op zat, dan sprak men kwaad, omdat hij de zoon liet loopen; als de zoon er op zat, dan zei men, dat hij zijn vader er op moest laten zitten; liepen beiden, dan werden ze uitgelachen, omdat ze van den ezel geen gebruik maakten; zaten zij beiden op den ezel, dan werd de ezel beklagd. Ten slotte droegen vader en zoon den ezel naar de stad.

Dat zullen wij niet doen. P. J. LAMBOOIJ.

Zending Noord Holland.

Mej. P. F. ten Kate.

Er is nog al eens wisseling in het personeel van het Petronella-hospitaal. In een groot ziekenhuis is dat trouwens een zeer gewoon verschijnsel.

Mej. ten Kate.

Mej. D. Bos, thans nog in Indië, gaat om zeer te billijken redenen den dienst der zending in het Petronella-hospitaal verlaten en komt terug naar Holland. En Mej. ten Kate staat gereed om naar Djokja te vertrekken en de ledige plaats in het Petronella-hospitaal weer te bezetten.

Pietje Froukelina ten Kate is geboren 24 Juni 1904 te Uithuizermeeden. In 1906 vertrok haar Vader naar Maasland en in 1914 naar Kampen om daar als hoofd eener Christ. School werkzaam te zijn.

Na eerst in Maasland de lagere school te hebben bezocht en in Kampen het onderwijs aan de M.U.L.O. school van den heer Offers gevolgd te hebben, was Mej. ten Kate van 1920 tot 1927 werkzaam op het kantoor van den Houthandel P. Cramer te Kampen.

Daarna riepen familieomstandigheden om in het ouderlijk huis haar hulp te bieden.

Van Maart 1931 tot 30 Nov. 1931 heeft zij als administratrice de Geref. Kerk te Kampen gediend. Het was echter reeds lang haar begeerte om het kantoor te verwisselen met de ziekenzaal. Den 1sten Dec. 1931 deed zij haar intrede in het Julianaziekenhuis te Amsterdam.

In April 1.1. behaalde zij hier haar diploma voor ziekenverpleging A en in Mei het kraamdiplooma.

En toen enkele weken geleden, de kerk te Amsterdam twee verpleegsters voor Djokja moest benoemen, viel de keus op Mej. ten Kate en met haar op Mej. I. v. d. Werff.

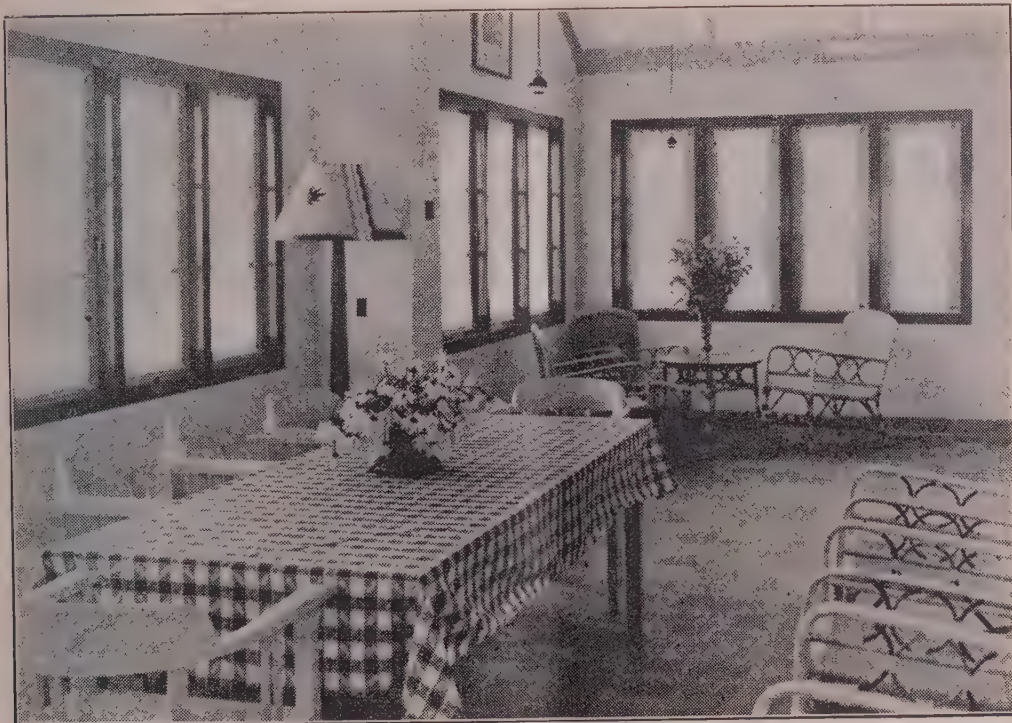
D.V. gaat Mej. ten Kate 18 Sept. a.s. te Genua aan boord van de Johan de Wit en hoopt dan 9 October te

Batavia aan te komen waarna zij de reis over Java voortzet naar Djokja om zich daar te wijden aan den medischen dienst der zending. W. B.

Het sanatorium te Pakem.

In het vorige No. deelden we één en ander mede

waaraan de Javaansche adat zoo gebonden is en waartoe de Javaansche taal zich zoo bij uitstek leent. En het lijkt alles vrede, vrede! Maar het is strijd. Het is de vreedzame strijd in het Koninkrijk Gods. Het is een aanval op breed front. Het zijn geweldige wapenen, waarmee gestreden wordt. Voor het heengaan gezamenlijk en bij den voortduur door de thuis-

De eet- en recreatiezaal van een der paviljoens.

over de opening van het eerste Christ. Sanatorium voor t.b.c. lijders op Java. Daarbij plaatsten we een kiekje, dat ons een overzicht gaf van de paviljoens van dit Sanatorium. De foto, die we ditmaal opnemen laat ons de eet- en recreatiezaal zien van één der paviljoens. Het ziet er alles eenvoudig en netjes uit.

W. B.

Zending Zuid-Holland Zuid.

Zaaiwerk in Kroja.

's Morgens half acht: Drie en dertig mensen. Drie blijven thuis, maar de dertig anderen verspreiden zich naar alle richtingen. In groepen van drie. 't Is nog betrekkelijk vroeg. In den frisschen morgen is het fietsen een genot. Maar de zon klimt snel en de weg is niet altijd gemakkelijk! Het wordt een heel karwei. Werken in het zweet des aanschijns! Maar de stemming lijdt er niet onder. Opgewekt en blij gaan allen naar het front, waar zij tot strijd geroepen zijn.

Strijd! Ja, want zij komen straks ieder in de hen aangewezen desa en gaan naar het huis van den loerah (desahoofd), worden daar beleefd ontvangen. Daar ontwikkelt zich een gesprek. Op zachten toon, vol van de vriendelijkheden en plichtplegingen,

groep, wordt Gods aangezicht gezocht en Zijn hulp en leiding zijn ingeroepen over den veldtocht, die begonnen wordt.

Straks als de zon tot middaghoogte is geklommen, keeren ze van alle zijden terug naar het punt van uitgang, een uiterst eenvoudige logeer-gelegenheid. Na den maaltijd en een korte rust, wordt in de binnengalerij van het „hotel” verslag uitgebracht van de bevindingen 's morgens.

Tegen 6 uur verspreiden de groepen zich opnieuw. In de desa's, waar des morgens daartoe gelegenheid gevonden werd, worden openbare samenkomsten gehouden. Het Evangelie wordt gebracht. Soms voor enkelen, gewoonlijk voor tientallen of honderdtallen. Lectuur wordt uitgereikt aan hen, die lezen kunnen. Medicijnen worden door de aanwezige verplegers verstrekt. Verteld wordt waar de dichtstbijzijnde goeroe woont, de man die straks het gezaaide zal moeten nat maken. Diep in den avond tegen 11 uur komen de laatste groepen thuis. Moe naar het lichaam, maar dankbaar en blij. Wat is zoo heerlijk als verkondigers te mogen zijn van goede boodschap?

Nog is dan de rust niet angebroken. Den volgenden dag is het weer vroeg verspreiden. Daarom moet het werk eerst afgemaakt. Rapporten worden uitgebracht, aantekeningen worden gemaakt van de plaatsen en de personen, waar belangstelling voor

het Evangelie gevonden werd. Daarna wordt gewoonlijk lang na het middernachtelijk uur den dag gesloten met dankzegging en gebed.

Zoo hebben wij in Kroja met zijn drie en dertigen gedurende 14 dagen gezaaid.

Het is nu de vierde maal, dat wij een dergelijke gecentraliseerde evangelisatie-actie voerden.

Deze zaaidagen hebben ons in de overtuiging versterkt, dat de deuren meer en meer zich openen gaan.

Dat is de vreugde, die nog leeft in ons hart, nu wij weer tot den gewonen dagelijkschen arbeid zijn teruggekeerd.

Maar hoezeer is het nu juist noodig alle krachten te wijden aan den geestelijken opbouw van de ge-

De Zendingscommissie Nieuweroord met haar collectantjes.

Iedere keer versterkt ons in de overtuiging, dat wij hiermee een vorm gevonden hebben, die geëigend is en — wij erkennen het in ootmoed en dankbaarheid — door God gezegend wordt.

Voor wie van getallen houdt, worde opgemerkt, dat de getelde hoorders bij de verschillende samenkomsten over de 10.000 bedroegen. Duizenden couranten en tractaten zijn verspreid.

Wij hadden ditmaal het voorrecht eenige gasten in ons midden te hebben. De Zending-leeraar J. van de Weg, die in het Indramajoesche werkt onder Javanen, had gehoord van deze Evangelisatie-campagnes en hij verzocht ons inlichtingen en lectuur. Wij hebben aanstonds geantwoord met een uitnodiging zulk een zaaiweek mee te maken, waaraan hij gaarne voldeed. Hij had drie goeroe's meegebracht en wij zijn blij, dat de vrucht van het bezoek zal zijn, dat op dit terrein ook deze methode zal worden ingevoerd. Nog een tweetal gasten hadden wij, namelijk een goeroe en colporteur uit een aangrenzende gemeente in het Keboemensche terrein. Mijn algemeene indruk voor deze dagen in Kroja is, dat wij daarop met dankbaarheid mogen terugzien.

Vele bijzonderheden zouden te vermelden zijn. Maar ik wil dat thans niet doen. Daarvoor is later nog gelegenheid te over.

Maar in het algemeen was het verblijdende een groote belangstelling, en een vaak verrassende ontvankelijkheid voor het Evangelie. Van tegenwerking werd weinig of niets bespeurd. Wel werden enkele verzoeken om openbare samenkomsten te mogen houden afgewezen. Maar dat waren uitzonderingen.

meenten. Wij zijn ons het gevaar ten volle bewust: bij de verbreiding van het front mag niets geofferd worden van de diepte van het geestelijk leven. Integendeel. De open deuren en de zich vermeerderende kansen dringen tot geconcentreerden arbeid aan den eigen geestelijken opbouw. Ook in de Javaansche gemeenten zelf zijn de voorgangers zich hiervan ten volle bewust. En dat is gelukkig. Want van arbeid kan men niet geven.

Wij worden wel eens ongerust, als wij de voor ons terrein zoo sterke toename zien. De jonggedoopten hebben nog zooveel opvoeding en onderricht naar het Woord Gods noodig. Vooral bij de analphabeten is dit een moeilijk vraagstuk.

Ik meen te bespeuren, dat de ontwikkeling van de kracht naar buiten niet gaat ten koste van de ontplooiing van het geestelijk leven. Veeleer werkt ook dit zaaiwerk daarop bevruchtend en stimuleerend in. Zoo moet het ook. In vele gemeenten zijn in den laatsten tijd bijbelkringen ontstaan. Op deze en andere manieren zoekt men met ernst zich beter toe te rusten tot den geestelijken kamp.

Dat vooral doet ons met vertrouwen de toekomst tegengaan.

R.

Nieuweroord's Zendingscommissie met haar collectantjes.

Deze zendingscommissie is actief. Zij vergadert elke maand, zorgt voor de verspreiding van Zendingsblad en Kalender en haalt de maandelijksche bijdragen op.

En zij heeft een flink getal collectantjes, die elke

14 dagen met hun busjes door de gemeente gaan.

Hierdoor is de kerk te Nieuweroord in staat voor de zending het bedrag bijeen te brengen, dat van haar verwacht wordt.

W. B.

Zending Soerabaja.

De Holl. Kerk te Soerabaja verzorgt met die van Malang en Semarang het Zendingswerk te Makassar. Deze Zendingsarbeid is nog jong. Hier werkt de bekende Ds. H. v. d. Brink. Deze zending geeft sinds kort een blaadje uit dat nu reeds een oplaag heeft van 3000 exemplaren. Op zeer onderhoudende wijze houdt dit blaadje getiteld: „Stemmen uit Makassar”, ons op de hoogte van het Zendingswerk.

Onderstaand stukje is aan dit ontleend:

1895 — 1905 — 1936.

Drie jaartallen, die waardevol in ons Zendingswerk in Zuid-Celebes zijn.

In 1895 stond de Utrechtsche Zendingsvereniging, bekend om haar arbeid op Halmahera en Nieuw-Guinea, Zendeling G. Maan af om het zendingswerk hier aan te vatten.

In dat jaar 1895 ving een arbeid aan, moeizaam door de stompe onverschilligheid, welke ondervonden werd, zwaar door den velen tegenslag, die zeker zeer dikwijls op nieuwbegonnen Zendingsarbeid volgt, maar, die hier dubbel gevoeld werd, omdat hier de versterkende arbeidszegen, zoover een mensch beoordeelen kon, tot het einde toe (1905) uitbleef.

Gelukkig, dat vooral Zendelingen, die tot pionierswerk geroepen worden, niet in de toekomst kunnen zien.

Zeker geldt dat ook van Zendeling Maan.

En toch zou het ook weer bemoedigend voor Zend. Maan geweest zijn, als hij bij zijn vertrek in 1905, toen hij op last van zijn Bestuur overging naar Halmahera, geweten had, dat mijn auto in 1936 in Tamanroija stoppen zou.

Wat raak ik met dat woord „auto” een geweldig verschil aan tusschen veel in den arbeid vroeger en thans.

Denkt U even de toestand van vroeger in.

Tamanroija, de plaats waar Zendeling Maan vroeger werkte, ligt aan de Zuidkust op ongeveer 80 K.M. van Makassar verwijderd.

Zoo nu en dan ging Zendeling Maan naar Makassar met zijn bendi (dogkar).

Wat kostte dan drie dagen. Maar aan die tocht waren zulke gevaren verbonden, dat meestal de reis per prauw langs de kust gemaakt werd.

Want de reis per dogkar voerde door het gevaarlijke rijk Gowa.

Tot 1905 was het nog zelfs hoogst gevaarlijk even buiten Makassar te komen.

Ja zelfs is het nog gebeurd, dat in die dagen, toen de troepen van Gowa optrokken, alle Europ. ingezetenen van Makassar zich teruggetrokken hebben binnen de veilige muren van het oude Fort Rotterdam!

Nu rijdt men in ongeveer 2½ uur „even” naar Bonthain en heeft binnen 2 uren Tamanroija reeds gepasseerd!

In dit verband denk ik nu aan een ander bericht uit de brieven van Zendeling Maan in 1898.

Laat me er iets uit overnemen.

Met veel moeite en zorg was de plaats voor een eigen huis gezocht en met de bekende soesah en tegenslag was het huis opgebouwd.

Van uit dit centrum werden toen tochten ondernomen naar het Noorden, het bergland in en naar het Oosten, verder de Zuidkust langs waar o.a. de plaatsen Bonthain (op 40 K.M. afstand) Boeloekoemba (70 K.M. afstand) en Tanete (op 100 K.M. afstand) lagen.

De eerste twee plaatsen waren toen veel belangrijker bestuursvestigingen dan thans. In Bonthain was zelfs een Prot, hulpprediker.

Zoo was Zendeling Maan in dat genoemde jaar 1898 ook eens in Tanete.

Op een morgen stond plotseling een van zijn bedienden met een brief van thuis voor hem met de mededeeling, dat de njonja in groote moeite was.

In een nacht had men het huis in brand gestoken!

Direkt werd de terugreis te paard aanvaard, d.w.z. drie dagreizen! Bij thuiskomst zag hij van uit de verte reeds zwart gebrande palen.

Gelukkig was alleen de koe- en paardenstal slechts afgebrand en het huis als door een wonder gered.

En nu 1936.

Ik was in Tanete. We keken op de kaart hoever het nog was: 100 K.M.

O, maar ruim twee uur nog, dat valt mee! Drie jaar geleden 3 dagreizen!

Voelt ge het verschil?

Nu heeft de auto ook groote bezwaren.

Thans kan je 's avonds, al ben je op vrij groote afstand, gemakkelijk nog naar huis tuffen.

Voor het werk had dat groote voordeelen.

Laatst zei een B.B. ambtenaar tegen me, wat we met deze auto aan tijd winnen, verliezen we aan intensiviteit in ons werk.

Doch ik wilde nog iets vertellen over mijn verblijf in Tamanroija, ruim 30 jaar, nadat Zend. Maan van daar vertrokken is.

Ik moest een gezin van onze Geref. Kerk, in Bonthain, bezoeken en besloot dat te combineeren met een bezoek aan Tamanroija, waar ik toch langs kwam.

Nu had ik dadelijk enkele aanknooppingspunten.

Twee jongens van menschen, die indertijd bij Zendeling Maan op zijn schoolje geweest waren, zijn thans in Makassar op school en bij ons in huis.

De vader van één van die jongens heeft zijn huis gebouwd vlak naast het erf, waarop het vroegere huis van Zendeling Maan stond!

Daar ging dus mijn eerste bezoek heen.

Ik had dien man al meer dan eens in Makassar ontmoet, dus wij vonden daar een gastvrij onthaal.

Na een poosje praten gingen we het oude erf nog eens bekijken.

Precies werd me aangewezen, waar het huis gestaan had.

Die en die boom had Zend. Maan vroeger zelf nog geplant.

En dáár lag de put, waar men indertijd nog eens een kat in geworpen had, om het water te vergiftigen!

Te begrijpen, dat er steeds meer menschen kwamen. Vooral de ouderen hadden mijn aandacht. En gedurig werd me iemand aangewezen, die ook op de school van Pandita Maan geweest was of... wegge-loopen was!

Plaats waar de school gevestigd is	Aantal scholen		Totaal aantal leerlingen				Waarvan in Internaat				Aantal leerkrachten														
			op gesubs. scholen		op ongesubs. scholen		dat gesubs. wordt		dat ongesubs. wordt		gesubsidieerd				ongesubsidieerd										
	gesubs.	ongesubs.	jongens	meisjes	Totaal	jongens	meisjes	Totaal	jongens	meisjes	Totaal	Europ.		Chin.		Inl.		Europ.		Chin.		Inl.			
												m	vr	m	vr	m	vr	m	vr	m	vr	m	vr	m	vr
Holl. Inl. Scholen																									
Holl. Inl. School, <i>Poerwokerto</i> . .	1	—	191	92	283	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Holl. Inl. School, <i>Sylatjap</i> . .	1	—	123	73	196	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Poerworedjo</i>																									
Holl. Inl. School . . .	1	—	183	119	302	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Holl. Ambonsche School ¹⁾ . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Holl. Inl. School, <i>Gombong</i> . . .	1	—	130	87	217	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Holl. Inl. Midd.school, <i>Gombong</i> ²⁾	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Holl. Inl. School (P.G.C.) <i>Keboemen</i>	—	1	—	—	—	13	7	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
<i>Djokjakarta</i>																									
Holl. Jav. School (Wetan) . . .	1	—	202	105	307	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Holl. Jav. School (Koelon) . . .	1	—	192	99	291	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
K.W.S. (Holl. Inl. Meisjesschool)	1	—	5	116	121	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Holl. Inl. School (Jav. School- verg. „Sedjo Moeljo”) ³⁾	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Holl. Jav. School, <i>Wates</i> . . .	1	—	163	42	205	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Magelang</i>																									
Holl. Jav. School (Gedjoeron) . .	1	—	202	105	307	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Holl. Jav. School (Djambon). .	1	—	183	69	252	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Soerakarta</i>																									
1e H.I.S. (Idenburgschool) . . .	1	—	171	72	243	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2e H.I.S. (Leerschool) . . .	1	—	204	50	254	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
K.E.S. (H.I. Meisjesschool) . . .	1	—	2	193	195	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
H.I.S. (P.G.C.) . . .	—	1	—	—	—	72	26	98	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
H.I.S. <i>Klaten</i> . . .	1	—	191	79	270	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
H.I.S. <i>Sragen</i> . . .	1	—	196	60	256	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	2	2338	1361	3699	85	33	118	—	—	—	12	69	81	17	6	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2
Mulischolen																									
Mulischool, <i>Djokja</i> . . .	1	—	169	103	272	—	—	—	—	—	17	3	17	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
” <i>Magelang</i> . . .	1	—	93	47	140	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
” <i>Soerakarta</i> . . .	1	—	133	49	182	—	—	—	—	—	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
” (P.G.C.) <i>Soerakarta</i>	—	1	—	—	—	74	5	79	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—
3	1	395	199	594	74	5	79	—	—	—	31	3	34	16	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

1) 1—9—'35 opgeheven

2) Opgeheven

3) Geen opgaven ontvangen

Plaats waar de school gevestigd is	Aantal scholen	Totaal aantal leerlingen				Waarvan in Internaat				Aantal leerkrachten							
		op gesubs. scholen		op ongesubs. scholen		dat gesubs. wordt		dat ongesubs. wordt		gesubsidieerd				ongesubsidieerd			
		jongens	meisjes	Totaal	jongens	meisjes	Totaal	jongens	meisjes	Totaal	Europ.		Chin.		Inl.		Inl.
											m	vr	m	vr	m	vr	
Holl. Chin. Scholen																	
Holl. Chin. School, <i>Poerbolingo</i>	1	173	132	305	—	43	—	—	—	11	2	5	—	—	—	—	—
Holl. Chin. School, <i>Soekaradja</i>	1	—	—	—	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Holl. Chin. School, <i>Keboemen</i>	1	175	97	272	61	50	111	—	—	—	3	1	2	—	—	—	—
Holl. Chin. School, <i>Koetardjo</i>	1	186	100	286	—	—	—	—	—	—	2	1	2	—	—	1	—
Holl. Chin. School, <i>Poerwareitjo</i>	1	156	113	269	—	—	—	—	—	—	2	3	—	—	—	—	—
Holl. Chin. School, <i>Djokjakarta</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Magelang</i>																	
Holl. Chin. School	1	174	117	291	—	—	—	—	—	—	2	2	1	—	—	—	—
Holl. Chin. School	—	—	—	—	81	54	135	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Holl. Chin. School	—	—	—	—	21	21	42	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—
Holl. Chin. School, <i>Grabag</i>	—	—	—	—	116	92	208	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Holl. Chin. School, <i>Wonosobo</i>	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Holl. Chin. School, <i>Temanggung</i>	1	120	98	218	—	—	—	—	—	—	3	2	1	—	—	—	—
<i>Soerakarta</i>																	
1e Holl. Chin. School	1	160	86	246	—	—	—	—	—	—	1	2	2	—	—	—	—
2e Holl. Chin. School	1	50	154	204	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—
Holl. Chin. School, <i>Klaten</i>	1	58	33	91	26	28	54	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Holl. Chin. School, <i>Ngawi</i>	—	—	—	—	37	29	66	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Schakelscholen																	
Schakelsch. (P.G.C.), <i>Keboemen</i>	1	—	—	—	2	4	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Schakelschool, <i>Koetardjo</i>	1	111	20	131	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Schakelschool, <i>Magelang</i>	1	96	15	111	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
<i>Djokjakarta</i>																	
Schakelschool (Jav. Schoolverg. „Sedjo Moeljo”) ²⁾	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Soerakarta</i>																	
Schakelschool	1	156	37	193	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Schakelschool (P.G.C.)	—	—	—	—	174	23	197	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
School voor buitengewoon Lager Onderwijs, <i>Temanggung</i>	3	2	363	72	435	27	203	—	—	—	3	—	—	—	9	2	—
De 1e en 2e klas ongesubsidieerd	—	1	—	—	17	8	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

1) De 1e en 2e klas ongesubsidieerd

2) Zie bij H. I. S.

3) Geen opgave ontvangen

De Karaeng (vorst titel) aldaar was vroeger ook bij den Zending op school geweest.

We gingen op zijn erf zitten en de medicijn-trommels werden uitgepakt.

En nu werd ik enkele uren bezig gehouden. Er waren vele hoestenden en flesschen vol hoestdrank werden klaar gemaakt en afgeleverd.

Leeren verstaan, waar God wil, dat wij werken. Drage ook Uw gebed ons daarin!

H. v. d. B.

De Zendingscollectantjes te Vroomshoop.

De groote Gemeente van Vroomshoop heeft ook een groot getal collectantjes, die gelden voor de zending

De Zendingscollectantjes te Vroomshoop.

En heel wat wonden verbonden. Tegenover dit huis, gedeeltelijk op het vroeger erf van Zend. Maan staat nu een misdijid (moskee) die vroeger ook, zooals men vertelde, de door Zend. Maan gegraven put gebruikte.

Een door Zend. Maan daar geplante klapper staat er thans nog trots en hoog naast.

Toen ik weer in het eerste huis terug was, kwam een heel oude blinde vrouw naar me toe loopen.

Lang hield ze mijn handen vast.

En deze oude vrouw sprak toen met groote lof en liefde over den Pandita van vroeger.

Ik kan U zeggen, dat dit alles mij sterk ontroerde.

En vanzelf zat ik onder het praten te piekeren over het hervatten van den arbeid in deze plaats.

Maar meteen voelde ik toch ook de vele bezwaren daaraan verbonden. Zeker Makassar is met de auto thans betrekkelijk dicht bij.

Maar men zou toch gedurig op zoo'n plaats moeten komen om daar goed te kunnen werken.

Ja, eigenlijk moet je daar dan wonen.

En een autoreis van 100 K.M. telkens heen en weer is zeer kostbaar.

Ons terrein is zoo geweldig groot en we mogen niet te veel onze krachten verbrokkelen.

Trouwens vriendelijkheid wil nog niet dadelijk zeggen, dat men iets voelt voor onze boodschap.

Toch hoop ik contact met deze plaats te houden.

Wij moeten nauwkeurig en biddend acht geven op alles, wat God ons hierin zeggen wil. Maar dat is ook meteen één van de moeilijkste opdrachten in deze begin periode.

in hun busjes verzamelen. Als we goed geteld hebben dan zijn het er 29. Hoeveel zij elk jaar zoo ongeveer bijeenbrengen weten we niet. Maar dat moet een groot bedrag zijn. Want een groote kerk als Vroomshoop moet ook, als zij haar plicht wil doen, een flinke som voor de zending bijeen brengen. We denken meer dan f 1000. Laten de collectantjes maar goed hun best doen om te helpen, dat het noodige bedrag er komt.

W. B.

Het perswerk op Java.

Een Gift.

In hartelijken dank ontvangen voor het perswerk van mej. G. D. te Z. 10 gld.

Voor het zendingsblad is zoo'n verantwoording zoo gewoon, dat men er haast een cliché van zou kunnen laten maken.

Voor mij is het dat zeker niet. Wel kreeg ik reeds meerdere keeren enkele giften, waarvoor ik persoonlijk kon bedanken, omdat de afzender zijn volledig adres vermeldde. Nu dat deze keer ontbrak maak ik gaarne gebruik van de ruimte in het Zendingsblad, in de hoop dat.... (nu heeft de drukker zeker wel een cliché bij de hand!!)

Als wij in deze dagen vanuit Indië naar Holland zien, dan begint ons weleens de moed te ontbreken om te vragen. We lezen van de ontzettende werkloosheid, van de zwaar drukkende zorgen. We kunnen dat zoo begrijpen, omdat Indië zijn deel daarvan ook ruimschoots kreeg.

Maar, als we aan de andere kant er op zien, dat hier zoo'n groepje van 4500 Gereformeerden zit, met TIEN dominees, met overal een eigen zendingstaak, met een eindeloos uitgebreide evangelisatiearbeid, met onmetelijke verstrooiden gebieden dan is het voor ons zoo'n veilig gevoel te weten, dat er in Holland een 600.000 Gereformeerden achter ons staan.

Toen we zes weken geleden classis hadden en we elkander als predikanten weer eens zagen, heb ik weer heel wat gehoord van de doorwerking van onze Christelijke pers in allerlei kringen.

Vanmorgen kwam er een Ambonees bij me, die vertelde van zijn buurman: „Och dominee, hij deed niets aan de godsdienst. En nu gaat hij weer naar de kerk. Dat komt van De Zaaier.”

Zal onze kleine groep, met zijn weinige krachten doorwerken in deze maatschappij, dan moet onze pers zich ontwikkelen.

En als ik dat zie, de nood en de honger en de zegen, dan durf ik toch ook wel weer te vragen. Niet veel. Neen, als ik maar van elk van die 800.000 gereformeerden in Holland per jaar één cent kreeg per hoofd, dan stond ons werk op een vaste basis. En als er dan nu in de groeitijd eens iemand was, die een groote gift ter beschikking stelde, dan zouden we ons al weer heel rijk gezegend voelen.

Djocja.

Th. KUIPERS.

Korte berichten.

Ds. H. Bergema.

Vanaf 1 Sept. l.l. is het adres van Ds. H. Bergema Ernst Casimirlaan 8a, Groningen.

Mej. M. Looijenga.

Het adres van Mej. M. Looijenga, dame voor de huishouding in het Petronella-Hospitaal te Djokja, die voor herstel van gezondheid in Holland vertoeft, is: Lindenstraat 17, Den Haag.

Ds. E. de Jong.

Het adres van Ds. E. de Jong van Pemantang-Siantar, die met verlof in Holland aankwam, is Heemstede, v. d. Spiegellaan 27.

Dr. H. Slettenaar.

Dr. H. Slettenaar, missionair arts in dienst van de Zending van Utrecht en Gelderland te Poerworedjo, komt met verlof naar Nederland. Hij reisde met de Marnix, die 9 Sept. in Genua zou aankomen. Dr. Slettenaar is gaarne bereid in de Kerken van Utrecht en Gelderland te komen vertellen van het werk te Poerworedjo.

Mej. I. v. d. Werff.

Mej. I. v. d. Werff, die is benoemd tot verpleegster in het Petronella-Hospitaal, zal D.V. in October en November werken in het Sanatorium Sonnevank om eenige sanatoriale ervaring op te doen en hoopt daarna 8 Januari a.s. van Marseille met de „Indrapoera” naar Java te gaan.

M. v. d. Bosch.

Cand. M. v. d. Bosch, die de Kerk te Nijmegen als hulpprediker heeft gediend is benoemd tot hulpprediker in dienst van de Kerk te Batavia en heeft deze benoeming aangenomen.

Mohammedaansche Zending in Nederland.

Het Islamietische zendingsgenootschap Gerakan Achmadijah Indonesia, welks hoofdbestuur te Lahore is gevestigd, heeft besloten Mohamad Koesni te Batavia voor minstens vijf jaar naar Nederland te zenden teneinde aldaar den Islam te propageeren.

Wereldzendingenconferentie in 1928.

Voor de wereldzendingenconferentie die in 1938 in China zal worden gehouden zijn de hoofdthema's thans vastgesteld. Ze behandelen de volgende vraagstukken: „Het geloof waaruit de kerk leeft”; „Het getuigenis der kerk in den evangelisatiearbeid”; „De innerlijke levenskracht der kerk”; „De houding der kerk tegenover de sociale, economische, politieke en rassenvraagstukken”; „De grootst mogelijke samenwerking tusschen de kerk en Christelijke organisaties”. Op de conferentie zal behalve bovengenoemde onderwerpen ook speciaal de ontwikkeling der „nationale” kerken in de niet-Europese landen worden besproken, daar de organisatie van speciale inheemsche kerken een probleem is waarvoor elke zendingenarbeid staat.

Leesstof.

Zelfs de zee, door G. van Teijlingen, bij N. Voorhoeve, den Haag f1.40, geb. f1.90.

Een pakkend christelijk verhaal. De titel is ontleend aan het Schriftwoord „Die met schepen ter zee varën, zien de werken des Heeren, want zelfs de zee is hem gehoorzaam”.

Twaalf Oud-Patriarchen, door Dr. A. Kuyper, bij Kok te Kampen f0.90, geb. f1.50.

Twaalf karakterschetsen van de Oud-Patriarchen Adam tot Jacob, uit de nalatenschap van den machtigen auteur Dr. A. Kuyper met een inleidend woord van Prof. Dr. H. H. Kuyper. Deze schetsen zijn wel eer verschenen in de Amsterdamsche Kerkbode, maar tot heden nimmer gebundeld uitgegeven. Het zijn treffende teekeningen. De naam van den auteur is de beste aanbeveling.

Op den Uitkijk, bij Gebr. Zomer en Keuning te Wageningen, per halfjaar f3.—.

Dit fijn geillustreerd tijdschrift met zeldzaam rijken en zeer gevarieerden inhoud handhaaft met eere zijn voorname plaats onder onze Christelijke periodieken.

Giften.

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.

Door H. Reders uit het busje van de Christ. Sch. te Zuid Beijerland f12. Van Mej. M. Ozinga te Nes (W. D.) f18. Door Ds. S. J. de Boer van N. N. te Wijchel f10. Door S. v. d. Berg uit de Zendingenbus van de Chr. M.U.L.O. school te Voorburg f11.92. Van de Zendingencommissie te Rinsumageest f10. Van Betske Eelkema te Nes (W. D.) f0.50. Van Mevr. G. Bos te Haarlem f20. Door Ds. M. van Alphen 10 % der ontvangsten in de classe Apeldoorn 3e kwartaal '36 f135.26. Door J. Breekveldt uit het busje der Chr. Sch. te Benschop f2.37.

Santpoort, 18 Augustus '36.

W. BREUKELAAR.

Postrekening No. 32806.

Wonosobo.

Voor den bouw van het hospitaal te Wonosobo van de Geref. Kerk te Kralingen f110.23.

Santpoort.

W. BREUKELAAR.

Kerstfeestviering Solo.

Ontvangen van de Zend.Comm. Geref. Kerk te V. f 20.

Den Haag, Irisstr. 27.
Postrek. 245952.

H. DE LANGE.

Idenburgfonds.

Verantwoording van gelden in de maand Augustus 1936 ontvangen ten bate van het Idenburgfonds.

Giften: Ir. A. C. P. te Vl. f2,50; K. O. te B. o. A. f0,50; Oranjeschool te Alphen aan den Rijn f12,50 (kinderen klasse IV en half V.) P. K. te H. f2; door bemiddeling van Mej. A. v. d. Spek te Vlaardingen f15,25; E. D. K. te Vl. f3; klasse Vla Dr. A. Kuijperschool te Vlaardingen f10; klasse V. Kon. Emmaschool te Vlaardingen f12; H. J. B. Jr. te H. f7,50; D. M. te H. f1; H. U. te H. f0,50; M. J. V. te H. f2; J. de V. te H. f1; J. B. te R. f0,80; A. M. de B. te Vl. f5; H. F. G. te A. f5; W. M. te U f2,50; J. K. te H. f2,50.

Contributies uit: Vlaardingen f3,50; Haarlem f3,25; Bussum f5,25; 's-Gravenhage f5; Driebergen f0,25 en Zwolle f5,25.

Verkochte kaarten: Goudswaard f13,80.

Gij die in Uwe vakantie hebt genoten, gedenkt nu gij in Uw woningen zijt teruggekeerd het vele werk dat gedaan wordt door de weinigen in onze kolonie Suriname. Verblijdt ons door Uwe milde gaven, en dient zoo Uwen Koning die U tot rentmeester stelde.

Kampen, 27 Aug. 1936.

K. R. HUMMELEN,

1ste Ebbingestraat 39 I.

Penningmeester.

Postrekening no. 196921.

Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden.

33e verantwoording van 22 Juli—22 Augustus '36.

Met hartelijken dank ontvingen wij: van A. v. d. S. te R. f2,50; Ds. S. J. de B. te W. f5; A. K. te W. f2,50; H. v. W. te L. f0,25; S. te H. f1; R. P. te W. f10; B. te A. f1; Ds. J. G. W. te O. f2,50; P. H. te H. f1; Mr. Dr. S. de V. te 's-Gr. f10; A. J. R. te H. f5; Dr. T. B. te H. f10; Mej. F. J. v. B. te U. f5,75; A. V. te A. f2,50; G. K. te F. f2; Mevr. T. B. S. te A. f5; H. M. te R. f5; Ds. K. O. te B. f0,50; Ds. H. R. te E. f1,50; A. v. d. B. te D. f2,75; Mej. S. J. W. P. te U. f1,50; Ds. J. de V. te W. (j.l.) f1,50; M. R. te N. f1; Ds. J. D. te A. f1; J. G. H. te A. (mnd.) f0,50; Mej. C. T. te Z. f25. Tezamen f106,18. Totaal met vorige verantwoording f8170,18.

Voor de Vacantietijd is dit een mooi bedrag. Wij merken direct de invloed van de geregelde toezending der mededeelingen. Wij hopen dat wij het de volgende maand nog meer zullen merken.

Namens het steuncomité,

J. N. MUNNIK, Penningm.

Den Haag, Galileistraat 139.

Postgiro 6104.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba.

7e Verantwoording van 25 Juli—25 Augustus 1936.

Provincie Groningen:

E. Stamhuis, Loppersum, busjes: Elly Nieuwenhuis, Janny v. Eerden, Jantje Molenkamp, Bertha Miske, Elsie Stamhuis f34,63; G. Mul, Garrelsweer, Nikk. School f15,—; P. Teune, Onderdendam, Zend.comm. f20,—; K. Bosma, Middelstum: 100 h. ct., J. Wildschut f0,50; Idem, 554 h.ct., H. Wit f0,27; Idem, 200 h.ct., L. Heys f1,—; Idem, Chr. School, kl. 1—6 f11,15; Idem, busje J.-V., afid. A f4,79; Idem busje J.-V., afid. B. f3,63; Idem, busje

J.-V., afid. C. f3,—; Idem, busje Meisjesveren. f6,72; Idem, Zidingscomm. f140,—; J. Wildvank, Delfzijl, coll. gift f2,50; E. v. d. Veen, Ulrum, leerl. Hendr. de Cockschool f33,07; Mej. S. Westerhof, Lutjegast, busje Chr. School, kl. 3 en 4 f3,60; E. Compaan, Zuidhorn, kl. 5 en 6 Geref. School f7,—; Geref. Kerk, Gerkeskl.-Stroobos, busje langs de huizen f38,33; Geref. Kerk, Ten Boer, busjes f70,48; Ds. J. Dijk, Sellingen, busje kinderen f60,61; Geref. Kerk, 2e Exloërmond, busje Lena Warris f16,20; Ds. W. Weener, Munnekeziel, 106 h. ch., E. Luchtenberg f0,53; J. Dijkema, kerkbusjes, Ten Boer f54,20; A. Kaspers, Winsum, Cr. coll. gift f25,—; Geref. Vrouwenveren. Bellingwolde, f4,57; H. Boskma, Uithuizermeeden, gift N.N. f5,—; Bets de Boer, Marum, Meisjesveren. f9,20; D. A. Koebrugge, Onstwedde, coll. gift f1,—; Ds. H. de Zwart, Warfium, busjes Warfium f32,68; Idem, busjes den Andel f11,01; Idem, Chr. Sch. Warfium f3,45; N. N. Bierum, f60,—; Ds. N. Postema, Veendam, coll. gift f25,—; B. Th. Mulder, Schouwerzijl, Nikk. Geref. School f14,60; H. Blaak, Marum, kerkbusjes f66,55; Idem, zendingsbusjes f35,—; Mej. W. Meijer, Oldehove, 50 stuivers van Ida Wierenga f2,50.

Provincie Drenthe:

Per. Ds. D. Drenth, Zuidlaren f226,21; H. Scholing, Hollandscheveld f70; J. Kiers, Dwingelo, J.-V. „Pijlbundel” f5,—; Mej. J. H. Mulder, Meppel, kalenders f2,49; Idem, coll. gift f5,—; Idem, zendingskas f0,70; B. J. Schrafft, Roden, busjes 1e halfjaar f68,73.

Provincie Overijssel:

W. F. Eugster, Hengelo, bijdr. 2e kwart. f40,90; Idem, 4 busjes f3,70; H. J. Kuiper, Zwartsluit, zend. comm. f75,—; B. A. v. Marle, Nieuwleusen, busjes kinderen f65,02; A. v. d. Mei, Deventer, busjes 1e halfjaar f67,88; Geref. Kerk, Gramsbergen, busjes 1e halfjaar f77,93; Per Ds. Broek Roelofs: busje Chr. School, Ommer f11,65; Idem, busje Witharen f4,50; Idem, coll. ziv. bruiloft, Ommer f3,17; Idem, huwel. collecten, Ommer f4,50; W. Tempelman te Beerserveld f40,—; L. Burger, Enschede f500,—; G. Sloot, Kampen, zend. veren. f174,11; D. de Vries, Steenwijk, busje Geref. School f25,15.

Pinkstercollecten Groningen:

Nieuwe Schans f10,28; Zoutkamp f44,18; Uithuizermeeden, nagift f2,50.

Pinkstercollecten Overijssel:

Nieuwleusen f33,43; Den Ham f121,22.

Pinkstercollecten Drenthe:

Zwartemeer, nagift f1,50.

Soembaweken Groningen:

Ten Post f95,25; Winsum f445,80; Zoutkamp f24,17; Grijskerk f107,70.

2e Algemeene Collecte Groningen:

Onderdendam f21,89; Westerlee f41,30.

2e Algemeene Collecte Drenthe:

Sleen f30,26.

Diverse ontvangsten:

Mej. E. Jonker, Loenen op de Veluwe f100,—; Zendingfeest, Slochteren, per Ds. Nomes f25,—;

Totaal 7e verantwoording f 3398,89

1e tot en met 6e verantwoording „ 44699,99

Totaal tot op heden f 48098,88

Het zij mij vergund er op te wijzen, dat deze verantwoording, wat het totaal-bedrag aangaat, ruim zesduizend gulden blijft beneden die op 25 Augustus van het vorige jaar. Ik hoop, dat er hier en daar in de plaatselijke zendingskassen nog gelden wegschuilen, die in de kas van Deputaten thuis behooren en ik moge alle Penningmeesters(ressen) hartelijk opwekken om mij zoo spoedig mogelijk alle voor Soemba bestemde gelden te doen toekomen. Hartelijk dank voor de medewerking.

JURRIËN VELDKAMP, Quaestor.

Postrekening 138000.

Groningen, 25 Augustus 1936.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIE-ADRES: Ds. W. Breukelaar, Sanipoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 1sten dag van de maand, waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f0.72 franco p. p.

INHOUD: Laatste, die eersten zullen zijn. — Van Zendingsaangelegenheden: Enkele Synodale beslissingen: Herziening van de Zendingsorde; De ambtelijke positie van een docent eener opleidingsschool; Zuivering van blaam; Steun aan het Christelijk Perswerk. — Zending Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: De oprichting van een Christ. Jongelingsbond op Soemba; Schetsen uit het binnenland, No. 23; Vraag om Bijbelsche platen. — Zending Noord-Holland: Juliana van Stolbergsschool; De Vereeniging Dr. Scheurer's Hospitaal; De Zendingscollectantjes te Sleen. — Zending Utrecht en Gelderland: M. Th. Alkema; Dr. H. Slettenaar; Dr. Wardojo; Christ. Holl. Inl. Kweekschool te Solo; De Heer en Mevrouw van Goudoever met hun gezin; Zending onder de Chineez en Oosterlingen in ons land; Dalisen's Zendingscommissie met haar collectantjes. — Zending Zuid-Holland-Noord: Dr. H. A. van Andel; De zendingscollectantjes te Krabbendijke; Onze zendingsfilmen. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften.

LAATSTEN, DIE EERSTEN ZULLEN ZIJN.

Alzoo zullen de laatsten de eersten
zijn.... Matth. 20 : 16a.

Ontroerend groot is de genade van onzen God, aanbiddelijk groot! Wat Paulus zegt van de liefde van Christus, 't geldt evenzeer van Gods genade: zij gaat de kennis te boven. Zij is te diep, te hoog, te rijk, dan dat wij menschen de lengte en diepte en breedte en hoogte ervan ten volle zouden kunnen verstaan. Gods barmhartigheid is ondoorgrondelijk.

Zou het hieraan liggen, dat er altijd menschen zijn, 'die pogen, in klein-menschelijke kortzichtigheid, Gods genade te beperken? Als ze b.v. het bekende woord van den profeet Jeremia lezen: „twee uit een stad, één uit een geslacht”, dan maken ze daarvan, dat de Heere slechts aan een heel enkelen enkeling, zeer sporadisch, Zijn heil wil schenken. Lijnrecht tegen de bedoeling van dit Schriftwoord in. Zal een boer, wanneer het uitgezaaide koren zoo spaarzaamelijk is opgekomen, dat de kosten van het inoogsten meer bedragen dan de oogst zal opbrengen, dan toch den oogst binnenhalen? Immers neen, hij zal haastig het weinige graan onderploegen en trachten nog iets anders te verbouwen. Maar zoo doet God niet! Al is de oogst nog zoo gering, al is 't er slechts één uit een geslacht of twee uit een stad, de Heere is zóó barmhartig, dat 't Hem niet te gering is; ook die enkelingen wil Hij in genade aannemen!

En zooals de Heere in Zijn barmhartigheid een geringen oogst niet voorbijgaat, zoo wil Hij in Zijn lankmoedigheid een (feitelijk al te) laten oogst nog binnenhalen.

Heeft het eigenlijk wel zin, 's middags om vijf uur, als reeds om zes uur de duisternis valt en verder werken dan onmogelijk is, nog arbeiders naar den wijngaard te zenden? Eér ze er zijn en éér ze in het werk ingeschoten zijn, is de arbeidstijd toch vrijwel verstreken?

Maar God wil — geloofd zij Zijn genade! — arbeiders, die den ganschen dag ledig hebben gestaan — dat wil in dit geval zeggen: arbeiders, die den ganschen dag ongehoorzaam zijn geweest, die voortdurend geweigerd hebben bij den Heere in dienst te treden — God wil zulke arbeiders nog in Zijn dienst nemen, in genade aannemen. En dan laat de Heere zulken niet achteraan komen, dat ze, een beetje verstolen, nog net binnenkomen; neen, dan zet God ze nog voorraan, een eereplaats ontvangen ze: de laatsten

zullen de eersten zijn. „Hij zal genade en eere geven!”

Dat is om te jubelen voor iemand, die erkennen moet zijn gansche leven verknood te hebben, zoodat het waardeloos was voor den Heere. Nog reest God in genade aan — Christus heeft toch den dienst verricht — en zulk een laat in dienst getredene wil Hij nog een plaats der eersten geven. Onbegrijpelijk, ontroerend, aanbiddelijk!

Daar mag ook ons gansche volk juichend den Heere in erkennen. Eeuwenlang, langer dan andere volkeren, bleef ons volk in heidenom en ongelooft verzonken. God heeft het niet ledig laten staan, maar opgeroepen om in Zijn dienst te treden; en . . . ons volk heeft van God in den arbeid voor de komst van Zijn Koninkrijk wel een zeer bijzondere positie, een eereplaats ontvangen. In vergelijking met anderen laat in dienst gekomen; toch nog eersten.

Werd door ons volk nu ook maar bedacht, dat eersten ook laatsten kunnen zijn!

Laatsten eersten, 't geldt ook nog in engeren zin. Eeuwenlang heeft ons Christenvolk, ook ons Gereformeerde volk in de 16de tot de 18de eeuw, zijn Zendingsgroeping verwaarloosd. In dat opzicht bleef ons volk ledig staan te midden van velden, die wit waren om te oogsten. En pas heel laat is ons Christenvolk, ons Gereformeerde volk aan den arbeid getogen. Toch heeft God ook hier — wij roemen in Zijn genade — van die laatsten eersten willen maken: ons Zendingsterrein mag in heel veel opzichten een eereplaats, een leidinggevende positie innemen. Eeuwen verknood, desondanks eersten!

Ons Christenvolk, ons Gereformeerde volk moge daarom te meer bedenken, dat eersten ook laatsten kunnen worden. Is de neiging, gelukkig slechts sporadisch, om het Zendingswerk in te krimpen, daarvan niet een symptoom? En als, terwijl God zoo ontroerenden zegen geeft, toch de Zendingsliefde niet brandt in de harten, is er dan niet heel sterk het gevaar, dat eersten laatsten worden?

* *

Laatsten, die eersten zullen zijn. Deze genade is zoo rijk, dat menigeen er moeite mee heeft, ze werkelijk te erkennen. Zij het onbedoeld, wil men ze telkens beperken. Wordt niet een enkele maal de gedachte gekoesterd, dat het Christendom van onze Javaansche en Soembaneesche broeders en

zusters, nu ja, wel Christendom is, maar toch nog niet ten volle, niet zoo maar op één lijn te stellen met ons Christendom in Nederland? In ieder geval zijn wij toch wel heel wat verder.

Maar als zoo soms gedacht wordt, dan komt God ons door de feiten wel heel scherp veroordeelen. Ons Christenvolk heeft ongeveer duizend jaar, zoo men rekent van de planting der Kerk in ons vaderland af, of circa drie eeuwen, als men telt van de Hervorming af, noodig gehad, eer het de Zendingsroeping verstond en begon op te volgen. De Javaansche Kerken hebben nu reeds, na een bestaan van slechts luttele jaren, den Zendingsarbeid ter hand genomen. Achteraankomers? Neen, eersten in den arbeid van Gods Koninkrijk! Welk een rijke genade! Om God voor te loven!

Als er bij u lauwheid is voor den Zendingsarbeid, dan zijt gij, bij die Javaansche Kerken, vergeleken, een achteraancomer, dan moet gij u in schaamte neerbuigen voor uw God.

Maar dan blijft 't ook voor u waar, dat God in Zijn onbegrijpelijke genade van laatsten eersten wil maken.

F. d. V.

Van Zendingsaangelegenheden.

Enkele Synodale beslissingen.

Bij al haren anderen arbeid heeft elke gewone Generale Synode ook onderscheidene Zendingszaken te behandelen. Wel gaat bij ons de Zending uit van de plaatselijke Kerken. Daarom worden alle Zendingszaken, die alleen een bepaalde zendende Kerk en de met haar samenwerkende Kerken betreffen, ook alleen door die Kerken behandeld.

Maar in de Zending zijn er ook heel wat gemeenschappelijke zaken, die alle Kerken aangaan.

Het spreekt vanzelf, dat deze behooren behandeld te worden ter Generale Synode.

Ook de Generale Synode van Amsterdam heeft weer een beduidend getal zendingszaken ter tafel gehad. Toch heeft de Zending maar een zeer bescheiden deel van den Synodalen tijd in beslag genomen. Vaak gaan zaken betreffende de Zending zonder discussie onder den voorzittershamer door. En maar zelden lokt een Zendingsonderwerp een breede bespreking uit.

Zoo was het ook ditmaal weer.

Toch is daarmede niet gezegd, dat een zaak, waarover zich geen gedachtenwisseling ontpint, ook van weinig beteekenis zou zijn. Ter Synode is de beteekenis van een zaak geenszins af te meten naar den tijd, die aan de bespreking besteed wordt. Allerminst wat de Zending betreft.

Zoo zijn er ook ditmaal enkele zeer belangrijke besluiten genomen zonder dat er eenige discussie over gevoerd werd. We denken hierbij aan het besluit tot

Herziening van de Zendingsorde.

Onze Zendingsorde dagteekent nog slechts van 1902.

Zij is dus thans 34 jaar oud. Ook is in den loop van die betrekkelijk weinige jaren meermalen één of ander artikel herzien. Thans is echter besloten, dat geheel de Zendingsorde op de helling moet worden gezet.

Metterdaad is dit een zeer belangrijk besluit, vooral om de reden, die daartoe drong.

De Zendingsorde paste geheel bij de toestanden, zooals die in 1902 waren. De Zending zoowel op Java als op Soemba verkeerde toen nog in het eerste stadium van haar arbeid.

Er waren wel kleine Gemeentjes van Inlandsche Christenen, maar er was nog zelfs niet één Gemeente geïnstitueerd. Het heeft nog onderscheidene jaren geduurd voordat in de eerste Gemeente op Midden-Java de ambten werden ingesteld.

Bij die toestanden paste de Zendingsorde ten volle.

Thans is dit echter geheel veranderd. Reeds tientallen Gemeenten zijn tot institueering gekomen. En die Kerken zijn in behoorlijk Classicaal en Synodaal verband vereenigd. Er zijn reeds zes Classes. En elk jaar komen de Javaansche Kerken op ons Zendingsterrein in Synode bijeen. Sinds 1902 is de toestand dus zeer beduidend gewijzigd. Er is thans een goed georganiseerd kerkelijk leven van Inlandsche Kerken op dit Zendingsterrein van Java.

Nu spreekt het bijna vanzelf, dat de Zending daarmede rekenen moet. En natuurlijk gebeurt dat ook wel. Er behoort een nauw contact te bestaan en onderhouden te worden tusschen de Zending en de Inlandsche Kerken. De Zending op Midden-Java gaat uit haar eerste periode over in de tweede. Zij staat nu niet meer alleen, maar heeft nu te arbeiden in goed verband en samenwerking met de Javaansche Kerken.

Onze Zendingsorde is daarop echter niet berekend. Zij paste heel wel voor de Zending in haar eerste periode, maar niet meer ten volle voor de periode, die de Zending thans is ingegaan.

Verandering op enkele punten en aanvulling is zeer gewenscht. Daartoe heeft de Synode thans besloten.

Zij droeg de te benoemen deputaten voor de Zending op:

a. voor de afzonderlijke vergadering van missionaire predikanten op Java en aan die op Soemba gemotiveerd advies te vragen welke wijziging en aanvulling der Zendingsorde naar haar oordeel in verband met de veranderde toestanden thans gewenscht zijn;

b. na ontvangst van deze adviezen een concept voor de herziening der Zendingsorde te ontwerpen en dit, vergezeld van gemotiveerd advies in te dienen bij de eerstvolgende Generale Synode.

Het feit, dat deze herziening noodig is, spreekt ons van den rijken zegen, dien de Heere over het werk der Zending gaf. Stellig heeft niemand in 1902 ook maar durven vermoeden, dat herziening der Zendingsorde om deze reden zoo spoedig noodig zou zijn.

De Synodale beslissing betreffende de ambtelijke positie van een docent eener opleidingsschool.

Meermalen hebben we uitgesproken, dat het, naar ons oordeel om principieele en practische redenen gewenscht is, dat een missionair predikant, die benoemd wordt tot docent eener Opleidingsschool en die benoeming aanneemt, niet worde geëmeriteerd, maar

missionair dienaar des Woords blijve. Wij zullen thans die reden en niet opnieuw naar voren brengen.

Door de benoeming van Ds. H. Bergema, weleer missionair predikant te Keboemen, tot docent aan de Opleidingsschool op Soemba kwam de vraag concreet aan de orde of hij moest worden geëmeriteerd of wel beroepen tot missionair dienaar voor Soemba.

Hij zelf was zeer beslist van oordeel, dat het 't beste was, missionair predikant te blijven en niet te worden geëmeriteerd.

Ook de deputaten der Generale Synode voor de Zending waren van hetzelfde gevoelen. Deze hebben mitsdien aan de Kerk van Nijverdal, die als zendende Kerk Karoeni verzorgt, waar de Opleidingsschool op Soemba staat, in overweging gegeven om Ds. H. Bergema te beroepen tot missionair predikant. De Kerk te Nijverdal was hiertoe wel bereid, maar wenschte dit toch niet te doen zonder overleg met de met haar in de Zending samenwerkende Kerken van Overijsel, Drenthe en Groningen. Zij heeft derhalve deze zaak gebracht bij de deputaten voor de Zending op Soemba en bij de Zendingssynode. Het oordeel over deze zaak liep echter nog al uiteen. Sommigen waren van meening, dat het om principieele en praktische redenen aanbeveling verdiende, dat Ds. Bergema emeritaat ontving. Dit verschil van meening leidde tot het besluit deze zaak te onderwerpen aan het oordeel der Generale Synode. Mitsdien heeft de Kerk te Nijverdal zich tot de Generale Synode gewend met een drietal vragen.

Deze vragen luiden als volgt:

1e. behoort de vorming van helpers bij den dienst des Woords op Soemba niet tot een integreerend deel van den arbeid van een missionair dienaar des Woords?

2e. is beroeping door eene Kerk van den a.s. docent der Opleidingsschool, in verband met de op Java ten dezen gevolge gedraglijn, niet de beste weg ter bevordering van diens arbeid in de opleiding tot helpers bij den dienst des Woords voor de vier Zendings-terreinen op Soemba?

3e. Zou met het oog hierop in het formulier van bevestiging van missionaire dienaren des Woords bij de verklaring van het ambt niet aldus kunnen worden gestipuleerd: „afgezonderd tot den dienst der Zending, speciaal voor opleiding tot vorming van helpers bij den dienst des Woords”, en in de dankzegging kunnen worden weggelaten de stipulatie van voorziening in nooddrift: „en bereidwillig en genoegzaam voorziende in zijn nooddrift”?

Prof. Dr. G. M. den Hartogh bracht over deze vragen een goed gemotiveerd rapport uit. Namens de rapporterende commissie adviseerde hij de Synode deze drie vragen aldus te beantwoorden:

1. Een missionair Dienaar des Woords, benoemd tot docent aan de opleidingsschool op Soemba, gaat niet over tot een anderen staat des levens, verliest niet zijn ambt noch de uitoefening daarvan, maar blijft zijn arbeid als missionair Dienaar, zij het in gewijzigden vorm, voortzetten.

2. Beroeping door een Kerk van den aanstaanden docent der Opleidingsschool is, ook gezien de op Java gevolgde gedraglijn, mede voor de praktijk van de opleiding tot helpers bij den dienst des Woords een betere weg dan emeritering.

3. Een toevoeging: „die bijzonder geroepen zijt voor de opleiding tot vorming van helpers bij den Dienst

des Woords” kan geschieden na het tweede noemen van den naam in het formulier voor bevestiging van missionaire Dienaren des Woords en een weglating in de dankzegging: „en bereidwillig en genoegzaam voorziende in zijn nooddrift” verdient voor het door U bedoelde geval aanbeveling.

Met algemeene stemmen heeft de Generale Synode zich met dit advies vereend en dit tot haar besluit gemaakt.

Het doet ons genoegen, dat de Generale Synode aldus heeft besloten.

Uit een principieel oogpunt komt het ons veel beter voor, dat een docent missionair dienaar des Woords blijft, dan wanneer hij geëmeriteerd wordt. En practisch is het, gezien de ervaring te Djokja, stellig meer gewenscht.

Wij verwachten, dat de Kerk te Nijverdal nu Ds. H. Bergema wel zal beroepen tot missionair predikant en dat deze die beroeping stellig aanneemt. Hiermede blijft de Zending in de lijn, die ook is gevolgd met al de docenten te Djokja.

Zuivering van blaam.

Ter Generale Synode te Middelburg in 1933 leefde de meening, dat Ds. K. v. Dijk reeds naar Wonosobo was gegaan eer nog in Holland te dezer zake eene beslissing was genomen. De Synode sprak hierover haar ernstige bevreemding en leedwezen uit. Ook in het Zendingsblad van October 1933 was deze voorstelling gegeven.

Toen echter Ds. v. Dijk aan de redactie meldde, dat dit onjuist was, is, zoo spoedig als mogelijk was, in het Zendingsblad van Februari 1934 een rectificatie geplaatst met betuiging van leedwezen, dat we, zij het dan ook ter goeder trouw, een onjuiste voorstelling hadden helpen verbreiden. Het spreekt van zelf, dat deze fout der Synode van Middelburg, die voor Ds. K. v. Dijk een blaam inhield, door de Synode te Amsterdam behoorde te worden hersteld, zooals ook in het Zendingsblad van Augustus 1934 reeds uitgesproken werd.

In overeenstemming met wat de Deputaten der Generale Synode voor de Zending met Ds. K. v. Dijk den 24 Juni waren overeengekomen, waarvan in het Zendingsblad van Juli 1935 in een mede door Ds. v. Dijk geteekende publicatie mededeeling is gedaan, hebben de deputaten in hun rapport aan de Synode voorgesteld die foutieve en voor Ds. K. v. Dijk onaangename uitspraak terug te nemen en een andere uitspraak daarvoor in de plaats te stellen. Ook de particuliere Synode van Friesland Noord en Zuid hadden terugname van die uitspraak voorgesteld.

Het doet ons genoegen, dat dit thans is geschied zoodat Ds. v. Dijk van dezen blaam is gezuiverd. De foutieve uitdrukking is teruggenomen. Het werd echter niet noodig geacht iets anders daarvoor in de plaats te stellen. Het besluit der Synode, te dezer zake genomen, luidt aldus:

„1. De Generale Synode van Amsterdam 1936, erkennende, dat de loop der zaken wel eenige aanleiding tot misverstand heeft gegeven,

besluit de clause in art. 214 4o in de acta van de Generale Synode van Middelburg 1933, aldus luidende: „ernstige bevreemding en leedwezen uit te spreken, dat, terwijl in het rapport namens de algemeene vergadering in 1930 ingediend, de bearbeiding van

Wonosobo door inlandsche helpers voldoende werd geacht, zeer kort na de synode uit Indië werd aangedrongen op de vestiging van een missionair dienaar des Woords te Wonosobo en dat Ds. K. van Dijk reeds naar Wonosobo is gegaan eer nog in Holland te dezer zake een beslissing was genomen", terug te nemen, opdat Ds. K. van Dijk worde gezuiverd van den

Reeds de Synode van 1933 besloot dit perswerk, dat eerst uitging van de Holl. Kerk te Djokja, maar nu is opgedragen aan een Commissie, die door de classis Batavia is benoemd, te steunen met een bedrag van f 1500 uit de Generale Zendingskas.

De commissie, die thans de uitgave van de Zaaier bezorgt, bestaat uit Ds. Th. Kuipers te Djokja, Ds. J.

blaam, als zou deze naar Wonosobo zijn gegaan, eer nog in Holland te dezer zake een beslissing was genomen;

2. haar leedwezen uit te spreken, dat Ds. K. van Dijk te Wonosobo onverhoord en uit verklaarbaar misverstand niettemin ten onrechte is veroordeeld en hem persoonlijk van 't bovengenoemde besluit van de synode van Middelburg (1933) geen behoorlijke mededeeling is verstrekt;

3. de Zendingssynode van de Friesche Kerken, de Generale deputaten der Synode voor de Zending en Ds. K. van Dijk te Wonosobo van deze beslissing in kennis te stellen."

Door dit besluit is, gelijk het behoorde, te dezer zake Ds. K. v. Dijk gerehabiliteerd.

Steun aan het Christelijk perswerk in Indië.

Meermalen wezen we op de beteekeenis, die het bekende en uitnemend geredigeerde tweemaal in de maand verschijnend blad: de Zaaier, heeft voor het werk der Evangelisatie en der Zending in Ned. Indië. Dit blad, dat een oplage heeft van 9000 exemplaren, propageert het Evangelie onder de Hollandsch spreken in Ned. Indië. Het wordt door duizenden gelezen, ook onder de ontwikkelde Inheemschen, die onze taal verstaan. De Zaaier doet kostelijk werk, dat ook uit zendingsoogpunt van veel waardig is.

H. Sillevius Smitt te Semarang en de heeren Fernhout van Semarang en O. v. d. Kam van Soerabaja.

Op voorstel van de deputaten voor de zending besloot de Generale Synode te Amsterdam dit mooie en gezegende perswerk te blijven steunen met een bedrag van f 1500 per jaar. Tevens sprak zij de wenschelijkheid uit dat de zes op Midden Java werkende zendende kerken voor dit werk elk ongeveer f 2.50 per jaar beschikbaar stellen, zoodat dan deze kerken te samen steun bieden tot een bedrag van minstens f 1500 per jaar.

Santpoort, 28 September 1936.

W. B.

Zending Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland.

De oprichtingsvergadering van een Christelijke Jongelingsbond op Soemba, gehouden 2 en 3 Juli 1936 te Pajeti.

(bij de foto).

Een groote schare Christelijke jongemannen bijeen te Pajeti! Wie had dat een jaar of twintig geleden kunnen denken!

Het is een vrucht van het Zendingswerk. Nu gaan

de jonge mannen zelf de hand aan de ploeg slaan tot eigen ontwikkeling, en tot vooruitgang van het eigen volk.

In 1929 werd de eerste Jongelingsvereniging te Pajeti opgericht. Een poosje daarna, die van Wai Kaboebak, enz. Totdat het aantal nu over Soemba verspreid reeds 16 bedraagt. Welk aantal in de eerst komende jaren zeker nog vermeerderen kan.

Dat deze samenkomst met enthousiasme geschiedde, blijkt wel hieruit, dat sommigen per autobus kwamen, maar anderen zelfs per fiets van Wai Kaboebak naar Pajeti, een afstand van 150 K.M. over bergterrein. Dat is ook heel wat anders dan het vlakke terrein in Holland. Zij hadden plakmiddelen bij zich, want herhaaldelijk sprong de band op het steenachtige pad. Heele stukken hebben zij moeten loopen, vooral als het een berg op ging. Anderen kwamen van Melolo fietsen, niet zoover, 60 K.M. en een vlak terrein, maar toch nog een heele prestatie. Anderen kwamen 45 K.M. te voet van Lewa.

Het enthousiasme bleek ook uit de vier zangclubs, die de ontmoetingsavond opluisterden. De kerk van Pajeti was opgepropt, en nog tientallen belangstellenden stonden buiten.

Natuurlijk zal dat enthousiasme wel weer zijn terugslag vinden. Zoo iets gaat altijd met eb en vloed. Maar dan is doorzetten de boodschap, en na verloop van jaren komt er toch groei en zijn vruchten.

Op den eersten avond werd de openingsrede gehouden door den heer Tatengkeng, voorzitter van het oprichtingscomité te Patjeti. Daarna werd een toespraak gehouden door den heer T. van Dijk.

Den volgenden morgen werd gesproken over: de jongeling te midden van de Christengemeente, en over de economische ontwikkeling van Soemba.

Des avonds sprak de Zelfbestuurder, Radja Billi van Memboro over het Christendom en de vernieuwing van het Bestuur, en Dr. Onvlee over de vernieuwing van de adat.

In de namiddagvergadering had de Oprichting plaats, waar de Statuten werden vastgesteld. Als grondslag werd de Bijbel als Gods Woord aanvaard, zijnde de eenige regel voor geloof en leven.

In het Bestuur werden gekozen, de heer Tatengkeng, voorzitter; Izak Riwoe, secretaris; Kaboeboe Palekahelu, penningmeester; Ibrahim Tioul, tweede voorzitter; Stephanus Kana, tweede secretaris; Simon Piry en Tina Kapita commissarissen.

Op de foto ziet u zittende van links naar rechts: de heer D. K. Krijger, Ibrahim Tioul, T. van Dijk, Izak Riwoe, J. E. Tatengkeng, D. Barapa, Radja Billi van Memboro, Dr. L. Onvlee, Ds. P. J. Lambooy, Tomasouw.

P. J. LAMBOOY.

Schetsen uit het binnenland.

No. 23.

Een kampong van meer dan 800 meter hoog. Aan alle kanten steken de bergen omhoog. Frisch gras en groene boomen aan alle zijden.

Terzijde van die kampong ligt de school. Een zeer eenvoudig gebouwtje, waar plaats is voor 30 leerlingen. Het is dan ook geen rijke school, men moet alles zelf betalen, en zelf school en goeroewoning bouwen.

Wat een mooie Zondagmorgen is het!

Heel het schooltje is volgelopen, er kan niemand meer bij!

Want er zou gedoopt worden en Avondmaal gevierd, voor het eerst.

Zeventien volwassenen hadden zich voorbereid. Gedeeltelijk oud-leerlingen van de school met hun vrouwen; maar ook anderen, zoo uit de kampong.

Wat een rijke zegen kan daarvan uitgaan, ook voor het eigen hart van den Dienaar. Ondanks het lastige kind, dat maar niet stil wil zijn, en dat ten slotte naar buiten gestuurd wordt, en daar een luide keel opzet, en ondanks een paar andere kampong-kinderen die zich buiten wat al te luidruchtig vermaken met het tolspeel, is de aandacht geen oogenblik weg. Het is, alsof de Heilige Geest zelf in ons is; het is een voorspiegeling van den hemel, tezamen ons geloof te belijden, tezamen den dood van Christus te gedenken. Enkelingen kunnen met moeite hun ontroering bedwingen, als zij tezamen geknield liggen en het teken des doops ontvangen.

Ach, wat is er toch weinig noodig van de aardse goederen, om dit hemelsch genot van Gods genade te mogen smaken! De tafel, die als spreekstoel gold, was van bamboe, gedekt met boomschors. De avondmaalstafel van gespleten bamboelatten. De grond is alleen de aarde. Men ligt geknield op een dun matje, om den doop te ontvangen. Het doopstel is slechts een diep etensbord. Een deel der doopelingen had niet eens een jasje of baadje aan. Zij hadden geen geld genoeg om dat te kopen. Het Avondmaalsbrood was al zes dagen oud, omdat de reis zoo ver was het gebergte in.

En toch! Dat alles was met hemelsche glans overtoegen, de vrede Gods rustte in het midden van ons. Wij voelden het allen als een wonder, dat hier, in de kampong Ramoe, waar eenige jaren geleden nog nooit een zendeling geweest was, waar men geheel aan zichzelf overgelaten was, nu het licht scheen.

Dit was de kampong, waar twee jaar geleden een oude heiden klaar stond om den Goeroe met zijn kapes te vermoorden, en de hand reeds opgeheven had, maar als door Gods hand zelve terug gehouden werd.

Dien middag, na den dienst, kwam die heiden zelf, om over het evangelie te praten: hij wilde er nu wel meer van weten.

Een der gedoopten kwam in den namiddag de school uit, waar hij op zijn eentje een onderzoek ingesteld had. Hij had een boek met plaatjes ontdekt, en kwam daarmede aandragen, terwijl ik te lezen zat voor de hut, die verleden jaar voor mij gebouwd was, als ik op bezoek kwam.

Het was een boek met Bijbelsche plaatjes. De man kon niet lezen, en wilde weten wat het was.

En toen ik hem begon te vertellen van Adam en Eva, en hij het plaatje zag, begonnen zijn oogen te glinsteren, en hij zeide: „ja, dat weet ik”; binnen de vijf minuten stonden er wel 25 mensen om mij heen, te luisteren met ingespannen aandacht naar de Bijbelsche verhalen, om dan op het plaatje te zien, hoe het geweest was.

Toen heb ik de goeroe laten beloven, dat hij voortaan geen Bijbelsche Geschiedenis meer in de kampong zou vertellen, zonder tevens ook het plaatje te laten zien. Dan kunnen zij het veel beter onthouden.

In den avond werd door 8 jonge mannen, die vroeger op school geweest waren, een jonge mannenvereniging opgericht, die voortaan iederen Zaterdag-

avond een hoofdstuk uit den Bijbel te zamen onder leiding van den goeroe zullen bespreken.

P. J. LAMBOOY.

Vraag om Bijbelsche platen.

Zijn er misschien scholen of particulieren, die in het bezit zijn van groote Bijbelsche platen, welke niet meer gebruikt worden? Die zouden hier van het grootste nut zijn. Door een plaat kan men hier veel beter de Bijbelsche Geschiedenis onthouden, dan door vertellen alleen. En wat zou men het prachtig vinden, als men zoo'n groote plaat zag! Ik zou er heel wat kunnen gebruiken!

Als iemand die soms over heeft, of geven wil, en sturen aan mijn adres, hij kan verzekerd zijn van mijn dankbaarheid, en van de dankbaarheid van honderden, misschien duizenden Soembanezen.

P. J. LAMBOOY.

(Waingapoe, Ned. Oost-Indië).

Zending Noord-Holland.

Juliana van Stolbergschool (Chr. Huishoudschool) Jogjakarta.

Wie van het karakter van de Juliana van Stolbergschool op de hoogte is, die denkt aanstonds aan wijlen Mejuffrouw M. J. van Schelven, zooals deze met haar school huisvesting had gevonden in de oude regentswoning aan de Bedokweg. Een nieuwe periode brak voor deze School aan met de nieuwe directrice Mejuffrouw C. J. Miedema. Oorspronkelijk was de School alleen bedoeld voor meisjes uit de Javaansche adelstand (prijaji's), die allen in het aan deze School verbonden Internaat waren opgenomen. Sinds het vorige jaar bleek het gewenscht aan deze School een dagschool voor meisjes van alle landaarden te verbinden. Deze dagschool werd voorloopig gehuisvest in een huurhuis, dichtbij de Juliana van Stolbergschool. De verbinding met de dagschool deed de Juliana van Stolbergschool — in tegenstelling met de dagschool wel „dag- en nachtschool” genoemd — haar oude exclusief-prijaji-karakter verliezen, tenminste wat de school als school betreft. Voor het internaat bleef het prijaji-karakter gehandhaafd om zoo het oorspronkelijke doel te blijven nastreven: het bereiken van de hoogere Javaansche standen, — hetzelfde doel, dat de K.W.S. als lagere school vooral door haar internaat nastreeft.

Aan deze Juliana van St.S. was per 1 Augustus 1936

Juliana van Stolbergschool Jogja.

de huur opgezegd van de oude regentswoning, die eigendom is van het Zendingshospitaal „Petronella” en westelijk daaraan grenzend is gelegen. Voor nieuwe huisvesting moest gezorgd. Dit is geschied. Noordelijk tegenover het Zusterhuis van het Hospitaal lag een groot erf met ruim huis, een paviljoen en heel wat bijgebouwen. Vroeger heeft hier de familie J. P. Zuidema gewoond. Het paviljoen werd later een tijdlang bewoond door Mejuffrouw P. Merwart. Dus geen onbekend terrein. Dit huis met erf kon geschikt gekocht. Door verbouwing en wat bijbouwen wist de heer Pluyter er een keurige School met Internaat van te maken. Alles is nu op één erf ondergebracht. Het is nu ook uiterlijk een echte School, zooals we dit voor een Huishoudschool wenschen. Bij de ingebruikneming werd aan een onderwijzeres, die aan een andere Huishoudschool werkt, gevraagd: zou je hier wel willen werken? — Het was een Javaansche onderwijzeres. Haar antwoord luidde: ik zou hier wel graag leerling worden.

We zijn blij, dat dit gebouw er in deze tijd nog kon komen. Het Comité van Bijstand voor de Christelijke scholen voor meisjes uit den Javaanschen adelstand te Jogjakarta en Solo, dit Comité in Holland zegde ons voor de tot-stand-gekomen bouw een niet onbelangrijke steun toe, waarvan we dankbaar melding maken.

De foto laat U het gebouw zien, zooals het 12 Augustus met geheschen vlag in gebruik is genomen onder de belangstelling van velen. Rechts op de foto ziet U de schoollokalen, die ver tot achter doorlopen, in het midden het hoofdgebouw: het internaat; links van dit hoofdgebouw, op de foto niet meer te zien, liggen de kamers voor de Dames.

De foto met groep laat het hoofdgebouw zien met daarvoor in het midden de architect de Heer Pluyter met Mevrouw Pluyter; verder geheel vanaf rechts naar links: mevr. Allaart—Scheurer; Mej. Korvinus; Mej. Miedema; achter: Mej. Eggink, Mej. Sprey, Mej. Weeda; links van Mevr. Pluyter: Mevr. Teerink uit Amersfoort, Mevr. Bakker—Allaart; daarachter Ds. Bakker met aan diens rechterhand de Javaansche dames Miranti en Nidiah.

De school telt thans, terwijl de 3de klas nog niet werd uitgebouwd, in totaal een 100 leerlingen. Hier van zijn een 40 in het internaat, dat nu direct al geheel bezet is. Een verblijvend begin in een nieuw gebouw. De Directrice wees bij de in gebruikneming op de woorden van Spr. 31 : 30: „De bevalligheid is bedrog en de schoonheid ijdelheid; maar een vrouw, die den Heere vreest, die zal geprezen worden!”

Juliana van Stolbergschool Jogja.

Deze vreeze des Heeren is de schoone parel van groote waarde, die meestal duur betaald moet worden door het prijajimeisje, dat op deze school de Heere Jezus leert kennen en liefhebben en dat hierom allerminst geprezen wordt in haar oude omgeving, integendeel. Velen schuilen weg onder moeite en druk. Vandaar dat het oud-leerlingen-werk van de school zelf en van Mej. Merwart voor dezulken van groote betekenis is. De school tracht te geven, wat zij kan, opdat haar leerlingen eens waarlijk „geprezen” zullen worden.

Gedenkt het Christelijk Onderwijs op het Zendingssterrein!

Jogja, 21-8-36.

D. J. B. A.

De Vereeniging Dr. Scheurer's Hospitaal.

De Vereeniging „Dr. Scheurers hospitaal” verzond haar veertigste jaarverslag. Zij heeft haar veertigjarig bestaan echter zonder eenig feestbetoon gevierd. Het Bestuur schrijft daarvan het volgende:

„Veertig jaren beteekenen in het leven van den mensch een periode van arbeid, die inderdaad tot feestelijk gedenken aanleiding geeft. Maar vereenigingen als de onze, die onder den zegen des Heeren een lange reeks van tientallen jaren hopen bezig te mogen zijn, gaan aan het feit, dat vier tientallen verliepen, stil voorbij.

Veertig jaren! Even zien we toch achterom. De oude garde is weggevallen. Ook hij, wiens naam aan onze Vereeniging en aan het hospitaal te Djocja onafscheidelijk verbonden blijft. Anderen zijn in hun plaatsen gekomen. Ook wij staan op een bescheiden plaatsje in de gelederen der strijders. Straks vallen ook wij weg. Maar Christus blijft dezelfde. Gelukkig maar, dat Hij niet verandert. Want bij Hem is alle arbeid in Gods Koninkrijk, ook het werk, dat wij dienen, alleen volkomen veilig.”

Het Bestuur heeft dus gemeend het veertigjarig bestaan der Vereeniging alleen in stilte te moeten herdenken. Er is geen publiciteit aan gegeven. Maar de Kerken, inzonderheid van Noord-Holland, mogen deze Vereeniging toch wel bijzonder dankbaar zijn voor al haren arbeid. Zij heeft in den loop der jaren tienduizenden guldens bijeengebracht ten behoeve van het Petronella hospitaal, zonder dat zij ooit eenige pretentie voerde of invloed wilde oefenen op den gang van den medischen dienst. Zij heeft trouw gediend, maar liet de leiding in alles over aan den Kerkeraad te Amsterdam.

Het laatste jaar was niet bijzonder gunstig, althans niet wat de finantiën betreft. Het Bestuur deelt daarover het volgende mede:

„De contributies zijn, jammer genoeg, ook dit jaar weer achteruit gegaan. Maar sprongen ze in vorige jaren geregeld met ongeveer f 300.— achteruit, ditmaal was de sprong in de verkeerde richting iets kleiner. Zou dat beteekenen, dat er eenige grond is voor de hoop, dat de achteruitgang tot stilstand zal komen, om plaats te maken voor stijging? Wat zou dat bij ons, maar vooral ook in Indië, oorzaak geven voor blijdschap.

Doordat de contributies achteruitgingen met f 274.30 en het bedrag aan giften f 721.55 minder was dan ten vorigen jare, kon het bedrag, dat ditmaal aan den Kerkeraad werd afgedragen niet hoger zijn dan f 5484.62.

Dit beteekent vergeleken bij het vorige jaar een vermindering met f 967.38. Maar daartegenover staat, dat toen door groote en vele giften het bedrag der afgedragen som mooier was dan in 1934, ofschoon de contributies achteruitgegaan waren met ruim f 300.—. De onkosten waren dit jaar f 28.47 lager dan vorig jaar.

Wij zijn aan het einde gekomen van ons Jaarverslag.

In Indië breidt het werk zich onder den zegen des Heeren voorspoedig uit.

In Holland is het bedrag der inkomsten voor het werk, dat onze Vereeniging bijeen bracht, weer aanmerkelijk gezakt.

Ieder begrijpt dat het zoo op den duur moet spaak loopen.

Wij danken den Heere voor den zegen in Indië, die groot is en rijk.

Wij schamen ons voor Zijn aangezicht, dat ons antwoord op dien zegen zoo pover en schamel is.

Veertig jaar mocht onze Vereeniging voor het Hospitaal werkzaam zijn.

Klein was het begin in Indië en groot werd het in den loop der jaren.

Met vreugde is in het vaderland het werk ter hand genomen en nu schrompelt het in.

Het kan weer anders worden. Maar dan moet worden aangepakt! Overal!”

Moge de wensch van het Bestuur worden vervuld.
W. B.

De Zendingscollectantjes te Sleen.

Ds. v. d. Loon te Sleen zond ons een kiekje van de Zendingscollectantjes in zijn Gemeente, met verzoek om plaatsing in het Zendingsblad, waaraan natuur-

Zendingscollectantjes te Sleen.

lijk wordt voldaan. Hij is over het werk van deze collectantjes goed tevreden. Zij doen hun best en helpen trouw, opdat de Kerk van Sleen naar behoren moge kunnen bijdragen voor de Zending op Soemba.

W. B.

Zending Utrecht en Gelderland.

M. Th. Alkema.

Reeds deelde het Zendingsblad mede, dat tot administrateur in den dienst der Zending te Poerworedjo is benoemd de heer M. Th. Alkema, een zoon van den

bekenden zendingsman en predikant Ds. B. Alkema te Soest.

Ds. Keuchenius vertelt van hem het volgende, dat we even willen doorgeven aan onze lezers.

„Menno Theodorus Alkema werd op 30 Augustus 1894 te Bandoeng geboren, als oudste kind van het

Vandaar, dat hij een tropencursus gaat volgen en enkele maanden zal gaan werken in een sanatorium voor tuberculoselidjers. Dit alles komt onze zending weer ten goede en vandaar, dat we dit verzoek gaarne hebben toegestaan. Hoe ontwikkelder onze zendingsarbeiders zijn, hoe beter.”

De heer en mevrouw Goudoever met hun gezin.

echtpaar Alkema—Ringma; destijds Zendeling in dienst van de N. Z. V. met standplaats Bandoeng, nu predikant van de Geref. Kerk te Soest. Een korten tijd, ongeveer een jaar, waren de jonge Alkema en ik schoolkameraden en vrienden. (Dat was, toen zijn Vader Zendeling was te Meester-Cornelis.) En wij zijn het nu nog.

Op dertien-jarigen leeftijd verliet de jonge Alkema Java. Hij keerde naar Indië niet eerder terug dan toen hij in dienst trad van de Koloniale Bank en als standplaats kreeg: Pagger Alam op Sumatra.

Hij verwisselde toen het kwikkerschap met het planter zijn.

Intusschen was hij in het huwelijk getreden met Mej. Marie van Leeuwen uit Den Haag en had God hun twee zoons gegeven: Bouke (op het oogenblik in Nederland) en Pieter.

Ook hun komen naar Poerworedjo beteekent een aanwinst voor ons werk hier.

Want reeds lang was het de begeerte van de heer Alkema, God rechtstreeks in Zijn Koninkrijk te mogen dienen en ziet: langs een omweg opent God op zeer ongedachte wijze hem daartoe de mogelijkheid.”

Dr. H. Slettenaar.

In de Utrechtsche Kerkbode lezen we:

„Dr. Slettenaar is met verlof hier gekomen. Hij had 8 maanden verlof, maar op zijn verzoek is dat verlengd tot een jaar. Hij is namelijk 6 jaar terug hals over kop naar het Zendingsterrein vertrokken. Heeft zich absoluut niet kunnen voorbereiden.

Dr. Wardojo.

„Het vertrek van Dr. Slettenaar — aldus vertelt Ds. Netelenbos — bracht Dr. Wardojo in ons ziekenhuis. We hopen voor heel lang. Het is zielsbemoedigend, te mogen beleven dat er naast de Javaansche predikanten nu ook een dokter, uit de inheemsche Christenheid voortgekomen, als geheel volwaardige kracht in onze zending werkzaam is. Al meer wordt aan de fatale tegenwerping: „het Christendom is maar een vreemde, Westersche godsdienst, voor ons, Oosterlingen zonder aantrekkelijkheid”, het zwijgen opgelegd. Christus krijgt een gestalte ook in de wereld der ontwikkelde Javanen; en betoont Zich onder heel het volk als de groote Gever van een nieuw leven tot Zijn eer. Dat kome ook uit in den arbeid van onzen broeder dr. Wardojo, wien we een hartelijk welkom in onzen zendingskring toeroepen.”

W. B.

Christel. Holl. Inl. en Holl. Chin. Kweekschool te Solo.

De heer en mevrouw van Goudoever-Wismeljer met hun gezin.

Gelijk het Zendingsblad vroeger uitvoerig heeft medegedeeld, is de tegenwoordige Kweekschool te Solo een samensmelting van de vroegere Kweekschool te Solo, die uitging van de Zending der Geref. Kerken en van de Kweekschool te Probolinggo, die stond onder de leiding der directie van de samenwerkende zendingscorporaties te Oegstgeest.

Zij draagt dus thans een gemengd karakter. Het

Bestuur der stichting wordt voor de helft aangewezen door de Geref. Zending en voor de helft door of vanwege genoemde directie. En bij de overname der beide vroegere Kweekscholen is ook het personeel daarvan overgenomen.

Als directeur fungeert de heer J. van Goudoever, vroeger directeur van de Kweekschool te Probolinggo, die enkele maanden met verlof in Holland heeft doorgebracht en nu gereed staat weer terug te keeren naar Solo. Tijdens zijn verlof heeft de heer D. J. Bosman de directie waargenomen.

De heer van Goudoever was zoo vriendelijk op ons verzoek een foto te zenden van hem en zijn gezin. Hij schreef ons daarbij een brief waarvan we het volgende willen doorgeven aan onze lezers.

„Wat hebben wij genoten van dit half jaar verlof! Onze oudste twee waarvan ons meisje reeds twee jaar en onze zoon seder een jaar ons was voorgegaan naar Holland, waren weer bij ons. Verrukkelijk was het om opnieuw het gezinsleven met elkander te genieten, er geheel in op te gaan. Wat was het fijn, toen wij met z'n vijven den eersten Zondagmorgen samen — begrijpt U, wat dat voor ons zeggen wil — naar de kerk gingen. Hoe heerlijk was het ook, dat ons beider ouders nog zoo gezond en flink en krachtig waren en met ons konden genieten van ons gezin. En onze broers en zusters! Wat hebben wij genoten van het Hollandsche voorjaar — van al die teere tinten van groen in allerlei nuances. En wij begrijpen het werkelijk niet, dat er zooveel zijn die op den afgelepen zomer hebben gemopperd. Wij hebben het dan zeker wel bijzonder getroffen, toen wij in de maand Juli in Noordwijk waren. En nu die prachtige Septembermaand nog, met haar heerlijke zonnedagen en 's morgens die ijle nevels, en haar verlovings-verrassing van onze Prinses met Prins Benno.

Zoo zou ik kunnen doorgaan — maar ik moet kort zijn. Een ding wil ik toch nog noemen: wat heb ik dankbaar genoten van het contact met de Deputaten. De gedachte, ons werk te Solo door geheel de Zending in Nederland, zoowel van Gereformeerde als van Hervormde zijde gedragen te weten, is verheffend en opheffend, en stemt tot groote dankbaarheid.

Toen ik gisteren met mijn vrouw en mijn oudste zuster, die mede de verantwoordelijkheid voor de opvoeding onzer beide oudsten (met mijn ouders) draagt, nog eens ons verlof de revue liet passeeren zeiden wij het nog tot elkaar: „Er is slechts één diepe, innige stemming van groote dankbaarheid”.

Dankbaarheid, om wat wij hebben mogen genieten, dankbaarheid, omdat wij nu weer aan ons zoo fijne werk in Solo mogen beginnen, dankbaarheid, omdat wij ons gedragen weten door die duizenden in Nederland, die steeds weer met ons bidden: „Heere, Uw Koninkrijk kome! Maak Gij Zelf ons bekwaam om te arbeiden naar Uwen wil, zoo lang het dag is”.

Tot zoover de aanhaling uit den brief van den heer v. Goudoever.

Met veel genoegen hebben we met den tegenwoordigen directeur der Kweekschool kennis gemaakt.

De heer J. van Goudoever is geboren te Haarlem 12 Juli 1898. Vanaf Mei 1917 tot Febr. 1920 heeft hij het Christ. Onderwijs te Zeist gediend en is daarna een jaar te Amsterdam werkzaam geweest.

In Mei 1921 is hij voor het eerst naar Indië gegaan waar hij eerst twee jaar gewerkt heeft aan de Christ. Holl. Chin. School te Tjiandjoer en van 1 Juli 1923

tot 6 Juli 1927 aan de Gravin van Limburg Stirum-Sminia-School te Soekaboem.

In Juli 1927 ging hij met verlof naar Holland.

Ruim twee jaar heeft hij toen paedagogiek gestudeerd bij Prof. Dr. J. H. Gunning en Prof. Dr. F. Roels te Utrecht.

Voor de tweede maal ging hij naar Indië in Januari 1930, waar hij aan de Chr. Europ. Kweekschool te Batavia tot 1 Juli 1931 als leeraar werkzaam was en daarna is opgetreden als directeur der Christ. Holl. Inl. Kweekschool te Probolinggo.

Vanaf 1 Augustus 1934 is hij directeur der Kweekschool te Solo.

Den 21sten April 1921 is de heer van Goudoever gehuwd met Mej. G. Wismeljer.

Hun echt is gezegend met een drietal kinderen: Hendrika, geb. 13 Maart 1922 te Tjiandjoer; Dirk, geb. 1 Juli 1923 te Soekaboemi en Jaap, geb. 1 Aug. 1932 te Probolinggo.

Bij hun terugkeer naar Java, 9 Oct. hebben zij alleen het jongste zoontje kunnen medenemen. Zooals zoovelen, die in de zending arbeiden, moesten zij de oudere kinderen in Holland achterlaten.

Maar zij gingen met opgewektheid terug, verlangend naar het wel moeilijke maar ook mooie werk, dat te Solo hun wacht.

W. B.

Zending onder de Chinezen en Oosterlingen in ons land.

Wat is een menschenziel toch zeldzaam schoon als zij zich ontsluit.

Menschen met gesloten zielen, leven die eigenlijk wel? Zij zijn erger dan jagende auto's door de schoonste landstreken.

Van menschen, die uit Indië naar hier kwamen, om te studeeren en aan godsdienst niet anders dachten, zoo zij het deden, dan in de lijn van het Oostersch bijgeloof, en die de oogen open gingen door het Woord, zou ik U kunnen vertellen, maar het is beter dat ik het niet doe. Leest uit deze mededeeling alleen maar, dat de Heere onder die heidenen werkt door het Evangelie, dat wij in Zijn Naam aan hen mogen verkondigen. En als de Heilige Geest de boodschap des Heeren in de harten van die menschen legt, dan moest U die oogen zien, die v'ragen hooren, die liefde zien groeien.

Bidt maar veel ook voor het werk van Ds. Verkuy!l

En wilt U dat ook blijven doen voor het werk onder de Chinezen, waarvan Ds. Pieron U weer wat vertelt, terwijl Ds. Popma de binnen gekomen giften verantwoordt.

Onophoudelijk wisselt de bevolking van de Chinese kolonies in ons land. Uit Duitschland en uit Frankrijk komen vooral de laatste jaren Noord-Chineesche kooplui hun fortuin in ons vaderland zoeken. Holland is immers zoo rijk, naar men zegt. Maar even veelvuldig verdwijnen er weer anderen. Want ook de Nederlandsche regeering heeft door zeer strenge vestigingsbepalingen en onverbiddelijk gehandhaafde contingentteeringen het verblijf en den handel nu niet bepaald tot een onverdeeld genoegen voor onze Chineezen gemaakt. Als Nederlander moet je hierin je regeering groot gelijk geven. Je weet uit eigen omgeving genoeg van den grooten nood, waarin

vele van je landgenooten leven. Maar als zendeling probeer je nog zooveel mogelijk voor je „gemeente” bij de autoriteiten gedaan te krijgen. 'n Zeer merkwaardige „botsing van plichten”.

Ook in de Zuid-Chineesche schepelingen-kolonies is nog steeds rouleering. Nog altijd monstren er Chinezen af en aan. Wel neemt de beweging van komende en gaande Chinezen den laatsten tijd zien-deroogen af. Ten eerste door allerlei beperkende maatregelen van de Nederlandsche overheid, in de tweede plaats door het feit, dat de Engelsche scheepvaartmaatschappijen er hoe langer hoe meer toe overgaan te Singapore zich van het noodige scheepspersoneel te voorzien. De contracten zijn daar aanmerkelijk lager. Deze te Singapore aangemonsterde Chinezen beëindigen hun reis eveneens in die haven, zoodat heel dit Chineesche verkeer aan Rotterdam wordt onttrokken. Om allerlei redenen wordt deze verplaatsing door de Nederlandsche autoriteiten begunstigd. En zoo wordt Singapore al meer en meer wat Rotterdam altijd geweest is: de markt voor Chineesch scheepspersoneel bestemd voor Engelsche schepen.

Toch zijn Rotterdam en Amsterdam nog altijd typische haven-kolonies. Het groot aantal Chinezen, benoodigd voor de Nederlandsche vloot, houdt er nog altijd verblijf. En voortdurend is er wisseling van bevolking. Telkens zie je nieuwe gezichten en ook telkens bemerk je, dat oude vrienden vertrokken zijn.

Deze eigenaardige situatie bepaalt het karakter van ons Zendingswerk. Natuurlijk in de eerste plaats in ongunstigen zin. Immers deze onbestendigheid is een groote belemmering voor geregelde, rustige arbeid. De Chinezen zijn hier maar tijdelijk en ze leven ook echt in zoo'n „voorloopigheidsstemming”. Ze meenen hier geen tijd te hebben voor hoogere belangen. Holland beteekent voor hen niet veel meer dan een doorgangsstation op den weg naar rijkdom. Straks in China komt misschien de tijd om aan andere dingen te denken. Ook daar, waar je belangstelling voor het Evangelie aantreft, kan bijna nooit het doel van belijdenis en doop bereikt worden. Voordat het zoover gekomen is, komt het oogenblik van afscheid.

Maar aan den anderen kant biedt juist deze voortdurende beweging wijde mogelijkheden. Immers het aantal Chinezen, dat we jaarlijks kunnen bereiken, is veel grooter dan de ongeveer 1200, die de officiële statistieken opgeven. Immers, al zijn er nooit meer dan deze 1200 in ons land, dit aantal bestaat telkens weer uit anderen. En wie zal kunnen zeggen, wat de eeuwige beteekenis kan zijn van een vluchtige aanraking met het Evangelie hier in Holland. Al was het alleen maar, dat ze bespeuren, dat in „Christelijk” Nederland Christus nog een levende werkelijkheid is, dat ze temidden van het vuil en de verleiding van onze „beschaving” iets gezien hebben van de zoekende liefde van Zijn Kerk. En wie van ons zou den Heiligen Geest de kracht durven ontzeggen, om door middel van een enkel uitgereikt Evangelie, een bezoek in ziekenhuis of gevangenis, een daad van Christelijke barmhartigheid, een eenvoudig blijk van meelevende hulpvaardigheid, een pretentieloos woord van Evangelieverkondiging, het hart van een doortrekkenden Chinees te openen voor de liefde van Christus, den Heiland der wereld?

En hiermee heb ik U dan ook de mogelijkheden

van ons werk geteekend. Natuurlijk het doel is en blijft, tegen alle teleurstelling in, door Gods zegen te komen tot de institueering van een Chineesche Christelijke Kerk in Nederland. En God geve, dat we dit blijde doel mogen bereiken. Maar, al zou dit doel nog zeer ver in de toekomst liggen, er zijn ook andere opdrachten. We kunnen ook verder zien, naar de groote wereldakker, waar overal de velden rijpen tot den oogst. We kunnen ons eenvoudige werk hier in ons eigen land beschouwen in het kader van Gods komend koninkrijk over heel de aarde. Zooals het ook overwinnend doorbreekt in het onmetelijke China. Het kan zulk een grootsche en bemoedigende gedachte wezen, dat wij met ons nederig werk in Holland daaraan mogen meewerken, dat wij hier in Europa mogen wezen tot een steun in den rug voor de strijders aan het Oostelijke front. Maar ook omgekeerd, indien we dit werk zouden opgeven, omdat er toch „niets mee te bereiken valt”, dan zouden we juist in onze laksheid een geniepige aanval in den rug vormen voor onze broeders in China. De schepelingen en de kooplui zouden uit Christelijk Nederland terugkomen en het moeten zeggen, dat ze in Holland veel hebben gezien, veel moois en veel leelijks, maar niets van het „Jezusgeloof”, waarover die Westersche zendelingen in China zich zoo druk maken.

Zoo heeft in ons werk tot nu toe de praktijk zich ook bewezen. God heeft ons niet de vreugde geschonken ook maar één Chinees tot openbare belijdenis en doop te mogen brengen, maar wel hebben we verscheiden Chinezen, wier harten zich hadden geopend voor de Blijde Boodschap, mogen aanbevelen aan broeders zendelingen in China, of zooals Ds. Velders u een vorig maal uit een mijner verslagen heeft meegedeeld, aan Ds. Kroeze te Curaçao.¹⁾ Het eerste zaad zaaien, en aan God den wasdom overlaten, Christenen opvangen, aanvankelijk gegrepenen doorsturen naar broeders medearbeiders, dat is voor een groot deel ons werk. En God geve ons grootere dingen te zien dan deze.

Buitengewoon zijn we verrast door de vele aanbiedingen, die we op het verzoek van Ds. Velders hebben mogen ontvangen. De liefde die daaruit gebreken is heeft ons zéér bemoedigd. Niet minder dan 6 orgels zijn ons aangeboden. Vijf aanbiedingen hebben we dus niet kunnen aanvaarden. Op het oogenblik zingen we met onze Chinezen te Katendrecht met orgelbegeleiding. En het gaat heusch al veel beter.

PIERON.

Verblijvend om te lezen.

Wat een liefde hebt U betoond door het ruime aanbod van orgels. Gelukkig dat onze Chinezen nu zingen onder begeleiding.

¹⁾ Onlangs ontving ik van Ds. Kroeze het verblijvende bericht, dat hij den Chinees, waarover U in het vorige stukje iets is verteld, onder zijn hoede heeft genomen en hem nu onderricht voor het doen van openbare belijdenis. Hij schrijft: „Wanneer God het geven zal, dat deze man straks belijdenis van zijn geloof zal mogen doen hier, zal dit voor ons een feestdag zijn.” Ook mijn Chineesche vriend zelf heeft me een brief met dezelfde berichten geschreven.

En dan de Chinees, die naar Curaçao vertrok, over wien Ds. Kroeze schrijft.

De dankbare blijdschap in de Gemeente in onze West blijkt ook uit het liefdeoffer. De zendingsdag te Zeist heeft onzen Missionaris zeer verblijd. Vele kleine giften, maar Ds. Pieron heeft er teekenen van medeleven in ontvangen en die zijn zoo noodig in den moeilijken arbeid.

S. 0.50; Wed. E. f2.50; G. R. f0.10; H. R. f0.10; Harry f0.10; G. O. f0.25; Mej. v. d. B. f0.30; Mej. v. K. f0.50; T. R. f0.10; Mej. G. f0.30; Mej. A. f0.30; A. f0.25; A. B. f0.50; Mej. E. L. f0.25; Wed. v. V. f0.50; Wed. K. N. f0.10; C. V. H. f0.25; G. Z. f1.—; A. v. d. M. f0.10; A. d. G. f1.—; G. V. f2.50; Dr. K. f1.—; N. N. f1.—.

Deze verantwoording loopt tot eind Augustus.

Dalfsen.

De winter is in aantocht en nu moesten nog veel meer plaatsen Ds. Pieron uitnoodigen om een lezing of causerie te houden over het werk. Honorarium is niet noodig, reiskosten behoeven, als het niet kan, niet vergoed te worden, als er maar een collecte wordt gehouden, of een flinke gift wordt gegeven voor het werk. Ds. Pieron woont: Dordtschelaan 46c, Rotterdam (Zuid).

V.

Onze penningmeester Ds. H. Popma, Strevelsweg 5, Rotterdam-Z, giro 92886, meldt onder hartelijke dankzegging aan de gevers de goede ontvangst van de volgende giften:

Wed. E. f1.—; busje R.-Z. f11.04; via Ds. W. te L. f5.— voor uitstapje Chin. kinderen; Ds. S. te A.-Z. f1.— voor idem; Dr. B. te R.-Z. f1.— voor idem; via J. F. te D. f4.— voor idem; Mej. E. H. M. te M. f1.—; Collecte Curaçao f23.—; dhr. M. te V. f2.—; Nagift Schiedam f0.60; fam. de B. te U. f2.30; via Dr. D. van patiënten Eudokia f3.—; Collecte Voorthuizen f1.—; en onderstaande giften alle door Ds. P. op den Zendingdag te Zeist ontvangen:

Mevr. J. K. f5.—; N. N. f2.—; M. Sl. f1.—; Mevr. S. f1.—; d. W. f0.20; P. f0.50; M. R. f0.35; de R. f1.—;

Dalfsen's Zendingcommissie met haar collectantjes.

Deze foto biedt ons een kiekje van de Zendingcommissie te Dalfsen met de collectantjes, die haar helpen.

De collectantjes, die met ijver hun werk doen, gaan elke maand door heel de Gemeente, bezorgen het Zendingblad aan de lezers en verzamelen met hun busjes gelden voor de Zending. Dit brengt ongeveer f150.— per jaar op. Zoo helpen ze opdat Dalfsen's Kerk haar bijdrage voor de Soemba-Zending geregeld moge kunnen afdragen.

W. B.

Zending Zuid-Holland-Noord.

Dr. H. A. van AnDEL.

Naar de Delftsche Kerkbode ons meldt, heeft Dr. H. A. van AnDEL aan den kerkeraad van Delft verzocht, tot 1940 in Indië te mogen blijven. Wel werd reeds eerder een opvolger voor Dr. Van AnDEL be-roepen — Dr. S. U. Zuidema — die in 1937 naar Solo hoopt te vertrekken. Indien echter Dr. Van AnDEL

voorloopig blijft, kunnen de andere missionaire dienaren van Delft, Ds. P. H. van Eyk en Ds. G. D. Kuiper, eerst nog met verlof komen, resp. in 1938 en 1939. Het groote voordeel van de met instemming der andere missionaire dienaren door Dr. Van Andel voorgestelde regeling is, dat er tijdens den verloftijd van Van Eyk en Ds. Kuiper steeds drie predikanten op het zendingsterrein zullen zijn. De kerkeraad van Delft nam met groote waardeering van Dr. Van Andel's voorstel kennis, en zal, na ingewonnen advies der financieele commissie, hierover een beslissing nemen.

W. B.

Krabbendijke's Zendingscollectantjes.

Naar verhouding doet de Kerk van Krabbendijke heel veel voor de Zending. Deze kleine Gemeente van nog geen 350 zielen, draagt elk jaar f 350 bij

De zendingscollectantjes van de Geref. Kerk te Krabbendijke.

voor de Zending te Magelang. Dus meer dan f 1.— per ziel. Natuurlijk kost dit aan deze Gemeente heel wat inspanning. Maar de collectantjes, die elke week rondgaan, helpen trouw dat het bedrag er komt. De Zendingscommissie is over hun arbeid zeer tevreden.

W. B.

Onze Zendingsfilmen.

Het Comité, dat voor de exploitatie van de Zendingsfilmen zorgt, zond aan al de Kerkeraden de volgende circulaire:

„Met de vertooningen van de Zendingsfilms wenscht het Java-Soemba-film-Comité voort te gaan.

Gelijk bekend zal zijn, heeft het de beschikking over films van geheel ons Zendingsterrein (Java en Soemba), en ook van bepaalde gedeelten daarvan, n.l. Magelang, Banjoemas en Keboemen: er is nog bijgekomen een Oost-Java-film, waarvan gedeelten bij de andere films geprojecteerd kunnen worden.

Een aantal aanvragen kwam uit onderscheiden deelen van ons land reeds binnen; bewijs er voor, dat nog altijd de Zendings-film op prijs gesteld wordt; en voor het Comité zelf een bemoedigend begin bij de komende campagne.

De verwachting mag gekoesterd, dat met name die

Kerken, wier eigen Zendingsterrein wordt afgebeeld, een verzoek om een voorstelling daarvan zullen indienen; en het ligt ook voor de hand, dat gerekend wordt vooral uit de Kerken van Friesland, Zuid-Holland ten Zuiden, Zeeland, Noord-Brabant en Limburg een aanvraag te zullen ontvangen. Ook zullen er wel Kerken zijn, die een film van een ander Zendingsterrein dan het eigen, willen zien.

Met vrijmoedigheid wordt het verzoek tot U gericht, in de komende maanden een film-voorstelling ten Uwent te willen doen houden. Al kan een Zendings-film slechts de zichtbare zijde van het Zendingswerk vertoonen, toch is zij een uitnemend propaganda-middel voor de Zending. Tal van malen is gebleken, hoe zeer de vertooning van een Zendingsfilm dienstig was, om de belangstelling voor de Zending te wekken en te versterken.

Wij vertrouwen op Uw gunstige beschikking.

De regeling, zooals we ons die hadden gedacht, volgt hieronder:

1. Vanaf 1 October tot 15 November a.s. zijn de filmen beschikbaar voor de kerken in de provinciën Groningen en Drenthe, in de provincie Friesland vanaf 15 October tot 15 Februari; vanaf 1 November tot 1 Januari voor de provinciën Overijsel, Zeeland, Noord-Brabant en Limburg; vanaf 1 Januari tot 1 April voor de provinciën Gelderland, Utrecht, Noord-Holland en Zuid-Holland.

2. Van het batig saldo eener Filmvertooning wordt f 25.— afgedragen aan het Comité. Voor bijzondere gevallen, indien f 25.— teveel zou zijn, kan men zich steeds tot het Comité wenden. Voor het overige blijft de regeling van verleden jaar boven een saldo van f 25.— 50 pCt. voor de Zendingscommissie en 50 pCt. voor het Comité gehandhaafd.

3. De prijs van de kinderkaarten — men organiseer zooveel mogelijk **aparte kindervoorstellingen!** — wordt zoo laag mogelijk gesteld, n.l. op slechts 10 cent; 3 of meer kinderen uit één gezin samen 25 cent.

Voor volwassenen worden kaarten uitgegeven in prijzen van f 0.25, f 0.40, f 0.60 en f 1.—. Hierbij gelde: wie een duurdere kaart kan koopen, neme niet een goedkoop! Het is een offer voor de Zending.

Voorts broeders en zusters (ook voor kinderen), voor wie het koopen van een kaart van 25 cent nog te bezwaarlijk is, worden door het Comité **vrijkaarten** disponibel gesteld. In bijzondere gevallen kan van deze regeling worden afgeweken.

4. Bijzondere aandacht worde besteed aan de **Tekstboekjes**. De boekjes geven niet alleen een doorlopende toelichting van de film, maar zijn ook om hun inhoud van blijvende waarde. De prijs, n.l. 15 cent, is zoo laag mogelijk gehouden, teneinde het onder het bereik van een ieder te stellen.

5. Het Comité geeft de Zendingscommissies gratis toegangskarten.

6. Het garanderen van een bepaalde opbrengst wordt, behalve het sub 2 vermelde niet gevraagd. Het Comité draagt alle risico's; het heeft slechts 2 voorwaarden: ten eerste, dat de plaatselijke Zendingscommissie voor haar rekening neme de zorg van een gebouw, waarin de filmvoorstelling kan plaats vinden. In verreweg de meeste gevallen zal dit de kerk zijn; doch ook wanneer dit niet mogelijk is moet de plaatselijke commissie gratis een localiteit beschikbaar stellen. De tweede voorwaarde is, dat aan den

operateur gratis logies worde verschaft telkens gedurende één nacht na de voorstelling, indien eenigszins mogelijk geschiedt dit, ter vermindering van kosten, bij particulieren.

Ten slotte verzoeken wij U beleefd aan het bovenstaande de noodige aandacht te willen schenken en Uwe aanvraag zoo **spoedig mogelijk** in te dienen aan het Secretariaat: Verlengde Lodewijkstraat 6a, Groningen. Het zal een vlotte regeling ten goede komen!

De Commissie van Bijstand:

Ds. J. J. MIEDEMA, Groningen.

Ds. G. M. VAN RENNES, Heeg.

Ds. L. ADRIAANSE, Zeist.

Dr. W. G. HARRENSTEIN, Santpoort.

Ds. W. BREUKELAAR, (Secretaris), Santpoort.

Ds. E. H. BROEKSTRA, Rijnsburg.

Ds. W. J. J. VELDEERS, Rotterdam.

Ds. A. C. HEY, Koudekerke.

Het Comité Java-Soemba-Film:

Ds. D. POL, Voorzitter, Rijsoord.

S. VAN DER VEEN, Secretaris, Groningen.

W. B. DE BRUIN, Penningmeester.

Korte berichten.

Dr. R. Veen.

Dr. R. Veen, één der missionaire artsen van het Petronella-hospitaal, komt met verlof naar Holland. Zijn vertrek uit Djokja was bepaald op 28 Sept. l.l. Hij maakt de reis over Amerika.

Dr. M. G. Muller.

Den 2den October is Dr. M. G. Muller met de Kota Gede van Genua teruggekeerd naar Djokja. In het volgende No. hopen we een foto van hem en zijn gezin te kunnen plaatsen.

Dr. J. C. Flach.

Dr. J. C. Flach, oud-directeur van het Zendings-hospitaal te Poerworedjo is met zijn gezin in welstand in het vaderland aangekomen. Hij heeft zich metterwoon gevestigd te Zeist.

H. W. Polet.

De heer H. W. Polet, leeraar aan de Christ. Holl. Inl. Kweekschool te Solo is met verlof in Holland. Zijn adres is bij de Fam. Cozijnse te Barneveld.

Mej. L. Goemaat.

Naar wij vernemen komt Mej. L. Goemaat, die in de Zending te Solo werkzaam is, weldra met verlof naar Nederland.

Alg. Ned. Zendingsconferentie.

Het programma van dit jaar.

De 49ste Algemeene Zendings-Conferentie wordt gehouden op den avond van Dinsdag 27 en op Woensdag 28 October in het Koloniaal Instituut te Amsterdam, onder voorzitterschap van Dr. C. W. Th. Baron van Boetzelaer van Dubbeldam.

Op den eersten avond zal Lic. Delius, Missions-inspector der Rijsche Zending te Barmen, spreken over het 75-jarig bestaan der Batak-Zending op Sumatra.

Woensdagmorgen zal Ds. Joh. Rauws, zendings-director te Oegstgeest, het Jaaroverzicht van de zending in Oost- en West-Indië geven en op enkele verschijnselen de aandacht vestigen.

Daarna spreekt Ds. A. Pos, docent aan de Opleidingsschool te Djokja over: Wat de jonge Kerken aan de oude Kerken te leeren hebben.

Des middags spreekt Dr. H. Kraemer over: Welke plaats de Zending in Nederland inneemt, wat zij is, wat zij behoort te zijn en wat zij kan zijn.

Des avonds heeft in de Luth. kerk op het Spui te Amsterdam een openbare samenkomst plaats. Als sprekers zullen optreden: Ds. H. A. C. Hilderling, van Soerabaja en de heer H. D. Woortman, voorzitter van de conferentie der zendelingen op West-Java. De sprekers worden ingeleid door Ds. J. P. van Heest, Luth. pred., en het slotwoord wordt uitgesproken door Ds. J. P. van Bruggen, Herv. pred. te Amsterdam.

Leestafel.

Dreigende Deformatie, door Dr. V. Hepp. I.

Diagnose. Bij Kok te Kampen, f 0.75.

Met groote belangstelling en meestal met hartelijke instemming lazen we deze glasheldere brochure, die de eerste is van een vijftal, die Prof. Dr. Hepp voornemens is bij Kok te doen verschijnen. Scherp stelt hij de diagnose betreffende de leergeschillen, zooals hij die in den boezem onzer Kerken ziet opkomen, maar hij doet het wel diep ernstig, doch tevens op waardige wijze en in broederlijke toon.

Aan lezers zal het en mag het deze brochure en de vier die nog volgen, niet ontbreken.

De Bijbelsche Geschiedenis, voor de jeugd verteld door Tine Bonnema, bij Kok te Kampen, geb. f 7.50.

Tine Bonnema — een schuilnaam — is als schrijfster onder ons geen onbekende. Thans geeft zij de „Bijbelsche Geschiedenis, verteld voor de jeugd. We hebben hier en daar een gedeelte gelezen en deden dit met genoegen. De schrijfster heeft zich trouw aan de Schrift gehouden en vertelt zoo, dat de kinderen gaarne naar haar zullen luisteren. Ons oordeel is gunstig. Aardige kaartjes en pentteekeningen illustreeren de vertelling. Gaarna bevelen we dit boek aan.

De Spiegel. Christ. Nationaal Weekblad. Uitgave van Zomer en Keuning, Wageningen; per kwartaal f 1.—.

Met den nieuwen jaargang is de Spiegel verschenen in een geheel nieuw gewaad. En dat mag er wezen. De uitgevers durven. Met één zet hebben zij dit blad naar voren geschoven tot aan de spits van wat op dit gebied in ons land bestaat. De typografische en illustratieve uitvoering is tip-top. En de inhoud rijk en gevarieerd. En naar den eisch des tijds: goedkoop, slechts f 1.— per kwartaal.

Stemvorming en vloeiend spreken, door Aafke Kuypers. Herzien en omgewerkt door J. v. Bender, leeraar te Deventer; bij Kok te Kampen, f 1.90, geb. f 2.40. 4de druk.

De methode van Aafke Kuypers is best. We weten dit bij ervaring. Maar of men het met dit uitnemend boekje alleen, zonder mondelinge les het redt, betwijfelen we wel.

Giften.

Ontvangen voor de Generale kas der Zending.

Door M. A. de Foekert, van de leerl. der Chr. Sch. te Middelharnis f 10.—. Van J. W. Jonker te Loenen (Veluwe) f 100.—. S. Lips, Melissant f 5.—. Door J. van Eerden te Den Oever van een zuster der Gemeente f 2.—.

W. BREUKELAAR.

Santpoort, 18 Sept. 1936.

Giro No. 32806.

Voor hospitaalbouw Wonosobo.

Nagift uit Kralingen f 6.—.

Suriname.

Woensdag 23 Sept. was er zendingsfeest in Zeist. In gespannen verwachting hadden de Broeders er naar uitgekeken: zou het iets van den achterstand doen inhalen?

De laatste weken vóór het feest waren er vele dagen geweest, waarop er minder dan f 10.— inkwam. En dat voor een werk, dat behalve een kerk van 30.000 leden, nog vele andere takken van zending en evangelie omvat! Een werk, dat — hoewel er soms zendelingen alléén staan voor een tiental kleine gemeenten of één groote van meer dan 3000 zielen — toch nog altijd f 2000 per week kost!

De dag stelde teleur: de traditioneele groote giften van vroeger ontbraken, God heeft verschillende vermogende vrienden weggenomen. En daartegenover waren er vele getuigenissen vanuit Suriname, dat de deuren openvliegen gewoon! Ach, zendingsvrienden, helpt toch! Oud-Gouverneur, Dr. A. A. C. Rutgers, was de spreker van den feestavond; zijn onderwerp was: Een erfdeel der Broedergemeente. Hij toonde zoo overtuigend aan, dat Suriname's zending een **heilige erfenis** is, welke ook Christelijk Nederland niet mag weigeren te aanvaarden.

U kunt uw bijdrage of collecte rechtstreeks naar Zeist sturen: giro-nummer 24696 (Zeister Zendingsgenootschap). U kunt het ook doen via het Idenburgfonds, dat onder voorzitterschap van Prof. Honig te Kampen speciaal in Geref. kringen werkt. Penningm. K. R. Hummelen, Kampen (giro: 196921).

Hartelijk dank!

W. F. E. SMELIK.

Geref. Kerk te Brielle f 9.94; L. M. Oranje te Hellevoetsluis f 5.—; helft collecte Geref. Kerk te Naaldwijk f 36.42; N.N. te Wijckel f 5.—; Zendingcomm. Geref. Kerk te Noordwijk-Binnen f 7.50; Mej. E. Jonker te Laren (Veluwe) f 100.—; J. C. Smalen, Sonostraat 92 te Den Haag f 1.—; B. F. te N. f 0.50; Mevr. Mulder-v.Gestel te Harderwijk f 1.—; Kringverg. M.V. op G.G. Berlikum en Omstr. p/a. Mej. M. v. d. Schoof, Beetgumermolen f 7.—; L. P. Krüger, Koninginneweg 166, Amsterdam f 5.—. Totaal f 178.36.

Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden.

36e Verantwoording van 22 Augustus—22 Sept. 1936.

Met hartelijken dank ontvingen wij: Mej. K. V. te 's-Gr. (j.l.) f 5.—; J. W. J. te L. f 100.—; K. S. te 's-Gr. f 2.—; Ds. G. C. H. B. te B. f 11.—; Chr. A. te U. f 5.—; Mej. A. R. te A. (j.l.) f 5.—; A. te M. f 1.88; H. A. P. M. te Z. f 2.—; S. W. te L. f 5.—; Dr. A. A. L. R. te 's-Gr. f 5.—; A. J. P. t. H. te H. f 2.50; Th. W. te S. (Fr.) f 2.50; Ger. K. te ten B. f 2.50; J. H. H. te 's-Gr. f 2.50; J. J. A. S. te H. (3 mnd) f 2.50; G. v. M. te L. f 2.50; Mej. E. V. te L. (j.l.) f 2.—; C. P. M. K. te E. (j.l.) f 1.—; fam. Ten B. te H. f 10.—; Wed. P. te 's-Gr. (j.l.) f 1.—; E. v. E. te N. f 2.—; A. B. te Z. f 1.—; M. J. H. L. te Ger. f 2.—; Ds. D. J. C. te H. f 1.—; Ger. K. te W. f 1.50; Mej. A. S. te Gr.

f 5.—; Ds. L. P. K. te A. f 5.—; J. G. H. te A. (mnd) f 0.50. Tezamen f 183.88. Totaal met vorige verantwoording f 8354.83.

Onder deze 28 giften zijn er weer een paar van Geref. Predikanten en een van een Herv. Predikant, van deze categorie mocht ik nog weinig ontvangen, ik houd mij echter aanbevelen. Vooral voor die groote gift van f 100.— zeggen wij bijzonder dank, toch versmiden wij ook de kleintjes niet.

Wanneer deze verantwoording onder de lezers komt dan is het 75 jaar geleden dat Zend. Nommensen werd uitgezonden, laat de herdenking aan dit feit ons nopen tot uiterste krachtsinspanning, opdat dit zegenrijke werk onder Gods bestel en door Hem zoo rijk gezegend verder voortgang moge hebben zoowel tot zegen der Bataks als van ons, want de zegenende ziel zal vet gemaakt worden.

Namens het steuncomité,

J. N. MUNNIK, penningm.

Den Haag, Galileistraat 139.

Postgiro 6104.

Verantwoording van ingekomen giften en contributies door den penningmeester van het comité voor Maatschappelijk Onderwijs op Soemba van 1 Sept. 1935 tot 31 Aug. 1936.

Van Kerken: Winsum—Obergum, Steenwijk, Almelo, Zwolle, Ommen, Zuidlaren, Siddeburen, Uithuizermeede alle f 10; van Haren, Den Ham, Vroomshoop, Roodeschool, de Krim, alle f 7.50; van Gees, Holten, Marum, Nijverdal, Lutton, Garrelswier, Wetsinge—Sauwerd, Dedemsvaart, Ten Boer, N. Pekela, Dalfsen, Gerkersklooster—Stroobos, Hoogeveen, Onstwedde, N. Weerdinge, Zuidwolde, Gr. N. Amsterdam, Enschede, Zuidwolde, Gr. alle f 5; van Gasselternijveeën, Ezinge, Kielwinderwee, Oosterwolde, Fr. Gramsbergen, Rouveen, Onderdendam, Diever, Westerbork, Sappemeer, Harstede, Nieuwe Schans, 't Zandt, Dwingelo, Zuidwolde, Dr. Nieuweoord, Stadskanaal, Schoonebeek, Nijveen, Zoutkamp, Enumatil, Sleen, N. Dordrecht, Scheemda, Wildervank, St. Jansklooster, Vries, N. Dordrecht, Oldenzaal, Heemse alle f 2.50; van Haaksbergen f 2.87; van Nieuwolda, Bergentheim, alle f 2; van Overschild, O. Pekela, Lemelerveld, Wijhe, Olst, 2e Exloermond, Wagenborgen, N. Buinen, alle f 1.

Van Scholen en Schoolbesturen: Zuidwolde, Dedemsvaart, Zuidhorn, Ezinge, Groningen, Zuidwolde, alle f 10; Baflo f 6; Ane f 2.50; Grootegast f 1; Radewijk f 4.50; Den Ham f 5.50; Groningen (Anneveldt) f 34; Lutton f 5; Haren f 2.50; Lutjegast f 4; Schouwerzijl f 5; Nijverdal f 1; Groningen (Anneveldt) f 26.16; Enschede f 3.70; Dedemsvaart f 8; Groningen (Broos) f 12.14; Hoogklei f 5.

Van Particulieren: R. H. te N. f 0.75; P. P. te K.; A. H. te N.; J. L. te S.; P. B. te S.; J. H. te N. P.; H. G. S. te G.; J. K. te O.; J. V. te O.; H. P. te St. J.; S. D. te H.; J. V. E. te H.; B. J. F. te E.; W. L. M. te A.; A. T. W. te A.; P. P. B. te A.; A. W. te R.; K. V. te G.; D. H. te H.; J. H. M. te den H.; J. E. te G.; J. S. te G.; W. te A.; W. B. te S.; J. W. B. te H.; H. S. te Z.; H. J. M. te M.; K. B. te L.; K. V. te H.; A. S. te G.; H. W. te W.; A. K. te de K.; P. M. te S.; P. N. v. W. te A.; G. S. te D.; N. V. H. te Z.; A. D. te M.; E. S. te G.; L. S. te H.; J. B. te N.; M. M. S. te H.; G. E. te G.; N. S. te A.; P. S. te A.; A. G. te Z.; J. B. V. te S.; J. V. te G.; H. E. te S.; G. B. te H.; H. W. E. te M.; J. W. te H.; R. C. te O. S.; M. te Z.; H. B. te Z.; D. W. T. te Z.; H. B. te Z.; J. P. te Z.; H. W. B. te Z.; H. F. te Z.; H. S. te Z.; J. D. M. te Z.; J. P. te Z.; J. G. te Z.; M. M. te Z.; P. K. te N.; J. P. K. te N.; J. R. W. te H.; H. W. te G.; A. P. F. L. H. te M.; de J. te H.; D. v. D. te H.; H. V. te N. A.; J. C. B. te N.; H. O. te B.; J. E. te O. S.; T. P.

D. te L.; R. R. te N. A.; H. D. te N. B. alle f1;
 R. W. te G.; J. de G. te G.; G. L. te G.; H. J. D. te G.;
 J. W. te G.; A. F. te G.; J. B. te G.; H. H. te G.;
 J. J. W. te G.; K. S. te G.; H. K. te H.; J. W. te H.;
 G. V. te S.; J. R. te O. S.; H. J. B. te Z.; L. J. te A.;
 J. W. E. te A.; H. V. te A.; A. S. te A.; B. O. te A.;
 P. B. te A.; D. Z. te A.; H. V. te D.; T. v. d. M. te D.;
 J. W. de J. te Z.; A. M. te E.; T. Z. te G.; J. V. te G.;
 H. E. W. te G.; S. F. te G.; T. H. te G.; S. S. te H.;
 I. B. te H.; H. S. te H.; W. H. K. te H.; G. J. S. te H.;
 K. S. te K.; J. J. G. te K.; J. H. te N.; S. S. te S.;
 W. T. te S.; K. E. te S.; J. W. B. te M.; L. D. te N.;
 J. M. K. te D., allen f1.15; D. M. B. te G.; M. M. te S.;
 T. v. H. te G.; K. H. te N.; R. D. te A., allen f1.50;
 P. E. F. te G.; D. v. E. te S.; J. v. d. S. te Z.;
 T. D. te Z.; J. v. d. B. te M.; S. S. te N., allen f1.65;
 H. P. te H.; J. M. te H.; H. L. te H.; G. L. te Z.;
 G. S. te E.; S. v. D. te S.; A. H. B. te Z.; J. V. te Z.;
 B. N. te Z.; J. C. te Z.; J. C. v. d. L. te Z.;
 P. v. d. K. te O.; S. te A., allen f2; J. N. te G.;
 L. S. te G.; L. O. te G.; S. v. d. Z. te G.; J. B. te G.;
 P. M. te H.; H. E. te S.; J. S. te A.; W. D. te A.; A. B. te E.;
 E. de G. te 2e E.; R. L. H. te G.; S. T. de R. te G.;
 J. S. te G.; J. H. W. te G.; J. W. te H.; J. O. te K.;
 H. E. N. te N.; G. H. G. te O.; allen f2.15. R. H. te N.;
 D. W. te G.; S. G. te K.; S. T. B. te S.; B. H. v. H. te H.;
 T. H. H. te G.; J. D. T. v. H. te A.; E. S. S. te G.;
 J. de J. te G.; H. E. W. te G.; S. G. W. te L.; J. B. te H.;
 A. M. te G.; J. W. v. d. K. te Z.; S. B. te G.; L. M. te H.;
 B. te Z.; B. R. te Z.; A. W. B. te Z.; C. J. J. te Z.;
 J. W. K. te Z.; H. v. W. te G.; W. A. V. te Z.; D. v. K. te W.;
 L. B. te G.; J. V. te G.; allen f2.50. G. J. te R.;
 R. J. S. te G.; J. T. te G.; H. A. P. te S.; D. v. D. te G.;
 L. B. te G.; P. A. J. te K.; S. H. te K.; J. v. A. te O.;
 J. H. B. te H.; allen f2.65. H. S. te D. f3.—; J. H. L. te A.;
 A. B. te Z.; allen f5.—; Zendingskrans te Z.;
 J. v. d. K. te Z.; allen f10.—; D. v. K. te B. f2.50;
 L. L. te Z. f1.—; N. N. f0.50. E. J. H. te W. f100.—; A. Z. f1.—.

Het comité houdt zich aanbevelen voor giften en contributies. Voorts wijst de penningmeester er op, dat hij in Sept. stortingsbiljetten verzonden heeft aan alle kerken en alle contribuënten met het vriendelijk verzoek van de giro gebruik te maken voor de verzending van contributies en bijdragen. Wat half Oct. hooging van incassokosten.

niet binnen is, wordt per postquintantie geïnd met ver-
 De penningmeester

H. A. MUNNIK, Zuiderkerkstr. 29, Zwolle.
 Postgiro nummer 107388.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba.

8e Verantwoording van 25 Aug.—25 Sept. 1936.

Prov. Groningen:

J. Klok, Oude Pekela f67.—; J. Wildvank, Delfzijl, inhoud busjes f75.—; H. Wegener, Wildervank, 1e halfj. contributie f80.—; Lammie Gnodde, 2e Excl.-mond, busje f14.09; D. Smits, Zuidwolde, Gr. busje kl. meisver. f11.65; Mej. W. G. Dop, Westerlee, schoolk. Chr. School f6.70; Geref. Kerk, Gerkeskl. Stroobos, busjes f19.10; H. Huizinga, Kommerzijl, zend.comm. f50.—; J. Wildvank, Delfzijl, coll. gift f5.—; Ds. L. Oranje Czn., Groningen, van 2 dankb. zusters f5.—; P. Pilon Pzn., Stedum, zendingsveren. f30.—; P. Kruizinga, Kantens, zendingsveren. f30.—; H. de Boer, Ten Post, zendingsveren. f25.—; A. Kaspers, Winsum, zendingsveren. f80.—; E. Stamhuis, Loppersum, busjes f32.33; E. Warringa, Nw. Buinen, busjes f28.86; H. Witkop, Ter Apel, bruiloft Ds. J.D.-E. O. f10.10; idem, busjes langs de huizen f29.60; Mejuffr. R. Til, Gron. 110 halve ct. f0.55; J. K. Groen, Gron. 350 halve ct. f1.75; V. d. Molen, Oldekerk, kl. 4 en 5 Chr. Sch. f5.68; H. Reinders, Gron. 5e kl. Mulo f4.75; Mej. G. Haan, Gron. Mei-Juni f235.—; F.

Klaassen, Sappemeer, gev. in de brievenbus van Ds. Tom f50.—; Ds. M. Stadig, Ezinge, 125 h. ct. J. Ham f0.63; id. id. Zend. Ver. f100.—; A. J. Huizing, Nikk. Geref. Sch. Oude Pekela f14.50.

Prov. Drenthe:

Per K. Scholing, Hollandscheveld f2.50; W. J. Polman, Zweeloo, Nikk. Sch. f16.—; Ds. M. Geertsema, Dwingelo, coll. giften f3.50; Ds. S. Hania, Schoonoord, kalenders f7.53; idem, busjes f41.15; Geref. Kerk, Emmercompascuum f23.35; Ds. M. Geertsema, Dwingelo, coll. gift f1.—; Per Ds. D. Drenth: busjes Veenhuizen f35.59; idem busje M. de W. Oosterwolde f9.76; A. Sliemers, Nieuwlande, busjes f27.07.

Prov. Overijssel:

D. de Vries, Steenwijk, busjes f66.60; S. Malda, Lutten, bijdr. Juli-Aug. f50.—; T. Oegema, Dedemsvaart, Meisjesveren. f3.30; idem, Knapenveren. f4.14; Mej. D. P. Visser, Nieuwleusen, busjes Chr. Sch. f4.50; K. Stad, Bergenheim f50.—; J. Olthoff, Hardenberg, Catech. bus f54.05.

Pinkstercollecten Groningen:

Sappemeer f97.94.
 Pinkstercollecten Drenthe:
 Smilde f53.03.

Pinkstercollecten Overijssel:

Lemelerveld f19.31; Zalk en Veecaten f17.26; Olde-
 markt f18.34.

Soembaweken Groningen:

Nieuwolda f69.90; Vlagtwedde f6.31; Woldendorp f10.59; Bedum f358.45; Delfzijl f232.—; Ter Apel f27.70.

Soembaweken Drenthe:

Alteveer f71.50; Beilen, nagift f2.50.

Soembaweken Overijssel:

Genemuiden f40.—.

2e Algem. Collecte Groningen:

Aduard f84.55; Siddeburen f42.18; Ten Boer f43.48; Kantens f10.45; Roodeschool f55.30.

2e Algem. Collecte Drenthe:

Ruinerw. Koekange f62.90; Schoonoord f12.50; Hoogeveen f95.31; Emmererfscheidenveen f9.62; Zwartemeer f6.90.

2e Algem. Collecte Overijssel:

Olst f6.57; Dedemsvaart f62.12.

Totaal 8e verantwoording f 29.29.04
 1ste t/m. 7e verantwoording „ 48098.88

Totaal tot op heden f 51027.92

Ik moge aan deze verantwoording een enkel woord toevoegen. Mag ik dan in de eerste plaats zéér nadrukkelijk onder Uwe aandacht brengen, dat de totale ontvangsten in 1936 tot op heden **zevenduizend gulden** lager zijn dan in 1935 op hetzelfde tijdstip? Het zal U zeker niet verwonderen als ik U zeg, dat mij dit eenigszins met zorg vervult. Waar in nog vele kerken de 2e Algemeene collecte staat gehouden te worden, daar verzoek ik dringend met het bovenstaande rekening te willen houden in dien zin, dat ieder doet wat in zijn/haar vermogen is, om de achterstand van zevenduizend driehonderd gulden in te halen.

In de tweede plaats een verzoek aan de plaatselijke Penningmeesters. Wanneer de 2e Algemeene Collecte in Uw kerk gehouden is, wil dan s.v.p. per omgaande het bedrag storten op mijn Postrekening. De kas heeft dringend behoefte aan versterking.

Moge dit tweeledig verzoek in de kerken weerklink vinden.

Bij voorbaat, mede namens alle Deputaten, hartelijk dank.

JURRIËN VELDKAMP. Quaestor.
 Postrekening 138000.

Groningen, 25 September 1936.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIE-ADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 1sten dag van de maand, waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada”, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f0.72 franco p. p.

INHOUD:

Schuldenaar zijn. — Het dertig-jarig jubileum van de Opleidingsschool te Djokja. — Van Zendingsaangelegenheden: De benoeming van den Zendingshoogleraar; De Zending en de devaluatie van den gulden; De nieuwe cursus aan de Opleidingsschool te Djokja; De Zendingskalender 1937; De beslissingen der Generale Synode in zake de geschillen tusschen Ds. K. v. Dijk en de deputaten der Generale Synode voor de Zending en de Afzonderlijke Vergadering van Missionaire predikanten op Midden-Java; Zending van de Hollandsche Gereformeerde Kerk in Palembang en van de Javaansche Kerken van Midden-Java in Zuid-Sumatra. — Zending Zeeland, Noord-Brabant en Limburg: Brieven van Ds. Merkelijn I en II. — Zending Noord-Holland: Dr. M. G. Muller en gezin; De collecteerende meisjes te 's-Gravenpolder. — Zending Groningen, Drenthe, Overijsel, Bentheim en Oost-Friesland: Schetsen uit het binnenland No. 24; Ulrum's Zendingscommissie en dames-collectanten. — Zending Zuid-Holland Zuid: De Zeventigen; De vijf zendingscollectanten te Zuidlaren. — Rustige voortgang: Verslag van de Missionaire vergaderingen 1 en 2 Sept. te Djokja; Brief van Br. J. D. Wolterbeek; De Zendingscollectantjes te Rinsumageest. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften.

SCHULDENAAR—ZIJN.

Beiden Grieken en Barbaren, beiden wijzen en onwijzen ben ik een schuldenaar.
Rom. 1 : 14.

Paulus spreekt hier van een heilige verplichting, die hij had en waarvan hij de bindende kracht in zijn ziel waarnam, om aan de heidenen, welke ook en waar ook het Evangelie te brengen.

Hij wist zich door God geroepen tot het werk der prediking van het Evangelie in de heidenwereld, en dat roepingsbesef liet hem nimmer los.

Daardoor noemde hij zich een schuldenaar tegenover de heidenen.

Dit roepingsbesef, dat zeker ook in verband stond met het bewustzijn van zijn persoonlijke rijkdom in Christus, spoorde hem voortdurend aan en gaf hem altijd weer kracht voort te gaan op den door Christus hem aangewezen weg.

In dezelfde door God bepaalde en gewerkte verhouding staat nu de Kerk tegenover de heidenwereld.

Hoe meer de Kerk zich bewust wordt geroepen te zijn door God tot zendingsarbeid en zij den band der verplichting in God erkent, hoeveel te meer zij zich zal inspannen wegen te vinden, die het onder Gods zegen mogelijk maken, dat tot alle heidenen het Evangelie wordt gebracht in den rechten weg.

Het is een verblijdend verschijnsel, dat meer en meer, ook buiten het erf onzer Gereformeerde Kerken, wordt ingezien, dat de taak der zending de taak der kerk is.

Zij kan echter die taak slechts volbrengen, wanneer de leden der kerk, die samen met Christus als het hoofd, de kerk vormen, in hunne harten de bindende kracht kennen van dat heilige besef schuldenaars der heidenen te zijn.

Dat schuldenaar-zijn door goddelijke roeping is iets, dat ieder lid van de kerk des Heeren zal kennen, als hij maar even denkt aan de bedoeling Gods, dat heel de wereld bekend zal worden met den heilsweg, en aan het onverdiende in de hem geschonkene genade tot verlossing om Christus' wil.

De zendingskracht der Kerk ligt tenslotte in het diepe besef van het schuldenaar-zijn aan heel de wereld bij allen, die door het Evangelie den Christus hebben leeren kennen.

Zij gevoelen zich daardoor gebonden in hun geweten en zij kunnen noch willen zich daarvan losmaken.

Zij worden erdoor gedrongen tot alles wat zij voor de wereld nog zijn kunnen.

Allereerst tot het aanhoudende gebed om de komst van het Godsrijk.

Voorts tot al dat werk, waartoe de mogelijkheid door God wordt geschonken, als zendeling op het arbeidsveld, of als lid van eenige kerkelijke commissie, welke ook, die zich met de missie bezig houdt.

En niet minder tot het geven van stoffelijke gaven, die er toch ook noodig zijn voor het zendingswerk.

Dat schuldenaar-zijn maakt het gemakkelijk datgene te doen voor de heidenen, wat onze God onder ons bereik brengt.

Mocht het besef van dat schuldenaar-zijn verzwakken, zoo zal daarvan met noodzakelijkheid het gevolg zijn, dat de ijver verzwakt.

Want dat besef is de innerlijke kracht van alle liefde voor de zending.

Ook ligt in dat bewuste gevoelen een maatstaf van de vreugde, die het geloof van gered te zijn door Christus voor allen meebrengt, die Hem als hun Zaligmaker belijden.

Wie zelf gelooft, dat Christus zijn Zaligmaker is uit genade, kan niet anders dan ernstig begeeren, dat alle menschen bekend mogen worden met het Evangelie, die kracht Gods tot zaligheid.

Die begeerte werkt als een zedelijke drang, opkomend uit het geloof, zacht bindend en toch met onweerstandelijk vermogen.

Wat is het een voorrecht zich door het geloof persoonlijk schuldenaar te weten tegenover de heidenen, als lid van de Kerk des Heeren, gelijk ook de apostel Paulus dat had, een van de fundamentstenen der kerk.

Het wil zeggen, dat in het eigen hart de weelde gesmaakt wordt van door Christus verlost te zijn en zoo, deel uitmakend van het Godsgebouw uit levende stenen opgetrokken, met de kerk door God geroepen te zijn tot het zendingswerk.

Dat roepingsbewustzijn blijve de innerlijke kracht van de Kerk des Heeren en dus van haar leden.

Dan zal het ook in de toekomst niet ontbreken aan arbeidskrachten en aan stoffelijke middelen om den weg dier roeping te gaan.
T. J. de V.

Het dertig-jarig Jubileum van de Opleidingsschool te Djokja.

De eerste dagen van September is in Djokja het dertigjarig bestaan van de Opleidingsschool feestelijk

gevierd. Nog onder den indruk van deze bijzonder mooie dagen, wil ik trachten U er iets over te vertellen.

Op Dinsdag 1 September werd het feit van het dertigjarig bestaan herdacht door den Hollandschen Kring te Djokja. Als gasten waren daar ook aanwezig de Missionaire predikanten van andere plaatsen, die

Malang en andere plaatsen. Ze waren van alle zijden gekomen om het feest mee te vieren.

Er waren telegrammen gekomen van de Generale Synode in Holland, van Ds. en Mevrouw Pos, van enkele oudleerlingen, die zóó ver wonen, dat ze niet komen konden. Ook was er een luchtbrief van Mevr. de Wed. D. Bakker te Santpoort, die zoo lange jaren

De deelgeenooten aan de viering van het jubileum der Opleidingsschool.

in Djokja waren, in verband met de vergaderingen. Op dezen Hollandschen avond heeft eerst Dr. F. L. Bakker iets verteld van de geschiedenis der school. Daarna werd door Ds. Merkelijn gesproken over de vruchten van het werk. Hij liet iets zien wat de goeroe's indijl, die aan de school hun opleiding gehad hebben, in de practijk van het zendingswerk doen. En vooral legde hij er den nadruk op, hoe in dat werk van die goeroe's telkens weer zoo duidelijk zichtbaar is, dat ze van het onderwijs aan de school rijke vrucht genoten hebben.

Woensdagavond 2 September was een bidstond met de Javaansche gemeente. Dien avond werd gesproken door Dr. Esser, door Ds. Soeséna van Keboemèn, en door Ds. Sopater van Djokja. Door elk van de drie sprekers werd een text kort uitgelegd en tot grondslag genomen voor het gebed dat daarop volgde. Het was een avond van diepen ernst en van dank aan God.

Het Congres. Den volgenden morgen begon het congres. De pendoppo van de Opleidingsschool was feestelijk versierd en ook uitgebreid op echt Javaansche manier, zoodat ze in staat was de vele gasten te ontvangen. Vele gasten, want van alle terreinen waren de oud-leerlingen samengestroomd, van Keboemen en Poerbolinggo, maar ook van het Oosten, van

met haar man de zorg voor de school gedragen had. Al deze brieven en telegrammen werden voorgelezen en met blijdschap voor al dat medeleven, aangehoord.

Het zou veel te veel zijn U te vertellen alles wat er op dit feest, of dit Congres (mag ik wel zeggen) gesproken is. Ik wilde wel dat ik het U zóó zou kunnen vertellen, dat ge het zelf meeleven kondt. Dat ge die Javaansche broeders eens zelf hooren kondt, hoe zij spreken over het werk en over de moeilijkheden en den zegen. Al die menschen die tegenwoordig waren hebben zelf in de practijk geworsteld met de groote moeilijkheden van het brengen van het evangelie aan menschen die er niets van weten willen, en ze hebben in die worsteling kracht leeren vinden. Door twee dingen ben ik zelf in die dagen diep beschaamd geworden. In de eerste plaats door de wijsheid die deze eenvoudige helpers aan den dag legden. En in de tweede plaats door het kinderlijk geloof.

Hun wijsheid. Die heeft mij zoo sterk getroffen, direct dien eersten dag al, toen Ds. Wirjatenaja ons sprak over de zelfstandigheid van het Javaansche kerkelijk leven. Hij leidde op zoo fijne en tactische wijze ons in in de problemen die zich daarbij voordoen. Zoo vertelde hij b.v. dat bij sommige Javaan-

sche Christenen een ziekte heerscht, die hij „kami-zendingen” noemde, een woord dat misschien het beste vertaald kan worden door „al-te-veel-leunend-op-de-zending”. Die menschen schuiven graag alles af op de zending. Het woord: „wij kunnen toch niets” ligt hun als op de lippen bestorven. En het nare is dat de bacil van het „kami-zendingen” door de zending zelf wel eens onbewust gekweekt wordt. De zending vindt het soms makkelijker allerlei dingen maar zelf te doen en zelf te betalen dan de groote soesah te hebben van het moeten controleeren of het wel goed gebeurt door anderen. Op bijzonder juiste en gepaste manier liet Ds. Wirjatenaja ons zien welk gevaar de zending in zulke omstandigheden loopen kan. En met sterken nadruk liet hij zien, hoe wij van het begin af aan ons erop moeten instellen, dat de Javaansche gemeentes zelf moeten leeren loopen, en dat het dan ook kan!

Heel deze lezing was een mooi staaltje van terechtwijzen naar twee kanten. De Javaansche gemeente is wel eens te veel geneigd om te leunen en de zending vindt het wel eens te prettig „beleund te worden”. Ook werd anderzijds weer aangetoond, hoe de zending op moet passen met overhaast te werk te gaan, en als het ware aan te drijven tot zelfstandigheid als de tijd ervoor nog niet gekomen is. Niet alleen de lezing zelf, maar ook de discussie die daarna volgde was uiterst leerzaam. Ik beschouw het als een gave van God, dat wij deze zoo teere en moeilijke dingen, zoo rustig en open met elkaar bespreken kunnen. Als de verhouding zóó is, dan kan daar niet anders dan goed uit voortkomen.

Hun geloof. Daarvan ben ik diep onder den indruk gekomen, toen Ds. Soedarmadi van Poerbolingo ons Vrijdagmorgen volkomen onopgesmukt en bescheiden, vertelde van het „werk van een goeroe indijl”. Wat hij daarbij meedeelde, kan eigenlijk niet na-verteld worden, ik zou een lief ding willen geven als wij het allen hadden kunnen hooren. Hij vertelde, dat hij menigmaal in tranen was uitgebars-ten, bij al het stomp verzet dat hij aan alle kanten ontmoet had. Laster, bespotting, minachting waren hem van alle kanten ten deel gevallen. Maar hij liet telkens weer zien hoe de Heere Jezus hem door alles heen geholpen had. Het was eens gebeurd, dat hij gevoelde een Javaansch priajahi te moeten bezoeken en tegenover hem te getuigen van zijn geloof. Ieder die eenigszins bekend is met de Javaansche samenleving, weet hoe oneindig moeilijk het is voor een lager geplaatst Javaan bij zulk een hoogere binnen te dringen en hem toe te spreken. Zoo, was het voor hem ook geweest. Maar de gemeente had de zaak met hem besproken, en had beloofd voor hem te bidden, al dien tijd dien hij bij dien priajahi binnen zou zijn. En zoo is hij naar binnengestapt in het huis van dien hoogere. Hij zei: „mijn hart klopte bijna hoorbaar, maar ik dacht alleen maar aan het gebed van de gemeente. Ik zei tegen mezelf: wees nu niet bang, want ze bidden voor je en de Heere Jezus zal je leiden.”

En toen vertelde hij wat hij toen gezegd had tegen dien hoogere en hoe hij hem ronduit de vraag gesteld had, of hij geloofde, dat hij alleen door Jezus Christus behouden kon worden.

Een andere keer was hij een moskee ingegaan en had tegenover de Mohamedaansche geestelijken alleen

maar enkele teksten van het evangelie gelezen. „Ik ben hier gekomen met een boodschap, ik moet u deze woorden voorlezen dat Jezus Christus de Weg is en de Waarheid en het Leven.” En door al die ervaringen heen liep de gouden draad van het gebed. Als hij een zaak in het gebed gebracht had, samen met de gemeente, dan was altijd weer die geruststelling in zijn hart: „ik heb ervoor gebeden, nu zou het toch wel heel wonderlijk zijn als de Heere Jezus zijn woord niet zou houden en mij niet helpen zou!”

In de discussie vroeg iemand: „Maar hoe dorst u toch al die dingen te doen?”

Hij antwoordde: „Dat weet ik zelf niet. Ieder die mij kent, weet dat ik bang van aard ben.”

En toen kwam het oogenblik, dat ik voelde als een van de mooiste oogenblikken die ik ooit heb meege-maakt. Toen stond de onderwijzer op die dien Ds. Soedarmadi vroeger in de klas gehad had. Die onderwijzer zei: „ik kan getuigen dat Ds. Soedarmadi, toen hij nog een jongen was, zóó bang was, dat hij elke keer als ik hem een beurt gaf, begon te huilen. Ik heb toen vaak bij mezelf gedacht: wat moet er van dezen jongen terecht komen? Zelfs heb ik hem eenmaal meegenomen naar een dokter, om te laten onderzoeken wat er haperde. Ik weet dus, dat zijn aard bang is en zwak, maar als hij deze dingen heeft kunnen doen, dan is dat het werk van Jezus Christus. **Christus is machtig ons karakter te veranderen.** Hij kan bange menschen dapper maken. Dat is zijn werk.”

Lezingen en beschouwingen.

Op dit congres zijn verschillende onderwerpen behandeld. Met opzet wil ik niet bij alles stilstaan. Ik zal b.v. niet ingaan op de verschillende lezingen die nog gehouden zijn, hoe belangrijk ze ook waren. Dr. Bakker heeft ons getoond hoe we streven moeten naar één Javaansche christelijke Kerk, en hoe we in onzen omgang met andere Kerken ons oprecht en met broederlijke liefde te gedragen hebben. Ook op deze lezing volgde een breede en leerzame discussie.

Verder werd behandeld het onderwerp: „Zielszorg aan eigen ziel.”

En eindelijk volgde het sluitingswoord van Dr. van Anel over het woord van Paulus aan Timotheüs: „doe het werk van een evangelist” (2 Tim. 4 : 5). In samenvatting van alles wat gesproken was, liet hij zien hoe heerlijk en heilig dat werk is, dat God aan onze zondige menschenhanden heeft toevertrouwd.

Aan het einde van het congres volgde een gemeenschappelijke maaltijd, waaraan we allen aanzaten, in broederlijke gemeenschap.

Zendingswerk is mooi werk, als we het ideaal zien. We zien ook wel eens allerlei donkere dingen en we hebben ook wel eens veel critiek. Deze dagen hebben ons allen zeer in de gedachte gesterkt, dat er hier in dit land een werk Gods gebeurt. Dat er hier iets gebeurt, dat voor de toekomst groote beloften in zich draagt. Dat Jezus Christus met ons is en dat Hij, in Zijn oneindig erbarmen, zijn handen uitstrekt naar het Javaansch volk, dat zoo lang in duisternis gewandeld heeft.

J. H. B.

Van Zendingaangelegenheden.

De benoeming van den Zendingshoogleraar.

Gedurig vraagt men ons hoe het nu staat met de benoeming van den Zendingshoogleraar. Men heeft

gelezen, dat met het oog op een eventueele benoeming van een hoogleeraar in de Zendingsvakken de Generale Synode provisorisch gesloten is. En nu schijnt het wel, dat menigeen daaruit de conclusie trekt, dat die benoeming weldra zal plaats hebben. Maar zoo staat het, helaas, niet.

Gaarne zouden we willen, dat binnen een paar maanden de benoeming van een Zendingsprofessor kon worden verwacht. De Zending onzer Kerken heeft veel moois. We kunnen niet dankbaar genoeg wezen, dat onze zending kerkelijk georganiseerd is. Als men leest, hoe de samenwerkende Zendingscorporaties te Oegstgeest den laatsten tijd bijna hopeloos moeten tobben om de zaken loopende te houden, zal men gaarne erkennen van wat groot belang het is, dat bij ons de Zending van de Kerken zelf uitgaat.

Dat geeft aan de Gereformeerde zending een vaste basis. Ook mogen we den Heere wel bijzonder danken, dat Hij ons voor het werk op het zendingsveld voortreffelijke arbeidskrachten schónk, die Hij met uitnemende gaven voor het zendingswerk heeft toegerust. Metterdaad heeft de Zending onzer kerken veel; dat andere Zendingen ons benijden.

Maar dat neemt niet weg, dat er ook aan onze Zending nog wel heel wat ontbreekt. En dan denken we daarbij wel in de eerste plaats aan een man, die, toegerust met uitnemende gaven voor wetenschappelijken arbeid, zich hier te lande met heel zijn hart en al zijn tijd aan de Zending geeft. Of om het nog eens weer te zeggen met de woorden van wijlen prof. Dr. H. Bavinck: we moeten hebben *„een man, die geheel voor de Zending leeft, die aan haar al zijn krachten wijdt, die niet alleen de geschiedenis der Zending beoefent om er lessen uit te trekken voor het leven, maar die ook de theorie der Zending met al haar ernstige problemen bij het licht onzer beginselen indendt en die onze aanstaande predikanten met heilig enthousiasme voor de zaak des Heeren vervult.”*

Steeds meer zien we het voor onze Zending als een dringende behoefte, dat we krijgen een echte Zendingsprofessor, van de kwaliteit, zooals Bavinck die teekende.

We zouden dus wel heel graag willen, dat die benoeming spoedig kon geschieden. Het komt ons voor, dat er thans ook wel mannen zijn, die voor eene benoeming in aanmerking kunnen komen en waarvan er wel één zou kunnen worden onttrokken aan zijn tegenwoordigen arbeid, zonder de vitale belangen van dien arbeid al te zeer te schaden. Ook zijn de kosten naar het ons voorkomt voor onze kerken thans geen overwegend bezwaar.

Toch vreezen we, dat de benoeming nog niet zoo heel spoedig zal kunnen geschieden. Door de l.g. Generale Synode is besloten, dat de deputaten voor de Zending en de Curatoren der Theologische school te dezer zake diligent moeten blijven, terwijl hierbij blijft gelden wat de Generale Synode van 1930 te dien opzichte heeft bepaald. Deze Synode heeft den weg gewezen, die moet worden gevolgd zal het tot een benoeming komen.

Aan de Curatoren en aan de Zendingsdeputaten is opgedragen uit te zien naar een geschikt persoon om benoemd te worden tot Zendingsprofessor, waarbij zij elkander op de hoogte behooren te houden van den stand van zaken. De Curatoren hebben daarbij te raadplegen met het college van Hoogleeraren der Theol. school. Zoodra er een voorloopige overeen-

stemming is tusschen de Curatoren en de Zendingsdeputaten, moeten deze Deputaten is overleg treden met de Afzonderlijke vergaderingen van missionaire predikanten op Midden Java en Soemba. Daarna brengen zij hun gemotiveerd advies uit aan de Curatoren der Theol. School. Deze treden dan in overleg met de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit.

En als de zaak der benoeming al deze instanties gepasseerd is maken de Curatoren met de Zendingsdeputaten een definitieve voordracht gereed voor de benoeming van een hoogleeraar in de Zendingsvakken. Hiervan wordt dan kennis gegeven aan het moderamen der Generale Synode, dat dan de Synode weer samenroep om tot de benoeming over te gaan. Zoo is de weg, die gevolgd moet worden. De benoeming van een Zendingshoogleeraar gaat dus niet in een handommedraai, Het heeft heel wat voeten in de aarde.

Thans is het nog alleen maar zoover, dat er overleg plaats heeft tusschen de Curatoren en de Zendingdeputaten. We staan dus nog maar aan het begin van den weg. Als men het niet eens wordt over den persoon of de personen, die voor dit hoogleeraarschap kunnen worden voorgedragen, springt de benoeming nog weer geheel af. Maar al gaat de zaak door, dan zal er stellig nog wel heel wat water door den Rijn loopen eer deze zaak in kannen en kruiken is, zoodat de Generale Synode weer kan worden bijeengeroepen.

De Zending en de devaluatie van den gulden.

Niet onaardig is de laatste teekening, die als No. 101 is opgenomen in „Colijn in de caricatuur”. Zij is overgenomen uit de „Haagsche Post” van 3 October l.l. Deze teekening stelt den gedeevalueerden gulden voor als een patiënt. De patiënt wordt bij de pols gevoeld en medisch onderzocht. En het resultaat is: „De patiënt maakt het best”.

Gelijk in elke echte caricatuur, schuilt er ook waarheid in deze caricatuur van den gulden. Het is metterdaad zoo, dat de Hollandsche gulden het vrij goed maakt, ondanks de devaluatie, waaraan hij is onderworpen. In het gewone maatschappelijke verkeer hier te lande merken we van de devaluatie tót op heden niet veel. Wellicht mede ten gevolge van de verstandige maatregelen der Regeering is het leven niet veel duurder geworden. Wel gaan enkele artikelen iets naar boven in prijs. Maar over het algemeen grijpt het tot heden niet diep in tot verhooging der kosten van het levensonderhoud hier te lande. Natuurlijk zullen we moeten afwachten hoe het verder met de koopkracht van den gulden zal gaan.

Wat het verkeer met het Buitenland betreft staat het echter wel wat anders. Daarin is het heel goed merkbaar, dat er met den gulden iets gebeurd is. En dat betreft ook Indië, waar onze kerken haar zendingsterrein hebben in het verre Oosten op Java en Soemba.

Onwillekeurig rijst de vraag of de devaluatie ook invloed zal hebben op de verzorging van het werk der zending. En daarbij zijn we er niet zoo geheel gerust op, dat de devaluatie van den gulden hierop even weinig invloed zal hebben als dit tot nu toe het geval is hierte lande, wat de kosten van het levensonderhoud aangaat.

In navolging van den Hollandschen gulden is ook de Indische gulden gedevalueerd. Vermoedelijk zullen de gevolgen daarvan zich in Indië spoediger en in sterker mate laten gevoelen, dan dit hier in Holland het geval is. Het is te verwachten, dat de prijzen der eerste levensbehoeften in Indië weldra naar boven zullen gaan. Die prijzen waren tengevolge van de malaise de laatste jaren onbegrijpelijk laag.

We herinneren slechts hoe het Petronella-Hospitaal uit zijn keuken zeer goede maaltijden voor Inlanders kon leveren, waarvan de kostprijs nauwelijks twee cent per persoon bedroeg. In verband met die sterke daling van den prijs der eerste levensmiddelen daalden de kosten der exploitatie van de ziekenhuizen en konden de salarissen van het personeel in dienst der zending zeer beduidend worden verlaagd, zonder dat daardoor te kort werd gedaan aan de eischen van een redelijk levensonderhoud.

En dat moest de zending wel doen, omdat haar inkomsten in Indië vooral door de verlaging der Regeeringssubsidie voor den Schooldienst en den Medischen dienst en door het bijna geheel ophouden der bijdragen van verschillende cultuurondernemingen geweldig daalden.

Wanneer echter tengevolge van de devaluatie, gelijk wel te verwachten is, de prijzen der voornaamste levensmiddelen der Inlanders gaan stijgen, dan zal de exploitatie der ziekenhuizen weer meer gaan vragen, en zal de Zending wel noodzaak worden ook de salarissen van het Inlandsch personeel weer wat te verhoogen. Het zal heel wel kunnen wezen, dat dit reeds in 1937 moet gebeuren.

Daarbij is het niet te verwachten dat voor die eventuele verhooging der salarissen van het Inlandsch personeel in Indië zelf de middelen zullen kunnen worden gevonden. Het is niet te verwachten dat de Regeering reeds spoedig weer tot verhooging der subsidies zal overgaan, ook al mocht er eenige opleving komen in het zakenleven, waarvoor naar het schijnt wel eenige teekenen aanwezig zijn. Ook mag men niet rekenen, dat reeds spoedig van onderscheidene ondernemingen bijdragen voor den medischen dienst zullen inkomen als in de jaren voor de crisis. Op beduidende stijging der ontvangsten in Indië zelf ten behoeve van het zendingswerk mag den eersten tijd nog niet gerekend worden. Als de salarissen van het Inlandsche personeel moeten worden verhoogd, dan zullen de daarvoor noodige gelden wel voor een belangrijk deel uit Holland moeten komen. En dan zal dat beduidend meer gaan vragen, ook al is het dat de salarissen maar een weinig worden verhoogd.

Dat springt dadelijk in het oog, wanneer men even zich het getal voorstelt van de Inlandsche krachten die onze zending in dienst heeft. Wat Soemba betreft missen we de noodige gegevens. Maar op Midden Java ten Zuiden hebben onze kerken, als we het goed hebben geteld, omstreeks 750 Inlandsche arbeidskrachten in zendingsdienst. Dat getal is niet gering. Meer dan een lang betoog zegt het ons, dat de Gereformeerde Zending op Java in den loop der jaren een breeden omvang heeft gekregen.

Maar dan spreekt het ook van zelf, dat zelfs een geringe verhooging der salarissen het zendingsbudget reeds beduidend opvoeren zou. Een verhooging van slechts gemiddeld f 2 per maand beteekent voor onze zending op Midden Java een vermeerdering der uit-

gaven van f 18.000 in 't jaar.

Dat is al heel wat. En mogelijk zullen de kosten der exploitatie van de hospitalen ook niet onbeduidend stijgen.

De kerken in Nederland zullen, naar het ons voorkomt, verstandig handelen er al vast mede te rekenen, dat de noodzakelijke kosten van het werk der zending tengevolge der devaluatie wel eens wat kunnen stijgen. Misschien mag gehoopt dat er eenige opleving komt, waarvan ook de zending enig voordeel mag trekken. Het is zeer te wenschen.

De nieuwe Cursus aan de Opleidingsschool te Djokja.

De Opleidingsschool te Djokja heeft op heden slechts één cursus. Er wordt thans alleen een Javaansche cursus gehouden. Van de docenten is Ds. A. Pos met verlof. En Dr. Bakker en Dr. Bavinck zijn belast met het schrijven van een handboek voor de Bijbelsche geschiedenis, wat natuurlijk veel tijd vordert. Vandaar dat besloten werd dit jaar niet met een Hollandschen cursus te beginnen, doch alleen met een Javaansche. Nooit echter heeft één cursus zoo veel leerlingen geteld als thans.

Den 12en Juni was het toelatingsexamen waaraan door 38 kandidaten werd deelgenomen. Met ieder van deze kandidaten werd eenige oogenblikken persoonlijk gesproken, en verder werd hun schriftelijk werk opgegeven om te toetsen of zij in staat geacht mochten worden het onderwijs te volgen. Aan het eind van dit examen werden 27 van hen toegelaten tot de school. Van deze 27 leerlingen die thans het onderwijs volgen zijn: 5 uit Djokja; 2 uit Magelang; 2 uit Keboemen; 9 uit Poerworedja; 1 uit Wonosobo; 3 uit Solo; 1 uit Poerwokerto; 3 uit Poerbolingo; 1 uit Oost-Java.

Doordat de Javaansche cursus nu met een jaar verlengd is, was men genooddacht het leerplan weer opnieuw samen te stellen. Voor het eerste, we zouden het kunnen noemen het propaedeutische jaar, heeft men zich het programma aldus gedacht: Archeologie 3 uur, Bijbelsche geschiedenis 4 uur, cursorisch bijbellezen 2 uur, Catechismus 2 uur, Zendings-geschiedenis 1 uur. Verder wordt in dit jaar reeds een begin gemaakt met Inleiding 1 uur, Dogmatiek 3 uur, Ethiek 1 uur, Kerkgeschiedenis 2 uur en Elenctiek 1 uur. Het grootste gedeelte van het programma van het eerste jaar vormt dus een afgesloten geheel. Dat brengt mee, dat aan het einde dan een overgangsexamen kan gehouden worden, waardoor de minder geschikte elementen kunnen verwijderd worden. De volgende studie-jaren zijn dan meer bestemd voor de eigenlijke theologische vakken en voor practische oefeningen.

Met het samenstellen van een handboek voor de Bijbelsche Geschiedenis is een begin gemaakt. Dr. F. L. Bakker zal het Oude Testament behandelen, terwijl Dr. Bavinck het Nieuwe Testament zal bewerken. Wij hopen dat dit Handboek aan het eind van dit cursusjaar gereed zal zijn. De mogelijkheid wordt overwogen het tegelijk in het Javaansch, het Hollandsch en het Maleisch te doen verschijnen.

De Zendingskalender 1937.

De Zendingskalender is beduidend veranderd. Hij beantwoordt thans veel beter aan de eischen, die aan

een eenvoudigen kalender mogen worden gesteld. De data zijn nu duidelijk te lezen, ook op eenigen afstand. En 't is toch een Zendingskalender gebleven. De verandering schijnt best te voldoen. De eerste opslag is reeds uitverkocht. En die opslag was niet gering. Zij bedroeg niet minder dan 80.000 exemplaren. Er is nu een tweede druk ter perse gelegd. Men kan dus nog terecht. Wie nog bestellen moet, schrijve spoedig aan G. F. Hummelen's Boekhandel en Electr. Drukkerij te Assen.

Santpoort, 30 October 1936.

W. B.

De beslissingen der Generale Synode in zake de geschillen tusschen Ds. K. v. Dijk en de deputaten der Generale Synode voor de Zending en de Afzonderlijke Vergadering van Missionaire predikanten op Midden-Java.

De Generale Synode van Amsterdam, in hare vergaderingen handelende over de geschillen, die gerezen zijn tusschen de 12 Deputaten der Generale Synode van 1933 voor de Zending onder de Heidenen en Mohammedanen en Ds. K. van Dijk, missionair dienaar des Woords bij de Kerk van Heeg, kennis nemende van het breedte rapport der Commissie van praeadvies, waaruit blijkt, dat zij alles nauwkeurig onderzocht heeft,

zich geroepen ziende harerzijds uitspraak te doen over de aanklachten van Dr. K. van Dijk, „dat broeders Generale Deputaten voor de Zending eendrachtig geweigerd hebben aan hem de gelegenheid te geven om in het Zendingsblad, waarin de uitspraak van de Generale Synode 1933 (Acta, art. 214, 4o) was verbreid, de onjuistheid daarvan aan te toonen”;

a. dat wat de aangevoerde feiten betreft, deze klacht wel juist is, maar zij geen rekening houdt met het andere feit, dat de Redactie van het Zendingsblad, na een rectificatie van een door Ds. K. van Dijk geïncrimineerde uitspraak, zoo haast als mogelijk was deze rectificatie heeft aangebracht, waardoor Ds. K. van Dijk zich, althans wat het Zendingsblad betreft, ten volle gecontenteerd had kunnen achten;

b. dat door hem uit het oog wordt verloren, dat voor de Generale Deputaten bij de weigering der door Ds. K. v. Dijk ingezonden artikelen, afgezien van andere redenen, mede als overweging mocht gelden, dat zij ook te waken hebben, dat de Zending door het opnemen van ingezonden stukken geen schade lijde, hoewel de Generale deputaten achteraf beschouwd, juister zouden hebben gehandeld, indien zij aan Ds. K. van Dijk, al ware het slechts ééne maal, de gelegenheid hadden geboden in 't Zendingsblad een korte, zakelijke, gepaste ontvouwing van zijn grieven te geven;

c. dat het besluit van de Generale Synode van Middelburg 1933 (zie art. 214 4o), gelijk reeds is uitgesproken op *verklaarbaar misverstand heeft berust en kwade trouw in geen geval mag worden verondersteld*.

2. Ten opzichte van de klacht van Ds. K. van Dijk, dat Generale deputaten hem in een circulaire (zonder zijn voorkennis verzonden) bij de kerken in verdenking hebben gebracht, door aan de kerken mee te deelen, dat zij, Generale deputaten, betreurden en afkeurden wat hij, naar zijn beste weten, in het belang der goede zaak en voor de eere van zijn Zender gedaan had voor de invoering van een complete

psalmberijming bij de inlandsche gemeenten op het zendingsterrein, en tegen het verzet tegen die invoering van de zijde zijner collega's, 't geen den deputaten niet toekwam tegen hem op die wijze partij te kiezen en hun gezag in de weegschaal te leggen, om wat hij in deze zaak meende te doen, bij de kerken verdacht te maken:

a. dat hierbij door Ds. K. van Dijk geen rekening wordt gehouden met de overweging van de Generale deputaten, dat er door sommige zijner publicaties eenige onrust in de kerken gewekt was, als zouden zijn collega's in Indië het met de zuivere beginselen in de zending niet nauw genoeg nemen en als zouden de Generale deputaten zijn artikelen niet wel kunnen ontzenuwen;

b. dat het een verzuim van de Generale Deputaten is te achten, dat zij buiten voorkennis van Ds. K. van Dijk het eerste vertrouwelijk schrijven aan al de Gereformeerde Kerken in Nederland hebben verzonden;

c. dat, al hadden de Generale deputaten tot het schrijven en verzenden van bovengenoemd schrijven geen speciale opdracht, toch het verzenden van zulk een schrijven op zichzelf niet is af te keuren, hoewel deputaten zich daarbij hadden moeten onthouden van het uitspreken van een oordeel over de handelwijze van Ds. K. van Dijk;

d. dat Ds. K. van Dijk juister gehandeld had, indien hij rekening gehouden had met het verzoek van de Generale Synode te Arnhem 1930 (zie Art. 301, 2o), „dat Ds. K. van Dijk beter had gedaan het geschil tusschen hem en de Afzonderlijke Vergadering niet publiek in de pers te bespreken; maar zich te hebben bepaald tot een behandeling daarvan alleen in den kerkelijken weg”, temeer, omdat hij zijn conscientie reeds in ruime mate had ontlast.

3. Ten opzichte van de klacht van Dr. K. van Dijk, dat de Generale deputaten zich, zonder opdracht van de Kerken, gemengd hebben in een zaak, door hem aanhangig gemaakt bij de Kerk van Heeg en door hun advies aan die Kerk, evenals door een schrijven aan hem, getracht hebben te verhinderen, dat een aanklacht door hem bij zijn Kerkeraad ingediend tegen een der brieven van die Kerk, onderzocht zou worden, en dus het kwaad, dat volgens Generale deputaten bij hem en volgens zijn gevoelen bij hen gevonden worden, bestraft zou worden:

dat het volkomen juist is, dat de Generale deputaten, op verzoek van de Kerk van Heeg aan den kerkeraad dezer Kerk advies hebben gegeven, waartoe zij naar hun overtuiging niet incompetent waren en dat dit geven van advies niet met hun bevoegdheid en mandaten in strijd is.

4. Ten opzichte van de klacht van Ds. K. van Dijk, dat de Generale deputaten met verdraaiing zijner woorden beweren, dat hij iets beloofd heeft, wat hij niet heeft beloofd en nu volgens hun schrijven van 28 April 1936 hem schuldig verklaren aan verbreking van zijn woord:

a. dat in zoverre juist is, dat Generale deputaten de overtuiging hadden, dat Ds. K. van Dijk op 12 Juli 1935 deze ook door hem plechtig gezegelde stipulaties heeft verbroken;

b. dat uit de stipulaties zelve en de desbetreffende brieven enz. dit verbreken van de plechtige overeenkomst van 12 Juli 1935 niet evident blijkt, daar de gebezigde uitdrukkingen in de stipulatiën, bezien in

het licht der gewisselde stukken, voor tweeërlei uitlegging vatbaar zijn;

c. het dus ook niet staande kan gehouden worden, dat Ds. K. van Dijk zich aan verbreking van zijn op den 12en Juli 1935 gegeven woord heeft schuldig gemaakt;

5. a. dat Ds. K. van Dijk een ernstige afkeuring verdient over het feit, dat deze zich niet gehouden heeft aan het door hem gegeven woord in zijn overeenkomst met de Generale deputaten op 24 Juni 1935 en zijn op dien datum aangegane verbintenis heeft verbroken;

b. dat na de lezing van al wat door Ds. K. van Dijk in deze zaak is geschreven, niet het minste van zijn aan alle kerkeraden toegezonden brochure „Om de Waarheid”, de meer dan ergerlijke wijze, waarop Ds. van Dijk onder meer over Generale deputaten voor de Zending zich voortdurend uitlaat, ten eerste is af te keuren en Ds. K. van Dijk daarover schuldbelijdenis tegenover de Generale deputaten moet doen;

c. dat Ds. K. van Dijk van verdere publicaties, in welken vorm ook, aangaande het tot dusver gepasseerde afzie, opdat mede daardoor eindelijk de rust en de vrede zoowel in de kerken in Nederland als in Indië onder Gods rijken zegen mogen terugkeeren; en besluit:

van deze beslissingen zoo spoedig mogelijk kennis te geven aan Generale deputaten voor de Zending, aan Ds. K. van Dijk te Wonosobo en aan de Part. Synodes van Friesland N. en Z.

De Gen. Synode van Amsterdam 1936;

handelende over de *geschillen tusschen Ds. K. van Dijk, missionair dienaar des Woords te Wonosobo en de Afzonderlijke Vergadering van missionaire dienaren des Woords op Midden-Java*;

kennis genomen hebbende van het verzoek van Ds. K. van Dijk, de Kerk van Heeg en de Particuliere Synode van Friesland ten Zuiden, gedateerd respectievelijk 20 Maart, 19 Juni en 3 Juli 1936; benevens van tal van andere brieven en geschriften, op deze zaak betrekking hebbende;

gehoord het rapport der prae-adviseerende commissie;

overwegende, dat voor de eer van Christus en Zijn Kerk en in het belang der Zending en der Zendingsarbeiders, de bestaande oneenigheden zoo spoedig mogelijk moeten beëindigd worden;

besluit:

a. aan de Afzonderlijke Vergadering der missionaire dienaren des Woords op Midden-Java te adviseeren, dat zij aan Ds. K. van Dijk haar leedwezen betuige over alle uitlatingen, waardoor deze zich in zijn eer als dienaar des Woords zou aangetast kunnen achten en dat zij deze uitlatingen in haar geheel intrekke;

b. aan Ds. K. van Dijk te Wonosobo te adviseeren, dat hij zijn leedwezen betuige aan de Afzonderlijke Vergadering van missionaire dienaren des Woords op Midden-Java over zijn aanklacht bij de Kerk van Heeg en andere zendende Kerken ingediend, en dat hij deze in haar geheel intrekke;

c. aan een drietal deputaten in Indië op te dragen, dat zij voor de opvolging van deze adviezen zorg dragen;

d. van dit besluit kennis te geven aan Ds. K. van Dijk, de Afzonderlijke Vergadering van missionaire dienaren des Woords op Midden-Java, de Kerk van

Heeg en de anderen, bij deze zaak betrokken zendende kerken, aan de Classis Workum, de Zendings-synode van Friesland (ten Zuiden).

Zending van de Nederlandsche Gereformeerde Kerk in Palembang en van de Javaansche Kerken van Midden-Java in Zuid-Sumatra.

I.

Het was Woensdag 20 Mei, dat de predikant van de Javaansche gemeente te Magelang des morgens om 6 uur op de autobus stapte, die hem in ongeveer een uur naar Poerworedjo bracht. Daar ontmoette hij den dominee der gemeente ter plaatse. Gezamenlijk namen zij den sneltrein, die om 5 uur in Weltevreden arriveert. Hier moesten ze de nacht doorbrengen onder het gastvrije dak van kennissen. De volgende morgen ging de reis weer verder gedeeltelijk per trein, gedeeltelijk per boot, tot ze om 5 uur in Oosthaven bij Telok Betong aan de zuidkust van Sumatra aankwamen.

Van ouds is dit de residentie hoofdplaats van de Lampongsche districten. Men vindt er behalve de woning van den Resident en diens kantoren, vele toko's, meest in handen van Chineezers.

Op korte afstand is in later tijd een geheel nieuwe stad verrezen, gelegen op gezonder terrein. Het is Tandjong Karang, thans hoe langer hoe meer de woonplaats der Europeanen en de centrale, belangrijkste plaats van deze streek.

Daar voegde zich bij beide heeren R. Samuel, de ijverige goeroe-indijl van Medan. Op verzoek van den Kerkeraad van de Nederlandsch Gereformeerde Kerk te Palembang was deze heelemaal overgekomen van zijn woonplaats in het verre noorden, om de beide heeren uit Java met zijn ervaringen bij te staan. Dat scheen wel noodig. Want de beide predikanten van Midden-Java hadden zich opgemaakt tot een lange reis door hun geheel onbekende streken.

Zij hadden er vreeselijk tegen opgezien.

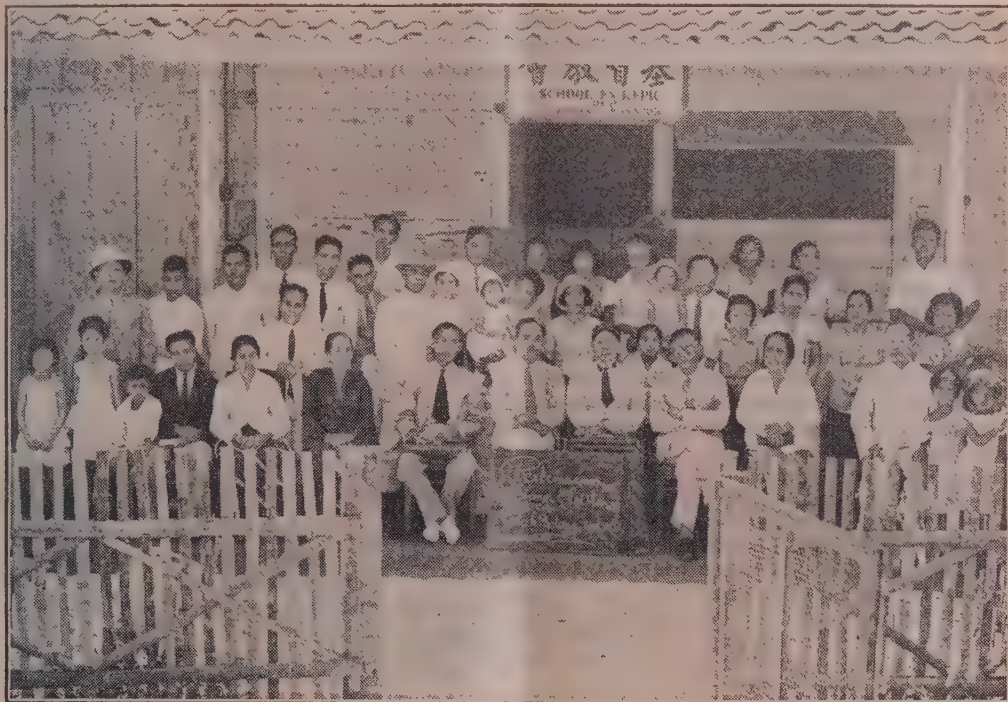
De Synode hunner kerken, het vorig jaar te Magelang vergaderd, had een vraag van de Classis Poerworedjo-Magelang in behandeling genomen, of het niet de roeping der Javaansche Kerken kon zijn zendboden af te vaardigen naar landen, waar het Evangelie nog onbekend was.

Hoewel verschillende namen genoemd werden van streken, die om bearbeiding riepen, stond men er aanvankelijk nogal sceptisch tegenover. De kracht, finantieel en geestelijk, was zoo klein. Men leefde zelf in het midden van een millioenen bevolking, die nog zoo betrekkelijk weinig bereikt wordt. De geldelijke kracht was nog geheel onvoldoende om eigen kerkelijk leven te bekostigen. Mocht men dan wel denken aan werk op de overwal? Was dit niet te hoog gemikt, fantastisch, romantisch, maar geenszins in overeenstemming met het reële bestand der dingen?

Zóó werd er eigenlijk weinig voor gevoeld, tot op Zuid-Sumatra gewezen werd. In de laatste jaren werden groote contingenten Inlandsche landbouwers naar de z.g. Lampongsche Districten door de regering getransporteerd uit Midden-Java. Want de oeconomische toestand van de uiterst dichte bevolking op Java werd hoe langer hoe critieker. De malaise had ten gevolge gehad, dat de werving van werk-

krachten voor de Buitengewesten zoo goed als stop was gezet. Integendeel bij drommen waren de arbeiders van tabak-, rubber- en andere ondernemingen in Sumatra en elders naar Java teruggezonden. In hun geboorteland vermeerderden zij de groote nood, die ontstaan was door de gedeeltelijke ineenstorting

belangstelling voor het Evangelie getoond hadden. Roerende brieven waren van enkelen hunner met name in Keboemen ingekomen, brieven, die vroegen om Schriftgedeelten en Christelijke lectuur te zenden. Een brief bevatte ook de mededeeling van den schrijver, dat hij zich, in zijn wanhoop, zoekende naar

Vergadering van Christenen te Telok Betong (Sumatra).

Op het bord op den voorgrond staat in het Maleisch: Vergadering van Christenen te Telok Betong. Links ter zijde van het bord Ds. Darmo van Poerworedjo; aan zijn linkerhand Ds. Siswa van Magelang, daarnaast (met hoofddoek) R. Samuel van Medan en daarnaast (met bril) de heer Moersadi.

van de suikerindustrie, de inperking van de rubber-, thee- en koffieondernemingen, de prijsdaling van bijna alle landbouwproducten als kokosnoten, aardvruchten, mais, rijst enz. In Banjoemas en Zuid-Kedoe was de suiker zelfs heelemaal weggevallen. De dagelijks meer onhoudbaar wordende toestanden dwongen tot de eenige weg voor uitkomst: emigreren naar de nog onafzienbaar uitgestrekte ongecultiveerde streken van de buiten Java gelegen eilanden.

Met name in Zuid-Sumatra wachten onmeetbare oerbosscen op de bijl van de moedige ontginners. Het gouvernement ziet dit duidelijk in. Het is reeds begonnen daàr in de Lampongsche Districten, arme, maar jonge, gezonde landbouwers op 's Lands kosten heen te brengen en hun bij de zware taak der ontginning de behulpzame hand te bieden. Het lijdt geen twijfel, of ook van de 25 miljoen, die het Nederlandsche Gouvernement tot bestrijding van de oeconomische nood in Indië gevoteerd heeft, zal een aanmerkelijk deel voor die emigratie en ontginning besteed worden.

Onder de transporten, die met dat doel naar de Lampongs vertrokken waren, bevonden zich ook enkele Christenen, leden onzer Zendingsgemeenten, of menschen, die toen zij zich nog op Java bevonden,

geestelijke gemeenschap, tenslotte maar bij de Roomsche missie had aangesloten.

De Roomsche Missie met haar verziende blik gericht op de toekomst heeft zich n.l. met de kracht, kenmerkend voor de Roomsche actie in Ned.-Indië in onze dagen, op dit terrein geworpen. Zij heeft begrepen, dat een bevolking, onttrokken aan den oudvaderlandschen bodem en tengevolge daarvan niet vastgeketend aan adat-, familie- en desa verband, veel gemakkelijker voor een nieuwe leer en levensopvatting toegankelijk is dan dit in het geboorteland het geval is. Bij de aankomst van elke boot met landverhuizers staat dan ook een pastoor op de wal om de enkele eigen schapen op te vangen, zijn diensten aan te bieden aan de anderen, die verlegen en vol vragen uitzien, naar wien ook, van wien ze hulp kunnen verwachten. De Roomsche scholen vermeerderen in vlug tempo. Hier en daar is ook een ziekenhuis van die kant opgericht. Met eigen oogen zag schrijver dezes in het bovengenoemde Tandjong Karang een Xaverius-omnibus rijden!

Dit alles maakte, dat de Synode van Magelang, eerst weinig voor het entameeren van een eigen zending gevoelend, ten slotte schuchter de drie predikanten van de classis Poerworedjo-Magelang opdroeg

de zaak in nadere studie te nemen en dan speciaal de Lampongsche districten in het oog te vatten.

In overleg met hun classis, die de vraag op de Synode gebracht had, bleek de commissie, dat een theoretische overweging op grond van gedruken en particuliere correspondentie al heel weinig kon opleveren om licht over de vraag te verspreiden, of de Javaansche Kerken al of niet de dubbele taak van zending onder hun volksgenooten in Zuid-Sumatra en verzorging van de verspreid wonende Christenen aldaar behoorden te aanvaarden. Een onderzoek ter plaatse was gewenscht. Maar daarvoor was geld noodig, op zijn minst f 150.—, liefst meer. Zoo richtten zij zich met een schrijven tot de verschillende classes om dit geld te fourneeren, als er waarlijk wat voor gevoeld werd de zaak ernstig te bestudeeren en lichtten verder de zaak toe in het Javaansche Kerkblad.

Aanvankelijk stroomde het geld maar heel spaarzaam toe, zoodat Ds. Darma van Poerworedjo al begon te aarzelen of het mogelijk zou zijn op reis te gaan. Maar toen kort voor de vastgestelde datum van vertrek van alle kanten de postwissels kwamen opdagen, begroetten de beide mannen, die op verkenning zouden gaan, daarin terecht een teeken van de sympathie, die bij de gemeenten in deze sluimerde voor de gevormde plannen.

Intusschen had Ds. Sybesma, de jonge predikant van de Hollandsche Gereformeerde Kerk in Palembang en zijn Kerkeraad het verslag van de Synode te Magelang, gepubliceerd in het Zendingblad en in het (Indische) Kerkblad gelezen en daardoor kennis gekregen van besprekingen omtrent eventuele Zending in Zuid-Sumatra, op het verstrooid gebied van Palembang. Bij zijn reizen had Ds. Sybesma kennis gekregen van de bestaande nood. De gemeente van Palembang, begeerende om ook het hare in de eigen omgeving te doen, had zich reeds met de kerkeraden van Medan en Pematang Siantar verstaan omtrent een gemeenschappelijke zendingsactie onder de Javanen op Sumatra. Zoo kwam het dat de afgevaardigden van Java reeds de dag na hun aankomst te Tandjong Karang de Goeroe ontmoetten, die Medan sedert eenige jaren voor het werk onder de Javanen aan de Oostkust van Sumatra en omgeving in dienst heeft. De Kerkeraad van Palembang had gezorgd, dat deze goeroe (sedert Palembang toegetreden was tot de werkgemeenschap met Medan en Siantar, ook zijn goeroe), aanwezig zou zijn als de onderzoekingsstocht begon. Die R. Samuel heeft toch zijn sporen verdiend in het moeilijke werk van oriëntering en opspeuring van verstrooide Christenen.

Natuurlijk was de ontmoeting van hen, die elkan- der reeds lang als vrienden en geestverwanten op Midden-Java gekend hadden, bijzonder hartelijk. De blijdschap vermeerde nog toen zij in Tandjong Karang de gulle gastvrijheid mochten genieten van een Javaansch echtpaar, nog geen jaar geleden uit Midden-Java hierheen verhuisd.

De Heer Moersadi, thans eerste commies bij de Irrigatie, was een 30 jaar geleden door Ds. Ruysenaers in het huwelijk verbonden met een dochter van den goeroe indijl van wijlen Zending Vermeer in Poerbo- linggo. Op kerkelijk gebied heeft hij zich op Java verdienstelijk gemaakt als ouderling van de Malei- sche gemeente van Kwitang en in de allerlaatste ja- ren in het-zelfde ambt te Jogjakarta. Nu naar Zuid-

Sumatra overgeplaatst, waren zij de aangewezen gastlieden. Als zoodanig waren man en vrouw beide steeds tot hulp bereid. Trouwens, zij waren buiten- gewoon ingenomen met het bezoek uit Midden-Java en met het vooruitzicht, dat wellicht de Javaansche kerken daár Zending zouden gaan drijven. Zij ver- telde van den grooten geestelijken nood. Ook zij zelf voelden het a.h.w. aan den lijve. Toch konden zij gelukkig dikwijls genieten van de radiopreeken in de Hollandsche taal, die van uit Java werden uitgezonden. Hun buurman, een dokter van Malei- sche landaard, stelde hen daar gewillig toe in de gelegenheid. Trouwens diens vrouw heeft een Chris- telijke opvoeding genoten.

(Wordt vervolgd).

ESSER.

Zending Zeeland, Noord-Brabant en Limburg.

I.

Magelang, 26 September 1936.

Amice,

Voor enkele weken stond er een groote autobus voor de deur, waar al de helpers en ik, Mejuffrouw Baarbé en enkele Javaansche meisjes, instapten, met alle bagage om naar de desa te vertrekken, waar we gedurende 5 dagen zouden wonen in een paar een- voudige Javaansche huisjes. Juffrouw Baarbé met haar meisjes in het eene en wij met z'n allen, 15 man, in het andere huis.

Wat we daar wilden doen?

We wilden het Evangelie verkondigen in de desa en de desa's in de omgeving. We wilden een bepaald gedeelte van het Zendingsterrein eens intensief be- werken gedurende deze dagen.

We hadden gehoord hoe men dit gedaan had in Banjoemas en we wilden het op dezelfde wijze eens probeeren in Magelang.

's Morgens zoo hadden we afgesproken zouden de helpers in clubjes van 2 en 3 uitgaan naar de hun aangewezen desa's en zouden trachten een plaats te krijgen, waar zij 's avonds het Evangelie zouden ver- kondigen. We hadden er echt zin in. De eerste avond hebben we doorgebracht in gebed en God gevraagd om Zijn zegen, Zijn leiding, vrijmoedigheid, voor- zichtigheid, kracht.

Het was een mooie avond, een avond waarin we 't allen voelden, dat God de opening moest geven, maar dat Hij toch ons gebruiken wou om Zijn Evan- gelie bekend te maken. Daarna gingen we naar onze slaapstede. Ge moet U daar natuurlijk geen groote voorstelling van maken. Ik kreeg een apart kamertje, een ander kamertje was bestemd voor den Javaan- schen dominee, en een paar helpers; de overigen slie- pen bij elkaar op een ambén.

Den volgenden morgen waren we al vroeg op en hadden we een paar gezellige oogenblikken, toen we onder genot van een kopje thee wat met elkaar zate- ren praten over het werk van den komenden dag. Na het ontbijt, dat evenals het middagmaal en het avond- eten uit rijst bestond, gingen we allen op stap om de plaats te zoeken voor een bijeenkomst. Een tweetal goeroe's indijl waren met mij aangewezen om in de

desa waar we een woning gehuurd hadden, den loerah op te zoeken en hem te vragen zijn woning af te staan voor het houden van een bijeenkomst. De loerah was niet thuis, maar we wisten dat hij naar een desa gegaan was op 10 K.M. afstand; een autobusje, dat daar een geregelde dienst onderhoudt, bracht er de helpers heen en wij vonden den loerah bereid zijn woning af te staan.

12 uur waren allen terug van hun tocht naar de desa en hoorden we den uitslag van de pogingen. Nu dat was mooi; alle loerah's hadden hun woning afgestaan en we waren blij, dat er geen weigeringen waren, zooals we 's morgens een beetje hadden gevreesd. Ge moet het U goed indenken. Daar komen een paar Christenen vragen of ze in het huis van een dorpschoofd 's avonds het Evangelie mogen verkondigen en of de loerah daartoe ook zijn hulp wil verleen, door de menschen bijeen te verzamelen. Die Christenen zijn geheel onbekend aan den loerah; het konden net zoo goed communisten zijn, waarvoor de loerah's zoo gewaarschuwd zijn. Er was terecht eenige verwondering, dat alles zoo vlot verlopen was en we dankten God, dat Hij het alles wel gemaakt had.

Dien morgen waren er twee broeders thuis gebleven speciaal om de uitgetrokken broeders in het gebied te gedenken.

's Middags gingen we allemaal uit; 6 groepjes van 3, die in 6 desa's samenkomsten zouden houden, op de toegezegde plaatsen.

Wij gingen naar den loerah van de plaats; ge begrijpt, dat we vol spanning waren; hoe zou het gaan; zouden er velen zijn gekomen; zou...?

Toen we de woning van den loerah naderden, geen was vreemd op. De woning lag in het donker, geen mensch was gekomen. Dat zag er werkelijk triestig uit!

We klopten aan en toen de vrouw van de loerah verscheen, vroegen we, hoe 't stond en of de loerah de menschen had laten uitnoodigen.

De vrouw wist van niets; de loerah was uitgegaan en nog niet teruggekomen, maar of wij maar plaats wilden nemen in den pendopo. We gingen zitten en kregen overvloedig thee en koek; een broer van de loerah werd gehaald om ons teleurgestelde menschen gezelschap te houden. Maar we zijn tenslotte onverrichterzake huiswaarts gegaan. Waren we beet genomen? Had de loerah ons bedrogen? Waarom had hij dan maar niet terstond gezegd, dat hij er bezwaar tegen had? Och, dat zijn allemaal vragen, die een Nederlander doet, wanneer hij de Javanen en de Javaansche begrippen nog niet kent.

Voor ons was het duidelijk, dat de loerah tenslotte geen zin had zijn huis af te staan, maar zooiets bot te weigeren vindt een Javaan onbeleefd. Hij laat het op een andere manier blijken, en de eenige uitweg, die hij gezien heeft, was deze: zelf niet thuis te komen of althans te laten zeggen, dat hij niet thuis was. We hoopten nu maar, dat de ervaringen van de Javaansche broeders een beetje beter zouden zijn.

Om 10 uur kwamen de eersten terug; dat was wel wat vroeg voor een geslaagde samenkomst. Nu dat was ook zoo, de loerah lag op zijn bed, toen de goeroes er aan kwamen. Blijkbaar was deze loerah, die 's morgens nog zoo welwillend was geweest, om zijn huis toe te zeggen, van meening veranderd. En die ver-

andering was nogal duidelijk, want toen deze helpers een gesprek kregen met enkele menschen van het desabestuur en er nogal wat andere menschen bijkwamen om te luisteren, kwam de loerah al spoedig zelf om te zeggen, dat die samenkomst niet gehouden mocht worden. Weldra waren de menschen verdwenen uit vrees voor de loerah.

Tot hiertoe waren de mededeelingen dus niet erg bemoedigend. Maar tegen 12 uur kwamen de anderen met andere berichten, over goedgeslaagde samenkomsten. In nog een desa was de samenkomst niet doorgegaan door gebrek aan hoorders. Maar uit de andere desa's kwamen goede berichten. Aan den avond van den dag konden we constateeren, dat ongeveer 50 % geslaagd was.

Nu zou in een gewoon geval zoo'n teleurstelling deprimeerend gewerkt hebben, maar als ge met zoo'n club bij elkaar zit, dan kunt ge meer verdragen en er werden tal van woorden gesproken, die bemoedigden.

Behalve deze samenkomsten in de desa, werden er ook elken dag een viertal samenkomsten gehouden in een tabaksonderneming, waar een kleine 1000 mannen en vrouwen werkzaam waren. Ze kwamen daar uit den geheelen omtrek; alle desa's van het onderdistrict waren onder hen vertegenwoordigd en het was een mooie gelegenheid om het Evangelie te verkondigen. Juffrouw Baarbé met haar meisjes onder de vrouwen; wij onder de mannen. Vandaar zou het Evangelie worden meedragen naar hun eigen desa.

We hebben op die manier 5 dagen saamgewoond en gewerkt en toen we terugkeerden was er opgewektheid onder de broeders. We hebben den heelen langen weg in de autobus zitten zingen; we vertrokken zingend en we kwamen zingend in Magelang aan.

Er was nieuwe hoop gewekt, nieuwe plannen waren ontstaan; de helpers keerden terug naar hun eigen desa, met het voornemen om in eigen omgeving te werken zooals we het een paar dagen saam gedaan hadden.

Als steeds

t.t.

A. MERKELIJN.

II.

Magelang, 26 September 1936.

Amice,

Gisteren ben ik naar Bono geweest om het Avondmaal te bedienen. Dit was de 4e of 5e keer dat ik daar kwam om de Sacramenten te bedienen; ook nu waren er weer 11 die belijdenis der geloofs wenschten af te leggen en te worden gedoopt met hun 6 kinderen.

Nog maar kort hebben we daar gewerkt, maar in dien korten tijd hebben we daar veel zegen ontvangen en de vraag kwam reeds op of deze gemeente, nog geen 1½ jaar oud, niet reeds rijp geacht moet worden voor institueering.

Het is er prettig, om er te vertoeven. Het leeft er zoo, er is zooveel opgewektheid. Ze vertellen U van de bezoeken, die ze afgelegd hebben om menschen, vrienden, familieleden, kennissen te bewegen tot geloof; twee broeders vertelden me, dat ze den vorigen avond uitgegaan waren en tot 's morgens 5 uur had-

den gepraat met een belangstellend dorpshef, die graag eens wat over die nieuwe leer wilde hooren. Maar bijzonder kwam ik toch onder den indruk van de antwoorden, die deze 11 Javaansche broeders en zusters op de gestelde vragen gaven. Bij het onderzoek werden de volgende vragen en antwoorden gegeven.

Hoeveel stukken moet ge weten, om zalig te worden?

Drie stukken:

- 1e. ik moet mijn zonde en ellende kennen .
- 2e. ik moet weten, hoe ik van die zonde en ellende verlost moet worden.
- 3e. ik moet weten, hoe ik Gode daarvoor dankbaar zal zijn.

Waaruit kunt ge Uw zonde kennen?

Uit de Wet van God.

Welke Wet? Uit de Wet der 10 geboden.

Aan wie heeft God die Wet gegeven? Aan het Israëlitische volk.

Van wie stamt dit volk af? Van Jakob.

Waarom heet het dan Israël? Zoo werd Jakob genoemd, nadat hij met God geworsteld had bij den Jabbok.

Van wie stammen wij allemaal af? Van Adam en Eva.

Waar heeft Adam gewoond? In 't Paradijs.

Had Adam reeds zonde, toen hij geschapen werd? Neen, Adam is zonder zonde geschapen.

Welke zonde heeft hij gedaan? Hij heeft het proefgebod overtreden.

Hebben wij daar ook wat mee te maken? Ja, die zonde van Adam is ook onze zonde.

Hoe noemen wij onze zonde, die we met Adam gemeen hebben? De erfzonde.

Hebben we nog andere zonden? Ja, de zonden, die wij zelf gedaan hebben.

Hoe kunnen wij die zonden onderscheiden? In zonden met gedachten, woorden en werken.

Kunnen wij van die zonde verlost worden? Ja, door het geloof in Jezus.

Wat heeft Jezus dan voor ons gedaan? Hij heeft onze straf gedragen.

Waarin bestaat die straf? In de dood.

Wat is dood? Dood is de scheiding van de ziel en God, van de ziel en het lichaam, van de ziel en lichaam van God.

Wie werkt dat Geloof in U? De Heilige Geest.

Wanneer? In de wedergeboorte.

Wat is wedergeboorte? In de wedergeboorte wordt onze ziel levend gemaakt.

Is het oude leven dan heelemaal weg? Neen, van het oude is nog veel over, waartegen we moeten strijden.

Wat is geloof? Gelooven is een zekere kennis van God en Zijn beloften en een hartelijk vertrouwen, dat mij al mijn zonden zijn vergeven.

Is er ook geloof, dat niet zalig maakt? Ja, tijdgeloof, historisch en wondergeloof.

Wat is dat? Tijdgeloof is een geloof, dat slechts een korte tijd duurt en bezwijkt, wanneer we er moeite voor moeten verduren.

Wondergeloof is het geloof, waardoor ik aanneem, dat er aan mij of door mij een wonder kan gebeuren. Historisch geloof noemt de inhoud van den Bijbel waar, maar het gaat buiten het hart om.

Wie was de Heere Jezus? De Zoon van God; de Zaligmaker der wereld

Zijn er nog meer Zaligmakers? Neen, Jezus is de eenige Zaligmaker.

Hoe wordt het geloof versterkt? Door de prediking des Woords en het gebruik der Sacramenten.

Hoeveel Sacramenten zijn er? Twee: de H. Doop en het H. Avondmaal.

Waarmee worden wij gedoopt? Met water.

Is dat gewoon water, of zit er in dat water een verborgen kracht? Het is gewoon water.

Waarom gebruiken we water? Omdat het zoo'n duidelijke zinnebeeld is van de reiniging der zonde.

Neemt dat water de zonde weg? Neen, we worden van onze zonde gereinigd door het bloed en den Geest van Christus.

Moeten de kinderen ook gedoopt worden? Ja, want zij behooren bij het Verbond.

Met wie is dat verbond opgericht? Met Abraham en zijn zaad.

Welk Sacrament was er toen? De besnijdenis.

Hoe heet het tweede Sacrament? Het Heilig Avondmaal.

Wanneer is dat ingesteld? In den nacht in welken Jezus verraden werd.

Voor wie is het H. Avondmaal? Voor ieder die geloof.

Welke zijn de teekenen? Gebroken brood en vergoten wijn.

Wat wordt ons aan het Avondmaal verzekerd? Vergeving der zonden en het eeuwige leven.

Wat moet er aan het Avondmaal vooraf gaan? Zelfbeproeving.

Waar gaat die zelfbeproeving over? Over drie stukken:

1. moet ik nagaan mijn zonden en die voor God met oprecht leedwezen belijden.

2. gelooven, dat God ze om Christus' wil vergeven heeft.

3. nagaan of ik nu voortaan meer tegen mijn zonden strijden wil.

Zit er ook iets bijzonders in die teekenen? Er zit niets bijzonders in.

Hierbij heb ik het onderzoek afgebroken, omdat er al heel wat tijd mee verstreken was en uit de vlote antwoorden wel bleek, dat het onderwijs van den goeroe vruchtbaar was geweest. Het antwoorden is niet altijd even vlot, we moeten wel eens een keer afwijzen, wanneer men blijkbaar nog niet begrijpt wat het is te gelooven in den Heere Jezus.

Maar hier in Bono liep alles zoo bijzonder, en geen van die 11 menschen kon lezen. Ze hadden het alles van mondeling onderwijs moeten hebben. Maar als U hoort, hoe dikwijls zij bij elkaar komen, hoe vaak ze er over spreken met elkaar, hoe dat heel hun leven elken dag weer in beslag neemt, dan gaat ge begrijpen, hoe ze het alles zoo weten kunnen.

De goeroe vertelde me dan ook, dat hij bijna geen tijd heeft uit te gaan en andere dorpen te bezoeken, want hij heeft den geheelen dag catechisaties en elken dag weer komen ze hem vragen stellen en luisteren ze begeerig naar zijn onderwijs. Op die manier was het mogelijk, dat die menschen, die niet lezen kunnen, toch zooveel van het onderwijs hadden opgestoken. Toch voelde ik wel, hoe noodig het was, dat deze menschen lezen leerden en we hebben dan ook afgesproken, dat er geregeld les in het lezen gegeven zou worden, opdat zij zelf den Bijbel kunnen lezen. Op m'n vraag of ze nu nog wel eens iets uit

en over den Bijbel hoorden behalve van den goeroe-indijl, luidde het antwoord bevestigend.

Want in het dorp woonde iemand, die goed lezen kon en in zijn huis hing dan ook een bordje, waarop bekend gemaakt waren de tijden, waarop hij den Bijbel las en dat ook anderen dan bij hem konden komen om te hooren. Eens in de week komen zij

missionaire arts van het Petronella Hospitaal te Djokja. Hij heeft reeds een flinken staat van dienst. De eerste maal ging Dr. Muller in dienst der Zending uit in Maart 1922. Hij heeft dus reeds veertien jaren de Zending gediend.

Zijn eerste verlof viel in het jaar 1929. Tijdens dat verlof verwierf hij zich den doctorstitel met een

Dr. M. G. Muller en gezin.

allemaal daar luisteren, maar sommigen hebben kinderen op school en al kunnen zij zelf dan niet lezen, hun kinderen moeten dan maar hardop in den Bijbel lezen en zoo zitten dan de ouderen, die niet lezen kunnen, vaak om hun jongen geschaard te luisteren naar hetgeen die jongen ze uit den Bijbel voorleest. 't Is alles dus wel primitief, maar op deze primitieve wijze heeft het Woord Gods daar zijn loop en verlicht het wonderen van vernieuwing.

Niet in alle gemeenten is het zoo opgewekt en verblijdend, maar over het algemeen is er belangstelling in Gods Woord en zijn er tal van wegen, waarop ook de onkundigen, die de edele kunst van lezen niet geleerd hebben, kennis verkrijgen van Gods Woord.

Gaarne beveel ik ook deze gemeente in Uwe voorbede aan.

Als steeds t.t.

A. MERKELIJN.

Zending Noord-Holland.

Dr. M. G. Muller en gezin.

(Bij de foto).

De vorige maand is Dr. M. G. Muller opnieuw weer teruggekeerd naar Indië. Dr. Muller is de eerste

academisch proefschrift getiteld: „Over de enterogene B-A-vitaminen, in het bijzonder over de enterogene Beriberi”.

In October 1935 brak de tijd aan voor zijn tweede verlof. Na enkele weken bij familie in Italië te hebben doorgebracht, kwam hij naar Holland. Ook dit tweede verlof heeft hij echter geenszins alleen in rust doorgebracht. Dat ligt zoo niet in zijn lijn. Dr. Muller is een actief man, die gaarne door studie en praktische oefening zijn medische kennis en ervaring verrijkt. Ditmaal heeft hij eenige maanden gewerkt in een kinderziekenhuis om zich nader te bekwamen in de kennis van kinderziekten. Met het oog op deze studie heeft hij zijn verlof een paar maanden verlengd. Het spreekt vanzelf, dat deze studie weer ten goede komt aan het medisch werk der Zending te Djokja.

De Heere heeft het echtpaar Muller-Koetsier gezegend met een viertal kinderen. Eén van dat viertal heeft Hij echter weer tot zich genomen. Dat was voor hen een groot offer. Maar zij ontvingen genade om het over te geven aan hun Bondsgod.

Den 2en October zijn Dr. en Mevr. Muller-Koetsier van Genua met de „Kota-Gedé” weer vertrokken naar Java. Ditmaal konden zij echter hun drie kinderen niet allen weer medenemen. Zooals zoovele

Zendingsmensen, moesten ook zij hun oudste zoon Marinus Gerard met het oog op zijn verdere opvoeding in Holland achterlaten. Dat moeten achterlaten van kinderen is een donkere schaduw in het gezinsleven van tal van Zendingmensen. Ook aan Dr. en Mevr. Muller viel dit niet gemakkelijk. Maar het belette hen niet met opgewektheid terug te keeren tot het groote Zendingswerk te Djokja, dat ook hun zeer na aan het hart ligt.

W. B.

De collecteerende meisjes te 's-Gravenpolder.

De Kerk te 's-Gravenpolder is slechts klein. Zij telt nog geen 150 zielen. Maar zij brengt trouw haar aandeel voor de Zending op. En dat is in Zeeland niet zoo weinig. Zij kan dit doen, omdat de vier

De collecteerende meisjes te 's-Gravenpolder.

meisjes, die met de busjes voor de Zending rond gaan heel wat bijeen brengen. De voorste meisjes bewerken elke week het dorp en de twee grootste meisjes, achter op de foto, gaan elke week met de fiets door de buitenwijken.

Zij doen hun werk met liefde en daarom zeer trouw. Het laatste jaar brachten zij met hun busjes meer dan f 80.— bijeen voor de Zending. Voorbeeldig.

W. B.

Zending Groningen, Drenthe, Overijsel, Bentheim en Oost-Friesland.

Schetsen uit het Binnenland.

No. 24.

Des Zondags na het Avondmaal hielden wij nog een gemeentevergadering in de berggemeente van Karita.

Een andere tijd was niet te kiezen, want een derde deel van de gemeente moet 12 k.m. loopen naar huis, een ander derde deel 17 km. Dus men moest vrij gauw na den kerkdienst weer op stap naar de alleen-gelaten huizen. Een vergadering van de gemeente moest dus wel onmiddellijk na kerktijd plaats vinden.

Wat daar behandeld moest worden?

Wel, de gemeente moest op het hart gebonden worden, dat zij nu een akker voor den goeroe moest aan-

leggen, om meer te komen tot zelfonderhoud. Daar die akker er nog niet was, beloofde ieder een deel van zijn oogst te brengen. Sommigen hadden al wat gebracht.

En bovendien, verleden jaar had men al beloofd een huis voor den goeroe te bouwen. Maar men had er niet veel aan gedaan. Hoe gaat dat bij Soembaneezen? De een wil het niet voor den ander doen, en wil niet eens extra werk op zich nemen, als een ander te kort schiet. En dan is men altijd nog een beetje te trotsch om zoo maar in zijn eigen gebied aan het werk te gaan. Werken is toch altijd nog een beetje minderwaardig! Die oude heidensche gedachte is er nog niet uit! Beloven? Ja, dat doet men o zoo gemakkelijk. Dat kost weinig moeite, om ze van alles te laten beloven. Beloften zijn goedkoop, denkt de Soembanees.

Wij bonden het dus erg op het hart, dat een Christen anders moest zijn, dat hij uit dankbaarheid aan God verplicht was, iets voor Hem te doen. Wij maakten diepe indruk, leek het. Hoofd voor hoofd werd beloofd (voor de tweede maal), dat men eten ging halen en overmorgen terug komen, om het huis voor den goeroe te maken.

Met blijdschap ging ik dien middag verder, naar een andere gemeente, waar nog het Avondmaal beëindigd moest worden, 20 km. verder.

Toen ik den volgenden avond weer in Karita was, was er nog niemand. Maar dat hoefde ook niet, want men had beloofd op Dinsdag te komen.

Na drie weken kreeg ik bericht van den goeroe, dat..... er niemand op was komen dagen.

Wat nu te doen?

Weer praten, en weer beloften bij tientallen in ontvangst nemen?

Daar moest nu maar eens een eind aan komen, er moesten nu voor die gemeente maar eens straffe maatregelen genomen worden!

Daarom gelastte ik den goeroe naar Pajeti te komen, en berichtte aan de gemeente, dat de goeroe teruggetrokken was, daar de gemeente zich niet aan de belofte hield.

Het was een eenigszins gevaarlijk experiment. Want als men het nu toch niet deed? Zou ik het dan door kunnen zetten, die gemeente zonder geestelijke verzorging te laten?

Maar aan den anderen kant, als er niets gebeurde, dan zou de gemeente verwend worden, en denken, dat je maar beloven kon en niets doen, en dat de pandeta het toch wel goed vinden zou!

Maar gelukkig! De strafmaatregel hielp! Men was beschaamd, en erkende schuld, en toonde berouw door de handen aan het werk te slaan. Alleen een klein gedeelte betoonde zich nog minder ijverig.

Nu is de woning zoo wat klaar.

Maar als ze hun goeroe terug willen hebben, moesten zij hem zelf komen halen, en zijn bagage zelf vervoeren, om te toonen, dat zij hem op prijs stelden.

En dat is ook geschied.

Nu zal men voortaan wel méér bereid zijn, ook iets te doen voor het Koninkrijk Gods.

Aldus moeten deze gemeenten ook daarin, soms met straffe hand, opgevoed worden.

P. J. LAMBOOY.

De zendingscommissie met de dames-collectanten te Ulrum.

In Ulrum's Gereformeerde Kerk heeft de Zendingscommissie haar twintig-jarig bestaan mogen herdenken. Al die jaren was zij actief om de belangstelling voor de Zending te wekken en te sterken.

Ulrum's Zendingscommissie en Dames-collectanten.

En dat is zij nog. En zij wordt daarbij trouw geholpen door onderscheidene jonge dames, die als collectanten fungeren en geregeld de Gemeente trouw bewerken.

Hoever zij bijeenbrengen weten we niet. Maar wij verwachten, dat het een flink bedrag zal zijn.

Ulrum's Kerk is aan de eer van haar naam verplicht een eerste plaats in te nemen te midden van de zusterkerken ook in den arbeid der Zending. En de dames-collectanten zullen haar daarbij wel trouw helpen.

W. B.

Zending Zuid-Holland Zuid.

De Zeventigen.

Gij kent het ontroerend verhaal van dien koopman Petrus Waldo in Lyon (Frankrijk) in de 12de eeuw die in het hart gegrepen werd door de schamele stukken van de Heilige Schrift, welke het Roomsche brevier (gebedenboek) bevat? Hij hield niet op tot hij meer van de Bijbel wist. Twee priesters hebben hem toen, door zijn geld daartoe over gehaald, geholpen aan de vertaling uit de Latijnsche vulgaat van groote gedeelte der Schriften.

En als hij leest in de Evangeliën, van de zeventigen, die twee aan twee door den Heiland ter prediking werden uitgezonden, dan wil hij dat navolgen. Straks gaan de predikers, bekend als de „armen

van Lyon" het land door. Juist die vrije prediking was het, welke het conflict met de Roomsche Kerk bracht en de bloedige vervolgingen veroorzaakte, die de Waldenzen, de voorloepers der Kerkhervorming, bij de Protestantsche Christenheid in piëteitvolle herinnering hebben doen voortleven.

Aan deze geschiedenis dacht ik, toen wij op initia-

tief van de Inlandsche Predikant en zijn Kerkeraad Maandag 3 Augustus 's avonds om half zes in het Kerkgebouw bijeengekomen waren.

Er was in de voorafgaande dagen al veel over gesproken en veel voor gebeden.

Want op dien avond zouden mannen en vrouwen, oud en betrekkelijk jong, Javaan en Chinees (ook een Ambonnees was er bij), twee aan twee worden uitgezonden om aan de huizen van Poerbolingo het Evangelie te gaan brengen.

Ongeveer drie kwartier duurde het voor alles goed geregeld was. Er waren er meer dan 100. Als niet ieder dadelijk zich voegde naar het plan van aanval, dat onze dominee had klaar gemaakt dan zouden wij zeker in drie kwartier niet klaar gekomen zijn met de voorbereiding.

Tegen half acht kon nu bij de gewillige eensgezindheid, die er heerschte, ieder vertrekken, gewapend met tractaatjes en met een proefnummer van een nieuw Evangelisatieblad in het Javaansch, dat voor iets meer ontwikkelden bestemd is. Mij was verzocht om met de oude moeder Zipporah en de Chineesche ouderling, die ook al de 70 gepasseerd is, thuis te blijven om gelijk eens Mozes, Aäron en Hur op de berg de strijdende troepen door het gebed te schragen. Na anderhalf uur al zouden ze terugkomen.

Die anderhalfuur konden wij niet in aanhoudend gebed blijven. Vier maal zochten wij het aangezicht des Heeren, na eerst saam bepeinsd te hebben de strijd met Amalek (Exod. 17), de ontroering van

den Heiland toen hij de dwalende scharen zag en het gebed, dat Hij Zijn discipelen op de lippen legde om meerdere arbeiders in de wijngaard (Matth. 9 : 36—38), de geschiedenis van Lydia (Hand. 16) en de belofte des Heeren, dat Zijn Woord niet ledig weerkeert (Jes. 55 : 5, 10, 11).

Toen ik van Lydia had gelezen en verteld, bad het oude moedertje voor de vrouwen, die door de zusters bezocht werden.

Tusschen de meditatie en het gebed in, spraken wij over de oude tijd. Moeder Zipporah was dan op de praatstoel. Zij vertelde hoe haar Vader met een klein gezelschap van mannen en vrouwen heel van Banjoemas naar Semarang was gewandeld om daar door Zending Hoezoo, gedoopt te worden. Zij zelf was toen nog pas 7 jaar en was thuis gebleven. Omdat haar vader twee vrouwen gehad had en bij de doop één gescheiden was (haar moeder) was zij bij Mevrouw van Oostrom opgevoed. Trouwens van die dame had ook haar vader het Evangelie gehoord. Ze is toen later gedoopt door een dominee uit Gombong. Ze noemde de naam, maar ik kon daar niet uit wijs worden. Ook vertelde zij hoe haar veel oudere zuster Rebekka in Poerbolingo woonde maar naar Banjoemas telkens kwam loopen (21 K.M.) om van Mevrouw van Oostrom het Evangelie te hooren en hoe die Rebekka ijverig, wat ze gehoord had, in Poerbolingo vertelde. Maar al gauw herinnerde de bel, dat de uitgezondenen terugkwamen en het dus tijd werd om de studeerkamer te verlaten en naar de Kerk te gaan. Daar vonden we al een heel gezelschap en na eenig wachten schenen de meesten terug te zijn. Toen sprak Ds. Soedarmadi ons toe. Hij zei, dat het 'beter was nu maar niet verslagen uit te brengen. Liever moest men dat in de binnenkamer voor den Zender doen, die rekenschap zou afvragen ook van wat deze avond geschied en gesproken was.

Alleen vroeg hij mij om de avond en de werkers en werksters in het gebed te gedenken. Gaarne deed ik dat, na nog herinnerd te hebben aan de beloften, die aan het geloovig gebed verbonden zijn: Jak. 5.

Het was even over 8 toen wij van elkaar gingen. Ik bewonderde de tact van onzen leider. Als wij allemaal verslag hadden moeten uitbrengen, hoe licht was onze geestelijke ijdelheid gestreeld en gesterkt.

En dat het deze eerste keer zoo gauw was afgelopen en ieder behoorlijk vroeg thuis kwam, is berekend op onze nog zoo zwakke geestelijke kracht.

Ik was heel dankbaar, dat ik, het einde van mijn Zendingswerk langzamerhand naderend, dit nog heb mogen beleven. O, hoe groot is het verschil met een 10 jaar geleden en hoeveel muziek ligt er in voor de toekomst.

Toch ontveins ik mij niet, dat wij nog heel ver verwijderd zijn van wat zich bij Waldus en zijn „armen van Lyon" openbaard heeft.

Bij hen een volkomen overgave van zich zelf en van alle aardsche goederen in de dienst des Heeren en ten behoeve van behoeftigen en ellendigen. Bij hen een krachtig streven naar innerlijke vernieuwing en practische heiligmaking.

Was dat niet een gevolg van de dorst naar Gods Woord, die in hun midden gevonden werd? Dageelijksch overdachten ze voortdurend de Schriften. Heele Evangeliën, ja zelfs het Nieuwe Testament in zijn geheel, werd in hun geheugens gegrift. Dat woord Gods noemden zij de „Jacobs ladder" waar-

langs de hemelsche zegeningen hun toevloeiden.

Ach, bij ons is er nog zoo veel een hechten aan het materieele, erger nog: een zoo gemakkelijk toegeven aan allerlei zonde. Ach, van een gemeente die zelf niet geheiligd is, kan geen reële kracht met blijvend resultaat uitgaan.

Gelukkig komt er steeds weer ook in ons midden een zoeken naar de kennis van Gods Woord. Wij hebben dat vooral aan Solo en Jogja te danken waar zij met zoo veel zegen „Clubjes van vijf" onder de jongelui en „bijbelkringen" (het Hollandsche woord, in Solo gebruikt, wordt al populair) steeds meer oprichten. Bij ons begint daar ook belangstelling voor te komen. Moge het doorwerken! De Heere die ons zoo bijzonder verblijd en bemoedigd heeft, zal ons gebed daartoe verhooren!

P.

E.

De vijf zendingscollectanten te Zuidlaren.

De Kerk te Zuidlaren heeft maar acht collectantjes voor de Zending. Maar die acht doen heel wat. In 1935 hebben zij met hun busjes ruim 470 gulden bijeingebracht. Prachtig. Gemiddeld ieder bijna f 80.—. Dat is nu nog eens flink zijn best doen. De collectantjes te Zuidlaren kunnen wellicht wel voor heel Neerland ten voorbeeld zijn.

De foto laat slechts vijf van de acht zien. Drie konden bij de opname niet tegenwoordig wezen.

Dat speet hun en ons ook.

W. B.

Collectantjes te Zuidlaren.

Rustige voortgang.

Verslag van de Missionaire vergaderingen 1 en 2 Sept. te Djokja.

Het leven van een mensch, en ook het leven van een bepaald werk verloopt in rhythmische golven van spanning en rust. Er kan niet altijd wezen de spanning van allerlei plannen en vooruitzichten, er moet komen de rustige bezinning, het rustig gadeslaan van wat er gegroeid is en nog groeien zal. Zoo is het ook met het zendingswerk. De vorige vergaderingen waren vol plannen en verwachtingen, deze laatste vergaderingen waren veel stiller, bescheidener. Gewichtige beslissingen behoeft niet genomen te worden, groote, nieuwe perspectieven werden ook niet geopend, het was alles veel eenvoudiger.

De gang van het werk. De toon op deze laatste vergaderingen was in het algemeen weer zeer hoopvol en dankbaar. Van alle terreinen kwamen mededeelingen over veel zegen aan alle kanten. Wonosobo kon vertellen van de nieuwe, mooie kerk die voor de gemeente in gebruik genomen werd. De gemeente van Wonosobo had de laatste jaren in allerlei lokalen tijdelijk onderdak moeten zoeken, maar zij bezit nu zelf een eigen Kerkgebouw dat in alle opzichten voldoet. En dat niet alleen, de gemeente zelf is in den laatsten tijd ook voortdurend gegroeid, er komen telkens nieuwe menschen in de samenkomsten, wel een bewijs dat de kracht van het evangelie bezig is naar alle kanten door te werken.

Alle terreinen meldten dat de toeloop van leerlingen naar de Javaansche scholen ontstellend groot is, dit jaar. Het getal nieuwe leerlingen is enorm. Vooral Solo kan daarvan verrassende cijfers laten zien. In Augustus 1934 was het totaal aantal leerlingen op de Javaansche zendingsscholen in het Solo-sche circa 5000.

In Augustus 1935 was het circa 6300.

In Augustus 1936 was het circa 7260.

Dat is dus in twee jaar tijds een toename van 2260 leerlingen, of meer dan 45 %. Van deze getallen kunnen wij ons feitelijk geen denkbeeld meer vormen. Het feit dat ruim 7000 kinderen onderwezen worden in het evangelie en den naam van den Heere Jezus hooren, is zoo iets heerlijks en het geeft grond tot zulke hooggespannen verwachtingen, dat wij niet anders kunnen dan met blijde hoop tegemoet zien wat God nu verder doen zal.

Een tweede, verblijdend teeken is, dat in dit jaar op alle terreinen meer en meer gekomen is de behoefte aan bepaalde zaai- en zaaimaanden. Daar wordt dan dit onder verstaan, dat b.v. gedurende een week de goeroe's indijl, in samenwerking met de colporteurs en ook met de gewone gemeenteleden op uiterst ruime schaal het evangelie verspreiden. Er wordt dan huis aan huis gepredikt, dessa's die nog niet vroeger waren bezocht, worden dan intensief bearbeid en er wordt met alle kracht naar gestreefd om in zoo ruim mogelijken kring belangstelling te wekken. Deze zaai- en zaaimaanden kunnen op verschillende wijzen gehouden worden.

In Poerbolingo werd in Augustus zulk een massactie belegd. Alle leden van de Christengemeente werden er zooveel mogelijk in betrokken en huis aan

huis werd de boodschap van het evangelie verkondigd.

Dergelijke evangelisatiedagen zijn uiterst rijk aan zegen, ook al voor de gemeente zelf. De gemeente zelf wordt erdoor tot nieuw leven gebracht en tot nieuw inzicht in de groote mogelijkheden die er liggen in het Christelijk geloof.

In Kroja werd gedurende 4 dagen naar alle kanten geëvangeliiseerd door goeroe's, in samenwerking met verplegers. Gedurende die 4 dagen werd in Kroja en omgeving ook naar alle kanten gepredikt.

Eenzelfde systeem werd ook gevolgd in het Magelang-sche. Daar werd in de omgeving van Ngablak (vlak bij Kopèng) zulk een gemeenschappelijke actie georganiseerd van verscheiden goeroe's onder leiding van Ds. Merkelijn. Dag aan dag werden samenkomsten gehouden, met tal van menschen werd gesproken.

In Wonosobo zal de volgende week een dergelijke actie georganiseerd worden. In Solo werd de geheele maand Augustus als zaaimaand beschouwd waarin weer in tal van nieuwe plaatsen de boodschap van Christus gebracht werd. En ook in het Keboemensche werd zulk een campagne gehouden.

Dergelijke berichten zijn uiterst verblijdend, omdat ze zoo duidelijk laten zien, dat de Christengemeentes aggressiever beginnen te worden. Ze krijgen er behoefte aan massaal mee te gaan werken. Ze krijgen ook behoefte om ergens op een plaats eens een krachten stoot te geven, zoodat in wijde omgeving iedereen er even van hoort. En, wat misschien nog wel het allermooiste is, ze beginnen te begrijpen dat groote openbaring van kracht alleen mogelijk is door sterke broederlijke gemeenschap. Niet ieder moet voor zichzelf werken, maar we moeten allen samenwerken en als een klein legerje samen optrekken. Dan kan er wat gebeuren. Dat dergelijke dingen gaan leven in heel de Christelijke gemeente op Midden-Java, behoort wel tot de meest hoopvolle verschijnselen van het zendingswerk.

En hoe evangeliseeren wij? Ik vraag mij, als ik die berichten over de groote gemeenschappelijke acties van de Javaansche Christenen lees, telkens af: hoe doen wij, Hollanders, dat nu? Is dit niet een ding dat wij van hen kunnen leeren? Evangeliseer altijd door, maar geef zoo nu en dan eens een krachten stoot. Doet dat in sterke, broederlijke samenwerking. Neem als het kan ieder gemeentelid in die actie op, en maak dat in zulke dagen de boodschap van het evangelie naar alle kanten gehoord wordt.

Een nieuwe school. Er werd op de missionaire vergaderingen ook gesproken over de nieuw op te richten school voor opleiding van Javaansche onderwijzers. Besloten werd aan de Synode voor te stellen deze school de eerste drie jaar in alle geval in Solo te plaatsen. Daar in Solo is een Commissie aan het werk, die met groote ijver al sinds geruimen tijd bezig is een leerprogramma uit te werken, dat volkomen afwijkt van dat van de gouvernements-normalscholen. De bedoeling is aan deze school een geheel eigen type te geven. Er moet meer winst gedaan worden met wat ons door de nieuwere pedagogiek hoe langer hoe meer duidelijk geworden is. Er moet gebroken worden met allerlei sleur van vroeger en met het overmatig van buiten leeren

enz. Deze school moet vooral ook meer in heel zijn opzet van het onderwijs sterker doortrokken zijn van het Christelijk beginsel.

Wanneer de Generale Synode de gelden toestaat, en we hebben reden erop te hopen, dan zal deze school reeds spoedig geopend worden.

Ik acht dit een punt dat voor heel de ontwikkeling van het Christelijk onderwijs van zeer groote betekenis kan worden.

Dit is een ernstige poging om te breken met het tot nu toe gevolgde systeem en iets wezenlijk nieuws te brengen! Hier wordt het Christelijk geloof als het ware doorgedacht ten opzichte van alle vakken van onderwijs, en er wordt gezocht naar een nieuwen weg. Wanneer dit systeem slaagt, dan kan het onberekenbare gevolgen hebben voor heel de toekomst van ons Christelijk onderwijs in Indië. We hebben al zoo vaak geklaagd dat wij altijd maar weer scholen openen die als twee druppels water gelijken op de gouvernementsscholen, uitgenomen het godsdienstonderwijs. Hier wordt werkelijk een poging gedaan om iets nieuws te brengen.

En deze poging is de belangstelling waard van allen, die in het Christelijk onderwijs belang stellen en die het liefhebben.

J. H. B.

Brief van Broeder Wolterbeek.

Djakakarta, 6 September 1936.

Zeer geachte Broeders en Zusters, lezers en lezeressen van het Zendingsblad.

Reeds enkele weken heb ik een paar fototjes op mijn schrijftafel liggen, gereed om u toe te zenden, doch ik heb daarmede even gewacht totdat wij ook de feestelijke herdenking van het 30-jarig bestaan onzer Opleidingsschool achter den rug hadden.

Deze herdenking heeft nu in de afgelopen week plaats gehad en de Heere heeft ons zeer gezegende dagen geschonken. Het was waarlijk een groote vreugde om met onze Javaansche mede-arbeiders eenige dagen samen te mogen zijn en van gedachten te wisselen over het werk der Evangelie-verkondiging in het Javaansche land, dat de Heere ons heeft opgedragen.

Een zeer groot deel van de Goeroe's Indjil, die op het terrein onzer Kerken in Midden-Java ten Zuiden arbeiden, was opgekomen, ook de meeste Javaansche predikanten en natuurlijk ook bijna alle missionaire predikanten.

Er werden eenige zeer goede voordrachten gehouden, zeer interessant en zeer leerzaam vooral voor de jongeren was inzonderheid de lezing van Ds. Soedarmadi van Poerbolingo, die vele ervaringen over zijn arbeid mededeelde en van zeer veel plotselinge onverwachte zegeningen getuigen mocht.

Met de jongeren, die pas kort geleden de school verlieten, was menig persoonlijk gesprek mogelijk, dit was ook erg prettig, zij staan in het allereerste begin van hun arbeid en doen dikwijls zeer moeilijke ervaringen op. Juist met het oog op het gevaar van opkomende moedeloosheid bij sommigen, was het wel heerlijk, dat de Heere ons deze dagen van opwekkend samenzijn en dankbare herdenking van ontvangen zegeningen schenken wilde.

Er is natuurlijk ook een foto van de gezamenlijke reunisten gemaakt, doch die zal wel door Dr. Bakker of Dr. Bavinck gezonden worden. De fototjes die ik hierbij insluit hebben geen betrekking op ons 30-jarig feest van de Opleidingsschool, doch op mijn internaat.

Wij hebben daar namelijk de zegening des Heeren mogen ondervinden dat enkele jongens tot openbare belijdenis van hun geloof kwamen en door den Heiligen Doop in de gemeente werden ingelijfd.

Twee van hen, Haroen en Tabri, zijn beiden afkomstig van Wirosari, een plaatsje ten Oosten van Poerwodadi. Door mijn relaties met de Salatiga Zending uit mijn Tegalsche periode, kwamen daar jongens bij mij toen zij in 1934 naar de dinlo moesten. Beiden kwamen allengs tot de volle overtuiging dat zij zich geheel aan den Heere Jezus wilden geven en toen het eenmaal zoover was, wilden zij het liefste in hun eigen desa gedoopt worden. Dat zou zoo veel duidelijker getuigenis geven voor hunne ouders en verdere familieleden.

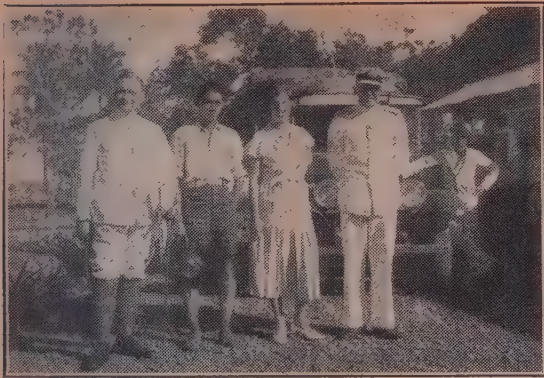
Na de noodige voorbereidende maatregelen is het inderdaad zoo mogen geschieden. Zondag 21 Juni j.l. was de groote dag. Alle jongens van het internaat gingen Zaterdag mee met een goedkoop gezelschapsbiljet, zij konden door de vriendelijke zorgen van de broeders en zusters te Poerwodadi en Wirosari op die beide plaatsen worden ondergebracht van Zaterdag tot Maandag. De Doop werd bediend door Zendeling Fischer van Poerwodadi in de polikliniek te Wirosari, want de kleine gemeente aldaar heeft nog geen kerkje.

Haroen's vader was gelukkig na eenige overreding bereid de plechtigheid bij te wonen. Tabri was niet zoo gelukkig, een van zijn grootvaders is een hadji.

Foto no. 1 toont u de beide gedoopten, Haroen staat tusschen Zendeling Fischer en mij in, Tabri tusschen juffrouw Bosshardt en mij. Juffrouw Bosshardt is het Hoofd van de Hollandsche Zendingschool te Poerwodadi, door haar bemiddeling kwamen de jongens bij mij te Djokja. Naast Haroen schuin voor Zendeling Fischer staat Mevrouw Fischer, de beide andere dames zijn ook onderwijzeressen van de Hollandsche Zendingsschool te Poerwodadi.

De eerste Zondag na de vacantie hadden wij weder een doopplechtigheid, ditmaal op ons eigen terrein te Wates, waar Sarjadi, ook een van de jongens uit mijn internaat, door Ds. van Rinsen mocht worden gedoopt. Daar mochten wij zelfs de groote vreugde

beleven, dat Sarjadi gelijk met zijn ouders den Heiligen Doop mocht ontvangen, het geheele gezin, ook de jongere kinderen werd op dien dag in de gemeente opgenomen. Ook dat was een zeer mooie dag. Wij hadden daar echter geen fotograaf bij ons, zodat ik u daarvan geen foto kan aanbieden.

Foto nr. 2 geeft nog een beeld van een bijzondere ontmoeting, die ons toont hoe God ons dikwijls wonderlijk bij elkaar brengt. In de vakantie ging ik namelijk naar Bali om de ouders van Balische kostjongens te bezoeken. Ik had daarbij ook eenige jongens bij mij, waaronder ook Soesiko, de neef van den Heer S. Nimpoeno uit Amsterdam, wiens naam ik u reeds eerder noemde. Wij moesten overnachten in de pasanggrahan te Negara op West-Bali. En in die pasanggrahan bleken te wonen Dr. Knibbe en zijn vrouw, Dr. Knibbe is waarschijnlijk bij velen uwer ook goed bekend, zij is tevens bestuursambtenaar op Bali. En het merkwaardige was nu dat Dr. Knibbe ook weer een vriend van den Heer S. Nimpoeno is, en hij en zijn vrouw zich dus ook zeer interesseerden voor diens neef Sorsilo. Op de foto ziet u Dr. en Mevrouw Knibbe, daarnaast Soesilo en dan ondergeteekende.

Zoo mag ik u dus van veel zegen melding maken en het stemt mij dankbaar dat u daarin wilt meeleven.

Met hartelijke groeten heilbeden, uwe en onzen Heere Christus verbonden.

J. D. WOLTERBEEK.

De Zendingscollectantjes te Rinsumageest.

De Geref. Kerk te Rinsumageest neemt een goede

Zendingscollectantjes Rinsumageest.

plaats in onder de Gereformeerde Kerken der Classis Dokkum. Het spreekt dus van zelf, dat zij ook een flink bedrag voor de Zending moet opbrengen. En dat doet zij ook.

Maar zij heeft daarbij uitstekende hulp van een groot getal meisjes, die met haar Zendingsbusjes geregeld de Gemeente doorgaan. En daarbij blijkt het ook te Rinsumageest: Vele kleintjes maken één groote. Want het is een groot bedrag, dat zij elk jaar voor de Zending samenbrengen. Hoeveel weten we nog niet precies.

W. B.

Korte berichten.

Ds. J. C. A. Rullmann.

De Kerkeraad van de Geref. Kerk te Rotterdam ontving bericht, dat Ds. J. C. A. Rullmann, missionair predikant te Poerwokerto een auto-ongeluk heeft gehad, waardoor hij een lichte hersenschudding kreeg en eenigen tijd rust houden moet.

Naar we vernamen, gaat het goed met hem.

J. C. Streefkerk.

Cand. J. C. Streefkerk, die een paar jaren als hulp-prediker de Kerk te Djokja heeft gediend, zal naar het Ind. Kerkblad mededeeld, D.V. weldra terugkeren naar Holland.

Dr. J. S. Wiersma.

Dr. J. S. Wiersma, die als missionair Arts in dienst staat van de Kerk te Delft, is met verlof in Nederland aangekomen.

Zijn adres is: Werfstraat 1, Groningen.

Dr. H. Kraemer.

De bekende zendingsman dr. H. Kraemer hoopt zich begin 1937 drie maanden naar Amerika te begeven in dienst van de opdracht hem verstrekt door den Internationalen Zendingsraad om een boek over zendingsproblemen van onzen tijd te schrijven. Het voornemen is om September 1937 naar Indië terug te keeren.

Zendingssynode Utrecht-Gelderland.

De kerkeraad der Geref. Kerk te Arnhem, daartoe aangewezen door de Zendingssynode van 1935, roept de Zestiende Zendingssynode der Gereformeerde Kerken in de provinciën Utrecht en Gelderland samen te Arnhem op Donderdag 26 November a.s.

Een tweede predikant te Soerabaja.

De Kerkeraad van de Geref. Kerk te Soerabaja (Nederlandsch-Oost-Indië) besloot in zijn vergadering van 7 October j.l. wegens uitbreiding der gemeente zoowel plaatselijk als daarbuiten, tot het beroepen van een tweeden predikant.

Tot het verrichten van de daartoe in Nederland noodzakelijke werkzaamheden, benoemde de Kerkeraad een commissie, bestaande uit Ds. A. Ringnalda te Arnhem—Veldwijk, K. H. Holler, Rijswijksche-weg 322 te Den Haag en E. Toet, Van der Helstlaan 20 te Hilversum.

STATISTIEK 1935

SCHOOLDIENST Huishoudscholen

Plaats waar de school gevestigd is.	Aantal Scholen		Aantal leerlingen		Waaraan in Internaat	Aantal leerkrachten						Gemiddeld schoolgeld per leerling p. maand		Opmerkingen
	gesubs.	ongesubs.	gesubs.	ongesubs.		gesubsideerd			ongesubs- ideerd			gesubs. scholen	ongesubs. scholen	
						Europ.	Chin.	Inl.	Europ.	Chin.	Inl.			
Huishoudscholen														
Juliana van Stolbergschool, Djokja	1	—	39	—	39	2	—	1	—	—	—	f 4.57	—	*) waarvan 3 leerkrachten slechts enkele lessen per week geven.
Daghuishoudschool van alle landaarden, Djokja	—	1	—	31	—	—	—	—	1	—	1	—	f 5.35	
Mevrouw Groot-School, Solo	—	1	—	51	38	—	—	—	2	1	1	—	„ 6.50	
Christelijke Huishoudschool, Magelang	—	1	—	70	9	—	—	—	6*)	1	—	—	„ 5.—	
Mardi-Kenjo, Poerwokerto	—	1	—	22	19	—	—	—	2	—	1	—	„ 5.—	
Christelijke Huishoudschool, Poerworedjo	—	1	—	63	—	—	—	—	2	—	3	—	„ 4.25	
	1	5	39	237	105	2	—	1	13	2	6			

CHR. AMBACHTSLEERGANG

Plaats waar de school gevestigd is.	Aantal scholen		Aantal leerlingen	Gemiddeld schoolgeld per leerling per maand
	gesubs.	ongesubs.		
Chr. Ambachtsleergang Pedan	1	—	42 jaar	f 0.53

Eenige adressen.

Zoo nu en dan vraagt men ons naar de volgende adressen, die we daarom nogmaals of voor het eerst in het Zendingsblad willen opnemen.

Ds. H. Bergema, Ernst Casimirlaan 8a, Groningen.

Dr. J. C. Flach, Dalweg 5, Zeist.

Ds. A. Pos, Middenduinenweg 36, Santpoort.

Dr. H. Slettenaar, Visschedijk 2 f, Almelo.

Dr. J. v. d. Linden, Verlengde Slotlaan 125, Zeist.

Moderamen Generale Zendingsdeputaten.

In haar eerste vergadering hebben de deputaten der Generale Synode voor de Zending benoemd tot leden van het Moderamen: Ds. D. Pol tot Voorzitter, Ds. A. H. van Minnen tot Assessor en Ds. W. Breukelaar tot Scriba. Hun adres is bij den Scriba te Santpoort.

De deputaten voor de Zendingsexamina.

De deputaten der Generale Synode voor het Zendingsexamen naar Art. IV der Zendingssorde benoemen tot Voorzitter Ds. W. Breukelaar en tot scriba, bij wien het adres dezer deputaten is, Prof. Dr. H. H. Kuyper te Bloemendaal.

Jubiläum Rijsche Zending.

Een monument onthuld op de plaats, waar de arbeid begon.

Woensdag 7 October herdacht de Rijsche Zending, dat zij 75 jaar geleden haar arbeid in de Bataklanden aanving. Het jubileum werd te Siporok in een twee-

daagsche samenkomst gevierd. Het hoogtepunt der feestelijkheden was de onthulling van het monument op het Kerkplein te Siporok. Dit mooie monument van 6 M. hoogte is een vierzijdig afgeknotte pyramide met een bal gekroond, welke op een wit marmeren plaat in het Bataksch het opschrift draagt: „De Heere heeft groote dingen aan ons gedaan, daarom zijn wij verblijd” (Ps. 103 : 3). Het monument werd door Dr. E. Verwiebe, den ephorus der zending, namens deze aanvaard.

De eerste samenkomst der Rijsche Zending werd op 7 October 1861 te Siporok gehouden, op de plaats waar thans het monument verzeen is. Daarmee was een der vruchtbaarste zendingsacties begonnen. Thans behoort de Batakkerk tot de grootste en belangrijkste inheemsche kerken der wereld.

Het vliegtuig in dienst der Zending.

De Locomotief van 16 October jl. geeft een enthousiaste beschrijving door zendeling D. B. Starrenburg van de snelheid en het gemak waarmee de tochten per vliegtuig in Nieuw-Guina de zendings-taak verlichten. De zendeling vertelt hoe hij in dit zeer groote land vroeger van Windessi naar Idoor twee dagen onderweg was en die tocht het uiterste van de menschelijke uithoudingskracht in de ongebaande wildernis vorderde; thans reisde hij per Sikorsky in acht minuten denzelfde afstand. Juist in zulke ontzaglijk uitgestrekte gebieden als Nieuw-Guinea is het vliegtuig voor de zending van onberekenbaar nut. Zending in het heele land wordt nu voor een betrekkelijk gering aantal krachten eerst recht mogelijk.

Japan.

Een referendum, onlangs uitgeschreven onder de 5000 studenten van de Keiz. Universiteit te Tokio over hun godsdienstige gezindheid bracht aan het licht, dat acht studenten behoorden tot het Confucianisme, acht tot het Shintoïsme (de nationale Japanse godsdienst), zestig tot het Christendom, 300 tot het Buddhisme, 1500 tot het Atheïsme en 3000 tot het Agnosticisme.

Ontstellende cijfers.

Zelfs Mekka verandert.

In Arabië is men bezig alles te moderniseeren. Zelfs in Mekka, hoofdstad van het Mohammedanisme, is zulks het geval. In het „heilighdom", de Kaäba, is nu electrisch licht. Een der gevolgen dezer electricificatie is dat de menschen die in opeenvolging van eeuwen bij het onderhoud der talloze olielampen werkzaam waren, werkeloos zijn geworden. Automobielen transporteeren de pelgrims van en naar Mekka en Medina; nu zijn de duizenden kameelen en hun begeleiders niet meer noodig. Het gouvernement van den Hedjas heeft 300 autobussen in exploitatie gebracht en koning Ibn Saoud zelve bezit er 150. Ook is de toevloed van pelgrims zeer gezonken, hetgeen vele duizenden werkloos maakt. Medina dat vóór den oorlog 80.000 inwoners had, telt er thans slechts 8.000. Ook de geest der pelgrimstochten verandert; er is een groot verschil tusschen de oude romantiek en het moderne motorgeronk en de felle electrische verlichting.

Het Zendingsbureau.

Adres: Fahrenheitstraat 709, 's-Gravenhage. Postrekening No. 184489.

A. Zendingsbusjes.

- a. Zendingsnicketjes (z.g.n. Javaantjes) ad f 5.— per stuk.
- b. Zendingsbusjes met deksel, per stuk f 0.60; 5 stuks f 2.25; 10 stuks f 4.—; elk busje méér f 0.40.
- c. Spaarbusjes met gleuf (zonder sluiting) per stuk f 0.25; 5 stuks f 1.—; 10 stuks f 1.55; elk busje méér f 0.15.

d. cartonnen busjes: per stuk f 0.10.

Strooken, om deze busjes — na opening — weder te sluiten f 0.30 per 100 stuks.

(Toezending van de busjes sub. d. heeft alleen plaats, indien minstens 10 stuks tegelijk besteld worden, tenzij voor portokosten f 0.25 extra gezonden wordt).

Levering alleen bij vooruitbetaling. Men kan het goedkoopst en gemakkelijkst bestellen en betalen per Giro.

B. Zendingsbibliotheek.

Boeken en tijdschriften uit de Zendingsbibliotheek worden gratis uitgeleend tegen vergoeding der zendkosten. De catalogus is verkrijgbaar tegen f 0.15 (afgehaald) of f 0.20 (per post).

C. Zendingstentoonstelling.

De voorwaarden, waarop het Tentoonstellingsmateriaal wordt uitgeleend, worden — op aanvraag — gaarne toegezonden.

D. Informatiedienst.

Alle gevraagde inlichtingen worden — voorzoover

mogelijk — gratis verstrekt. — Men gelieve echter steeds postzegels voor antwoord in te sluiten.

Het bureau is dagelijks geopend van 9—12 uur (behalve des Zaterdag). Des Maandags bovendien ook van 2—4 uur.

Spreekuur van den Directeur: Maandags van 11—12.30 en van 2—4 uur.

Informatiebureau.

Het adres van het informatiebureau van het Christelijk Comité voor Indië is: J. J. Kraan, Loosduinschede 111, Den Haag.

Java Soemba Film.

Het adres voor onze Zendingsfilmen is Verlengde Lodewijkstraat 6a, Groningen.

Adresverandering.

Wie van adres verandert geve dit op — niet bij de Redactie — maar bij de Administratie „Vada", Gebr. Zomer en Keuning, Wageningen.

Theelood enz.

Wie theelood, zilverpapier en gebruikte postzegels verzamelt, zende dit s.v.p. niet aan de redactie van dit blad, maar aan P. J. Schreuder, Zestienhovenstraat 34a, Rotterdam.

Leestafel.

De N.C.R.V.-Kalender 1937 is verschenen.

Het is... Prachtwerk.

Ook het bijbehorend premieboek: Mozes de middeelaar des Volks. Dit is geschreven door Dr. Joh. de Groot en Prof. Dr. A. Noordtzijs.

De kalender is zeer geschikt om als kalender dienst te doen en is tevens een sieraad aan den wand. De kalenderblaadjes zijn aan twee zijden bedrukt. Op den voorkant de data en foto's. Op de achterzijde mooie illustraties, die behooren bij het premieboek en kunnen ingeplakt. Zeer artistiek.

De boeken der Koningen. Opnieuw uit den grondtekst vertaald en verklaard door Dr. C. van Gelderen. Tweede deel; bij Kok te Kampen. f 4.50.

Een werk, dat volkomen af is; en uitnemend af; zooals alles wat deze geleerde schrijver uit zijn handen geeft. Een genot is het om er in te lezen. En het wordt u alles glashelder.

Het is een boek, dat ons de vrucht biedt van breede, diepgaande studie in voor elk volkomen verstaanbaren vorm.

De Kerk, door Ds. H. Steen; bij Kok te Kampen. f 2.25, geb. f 2.90.

Blijkbaar heeft de schrijver aan dit boek wel veel werk besteed. Toch kan het ons maar matig voldoen. Afgedacht daarvan, dat we het met zijn opvattingen meermalen niet eens zijn, komt het ons voor, dat dit boek geen geheel rijpe vrucht van rijpe studie is.

De leertucht over de leden der Kerk, door Ds. Joh. Jansen; bij Kok te Kampen, f 0.90.

In hoofdst. I geeft de schrijver de beginselen van

de leertucht aan de leden der Kerk aan. In hoofdst. II zegt hij, wat de historie leert. En in hoofdst. III trekt hij uit die gegevens de les voor het heden.

Een weldoordacht, goed gereformeerde brochure, die voor onzen tijd zeer actueel is.

Susanna Wesley, door A. Norel Straatsma.

Dit is No. 3 1936 uit de serie „Lichtstralen op den akker der wereld”.

Een goed geschreven, boeiend boekje, dat ons de edele figuur van Susanna Wesley dicht bij brengt.

Verbondsgeschiedenis. Schetsen voor de vertelling van de Bijbelsche Geschiedenis, door Ds. O. G. de Graaf; bij Kok te Kampen. Alf. 4 en 5.

Met bekwaam spoed zetten schrijver en uitgever hun arbeid voort om dit zeer origineele werk te doen verschijnen, dat steeds de kennismaking zeer waard is, ook al ziet men de dingen wel eens wat anders, dan de schrijver doet.

Geboorte-Regeling, door Dr. E. D. Kraan. Uitgave van de „Vereeniging voor geestelijke volksgezondheid op Geref. grondslag.

Een uitnemend referaat, weldoordacht, een teer onderwerp, op voortreffelijke wijze behandeld. Alle jonge echtparen, die met God willen rekenen moeten dit ernstig referaat zich aanschaffen en lezen.

Het Huwelijk. Medisch beschouwd.

Dit eveneens uitnemend referaat behoort bij het vorige. Zij vormen een geheel.

Verborgene schatten, door Dr. B. Wielenga; bij Kok te Kampen.

De fijne speurzin van den gevierden auteur biedt ons hier 384 „Verborgene schatten” die hij vond in de Heilige Schrift en die hij, in den vorm van een dagboek en naar de volgorde der Bijbelboeken, in keur van stijl in dit prachtwerk heeft neergelegd.

„Geen Duimbreed!” Een synodaal besluit in zake 't lidmaatschap van N.S.B.—C.D.U., door Prof. Dr. K. Schilder; bij Kok, Kampen, f 1.—.

Prof. Schilder kan verwonderlijk vlug werken. De Generale Synode is nog maar een paar weken uiteen. En reeds nu verschijnt van zijn hand een breede en grondige bespreking van het bekende besluit der Synode.

Stellig zal het tal van lezers vinden.

Maranatha-Scheurkalender voor 1937; bij Kok, Kampen; f 0.85, met premieboek f 1.35.

De bekende scheurkalender, waarvan we de verschijning reeds aankondigden, is er al. Hij ziet er mooi uit. En de inhoud is best. Het premieboek: De reddende hand is van „Johannes”, die mooi kan vertellen.

Op den Uitkijk. Uitgave N.V. Gebr. Zomer en Keuning, Uitgeversmaatschappij, Wageningen; per kwartaal f 1.50.

Op den Uitkijk begint weer een nieuwen jaargang. Reeds den dertienden. Dit tijdschrift is eenig in z'n soort. Als ge dit eerste nummer van den nieuwen jaargang voor u legt, dan staat ge verwonderd over den rijk gevarieerden inhoud. Er zijn niet minder dan

23 artikelen en de collectie foto's en teekeningen bedraagt meer dan 40. Een tijdschrift eerste klas.

De Spiegel. Christelijk Nationaal Weekblad. Uitgave van N.V. Gebr. Zomer en Keuning, Wageningen.

Alle abonné's ontvingen bij de zoo bekende week-illustratie De Spiegel, gratis en franco de schitterende kleuren-reproductie van het prachtige olieverfschilderij „Vroeg Voorjaar”, van de bekende kunstnares Adr. Pieck uit Hilversum. Een schilderij, vol stemming, breed van schildering en groot van bouw.

De Spiegel mag zich verheugen in de bijzondere belangstelling van ons Christelijk volk. In 4 weken tijds gaven zich méér dan 5000 nieuwe abonné's op. Dat is enorm, maar de uitvoering van het blad is dan ook af en de abonnementsprijs buitengewoon laag: slechts f 1.— per kwartaal. En de inhoud is goed.

Oarreheite Pet, fen W. Cuperus; bij Firma J. Kamminga, Dokkum, f 0.80.

We kennen geen Friesch en kunnen dus dit boek niet beoordeelen. Maar kenners zeggen, dat het uitstekend is. Zuiver Friesch. En de beschrijving echt naar het leven. Een jongensboek waar de jongens naar grijpen zullen. En de ouderen zullen het graag lezen.

Uitgaven van J. N. Voorhoeve, den Haag:

De geillustr. Christ. scheurkalender, die voor de 46ste maal verschijnt en nu wel een van de allerbekendste en meestgelezen kalenders is geworden. Dageelijks wordt hij in tienduizende huizen gelezen.

De plaat werd ontworpen door den kunstschilder Jan Franken en stelt voor Filippus en de moorman. Prijs f 0.90; bij getallen lager.

Wie de kalender neemt, kan 2 nieuwe boeken krijgen voor f 0.65 per stuk.

Het eerste boek is **De Zwerver**, door W. Schippers; een verhaal uit Zuid-Afrika. Ieder die de andere boeken van Schippers kent, weet hoe spannend hij schrijft en hoe goed de strekking van zijn verhalen is.

Het tweede boek is **Van geslacht op geslacht**, door K. Jonkheid. Dit nieuwe boek is een verhaal van verschillende families, waarin sommige zonden van geslacht op geslacht overgaan. Het is een boeiende geschiedenis, en de schrijver laat niet na te wijzen op Hem, die een Toevlucht kan zijn van geslacht tot geslacht.

De driebladige kalender bestaat uit 3 briefkaarten met een afbeelding en 3 kaarten met een gedicht. Zeer mooi. f 0.45, 10 ex. f 0.35, 25 ex. f 0.30.

„Het licht tegemoet”. Deze prachtige kunstkalender wordt elk jaar meer gevraagd. De prijs (95 ct.) is goedkoop in vergelijking met andere dergelijke kalenders. Elk der 12 bladen bestaat uit een mooie foto en een treffende spreuk.

Giften.

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.

Van L. L. te M. f 2.50. Van N. N. te B. f 5.—. Door Ds. S. v. Dijken 10 pCt. der ontvangsten in de classe Nijkerk, 3e kwartaal '36 f 142.50.

W. BREUKELAAR.

Voor Wonosobo's Hospitaal.

Van N. N. te B. f 3.—.

W. BREUKELAAR.

Voor het Perswerk in Indië.

Van N. V. te B. f 2.—.

W. BREUKELAAR.

Santpoort, 29 Oct. '36.

Postgiro No. 32306.

Eerste Geref. Kerk in West-Indië.

5e—6e Verantwoording.

Het is om hartelijk dankbaar te zijn, dat telkens nog weer gaven voor dit doel binnenkomen, blijkens onderstaande verantwoording. Maar voldaan zijn we nog niet. Den Haag—West heeft nu pl.m. f 1700 verzameld en onze Deputaten pl.m. f 500.—. Dat is voor Geref. Nederland nog veel te weinig. Het doel is toch zoo schoon. En het is ook een eerschuld voor ons. We deden voor West-Indië nog nooit iets. Laten we dan nu onze krachten eens inspannen.

Vijfde verantwoording van giften:

N. N. te de Lier f 2.50; J. G. te A'dam f 5.—; Mevr. R. H. M.—v. G. te Harderwijk f 1.—; Mevr. J. B. te Haarlem f 10.—; W. v. A. te Zwolle f 2.50 (gevonden in de collecte); idem f 4.—; P. A. V. te Berg op Zoom f 5.—; Mej. A. v. G. te Vlissingen f 1.—; Ds. J. H. Kroeze te Dokkum, nagift inzameling f 3.—; Ds. G. J. v. d. V. te Haren f 2.50; J. H. te Winsum (G.) f 1.—; Mej. H. C. P. te Apeldoorn f 5.—. Totaal f 42.50. Tevoren verantwoord f 446.61; totaal f 489.11.

6e Verantwoording.

Sedert 29 Sept. j.l. tot 24 Oct. is binnengekomen: Uit collecte Delft f 37.67; J. T. te Onstwedde f 1.—; W. C. D. v. d. V. te Groningen f 2.50; Jo D., Leens f 10.—; nagift ODokkum f 5.—; F. J. B. te Groningen f 1.—; P. A. V. te Berg op Zoom f 5.—; J. B. te Musselkanaal f 2.50; nagekomen giften door W. B. Kroeze te Kampen f 15.50. Samen f 80.17. Vorige verantwoording f 489.11, totaal f 569.28.

Wie volgen?

Deputaten Generale Synode,
A. H. v. MINNEN, praeses.
T. J. HAGEN, penningm.

Gironummer 35595.

P.S. De vijfde verantwoording kwam een dag te laat om nog in dit nummer opgenomen te kunnen worden.

Kerstfeestviering Solo.

Ontvangen van W. K. te Ap. f 5.—.

H. DE LANGE.

Den Haag, Irisstr. 37.
Postrek. 245952.

Suriname.

In het October-nummer vermeldten we, dat de oud-gouverneur Dr. Rutgers gesproken had over Suriname's zending als een heilige erfenis.

Er zijn veel erfenissen verdeeld, waarvan de kapitalen in Suriname waren verdiend. Dientengevolge zijn er in de Nederlandsche schatkist veel baten van successierechten gevloeid, waaraan bloedschuld kleefde. Onze voorvaderen, ondanks hun kloek handhaven van het geloof, hebben menig koopmanspaleis, ja zelfs menige kerk gebouwd met geld, waarover in, onze West een vreeselijke vloek was uitgesproken; een vloek b.v. van een slavenmoeder, die op de markt haar kinderen één voor één zag verkoopen; een vloek van een moeder, die op de plantage haar dochter voor haar oogen zag onteeren en mishandelen; een vloek b.v. van een jonge moeder, die na een dag van hard werken in de brandende zon haastig naar haar hut terugging om haar verdorst kindje te zogen, maar die in een hok bij de rivier niets dan de door ratten afgekloven beentjes terugvond: Mevrouw had door het schreeuwende kind niet kunnen rusten en het apart laten zetten.

Dit deden onze voorvaderen wel, maar zending lieten ze over aan de Herrnhutters! Voelt ge 't, dat wij wat goed te maken hebben? O, doet het dan! Redt het zinkende schip van Suriname's geestelijke verzorging! Steunt het Idenburgfonds, dat totaal in Geref. handen is! Penningm. K. R. Hummelen, Kampen (giro 196921).

W. F. E. S.

Verantwoording over het tijdvak 30 Sept. 1936 t/m. 23 October 1936.

Giften. W. C. D. v. d. te Gr. f 2.50; Joh. T. te O. f 1.—; Geref. Meisjesv. U. K. K. te 's-Gravenzande f 2.15; Zendingsscommissie Geref. Kerk te Bergen op Zoom f 5.—; personeel Gr. van Prinstererschool te IJ. f 5.—; A. T. te H. f 5.—; Zendingsscommissie Geref. Kerk te Veenendaal f 10.—; K. N. te S. f 2.50; J. B. Bzn. te M.kanaal f 5.—; J. H. K. te R. f 0.50; Zuster v. d. L. te W. f 2.50; A. de G. te V. f 2.—; Oranjeschool te Alphen aan den Rijn, klasse I f 1.55, klasse III f 1.65 en klasse V en VI f 6.80 samen f 10.—; F. J. B. te Gr. ff 1.—; L. de B. te H. f 2.—; Geref. Meisjesv. te Rotterdam f 2.25; Geref. Kerk te Kantens f 3.—; uit collecte Geref. Kerk te Warffum f 1.—; Geref. Kerk te Nijverdal f 5.—; Geref. Meisjesv. „Jong Klimop” te Groningen f 1.50; Geref. Zondagschool te Neede f 3.71; Geref. Zendingsscom. te Neede f 2.50; S. te B. f 5.—; P. v. d. H. te R. f 1.—; Geref. Meisjesv. te De Heurne (Dinxperlo) (Geld.) f 2.50.

Contributies. Uit Zalk f 1.25; Groningen f 1.—; Haarlem f 0.25; Hilversum f 0.25; Loenen aan de Vecht f 0.50; Amsterdam f 2.50; Utrecht f 1.—; Genemuiden f 1.25; Vlaardingen f 2.—; Driebergen f 25.30 en Kampen f 8.25.

Collecten. Van de Gereformeerde Kerken te Worum f 12.14; Lopik f 14.53; Surhuisterveen f 32.78; Semarang (N.O.I.) f 11.95.

Verkochte kaarten. Chr. School te Nieuwerkerk aan den IJssel f 9.50.

Rechtstreeks ontvangen door het Zendingsgenootschap te Zeist van: W. Doorduijn te Naaldwijk f 5.—; gevonden in de collecte Geref. Kerk te Steenwijk f 2.50; 3 mnd. gift R. J. van Maare te Soestdijk f 3.—; 1 mnd. gift van J. C. van Smalen te 's-Gravenhage f 1.—; F. te W. f 0.50; J. H. de Waal te 's-Gravenhage (voor de scholen) f 2.50; P. M. v. d. Slikke te Hilversum f 2.50 en Personeel Geref. School te Hilversum (Vaartweg) f 8.20.

Kampen, 23 October 1936. K. R. HUMMELEN.
Secretaris-Penningmeester
van het Idenburgfonds.

Postrekening no. 196921.

Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden.

37e verantwoording van 22 Sept.—22 Oct. 1936.

Met hartelijken dank ontvingen wij de volgende giften: Geref. K. te W. f 1.—; T. L. te G. f 2.50; Ds. J. H. te O. B. f 1.—; M. C. D. v. d. S. te N. f 1.50; H. H. te H. f 2.—; Mej. W. v. D. te D. f 1.—; J. v. d. S. te R. f 2.50; A. K. te R. f 2.50; H. N. te 's-Gr. f 1.—; A. v. E. te D. f 2.—; J. de G. te S. f 1.—; Ds. H. V. te H. f 2.50; G. S. f 1.—; Mr. K. G. te 's-Gr. f 1.—; Dr. A. G. W. te 's-Gr. f 1.—; J. T. te Sch. f 10.—; W. P. C. te 's-Gr. f 2.—; Mej. E. V. te L. f 1.—; Mej. G. te R. f 1.—; D. K. te Z. f 1.—; Ds. J. S. te T. f 1.—; Ds. L. N. te H. f 2.—; H. v. W. te L. f 0.15; P. F. v. d. S. f 2.50; D. O. N. te H. f 2.50; L. v. K.

te D. f 5.—; Mej. A. T. te A. f 2.50; J. H. te A. f 1.—; T. D. te O. f 1.25; I. J. te H. f 2.50; fam. V. te V. f 2.50; E. N. te B. f 1.—; Mej. J. F. E. te A. f 5.—; Ds. H. V. te D. f 1.—; D. S. te B. f 2.50; J. W. W. te D. (mnd.) f 0.25; J. G. H. te A. (mnd.) f 0.50; Ds. N. v. H. te Z. f 1.—; Ds. H. A. H. te V. f 10.—; Ds. K. G. I. de D. f 2.—; N. S. te N. f 1.—; J. H. v. L. te U. f 1.—; K. de K. te 's-Gr. 180 halve centen; X. Y. Z. te R. f 75.—; Mej. P. I. te H. f 4.—; Geref Kerk te G. f 5.—; L. S. te A. f 10.—; Ds. J. M. te B. f 1.50; Dames E. te Z. f 3.50; Mej. H. C. M. te A. f 5.—; Mevr. J. B. te H. f 1.—; Mevr. M. E. I. te 's-Gr. f 25.—; A. W. te M. f 1.—; Mevr. C. J. H. te H. f 5.—; Mevr. M. S. te A. f 10.—; D. C. A. B. te Z. f 5.—; G. de V. te K. f 5.—; L. J. S. te K. f 2.—; Mej. G. v. d. S. te W. f 5.—; P. H. M. te A. f 5.—; S. N. te D. f 1.—; N. N. te R. f 2.—; H. W. B. te H. f 2.50; P. D. te G. f 1.—; Mej. J. V. te G. f 100.—; G. de V. te K. f 10.—; Geref. K. v. 's-Gr.-W. f 100.—; L. Z. te V. f 30.—. Tezamen f 501.05. Totaal met vorige verantwoording f 8856.88.

Met groote blijdschap en dank aan God die de harten niĳt tot middelĳk geven meld ik deze lijst van 69 gevers, waaronder 10 Geref. predikanten en 1 Herv. pred., waar blijven de anderen? Ook zijn er mooie groote giften onder, die wij zeer waardeeren, doch ook kleine giften van f 0.15 en mnd. van f 0.25, stellen wij op prijs. Ook de 180 halve opgespaarde halve centen getuigen van de liefde voor het Zendingswerk.

Ter gelegenheid van het 75-jarig jubileum van de Batakzending, vertoonen wij de Sumatrafilm en gaan daarmede in dāt winterseizoen door het geheelen land. Het is een mooie onbrandbare film (z.g. smal-film) die het Zendingswerk aldaar laat zien. Wie van deze gelegenheid gebruik wil maken geve zich spoedig op aan onzen voorzitter de heer J. H. Hemmers, Nieboerweg 244 te 's-Gravenhage.

Namens het steuncomité,
J. N. MUNNIK, penningm.

Gallieistraat 139. Postgiro 6104.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba.

9e Verantwoording van 25 Sept.—26 Oct. 1936.

Prov. Groningen:

J. Knol, Overschild f 15.30; Gereformeerde Kerk Gerkesvl. Stroobos, busjes kinderen f 30.18; J. Wildvank, Delfzijl, busjes f 50.—; Geref. Kerk, 2e Exl. mond, busje R. Ottens f 7.98; Idem busje L. Barelds f 8.84; W. Boelema, Scheemda, Nikk. Sch. m. d. B. f 9.—; Ds. J. A. Gravestein, Leek, gift N.N. f 10.—; G. Miedema, Grijskerk, busjes f 120.—; R. Looyenga, Zevenhuizen; kind. zend. ver. Haspel f 3.06; Idem Evertswijk f 8.04; Idem Oost Indië f 3.90; J. Sterkenburg, Zoutkamp, Zend comm. f 35.—; K. ter Laan, Schildwolde, contributie f 180.—; C. Kroeske, Den Andel, kind. Geref. School f 10.40; N.N. Zuidhorn f 5.—; P. Timmermans, Zuidhorn, dankb. Br. f 5.—; Idem dankb. Zr. f 2.—; Idem Zendingskring f 25.—; H. Kuiper, Nieuwe Pekela, busjes f 225.—; D. A. Koebrugge, Onstwedde, busjes: T. Wiersema f 9.75; Idem R. v. d. Heide f 8.42; Idem R. Huiges f 17.62; Idem R. Scholtens f 6.35; A. Algra, Stadskanaal, Zendingkas f 150.—; Mej. M. Olijve, Nieuw Weerdinge, Zendingabl. f 80.—; Ds. R. Middelveld, Hoogkerk, coll. giften f 8.50; E. Stamhuis, Loppersum, zend. comm. f 22.92; R. Looyenga, Zevenhuizen, kind. zend. Evertswijk f 5.75; Idem Oost Indië f 3.95; J.V. Timotheus Centrum-Groningen f 6.24; M.V. Wees een Zegen, Groningen f 6.45; Ida Schutter, Noordhorn, halve ct. f 1.25; N.N. te Groningen, halve ct. f 0.39½; Annie Hoekstra, Groningen, halve ct. f 0.71; Per Ds. Wijngaarden, Groningen, stuivers en halve ct. f 4.22½; Per Ds. Deddens, Groningen, 306 halve ct. f 1.53; Mej. Graafhuis, Haren, School-

kinderen f 13.21; D. Smits, Zuidwolde Gr. coll. gift f 10.—; Idem gift M.V. f 10.—.

Prov. Drenthe:

J. Barneveld, Coevorden, busjes f 12.36; L. Matter, Nijeveen, zend. busjes f 29.11; J. ten Hove, Gees, van de leeskring f 2.60; P. v. Rotterdam, Klazinaveen, wĳkbusjes f 40.—; Hm. Rabbers Emmen, vaste biĳdr. f 140.—; Mej. J. H. Mulders, Meppel, giften f 10.—; Idem, zend. kas - porto f 59.95; Geertje Koops, Kralo Ruinerwold f 9.30; B. Koster, Nieuweroord, busjes f 33.67; Idem biĳdragen f 26.33; Geref. Kerk, Emmerfersch. veen, busje - porto f 24.98; J. Schutter, Hijken, Zend. comm. f 2.46; Mej. M. Helsloot, Koekange, Geref. Meisj. ver. f 10.25; Per Ds. Drenth: coll. zĳlv. bruil. E. E. en A. D. Borger f 3.36; Idem, busjes Smilde f 92.02; Idem Zend. comm. Haulerwĳk f 80.—.

Prov. Overijssel:

G. Datema, De Krim, busje Jong. ver. f 4.27; H. Hopman, Deventer, Zend. ver. f 50.—; A. Bergkamp, Cadoelen, coll. bij een gelegenheid f 3.20; H. Scholten, De Krim, Schoolkinderen f 5.—; Geref. Kerk, Blokzĳl f 24.24; P. Yspeert, Vollenhove, kerkbusjes f 13.33; H. Bolhuis, Vroomshoop, busjes f 59.62; P. de Liefde, Blokzĳl, kinderen Chr. Sch. f 1.26; T. Oegema, Dedemsvaart, zend. comm. f 100.—; Idem, M. V. Eunice f 5.93; Idem, saldo film f 28.10; P. E. Visser, Zwolle, voorsch. vaste biĳdr. f 240.—; Geref. Kerk, Staphorst, busjes f 20.20; Ds. J. Visser, Oldemarkt, busje P. Tĳerkstra f 11.43; D. Ypma, Den Ham, Zend. comm. f 150.—; H. J. Kuiper, Zwartsluis, zend. comm. f 70.—.

Soembaweken Groningen:

Houwerzĳl f 177.—; Oldekerk f 75; Zuidwolde (Gr.) f 244.05; Ulrum f 222.35; Loppersum f 245.60; Delfzĳl f 46.25; Kommerzĳl f 88.55; Nieuwe Schans f 6.88; Munnekezĳl f 113.50; Midwolda (Gr.) f 137.32; Oude Pekela f 60.—; Zevenhuizen (Gr.) f 35.15.

Soembaweken Drenthe:

Gees f 21.07.

Soembaweken Overijssel:

Oldemarkt f 34.75; Ommen f 196.95; Wierden f 37.08.

Pinkstercollecten Groningen:

Nagift Pekelderweg f 1.—.

Pinkstercollecten Drenthe:

Alteveer f 38.83.

Pinkstercollecten Overijssel:

Cadoelen f 33.20; Ysselmuiden f 32.61.

2e Algemeene Collecte Groningen:

Musselkanaal f 16.72; Wagenborgen f 38.98; Sauwerd f 24.66; Oldekerk f 22.97; Helpman f 35.65; Boerakker f 7.28; De Wilp f 6.46; Nieuw Weerdinge f 13.90; Thesinge f 41.80; Marum f 25.15; Overschild f 26.55; Bedum f 130.23; Hoogkerk f 74.31; Kornhorn f 9.68; Uithuizerneeden f 99.93; Garrelswier f 61.—.

2e Algemeene Collecte Drenthe:

Zweelo f 15.60; Coevorden f 17.85; Nieuw Amsterdam f 106.96; Emmen f 50.25; Schoonebeek f 36.12; Emmerferschedenveen f 10.25; Hooghalen f 6.—. Dwingelo f 34.95.

2e Algemeene Collecte Overijssel:

Wierden f 18.70; Nĳverdā f 62.50; Rouveen f 79.02; Haaksbergen f 11.75; Holten f 34.14; Wĳhe f 15.92; Berghen f 80.— Wilsum (Ov.) f 5.80.

Diverse ontvangsten:

Per G. Slood, Kampen, legaat f 100.—; Verkocht theelood en zilverpapier f 15.30.

1ste tot en met 8e verantwoording . . . f 51027.92

9e Verantwoording f 5667.46

Totaal tot op heden f 56695.38

Met dank voor de toezending.

JURRIEN VELDKAMP, Quaestor.

Postrekening 138000.

Groningen, 26 Oct. 1936.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIE-ADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 1sten dag van de maand, waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f 0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f 0.72 franco p. p.

INHOUD: De groote verborgenheid. — Van Zendingsaangelegenheden: De Macedoniër; De quæstores der Generale Kas; Het Zendingsblad; Zendingsactie onder de studenten te Kampen; De Najaarsvergadering van den Nederlandschen Zendingsraad; Zending van de Hollandsche Gereformeerde Kerk in Palembang en van de Javaansche Kerken van Midden-Java in Zuid-Sumatra. — Zending Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: Soembaweek-collecte; De nieuwe polikliniek te Pajeti; De Zendingscommissie te Niezijl met haar collecteerende meisjes; De collecteerende Jongens en Meisjes te Schouwerzijl; Schetsen uit het binnenland. — Zending Zuid-Holland Zuid: Verslag over het werk in de Residentie Banjoemas loopende over 1 April 1936—30 September 1936; Franeker's Zendingscommissie met haar collectantjes. — Zending Noord-Holland: Eén en ander betreffende den Medischen Dienst; Zending onder de Chineez en Oosterlingen in ons land; Brief van Ds. Pieron; In memoriam; De Zendingscollectantjes te Zutphen; Zending te Makassar. — Van andere Zendingen: De Zending in Abessinië; Het jubileum der Rijnsche Zending in de Bataklanden; Islam en Christendom in Engelsch Indië. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften. — Register.

DE GROOTE VERBORGENHEID.

En buiten allen twijfel, de verborgenheid der godzaligheid is groot!
God is geopenbaard in het vleesch.

1 Timotheus 3 : 16.

Kenmerkend voor alle heidensche religie is de **geheimzinnigheid** van haar leer en plechtigheden. De Grieken kenden hun mysteriën, waaronder de Samothracische en Eleusinische het meest beroemd waren en waarin onder allerlei symbolische, voor de niet-ingewijde onverstanebare, vormen godsdienstig-staatskundige leeringen verkondigd werden. En vooral bij de Oostersche volken zijn de godsdienstige leeringen en gebruiken meestal gehuld in een waas van geheimzinnigheid. Tegenover een kleine groep van ingewijden, die er alles van weten of althans zeggen dat ze 't weten, staat de groote massa, die schier van niets weet. Zij mag de heilige plaatsen niet al te dicht naderen. Zij mag niet alles zien en weten. Zij heeft, zonder te vragen, eenvoudig te doen wat die ingewijden hun zeggen en zij heeft zich ook gelaten te onderwerpen aan de sonderlingste verrichtingen, die priesters of bezweerders in bepaalde gevallen noodig achten — tot de afschuwelijkste wreedheden en de schandelijkste afpersingen toe.

Zoo brengen millioenen — ook in ons Indië — hun gansche leven door in duisternis. Ze ontvangen geen antwoord op de diepste vragen, die hun ziel beroeren. De geheimzinnigheid omringt hen steeds van alle kanten. Een geheimzinnigheid, die alle waarachtige levensvreugde bant en die hen voortdurend doet leven in angst en vrees.

* *

Het Evangelie komt met de prediking van de **verborgenheid** der godzaligheid — de **groote verborgenheid**.

Het predikt ons 't diepe mysterie, dat geen menschenverstand ooit doorgronden zal: de vleeschwording van 't eeuwige Woord! God is geopenbaard in 't vleesch!

Maar het predikt **geen geheimleer**, slechts voor enkele ingewijden bestemd. Integendeel, het onthult ons 't wondere heilgeheim, dat God in menschen een welbehagen heeft — dat er bij Hem genade is voor zondaren in het te Bethlehem geboren Christus-kindeke.

Daarom moet dit Evangelie gepredikt aan **alle creaturen** — ook aan Javanen en Soembanezen. Het kent in dit opzicht geen bevoor-

rechting van 't eene volk boven 't andere, noch van den eenen mensch boven den anderen. Tot **allen** — ook tot den allerarmsten dessa-man, moet de blijde tijding worden gebracht, dat Jezus Christus in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken.

Het Evangelie kent wel **verborgenheden**, **diepe verborgenheden**, die 't verstand niet peilen kan, maar 't kent **geen geheimzinnigheid**. Het noodigt **allen** naar Bethlehem, om den Zaligmaker van zondaren te zien, liggende in een kribbe. Herders mochten 't zien, Oostersche Magiërs mochten 't zien, Simeon mocht 't zelfs in zijn armen nemen! en ook Javanen en Soembanezen mogen 't zien. Neen, hier is niets geheimzinnigs, dat zij niet zien of niet weten mogen of dat hun met angst en vrees vervullen moet. Is 't niet heerlijk, dat ook zij geroepen mogen worden tot het Kindeke van Bethlehem, in Wien alleen verlossing en zaligheid is, ook voor Javanen en Soembanezen?

* *

Zal op ons Kerstfeest, dat wij weldra weer hopen te vieren, iets van „de groote blijdschap, die al den volke wezen zal” uw ziel vervullen, dan moet ge in den geest gaan naar Bethlehem en geloovig zien 't kindeke, „in doeken gewonden, liggende in de kribbe”.

Kom en zie!

En kniel dan eerbiedig neer en aanbid!

Want de verborgenheid der godzaligheid is groot!

God is geopenbaard in het vleesch.

D. B.

G. v. d. Z.

Van Zendingaangelegenheden.

De Macedoniër.

Onder deze rubriek willen we ditmaal een enkel woord zeggen over het Zendingstijdschrift „de Macedoniër”. We willen in het kort wijzen op de niet geringe beteekenis, die dit tijdschrift voor onze zending heeft. Het bestaan van deze periodiek, die geheel aan de zending gewijd is, is een zendingaangelegenheid, die metterdaad van veel belang mag worden geacht.

De Macedoniër is het eenige Gereformeerde Zendingstijdschrift in ons land, dat populair wetenschappelijke beschouwingen over belangrijke zendingzaken biedt.

In de redactie hebben zitting: Dr. H. A. van Andel en Mevrouw J. C. van Andel—Rutgers te Solo, Dr. F. L. Bakker en Dr. J. H. Bavinck te Djokjakarta, Ds. P. J. Lambooi te Pajeti, Ds. Jac. van Nes te den Haag en Ds. D. Pol te Rijsoord. Een respectabele rij

van namen, die onder ons een goeden klank hebben en die waarborg bieden voor een degelijken inhoud. Bovendien leveren ook anderen zoo nu en dan waardevolle bijdragen, zooals Ds. Velders, Ds. Pos en Ds. Bergema om meerderen niet te noemen. Gerust mag dan ook gezegd, dat de *Macedoniër* zeer wel kan wedijveren met alle andere zendingstijdschriften in ons land. In de *Macedoniër* bezitten we een goed gereedgeerd tijdschrift, dat in populair wetenschappelijke vorm over tal van zendingsvraagstukken zeer te waardeeren licht verspreidt en de zending daardoor helpt leiden in principieele, weldoordachte, gereformeerde banen. Het is dus wel een zaak van belang voor onze zending dat we de *Macedoniër* hebben.

Niet alleen is echter de inhoud van dit tijdschrift doorgaans zeer belangrijk, maar ook de uitgave laat niets te wenschen over. Het verschijnt bij de Gebr. Zomer en Keuning te Wageningen. En deze firma levert, gelijk algemeen bekend is, steeds mooi werk.

Het blad komt elke maand uit in 32 pagina's, flink van formaat en gedrukt op best papier.

Ook is de prijs niet hoog. De *Macedoniër* kost per half jaar f 2.50. En dat is voor een tijdschrift van zoo rijken inhoud niet veel. Wie zich op de *Macedoniër* abonneert, krijgt metterdaad waar voor zijn geld.

Het spreekt van zelf, dat dit tijdschrift in geen enkel opzicht concurreert met het *Zendingsblad*.

Het doel van beide periodieken is geheel verschillend. Het *Zendingsblad* beoogt allerm minst door populair wetenschappelijke behandeling van zendingsproblemen de Zending te dienen. Het maakt er heelmaal geen aanspraak op een eenigszins wetenschappelijk karakter te dragen, gelijk dit met de *Macedoniër* wel het geval is. Natuurlijk spreekt het *Zendingsblad* wel eens over zaken, die ook in de *Macedoniër* behandeld worden. Maar dan gebeurt dit toch in den regel in beide bladen op verschillende manier. De *Macedoniër* geeft meestal populair wetenschappelijke artikelen die echter zeer gemakkelijk door elk behoorlijk ontwikkeld lezer te volgen zijn.

Men zou mogen verwachten, dat dit tijdschrift minstens drie à vierduizend abonne's telde en financieel behoorlijk bestaan kon. Maar dat is helaas nu juist niet het geval. De uitgeefster staat elk jaar voor een beduidend tekort. De exploitatie kan niet uit. Nu kan de firma, die de *Macedoniër* uitgeeft, dit wel enkele jaren volhouden, maar op den duur gaat dit toch niet.

Dit noopte de uitgeefster er kennis van te geven dat zij de uitgave zal moeten staken indien er geen verandering komt.

De deputaten der Generale Synode voor de Zending hebben echter beseft, dat het toch zeer te betreuren zou zijn, indien dit mooie en voor de zending zoo belangrijke tijdschrift zou verdwijnen.

Zij hebben daarom deze zaak gebracht bij de I.g. Generale Synode en daar de vraag ter tafel gelegd of het ook aanbeveling zou verdienen, dat zij hare te benoemen deputaten voor de zending machtigde, om, zoo deze dit wenschelijk achten, de uitgave van de *Macedoniër* te mogen steunen met eenige subsidie uit de Generale kas, als dit noodzakelijk zou blijken om dit tijdschrift te doen voortbestaan. De Generale Synode was eenparig van oordeel, dat dit metterdaad aanbeveling zou verdienen.

Zoozeer was de Generale Synode overtuigd van

de wenschelijkheid, dat de *Macedoniër*, die met Januari a.s. zijn 42ste jaargang ingaat, blijft verschijnen, dat zij hare deputaten machtigde de uitgave te steunen met een subsidie tot een maximum van f 1000. Wij achten dit besluit ten volle gemotiveerd. Maar het moest toch niet noodig zijn, dat de Generale Zendingskas hiervoor steun moet verleen. Als elk, die belang stelt in de zending en nog wel f 2.50 per half jaar kan betalen, een abonnement neemt, is deze subsidie volstrekt niet noodig. En wanneer alle kleine kerken minstens één en de grootere kerken twee of meer abonnementen nemen voor hare zendingscommissies, dan kan de uitgave voortgaan zonder subsidie uit de Generale kas.

Daar moet het heen. Dat spaart de Generale kas deze uitgave. En de zending zal er wel bij varen als de *Macedoniër* meer lezers krijgt.

De quaestores der Generale Kas.

„De administratie van de Generale kas berust bij de Quaestores, benoemd door de Generale Synode. Zij ontvangen hun instructie van de deputaten der Generale Synode voor de Zending onder Heidenen en Mohammedanen en doen alleen op hun last uitbetaling.” Zoo is het bepaald in artikel XXVI der Zendingsoorde. Gewoonlijk heeft echter de Generale Synode de benoeming van de penningmeesters der Generale kas opgedragen aan hare Zendingsdeputaten. Ook de I.g. Generale Synode deed dit.

Er zijn twee quaestores der Generale kas.

De eerste quaestor int de gelden, die voor de Generale kas inkomen. Hij houdt daarvan aantekening in een kasboek en doet elke maand verantwoording van de bij hem ingekomen gelden in het *Zendingsblad*.

Bij den tweeden quaestor berust de administratie en het beheer der Generale kas.

Tezamen zijn de quaestores gehouden ge beschikbare gelden te deponeren of in rekening courant te beleggen bij de Nederlandsche Handel Maatschappij te Amsterdam. Geen enkele betaling mag geschieden dan alleen op schriftelijke lastgeving van de beide quaestoren, die op hun beurt daartoe weer machtiging moeten ontvangen van de deputaten der Generale Synode.

Dat gaat dus heel secuur toe.

Tal van jaren geleden genoot de eerste quaestor voor zijn arbeid eenig honorarium.

De laatste 24 jaren is dit echter niet meer het geval. Artikel 9 der instructie luidt: *De quaestores ontvangen geen honorarium. Arbeid door derden verricht kan met goedkeuring van de deputaten van de Generale Synode voor de zending onder Heidenen en Mohammedanen worden gehonoreerd.*

Het is misschien niet ondienstig eens duidelijk te zeggen, dat de quaestors in geen enkele vorm eenig honorarium genieten, maar al hun werk geheel pro deo doen. Soms loopen er geruchten, alsof dit quaestoraat eenige verdienste geeft. Maar dat is volstrekt onjuist.

Op de onlangs gehouden vergadering van de deputaten der Generale Synode moesten weer in opdracht van de Synode quaestores worden benoemd. Schrijver dezes, die sinds 1912 als eerste quaestor de Zending heeft gediend, verzocht hiervoor thans met het oog op zijn leeftijd niet meer in aanmerking te komen.

Aan dat verzoek hebben de generale deputaten voldaan. Met eenparige stemmen benoemden zij Ds. J. Krüger te Castricum tot eerst enquaestor en Dr. W. G. Harrenstein te Santpoort opnieuw tot tweeden quaestor. Beiden hebben die benoeming aanvaard. Deze gaat in den 1en Januari 1937.

Wij verzoeken daarom dringend alle gelden die bestemd zijn voor de Generale Kas vanaf 1 Januari a.s. te zenden aan Ds. J. Krüger te Castricum.

Het Zendingsblad.

Het Zendingsblad is het Zendingsorgaan onzer Kerken, dat uitgegeven wordt op last van de Generale Synode. Gerekend naar zijn omvang is het blad zeer goedkoop. Bij getallen van meer dan 3 exemplaren kost het slechts 72 cent in het jaar. Het tracht steeds het belangrijkste betreffende de Zending dezer Kerken mede te deelen, om daardoor de liefde en de belangstelling van het zoo rijk gezegend werk onzer Zending te versterken. En de netto opbrengst komt geheel ten goede van de Zending. Alleen de noodzakelijke kosten, die aan de uitgave van het blad zijn verbonden, worden betaald. Maar overigens wordt heel de opbrengst van het blad gestort in de Generale Zendingskas. Men zou dus mogen verwachten, dat het Zendingsblad in alle Kerken zou worden verspreid en zou komen in alle Gereformeerde gezinnen. Maar dit is nog geenszins het geval. Wel heeft het Zendingsblad een groote oplage. Anders kon ook de winst niet zoo beduidend wezen. Toch zijn er nog heel wat Gemeenten, waar het blad bijna niet komt. Dat is stellig tot schade van de Zendingsactie in de plaatselijke kerk en tot nadeel van de Zending onzer Kerken in het algemeen.

De deputaten der Generale Synode voor de Zending hebben deze zaak overwogen en besloten de aandacht der Kerken op deze zaak te vestigen. Dezer dagen is aan alle Kerkeraden de volgende circulaire gezonden:

*Aan de Eerwaarde raden van de
Gereformeerde Kerken in Nederland.*

Zeer geachte Broeders!

De Generale Synode heeft ons de bezorging der uitgave van het Zendingsblad opgedragen. Dat geeft ons vrijmoedigheid ons tot U te richten met een dringend verzoek.

Het Zendingsblad, dat op last van de Kerken wordt uitgegeven en geheel het eigendom der Kerken is, heeft in hoofdzaak ten doel het belangrijkste betreffende den arbeid onzer Zending op Midden-Java en Soemba mede te deelen om daardoor de kennis van en de liefde voor dit zoo bijzonder gezegend werk te bevorderen.

Na aftrek van de noodzakelijke kosten, die aan de uitgave zijn verbonden, komt de opbrengst van het blad geheel ten goede van de gezamenlijke Zendingskas. Den laatsten tijd bracht dit elk jaar aan deze kas een aanzienlijke bate, niettegenstaande het blad zeer goedkoop is.

De groote uitgaven, die deze kas heeft te doen, konden voor een zeer aanmerkelijk deel uit de opbrengst van het Zendingsblad worden gedekt.

Indien de Generale Kas deze inkomst dierf, zouden de Kerken boven wat zij nu bijdragen, elk

jaar twee extra collecten moeten houden voor de instandhouding van het gemeenschappelijk zendingswerk.

Ondanks het belang, dat de Zending onzer Kerken bij haar Zendingsblad heeft, zijn er echter steeds nog onderscheidene Kerken, waar het blad bijna niet komt.

Het Zendingsblad, dat het blad van de Kerken zelf is, heeft er recht op, dat het komt in alle huizen, waar leden onzer Kerken wonen. Stellig wordt daardoor ook de belangstelling en de liefde versterkt voor het heerlijk werk der Zending, waartoe de Heere onze Kerken roept en verwaardigt.

Mitsdien verzoeken wij u dringend om, voor zoveel dit in Uwe Kerk nog noodig is, met kracht te willen bevorderen, dat het Zendingsblad moge komen in alle gezinnen, die tot Uwe Kerk behooren.

Met broedergroete en heilbede.

De deputaten der Generale Synode voor de Zending onder Heidenen en Mohammedanen.

D. POL, Voorzitter.
A. H. v. MINNEN, Assessor.
P. C. DE BRUYN.
N. DUURSEMA.
R. HAMMING.
H. HANGELBROEK.
A. C. HEIJ.
M. MEIJERING.
G. M. VAN RENNES.
J. DE VRIES.
G. v. d. ZANDEN.
W. BREUKELAAR, Scriba.

December 1936.

Zendingsactie onder de studenten te Kampen.

Welke plaats de Zending in het leven der plaatselijke kerken inneemt, hangt voor een niet gering deel af van de predikanten, die in die kerken arbeiden. Voelt de predikant warm voor de zending, zoodat hij ook in zijn prediking en bij zijn voorgaan van de Gemeente in het openbaar gebed, gedurig de zending gedenkt, dan zal daardoor zeker ook de liefde en de belangstelling voor de zending toenemen.

Daarom is het voor de zending van belang, dat onder de a.s. dienaren des Woords het kennis nemen van de zending worde aangewakkerd. Dat is ook door de Generale Synode van 1930 reeds verstaan. Vandaar dat zij om de studie van zendingsvraagstukken te bevorderen daarvoor een bedrag uit de Generale Kas heeft beschikbaar gesteld. Ook de I.g. Generale Synode heeft dit weer gedaan.

Een paar maanden geleden deelden we in het Zendingsblad iets mede van de zendingsactie onder de studeerenden aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Ook de zendingsactie te Kampen zond ons een kort overzicht van haar arbeid in het laatste cursusjaar. Daaraan is het volgende ontleend:

„Op goede gronden mogen we constateeren, dat de zending aan belangstelling wint. Wel leven niet alle studenten even intens mee, maar toch is er een kern, die sterk interesse toont en van haar belangstelling op allerlei wijze blijk geeft. Deze groep is ook op haar post, wanneer er studie en inspanning gevraagd wordt, wat echter niet van allen gezegd kan worden. Er is nog een te groot aantal, dat alleen opwaakt uit

zijn doffe sluimer, wanneer een gezaghebbend iemand komt spreken, maar dat onmiddellijk na de vergadering weer indommelt. Onze totaalindruk van den toestand meenen we te kunnen weergeven met de woorden „vrij goed“.

Moge dat „vrij goed“ een volgende jaar worden „goed“ en daarna „heel goed“.

Triemaal heeft een spreker voor de studenten het laatste jaar een zendingsonderwerp behandeld voor een flink getal hoorders. Dank zij mede de bijdrage uit de Generale Kas, kon er flink wat goede zendingslectuur worden aangeschaft. Natuurlijk kan dat ook medewerken tot het doel. De studenten van thans moeten straks met flinke zendingskennis in het hoofd en warme zendingsliefde in het hart de pastorie in.

De Najaarsvergadering van den Nederlandschen Zendingsraad.

De Zending van de Gereformeerde Kerken is niet aangesloten bij den Ned. Zendingsraad. De Generale Synode van 1933 heeft echter wel uitgesproken, dat eenig contact tusschen den Nederlandschen Zendingsraad en de Zending toch gewenscht is. Zij machtigde hare deputaten dit contact te oefenen door:

a. *aan enkelen hunner vrijheid te verleen en om als buitengewone leden zitting te nemen in den Nederlandschen zendingsraad en aan diens arbeid deel te nemen, zonder dat daardoor de Gereformeerde Kerken in eenig opzicht door de besluiten van den Raad worden gebonden of daarvoor verantwoordelijk zijn, en*

b. *zoolang deze medewerking duurt een evenredig deel van de kosten te betalen uit de generale kas.*

De Ned. Zendingsraad benoemde tot buitengewone leden Ds. W. Breukelaar en D. D. Pol, die, na vooraf te hebben geraadpleegd met de vergadering der deputaten, op haar eenparig advies deze benoeming hebben aangenomen en nu als buitengewone leden zitting hebben in dit college.

De I.g. Generale Synode keurde dit goed en bevestigde dit contact.

Gelijk bekend is, heeft de Zendingsraad slechts een adviseerend en consulteerend karakter, zonder ooit besluiten te nemen, waardoor eenige zending gebonden wordt.

De Zendingsraad houdt tweemaal in het jaar een gewone vergadering. In buitengewone omstandigheden wordt ook wel eens een buitengewone vergadering gehouden. De kosten van den Zendingsraad zijn zeer gering. Zij bedraagt voor onze Kerken nog geen f 150 per jaar.

Donderdag 19 Nov. l.l. hield de Ned. Zendingsraad in het Bijbelhuis te Amsterdam zijn najaarsvergadering onder presidium van den nieuwen voorzitter Dr. C. W. Th. Baron van Boetzelaer van Dubbeldam. In diens vacature als vice-praeses werd benoemd Dr. H. C. Rutgers, algem. secr. van het Ned. Bijbelgenootschap.

De heer Wellensiek zag zich genoodzaakt wegens drukke werkzaamheden als penningmeester te bedanken; in diens plaats werd tot penningmeester benoemd de heer W. J. A. C. Bins. In de plaats van Ds. J. W. van Stuyvenberg wordt de Doopsgez. Zend. Vereen. vertegenwoordigd door mej. Dr. A. Snethlage. De Indische Kerk wees als haar vertegenwoor-

diger aan Ds. T. J. van Oostrom Soede.

De vergadering hield zich inzonderheid bezig met voorbereidende maatregelen voor de wereldconferentie in 1938 te Hangchow. Nederland wordt daar vertegenwoordigd door 3 afgevaardigden, Ned.-Indië door 10 Inheemsche en 5 Europeesche afgevaardigden. De moeilijkheid is om 10 Inheemschen te vinden, die voldoende Engelsch verstaan om met vrucht aan een dergelijke conferentie te kunnen deelnemen; na het bepalen der keus zal vooral aan de studie van het Engelsch aandacht geschonken moeten worden.

Uitvoerige verslagen werden gegeven van de besprekingen met Rev. Paton van Londen en Dr. Warnshuis van New York, secretarissen van den Int. Zend. Raad en van de Kontinentale Conferentie in September op het slot Hemmen.

Aan de Onderwijs-Commissie werd een speciale studie van het Kweekschool-onderwijs opgedragen. Allerwege op de zendingsvelden gevoelt men behoefte aan hervatting van de opleiding tot onderwijzer op de volksscholen.

De Raad keurde goed het besluit van het moderamen om niet door afgevaardigden deel te nemen aan een vredesactie en vredes-congres. Men was van oordeel, dat de Raad zich moet bepalen tot directen arbeid, waartoe hij in het leven is geroepen.

Santpoort, 28 Nov. 1936.

W. B.

Zending van de Hollandsche Gereformeerde Kerk in Palembang en van de Javaansche Kerken van Midden-Java in Zuid-Sumatra.

(Vervolg).

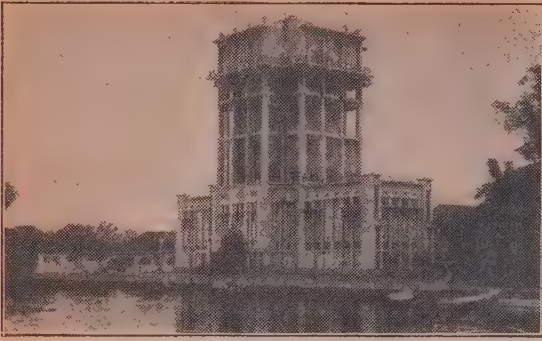
II.

Het was vooral aan het initiatief van den Heer Moersadi en zijn echtgenoot te danken, dat er in een kantoorkamer van één der regeringsbureaux in Tandjong Karang al dadelijk de eerste Zondag een godsdienstoefening kon belegd worden in de Maleische taal. Wat te zamen kwam waren wel vogels van diverse pluimage: Amboneezen, Menadoneezen, Bataks, Javanen, Chinezen, Metholiten, Adventisten, Protestanten van de Staatskerk, en Gereformeerden.

De daarop volgende Zondag kwam men saam te Telok Betong in een gebouwtje, dat de Amerikaansch-Methodistische Zending voor school en kerk in gebruik heeft. Die Methodisten hebben n.l. een zendeling gestationeerd in Palembang en deze plaatste in Telok Beton een Inlandsche Goeroe. Hun werk geldt met name de Chinezen.

Tusschen die beide Zondagen in bezochten ze verschillende Javaansche nederzettingen. In korten tijd lukte het hun veel af te doen, vooral dank de goede hulp van Mas Moersadi. Van zijn chef had deze verlof gekregen om behulpzaam te zijn. Zonder vergoeding te willen aanvaarden stelde hij zich zelf en zijn auto voor de niet geringe tochten beschikbaar. Daarbij kwam zijn bevriende omgang met de Inlandsche ambtenaren het welslagen van de reis niet weinig ten goede.

Allereerst werd de oudere kolonisatie bezocht. De eerste moeilijkheden zijn daar overwonnen. De ontginners, er een 10 tot 20 jaar geleden als doodarme Javanen gekomen, hebben zich over het algemeen tot

Het Gemeentehuis te Palembang.

een zekere graad van welvaart kunnen opwerken, die in hun geboortestreek geheel boven hun vermoegen zou gelegen hebben. Hier vooral stuitte men aan alle kanten op de Roomsche missie.

Anders was het op de nog kortelijks geleden in ontginning genomen streek ten Noord-Oosten van Tandjong Karang: Soekadana. Dàar was men nog in al de ellende van de geboorteweeën eener nieuwe maatschappij. Maar de grond, bedekt met een dikke bovenlaag vruchtbare humus, belooft het beste voor wie in trouwe, moedige arbeid volhoudt. Dàarheen vooral werden in deze jaren de nieuwkomers gedi-geërd.

Vanzelf rees de vraag, of het niet mogelijk zou zijn een aparte plek te reserveeren voor Christen-ontginners, waar dan mettertijd een Christendesa zou ontstaan. Het zou de geestelijke verzorging zeer bevorderen en in de toekomst zou zulk een aparte Christen-nederzetting het centrum kunnen vormen, van waaruit systematisch evangelisatie-arbeid onder de niet-Christenen zou kunnen geschieden. Er is nog weinig van te zeggen, in hoeverre dit mogelijk zal blijken te zijn.

Het uiteraard oppervlakkig onderzoek bracht de afgezonden in contact met Javaansche Christenen, hier en daar verspreid, dreigend geestelijk onder te gaan in een maatschappij, vrijwel zonder eenige godsdienst voortlevend. Onder hen ook vroegere aanhangers van wijlen Sadrach.

Na een dag of tien in de Lampongs rondgezworven te hebben, begaf het drietal zich naar Palembang om den Kerkeraad aldaar te ontmoeten. Een spoorreis van een 10 uur bracht hen daar.

Hier vernamen zij dat de Resident van Bengkoelen, lid onzer Kerk en zeer belangstellend voor de plannen, hen noodig wilde ontmoeten. Daartoe moest per trein en autobus Zuid-Sumatra in zijn breedte doorkruist worden: een reis van twee dagen.

R. Samuel van Medan zou, terwijl de Javaansche broeders zich daar heen begaven, in Palembang en onmiddellijke omgeving naar Javaansche Christenen speuren. Het resultaat van zijn onderzoek was, dat er veel meer Bataksche Christenen dan Javanen zijn. Die Bataks hebben zich als een gevolg van veten in hun geboorteland in twee groepen gesplitst. Eén van die groepen vergadert in een lokaliteit der Amerikaansche Methodisten, welke zending zich overigens afzijdig van hen en hun twisten houdt. Zij hebben zich ook tot de Gereformeerde Kerkeraad gewend,

die overwegen zal, wat in overleg met de Rijsche zending voor hen te doen is.

Behalve met hen was het R. Samuel ook gelukt in contact te komen met verschillende verspreid wonende Javaansche Christenen, wier namen en adressen hij aan de Zendingscommissie heeft opgegeven.

Terwijl R. Samuel zich in Palembang en omgeving nuttig maakte, waren de Javaansche afgevaardigden naar Bengkoelen heen en weer gereisd. Toen ik mij, als visitator in opdracht van de classis Batavia naar Palembang reizende, op het bootje bevond, dat de treinpassegeers naar den overkant van de breede Moesi brengt, was ik verrast dàar de beide Javaansche predikanten op hun terugreis van Bengkoelen naar Palembang te ontmoeten. Zij hadden een voorspoedige reis gehad en hadden met den Resident geconfereerd. Die had hen in staat gesteld een kijkje te nemen op een Javaansche ontginning in de residentie Bengkoelen. De toestanden dàar vonden ze niet rooskleurig. Al ontmoetten zij geen Javaansche Christenen, toch was hun hart ontstoken van deernis, toen zij, zij het slechts oppervlakkig, kennis gemaakt hadden met den grooten geestelijken nood aldaar.

Aan dek van het volle bootje was echter weinig gelegenheid om met elkaar te spreken. Veeleer nam het mooie gezicht op de breede, druk bevaren rivier, de Moesi, aller aandacht in beslag. Wat was die mooi,

De Holl. Gereformeerde Kerk te Palembang.

dubbel schilderachtig bij de verlichting van de schuine stralen der naar de kim neigende zon!

Wij bevonden ons op de veerboot, die de Staats-spoor sedert 1916 laat varen om haar eindstation, aan den rechteroever gelegen, te verbinden met den linker-oever, waar het centrum van de stad ligt. Een brug te slaan over de 300 Meter breede en 18 à 20 Meter diepe rivier was te kostbaar.

Een eigenaardige plaats, dat Palembang. De stad, aan beide zijden der rivier gebouwd, moet 2½ uur lang zijn. Voor een groot deel zijn de woningen van Inlanders en Chinezen op vlotten in de rivier gebouwd. Men vindt daar woonhuizen met badkamers en winkels en in het midden een pleintje! Meestal zijn ze door een loopplank met de oevers verbonden. Soms liggen zij ook geheel los van de wal, geankerd in de rivier en zijn dus slechts per prauw te bereiken.

Aan den oever zijn de huizen van de oude stad op hooge palen gebouwd. Want bij hoog water zijn ze als eilanden in de zee. Men heeft de Moesi wel de hoofdstraat en de talrijke kreekjes zijstraten en stegen genoemd.

Dat geldt echter alleen van het oude Palembang.

Het nieuwe Palembang heeft aan de linkerzijde een steeds meer landwaarts inspringende Europeesche wijk. Vóór men daar aan toe komt, passeert men een drukke winkelstraat met toko's van Chinezen, Japanezen, Bombayers en enkele Europeanen.

Aan den rechteroever heeft men de groote, geheel Europeesch ingerichte nederzettingen van de Hollandse en Amerikaansche petroleummaatschappijen. De laatste werkt ook hoofdzakelijk met Hollandsch personeel. In de nederzetting der Bataafsche zouden we een bezoekje brengen, omdat bij één der employés de zendingscommissie vergaderde. Toen we voor dat bezoek weer de rivier overgestoken waren, stond ik verbaasd over het groot aantal, buitengewoon mooie taxi's. Wij kozen één uit van het allermodernste model. Een klein, welsprekend bewijs, hoe Palembang eigenlijk de malaise, waaronder wij op Java zuchten, niet kent!

Maar, om terug te keeren tot onze aankomst: onze gastheer, de jonge en energieke Ds. Sybesma had ons opgewacht bij het station en vergezelde ons in het bootje. Onder zijn geleide stapten we aan wal, waar een taxi ons in enkele minuten bracht bij de kleine, gezellige en practisch ingerichte pastorie.

De mooie, groote moskee, die wij gepasseerd waren, herinnerde ons eraan, dat wij hier ons bevinden in het hart van een van ouds fanatieke Islam. Ook de groote, welvarende Arabische nederzetting houdt dezelfde spraak in!

Meer eigenaardig dan fraai is het gemeentehuis, waar we ook voorbijkwamen. Het is tegelijk een wassertoren voor de stadsleiding. Heeft men dat gecombineerd voor de koelte? of om zuinig te zijn? In beide gevallen heeft men zich misrekend. Of was het de zucht om een iets bizonders te maken, wat men elders niet aantreft? Dan heeft men zijn doel wel bereikt!

Vóór de pastorie staat op een buitengewoon mooi en geschikt punt de kerk, die twee jaar geleden gebouwd is. 's Avonds als ze goed verlicht is, maakt ze een feeërieken indruk. Wij klauterden ook in den toren. Boven heeft men van een platje een onbelemmerd vergezicht.

ESSER.

(Wordt vervolgd).

Zending Groningen, Drenthe, Overijsel, Bentheim en Oost-Friesland.

Soembaweek-collecte.

„Zij dan nu, die verstrooid waren, gingen het land door, en verkondigden het Woord”, lezen wij in Handelingen 8.

Lucas verhaalt ons, dat de gemeente te Jeruzalem in zwaren druk geraakte. Na den marteldood van Stefanus brak er een groote vervolging uit.

Saulus is wellicht de drijver in deze vervolging geweest. Hij heeft er zich in elk geval geducht in geroerd. — Later heeft hij er groote smart over gehad. En hij vergaf het zichzelf nooit, wat hij daarin gedaan had.

Thans was hij echter nog gebeten op de kudde des Heeren. Hij verwoestte de gemeente, leverde de mannen en vrouwen, die den Heiland beleden, in de gevangenis en dwong hen te lasteren.

Vele Christenen zijn toen uitgeweken en op de vlucht gegaan. In geloof aanvaardden zij deze ellende. Zij gingen het land door tot zelfs zeer ver.

En zie, deze uitgewekenen werden nu de verbreeders van het Evangelie van Jezus Christus. Zij werden niet alleen dragers, maar ook zaaiers van het zaad des Woords.

Zij zwegen toch niet. Zij gedroegen zich in de andere plaatsen des lands niet zoo, dat zij niet meer voor hun beginsel uitkwamen. De vervolgdgen om Jezus' Naams wille waren geen zwijgende getuigen.

Misschien is er wel een enkele aldus geweest. Maar dat was dan geen echte — in elk geval geen vrijmoedige broeder of zuster. Als verdrukking of vervolging over hen komt, is het mogelijk, dat sommigen afvallen. „De waterverf van de uiterlijke belijdenis spoelt door de regenbui en tegenheden zoo spoedig weer weg.”

Met de meesten is het echter anders gegaan. Lucas deelt ons van hen mee, dat zij het Woord hebben verbreid.

Zij begonnen te evangeliseeren ter plaatse waar zij kwamen. Zij predikten het Evangelie. Zij spraken de menschen, die zij ontmoetten, van den Christus. Zij maakten „propaganda” voor hun christelijk geloof.

Elk Christen werd een prediker. Ieder trad als een missionair op. Zij verstonden het toch zoo uitnemend goed: 's menschen heil en zaligheid hangt aan het Evangelie Gods.

Daarom konden de verstrooiden uit Jeruzalem niet nalaten voor hun Heiland en Heere uit te komen.

Zij moesten. Heilige drang dreef hen. De kracht des Geestes spoorde hen telkens weer aan. Daarom was er geen sprake van het wegwerpen der vrijmoedigheid. Er was telkens weer lust en liefde om anderen te winnen voor het Koninkrijk Gods.

Kostelijk als de geest van de verstrooiden, die het land doorgingen en het woord predikten, ook nu nog openbaar wordt.

Er wordt wel eens geklaagd over matheid en zinking, over lauwhed en verflauwing. Hoe zou het zijn, wanneer dit ook van de Zending moest worden getuigd.

Als er kwam: weinig gebed voor de Zending, weinig toewijding, weinig mildheid. Dan zouden die verstrooide broeders en zusters uit Handelingen 8 tegen ons getuigen.

Gelukkig behoeft dit nu nog niet gevreesd. Er is ook nu nog een arbeiden en een meeleven in de Zending op Soemba, die rijke stof tot dank geeft.

Wij hebben echter ook hier om volharding te bidden. Vooral waar ook nu weer van de Kerken der drie Noordelijke provinciën c.a. de **Soembaweek-Collecte** gevraagd wordt met een **rondgang door de Gemeente**.

Het Zendingswerk op het eiland Soemba gaat geregeld door. Het kan getuigen van strijd en moeite — maar ook van een rijken zegen des Geestes, vol van verwachtingen.

De tijdsomstandigheden oefenen op menig onderdeel van het werk een droeven druk, die meerdere gewenschte uitbreidingen tegenhoudt. Ook bij 't meest zuinige beheer blijven de kosten.

Daar deze met den afgebeden zegen verband houden, mag ons dit niet moede maken. Daarom kan een goede Soembaweek niet gemist.

De ijver van de verstrooide broeders en zusters uit Jeruzalem zij ons in onze taak tot een opwekkend voorbeeld. Zij er dan dankbare gewilligheid om naar vermogen aan de Soembaweek-Collecte mee te werken.

De liefde tot God, en tot Jezus Christus, den Zone Gods, en tot het Evangelie des Koninkrijks, drijve ons met een volvaardig gemoed, biddend om de komst Zijns rijks, ook op het eiland Soemba.

Dan zal ook in onze gave de belijdenis uitkomen: „Ik geef wel, maar eigenlijk geef ik niet uit mijn beurs, maar uit Gods beurs, want God heeft het eerst uit zijn beurs in de mijne gedaan”.

Aan de Kerkeraden wordt vriendelijk verzocht deze collecte langs de huizen te houden, zooveel mogelijk in de maanden November 1936 tot April 1937, en de gelden terstond toe te zenden aan den quaestor Jurriën Veldkamp, Dr. Hofstede de Grootkade 34, Groningen. Postgiro no. 138000, Groningen.. Met vermelding: „Soembaweek-Collecte.”

Lijsten verkrijgbaar bij den quaestor.

De deputaten voor de Zending op Soemba.

De nieuwe polikliniek te Pajeti.

De heer D. H. Krijger, hoofdverpleger van het Ziekenhuis te Pajeti, schreef onlangs in een brief aan deputaten, welke brief gepubliceerd is, dat hij den Resident van Koepang, toen deze eens op Soemba kwam, gesproken had en hem had meegedeeld, dat er plannen waren voor een nieuwe polikliniek te Pajeti. Het volgend jaar, 1937, zal het ziekenhuis te Pajeti 25 jaar hebben bestaan. De heer Krijger hoopt dan een nieuwe polikliniek te kunnen bouwen, wat zeer noodig is voor het steeds toenemend getal patiënten. Hij had toen aan den Resident gevraagd om wat verf, teneinde het ziekenhuis; dat nog nimmer geschilderd was, een vroolijk en feestelijk aanzien te geven. Dat verzoek is hem welwillend door den Resident toegestaan. Een woord van waardeering en dank komt hem daarvoor zeker toe. Deze welwillendheid zullen alle Zendingsvrienden op prijs stellen. Wij kunnen ons daarover ten eerste ver-

blijden. De medewerking van het Landschap mogen we met oprechte dankbaarheid aanvaarden.

Nu schreef Broeder Krijger kort geleden in een particulieren brief aan Ds. Colenbrander te Vriezenveen (die mij dat vertelde en verzocht, het in de pers mee te delen), dat als eerste gift in Indië voor de nieuwe polikliniek bij hem, Krijger, was ingekomen een bedrag van f 100, zegge honderd gulden, van den pas afgetreden en naar Nederland terugkeernden Gouverneur-Generaal, den heer De Jonge. Dat stemde br. Krijger tot groote blijdschap en zal zeker ook ons een oorzaak van vreugde zijn. Wij mogen dankbaar zijn voor deze Landvoogdelijke gift aan de jubileum-polikliniek. Het verheugt ons ten eerste en wij stellen zulk een belangstelling op hoogen prijs. Aan Zijne Excellentie betuigen we gaarne openlijk onzen dank.

Daarmee zijn de verrassingen nog niet ten einde.

Broeder Krijger schreef ook, dat de scheidende officier van gezondheid hem f25 had ter hand gesteld. Deze is op Soemba hoofdzakelijk voor de militairen. Hij heeft zijn standplaats te Waingapoe, niet ver van Pajeti, en kan daardoor ook gemakkelijk zijn diensten verleenen aan ons hulp-ziekenhuis, wat dan ook geregeld geschiedt. Ook deze dokter had dat gedaan. Dat hij nu bij zijn overplaatsing deze gift achterliet was een bewijs van goede verstandhouding tusschen dezen gouvernementsambtenaar en den leider van ons ziekenhuis.

Ons past voor alles een woord van hartelijken dank. Zoo neigt God de harten. Kome er straks een nieuwe polikliniek.

R. H.

De Zendingscommissie te Niezijl met haar collecteerende meisjes.

In Niezijls Kerk werken, als we goed geteld hebben, twaalf meisjes voor de zending. Zij gaan geregeld de Gemeente door en halen in haar busjes elk jaar ongeveer f120 op. Dat is een aanmerkelijk deel van wat deze Kerk voor de Soemba-zending bijdragen moet. De zendingscommissie prijst haar collectantjes. De meisjes werken ijverig en hopen in 't vervolg nog meer op te halen.

De Zendingscommissie met haar collectantjes te Niezijl.

Op de foto staan de meisjes in het midden van de leden der commissie, Ds. Bloem rechts en H. Timmer, H. der Sch., links.

W. B.

De collecteerende Jongens en Meisjes te Schouwerzijl.

Schouwerzijls Gemeente heeft ook haar zendings-collectantjes. Het getal is niet zoo groot. Het zijn er maar vijf. We kunnen de namen wel even noemen. 't Zijn van links naar rechts de jongens Jakob Boers-

Collectantjes Schouwerzijl.

ma, Meint van der Dijk, Alje Bierling en de meisjes Catharina Wierenga en Annie Havenga. Zij werken trouw. De Zendingscommissie is best over hen tevreden. En hier zijn het nu eens niet enkel meisjes, die gaarne wat voor de zending doen, maar ook jongens, die ijverig meehelpen.

W. B.

Schetsen uit het binnenland.

No. 25.

Vaak groote teleurstellingen bereiden ons onze helpers. Zoo met dien goeroe-volksonderwijzer, met zijn heldere oogen, met zijn goed verstand. Ik had hem als schooljongen al op catechisatie gehad. Hij was er altijd goed bij, en deed momenteel altijd zeer zijn best. Hij kon zich geweldig inspannen, en dan wel iets goeds voor elkaar krijgen.

Toen hij zijn diploma gehaald had, werd hij aan een der scholen geplaatst, maar niet in het ressort van Midden-Soemba.

Na een jaar zag ik hem met bedrukt gezicht in de buurt van Pajeti.

„Wel, goeroe, heb je vacantie, dat je hier zoo rondloopt?”

„Neen, mijnheer, ik ben ontslagen.”

„Wat heb je uitgehaald, dat ontslag noodig was?”

„Ik heb de schoolkinderen te hard geslagen.”

„Ja, daar komen de kinderen ook niet voor op school.”

Hij gedroeg zich goed, een paar jaar lang, ging uit eigen beweging om het Evangelie te prediken de kampongs in, en de menschen hielden wel van hem. Uit medelijden gaf ik hem soms eens een hoed, omdat hij altijd in de heete zon blootshoofds liep; of een boek, soms eens een gulden.

Daar hij zich een paar jaar goed gedragen had, wilde ik het weer eens probeeren, en werd hij weer als hulp in de school gezet.

Maar, helaas, na een half jaar kwamen er weer klachten, dat hij de kinderen sloeg. Waarna hij weer uit de school gezet werd.

Hij heeft voor zichzelf een moeilijk, doch niet slecht karakter. Zijn groote gebrek is dat hij zich niet beheerschen kan. Als hij kwaad wordt, beginnen zijn oogen te draaien, de vlammen laaien op, hij vergeet zichzelf geheel en al, en slaat er op los. Zoo is het met alle dingen. Hij weet geen maat meer te houden, als hij ergens aan bezig is. Vandaar dat hij sommige werkjes goed en vlug, met alle ambitie kan opknappen, maar andere dingen totaal verknoot.

Hij zeide geleerd te hebben, doordat hij tweemaal ontslag had gekregen; en nu zou hij voortaan beter oppassen.

Nog eenmaal wilde ik het met hem probeeren, maar dat zou absoluut de laatste zijn.

In een school, welke niet meer gesubsidieerd werd, was hij noodig. Het kamponghoofd zou zorgen voor voeding en van de Zending kreeg hij nog vijf gulden in de maand als belooning. Daarvoor moest hij school houden.

Het ging goed... voor een poos. Vooral als het Hoofd thuis was. Dan was hij ijverig, en gedroeg zich uitstekend.

Maar... zijn oude gebrek! Hij kon zich niet beheerschen. In allerlei opzicht. Een Soembanees mag graag een pruimpe tabak in zijn mond hebben. Had hij het maar altijd in zijn mond! Maar meestal laat hij het grootste deel van zijn pruim uit zijn mond bengelen. Aan dat onsmakelijke gezicht moet men eerst eens wat wennen, als men op Soemba komt.

Ons onderwijzertje pruimde ook graag. Nu is dat op zichzelf niet zoo vreeselijk, maar hij kon ten slotte zelfs in de school niet meer zonder. En als het kamponghoofd van huis was, dan ging onze goeroe zoon genaamd kinderen zoeken, die de school verzuimden, maar in werkelijkheid ging hij zijn onmisbare tabak zoeken, en verzuimde de school.

Als ik op bezoek kwam, en ik legde voor de Soembanezen wat strootjes op tafel, die goedkope Indische cigaretten van... schrik niet, Hollandsche rooker! tien voor een cent... dan kom ons onderwijzertje zich niet beheerschen, en nam er een heele hand tegelijk van met groote begeerige oogen. Dan moest hij in aanwezigheid van allen een vermaning in ontvangst nemen.

Zoo was het met zijn eten ook, hoorde ik later. Wel had ik hem er al eens op gewezen, dat een net mensch bij het eten zijn mond dicht houdt en niet zit te smakken en te smekken. Maar het Hoofd ver-

telde mij later, dat als het avondeten opgediend was, hij twee, drie borden rijst achter elkaar verzwolg, en zich dan achterover liet glijden en in slaap viel. Dat was zijn begeerigheid weer, welke hem parten speelde.

Maar zijn rijk nam een einde.

Er kwamen soldaten in de kampong, en de commandant, een sergeant, kwam een kijkje in de school nemen, waarbij bleek, dat een der kinderen aan het hoofd bloedde. Dat bleek onze goeroe in zijn drift gedaan te hebben. Daarom moest hij voor den rechter komen, en werd veroordeeld.

Dat was het laatste bedrijf! Trouwens de school had weinig leerlingen, ze waren bang voor hem. Ondanks alle geduld is zoo iemand niet te gebruiken als onderwijzer. Hij moet nu maar zien op andere wijze aan de kost te komen.

P. J. LAMBOOIJ.

Zending Zuid-Holland Zuid.

Verslag over het werk in de Residentie Banjoemas loopende over 1 April 1936—30 September 1936.

Dat ditmaal het tweede en derde kwartaal van het jaar in één verslag saamgevoegd wordt, vindt minder zijn oorzaak daarin dat er gebrek aan stof zou zijn om twee rapporten te vullen. Integendeel!

Maar het leven dringt zoo. De nooden in het praktische leven zijn veel. En dan ontbreekt de vrijmoedigheid om nog meer tijd te besteden aan het werk achter de schrijftafel, dat toch al zoo veel in beslag neemt. Moge dit tot verontschuldiging dienen.

April was voor de gemeente te Poerbolingo van belang doordat toen twee nieuwe localiteiten voor geregelde godsdienstoefeningen in gebruik werden genomen.

Reeds meer dan een jaar was er elke Zondagavond Maleische dienst, voornamelijk door Chinezen bezocht. Deze dienst werd nu overgebracht naar het polikliniekgebouw van het Ziekenhuis in het centrum der Chineesche wijk gelegen. Het bezoek is daardoor aanmerkelijk vermeerderd. Het is te voorzien dat de beschikbare localiteit bij eenig voorspoedig toenemen eerlang te klein zal zijn.

De tweede plaats van samenkomst geldt het Javaansche publiek. Door de goedwilligheid van de directie van de Suikerfabriek Bodjong, welke als slachtoffer van de malaise gevallen is, kon in de leeggekomen kazerne van de particuliere veldpolitie dier fabriek een localiteit als Kerk voor de omliggende desa's worden ingericht. Het is een klein uur gaans van Poerbolingo verwijderd.

In het vorig verslag werd gesproken over Zondagsche bijeenkomsten in particuliere huizen der omliggende dorpen.

Daar in die kazerne lijkt 't meer op een eigenlijke kerkdienst, waar dan ook onder omstandigheden ambtelijk het Woord en de Doop bediend werden. De menschen die daar geregeld komen, gaan echter voorloopig nog naar Poerbolingo ten Avondmaal.

Ook in de districtshoofdplaats Djatilawang (ressort van Ds. Rullmann) kon de gemeente uit eigen midelen een passend kerkgebouw stichten.

Doopen in eenigszins grotere aantallen worden gerapporteerd van Poerbolingo, Poerwokerto, Klam-pok, Soekaradja en Tjilatjap.

De uitbreiding hield dan ook over ongeveer heel het terrein aan.

Van de meer bijzondere propaganda-pogingen worde hier gememoreerd: de zaaidagen van 25 tot 29 Mei, toen wij samen logeerden in een Chineesch hotel te Kroja. Zendeling van der Weg van Djoentikebon (N. Z. V. in het Cheribonsche) was toen onze gast met drie van zijn goeroes. Zij waren zoo in geestdrift over wat zij meemaakten, dat zij in September ten hunnent met veel zegen een soortgelijke zaalweek gehouden hebben.

3 Augustus was het een belangrijke dag voor Poerbolingo.

Na veel voorbereiding in het gebed ging op den avond van dien dag een groot deel der gemeente — Javanen en Chinezen — er twee aan twee op uit om in de huizen der stad de evangelieboodschap te brengen. Schier overal werden zij goed ontvangen! De begeerte werd gewekt dit meermalen per jaar te herhalen.

Zoo heel anders dan in vroegere jaren zien wij de deuren voor de Evangelieprediking over heel het terrein zich meer en meer openen. Pijnlijk wordt gevoeld het gebrek aan welonderlegde arbeiders.

Wel werd daar eenigszins in voorzien door dat na voleindig van den cursus in Jogja (Juni) enkelen de geleerden kwamen versterken.

Go Eng Tjoe, door de Hollandsche geestverwanten opgeleid en bekostigd werd in Poerwokerto geplaatst.

In verband met zijn arbeid kwam men in Poerwokerto tot een wekelijkse Maleische godsdienstoefening. Deze wordt gehouden in het Javaansche Kerkgebouw, dat daar aan de rand van het Chineesche kamp ligt.

Zoo breidt zich het Chineesche werk in Poerwokerto steeds meer uit.

In het regentschap Poerbolingo worden nu tweemaal per maand op de districtshoofdplaatsen Bobot-sari en Boekatedja bijbellezingen gehouden voor de Chinezen, waarbij ook een enkele Javaan tegenwoordig is. Op de eerste plaats leest een Christenmantriverpleger van het Gouvernement, de weken dat er niemand uit Poerbolingo komt, een Javaansche preek voor. Gehoor hoofdzakelijk Chinezen.

Ook Mejuffrouw Esser houdt in Poerwokerto en Soekaradja (tusschen Poerwokerto en Poerbolingo gelegen) bijbelbespreking met Chineesche vrouwen en meisjes.

Moge de tijd niet verre zijn, dat het werk onder de Chineesche bevolking door de uitzending van een eigen Missionaris meer leiding en stuwkracht kan krijgen.

Voor het werk onder de Javanen kwam Darso van den Hollandschen cursus, en Ratib van de Javaansche. Beide vonden plaatsing in Poerwokerto.

Van Jogjakarta namen wij een ongehuwden jongen goeroe over, die afkomstig uit Banjoemas, liever bij ons geplaatst werd. Deze Joesak werd in Soekaradja gesteld onder leiding van den ouderen goeroe aldaar. Hem werd meer bijzonder het werk in de stad Banjoemas en omgeving toevertrouwd.

Een Hollandsch-sprekend jong meisje, Onèng genaamd, die 8 maanden de cursus voor vrouwen in Jogja had gevolgd, kreeg op onze oudste post plaatsing. Zij woont bij ons in huis en wijdt zich aan het werk onder de vrouwen in het Ziekenhuis en in de particuliere woningen.

Niet alleen in Poerbolingo, maar ook elders met name in het Zuiden hebben wij zeer goeroe's nodig. De Zaaiveek in Kroja deed daar wel heel sterk de oogen voor opengaan.

't Behoeftig volk in hunne nooden
In hun ellend' en pijn
Gansch hulpeloos tot Hem gevloeden
Zal Hij ten redder zijn.

Wij zien ze nu vlieden tot Christus. Met gansche scharen worden ze door den Doop in Godsverbond opgenomen.

De Heere gebruikt menschen, door de gemeente in Holland uitgezonden om de heilige belofte, dat Jezus hun ten redder zal zijn voor Gods aangezicht door den Doop te bevestigen.

Maar Hij kan alleen hun redder in de praktijk van het leven zijn als zij **onderwezen** worden in Zijn kennis, **geleid** in Zijn paden. Dat geschiedt na den Doop. Daarvoor gebruikt Hij menschen evengoed als bij de opname in Zijn gemeente.

Bidt dan en werkt, dat er arbeiders mogen zijn. Wonderlijk eigenlijk in dezen tijd, nu zoo velen werkeloos zijn: het werk des Heeren, waar de eer van Zijn Naam aanhangt, kan slechts uiterst gebrek-kig gedaan worden, omdat er geen arbeiders zijn! En er staan zoo velen leeg aan de arbeidsmarkt zoo Hollanders ten Uwent, als Inlanders en Chineezten ten onzent. Onder die werkeloze Inlanders zijn vele Christenen.

Hoe komt het dan, dat het dringend werk in 's Heeren rijk niet kan gedaan worden?

Moge het biddend geloof en de werkzame liefde een uitweg vinden!

Bij zulk een gebrek aan arbeidskrachten was het zeker niet van harte, dat de Hollandsche geestver-wante Kringen op het dringend verzoek van de Kerkeraad in de overplaatsing van candidaat Streef-kerk naar Jogja (begin Augustus) berustten. Wat de Zending in engeren zin betreft hadden wij nog veel van hem voor het werk onder de Chineezten gehoopt.

Van 3 tot 11 Juni deed steller dezès een uitstapje naar Palembang. De Classis der Hollandsche Kerken had hem verzocht er Kerkvisitatie te houden. Het was zóó geschikt dat hij er de beide Inlandsche predikanten en den Goeroe-Indijl van Medan kon ontmoeten, welke een exploitatiereis in Zuid-Sumatra gedaan hadden.

Wat daar toen inzake de zending was afgesproken vond zijn bevestiging in de besluiten van de op 20—22 Juli gehouden Synode der Javaansche Kerken in Poerwokerto.

Besloten werd dat de Geref. Kerk van Palembang zal trachten Zendingswerk te doen in de Javaansche kolonies van Benkoelen, terwijl de Javaansche Kerken van Midden Java ten Zuiden als haar arbeids-veld de Javaansche nederzettingen in de Lampongsche districten aanvaard hebben.

Ik noem deze dingen in dit verslag omdat het den missionair-predikant van Poerbolingo dwong ruim een week zijn post te verlaten, de Synode op ons terrein gehouden werd en ook omdat in de toekomst allicht Banjoemas van wat besloten werd meer bizon-der kan profiteren. Zooals bekend behoort onze residentie onder die streken die het meest door de malaise getroffen zijn. Bij de heerschende overbevol-king is de trek naar de overwal bij ons groot. Als in de Lampons en in Benkoelen voor eenige geestelijke

zorg kan ingestaan worden, zullen waarschijnlijk niet weinigen daar een levensonderhoud zoeken, dat ze hier niet of nauwelijks kunnen vinden.

Het eerste kwartaalverslag spreekt over het Da-mocleswaard, dat over de mooie Christelijke Hol-landsche-Inlandsche School te Tjilatjap was uitge-strekt. Gelukkig is het mede tengevolge van de in-spanning van het personeel om het leerlingenaantal te doen stijgen, voorloopig afgewend. De subsidieering is gehandhaafd en er is waarschijnlijk, dat dit voor goed het geval zal zijn.

Daarentegen is de kleine ongesubsidieerde Scha-kelschool die de Inlandsche Vereniging „Sedya Moelja" (Edel Streven) exploiteerde, eind van de cursus (Juni) gesloten.

Wij zijn bezweken voor de groote aandrang van belanghebbenden en zegden onzen steun toe om die, zoo eenigszins mogelijk in Augustus 1937 te her-openen. Moge het ons gelukken die voorspiegeling te verwezenlijken!

Het eerste kwartaalverslag spreekt over het jeugd-werk onder jongens en meisjes.

Vermelding verdient, dat de Hoofdc commissie van het jongenswerk op Java een Hollandsch boekje liet uitkomen, Tridharma genoemd, dat hoofdzakelijk door onze onderwijzers in Poerbolingo en Poerwo-kerto is saamgesteld.

Een paar maanden daarvoor verscheen reeds de „Handleiding voor driehoekleidsters", die Mejuffrouw Esser op aanwijzing en in opdracht van de Hoofd-commissie in Nederlandsch-Indië opstelde.

Zooals bekend bestaan de bezwaren die men voor Hollandsche meisjes uit Gereformeerde gezinnen tegen het z.g. Driehoekwerk heeft, voor degene die nog voor het Christendom gewonnen moeten worden of pas het Christelijke pad leeren bewandelen, niet. Integendeel. Voor die meisjes biedt ze een prachtige kans tot beïnvloeding.

Deze Hoofdc commissie was zoo over het werk van mijn Dochter tevreden, dat in September de benoe-ming als lid van die Hoofdc commissie volgde.

Dit is wel een vereerende onderscheiding. Maar wij hopen toch van harte, dat het niet zal blijken te veel van haar tijd en kracht in beslag te nemen. Want dàar kan toch allereerst het werk in Banjoemas aanspraak op blijven maken!

Wat het Hollandsch personeel in dienst der Zen-ding of der Schoolvereniging betreft: de tijdelijk aangestelde verpleegster de Rooy, die op eigen kosten voor particuliere aangelegenheden een halfjaar in Holland geweest was, keerde tot het Ziekenhuis in Poerbolingo terug, maar verliet ons in September weder. Zuster Huisman, de eenige Hollandsche verpleegsters, heeft zeer dringend hulp nodig.

Onze jonge dokter Kal trouwde in Augustus. Het jonge echtpaar woont naast ons, dus een half uur af-stands van het Ziekenhuis, wat wel zijn heel groote bezwaren en onnodige onkosten meebrengt.

Ds. Rullmann vierde 14 Augustus zijn koperen brui-loft. Helaas bezorgde een auto-ongeluk hem 18 Sep-tember een hersenschudding, die hem tot nu aan het bed bindt. Den 6den October werd hij verblijd met de geboorte van een dochter.

Wat 't personeel der Scholen betreft: Mejuffrouw Swanborn mocht van een ingrijpende operatie ge-lukkig herstellen. De Heer Kraay, evenals genoemde onderwijzeres aan de Holl. Chin. Zendingsschool te

Poerbolingo, geplaatst, keerde in September met zijn gezin van verlof terug.

Zoo mengen zich gelijk steeds in het leven blijdschap en droefheid. De lichtzijde overtreft echter de schaduwen in de verslaggerperiode verre.

Moge 's Heeren gunste ook de rest van dit jaar met

derland naar Djokja vertrok om als verpleegster in het Petronella-hospitaal de Zending te dienen, is na een voorspoedige reis in welstand daar aangekomen. Zij heeft haar arbeid aanvaard. Bij aanvang bevalt het haar goed en werkt zij tot volle tevredenheid van den directeur

Franeker's Zendingscommissie met haar collectantjes.

den veelsoortigen arbeid en met Zijn dienstknechten en dienstmaagden, leidend, meewerkend, zegenend zijn!

Poerbolingo.

B. J. ESSER.

Franeker's Zendingscommissie met haar collectantjes.

Gelijk bijna in alle Kerken, heeft ook Franeker's Kerk een Zendingscommissie, die plaatselijk de belangen der zending behartigt. De predikant ter plaatse Ds. Wielenga is ook lid der commissie. Hij zit op de foto in het midden. Natuurlijk gebruikt de commissie te Franeker ook collectantjes om met hun busjes de centen, de stuivers en de dubbeltjes voor de zending geregeld te verzamelen. En hier zijn het nu eens niet enkel meisjes die dit doen. Te Franeker doen ook jongens mee, al zijn zij dan ook tegenover de meisjes in de minderheid.

Zonder het flinke bedrag, dat de collectantjes verzamelen, zou Franeker moeilijk het bedrag kunnen storten, dat van hen voor de zending verwacht wordt. Maar nu loopt het wel, dank zij den ijver der collectantjes.

W. B.

Zending Noord-Holland.

Eén en ander betreffende den Medischen Dienst.

Aan een schrijven, gezonden door den directeur van het Petronella-Hospitaal, zijn de volgende mededeelingen in hoofdzaak ontleend:

Mej. P. F. ten Kate, die in September l.l. uit Ne-

derland naar Djokja vertrok om als verpleegster in het Petronella-hospitaal de Zending te dienen, is na een voorspoedige reis in welstand daar aangekomen. Hij heeft het werk, dat hem zeer lief is geworden, weer mogen opnemen.

Het Sanatorium voor longlijders te Paken blijkt ten volle levensvatbaarheid te hebben en te voorzien in een duidelijk aan het licht tredende behoefte.

Het gaat met dit sanatorium boven verwachting voorspoedig. Ofschoon het in Juni pas is geopend, zijn op de mannenafdeeling, die 24 plaatsen heeft, reeds 20 plaatsen bezet. Eer dit jaar ten einde is, zal er wellicht op deze afdeeling geen enkele plaats meer beschikbaar zijn. Zooals was te verwachten, is de vrouwenafdeeling nog niet zoo vol als de mannenafdeeling, maar zij is toch ook redelijk goed bezet.

Het is nu een half jaar geleden, dat dit sanatorium in gebruik is genomen. Men is op bescheiden voet begonnen met slechts twee afdeelingen. Er is echter ruimschoots gelegenheid tot uitbreiding. Bij de ontwerping van het plan is met mogelijke uitbreiding gerekend. En als het blijft voortgaan, zooals tot heden het geval is zal vermoedelijk reeds eer er een vol jaar voorbij is moeten overwogen worden om tot uitbreiding over te gaan. Dat teekent wel zeer duidelijk hoe juist het was gezien toen de directeur voorstelde tot den bouw van een Christelijk Sanatorium voor t.b.c. lijders te besluiten. En uit een zendingsoogpunt kan dit sanatorium als het zich flink uitbreidt een inrichting worden van eminent belang.

De kraamvrouwenkliniek te Djokja, die in verband staat met het Petronella-hospitaal maar in eigen gebouw in een ander deel van de stad is gevestigd, heeft een belangrijke uitbreiding ondergaan. Het nieuwe gebouw is thans gereed. Nu moet er nog aan de bijgebouwen van het oude complex gebouwen dezer kliniek één en ander veranderd worden. Dit kan pas geschieden na de ingebruikneming van de nieuwe keuken en de nieuwe badkamer.

Zooals bekend is, staat deze kliniek onder de leiding van Mej. J. Prins. Heel deze inrichting draagt haar stempel.

En dit is in elk opzicht voortreffelijk. Uit medisch oogpunt is de kraamvrouwenkliniek een model-inrichting en gezien vanuit het gezichtspunt der zending is het alles in orde. Mej. J. Prins is een eerste klas kracht, wier arbeid zoowel te Djokja als hier te lande zeer gewaardeerd wordt.

In het Indische Kerkblad lezen we een verslag van een Gemeente-vergadering te Djokja. Op die vergadering heeft Mej. Prins gesproken van haar arbeid. Het verslag deelt daarvan het volgende mede:

„In het eerste gedeelte van den avond trad voor ons op Zuster Prins, die in een referaat, waaruit warme liefde en groote toewijding tot haar werk ons tegenstraalde, ons vertelde van haar arbeid aan de kraamvrouwenkliniek en in de kampong. We hebben weer beter gevoeld, hoe omvangrijk dit werk is en dat het alle krachten opeischt. Maar ook van hoe groote beteekenis het kan zijn niet alleen voor lichamelijke welzijn van vrouwen en kinderen, maar bovenal voor hun geestelijk heil.”

De kraamvrouwenkliniek is een echte zendingsinrichting zooals ook uit deze aanhaling duidelijk blijkt.

Het spreekt van zelf, dat Mej. Prins na de uitbreiding dezer inrichting een Hollandsche hulp noodig heeft, die een deel van haar werk overneemt. Er wordt omgezien naar een bekwame vrouwelijke kracht, die gaarne de zending wil dienen en geschikt is als dame voor de huishouding, de huishoudelijke zorge voor deze inrichting van Mej. Prins over te nemen, zoodat deze dan meer tijd vrij krijgt voor het andere werk.

Op voorstel der commissie van advies heeft de Kerkeraad te Amsterdam hiervoor benoemd Mej. G. Vriend te Andijk.

Ook de gebouwen van het Petronella-hospitaal krijgen weer eenige uitbreiding. Het gebouw waarin vroeger de Juliana van Stolbergsschool was gevestigd, maar dat toebehoorde aan het Petronella-hospitaal, wordt thans ingericht tot internaat voor de leerlingen, die worden opgeleid voor het werk der verpleging. Ook met deze verbouwing is men gereed. En de vertrekken, die vroeger voor de huisvesting dier leerlingen werden gebruikt, kunnen nu voor andere doeleinden worden aangewend.

Zoo breidt zich, ondanks de gevolgen der malaise, de medische dienst gestadig uit. Er zit groei in. Van jaar tot jaar zet het werk zich uit en vermeederen de inrichtingen, die in den dienst staan van het medisch zendingswerk te Djokja. En telkens weer blijkt wat uitnemend middel de medische dienst voor den arbeid der zending is.

De Kerken van Noord-Holland hebben rijke dankenstof voor wat de Heere haar in het Petronella-hospitaal met alles wat daarmede in verband staat

en zich daaromheen groepeerde, heeft geschonken voor haar zendingswerk in Djokjakarta.

Bijzonder ook zijn deze Kerken gezegend in de arbeidskrachten, die de Heere haar geeft voor dezen arbeid. En dat niet alleen wat betreft het Europeesch personeel, maar ook wat aangaat de Inlandsche verplegers en verpleegsters, waaronder ook tal van zeer gewaardeerde krachten zijn.

Een uit hen is onlangs plotseling door den dood aan het werk der zending ontvallen.

Samin, de verpleger, die aan het hoofd stond van het hulpziekenhuis Sanden en daar zeer ten genoegen van den directeur werkzaam was, is 14 October geheel onverwachts overleden. Hij ging per fiets van Sanden naar het Petronella-hospitaal. Onderweg werd hij onwel. Hij ging bij een in de buurt wonenden colporteur in huis en is daar na een half uur overleden. De zending te Djokja heeft in hem een degelijk, plichtsgetrouw verpleger verloren, die warm voelde voor de zending. Zijn plaats te Sanden is ingenomen door Soekiman Atmo, die in het Petronella-hospitaal werkte.

W. B.

Zending onder de Chinezen en Oosterlingen in ons land.

Herhaaldelijk maken mehschen het mee, dat zij verlegen staan in het leven omdat zij geen uitweg zien. Wij zeggen dan, dat wij voor raadsels staan. Maar verlegen worden wij ook meer dan eens met de goedertierenheden des Heeren, ook in het zendingswerk.

Wat doen zich daar een moeten voor. De hoogte van de Mont Blanc is niets bij de bezwaren, die geopperd worden en kunnen worden om een werk te durven beginnen. Soms worden de bezwaren aangewend om een noodzakelijk werk na te laten.

Nog geen 4 jaren geleden, hoorden wij die zuchten de bezwaren nog, want die dingen, ik bedoel de bezwaren, kunnen zoo afgrijpselijk zuchten.

Maar de Geest des Heeren overtuigde geleidelijk meer en tenslotte was het bij allen gekomen tot het inzicht, dat wij, door de studeerende Oosterlingen niet de boodschap des Heeren te brengen, schuldig stonden tegenover het bevel en eigen zendingswerk in Indië schadelijk waren en..... ons belachelijk maakten.

Dat laatste ook want de afgestudeerden komen in Indië terug en zeggen: trek je toch niets van de Zending aan. Ze sturen zendelingen naar hier, maar in de jaren, die wij in Nederland woonden, heeft de Christelijke kerk niet naar ons omgekeken. In dat aller Christelijkste land heeft men tegenover ons van Christus gezwezen.

Toen kwam het bidden en zoeken naar den geschikten man voor dit moeilijk werk. Die werd ook gevonden of liever hij werd ons merkbaar gegeven. Er kwam contact met de Oosterlingen, boven verwachting.

De predikant, die zich twee dagen per week voor dit werk kon geven, met toestemming van den Kerkeraad der Gemeente, die hij diende, groeide in het werk, kon in zoo weinig tijd niet doen, wat er gedaan moest worden en de wensch, die bij Deputaten leefde, kwam ook tot openbaring bij den halven Missionaris.

Dinsdagavond 17 Nov. heeft de Kerkeraad van Leiden, nadat er natuurlijk heel wat voorbereidend werk was gedaan, Ds. Verkuyl beroepen.

Het is moeilijk om weer te geven wat er in die gewichtige oogenblikken door onze ziel ging. Een moeder ziet het kind zoo heel anders, dan familie en bekenden, die het kind netjes gekleed zien als het al loopen kan.

Maar wij konden zingen in dankbare blijdschap en wij vertrouwen, dat Ds. V. ons spoedig zal verblijden met een gunstig antwoord.

Bidden en werken brs en zs!

Het is ook uw werk, de verkondiging van het Evangelie aan de heidenen in eigen land.

Ds. Pieron, die onderstaand tot u het woord richt, krijgt het steeds drukker. Niet omdat het getal Chinezen toeneemt, maar omdat zij zich verplaatsen naar verschillende steden.

Mogen wij den arbeid bij vernieuwing in uw belangstelling aanbevelen en er nog eens aan herinneren, dat Ds. Pieron gaarne eens over zijn werk komt vertellen in eene vergadering, voor de opbrengst van een collecte.

Ds. Popma, onze penningmeester, doet verslag van eenige giften en blijft zich vriendelijk aanbevelen voor giften, want de kas heeft versterking zeer noodig.

Het gironummer van Ds. H. Popma is, zooals u weet: 92886. V.

Brief van Ds. Pieron.

't Is Vrijdagmiddag, en ik ben nu te Utrecht voor mijn wekelijksch bezoek aan de Chinezen, die hier verblijf houden. Ik ga de steile trap op van een oud, uitgewoond huis in wijk C. Op de eerste verdieping twee kleine kamers, links en rechts van de overloop. Er staan een paar veldbedden. Over de bedden verspreid wat vuil beddegoed. In 'n hoekje achteraf een fleschvormig olielampje en er naast 'n dikke bamboepijp met platte kop. Het opium-rookgerei van 'n ouden pindaman, die te verslaafd is om het nog af te wennen. Menschen zijn hier niet.

Maar boven klinkt rumoer van stemmen en gekletter van Mah-Jong steenen. Dan maar naar twee hoog. In het keukentje tref ik een jongen Chinees aan, druk bezig aan 't oude fornuis. 'n Pan rijst staat te dampen op het vuur. In de oven wordt een groote kom pinda's vóórverwarmd voor de fabricatie van de pindakoekjes. Hij kijkt op „Ah Jesoe-pak!” (ah, de zending!) Deze uitroep wordt ook in de aangrenzende kamer opgevangen. Tenminste het Mah-Jong-rumoer verstilt en even daarna verschijnt de welgedane „baas” van het logement, vriendelijk glimlachend als van ouds. Achter hem aan komen nog enkele Chinezen binnen. Beleefd informeren ze „Jau Rodam loix nè?” (Van Rotterdam gekomen?) En dan het traditioneel begroetings-ceremonieel: „Tsoh Sin Sang, jam Cha” (Ga toch zitten meneer, en drink thee.) En ijverig wordt een stoel afgestoft en aangeboden, thee wordt aangedragen.

En daar komt nog 'n oude vriend aan. 'n Gedoopte Chinees. Den laatsten tijd wat druk en zenuwachtig. Vroeger, toen hij nog in Katendrecht woonde, een keurig heertje, maar nu zichtbaar aan lager wal. 't Is

al middag. Maar 't lijkt wel, of hij zoo uit z'n bel komt. Hij heeft het weer druk over z'n nieuwe plannen. Zal morgen naar Amsterdam gaan om te trachten weer als steward aan te monstereen, of nee, hij gaat informeren bij de Technische School: hij wil werktuigkundige worden. Hij weet eigenlijk zelf niet wat hij wil. Is volslagen uit zijn evenwicht. En dan eindelijk komt het hooge woord er uit: „In China is het zooveel makkelijker Christen te blijven, maar hier in deze onnatuurlijke mannen-samenleving, hier in dit doelloos voortleven is het zoo wanhopig moeilijk.” Hij noemt zijn zonde niet. Onreinheid, opium-rooken? Ik weet het niet. Maar toch, we begrijpen elkaar. En dan de vertwijfelde vraag: „Hoe kan ik weer een Christen worden? Hoe kom ik hier uit?” Bij zoo'n vraag ga je iets begrijpen van de groote nood van deze samenleving. 'n Afrond gaat je hier open. Maar heerlijk is het in deze ellende den eenigen weg te mogen wijzen: Jezus Christus. „Bij Hem is vergeving, bij Hem is toch kracht om de zonde te overwinnen. Je kent Hem toch. Je bent toch in Zijn Naam gedoopt!” Ja, dat weet hij nog wel van vroeger. Maar nu is alles zoo moeilijk. Maar als ik wegga, laat ik iemand achter van wien ik weet, dat hij met nieuwe kracht zal bidden en vechten.

Ook dit is een deel van ons werk: Schapen, die ver van den Herder zijn weggedaald, terug te leiden tot de kudde.

Onze penningmeester meldt onder vriendelijke dank aan de gevers de goede ontvangst van de volgende giften:

Van een zuster te R.-Z. f1; N. N. te D. f2.50; Coll. bij lezing Ds. Pieron te De B. f25.87; Giften via Ammanstr. te R. f24.50; Nagiften Class. Zendingdag te Z. f12.50; Gift L. J. S. te K. f2; busje R.-Z. f13.41; mej. M. de Br. te A. f1.

Deze verantwoording loopt tot 17 Nov.

In memoriam.

De Heere heeft ons, vrij onverwacht, een Deputaat ontnomen, dien wij allen lief hadden om zijn aangenaam karakter en om zijn werkkraft.

Ds. W. v. 't Sandt uit den Haag (West) is niet meer bij ons. Hij is bij den Heere in de heerlijkheid. Wij zullen hem zeer missen en hopen dat den Haag (West) ons spoedig een plaatsvervanger zal geven. Maar Ds. v. 't Sandt zullen wij niet licht vergeten. Moge de Heere Mevrouw van 't Sandt en haar kinderen bijzonder nabij zijn, want het verlies is voor hen nog smartelijker dan voor ons. V.

De Zendingscollectantjes te Zutphen.

Zutphen heeft een flinke Gereformeerde Kerk die meer dan 1000 zielen telt. Het spreekt van zelf dat daar ook flink voor de zending gewerkt moet worden en men daarvoor ook een groot getal meisjes en jongens noodig heeft, die de Gemeente doorgaan om met hun busjes gelden voor de Zending te verzamelen. En de commissie heeft een ferm getal van meisjes en jongens, die ijverig in dit eenvoudige en toch mooie werk bezig zijn. Zij brengen elk jaar een beduidend bedrag voor de zending bijeen. W. B.

Zendingscollectantjes te Zutphen.

Zending te Makassar. Zegen. Zorg.

Het is nu zes jaren geleden, dat de Generale Synode haar instemming betuigde met de plannen van de Kerk te Soerabaja tot het beginnen van Zendingsarbeid te Makassar. Na de toezegging van subsidie is Soerabaja toen aan de voorbereiding van het werk begonnen en, zooals U allen weet, werd Ds. H. van den Brink beroepen voor den arbeid in Makassar. In 1933 vertrok Ds. van den Brink daarheen en deed over zijn werk daar reeds meermalen iets hooren, ook in de Hollandsche pers.

Toch meen ik, dat er wel aanleiding is ook van andere zijde eens iets over dit werk te laten hooren in onzen kring.

Boven dit stukje staan de woorden: zegen en zorg. Van die beide wil ik iets vertellen.

Het zendingswerk in Makassar is al oud!

Vóór Ds. van den Brink hier kwam, was er reeds gearbeid, hoewel niet door de Gereformeerde Zending.

Reeds sinds 1670 arbeidden er predikanten, maar hun werk beperkte zich tot de bestaande Christengemeente, waartoe in doorsnee geen Boegineezen of Makassaren behoorden.

In 1847 werd echter door het Ned. Bijbelgenootschap Dr. B. F. Matthes uitgezonden met een opdracht om het Makassaarsch en het Boegineesch te bestudeeren, den Bijbel in die talen over te zetten en de mogelijkheid te overzien of later hier een Zending noodig zou zijn.

Door zendeling Matthes is hier uitnemend voorbereidend werk verricht.

In 1852 kwam toen zendeling Donselaar en in 1853 zendeling Goudswaard. Toen zij aan hun eigenlijk zendingswerk wilden beginnen, weigerde het Gouvernement de toestemming tot het directe zendingswerk. Zoo bleef de arbeid van Dr. Matthes tot 1895 renteloos liggen. Toen nam de Utrechtsche Zendingsvereniging het werk in Zuid-Celebes ter hand.

In 1895 begon de moeizame arbeid van Zending Maan. Moeizaam door stompe onverschilligheid, zwaar door vele tegenslagen, zonder zichtbaren arbeidszegen. Ds. van den Brink heeft hierover geschreven in het boekje: Zending onder de Makassaren. Onder wanhopig moeilijke omstandigheden heeft Zending Maan getracht ingang te verkrijgen bij het Makassaarsche volk en.... het lukte niet. In 1905 werd Makassar opgegeven en zendeling Maan vertrok.

En nu schrijven we 1936!

Soerabaja is het werk begonnen, het daarna geïnstitueerde Malang ging meehelpen en daarna sprong Semarang bij. Dankbaar aanvaardde Soerabaja eveneens de hulp uit Holland. Ds. van den Brink kwam en werkt er nu enkele jaren. Hoe is de toestand nu?

Toen Soerabaja dit werk aanvaardde, had de Kerkraad verschillende overwegingen. Ik heb deze nog eens nagegaan en wat is er dan reeds veel werkelijkheid geworden in deze paar jaren. Zeker mogen we dan van zegen spreken. Groote zegen! Ongeacht! wanneer we het werken van Ds. van den Brink eens vergelijken bij den arbeid van Zending Maan, dan treft ons veel verschil. Niet dat we daarin menselijke factoren zoeken. Allerlei omstandigheden werken daartoe mee. Maar God zelf geeft ook hier een geopende deur. Contact is gevonden met de bevolking. Het zoeken en vinden van plaatsen, waar een

schooltje kon worden geopend nam veel tijd in beslag, maar, al bleven teleurstelling en tegenslag niet uit, er zijn nu enkele kleine schooltjes met eenigementallen leerlingen. Het colportagewerk gaat regelmatig door. De samenkomsten met lichtbeelden 's Zondagsavonds trekken menschen.

Reeds spoedig na zijn komst is Ds. van den Brink ook begonnen met het verleenen van medische hulp. Op enkele plaatsen werd polikliniek gehouden; op zijn tochten nam Ds. van den Brink een verbandkist mee, spoedig werd een mantri-verpleger in dienst genomen en dit werk werd rijk gezegend. Zoo, dat Ds. van den Brink spoedig tot de conclusie kwam, dat dit werk op deze primitieve wijze niet kon voortgaan. Hier moest meer deskundige hulp verleend worden, dan Ds. van den Brink geven kon. Er is nu een zendings-arts benoemd, Dr. Ong Yan Hong, een pas geslaagd arts, lid der Gereformeerde Kerk, heeft zich beschikbaar gesteld voor het zendingswerk in Makassar, is reeds benoemd en thans bezig in de Zendingshospitalen op Midden-Java zich nog beter te bekwamen voor het werk, dat hem in de zending te Makassar wacht. Heerlijk, dat weer iemand, uit de Zending voortgekomen, zich ook weer aan de Zending geven wil. Een gelukkige indianisatie!!

Ds. van den Brink heeft ten slotte ook rijk gezegende pogingen ondernomen om gelden te krijgen voor den bouw van een eenvoudig ziekenhuisje. Dank veler hulp is het geld er. Het is niet de bedoeling hiervoor een luxueus gebouw te zetten! Ds. van den Brink is een man, die met kleine middelen veel doen kan! Alles bij elkaar mag dat ziekenhuis niet meer kosten dan f 5000.—. Nu is hij een campagne begonnen voor de inrichting. Op zijn vragen daarvoor kwam ook reeds antwoord. Een dokter op Java zond hem 7 kisten met instrumenten! In de drie samenwerkende Kerken werden verjaardagsfondsen opgericht. Ter dekking van de loopende kosten der poliklinieken. En zoo is Ds. van den Brink altijd bezig met het zoeken van nieuwe middelen en wegen.

De zending te Makassar heeft in hem een warm pleitbezorger!

In „Stemmen te Makassar” beluistert ge altijd weer zijn blijmoedig optimisme en heerlijke geloofsijver.

Het is een voorrecht te lezen, hoe dit jonge werk groeit. Zegen! Stemmend tot dankbaarheid.

Maar de zorg ontbreekt evenmin!

Toen Soerabaja dit werk begon, was men in de veronderstelling, dat het terrein Makassar niet te groot en op den duur voor de financiële draagkracht der gemeente niet te zwaar zou zijn.

Deze veronderstelling is echter niet juist gebleken. Gelukkig boden reeds twee kerken hulp. Maar andere steun viel weg. Daarbij kwamen nieuwe nooden in de zendende kerken. Vooral de kerk te Soerabaja zit wel met zeer groote moeilijkheden. De eenige predikant van deze gemeente, Ds. Veenhuizen, moet volgend jaar met verlof. Ds. van den Brink deed tot nu toe een deel ook van zijn werk door het bezoeken van een deel der verstrooiden, die behooren tot Soerabaja's kerk. Dit kan ook eigenlijk niet langer, daar het zendingswerk steeds meer tijd gaat vragen 'in Makassar zelf. Soerabaja draagt een zeer belangrijk deel van de kosten van het zendingswerk in Makassar. En nu een tweeden predikant beroepen in Soerabaja? Toch heeft Soerabaja dit besluit in het geloof durven nemen. Het moest en kon niet anders!

Een commissie is hier in Holland reeds aan het werk. Maar mede daardoor zal Soerabaja zeker niet meer kunnen offeren voor de zending dan tot nu toe reeds gebeurde.

Geen wonder, dat boven dit stukje dan ook staat: zorg!

Het tekort voor 1936 zal, tenzij nog buitengewone giften inkomen, en als de Generale Deputaten voor de Zending in plaats van f 2000.—, voor 1936 f 3000.— subsidie geven, waartoe gelukkig de laatste Generale Synode hen machtigde, toch nog f 2250.— bedragen. Voor 1937 wordt dat nog meer. Dan komen ook de kosten voor den missionairen arts ten volle op de exploitatie-rekening voor dat jaar. En de samenwerkende kerken doen reeds wat in haar vermogen is.

Veel cijfers wil ik niet noemen. Een paar slechts!

Toen het werk opgezet werd, was daarbij gerekend op een bijdrage van Soerabaja van f 2500.—. Dit bedrag werd voor 1937 f 5700.—. Malang doet daarbij f 1100.—, Semarang f 2275.—. Deze kerken tellen resp. 800, 340 en 460 zielen. U kunt dus wel uitrekenen, dat de gemiddelde bijdrage per hoofd reeds zeer hoog is! Gezien de tijdsomstandigheden kan deze niet meer omhoog.

En toch mag het werk niet gestaakt worden.

Middelen en wegen moeten worden gezocht.

Zou Makassar misschien een tweede Wonosobo kunnen worden?

De samenwerkende kerken willen trachten voor het werk in Makassar een bredere basis te vinden door meer medewerking van kerken of kerkgroepen, die mede de verantwoording willen dragen. Dit valt echter buiten het bestek van deze publicatie. Maar ook doen de kerken van Soerabaja, Malang en Semarang een beroep op de zendingsvrienden in Holland. Met groote schuchterheid! Zeer veel wordt hier reeds gevraagd en... ook gegeven. Maar toch, wanneer er onder de lezers zijn, die iets voor dit mooie werk, dat in zulke groote moeilijkheden verkeert, zouden willen doen, dan houd ik me graag aanbevolen voor het doorzenden van Uw gift of contributie. Wij mogen toch ook onze nooden aan de menschen bekend maken! Graag zullen we Uw giften in het Zendingsblad en in Stemmen uit Makassar verantwoorden. Ook zenden we U met genoegen de reeds verschenen nummers van laatstgenoemd blad, waaruit U nog iets meer kunt weten van wat in Makassar gebeurt.

f 2250.— is voor de drie samenwerkende kerken zoo'n geweldig bedrag.

Wanneer er een andere zendende kerk eens in moeilijkheden zit, och, dan staan er achter die zendende kerk meestal nog zoo'n groot aantal kerken, die meehelpen kunnen. Hier slechts drie!

Ten slotte nog iets anders.

Er verschijnt dit jaar ook een Makassar-kalender.

Ds. van den Brink schreef daarover:

„Men heeft mij voortdurend gevraagd naar mooie foto's van Makassar.

Ik heb dat verzoek wat breder opgevat en een kalender samengesteld, waar bij iedere foto een verklarende beschrijving is toegevoegd. Deze Kalender is een mooie Kunstkalender geworden.

Op deze wijze ontvangt ge 12 prachtige foto's met beschrijving, die U een beeld geven van Makassar en omgeving.

Het is dus geen specifieke Zendingskalender, hoewel deze kalender voor 100 % in zendingsdienst staat!

De opbrengst van dezen kalender is voor het medische werk in Makassar!

De kalender kost f 1.45.

Franco per post, verpakt in carton f 1.70.

Na ontvangst van dat bedrag zend ik U de kalender gaarne toe.

Is dat misschien in het bijzonder iets voor de Oud-leden der Indische Gereformeerde Kerken, oud-Soerabajanen, oud-Malangers en oud-Semarangers?

Voor de Kerken te Soerabaja,
Malang en Semarang,

G. M. A. LAERNOES.

Singel 174, Vlissingen. Giro 289929.

Van andere Zendingen.

De Zending in Abessinië.

De Italiaansche Regeering heeft in een ambtelijke bekendmaking medegedeeld, dat de Roomsche-Katholieke Kerk deelnemen zal aan de ontwikkeling van het Godsdienstig leven in Abessinië en in alle Italiaansche Koloniën. Alle buitenlandsche Zendingen, die werkzaam zijn in Italiaansche koloniën, zullen door Italianen worden vervangen. De aartsbisschop van Canterbury heeft in verband hiermede er op gewezen, dat er vriendschappelijke betrekkingen bestaan tusschen de Anglicaansche Kerk en de Koptische Kerk en dat de Koptische Kerk ondersteund wordt door zendingen, wier eigen Kerk met de Koptische Kerk in nauwe relatie leeft.

De duce Mussolini heeft met den paus een overeenkomst gesloten betreffende de zending in Abessinië. De Roomsche Curie zal in Abessinië 12 apostolische vicariaten mogen oprichten. Voor alle benoeming van geestelijken zal de toestemming van den onderkoning noodig zijn. Daarbij verplicht zich de Curie aan die geestelijken als missionarissen den voorrang te zullen verleen, die als aalmoezenier bij het leger werkzaam geweest zijn, of die als zendingen reeds in andere koloniën gewerkt hebben. Gedurende een tijd van overgang zal ook voor het werk van buitenlandsche zendingen de gelegenheid open blijven, inzonderheid voor de Angelsaksische zending.

In de toekomst zullen echter alle zendingen Italianen moeten wezen.

Het jubileum der Rijsche Zending in de Bataklanden.

Woensdag 7 October herdacht de Rijsche zending dat zij 75 jaar geleden haar arbeid in de Bataklanden aanving. Het jubileum werd te Siporok in een tweedaagsche samenkomst gevierd. Het hoogtepunt der feestelijkheden was de onthulling van het monument op het Kerkplein te Siporok. Dit mooie monument van 6 meter hoogte is een vierzijdig afgeknotten pyramide met een bal gekroond, welke op een wit marmeren plaat in het Bataksch het opschrift draagt: „De Heere heeft groote dingen aan ons gedaan, daarom zijn wij verblijd.” (Ps. 103 : 3). Het monument werd door dr. E. Verwiebe, den ephorus der zending, namens deze aanvaard.

De Rijsche zending begon haar arbeid in ons Indië in 1836, dus precies 100 jaar geleden, op het eiland Borneo, maar een plotselinge opstand tegen het Nederlandsche gezag in 1859, waarbij 4 zendingen en

hun vrouwen een vreeselijken dood vonden, maakte toen een eind aan dit werk. Bij het zoeken naar een nieuw terrein trok dr. Fabri, de directeur van de Rijsche zending, naar Amsterdam, waar hij ten huize van een van de Amsterdamsche zendingsvrienden een bijbelgedeelte aantrof in een hem toen onbekende taal. Het was een deel van den bijbel, door dr. Van der Tuuk, taalgeleerde van het Nederlandsch Zendingsgenootschap, in het Bataksch vertaald. Dr. Fabri hoorde, dat deze vertaling en van de door dr. Van der Tuuk opgestelde grammatica nog geen gebruik kon worden gemaakt, omdat er in de betreffende landstreek nog geen zendingen waren. Dit gaf den doorslag. Zending Klammer, die op Borneo aan den dood ontsnapt was, trok naar de Bataklanden. Daar trof hij den Hollandschen zending Van Asselt aan, die er reeds vier jaren werkte en die nu in dienst van de Rijsche zending overging. De eerste samenkomst der Rijsche zending werd op 7 October 1861 te Siporok gehouden, op de plaats waar thans het monument verrezen is. Daarmee was een der vruchtbaarste zendingsacties begonnen. Thans behoort de Batakkerk tot de grootste en belangrijkste inheemsche kerken der wereld.

Islam en Christendom in Engelsch Indië.

Men heeft somwijlen gemeend, dat de macht van den Islam in Indië dalende is. Dat is niet juist. Volgens de laatste volkstelling zijn er in Indië 77½ miljoen Mohammedanen. Dat is meer dan in heel Arabië, Perzië, Turkije, Egypte, Syrië en Palestina samen. De laatste 10 jaren laten een toename zien van 2½ miljoen. Onder deze heeft geen geregeld zendingswerk plaats gevonden, ofschoon de voorwaarden hiervoor veel gunstiger zijn dan onder de aanhangers van den Islam elders, dank zij het Engelsche regiem. De Mohammedanen hebben 20 jaren lang een ijverige propaganda bedreven door middel van de pers. Ze geven honderden tijdschriften onder de Indische studenten uit. In het Engelsch, maar ook in het Fransch en Duitsch. Indië heeft als het eenige Mohammedaansche land zendingen naar Europa, Amerika en Spanje gezonden en kan den overgang naar den Islam melden van bekende personen, als lord Headley e.a. Indische Mohammedanen hebben moskeën gesticht te Berlijn, Londen, Australië, Brazilië en Trinidad. Zij hebben den Koran uitgegeven met commentaar in het Engelsch, Duitsch, Hollandsch, in Afrikaansche talen, in het Chineesch en Japansch.

Op literair gebied hebben de Christenen ook niet stil gezeten. De bijbel is vertaald in elke taal van den Indischen Islam en er is een omvangrijke litteratuur voor Mohamedaansche lezers uitgegeven. De Indische Christelijke kerk, die voortdurend sterker wordt, telt nu 5.961.000 leden, en deze zijn zich hun verantwoordelijkheid tegenover de Mohammedanen bewust. Velen van dezen zijn in werkelijkheid reeds overgegaan tot het Christendom. Alleen in Noord-Indië zijn niet minder dan 200 priesters, predikanten en leeraren, die voorheen Mohammedanen waren. Het zendingswerk wordt nu onder hen meer volgens een bepaald plan verricht. Ieder jaar komt er nieuwe litteratuur voor dit doel, evenzoo worden de zendingen zorgvuldig gevormd. In het bijzonder arbeiden de uit den Islam gewonnen Christenen onder hun vroegere geloofsgenooten.

Korte berichten.

Nederlandsche Gereformeerde Zending-Vereeniging.

De Algemeene Ledenvergadering van bovengenoemde Vereeniging zal D.V. plaats hebben op Maandag 11 Januari 1937 te 3 ure in het lokaal Kerkstraat 109 te Amsterdam.

Namens het Bestuur,

R. JONKER, Secretaris.

Vlietstraat 10, Amsterdam-Zuid.

Ds. J. Verkuijl.

Gelijk meermalen werd medegedeeld, werkt Ds. J. Verkuijl van Laren reeds onderscheidene maanden onder de studeerende Oosterlingen hier te lande. Dit werk geniet bijzonder den zegen des Heeren. Het werd zeer gewenscht geacht, dat Ds. Verkuijl zich geheel aan dien arbeid kon wijden. De l.g. Generale Synode opende daartoe de gelegenheid door een ruimer bedrag aan subsidie voor dit werk toe te kennen. Thans heeft de Kerk van Leiden, waar veel Inheemschen studeeren, Ds. Verkuijl beroepen tot missionairendienaar voor dezen arbeid.

C. van Nes.

Candidaat C. van Nes, beroepen door de Geref. Kerk te Middelburg voor den missionairen dienst te Magelang, is door de Classis Middelburg, bijgestaan door vier van de deputaten der Generale Synode ad artikel IV der Zendingssorde: Prof. Dr. C. van Gelderen, Prof. Dr. G. M. den Hartogh, Prof. Dr. H. H. Kuyper en Ds. D. Pol, missionair geëxamineerd en conform het advies dezer deputaten met algemeene stemmen toegelaten tot den missionairen dienst des Woords.

Dr. S. U. Zuidema.

D.V. vergadert de classe Den Haag 10 December a.s. Op deze vergadering zal door Dr. S. U. Zuidema, die door de Kerk te Delft is beroepen tot missionair predikant voor Solo, zijn missionair examen doen.

Dr. Zuidema is voornemens 13 Januari a.s. te Amsterdam aan boord te gaan van de Marnix van St. Aldegonde tot vertrek naar Java.

Mej. G. Vriend.

Mej. G. Vriend te Andijk, die door den Kerkeraad te Amsterdam is benoemd tot dame voor de huishouding in de Kraamvrouwenkliniek, zal D.V. 9 Januari a.s. van Marseille naar Java vertrekken.

Dr. B. M. Schuurman.

Dr. B. M. Schuurman te Malang, een zoon van wijlen Ds. B. Schuurman te den Haag, is benoemd tot tijdelijk waarnemend predikant buiten bezwaar van den lande, om telkens als hij het eiland Bali bezoekt het predikantsdienstwerk aldaar waar te nemen.

Medan en Pematang Siantar.

Er waren reeds lang besprekingen gaande om de Gereformeerde kerk te Pematang Siantar op Sumatra's Westkust maar op te heffen, den kring aldaar bij de kerk van Medan te voegen en dan den predikant te Pematang Siantar naar Medan te verplaatsen, opdat hij van daaruit het verstrooiden-werk zou kunnen leiden.

De kerkeraden van Medan en Pamatang Siantar hebben thans gepubliceerd, dat zij met eenparigheid

van stemmen hebben besloten, dat de bedoelde fusie niet zal plaats vinden. Men oordeelt het beter dat Pematang Siantar een zelfstandig en onderscheiden centrum voor den verstrooiden-arbeid zal blijven. De predikant van Pematang Siantar, die met verlof in Nederland is (ds. E. de Jong) en een sterk voorstander van de bedoelde fusie, zal dus nu zijn standplaats te Pematang Siantar behouden.

Het Gereformeerde kerkblad in Nederlandsch Oost-Indië zegt, dat het genomen besluit voor de ontwikkeling van het Gereformeerd kerkelijk leven op Sumatra van zeer groote betekenis is. De consultant van Pematang Siantar ds. C. Mak te Medan bezocht reeds persoonlijk in de afgelopen weken de leden der kerk van Pematang Siantar teneinde allen volledig in te lichten. Aan ds. De Jong is per brief van een en ander kennis gegeven.

Deense Zending.

De Deense zending bericht, dat de arbeid in China, die in 1896 begonnen werd, bloeit; in 1935 bedroeg de toename 1300 gedoopte volwassenen terwijl 3000 Chineezzen dooponderricht ontvangen. Ook de arbeid in Brisch-Indië wijst goeden voortgang aan.

De titel van den Japanschen Keizer.

De titel van den Keizer van Japan is niet *Mikado* gelijk vroeger vaak gezegd werd — maar „*Tenno*”. Dit woord beteekent: hemelkoning. Het bedoelt de goddelijke herkomst van den Keizer aan te duiden. Het wordt tegenwoordig algemeen in de ambtelijke stukken gebruikt. Een echt heidensche titel.

De vervolging in Rusland.

Die Christliche Welt deelt mede, dat er in 1935 in Rusland 14000 kerken en kapellen gesloten zijn en tegen 3687 geestelijken een proces begonnen werd, bij welke processen 29 doodstraffen werden uitgesproken en voltrokken.

Gemeenschappelijke predikantsvergadering.

In Indië heeft plaats gevonden, wat in Nederland zelfs nog niet in een poging belichaamd werd, n.l. een gemeenschappelijke vergadering van Nederlandsch-Hervormde en Gereformeerde predikanten, tot nadere bepaling der onderlinge wrijvingsvlakken en om te pogen die terug te brengen tot datgene wat verband houdt met de wezenlijke verschillen tusschen beide kerken. De vergadering vond 11 en 12 November j.l. te Megamendoeng bij Buitenzorg plaats. Deelnemers waren de predikanten Van Andel, Bakker, Bavinck, Fernhout, Hamel, Keers, Slotemaker de Bruïne, Sillevius Smitt, Tichelaar en De Vreede.

Breed werd over de kerk gesproken. De gehouden besprekingen beantwoordden geheel aan de gestelde verwachtingen en werden in broederlijken zin en hartelijke verstandhouding gevoerd. Tevens ontstond het verlangen naar een samenkomst in breder verband. De voorbereiding daarvoor is ter hand genomen.

Leestafel.

Meinema's Kerstboeken.

De Firma Meinema N.V. te Delft zond ons een veertiental van haar nieuwe Kerstboeken.

Gaarne zouden we van elk boekje of boek iets zeggen. Maar dat laat onze ruimte niet toe. Het behoort ook niet. Wat Meinema uitgeeft is goed. Blijk-

baar worden de copieën onderworpen aan een strenge keur.

Al deze boeken kunnen we, wat den inhoud betreft, met warmte aanbevelen. En aan de uitgave is alle zorg besteed. De groote boeken hebben een mooien kartonnen band en alle hebben een sprekende omslag met teekeningen in rijke kleurschakeering. En de prijzen zijn zeer goedkoop.

Wij laten hieronder het lijstje volgen met de prijzen er bij. Vooral de no's 2, 3, 5, 6, 8, 10 en 12 zijn zeer mooi.

1 A. Duyser, Van Hippeltje en Janneman ..	f 0.40
2 Tine Schoonevelt, Siti, het Waroengmeisje ..	0.50
3 N. W. van Diemen de Jel, Om een boterkistje ..	0.25
4 Adri van Witzenburg, Een dag om nooit te vergeten ..	0.12
5 Gr. Gilhuis-Smitskamp, Ali gaat in een dienstje ..	0.12
6 Marijo, Huize Windhoek ..	0.75
7 Bert Bakker, Rolf van Vliet krijgt z'n zin ..	0.12
8 P. de Zeeuw JGzn, De Galeislaaf van St. Andreas ..	0.50
9 Jan van Groningen, Frits ..	0.40
10 D. Menkens-v. d. Spiegel, 't Ergste — 't Beste ..	0.25
11 H. Hoogeveen, Het jongetje uit de polder ..	0.25
12 E. van Beek, Het grote verschil ..	0.20
13 H. Henszen Veenland, Geert's lege dagen ..	0.50
14 Ads Bouman, Henk's verzwegen kwaad ..	0.50

Aan Moeders hand tot Jezus.

Naar wij vernemen is het nieuwe, bijzonder mooie boek van Prof. Dr. J. Waterink: **Aan Moeders hand tot Jezus** nu reeds uitverkocht.

Dat is wel iets buitengewoons wanneer men bedenkt dat het boek eerst 14 dagen geleden verschenen is. Een nieuwe druk is reeds in bewerking.

Abessinië, door Ignolus. Afl. 4 van lichtstralen op den akker der wereld. Uitgegeven vanwege den Zendingsstudieraad.

Een aardig Zendingsboekje, dat interessante mededeeling biedt over het zooveel genoemde Abessinië.

De zonderlinge Kerstreis van Arie den Schoter, door M. A. M. Renes-Boldingh.

Dit boekje is no. 5 van de Zaaierbibliotheek. Een mooi Kerstboekje, dat zeer boeit.

Tom Welders op avontuur, door C. T. Jongejan de Groot; bij Gebr. Zomer en Keuning te Wageningen, f 1.95.

Een best, zeer smakelijk jongensboek. Interessant. Ook de band is mooi. En zeer goedkoop.

Stomme zonden; een waarschuwend woord voor onze jonge lieden door Johanna Breevoort; bij Kok te Kampen, f 0.60. 4e druk.

Een boekje dat bedoelt te waarschuwen tegen veelvuldig voorkomende zonden.

De Oxford-groep en wij, door Ds. P. ten Have; bij Neerbosch's Uitgeverij, f 0.25.

Een goed geschreven kleine brochure over de bekende beweging, niet zonder sympathie, maar evenmin zonder critiek.

Een zomer van Let Verhage, door Nel. v. d. Vlis; bij Kok te Kampen, f 1.75, geb. f 2.50.

Een uitstekend geslaagd boek vooral voor meisjes bijzonder geschikt. Zeer aan te bevelen.

De ontmoeting van het Christendom en de wereldgodsdiensten.

Waarom Zending juist nu.

Kerk en Zending.

Deze drie echte Zendingsboekjes zijn geschreven door den bekenden zeldzaam begaafden Zendingsman Dr. H. Kraemer en uitgegeven door N.V. Boekenconcentrum den Haag. Alle drie boekjes, die wel elk een geheel vormen maar toch ook bijeen behoren, zijn zeer actueel. Zij geven ons den kijk, die deze bekwame en kundige zendingsman heeft op enkele gewichtige vraagstukken betreffende de Zending.

Gaarne zouden we elk boekje breder bespreken maar dat laat onze ruimte niet toe.

De Radio-Kerkdienst. Kalender van Bloemendaal.

Een mooie Kalender uitgegeven door de Gereformeerde Kerk te Bloemendaal. Deze kalender is bestemd als Jubileumgeschenk voor de luisteraars naar de Kerkdienstuitzendingen die van Bloemendaal deze maand 12½ jaar uitgaan.

Deze uitzendingen worden zeer gewaardeerd door duizenden in den lande. Maar dit kost aan deze Kerk elk jaar omstreeks f 4000. Wie kan, steune deze zaak. De kalender behelst mooie platen en pakkende stukjes van onderscheidene predikanten.

Gezelle Meerburg's Chr. Kalender voor 1937, bij Littotooi, Terneuzen.

De voorstukjes zijn geschreven door 12 bekende predikanten. Op de achterzijde vindt men Christelijke verhalen.

De prijs is f 0.85. Men bestelle spoedig. Het is een degelijke kalender.

Giften.

Ontvangen van de Generale Kas der Zending.

Door Ds. M. v. Alphen 10 % der ontvangsten in de classe Apeldoorn, 4e kw. 1936, f 135.26. Door J. Gootjes van Mej. E. v. Gelder te Broek op L. f 1.—. Van S. Lijns te Melissant f 5.—. Door P. J. Schreuder te Rotterdam voor theelood en postzegels f 9.25 en van Fröbelklasse der Oranje Nassauschool f 3.25. Samen f 12.50. Door J. C. Dogger te Oosterend deel der collecte op een Zendingsdag op Texel f 7.40.

W. BREUKELAAR.

Santpoort, 19 Nov. 1936.

Postgiro No. 32806.

Voor Wonosobo's Hospitaal.

Van R. Janssens te Tilburg f 10.—. Collecte Geref. Kerk te Geldermalsen f 9.46.

W. BREUKELAAR.

Suriname.

Een warm vriend der Suriname-zending is vrij onverwacht tot hooger heerlijkheid bevorderd: Zijne Excellentie Oud-Gouverneur G. J. Staal. Evenals bij bijna alle gouverneurs was ook bij hem tijdens zijn 5-jarig verblijf in West-Indië een warme waardeering gegroeid voor het werk der Broedergemeente. Het bleef bij den heer Staal echter niet bij vriendschap, hij werd, in Holland teruggekomen, een medewerker, een ijverig propagandist, die een groot stuk van zijn door belangrijke functies toch nog zeer bezet leven gaf voor het heerlijk werk der Herrnhuter-zending. Ondanks zijn hooge positie was hij de eenvoud zelve en een voorbeeld van trouw en toewijding. Onder veel pijn en bezwaren presideerde hij

nog 6 dagen vóór zijn, overlijden een vergadering van den Raad v. Bijstand te Zeist.

Zijn begrafenis was, zooals hij 't persoonlijk had aangegeven, ontroerend eenvoudig, volkomen in Herrnhutterschen geest: over den mensch en 't geen hij presteerde.... niets, alleen God aan 't woord!

Vrienden van Suriname, zijn liefde voor de Zending daar herinnerde in veel aan die van Zijne Excellente Idenburg, wiens toegewijde ijver in dezen is overgenomen door het Idenburgfonds. Helpt toch de dappere Herrnhutters. Het is slechts een Gideons-bende, vrouwen en kinderen meegeteld slechts even 300! En een zending van f 98.000!

W. F. E. S.

Idenburgfonds.

Verantwoording over het tijdvak 24 Oct. 1936 t/m. 23 Nov. 1936.

Giften. Zendingscommissie der Geref. Kerk te Nijkerk f 25.—; uit Haarlem f 23.60 (gespecificeerd opgeven in de kerkbode der Geref. Kerk van Haarlem); uit Zandvoort door bemiddeling van Mej. Heelskamp van S. f 1.—; B. f 10.—; W. f 1.—; J. f 0.50; H. f 1.—; T. f 1.—; W. f 2.—; G. f 2.—; V. f 0.25; B. f 1.—; H. f 1.—; Dames B. f 0.50 en S. f 1.—; van U. te Soerabaja (N. O. I.) f 5.—; leerlingen Chr. Mulo-school te Hoofddorp f 10.—; Geref. Meisjesv. te Scherpenzeel f 0.50; Ds. P. N. K. te H. f 0.50; leerlingen Dr. A. Kuyperschool voor U. L. O., klasse III te Vlaardingen f 10.—; A. van E. te D. f 1.—; D. D. te V. f 1.—; personeel der Dr. A. Kuyperschool te Vlaardingen f 5.—; U. te S. en Dr. G. te H. samen f 10.—; A. S. te L. f 2.50; G. de V. te D. f 5.—; leerlingen van de 1ste klasse der school met den Bijbel te Barneveld f 12.50; Mej. H. C. H. G. te D. f 10.—; door bemiddeling van Mej. Boersma te Scharnegoutum van: S. B. f 1.—; H. E. f 0.25; W. T. f 0.10; I. S. f 0.50; P. D. f 0.25; G. A. f 0.25; Mej. S. B. f 0.25; Mej. B. R. f 0.25; D. de J. f 0.25; A. M. E. f 2.50; R. W. J. f 1.—; Y. S. f 1.—; D. F. f 0.50; Y. J. H. f 0.25 en Mej. G. T. f 0.50; verzameld door de Geref. Meisjesver. te Purmerend f 7.—; van J. H. v. d. V. te A. f 1.—; Mevr. J. G. geb. C. te IJ. f 5.—; door de Standaard f 2.50; Zendingscommissie der Geref. Kerk te Siddeburen f 25.—; P. R. van R. te O. f 1.—; personeel der Chr. School te Sleeuwijk f 10.—; H. M. te B. f 1.—; door bemiddeling van Ds. R. van R. te S. van N.N. f 10.—; Geref. Kerk te B. f 1.—; Gereformeerde Vrouwenvereniging „Tryfosa” te Surhuisterveen f 50.—; door bemiddeling van Mej. Pars te Arum van K. P. f 0.25; T. H. v. G. f 0.25; D. R. f 0.25; S. R. f 0.50; F. J. f 0.50; G. H. f 0.10 en J. K. f 0.50; van J. H. te V. f 5.—; door bemiddeling van Ds. A. van de Weg te Oudewater van een broeder uit Amerika 15 Dollar, ongewisseld voor f 26.80; de Zendingscommissie der Geref. Kerk te Alphen (aan den Rijn) f 40.—; gecollecteerd op de vergadering der vereeniging van Chr. Onderwijzers „De Rijnstreek” te Alphen aan den Rijn f 19.13; van H. J. R. en J. R. Hzn., beiden te B., ieder f 1.—; Mej. C. B. te A. f 1.—; P. V. te O. f 1.—; Mej. C. R. te A. f 5.—; de firma den D. te IJ. f 1.— G. S. te B. f 1.— en Gez. Gr. te V. f 2.50; verzameld door A. de J. te E. f 3.50.

Collecten: van de Gereformeerde Kerk te Dwingeloo f 25.63.

Contributies: uit Zandvoort f 3.25; Loenen aan de Vecht f 0.50; Haarlem f 1.—; Hilversum f 2.25; Naaldwijk f 1.—; Scharnegoutum f 5.75; Leersum f 0.50; Bussum f 2.—; Arum f 0.50; Rotterdam f 1.—; Enschedé f 1.—; Baarn f 1.—; Benthuizen f 1.— en Vlaardingen f 4.50.

Rechtstreeks ontvangen door het Zendingsgenootschap te Zeist van:

M. K. te P. f 30.—; Collecte Geref. Kerk te Delfzijl f 20.—; maandl. bijdrage J. C. Smalen te 's-Grav-

enhage; Mevr. Idenburg—Duets te idem f 50.— en saldo der class. Zendingsdag Zutphen der Geref. Kerken f 50.—.

Uit Nijkerk op de Veluwe: aan contributies f 36.—. Aan giften f 20.50. Extra gift van N. N. f 10.—. Samen f 66.50 voor Suriname.

K. R. HUMMELEN.

Secr.-Penn. van het Idenburgfonds.

Kampen, 25 November 1936.

1e Ebbingestraat 39^a.

Postrekening No. 196921.

Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden.

38e verantwoording van 22 Oct.—22 Nov. 1936.

Met hartelijken dank ontvingen wij de volgende giften: G. B. te Z. f 2.— L. v. d. B. te A. f 2.50; J. H. v. d. B. te A. f 2.50; W. M. te A. f 5.—; N. N. te O. f 0.10; Ds. S. H. te N. (j.l.) f 1.—; C. W. v. T. te Z. f 1.—; Dr. T. B. te H. f 10.—; H. H. te Z. 1 dol. (f 1.82); Mevr. H. M. te V. (½ j.) f 1.—; Geref. K. te T. f 5.—; H. G. B. te B. f 2.50; T. F. te G. f 10.—; Mej. S. D. te H. f 1.—; Ds. J. W. te H. (j.l.) f 5.—; H. G. v. N. te H. (j.l.) f 2.50; Mej. H. S. te A. f 5.—; D. K. te H. f 1.—; leerl. Dr. de Moorsch. te 's-Gr. f 2.65; Mej. M. V. te 's-Gr. (j.l.) f 1.—; Geref. K. te Z. f 1.—; Mevr. de J.—S. te 's-Gr. (j.l.) f 5.—; T. V. te 's-Gr. f 2.50; Mevr. R. S. v. S. te B. f 10.—; Ds. B. B. te N. f 1.—; Ds. W. H. v. d. V. te G. (j.l.) f 1.—; Ds. J. de W. te L. f 0.75; Ds. P. L. te O. f 1.—; Ds. J. H. te U. f 1.—; Ds. A. R. te R. f 2.50; Ds. A. D. te A. f 2.—; Ds. J. H. I. te B. f 1.—; Mej. O. H. te A. f 100.—; Mej. H. te A. f 30.—; C. G. te G. f 0.25; Mr. R. S. te 's-Gr. f 4.75; Ds. A. A. te D. f 2.50; Ds. P. J. T. v. d. V. te M. f 2.50; W. A. C. S. S. te 's-Gr. f 1.—; N. N. te H. f 4.75; H. J. P. te W. f 1.—; J. H. P. te W. f 1.—; H. v. W. te L. (mnd.) f 0.15; J. W. W. te D. (mnd.) f 0.25; J. J. v. B. te D. f 1.—; J. G. H. te A. (mnd.) f 0.50; P. V. te O. f 1.—; J. G. v. K. te N. f 0.10; Dr. R. S. te H. (j.l.) f 2.50; Ds. J. de V. te T. (j.l.) f 2.50; J. D. te A. (j.l.) f 1.—; F. J. v. d. E. te K. (j.l.) f 1.—; Mej. A. H. te B. (j.l.) f 2.50; Mej. T. S. te D. f 1.—; Ds. G. L. te H. (j.l.) f 2.—; Ds. S. W. B. te L. (j.l.) f 1.—; Mej. A. v. M. te V. f 10.—.

Tezamen f 756.81. Totaal met vorige verantwoording f 9613.69. Het gaat zeer mooi met de giften. De Heere neigt de harten kennelijk tot geven, moge het zoo doorgaan. Vooral die mooie gift uit Haarlem is wel extra vermelding waard. Verder komen er ook weer jaarl. giften bij, hiervoor vooral zijn wij zeer dankbaar. Wij zijn nu in staat weer duizend gulden naar het zendingsveld te zenden. Ook met de Sumatra-film gaat het goed, deze wordt dezen winter vertoond op vele plaatsen in ons land. De volgende winter hopen wij de Niasfilm te vertoonen.

Namens het steuncomité,

J. N. MUNNIK, penningm.

Galileistraat 139, den Haag.

Postgiro 6104.

ZENDING VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN OP SOEMBA.

10e verantwoording van 25 October—25 Nov. 1936.

Prov. Groningen:

J. L. Zijlman, De Wilp, saldo film f 5.18; Geref. Kerk, 2e Exloërmond, busje Rini Roffel f 8.60; Per K. ter Laan, Schildwolde, v. d. Gebr. Boddeus f 2.80; Idem Nikk. School f 14.—; A. Visscher, Bierum, busje school f 8.80; Mej. S. Westerhof, Lutjegast, busje Chr. School f 3.75; Per O. v. d. Wal, Groningen, contributies f 575.—; J. Jonkman, Baflo, Zend. comm. f 150.—; Ds. N. Postema, Veendam, coll. giften

f 3.50; Ds. J. H. Lammertsma, Appingedam, coll. gift dankdag f 2.50; E. v. d. Velde, Grootegast, saldo kalenders f 9.60; R. Looyenga, Zevenhuizen, Gr. zend. ver. f 25.—; Idem kinderzend. ver. Haspel f 1.60; Geref. Kerk, Oldehove, halfj. contrib. f 38.90; H. de Boer, Ten Post f 35.—; Ds. T. Klein, Woldendorp, saldo film f 3.50; D. Smits, Zuidwolde, Gr. busjes f 15.70; W. de Haan, schoolbusje Pieterburen f 4.56; Ds. N. Postema, Veendam, giften f 3.—; K. E. Helder, Siddeburen, schoolnikk. f 27.45; W. Ronda, Schouwerzijl, Jongv. f 1.75; K. de Boer, Oldekerk, schoolkind. f 4.—; W. Kloppenburg, Valthermond, busjes: A. Meems f 11.36; Idem Gertha de Jonge f 13.00½; Idem Jantje de Vrieze f 12.21; Idem Pietertje Huitzing f 8.29½; E. Compaan, kl. 5 en 6 Geref. School f 7.—; Per idem van N.N. f 5.—; Per Ds. D. v. Dijk, halve ct. en school Buitensing. f 7.35; Per Ds. D. Deddens, halve ct. en 3e klas Dr. K. sch. f 4.58½; Per Ds. Oranje, halve centen f 2.75; Mej. G. Haan, Gron. Kind. zend. Sept.—Oct. f 350.—; W. Brons, Ten Boer, Nikk. Ger. Sch. f 17.30.

Prov. Drenthe:

J. Helsloot, Koekange, J.V. Tychicus f 10.—; B. Roosjen, Diever, kalenders f 8.—; J. Barneveld, Coevorden, busjes f 23.70; Per Ds. N. Duursema, Nieuw Amsterdam, van G. B. H. f 9.80; Per Ds. Drenth, Zuidlaren, busjes f 106.04; Mej. J. H. Mulders, Meppe, Bakkerij „Eendracht” f 10.—; Ds. N. v. Haerlingen, Zweelo, coll. gift f 20.—; Ds. M. Geertsema, Dwingelo, Meisjesver. f 5.42; Idem, coll. gift f 1.—; K. Scholing, Holl. Veld, busjes 2e halfjaar f 70.31; B. J. Scharft, Roden, busjes f 31.69; Idem, busje school f 10.27; Ds. D. Vreugdenhill, Appelscha, busje f 8.80; A. Slikers, Nieuwlande, busjes Sept.—Oct. f 21.50.

Prov. Overijsel:

D. J. Maneschijn, den Ham, coll. gift f 10.—; W. F. Eugster, Hengelo, 4 busjes f 5.63; Idem busje Chr. N. Sch. f 5.37; Idem halve ct. M. Kuyvenhove f 1.44; Idem J. Elfering f 0.21; Idem bijdr. 3e kwart. f 39.—; Geref. Kerk, Heemse, bijdragen f 267.45; Mej. R. A. v. Delden, Rouveen, Geref. School f 3.50; R. Fenne-ma, Ommen, busje Chr. School f 4.66; Idem coll. giften f 7.50; Ds. J. Visser, Oldemarkt, kalenders f 5.50; Geref. Kerk, Goor, kerkbusje f 9.72½; L. Burger, Enschedé, voor de Geref. Kerk f 500.—; Geref. Kerk, Nijverdal, zend. comm. f 150.—; J. Klumpje, IJsselmuiden, f 20.—; P. E. Visser, Zwolle, voorschot vaste bijdr. f 161.54; W. Tempelman, Beerzerveld, zend. comm. f 32.55; J. Kassies Azn., Daarlerveen, zend. comm. f 100.—; T. Oegema, Dedemsvaart, Zend. comm. f 100.—; W. Hopman, Deventer, zend. comm. f 100.—; A. G. v. Gorkum, Vriezenveen, schoolkind. f 5.—; S. Malda, Lutten, bijdrage Sept.—Oct. f 50.—; D. P. Bierma, Bruchterveld, bijdragen f 42.—; J. v. Mulligen, Hasselt, class. zend. bijdrage f 70.—; H. J. Kuiper, Zwartsluis, bijdrage f 25.64½; Ds. A. Boekenooen, Wijhe, coll. gift f 10.—.

Soemaweken Groningen:

Pieterburen f 100.50; Westeremden f 135.60; Sappe-meer f 139.80; De Wilp f 42.50; Kantens f 109.69; Pieterburen, nagift f 1.—; Leens f 378.05; Wilder-vank f 117.50.

Soemaweken Drenthe:

Een f 15.39; Meppel f 422.82; Hoogeveen f 175.—; Coevorden f 101.95; Assen f 296.10.

Soemaweken Overijsel:

Hardenberg, 1e stort., f 126.67; Hengelo f 132.20; Vollenhove Stad f 29.86; Den Ham f 227.66; Zwartsluis f 82.35½; Genemuiden f 40.—.

2e Algemeene Collecte.

Prov. Groningen:

Scheemda f 112.50; Leek f 44.54; Onnen f 8.73; Kielwindweer f 18.87; Ten Post f 31.67; Uithuizen f 61.27; Zuidbroek f 21.66; Lutjegast f 15.—; Warf-

fum f 40.85; 2e Exloërmond f 9.89; Schildwolde f 46.25; Loppersum f 92.27; Stedum f 41.10; Nieuw Buinen f 14.30; Pekelderweg f 9.46; Nieuwolda f 13.62; Grootegast f 42.19; Middelstum f 83.03; Gerk-skl. Stroobos f 75.—; Zoutkamp f 24.60; Zuidwol-de (Gr.) f 63.06; Nieuweschans f 4.10; Onstwedde f 61.30; Ter Apel f 36.06; Westeremden f 21.92; Enumatil f 56.58; Haren f 53.84½.

2e Algem. Collecte Prov. Drenthe:

Nieuw-Dordrecht f 14.48; Zuidwolde (Dr.) f 65.90; Westerbork f 17.08; Beilen en Drijber f 43.88.

2e Algem. Collecte Prov. Overijsel:

Vroomshoop f 58.68; Enter f 9.10; Nieuwleusen f 68.98; St. Jansklooster f 21.—; Delden f 19.17; Om-men f 52.05; Goor f 6.35½; Wierden f 21.04; Vriezenveen f 19.—; IJsselmuiden f 14.67; Lutten a. d. Ded. f 52.—; Zwolle f 168.46; Genemuiden f 9.54. Totaal 10e verantwoording f 7818.54
Totaal 9e verantwoording f 56695.38

Totaal tot op heden f 64513.92

Met dank voor de toezending,

Groningen, 25 November 1936.

Postrekening 138000.

JURRIËN VELDKAMP, Quaestor.

Het Zendingsblad in 1936.

Register.

Meditaties.

Januari. *Bouwen en bewaren.* Matth. 16 : 18 door Ds. R. Hamming.
Februari. *In Christus sterk.* Fil. 4 : 13 door Ds. H. Hangelbroek.
Maart. *Om den levenden God te dienen.* Hebr. 9 : 14 door Ds. A. C. Heij.
April. *De afgewentelde steen.* Marc. 16 : 4 door Ds. J. Krüger.
Mei. *Heb goeden moed.* Jozua 1 : 9 door Ds. M. Meijering.
Juni. *Vernauwing.* 1 Joh. 2 : 2 door Ds. A. H. van Minnen.
Juli. *In het midden zijner verspreide schapen.* Ezechiël 34 : 12a door Ds. D. Pol.
Augustus. *Geordineerd tot het eeuwige leven.* Hand. 13 : 48b door Ds. G. H. v. Rennes.
September. *De voorbede van het Hoofd der Kerk in den hemel ten behoeve van zijn gemeente op aarde.* Joh. 17 : 20—26 door Ds. Wirjatenaja.
October. *Laatsten, die eersten zullen zijn.* Matth. 20 : 16a door Ds. F. de Vries.
November. *Schuldenaar zijn.* Rom. 1 : 14 door Ds. J. de Vries.
December. *De groote verborgenheid.* 1 Tim. 3 : 16 door Ds. G. v. d. Zanden.

Foto's.

Leerlingen van den Holl. cursus te Djokja met twee Indische leeraren, blz. 4.
De Loerah te Poendoehsari, blz. 5.
De schooljeugd te Poendoeksari, blz. 6.
Woning naast de school, blz. 6.
Twee gedoopten te Tjebongan, blz. 12.
Collectanten te Heinkenszand, blz. 12.
Zendingscollectantjes te Ureterp, blz. 13.
Hoofdgebouw van het hospitaal te Wonosobo, blz. 21.
Directeurswoning, blz. 21.
Mej. Dr. G. J. Dreckmeier, blz. 25.
Mej. W. W. Schuijl, blz. 26.
Kinderafdeeling Petronella-Hospitaal, blz. 29.
De Christ. Huishoudschool te Poerwokerto: Een hoekje in de conversatiezaal, blz. 31.
De Christ. Huishoudschool te Poerwokerto: Aan den maaltijd, blz. 32.

Ds. H. G. v. d. Brink en gezin, blz. 35.
 Het collectantje te Geersdijk, blz. 36.
 De leerlingen van de zesde klas der Kweekschool te Solo, blz. 45.
 Ds. A. Brouwer †, blz. 46.
 School te Ploepoeli, Kerstfeest, blz. 49.
 Desa-school te Tandjoengsari, blz. 50.
 Verbandes Mardi Kenja, blz. 51.
 Zendingshospitaal te Wosonosbo, Klasse afdeling, blz. 53.
 De collectantjes te Heemstede, blz. 56.
 De collecteerende kinderen te Bedum, blz. 57.
 Poort van de Al Azhar Universiteit te Kairo, blz. 67.
 De Kerk te Karanganjar, blz. 70.
 De nieuwe kerkweg, blz. 70.
 Collectantjes te Lexmond, blz. 72.
 De Zendingscommissie te Oosterbeek, blz. 75.
 De Zendingscommissie te Delfzijl, blz. 88.
 Bij het uitpakken der kisten uit Holland te Solo, blz. 89 en blz. 90.
 Mej. Dr. J. G. Höchner, blz. 90.
 De zendingscommissie met haar collectantjes te Heemstede, blz. 95.
 De Zendingscollectanten te Ierseke met hun leider, blz. 102.
 Een Javaansch Zangkoor, blz. 109.
 Mej. A. J. Heidema, blz. 111.
 De collectantjes te Bunschoten-Spakenburg, blz. 112.
 Familie Mobach, blz. 113.
 Internaat Wolterbeek, blz. 117.
 Internaat Wolterbeek, 2e kiekje, blz. 118.
 Zendingscommissie te Alphen aan den Rijn, blz. 119.
 De Leeraren der Kweekschool te Solo, blz. 123.
 Mej. H. Grondsma, blz. 138.
 Ds. B. Allaart blz. 138.
 Internaat Wolterbeek, 3e kiek, blz. 139.
 Zendingscommissie te Suawoude met haar collectantjes, blz. 143.
 Zendingscommissie en collectanten te Houwerzijl.
 Eindexamen van Holl. en Jav. cursus te Djokja, blz. 157.
 Sanatorium te Paken, blz. 160.
 Collectantjes te Oude en Nieuwe Bildtdijk, blz. 163.
 De zendingscommissie met collectantjes te Pernis, blz. 164.
 Eindexamen Jav. cursus te Djokja, blz. 165.
 De eerste Classicale vergadering van Chineesche Kerken op Java, blz. 167.
 Eindexamen Holl. cursus te Djokja, blz. 180.
 Mej. P. F. ten Kate, blz. 184.
 De eet- en recreatiezaal van het sanatorium te Paken, blz. 185.
 De zendingscommissie te Nieuweroord met haar collectantjes, blz. 186.
 De zendingscollectantjes te Vroomshoop, blz. 190.
 De Oprichtersvergadering van een Christ. Jongelingsverbond op Soemba, blz. 197.
 Juliana van Stolbergschool Jogja, blz. 199.
 Zendingscollectantjes te Sleen, blz. 200.
 De heer J. v. Goudoever met zijn gezin, blz. 201.
 Dalfsen's zendingscommissie met de collectantjes, blz. 204.
 Krabbendijk's zendingscollectantjes, blz. 205.
 De deelgenooten van de viering van het jubileum der Opleidingschool, blz. 211.
 Vergadering van Christenen te Telok Betong, blz. 217.
 Dr. M. G. Muller en gezin, blz. 221.
 De collecteerende meisjes te 's-Gravenpolder, blz. 222.
 Ulrum's zendingscommissie en damescollectanten, blz. 223.
 De collectantjes te Zuidlaren, blz. 224.
 Twee gedoopten te Wirosari, blz. 226.
 Een bijzondere ontmoeting, blz. 227.
 Zendingscollectantjes te Rinsumageest, blz. 226.
 Het gemeentehuis te Palembang, blz. 238.

De Hollandsche Gereformeerde Kerk te Palembang, blz. 238.
 Zendingscollectantjes te Niezijl, blz. 240.
 Franekers zendingscommissie en haar collectantjes, blz. 244.
 Zendingscollectantjes te Zutphen, blz. 245.
 Zendingscollectantjes te Schouwerzijl, blz. 241.

A.

Arbeid onder de Chinezen op Utrechts terrein, blz. 26.
 Allaart, Ds. D. J. B., blz. 29.
 Andel, Dr. H. A. van, blz. 51, 204.
 Al. Azher Universiteit te Kairo, blz. 67.
 Allaart, Dr. B., blz. 77, 102, 138.
 Ambtelijke positie van een docent eener Opleidings-school, blz. 83, 195.
 Armokalang, blz. 114.
 Alkema, M. Th., blz. 124, 200.
 Abessinië, blz. 149, 249.
 Algemeene Ned. Zendingsconferentie, blz. 206.
 Adres deputaten ad Art. IV der Zendingsorde, blz. 228.

B.

Berman Filemon, blz. 8.
 Begroting Zending Noord-Holland, blz. 11.
 Banjoemas, blz. 14.
 Brief uit West Soemba (Oostelijk deel), blz. 22, 47.
 Berg, Dr. J., blz., 25, 49.
 Blondo, blz. 26.
 Begroting Petronella-Hospitaal 1936, blz. 29.
 Brink, Ds. H. v. d., blz. 35, 56.
 Borneo Zending, blz. 35.
 Bergema, Ds. H., blz. 45, 60, 140, 161, 171, 191.
 Brouwer, Ds. A., blz. 46.
 Bevestiging van twee Jav. predikanten, blz. 54.
 Bazelsche Zending, blz. 5.
 Bijbel in 700 talen, blz. 61.
 Bavinck, Dr. J. H., blz. 95, 157, 165.
 Bolobakat, blz. 114.
 Batavia, blz. 116.
 Brief van Ds. Merklijn, blz. 123, 218, 219.
 Belangrijke herdenking, blz. 155.
 Bakker, Dr. F. L., blz. 157.
 Bos, Mej. D., blz. 171.
 Brief van de Javaansche Synode aan de Synode in Nederland, blz. 181.
 Bosch, M. v. d., blz. 191.
 Benoeming Zendingshoogleraar, blz. 212.
 Beslissingen der Generale Synode in de zaak van Ds. K. van Dijk, blz. 215.
 Brief van Br. Wolterbeek, blz. 226.

C.

Conferentie der docenten van de Opleidingsscholen op Java, blz. 13.
 Consulentendienst te Keboemen, blz. 22.
 Christ. Holl. Inl. en Holl. Chin. Kweekschool, blz. 44.
 China, blz. 60, 61.
 Christ. Nat. Zendingsfeest, blz. 61.
 Curaçao, blz. 98.
 Christ. Perswerk in Indië, blz. 98, 191, 197.

D.

Duitsche Zending, blz. 14.
 Dreckmeier, Mej. Dr. G. J., blz. 25.
 Doode cijfers, die spreken van levende dingen, blz. 108.
 Doorbrekend inzicht, blz. 119.
 Doopsgezinde Zending, blz. 123.
 Dijk, Ds. K. van, blz. 180, 196.
 Deensche Zending, blz. 173, 250.
 Devaluatie en Zending, blz. 213.

E.

Evangelie in Spanje, blz. 77.
 Ede, blz. 86.
 Eyk, Ds. P. H. van, blz. 137.

Enthousiasme, blz. 148.
 Esser, Dr. B. J., blz. 31, 163.
 Eerste Classis van Chineesche Gemeenten op Java, blz. 167.
 Enkele adressen, blz. 228.

F.

Flach, Dr. J. C., blz. 111, 124, 149, 206.
 Feng Yoe Siang, blz. 125.

G.

Gandi over de Christenen, blz. 14.
 Gerlach, Mevr., blz. 37.
 Grondslag en Inrichting van Kerkgemeenschappen in Indië, blz. 58.
 Goudoever, J. van, blz. 77, 201.
 Groei der Broeder-Gemeente, blz. 61.
 Grondsma, Mej. H., blz. 77, 137.
 Gandhi's zoon, blz. 77.
 Groei van Heidendom en Christendom, blz. 125.
 Groot, Dr. K. P., blz. 37, 158.
 Goemaat, Mej. L., blz. 206.

H.

Hörchner, Mej. Dr. J. G., blz. 13, 90.
 Huishoudschool te Poerwokerto, blz. 31.
 Heidema, Mej. A. J., blz. 37, 111.
 Handboek van de Geref. Kerken in Indië, blz. 81.
 Hardjo Oetama, blz. 91.
 Hoogere Theol. Kweekschool, blz. 102.
 Hoogleraar in Zendingsvakken, blz. 107.
 Hulprediker voor Batavia, blz. 149.
 Hernieuwing van de Zendingsorde, blz. 199.

I.

Indië een Roomsche land, blz. 57.
 Indianen, blz. 78.
 Indrukken van de Paaschreunie der Ver. Ind. Christ. Jongeren, blz. 99.
 Internaat Wolterbeek, blz. 117, 139.
 Islam Instituut, blz. 125.
 Idenburgfonds, blz. 148.
 Islamietische Zending, blz. 171.
 Islamietische Hoogeschool in Indië, blz. 173.
 Islam en Christendom, blz. 249.

J.

Jong, Ds. E. de, blz. 37, 191.
 Javaansche Gemeente Medan, blz. 61.
 Jaarverslag Midden Soemba, blz. 72.
 Jaarverslag West-Soemba, blz. 73.
 Jubilea Zendingen, blz. 77.
 Javaansch Zangkoor, blz. 109.
 Jaarverslag West-Soemba Oost, blz. 113.
 Japan en het Zendingswerk, blz. 124.
 Juliana van Stolbergsschool op Java, blz. 156, 210.
 Jaarverslag Zending Keboemen, blz. 140, 161.
 Jubileum Rijnsche Zending, blz. 228.
 Japan's studenten-referendum, blz. 229.

K.

Keuchenius, Ds. F. A., blz. 26.
 Kinderafdeeling van het Petronella-Hospitaal, blz. 29.
 Korvinus, L. W., blz. 37, 60.
 Kweekschool Solo, blz. 44, 201.
 Kerstfeest in Solo, blz. 49.
 Kraamvrouwenkliniek te Djokja, blz. 52.
 Kesingi, blz. 55.
 Kerken in China, blz. 60.
 Kagawa, blz. 60, 125.
 Karanganyar, blz. 70.
 Klaten, blz. 71.
 Kalimbo Komi, blz. 74.
 Kadi Bengido, blz. 74.

Kadi Bakal, blz. 74.
 Kadi Balaghara, blz. 74.
 Kerkbouw Curaçao, blz. 98.
 Koro Bataks, blz. 101.
 Korandjosa, blz. 725, 165.
 Kate, Mej. T. F. ten, blz. 149, 184.
 Kate, Ds. J. ten, blz. 148.
 Kraemer, Dr. H., blz. 149, 227.
 Korte statistiek van de Zending in Ned. Indië, blz. 149.
 Kuipers, Ds. Th., blz. 191.

L.

Luijendijk, Ds. P. J., blz. 23.
 Looyenga, Mej. M., blz. 37, 148, 171, 191.
 Linden, Dr. J. v. d., blz. 37, 171.
 Lonka, blz. 56.
 Lambooy, Ds. P. J., blz. 73, 116, 199.
 Lectuurverspreiding onder blinden in Indië, blz. 99.
 Luntersche Zendingsconferentie, blz. 161, 132.
 Langgalirroe, blz. 114.

M.

Mardi-Rehardja, blz. 19.
 Muller, Dr. M. G., blz. 13, 125, 206.
 Medisch Zendingswerk in West-Soemba, blz. 23, 47.
 Mardi Kenja, blz. 31, 32.
 Makassar Zending, blz. 35, 55, 97, 118, 247.
 Miedema, Ds. J. J., blz. 37, 77.
 Malino, blz. 56.
 Mandschoekwo, blz. 58.
 Mobach, Tj., blz. 60, 77, 96, 112.
 Maandbericht Ned. Bijb. Gen., blz. 61.
 Menboro, blz. 88, 115.
 Misverstand inzake Art. XVI der Zendingsorde, blz. 132.
 Medische dienst in 1935, blz. 132.
 Meklagangers, blz. 149.
 Merkelijn, Ds. A., blz. 123, 158.
 Mooi besluit, blz. 131.
 Mohammedaansche Zending in Nederland, blz. 191.
 Moderamen der deputaten van de Generale Synode voor de Zending, blz. 228.
 Mekka's verandering, blz. 228.
 Macedoniër, blz. 234.
 Medan, blz. 250.

N.

Nieuw Guinea, blz. 58.
 Ned. Bijb. Genootschap, blz. 77.
 Noorsche Zending, blz. 173.
 Nieuwe cursus Opleidingsschool, blz. 214.
 Nederlandsche Zendingsraad, blz. 237.
 Nes, C. van, blz. 250.

O.

Opleidingsschool te Djokja, blz. 4, 69, 165, 179.
 Opleiding van Volksschool-onderwijzers, blz. 20, 131.
 Oordeel van Rev. W. Paton over de Zending in Indië, blz. 61.
 Oegstgeest Zendingsnood, blz. 77.
 Ontzettend cijfer uit Rusland, blz. 78.

P.

Poendoehsari, blz. 6.
 Pos, Ds. A., blz. 13, 124, 157.
 Poerbolingo, blz. 52.
 Panora, blz. 56.
 Paton, Rev. W., blz. 61.
 Plaats van de Zending der Ned. Ger. Kerken in de wereldzending, blz. 66.
 Poerworedjo, blz. 75, 93.
 Perswerk in Indië, blz. 76, 98, 191.
 Palla, blz. 87.
 Parewa-Tana, blz. 114.

Pieron, Ds. A. F. J., blz. 145, 203.
 Pol, Ds. D., blz. 148.
 Pakem, blz. 158.
 Peddemors, Dr. W., blz. 171.
 Polet, H. W., blz. 206.
 Polikliniek te Pajeti, blz. 240.

Q.

Quaestores der Generale kas, blz. 235.

R.

Reksadihardja, blz. 21.
 Reenen, Ds. G. J. van, blz. 29.
 Roomsche-Katholieken in Ned. Indië, blz. 61.
 Reketa-Dadi, blz. 74.
 Rijnsche Zending, blz. 77, 249.
 Roomsche-Katholieke Zending in Afrika, blz. 77.
 Roza, blz. 86.
 Rullmann, Ds. J. A. C., blz. 93, 227.
 Roomsche Zending in Ned. Indië, blz. 171.
 Rustige voortgang, blz. 225.
 Radio-Kerkdienst jubileum Kalender, blz.

S.

Subsidie-verlaging particuliere ziekenhuizen, blz. 5.
 Solokring, blz. 7.
 Schetsen uit het binnenland, blz. 10, 46, 88, 115, 143, 168, 183, 198, 222, 241.
 Soepardi Sastrasoewirja, blz. 22.
 Schuyl, Mej. H. W., blz. 25, 60.
 Soendaneesche Synode, blz. 36.
 Synode in de Bataklanden, blz. 36.
 Soedan, blz. 36.
 Sanatorium van t.b.c.-lijders, blz. 37, 149, 158, 185.
 Schoolactie in Holland voor de Zendingscholen, blz. 43.
 Splitsing van de Friesche Zending, blz. 54.
 Statistiek Hoofddienst Djokja, blz. 76.
 Sovjets' bloedschuld, blz. 78.
 Sadrach's Gemeenten, blz. 92.
 Statistiek Hoofddienst, blz. 120.
 Salatiga Zending, blz. 123.
 Simavi, blz. 125.
 Statistiek Medische dienst Java, blz. 147.
 Synode van de Javaansche Kerken op Midden Java, blz. 169.
 Statistiek Schooldienst, blz. 172, 188.
 Slettenaar, Dr. H., blz. 191, 201.
 Streefkerk, J. C., blz. 227.
 Schuurman, Dr. B. M., blz. 250.

T.

Tjebongan, blz. 12.
 Tsjecho-Slowakije, blz. 61.
 Tenggsö, blz. 73.
 Tweede predikant Poerworedjo, blz. 75, 112.
 Tingaba, blz. 87.
 Tlepok, blz. 93.
 Tweede predikant Soerabaja, blz. 102, 227.
 Tibet, blz. 123.
 Toenemende giften voor de zending, blz. 173.
 Teluga's, blz. 173.
 Titel Japansche Keizer, blz. 250.

V.

Verkuijl, Ds. J., blz. 13, 250.
 Veldstra, Dr. F., blz. 37.
 Vertrek Ds. H. Bergema van Java, blz. 45.
 Vereen, Dr. D., blz. 60, 171.
 Verslag Miss. Pred. Vergadering, blz. 95.
 Verslag van den Zendingsnormaalleergang te Pajeti, blz. 96.

Verslag van den Zendingsarbeid in Banjoemas, blz. 109.

Verslag Zendingsdag te Djokja, blz. 122.
 Verslag Zending Solo over 1935, blz. 134.
 Verslag van de Zending te Keboemen, blz. 140.
 Veranderde belangstelling, blz. 169.
 Vergelijking der Zending in Scandinavië, blz. 173.
 Vereeniging Dr. Scheurers hospitaal, blz. 200.
 Verkuijl, Ds. J., blz. 206.
 Veen, Dr. R., blz. 206.
 Verslag van de missionaire vergadering 1—2 Sept., blz. 225.
 Vliegtuig in dienst der zending, blz. 228.
 Vervolg in Rusland, blz. 250.
 Vriend, Mej. G., blz. 250.

W.

Wereldzendingsconferentie, blz. 5, 171, 191.
 Wardopo, Ds., blz. 37, 201.
 Wainmangoera, blz. 86.
 Waikaboebak, blz. 87.
 Waipangeli, blz. 87.
 Waikaroedi, blz. 87.
 Weë Baro, blz. 88.
 Wanokaka, blz. 114.
 Wiersma, Ds. J. S., blz. 124, 171, 227.
 Wolterbeek, J. D., blz. 117, 157.
 Woldemen Kerk, blz. 125.
 Werff, Mej. J. v. d., blz. 149.
 Wirjatanaja, Ds., blz. 168.

Z.

Zending (De) bij den aanvang van 1936, blz. 3, 223.
 Zending Zuid-Holland-Noord, blz. 6, 49, 70, 89, 109, 134, 204.
 Zending Zuid-Holland-Zuid, blz. 8, 29, 71, 93, 109, 185, 221, 242.
 Zending Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland, blz. 10, 22, 46, 72, 86, 112, 143, 168, 183, 197, 222, 239.
 Zending Noord-Holland, blz. 11, 52, 76, 90, 111, 138, 158, 199, 221, 244.
 Zending Utrecht—Gelderland, blz. 12, 26, 55, 75, 92, 140, 155, 200.
 Zending Friesland, blz. 12, 20, 53, 86, 140.
 Zending in Zuid-Africa, blz. 14.
 Zending Zeeland, N.-Brabant en Limburg, blz. 25, 133, 158, 218.
 Zending onder de Chineez en Oosterlingen in ons land, blz. 68, 125, 145, 203, 245.
 Zending van de Kerk te Soerabaja c.a., blz. 35, 55, 97, 168, 187, 247.
 Zweedsche Zending, blz. 58, 173.
 Zendingssynode Friesland, blz. 60.
 Zendingskalender, blz. 68, 148.
 Zendingsblad, blz. 84, 236.
 Zending onder de Karo Bataks, blz. 101.
 Zending Batavia, blz. 116.
 Zendingsdag Djokja, blz. 122.
 Zending in Tibet, blz. 123.
 Zending in Abessinië, blz. 149.
 Zendingstentoonstelling, blz. 169.
 Zendingsactie onder de studenten, blz. 182.
 Zendingsfilms, blz. 183, 205.
 Zaaierwerk in Kroja, blz. 185.
 Zuivering van blaam, blz. 196.
 Zending en devaluatie, blz. 213.
 Zending van de Holl. Geref. Kerk te Palembang en de Javaansche Kerken van Midden Java in Zuid Sumatra, blz. 216, 237.
 Zendingssynode Utrecht en Gelderland, blz. 227.
 Zendingsactie onder de studenten te Kampen, blz. 236.
 Zuidema, Dr. S. U., blz. 250.

